

అనుష్ఠానం

2

వడ్డెర చండీదాస్

నవజ్యోతి పబ్లికేషన్స్

హైదరాబాద్ విజయవాడ

ANUKSHANIKAM-2

(Serialised in Andhra Jyothi Weekly 1982-84)

By

VADDERA CHANDIDAAS

First Edition

May '85

కథాకాలం 1971-80

రచనాకాలం 1979-81

894 : 8133

Cover Design :

CHANDRA

Hyderabad.

Printers :

Sri Venkata Ramana Printers

Vijayawada-2

Publishers :

Navajyothi Publications

Eluru Road, Vijayawada-2.

Price :

Rs. 35-00

నాడు హిమజ్వాళ నేడు అనుక్షణికం
సిరియలించిన కిరీ అపకిరీ గడించుకున్న
శ్రీ పురాణం సుబ్రహ్మణ్యశర్మ గారికి...

నేను; (వాకానొక విశ్వ) సంగీతలోలుణ్ని,
 (వాకేవాక) అనురాగస్త్రి పతిని,
 (వాకానొకానేక) దేవీ శాక్తుణ్ని,
 (వాకానొకా నైకతత్త్వ)
 త్రికరణేకాంతుణ్ని.

శోక తప్తజ్ఞతలు

నన్నీ నవలలోకి దించిన తనకు క్రుతజ్ఞతలు తన ముఖానే చెప్పాలంటే చచ్చే నవ్వొస్తుంది. నవ్వి — చావటం దేనికని. యీ అమ్మకాగితం చాటునుంచి మొయ్యలేక చచ్చేటన్ని క్రుతజ్ఞతలు చెప్పాలనుకుంటే —

పవిత్రతను కాగితాలమీద క్లాపించి తన జీవితాలలో సహించని: యీ అల్పత్వాల సీచత్వాల గుంటనక్కల తోడేళ్ళ మేడిపండు సమాజాన్ని విద్యుదయస్కాంత కాంతిఘాతంలా ప్రతిఘటించగల సత్తా వుండకూడ,

తను కోరుకున్నది పొందినతనం బదులు, బతికినన్నాళ్ళూ యీముళ్ళ వండి సమాజాన్ని ప్రతిఘటించటంతోపే సరిపోతే, తిరగబడటం ద్యేయంగా భావిస్తే తప్ప. అర్ధరహిత మనుకున్నందువల్లా—.

తను అనుభవించాల్సొచ్చే రకరకాల మానసిక హింసను చూడలేని తన పూపిరిలో పూపిరైన, అనురాగ మానసం; కనలి విక్రతమై పోతుందనిపించినందు వల్లా—,

వాకానౌక వాత్సల్య బలహీనత వల్లా—.

“అవలి గట్టున నిరీక్షిస్తుంటాను. మీ జీవితాన్ని ‘త్యాగించి’ బతికి; యీ సమాజాన్ని కరుణించి దీవించి రమ్మ”ని అనురాగంతో శాసించిన ప్రేయశాంధవికి, వక జీవిత కాలపు తెరమరుగు నుంచి శోకతప్తజ్ఞతలు.

వడైర చండీదాన్ రచనలు

హిమజ్వాల

శరీరాలలో ఆత్మలలో మూల మౌన చేతనా స్థితి
ల్పన సెగ. కాంక్ష మనో సంశోధక రసతత్త్వి నవల.

చీకట్లోంచి చీకట్లోకి

త్రీని ప్రధానపాత్రగా తీసుకుని సునిశిత అంత
రంగ చిత్రణ చేసిన శక్తివంతమైన కథానగ్నికథ.

అనుక్షణికం

గత దశాబ్దం [1971-80] లోని సాంఘిక రాజకీయ
ఆర్థిక తదితర భాష్యా అంశాలలోంచి యువతరపు
వైవిధ్య జీవిత అంతరంగ చిత్రణ. ప్రాసంగిక తపసు
లోంచి వెలువడిన అతీతవాద తాత్విక నవల.

హిమోహ రాగిణి:

మామృతంగా తాను సృష్టించిన సప్తరాగ స్వరాక్షర
మాలిక.

Desire and Liberation

తన భారతదేశంలో యీ
శతాబ్దంలో వెలువడిన రెండు మూడు సూతన
మెటాఫిజిక్స్ దర్శనాలలో చొకటి.

అక్షరశిక్ష - 2

68

త్రా భర్త రామరావుని వ్యవస్థాపకానికి తీసుకున్నాడు, సన్నె
న్నో రద్దు చేసి. యిన్నాళ్ళకీ తీకు కూడా యిన్నాడు. అందుకా తమాషాగా
జరిగింది, రామరావు ప్రయత్నం ప్రయత్నంలేకండా.

అందు ముట్టని వాక ప్రభుత్వాధికారిని, వాకతన అతనికి కావాల్సిన
పర్మిట్లు అర్జున జారీ చెయ్యమనీ తగిన ప్రతిఫలం చూపజెప్పకాననీ వేదించుకు
తింటూంటే—తను రూపు ప్రకారం మాత్రమే వేస్తాననీ అందు ముట్టే
ప్రకృతీలేనని ఖాఖాకిగా చెప్పినమీద—ఆ ప్యక్తి ఆ అధికారిని చెదిరి
వదిలం సాగించాడు.

ఆ స్థితిలో ఆ అధికారి స్పెషల్ బ్రాంచి సి. ఐ. కీ. అధికారులను
నేరుగా కలుసుకుని తన పరిస్థితి వివరించాడు “పసి రోజులలోగా వాళ్ళకి
ఆ పని చెయ్యకపోతే నా అంతం చూస్తామని చెదిరించాడు. మళ్ళా యెల్లండి
సాయంత్రం ఆరున్నరకి పొచ్చి కలుస్తానని చెదిరించాడు. నేను ముందు
గదిలో కూర్చుని వుంటాను. కింద వెనక గదిలో వుండి వెంటిలేటర్ లోనుంచి
గమనించండి శ్రమ అనుకోక—అంతా పీ. రే స్వయంగా గ్రహించగలరు”—
అని అర్థించితే ఆ సి.ఐ.కి. అధికారి అంగీకరించాడు.

వాళ్ళు వాస్తామన్న రోజున, నాలుగున్నరకే ఆ సి.ఐ.కి. అధికారి
మరొకరిని తీసుకుని వచ్చాడు. వెనక గదిలో వాళ్ళని రూపొందించుకున్నాడని
చేశాడు ఆ ప్రభుత్వాధికారి.

ముందు గదిలో ఆ సి. ఐ. డి. అధికారి సూచనలనుసరించి, ఫోఫా కింద కేసెట్ పేవేరికార్డర్ ఆరు గంటలకి అన్ చేసి వుంచాడు. చెప్పిన వేళకి సరిగ్గా ఆరున్నరకి అతను వచ్చాడు.

“యేం నిర్ణయించుకున్నావ్? మూర్ఖంగా ప్రవర్తించకు. పదివేలు కాదు యిరవై వేలు యిస్తాం- యిదుగో” అని వెయ్యి రూపాయల నోట్ల బొత్తి కోటుజేబులోంచి బయటికి లాగి మళ్ళీ లోపలికి తోపేశాడు అతను.

“లంచం తీసుకోవటంగానీ రూల్సుకి భిన్నంగా వర్తిల్లు యెట్లాగోచేసి యివ్వడంగానీ నా నియమానికి విరుద్ధం చెప్పానుగా- సవ్యమైన సహాయం యేదీ కావాలన్నా—”

“చూడు, మిస్టర్ యంతగా యేండుకు ఆడుగుతున్నానంటే— యీ పర్మిట్ నేను సంపాదించి యివ్వలేకపోతే నా యీ విజినెస్కి పెద్ద యెదురు దెబ్బ తగులుతుంది. మహామహా వాళ్ళతో చేయించగలిగాను. మువ్వో లెక్క కాదు. డబ్బుకీకూడా లొంగకపోతే యిదుగో—” అని జేబులోంచి మడిచిన చాకు తీసి తెరిచి, “దీనికి పని చెప్పాల్సివస్తుంది. యేమంటావో చెప్పు. సరిగ్గా నేను చెప్పిన రోజుకి ఆర్డరు నాచేతికివ్వాలి. లేదా అంతే సంగతులు— నీ పెళ్ళాం పిల్లల ఖర్చు—” అని హిందీలో అంటూ చాకుని చేతిలో అటూ యటూ తిన్నతూంటే మెరుస్తోంది.

అంతలో దగ్గరికి వేసి వుంచిన గుమ్మం తెరుచుకోవటం, మరు డ్డణంలో, గుమ్మంలో సి. ఐ. డి అధికారి “హాండ్స్ అప్” అని, చేతులో పిస్టల్ తో నుంచుని, ఆయన అసిస్టెంటు ప్లాష్ కెమెరాతో రెండు మూడు సార్లు క్లిక్ మనిషివటం జరిగిపోయాయి.

సి. ఐ. డి. అధికారి అసిస్టెంటు తన జేబులోంచి పిస్టల్ తీసి పట్టు తుని ముందుకు ఆడుగులువేసి, ముందు గుమ్మం తలుపువేసి వచ్చి, అతని చేతులు వెనక్కి వంచి బేడీలు వేశాడు. ఆ ప్రభుత్వాధికారి పేవేరికార్డర్ తీసి రివైండ్ చేసి అన్ చేశాడు.

అతను బేడీల చేతులు కదుల్చుతూ గుర్రగా చూశాడు— చూడటానికి అమాయకుడిలాగా సాత్వికుడిలాగా అనిపించావు. యంత ప్లాను పన్నేవన్న మాట— నీ అంతం చూస్తానురా—అనుకుని “పదండి” అన్నాడు సి.ఐ.డి. అధికారులతో

సి.ఐ.డి. ఆఫీసర్లు ఫోనుచేస్తే జీపు వచ్చింది. అతనిని తీసుకెళ్ళి

వాళ్ళ అభీష్టుగోవ గదిలో పెట్టి ప్రశ్నించటం మొదలు పెట్టారు.

“నీ పేరు?”

“రాంసింగ్.”

“యిగతా పేర్లు?”

“యింకా పేర్లు లేవు.”

గుండుసూదితో మెడమీది వొకనరంలోకి గుచ్చుతూ “చెప్పు నీమిగతా పేర్లు?” అన్నాడు

భారతీ కేకపెట్టాడు అతను. సూది తీసేశారు.

బాదారు పేర్లు చెప్పాడు

“అసలు పేరు?” చెప్పాడు

“యంతకుమారుడు కేసులు చెప్పు.”

చెబుచూంటే తారభర్త రామారావు కేసు బయటపడింది. తార భర్త లంచాలు వుచ్చుకుంటున్నప్పటికీ అంత చిన్న వుద్యోగి గురించి అతనికి తెలియదు. యింద్రాకెడ్డి పురమాయిపై లంచంతో తానే యె.సి.బి. వాళ్ళకి చెప్పి యిరికించాడు. తన ప్రేరేపణ పల్లనే అతను ప్రలోభపడి తీసుకున్నట్లు చెప్పాడు. యెవరు చేయించారంటే యింద్రాకెడ్డి పేరు చెప్పలేను చెబితే తన ప్రాణాలకే హుస్సుఅని. “ఏలేజ్ నుండి వచ్చినపార్టీ ముందుగానే పేమెంటు” అని చెప్పాడు. అతను చెప్పినదానిలో ఆ పార్టీ అతనిని అలా యిరికించమని కోరితే, తను రామారావుని ప్రలోభపెట్టి సాధించినట్లు అర్థం వచ్చింది. ఆ రకంగా రామారావు బయటపడ్డాడు

పెళ్ళికి ముందున్న స్కూటరే అతనికి విగిలింది. భార్య కోసం లంచాలు పట్టి కొన్నదన్నీ అమ్ముకోవాల్సి వచ్చిందన్నాళ్ళూ. యిప్పుడు ఆ భార్య లేదు.

మళ్ళీ—తనూ తన ఉద్యోగమూ, తన స్కూటరూ, తన మిత్రులు. ఆ సందర్భంలోనే తన మనసు వికలమైపోయిందనీ తనకు బదిలీ కావాలనీ ప్రాధేయపడుతూ అడిగితే, డిపార్టుమెంటు పై అధికారులు జాలిగా అనిపించి అతను కోరుకున్న గుంటూరికి బదిలీ చేసారు. మళ్ళీ తల్లి దండ్రులకి తోబుట్టువులకి దగ్గరయ్యాడు. యిన్నాళ్ళూ తార యెవరినీ వుండనిచ్చేదికాదు భర్త తరపువాళ్ళేకాదు. అమె తరపువాళ్ళొచ్చినా. యీ మూక అంతా వాడే తన నీతి నలుగురిలో తేలికై పోతుంది— అనే భావనతో అందరినీ దూరం

వుండేది. “మా నాన్న నెల్లూరులో బీడింగ్ లాయర్” అనే చెప్పేది. యితర వివరాలు చాకచక్లంగా తప్పించేసేది, చెప్పకండా.

పూరు వెళ్ళగానే తాళ గురించి అడిగితే యెప్పుడో తన దాని తను చూసుకుని వెళ్ళిపోయిందని చెప్పాడు రామరావు. మంచి సంబంధం చూస్తా మన్నాడు. అతనికి ముప్పుయ్యేళ్ళు చాటలేదేంకా. యీ సారి తను పెళ్ళిచూపు అకి కూడా వెళ్ళదలుచుకోలేదు. పెద్దవాళ్ళనే చూసికుదర్చుకునే చలదుకున్నాడు.

69

వెంకటాచదాని తండ్రి మానసికంగానూ, ఆర్థికంగానూ బాగాదెబ్బతిన్నాడు. వెనకటిబాగా గిట్టుబాటు అవటంలేదు. కాగాతననిబొత్తిగా గిట్టుబాటుకాని ప్రాంతపు ప్లేషన్ కి బదిలీచేశారు. అది స్రవంతి తండ్రి రాఘవ రెడ్డి వలుకుబడివల్ల జరిగింది. నోరు మూసుకుని నువ్వు నీ కొడుకూ వడి వుండండి. మోలారో, నిన్ను వో కేసులో యిరికింపటమే కాక పాత కేసు అన్నీ లాగించగలను—అని మళ్ళీ దెదిరింపు కలుగుపెట్టాడు రాఘవరెడ్డి.

వెంకటాచదాని, అస్పృతి నుంచి యెదిరింది నెలలకి డిక్లార్డ్ అయ్యాడు. కుడికాలు కర్రకాలు. అలాగే కుంటుకుంటూ యింట్లోనే వుంటున్నాడు—కవిత్వం చదువుకుంటూ రాసుకుంటూ, ప్రేమ నీ నీ నయవంచన నేత్రాలు, ప్రేయసీ నీ స్వార్థ మానసం ప్రేయసీ నీ ప్రియుడి కావపు వేడిలో చలి కావకో, నీ ప్రియుడి కన్నీటిలో నీ జులివ దేహాన్ని కడుక్కో— అంటూ మకుటాలు కూర్చుకుని గేయాలు రాస్తున్నాడు. ‘నా గేయాలు గేయాలు’ అని పేరు పెట్టాడు.

ఐతే వాకసారి, వుండబట్టలేక— సిటీలో పి. డబ్ల్యుడి యింజనీరుగా వుద్యోగం చేస్తున్న స్రవంతి భర్త ఆచూకీ తెలుసుకుని వెళ్ళి—తమ యిద్దరి సంగతి చెప్పాడు వెంకటాచదాని, వెంకటాచదానివంక స్రవంతి భర్త జాలిగా చూసి, “చూడు మిస్టర్ వెంకటా అబద్ధాలాడి కావరాలు చెడగొట్టటంకంటే అడుక్కుతినటం గొరవప్రదం” అన్నాడు. అహం దెబ్బతిన్నట్లుగా ఆనిపించి “డబ్ల్యుకోసం భార్య ఎట్లాంటిదైనా సరిపెట్టుకునేవాళ్ళేం తెలుసుకోగలరు!” అన్నాడు వెంకటాచదాని. “షుట్. నీ నీవపు బుద్ధులన్నీ నాకు బాగా తెలుసు గెటవుట్” అని అరిచారు స్రవంతి భర్త. గుర్రంగా చూసి బయటికి వచ్చే శాడు వెంకటాచదాని.

కావడానికి వెళ్ళిన రెండో నెలలోనే, ప్రపంతి తన కాలేజీ కబుర్లు చెబుతూ, మాటల సందర్భంలో తనవెంట వెధవం చూపిస్తుంది వదుతుందే వాళ్ళనీ, అందులో వెంకటావధాని అని వాకడు వాళ్ళపూని చూచువారం బ్రాహ్మడి కొడుకుకూడా వున్నాడనీ, వాడితండ్రి వాడికాళ్ళూ పీడికాళ్ళూ వట్టుకుని కవిస్తీలు అయ్యి యిద్దెదాకా పాక్కంటూ వెళ్ళాడనీ— వాడికొడుకు ఆ వెంకటావధాని కాలేజీలో జూలూ వెధవలా కడుగుతుండేవాడనీ, తన వెంటపడి వాకపే విసిగిస్తుండేవాడనీ, వాకసారి వాకచగా ప్రవర్తించడోలే చెప్పతో వాయిచిక్కా, ఆ కక్ష చుననులా పెట్టుకుని చివరికి అపీ యిపీ కల్పించి అందరికీ చెబుతుండేవాడనీ— చెప్పింది. గానీ వా గా వైలా దగుతూ జారిపడితే, వావాల్సినవాడే గాని లలికాడు. కుడికా... వారిగా పిరిగి కుంటివెధవ ఐ కొందలో పడి చుంటున్నాడనీ చెప్పింది. దానికందే శేకండా తన విషయాలన్నీ అలా తనకర్య తనవీ చెబుతున్నారంటే ప్రపంతి భర్త యెంతో సంతోషపడ్డాడు. తన వుత్తరాలు చూడం చెప్పింది. తనను తన యెంతో అభినందించుకునేది ప్రపంతి.

నిజానికి వాళ్ళిద్దరికీ వాకరంపేవాడికి చాలా యిష్టం. పిగ్గలో వచ్చిన రకరకాల కలతల కక్షలలో వెంకటావధాని గట్టి కనకు చుననులో వుండే భావం చెరిగిపోయింది ప్రపంతికి చుట్టూగా వాటికి గీసెళ్ళి తనని ఆ విధంగా అనమానించిన రకరక— ఆమెభర్త, సంతోషి, వగైరే వుంటామని ప్రపంతి కోరినమీదట, వాంగోలాకి గదిపీ చేయించుకున్నాడు. చక్కచక్కదో నాలుగునెలల పిల్లడు.

అలా ప్రపంతిభర్తకి చెప్పి విషయమై భంగపడిన రకరకావధానికొంటామని వెంకటావధాని. అటు తండ్రి నిరసనగా చూస్తున్నాడు. అది... కంతా గానో యిడిగామానే తండ్రి. పై సంపాదన దాదాపుగా చేసే. చుట్టూగా వాళ్ళే శీతం యేపాటి పెద్ద సంపారం. చదువుకుంటున్న కొడుకులూ, కూతుళ్ళూ.

వెంకటావధానిని, అతని తమ్ముళ్ళూ చెల్లెళ్ళూ కూడా తృటికారంగా అనవ్యంగా చూస్తున్నారు— అతనివల్ల తండ్రి పరిస్థితి అలా ఐ తడు భవిష్యత్తు పాల్గొందని

భోజనాల దగ్గిరో, బట్టల దగ్గిరో, మరోదగ్గిరో—అన్ని విషయాలలో— యీ కుంటివెధవ, పీడికూడాగా, కుంటికులాసం యింటికి మోసం, మెచ్చలాగా వున్నాడు కర్రకాలు వుండిగా యేదన్నా పని చూసుకోకూడదా—

వంటి మాటలు మొదలెడితే కుమిలిపోయి—

అవేదనని, కవిత్వం చదవటంలో రాయటంలోనూ పూడ్చే వెన్నుటం సాధ్యంకాక ఎక్కడన్నా పని చూసుకోవాలన్న ఆలోచనతో వుద్యోగ ప్రయత్నాలు ప్రారంభిస్తే—

విజయకుమార్ అతని స్థితి గ్రహించి జాలివడి, వాళ్ళ హోటలూ. మిల్లుల లెక్కలుచూసే పని యిప్పించాడు. వెంకటాచలదానికి కవిత్వం వొచ్చు గానీ అంతెలురావు. తప్పులుచేసి చివాట్లుతీన్నాడు. “యియ్యి విజినేసు లెక్కలూ కంటెదవా. అంతెలు పొరపాటొస్తే వేలల్లో లక్షల్లోమునిగిపోతాం కాగా నీకు యిన్ కంటాక్సు పాయింటాపువ్వా తెలిపేడవదు. యెందుకూ పనికి రాని దద్దమ్మవి. విజయ చెప్పాడని పెట్టుకుంటే నీతో పెద్ద అవస్థగా వుంది మీదెక్కడన్నావూ వాంగోలా. పోయి రాగిచెంబుచ్చుకు బతకరాదూ! కవిత్వం రాస్తావంటగా—కవిత్వం గివిత్వం దేనికి యాడవను. లెక్కలుసరిగా నేర్చు కుని తగలడు వెంకటే, లేకపోతే యీ బతుకూ వుండగు.” అని వొకటి రెండు సార్లు బాగా వాయింపాడు విజయకుమార్ పింతండ్రి.

అంతటితో కవిత్వం కూడా వొదిలిపోయింది. యిప్పుడు వెంకటాచలాని నాలికమీదకి కవిత్వం ముక్కురావటం మానేసింది. కలంలోంచి వొక్క కవిత్వదరణమూ రావటంలేదు

పెన్నిళ్ళు. రూళ్ళకర్ర. అంతెలు, కూడికలు, తీసికేతలు, లెక్కలు— అజ్ఞాపైసల లెక్కలు—యిన్ కం టాక్స్ వాళ్ళకోసం లెక్కలు తయారుచేసే విషయాలకి అందించే చిత్తులెక్కలు. యిది యిప్పుడు వెంకటాచలాని జీవన ప్రపంచం.

70

అరకంగా రామనాథం యింట్లోంచి బయటపడిన రవీ గంగి నేరుగా రాంనగర్ చేరుకుని ౦వి పాకలోకి వెళ్ళారు.

చెరో రెండు గ్లాసులు మంచినీళ్ళుతాగి పరుపుమీద కూర్చున్నారు.

“నువ్వెంత దైర్యంగా ప్రవర్తించావు గంగీ! నువ్వేలేకపోతే వాడు నా ప్రాణాలు నిలపున తీసేసుండేవాడు!”

“గవ్వదంత ధైర్యంగ యొట్ల చేస్తినో యేమో నాకే తెల్పకున్నది. యిప్పుడు తల్చుకుంటే బుగులేస్తున్నదిమర్ల అడికి పోవాలింటే” అందిగంగి
 “వాడు వరమ క్షూరుడు. వాడి అల్లుడు వరమ నీచుడు. యీ పరిస్థితిలో నువ్వీంత ఆ వుద్యోగం చెయ్యొద్దు” అన్నాడు.

“మరి?”

“చేస్తే యింకెక్కడన్నాచేస్తువులే. ముందు ఆ బైపు హయ్యరు. షార్డ్ హ్యూండు ప్రయత్నించు”

“ఆ షార్డ్ హ్యూండ్ బోర్. టైవై బింగ్ హయ్యర్ అంటచెయ్యగల్గితే”
 మధ్యాహ్నం వేళ.

“నీకు ఆకలిగా లేదూ?” అన్నాడు.

“నా టిఫిన్ బాక్స్ అడనె వున్నది. ఆ రామ్ నాథమ్ కి ధర్మమిచ్చిన!” అని నవ్వింది.

“నాకు యీ పూట ఆకలిగా లేదు. మళ్ళీ అంటికి పెళ్ళి తినిరా” అన్నాడు రవి.

“నాకుగూడ ఆకలిగ లే” అని పరుపుమీద పడుకుని ఆతని చేతిమీద చెయ్యివేసి “నువ్వగుడ వాని ప్యాక్షరీ వద్దు. చాటుగ చంపిన చంపగలడు ఆ బద్మాష్” అంది.

“యేడ్చాడు, నన్నేడున్నాచేస్తే— తెల్లారేసరికి, వాడి ప్యాక్షరీ అన్నిటికీ పెట్రోలుపోసి తగలేస్తారు వర్కర్లు. ఆ పంగతి వాడికి బాగా తెలుసు. నా జోలికిరాదు. యికముందు అనలేరాదు. అదీ ప్యాక్షరీలో, ప్యాక్షరీకి సంబంధించి”
 పైకి జరిగి ఆతని తొడమీద తల పెట్టుకుంది.

“గంగీ.”

“వు”

“గంగీ—”

“యెప్పుట్కి యిట్లనె వుండిపోవాలనిపిస్తది నాకు” అంది.

“గంగీ—”

“వు”

“మనం పెళ్ళి చేసుకుందామా?” అన్నాడు

“యెవర్ని?” అని చిన్నగానవ్వి తలఆతనివాళ్ళోకి జరుపుకున్నట్లుగా

జరిగింది.

“యా పిల్లని యీ పిల్లాడు— యీ పిల్లాడిని యీ పిల్ల.”

“నీకు యింత దునియాల గీ కర్ర పోరే వచ్చిందా నువ్వు గుడ్డోడివి రవీ! అంపి.

వా గి అలా ను టి కింద పడ్తు పెట్టుకున్నాడు. రవి

అలాగే నడచుకు పోయాడు. మెలుకువ వచ్చేసరికి సాయంత్రం బయట బంది.

యిద్దరూ కలిసి కొమరయ్య యింటకి వెళ్ళారు. రాములింకా రాలేదు. కొమరయ్య పోశవ్వ వున్నాడు.

“అకలేస్తున్నది. యేడున్న నాస్త పెట్టు.” అంది తల్లిని.

అటుకులూ తెల్లం పెట్టింది.

యిద్దరూ కలిసిపోయారు.

టీ తాగుతూండగా రాములు వచ్చాడు.

“అగ్గా, నన్నిటిపేసి చూడ అంతా మీరె వున్నానున్నారా!” అన్నాడు. రాములు నవ్వుతూ.

“యేమిట్లా రోడ్డుపోతవు, చాచుకాగు.” అని కన్నతో టీ అందించింది అన్నకి.

వాకగుక్కపేసి, “నవీసాబ్ యాదికి పోతివి దినామంత కానరాలేదు?” అన్నాడు రాములు.

రామనాథంయిట్లో జరిగినదంతా వివరించారు— రవీ, గంగీయిద్దరూ కలిసి.

విని, భయపడ్డారు కొమరయ్య, పోశవ్వ.

పోశవ్వ నన్నగా యేడుస్తూ, “గంగీ యింకా వానికొల్వకి పోకే” అని కొడుకు వంకా రవి వంకా చూసి, “మీరుగూడ వాని కార్కాన యిద్దీ పెట్టుని.” అంది.

మరో గంటకి రవి హోటలుకి వెళ్ళి టోజనంచేసి గూటికి చేరుకుని పుస్తకం తెరిచాడు. యెప్పుడు తీరిక చిక్కినా అర్థికశాస్త్రం పుస్తకాలు యేవో మదిస్తూనే వుంటాడు.

యిటీవల సాయిలు రెండు నెలలు జబ్బు పడ్డారు. అతనికి జీతం లేదు. అతనిభార్య మంచాన నడించి. ఆ భారం తనమీదే వేసుకున్నాడు రవి. అనే నమరుందో తను బ్యాంకులోను యిప్పించితివి పైకిలు చక్రాల బండి—

అర్జీనే బిన్ను గుద్దేపే తుక్కు-తుక్కు ఎండి. శిప్పు చాలాసంకు పై వరు దే
బనా, బండి ఆతనిమీదకే నెట్టేశారు పోలీసులు. ఆ సందర్భంలో పోలీసులతో
తగూవట్టాడు రవి. వర్కర్ల యూనియన్ లీడరని రాస్తతగ్గి మాట్లాడారుగాని
—అర్జీనేవాళ్ళు నష్టపరిహారం యివ్వటానికి వాప్పుకోలేదు. కోర్టుకి వెళ్ళి
గెలిచే విలాలేదు. ఆతని బండి రిపేరు చేయించిపెట్టాడు. రెండువందలైంది
యిలాంటివే యేవో పనులు— స్వాక్ష్మరీవాళ్ళవో వాడకట్టువాళ్ళవో.

రాత్రి యెనిమిదింటికి థోజనాలయ్యాక గంగీ రాములూ వాకిట్లో చాప
వేసుకుని కూచున్నారు.

“నా కొల్లుపోయె— నీకు కష్టమైతది.” అంది గంగీ.

“యిన్ని దినాలు నీకు కొల్లుంటెనే గడిచెనా!”

“యెంతైన కష్టమేగద— నాయ్నకు మందులకు చాప పైనలై
పోతున్నవాయె. టైపు హయ్యర్ నేర్చు, వుద్యోగం కొందరేమి అంటున్నరు
రవిసాబ్.” అంది.

“మంచి ఆలోచన. గట్లనెచ్చెయ్యి” అన్నాడు రాములు.

“రాములన్నా—”

“హూ.”

“మరి—” అని ఆగిపోయింది.

వాకనిమిషం తరవాత, “యేమొచ్చెన్నహూ” అన్నాడు రాములు.

“నేనూ—నేనూ—”

“నేనూ నేనూ—యేమి నేను? నీవే గంగివి. కండ్లవర్తనె వున్నవు.
ముచ్చలేమొ చెప్పు.”

“కోపం చేస్తవా?”

“చెయ్యి. చెప్పు”

“నగుతవేమొ—”

“నగ. చెప్పు.”

“మరి—నేను. రవీసాబ్ ని లగ్గమాడ్త” అంది.

రాములు వగలబడి నవ్వాడు.

“నీకు పిన వద్దెనే పోరి? రవీసాబ్ చాప గొప్పాయన. ఆయనెవరను
కుంటున్నవో? చిన్నంతరం పెద్దంతరం మరి ప్తివా దోస్తీగా వుంటున్నదని!
ఆయన అడదరితోటి అట్లనె దోస్తీగ

సుష్మ జరంత అంగ్రేజి నేర్పి టైప్ రైటింగ్ నేర్పి నివసి అనుమతి పినపిన్ని అలోచన్లు వెట్టుకోకు "అని దగ్గరికి జరిగి చెల్లెలి భుజంపడి అప్యాయంగా చెయ్యివేసి, "కోపమ్ చేస్తలేను. నీకు నమ్మకాయస్తున్న గంటే." అన్నాడు రాములు.

"లే. రవీసాబ్ తానె అన్నడు గంగీమనం పెండ్లిచేస్తుందామా: అని"

"యెవ్వడు: నిజమా:"

"యీ పొద్దు అడిగెల్లి వచ్చి రవీసాబ్ యింట్లు కూతుంటిమి ఆస్సుడు" అంది.

"యేమిచూసి, నిన్ను చేస్తుంటివన్నదే!" అని పరిహాసమాడాడు, రాములు, సంతోషంతో.

"యేమే: నాకేమి: నల్లగుంటె మంచిగుండరా:" అంది.

గంగిని, జనం యెలా దాహంగా చూస్తారో, యెలా వెంటపడు తుంటారో, రాములికి తెలుసు. అలా చూసి— అతనికి వాళ్ళమీద వచ్చేకోపం వొస్తుంటుంది కూడా.

"నాన్నకు అవ్వకు చెప్తివా" అన్నాడు.

"లే" అంది

"చెప్ప."-

"నువ్వ చెప్ప" అంది.

"నీ పెండ్లి ముచ్చట మువ్వె చెప్ప" అని యేడిపించటానికి అని, "ముందుగల నేను రవీసాబ్ తోటి మాట్లాడి వొస్త" అని లేచి రవి దగ్గరికి బయల్దేరాడు

వెళ్ళి నాలుగు వివిషాలు ప్యాక్షరీ విషయాలు మాట్లాడి, "గంగి పెండ్లి ముచ్చటెమొ చెప్పినది. అట్ల అంటివా రవీసాబ్:" అన్నాడు రాములు.

"నీకేమన్నా అభ్యంతరమా" అన్నాడు రవి.

రాములు, అమాంతం రవి రె డు చేతులా పట్టుకుని, "మేము తక్కువోళ్ళం. నా చెల్లెల్ని యెట్ల యేమిట్కి చేస్తుంటిరా- అని అంటి. అంతె. నాకు అభ్యంతరమెట్లుంటిది రవిసాబ్! గంగికి గంత అదృష్టమా అని అంటి. అంతె" అన్నాడు.

యింటికి వెళ్ళి తల్లి దండ్రులకి చెప్పాడు రాములు. మహదానందపడి

“గిపోరి పుట్టంగనె అనుకుంటి—అది గొప్పింటి పోరి ఐతగని.” అంది తల్లి.

మరుసటి రోజు రాములు, ప్యాక్టరీలో తెలియజేసాడు వార్త.

పెళ్ళి యెంత అట్టహాసంగా చెయ్యాలి మాట్లాడుకుంటున్నారు గుమిగూడి.

రాముల్ని పిలిచి. “పెళ్ళి చాలా సాదాగా పంపులోగా జరిగిపోవాలి. వాళ్ళని ఆ ఆలోచనలన్నీ మానుకోమను. ఘోరేగింపులూ, వ్యూహాలూ, వుట్టిబాటలు— కుదరదు.” అని చెప్పాడు రవి.

“పెండ్లంటే నన్ను చచ్చి చూడాలి చెయ్యాలి—” అంది రాములు తల్లి ఆ విషయం చెప్పగానే.

రాములు, “వంతుల్ని చుంచినమెప్పుడో అప్పుకొస్తా” అని పెళ్ళి గ్రాహ్యణ్ణి సంప్రదించి రవి దగ్గరికి పెళ్ళి వాళ్ళమ్మ అన్నమాట చెప్పాడు.

“నానికేం తను పిలవదలిన వాళ్ళనందర్నీ పిలవమను. గ్రాహ్యాలూ మండ్రాలూ ఆస్తి ఉంటుం. ఆర్పాటం, అట్టహాసం వొద్దు. నేనెవర్నీ పిలవను ప్యాక్టరీనుంచి గొడుగు వొద్దు సాయిలూ వాళ్ళు వో పదిరుం పి వుంటారు. అంతే.” అన్నాడు. రవి.

“మీ దుట్టాలు, కాలేజీల గోస్తులు—”

“నేనెవర్నీ పిలవనన్నానుగా—” అన్నాడు రవి.

దగ్గర్లోనే చుంచుకోజా పుండలంతో పెళ్ళి ఆ వాదంలోనే జరిగి పోయింది. పెళ్ళిరోజునే శోభనం కూడా.

రాత్రి పదకొండున్నర. మంచం మీద రవి గంగీ.

గంగిని దగ్గరికి తీసుకుని చుమటి మీదా తల మీదా చుద్దెట్టుకున్నాడు. ఆతనిని పెనవేసుకుని ఆతని పెదాలు గట్టిగా చుద్దెట్టుకుంది. ఆతనిని మీదకి లాక్కుంది.

చువోధృత తెరటం తోపలి అట్టమగున చునిగిపోయినట్లుగా కంపించిపోయాడు రవి.

అనిభగా వాకిరిప్రక్కన వాకరు తృప్తిగా పడుకుని—

“రవీ” అంది

“ఘా”

“అవ్ చుంచుగున్నది” అంది.

అతని జబ్బమీద చెంపఆపించుకుని, అరిచెయ్యి అతనిచెంపకి అద్దింది.

ఆమె కళ్ళలోకి ట్టెప్తగా చూస్తున్నాడు అతని కళ్ళలోకి చూస్తూ, పైకి జరిగి, అతని పెదాలమీద గట్టిగా ముద్దు పెట్టుకుని, జరిగి, అతని పెదా ప్రక్కన తల ఆనించి చెయ్యి అతని చాతీమీద వేసింది.

రవి రెప్పలు వాల్చాడు. మగతగా నిద్ర ఆవరిస్తోంది.

చాతీమీద వేళ్ళతో వెంట్రుకలు కదుపుతూ, మెదదగ్గర నాలికతో తాకుతూ, కొలు అతని తొడలమీదుగా వేసి గట్టిగా అదిమింది.

అతను కదలకండా వుండడం గమనించి, “నిద్రనా?” అంది. “ఘోర, నిద్రపోదాం, పొద్దుపోయింది.”

“అప్పుడే యేం పొద్దుపోయింది. రెండు మూడు గంటలదాక పుస్తకాలు చదువుకుంటి వుంటివుగదా? నిద్రెట్లోస్తదివ్వుదు? దిల్లిగి చేస్తున్నావు!” అని గారాబుగా అని, అతనినికదిపి కుదిపి, అతని పెదాలమీద గట్టిగా ముద్దు పెట్టుకుని, చేత్తో బలంగా పైకి జరుపుకుంటే—జరిగాడు పైకి.

తరవాత— “ఆడ దేనికి? అందరం యాదనే వుందం” అంది

“అది వద్దతి కాదు. మనింట్లో మనం వుండాల్సి. ఆ యింటికి రేపు నీ అన్న భార్య వాస్తుంది” అన్నాడు.

“వాచ్చినవ్వుకు చూసుకుందం” అంది.

గంగి తల్లిదండ్రులు, రాములు అక్కడే వుండమన్నారు.

రవి వాప్పకోలేదు.

“కాలంలే మనింటి నుంచి భోజనం వట్టికెళ్ళి మీ అమ్మానాన్నలకి పెట్టు—మీఅమ్మ చేసుకోలేకపోతే. రాములు వాచ్చి యిక్కడే తిని వెళ్తాడు” అన్నాడు రవి.

ప్యాక్టరీలో ఐదువందలలోను తీసుకున్నాడు. పేచీ పెట్టకండా యిచ్చారు—పెళ్ళి సందర్భం అని కాకపోయినా, వర్కర్ల యూనియన్ లీడర్ కదా—అని.

ఆ డబ్బుతో పంటకి కావల్సిన కిరోసిన్, స్టవ్వు, అల్యూమినియం పాత్ర సామగ్రి కొన్నాడు.

యెవరింట్లో వాళ్ళే. రోజూ సాయంత్రం వాళ్ళు వీళ్ళ దగ్గరికి రావటమో, వీళ్ళు వాళ్ళ దగ్గరికి వెళ్ళటమో జరుగుతోంది.

గంగి రవి ప్యాక్టరీకి వెళ్ళేలోగానే వంట చేసేస్తుంది. వుధ్యాహ్నం

నేక తల్లి దగ్గరికి వెళ్ళి నాలుగింటికా వుండి వ్రాస్తుంది.

“యింట్లో వాక్కదానికి యేమీ ప్రోచకపోతే చైపు హాయిడ నేర్చుకో” అన్నాడు రవి — వాక రోజున.

“నేర్చుకోమంటావా” అంది

“నీయిష్టం, నేర్చుకోవాలనిపిస్తే, చేస్తే యింట్లో పనులుండకపోవు — నాలోజాలపోతే మనిద్దరనే వుండం!” అన్నాడు

“పోండు కావాలన్నా బిడెనా” అంది గంగి.

“అదేదో నీ చేతుల్లో వున్నట్లు అడుగుతున్నావు!”

“ఆడ కాకుంటే చుగ. నేనె కద కనేది” అంది.

“ఆ గులాబీ చెట్టుకు నీళ్ళు సరిగా పోస్తున్నావా!” అన్నాడు రవి.

“దేవిగో అది యెప్పుడు అట్లనె వున్నది!” అంది గానీ రోజూ, నీళ్ళుపోసి కుదురు సరిగా చేస్తుంటుంది.

71

సుబ్రహ్మణ్యం.... అటువేదవతి భర్త తన్నులతో.

యిటు తండ్రి తన్నులతో వాళ్ళు చూసానం బుర్రోయి, వది రోజులపాటు మంపం మీదనుంచి దిగలేదు.... ఇంట్లో బాగా వేగించెప్పి, ఎదుగుట్టుకుని.

యింట్లో ఆ దేశకి తల్లితండ్రే వున్నారు. వాళ్ళ వాదిన పక్కచాల్సింట్లో వుంది. వెల్లెట్టా, తండ్రిళ్ళూ స్కూళ్ళనుంచి తిరిగిరాలేదు. అన్నకి వుద్యోగం మల్కాజిగిరి వెళ్ళు. యింటికి వాచ్చేసరికి యేడు దాటుతుంది.

అందువల్లా ఆ విషయం తల్లికి, తండ్రికి తప్ప యింట్లో చురెవరికీ తెలియదు. వాళ్ళిద్దరూ, యింట్లో యెవరితోనూ ఆసలేదు.

తండ్రి అఫీసుకి వెళ్ళేవరకూ లేచేవాడుకాదు. భర్త అఫీసుకి వెళ్ళగానే తల్లి లేచి సవర్యలు చేసినట్లుగా బుజ్జగించి గారాబుగా చూపేది. కాలకృత్యాలు ముగించుకుని మళ్ళీ మునుగెట్టేసుకునేవాడు. తిండికి, కాఫీకే లేవటం. అలా వది వన్నెండు రోజులకి లేచి తిరగల్పించాల్సింది. తండ్రిని తప్పించుకుని తప్పించుకుని తిరిగేవాడు. కొడుకు యెదురుపడినా గమనించనట్లుగా వెళ్ళి

పోయేవాడు తండ్రి.

బుద్ధిగా చదువుకునే తత్వమేమో....బాగానే పరిక్ష రాసినందువల్ల యెం.యే.లో మంచి మార్కులొచ్చాయి. పరిక్షలు ఆ గొడవకి ముందే జరిగి పోవటం చేస్తే ఇందనుకున్నాడు యెం.యే. పైనల్లో వుండగా బ్యాంకు పరిక్షలు రాశాడు. రైల్వే సర్వీసు కమిషన్ పరిక్షలు కూడా రాశాడు.

లేచి, యెప్పుడన్నా సాయంత్రం అలా వీధిన నడస్తూ పోయి.... సుదర్శన్ ఫియేటర్ ముందో సంగమ్ ఫియేటర్ ముందో సినిమా బొమ్మలు కనిపించి....నాటిల్లో అర్ధనగ్న చిత్రాలు, దినమొల బొమ్మలు కనిపించి వేదవతి గుర్తొచ్చి; తల విదిలించుకుని గిరుక్కున తిరిగి చరదరా నడిచి యింట్లోకి వచ్చి పడేవాడు. ప్రబంధకావ్యాలో శృంగారపద్యాలు చదువుకుని తృప్తిపడటం తప్ప....వేదవతి పరిచయమై తనని దించేవరకూ ఆతనికి అడ సర్వర తెలియదు.

అలా చాలుగు నెలలు గడిచేసరికి బ్యాంకు నెలక్షను వచ్చింది. మహా బాబ్ నగర్ లో పోస్టింగ్ అర్జర్స్ యిచ్చారు.

డిగ్రీలు చేత పుచ్చుకుని పంపత్వరాల తరబడి వుద్యోగం లేకండా పోలాదిమంది నానా అవస్థలూ పడుతుంటే, అలా వుద్యోగం వచ్చినందుకు మహదానంద చదివోయారు తండ్రి తల్లి.

“మన సుబ్బిగడిది మొదట్నుంచీ అదృష్టజాతకమే. యెం.యే.లో కూడా ఫస్ట్ క్లాస్ లో ప్యాస్ అయ్యాడు దీన్లో కూడా అంచెలంచెలుగా చిగురు కంటాసాగిపోయి....ఐదారేళ్ళలో అఫీసరై పోతాడు చూడండి!” అన్నాడు తండ్రి, కామోడిరావు సంగతిగా.

వెళ్ళి చేరాడు.

వో చిన్న గది తీసుకుని వుంటున్నాడు. హాపేర్లో భోజనం. ఆత నుంటున్న ఎంటి అతనికి పూర్వో బట్టల దుకాణం వుంది. అతని భార్యకి ముప్పయ్యే ఐదేళ్ళుంటాయి. యిద్దరు చిన్న పిల్లలు. వుషామగా చుత్సాహంగా వుంటుంది. సుబ్రహ్మణ్యం కనిపిస్తే సాఫీగా చక్కగా నలకరిస్తుంది. ఎప్పుడన్నా పిండిపంటలేమన్నా వో ప్లేట్లో పెట్టి వదిలిస్తుంది. అలాంటిప్పుడు, సుబ్రహ్మణ్యం, భయపడిపోతాడు లోలోన.

అంతలో, రెండు రోజులు నెలవుపెట్టి యింటికి జూరుగా వచ్చి వెళ్ళమని తండ్రి దగ్గిర్చించి వుత్తరం వాస్తే వెళ్ళాడు.

పెళ్ళి సంబంధం. నెల్లూరు ప్రాంతం. యింటకు చాక వదునుకుంది. 'సంసార సక్షం'గా వుంటుంది. వంట వార్సా చక్కగా వచ్చు.

ఆ పిల్ల తార చెల్లెలు. తార తల్లిదండ్రులు వెనకకూడా కూతురు దగ్గరికి పెద్దగా రాలేదు. తార ప్రోత్సహించేడికాదు....వాకటి రెండు పర్యాయాలు తండ్రి వచ్చివెళ్ళాడు. ఆపైన యిటీవలి కాలంలో తార జీవితం తెలికాక....నలుగురితోనే కాక, అఖిరికి యింట్లోకూడా తారపేరెత్తటం మానేశారు. ఏ....అవి అనస్థించుకున్నారు. తండ్రి నరహరి యీసారి పిటికి వచ్చి వాక పెళ్ళిళ్ళ పేరయ్యకి చెప్పివెళ్ళాడు, "మంచి సంబంధం కుదిర్చితే బాగాత్తు పై వరుసాన"ని. ఆ పెళ్ళిళ్ళ పేరయ్యకి నరహరి గురించి....నెల్లూరి ప్రాంతం గురించి యేమీ తెలియదు. తూర్పు ప్రాంతాలనుంచి వచ్చి పిటితో స్థగపడి పెళ్ళిళ్ళు కుదుర్చుతూ మనుగడ సాగిస్తున్నవాడు. వాక సందర్భంలో సుబ్రహ్మణ్యం తండ్రి ఇంట్కాలి కాయోజీరావు పరిచయంఅయ్యాడు. మాదిరి సందర్భంలో అతని పిల్లలి పివరాలు తెలుసుకున్నాడు. యిప్పుడిపిల్ల గురించి తెలిసి కాయోజీరావుని కలుసుకుని "బదువేలు కట్టించి యిస్తారు పెళ్ళిలోనే. కేసు. మీదా, పెద్దసంసారం, అండరికి లాంఛనాలు చూడాలంటే మాదిరి, బోలెడవుతుంది. అవన్నీ భరించాలికదా...."అంటూ నవ్వుజెప్పి "పిల్లనిమాను లోండి. నవ్వుకేనే. పిల్లతండ్రి నెల్లూరు ప్రాంతంలోనే లాయడు. మీకు ఆక్కడివారా వెళ్ళాల్సిన శ్రమకేదు. యీ వూళ్ళోనే పెళ్ళిచూపులు యేర్పాటు చేయిస్తాను." అని అన్నాడు.

తీరా సంబంధం సచ్చుతుందో లేదో సదుగురమైనా వెళ్ళాలి ఖచ్చలు పెట్టుకుని అంత దూరం....అని సంశయించి, పెళ్ళిచూపులు పిటిలోనే యేర్పాటు చెయ్యవచ్చున్నాడు కాయోజీరావు.

ఆ పెళ్ళిళ్ళ పేరయ్య తన యింట్లోనే యేర్పాటు చేశాడు. మరికొస్త గిట్టుబాటు అవుతుందన్న ఆశతో.

పెళ్ళిచూపులకి....సుబ్రహ్మణ్యంకోపాటు తల్లి తండ్రి వాకచెల్లెలు వెళ్ళారు. కాయోజీరావు పిల్లతండ్రి నరహరితో స్వయంగా మాట్లాడాడు. అతనికి అన్ని విధాలా నచ్చించి,పిల్లకూడా—మెరువనుకుంటే మెరుపు—చామనచాయ అనుకుంటే చామనచాయ.

అసలు, తారకి మిగతా పిల్లలకి తీరుకెన్నులోనూ అఖిరుచిలోనూ పోలికేలేదు. తార, యీ బికాని కొంపలో తప్ప ఎటాను....అనుకుంటుంది.

దేది....తన పెళ్ళి చూపుల సందర్భంలో ఆ చూపే అంది. యిటీవల,
“దానిమాట అశరాలా నిజం. అది మనదిద్ద కాదు” అన్నాడు సర
హరి వాకటి రెండుసార్లు.

పెళ్ళిచూపులు జరిగిన మరసటి నెలలో పెళ్ళి జరిగింది. సిటీలోనే
చేశారు. నెల్లూరులోచేస్తే పెళ్ళినందర్నంలో యెవరన్నా పెళ్ళికొడుకు తరపు
వాళ్ళతో తార ప్రసక్తి తెస్తారేమోనని. అనుకున్న ప్రకారం పెళ్ళిలో ఐదువేల
రూపాయలు యిచ్చేశాడు. అన్ని లాంఛనాలు ప్టాయి ననుసరించి బాగానే
జరిపారు.

ఆ పైనెలలో శోభనానికి నరహరి వాచ్చి, అల్లుడు సుబ్రహ్మణ్యమ్మని
నెల్లూరు వాళ్ళింటికి తీసుకెళ్ళాడు. మూడు రోజులు, యింట్లోనే, సాయం
త్రాలు చిన్న నానమరిది ఆలా వీధిప వూళ్ళోకి తీసుకెళ్ళి తీసుకొచ్చేవాడు.

మొదటి రాత్రి, పాలగ్లాసుతో తెల్ల చీరతో సిగ్గుపడుతూ గదిలో
అడుగు పెట్టిన భార్య శాంతని చూసి సంతరినడిపోయాడు, సుబ్రహ్మణ్యం
....ఆ రూపం, ఆ సంప్రదాయకపు వాద్దిక చూసి.

చిన్నగా సరసమూడాడు.

నక్కమీద చేరాక తనకి మహా తమరంగా వుంది. శాంతని దగ్గరికి
లాక్కుని గట్టిగా ముద్దెట్టుకుని....ఆరాటం తీర్చేసుకున్నాడు. ఆమె స్తబ్ధగా
వుండిపోయింది.

యిష్టంలేదేమో యిలావుండిపోయింది....యెవరినేనా ప్రేమించి, పెళ్ళి
చేసుకోదలిస్తే పెద్దవాళ్ళు యీ పెళ్ళి కుదిర్చారేమో....అనుకున్నాడు,
సుబ్రహ్మణ్యం.

“మరి ఆలా చచ్చుగా వుంటావేం? వుత్సాహం లేకందా?” అన్నాడు.

మరి కాపేసటికి, శాంత తనే అతని వీపుమీదకి చెయ్యి వేసింది.
దగ్గరికి జరిగాడు. అతని పెదాలమీద ముద్దెట్టుకుంటూ, అతని కింది పెదవిని
పంట నొక్కింది.

సరిగ్గా, వేదవతి అలాగే నొక్కింది. గుర్తొచ్చింది.

‘యిదే మొదలైతే అంత నేర్పు యెలావొస్తుంది! ఆ ప్రియుడి దగ్గర
నేర్చుకుని వుంటాది’ అని అనుకున్నాడు.

ఆపైన ఆ రాత్రికి తాకకండా పడుకున్నాడు,

రెండో రాత్రి....తావోదనుకున్నాడు గానీ....ఆమె చూడని చూసే

ఆ అమాయకత్వం చూస్తే ...దగ్గరికి తీసుకున్నాడు. ఆరాటం తీరాక,
“యంతకు ముందు పెళ్ళిచూపులు జరిగాయో” అన్నాడు.

“వూఁ” అంది.

“యెన్నిసార్లు?”

“మూడు నాలుగు తూర్లు.”

“నీకు యెవరూ నవ్వలేదా?”

“వొకరిద్దరు వచ్చారు.”

అవును, అదదానికి వొకడే యేదెటి, చాలామంది వచ్చుతారు....

అనుకున్నాడు.

“మరి చేసుకోలేదేం?” అన్నాడు.

“కట్నకానుకలు కుదరలేదట.”

మూడో రాత్రి—

రెండు రాత్రులూ గడిపాడుగానీ, మనిషిని సరిగా చూడనే లేదనిపిం
చింది సుబ్రహ్మణ్యునికి. బ్లౌజ్ హుక్కులు తియ్యటం, చీర పైకి జరప
టమేగానీ రూపం కంటినిండా చూడనేలేదని అనంత్యప్రగా అనిపిస్తూంటే—

చీర కుప్పిళ్ళు లాగేశాడు. లోపావడా నాడ ముడి పూడలాగేశాడు.

సిగ్గుతో కంపించి, అతనికి కనిపించకండా వుండాలని అతనికి అల్లుకు
పోయింది, అమాంతం.

“అవుగా యెంత యిదీ!” అనుకున్నాడు.

ఆ యిదిలో శాంతిని బాగా రెచ్చగొట్టాడు.

ఆమెలోని వయసుపొంగు, పొంగులెత్తి అతనిని గట్టిగా కొనిలించు
కుని ముద్దులతో కదలికలతో, మీదకిజరిగి కవ్వించి పక్కకిజారి అతనిని తన
మీదకి లాక్కునీ—సుబ్రహ్మణ్యం మైకంలో పడిపోయాడు.

అరగంట తరవాత—యంత చిన్న వయసులో శోభనం నాటికే
యంత నేర్పూ తెగువా యెలా వచ్చినట్లు! అని అనంత్యప్రగా పక్కకిజరిగి
పడుకున్నాడు. కళ్ళు మూసుకున్నాడు.

శాంత లేచి బట్టలు వేసుకుని మంచం మీద వడుకుని భర్త పీపుమీద
తృప్తిగా చెయ్యి వేసుకుని నిద్రాపోయింది, రెండు నిమిషాల్లో.

సుబ్రహ్మణ్యునికి యెప్పుడో తెల్లవారుజామున గానీ నిద్ర పట్టలేదు.
నాలుగో రోజు పుదయం తను వొచ్చేస్తూ—తను వొచ్చేస్తున్నాడు

రోజూ వొక్కజేర్, యిదేమీ లేకండా వుండాలి. తనూ అంతేగా—యేమో ఆ ప్రియుడి దగ్గరికెళ్ళి—' అని అలోచన వొచ్చి నీరసించిపోయాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

మహబూబ్ నగర్ వొచ్చి రోజూ బ్యాంకుకి వెళ్ళివస్తూనే వున్నాడు గానీ, మనసు చికాకుగా వుండోంది సుబ్రహ్మణ్యానికి.

వో రోజుని వున్నట్లుండి, తల్లికి వుత్తరం రాశాడు—యీహళాచేలు తిండి తినలేక చస్తున్నాను, మవ్వన్నావొచ్చి వొండిపెట్టు— అని. వుత్తరం తండ్రి చూసి—కొడుకు అవస్థ గ్రహించి నవ్వుకున్నాడు. వియ్యంకుడికి వుత్తరం రాశాడు—అమ్మాయి అక్కడ వొక్కడే వుంటున్నాడు. వాడికసలే హోటలు తిండి సరిపడదు. అమ్మాయిని త్వరగా కావరానికి పంపితే బాగుంటుంది—అని. అట్లాగే, మంచి ముహూర్తం చూసి యేర్పాట్లు చేసి నేడుగా మహబూబ్ నగర్ కే తీసుకొస్తాం. యిల్లు చూసి వుంపమనండి— అని సరహరి రాశాడు. ఆ మాటే శాయోజీరావు కొడుక్కి రాశాడు.

సుబ్రహ్మణ్యానికి మహదానందంగా అనిపించింది. బ్యాంకులో అందరికీ చెప్పాడు యిల్లుకావాలని. పొద్దుటా, సాయంత్రం చీకటివడేదాకా తిరిగాడు యింటికోసం వూరంతా గాలిస్తూ.

వారం రోజుల్లోనే వో పోర్షను తీసుకున్నాడు. వరసగా రెండు గదులు. నంట గది. ఆ వెనక వొక గదిమేర ఖాళీస్థలం. దాన్లోనే బాత్రూం. మరుగుదొడ్డి. మరుగుదొడ్డి పెప్టిక్ ట్యాంక్ కాదు. బిక్లెట్ తీసుకుని రోజూ మనిషి వొచ్చి శుభ్రంచేసి తీసుకుపోవాలి. అందుకు వీలుగా వెనకవై పునతలుపు. ఆ తలుపుకి అవతల నన్ను సందులాంటి వీధి.

కావరానికి కావాల్సిన సామగ్రి—మంచం, పాత్ర సామగ్రి, కిరోసిన్ స్టవ్వులు గట్టా అన్నీ సరిమితంగా తన శక్తిని బట్టి కనీసావసరం మేరకీ కొని—కూతుర్ని తీసుకుని వచ్చాడు సరహరి. అతని భార్య కూడా వచ్చింది. భార్య ఆ త్తమామలూ యింట్లో వుంటే సుబ్రహ్మణ్యానికి తృప్తిగా అనిపించింది. కోర్టు కేసులు అర్జంటువి వున్నాయి వీలునడదని రెండోరోజునే వెళ్ళి పోయాడు అతని మామ వేదాంతం సరహరి.

వారం రోజుల తరవాత—యింట్లో అందరూ దీని తరవాతివాళ్ళే. సరిగా చూసుకోలేదు. నేను లేకపోతే కష్టం—అని వెళ్ళిపోయింది అతని అత్త కూడా.

వాళ్ళిద్దరూ వెళ్ళిపోతే వాక రకంగా బాగా అనిపించింది సుబ్రహ్మణ్యానికి - భార్యతో వెనకా చుండు చూసుకోకండా యెలా అంటే ఆలా సరసాలాడుకోటానికి వీలుగా వుంటుందని.

రెండు వారాలు గడిచాయి.

కాంతకి వంటా వార్సూ బాగా వొచ్చు. యిల్లు చక్కగా శుభ్రంగా వుండుతుంది. వక్కావిడతో కలివిడిగా మెలుగుతుంది. వొడ్డికగా చక్కగా వుంటుంది.

వాకరోజు సుబ్రహ్మణ్యం యింటికి తిరిగి వస్తూండగా, వాళ్ళవీధి చులుపులోకి వచ్చేసరికి వాళ్ళింట్లోంచి వాకతను బయటికి వచ్చి అటు వీధిన వెళ్ళటం గమనించాడు. ప్యాంటూ, స్లాకు. పాతకీళ్ళుంటామేమో అని పించింది.

యింట్లోకొచ్చేసరికి గదిలో చుంపంమీద చదుకుని పత్రిక చదువు కుంటోంది కాంత.

భార్య వొంక పరిశీలనగా చూశాడు. జుట్టు చెరిగి వుంది. చీర వలిగి వుంది.

“యేం చేస్తున్నావు కాంతా? ” అన్నాడు

పత్రిక చదువుకుంటున్నా - చూస్తున్నారాగా!” అంది సన్నగావని.

“తలుపు బాల్లా తీసి!”

“మీరొచ్చే వేళ అని. యిప్పుడే కాఫీకి నీళ్ళు స్టవ్ మీద పెట్టి వొడ్డి - ”

“వక్కావిడొస్తే కాఫీపెట్టి యిచ్చివేమో అనుకున్నా - ”

“అదెట్లా అనుకున్నాడు? అసలేవరూ రానిదే యింట్లోకి!” అంది.

ఆ వొడ్డి వెళ్ళినతను - గుమ్మంలోకి వచ్చి చిన్నగా పిలిచాడు. యెవరూ వినిపించుకోలేదు. తలుపులు తీసివుంచే నాలుగు అడుగులు లోనకి వేసి యెలక్ట్రిసిటీ మీటరు చూసి రీడింగ్ నోట్ చేసుకుని చక్కా వెళ్ళి పోయాడు.

ఆతను పిలిచిన ఆ వేళకి, వంట గదిలో ప్లా పెరిగిస్తున్న కాంతకి ఆతను చిన్నగా పిలిచటం అదీ వినిపించలేదు.

సాలోచనగా చూస్తూ, “అలాగా!” అన్నాడు.

వెళ్ళి కాఫీ కలిపి తెచ్చింది.

తాగుతూ భార్య వొంక పరిశీలనగా చూస్తున్నాడు. రేగిన జాట్లు నలిగిన ఓర. కందివ చెంప.

చుట్టికట్టు మీద చెక్కిలి అనించుకుని వత్రిక చదువుకుంటూ వుండి పోయింది శాంత. అందువల చెక్కిలి కందింది నలిపినట్లుగా.

ఆ రాత్రి భార్యని తాకాలనిపించలేదు సుబ్రహ్మణ్యానికి.

ఆ రెండో రోజు వుదయం “యివాళ్ళ నెలవేసి యింట్లోవుండిస్తాను” అన్నాడు.

“నెలవు యివ్వరేమో” అంది—అదివరకు వాకసారి— నెలవు పెట్టి యింట్లో వుండిపోండి యివాళ—అని ఆమె అంటే, మొదటి వారంలో నెలవు యివ్వదు—అని చెప్పటం గుర్తొచ్చి.

“అవును నాకు నెలవు యిచ్చిదీ లేనిదీ దీనికే తెలుసు, నేను నెలవు పెట్టకండా పైకి వెళ్ళిపోతే—యెంచక్కా యింట్లో వాక్కూతీ అప్రియుడితో” అనుకున్నాడు.

వాకసారి సినిమా హాల్లో విరామసమయంలో అతను బయటికి వెళ్ళి వాస్తూండగా—భార్య యెవరితోనో మాట్లాడుతోంది. అతనెవరో నీటుకిందకి నొంగి మాట్లాడుతున్నాడు. సాలోచనగా తల పంకించుకున్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

“సమస్కారమండీ. మేము మీ పక్క వీధిలో వుంటాం మీవాడు బ్యాంకులో పనిచేస్తాడు. నా బ్యాంకు పనులకు సంబంధించి యెంతో సహకరిస్తూంటాడు.” అని కృతజ్ఞతగా చూసి, “మా ఆవిణ్ణి తీసుకుని వాకసారి మీ యింటికి వస్తామండీ.” అన్నాడు అతను. “అట్లాగే తప్పకరండి సంతోషం.” అంది మర్యాద సూచకంగా చిర్నవ్వు ముఖంతో.

యింట్లో చక్కగా ముస్తాబయితే, “యేవిటా సావిషోకులు” అంటాడు—మనసులో వేదవతి మెదిలి.

ముస్తాబవకండా వుంటే—మనసుకి నచ్చక, “యేవిటలా జిడ్డు మొహం నువ్వు—కాస్త కుట్రంగా తయారవలేవు; చక్కగా కనిపిస్తే మొగుడన్నవాడు సంతోషిస్తాడనీ లేదు—యేం లేదు” అంటాడు. వాకసారి పక్కావిడ, “వీళ్ళొచ్చేసరికి వాచ్చేనెయ్యొచ్చు. చిన్నాచే. మ్యాట్నీకి వెళ్ళి వొడ్డాం” అని బలవంతం చేస్తే వెళ్ళింది.

సుబ్రహ్మణ్యం యింటికి రాగానే, ఆ విషయం చెప్పింది. “సినిమాకే

వెన్నే యింట్లో అడుగు పెట్టినేలేదో వెంటనే అంతిదిగా యెందుకు చెప్తంది!" అనుకున్నాడు.

మరసటి రోజు వ్రక్కతనితో మాటలు సందర్భంలో ఆ పనిమా ప్రసక్తి తెచ్చి "వ్యాంకు వుంటిపోయింది గానీ లేకపోతే నిన్న మ్యాట్నీకి వెళ్ళాలనిపించింది." అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

"అహా," అన్నాడు ఆతను - బస్టాండుకి వెళ్ళి మిక్రుట్నీ రివీవ్ చేసుకోవాలన్న తోందరలో.

'యిది ఆమెతో సనిమాకే వెళ్ళుంటే - అనేవాడేగా, ఆవును చీల్చి ద్దరూ వెళ్ళుదుట - అది!' అనుకున్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

యెలావున్నా సూటిపోటీ మాటలు తగులుకుండటంతో దిగులుగా వుంటోంది కాంత. కానీ విషయం యేమిటో ఆమెకి ఆర్థం అవటంలేదు. మళ్ళీ తనంటే చాలా యిష్టంగానూ వుంటాడు, భర్త.

వాకరోజు, "మా యింటనుండి వుత్తరం వచ్చింది. మా చెల్లెడి బాగా జబ్బుగా వుందట" అని అంది కాంత.

"వెళ్ళావా?" అన్నాడు.

"మీకు కష్టం కదా వెళ్తే -" అంది.

"ఆవును - వెళ్తే నాకు కష్టమేగానీ నీకు హామేగా - ఆ ప్రియుణ్ణి కలుసుకోవచ్చు. అసలు తనూ వాడూ ఉత్తరాలు రాసుకుంటున్నారేమో! ఆన్ని ఉత్తరాలూ పోస్టు చేయ్యమని నాకే యెందుకివ్వదు? కొన్ని కొన్ని, వీధిదివ్వన పోస్టులో వేసి వ్రాస్తుంటుంది. తను పైకి వెళ్ళిన వేళ చూసి!" అనుకున్నాడు.

భర్త బ్యాంకుకి వెళ్ళాక తీరికగా యెప్పుడన్నా యింటికి వుత్తరం రాస్తే వీధి చివరన వున్న డబ్బాలో వదేసి వ్రాస్తుంది కాంత.

భర్తని చూసి భయంగా అనిపించి ముఠావంగా వుంటే, "అంత యిష్టం లేకపోతే యిక్కడ వేసికి వచ్చినవాళ్ళతోనే వుండొచ్చుగా!" అంటాడు.

"మాటలికి ఆర్థాలు తీస్తే చాలావాస్తవ్యం. యేమంటున్నారో నాకు అర్థం కావటం లేదు" అంది వాకసారి.

"కాదు - నీకిక్కడ బాగుండకపోతే కొన్నాళ్ళ మీ కన్నా రింటి కెళ్ళి వుండొచ్చుగా - అని. వెనకటి నుండి వచ్చిన వాళ్ళుగా!" అన్నాడు.

కాంత, చీర చూర్చుకోబోతూ, “కాస్త గదిలోకి వెళ్ళండి. చీర కట్టుకోవాలి” అంటే, “నేనుంటే చీర కట్టుకోటావితేం. పాపదా వుండిగా!” అంటాడు.

అలా అని అతను వుండగానే చీర చూర్చుకుంటూంటే, “మరీఅంత సానివేషారేవిటి— యెదురుగా విప్పి కట్టుకోకపోతే— చెప్తే ఆ గదిలోకి వెళ్తాగా” అంటాడు లోలోన యెక్కడో తెలియకండా వేదవతి మెదిలి.

రాత్రుక్కు—విద్రపోకండా మధనపడుతుంటాడు.

ఇలా జరుగుతుండగా—

వాళ్ళ యేజంటు లీవులో వెడితే నెల రోజులు లీవు వేకేస్సీలో చెయ్యటానికి వాక కుర్ర అపినరొచ్చాడు.

అతనిది నెల్లూరు. నరహరి వాక్కు తెలుసు. చూచిల సందర్శనలో సుబ్రహ్మణ్యం అత్తవారి వూరు నెల్లూరని తెలిసి వివరాలు అడిగితే, “లాయరు వేదాంతం నరహరిగారు మా మామగారు.” అని అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

“అట్లాగా! ఆయన చాలా యోగ్యుడు. ఆయన భార్య పిల్లలు అంతా యెంతో మంచివాళ్ళు. చక్కగా వాద్దికగా వుంటారు. అతల్లిదండ్రుల పెంపకమే వేరు. పిల్లలంతా యెంతో పద్ధతిగా సాంప్రదాయకంగా వుంటారు. కాకపోతే రెండో కూతురే వాళ్ళ పరువు తీసింది” అన్నాడు.

కాంత రెండో కూతురనీ, పెద్దకూతురు గూడూరులో వోహైస్కులు హెడ్కాస్టరు భార్య అనీ తెలిసిన సుబ్రహ్మణ్యం అయోమయంగా, విక్కిమొహం వేసుకుని చూస్తున్నాడు.

“కావాలని మంగళగిరి ప్రాంతం అతను వాకడు చేసుకున్నాడు. ఆ పిల్ల వేరు తార అనుకుంటాను. మొదటి నుండి ఆ తీరే వేరు చుక్కల్లో చూస్తున్నట్లుగా వుండేది. ఐతే చూడగానే గొప్ప ఫిలింస్టార్లాగా అనిపించే దనుకో” అన్నాడు.

విషయం గ్రహించి, “ఆ! ఆ! అవును. అదేదో తె పిల్ల తప్ప పుట్టింది” అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

ఆ తరవాత రెండు వారాలకి ఆ అపినరు వెళ్ళిపోయాడు.

“యేమీ లేకపోతే యెందుకు దాచిపెడతారు? యేదోవుంది— బ రుటికి

పతివ్రతలేగా!" అనుకున్నాడు.

ఆ తరవాత వాకసారి అడిగాడు. "నువ్వు మీనాళ్ళకి రెండో కూతురివి కదూ - మీ అక్కయ్య -" అని.

"అవును. మా అక్కయ్యని గూడూరుయిచ్చారు. ఆయన హీనాస్కలు హెడ్మాస్టరుగా చేస్తున్నారు" అంది.

'పెళ్ళయ్యి కాపరానికెళ్ళి భర్తవరువు పోయేలాగా ప్రవర్తిస్తున్న యింకో అక్క వుండీ-యెలా అంటుందో చూడు! అవునట! నంగనాలాగా. నెల్లూరి నెరజాణలన్నారు అందుకే' అనుకున్నాడు.

మనసులో తేదో అనుకుని పూడకోడు. ములుకుల్లా గుచ్చుకునే మాటీపోటీ మాటలుగా బయటపడుతుంది, ఆ లోపలి యాతన.

చాలాసార్లు వొంటిగా కూర్చుని యేడుస్తుంది శాంత.

వాకసారి రాత్రిపూట, శాంత చప్పుడవకండా యేడనటం గమనించి "యెందురా యేడుపు; అక్కడికి నేను చిన్నేదో హింసించుకు తింటున్నట్లు" అన్నాడు.

వాకరాత్రి తనకి మెలుకువ వచ్చి చూస్తే అతను మంచం మీద లేడు. చప్పుడవకండా వంట గదిలో చూసింది. లేడు. వెనక తలుపు వేసి వుంది. ముందుగది గుమ్మం తెరవక్కనుంచి గమనించింది. ముందు గదిలో కుర్చీలో కూర్చుని మోకాళ్ళ మీద తల పెట్టుకుని వున్నాడు.

అలా గమనిస్తూవుండిపోయింది.

బదు నిమిషాలు.

తల పైకెత్తాడు.

కిటికీలోంచి లోనకి పడుతున్న వీధి దీపపుకాంతిలో - అతనికళ్ళలో తడి!

చప్పుడవకండా వచ్చి పడుకుంది. అతను బాగా చిక్కిపోయాడు యానుద్య - తనలాగానే.

మరో అరగంటకి అతను వచ్చి మంచంమీద పడుకున్నాడు. అమె భుజం మీద చెయ్యేసి అంతలోనే తీసేసి, మంచం అంచుమీదకి జరిగి అటు తిరిగి పడుకున్నాడు. యేమీ గమనించనట్లు వుండిపోయింది.

అతను ఆసెని తాకి చాలా కాలమైంది.

యెప్పుడో అర్ధరాత్రి మెలుకువొచ్చి, ఆ మగతలో శాంతవి దగ్గిరికి.

లాక్కుని ఆరాటంగా నానా యిదీ చేసి, అలిసిపోయి విద్రాహికి జారిపోతాడు. వుదయం, ఆదేదీ జరగనట్లుగా వుండిపోతాడు.

మొత్తానికి యెందుకో బాధపడుతున్నాడని గ్రహించింది. తనని సూటి పోటీ మాటలతో హింసిస్తూవుంటాడు. శీలానికి సంబంధించిన మాటలుకూడా. మళ్ళీ చాలా యిష్టంగానూ వుంటాడు.

వొసిసారి అంది, — “మీరెట్లాగో వుంటున్నారు అదోలాగా!” అని.

“యెలావున్నాను! బాగానే వున్నానే నా నుదుటి రాతలాగా! అన్నాడు

అమె దిగులుగా కవిపిస్తే, “యేం పాపం మనసు బాగుండలేదా? అవును యీ యింట్లో నీ మనసెలా బావుంటుందిలే!” అన్నాడు.

దిగులంతా దిగమింగుకుని వుత్సాహంగా వుంటే — “యేం చూసుకుని అంత సంతోషం — నలుగురు మొగుళ్ళుండి వాళ్ళందరితోటి అనుభవాన్ని తలుచుకుని పరవశించిపోయినట్లుగా!” అంటాడు — “పూరినుంచి వాడి పుత్రరం వాచ్చి వుండాలి యీ రోజు — లేక, వీడెవడో మద్యాహ్నం లోపలికి వస్తే మజాగా ....” అనుకుని.

యీ డిశంబరు ఆఖరి వారంలో వుత్తరం వచ్చింది, సుబ్రహ్మణ్యానికి మామ దగ్గిర్నుంచి — “సంక్రాంతి పండక్కి రావాలి. తప్పక. వీరియితే అమ్మాయిని పస్తుకే పంపించు —” అని.

“అవును ముందుగా నెత్తే దీనికి తనక్కంగార లీలలు విశ్వంఖలంగా తీర్చుకోడానికి పీలుగా వుంటుంది —” అనుకున్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

రోజులు యిలా గడుస్తున్నాయి.

72

రామ్మూర్తి రెండు గంటల నుంచి దీర్ఘంగా తనపైనర్ డ్రాఫ్ట్ పేజీలు చూసుకుంటూ — అలసటగా అనిపించి కాగితాలు భద్రంగా బల్లి మీద పెడుతూ —

“— యిది ముగిస్తే బొండు చేయించి అఫీసులో యిచ్చి ఆ తరవాత గై డెక్ హారతిపట్టి — హారతి — హారతి — ఆ — రతి అరతి యే రతి యీ రతి

రతి మాటుగా మువాసవ — హాస్పటలు వానలలాగా హాస్పట

స్వరతి వాసవ - వాసవ స్తన.... స్తన పూర్వ - అన్నపూర్వ....
 అన్న స్తన పూర్వ స్తన తార .... పూర్వ తార
 పూర్వ స్తనపూర్వ.... అన్నపూర్వ.... అన్నమక్కరలేదు ఆ పాఠకదవ
 లివ్వ.... స్తన పూర్వ తార పూర్వ స్తనతార పూర్వతార.... తార కనిపించి
 యెంతకాలమైందో.... యివ్వదెక్కడున్నారో.... ఆ యింట్లో లేదు.... యిల్లు
 కట్టుకున్నారేమో యొక్కదైనా- యెంయే పూర్తి చెయ్యదూ—దేవికి చేపేం
 చేస్తుంది ...చేస్తే చేస్తూంటే - కనిపిస్తూంటే.... కనిపించకండా కనిపించవంత
 దూరంగా.... చదువై పోయిందిగా నేనే యీ మహావగరం బయట దూరంగా
 పెడగా.... వంటిగది కుటిరం పూదోట వంటి వివాసహవాసం. కష్టమైనా
 నిజానికి రావాలి.... కోరుకుంటూ గుండెల ఆగుండెగుబ్బలలో లోతుల
 పూల పాన్సుల అర్థిగా ఆరాధనగా నదా విలువుకోవాలనీ—విత్కం మళ్ళీ
 మళ్ళీ యింకాయెంకా అలా గిలాగిలా గలాగిలాగ లాగు లాగి.... జారి
 పోతోంది పెడవది. వదుం వాదులైంది- ప్యాంటు, కుంగడానికి బదులు
 సాగిందా కాట్యూర్ లాగా.... లేక వదుం సన్నబడిందా ...వదుం సన్నని
 నాగలోకపు నాగినీ వూగనీ తాగనీ తారనీ లాగనీ పాగనీ....”

“హలో రామ్మూర్తి పెన్నుందా?”

“లేదు” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“పెన్ను లేకండా వర్కెట్లా చేస్తున్నావ్?”

“పూ, ఆ, పెన్నా—”

“పెన్నాకాదు తుంగభద్రా కాదు, పెన్. ఫౌంటెన్ పెన్ ఆర్ బల్
 పెన్.”

“యదుగో తీసుకో—”

ఆ వచ్చినవతను పెన్ను తీసుకువెళ్ళాడు—వాక గంట తరవాత
 యిస్తానంటూ.

రామ్మూర్తి ప్యాంటు విగించుకున్నాడు. శ్రీపతి గదికి వెళ్ళాడు.

రెండు దినపత్రికలు, వాక పక్షపత్రిక. తెరిచివుంచిన రెండు పుస్తకాలు.

పక్షపత్రికలో మైపాద్ కేసులో కాంట్రాక్టుకు సబ్స్క్రిప్షన్ రోజుకి శిక్ష
 వడిందంటూ, ఆ యిద్దరు అక్కా చెల్లెళ్ళ వివరాళ.

పున్నవాళ్ళ చక్కని కూతుళ్ళు విలాసంగా సముద్రతీరానికి విహార
 యాత్రకి వెడితే—యెందుకు వాళ్ళు పాల్పడినట్టు—యేదెన్నా కక్షవల్ల

వాళ్ళు కొప్పినందునా—ఆ నివరాతేం లేవు సరిగా. అనుకున్నాడు శ్రీపతి చదివి.

“యేవిటి నంగతులు క్రిష్ణ దేవదాసు నిమాకొస్తావా?” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“దేశమే వో సినిమాలా వుంది. ప్రజాయాలు కలహాలు అపోహలు అపార్థాలు, వ్యభిచారాలు, చెరచటాలు, దొంగతనాలు దోపిడీలు లాంటి మామూలు విషయాలు కాక దేశం—దేశమాత అని పునమించేట్లు యితే. దాని కొంగుకి నివ్వంటుకుందనే చెప్పాలి. యింరా—కిందికి దక్షిణాదికి పాకలేదు గానీ అటు వుత్తరాన తెప్పగిరణాళ్ళగా వుంది యిందిరమ్మ పని. జే. పీ. యూపి పారేస్తున్నాడు బీహార్ బీహారంతా కదిలించి. వుత్తర్ ప్రదేశ్, గుజరాత్, రాజస్థాన్—బెంగాల్ యిందిరమ్మది కాదనుకో—బెంగాల్ బెంగాలీ వాళ్ళదే—తమిళనాడు తమిళనాడు వాళ్ళది లాగా—నాజా టివికం స్టంబించి పోతోంది.

ప్రభుత్వ యంత్రాంగం సాఫీగా పని కొనసాగించటం సాధ్యం కాక పోవచ్చు—”

రామ్మూర్తి బాదుకున్నాడు అతని మూడోకి దుబింపక.

—నాలుగైదు నెలలుగా వేడి తగ్గవండా కొనసాగుతూ మరింత పుచ్చకం అవుతోందంటే తక్కువగా అంచనా వెయ్యరాదు—

ప్రత్యేకం అనుకోకండా బయల్దేరి బస్టాపుకి వచ్చాడు శ్రీపతి. నిస్సెక్కాదు.

....రైళ్ళు సరిగా నడవటం లేదు. ప్యాక్షరీలు సరిగా పని చెయ్యటం లేదు....

బస్సు దిగి నడుస్తూ—

చోర్ చోర్ — లీనా ఛ దావార్కార్ సినిమా చూశాడు. నడుస్తున్నాడు రోడ్దెంబ—

— పాలకులూ స్వార్థావేతే పాలిస్తున్నారు. ప్రతిఘటిస్తున్నవాళ్ళూ స్వార్థావేతే ప్రతిఘటిస్తున్నారు. లేకపోతే దేశం యింతకాలంగా పాతికేళ్ళొచ్చి బుద్ధిలేకండా....

బిదాయి—లీనీ చందావార్కార్ సినిమా చూశాడు. వంటిగంట.

నడుస్తున్నాడు పి.పీ. నుంచి యూనివర్సిటీ వైపుకి. నడుస్తూ....

....అరగంట బండి గడిచిన సమవ్యయం గడిచి- క్లబ్బుల్లో వెలికిక లేచా.... రాజకీయ కుష్టువ్యాధి కంటే.... ముఖ రోగం - రోగ భోగ భోగ రోగ రాజకీయ ముఖనభోగ - రోగ దారిద్ర్య భోగ పాతికేళ్ళ వ్యర్థ భారం....

73

పెళ్ళయ్యాక పెరిగి పంపగ, పంపకొనక. పదిసి గుర్రు

పండుగ మూడు రోజులా వచ్చి యింట్లోనే పుంకాయాన్నగు, పొడిపండ్లు, పోకవ్వ, గామలా.

పుడయం వెళ్ళి దాని పరకా అక్కడే వుండి దానికి వాస్తవ్యు న్నాడు. రవి గంగీ- అక్కడ యిట్లు యిరుకు అని.

పాకలోకి వచ్చి, దీనిని నాతికరో వెళ్ళిరిండి, గంగి.

“దానోరే యెక్కువ చెర్రగ వండింది” అంది, కాంటాలం పను లుతూ.

“అవును మరి సుప్య యెరుపు కర్న!” అన్నాడు.

“యిప్పటికై వ నీకు చూపు వచ్చినట్లున్నరే!” అని పవ్వండి.

“యేమన్నావో!” అని జబ్బి పట్టకని నొక్కబోలు రవి. రెండో చెయ్యి అతని పీపు చుట్టూ తిప్పి సుందం మీనికి లాగింది బలంగా. వారిని వడ్డాడు పరుపు మీదకి. అతని మీదకి పక్షిపట్టు తనూ వోగింది.

అతని పెదాలు పుద్దెట్టుకుంటోంది.

అయిలో కోర్కె పురిపిప్పిలే; నెమలి నాట్యంలా కాక, శివరాంధ వంలా వుంటుంది.

కోదార్క దేవాలయంలోని శిల్పం అమానం పూపిరి పోసుగుని హిమగిరి పీచి కెగిరి శివరాంధవం ప్రారంభించి నట్లుగ వుంటుంది.

రవికి....కన్నాకుమారి రగ్గిరి గమ్యత్ర తరంగం ఆ యెత్తుకి రాగని సమస్తాన్ని ముందెత్తినట్లుగ అనిపిస్తుంది.

“రోజునా?” అన్నాడు.

“యాడ నిన్న మొన్ననేగా! సుప్య యింట్లు పుంకెనా అనయి ముంది పనులకై చైల చాలదు నీకు...జరంత మిగిలై పుస్తకాలు. నేను నీకు

గురైరాను నువ్వుగూడ నీకు గుర్తురావు." అని ప్రేమగా ఆప్యాయంగా అతని మడుటిమీద పెదాలు అద్దించి సుతారంగా.

గంగి వంక తృప్తిగా చూసి కనురెప్పలు వార్చాడు. భుక్తాయానం. విద్రగ వుండి రవికి.

అతని వీపు చుట్టూ చెయ్యేసి దగ్గిరికి లాక్కుంటోంది.

"యివ్వాలి కూడానా?" అన్నాడు.

"నీకు అన్నయి అనకే లేదేమీ?" అని మరింత దగ్గిరికి లాక్కుంది.

"అలిసిపోయాను."

"అవ్ పగలంత ప్యాక్టరీల పనిచేస్తూ స్త్రీవి కాదు!"

రోజంతా తీరిగ్గా రాములు వాళ్ళింట్లో కబుర్లు చెప్పుకుంటూ గడిసారు కూలాసాగా.

"యింత రంతేం నీకు?"

"పెండ్లి దేనికి?" అంది.

"కేవలం యిందుకేనా?"

"కేవలం యిందుకే కాదుగాని, యిందుకే కాకుంటే లోకంలో యెన్ని పెండ్లిండ్లవుతావో ఆలోచన చెయ్యి."

"వుండ...." అని వినుక్కుని అమె మీదకి జరిగాడు.

ఆ మరనటి రోజు, పండగ మూడో రోజు.

రాత్రి యింటికొచ్చాక పక్కమీద రవిని ముద్దెట్టుకుంటోంది. ముద్దుతో అగదని రవికి తెలుసు.

"నువ్వు కామ పితావానివి." అన్నాడు.

"దినంకి వాకపాలి....లేకుంటే రెండు దినాల కొకపాలి అంతేగదా! పయసులో వున్నోళ్ళు....అందరైతే దినాని...."

"నీ వాగకు" అన్నాడు అనహింతుకుంటున్నట్లుగా.

"యేం, అట్ల అనయ్యించుకుంటావా? యదేం తప్పవనా!" అంది.

"చి తక్కిన కుక్కల్లా...."

"ఘాత్" అని యిసిడించుకుంది.

చెయ్యేత్తాడు కొట్టటానికి. అంతలోనే యేదో మహాధృతమైన మహాబలమైన అల వున్నట్లున లేచి తనని ముంచేల్చినట్లుగా తగ్గిపోయాడు. అలా కొనసాగుతోంది వాళ్ళ వైవాహిక జీవితం. నొక్కొక్కసారి

అమె చునను రవి మీదనుంచి లోకం మీదకి ప్రసరిస్తుంది. లోకం అంశే-
లోకం....లోకంలో మనుషులు-శబ్దు-కార్డు-సౌధాలు-సౌఖ్యాలు.

రెండు రోజుల కొకసారైనా రవితో కృప్తిగా గడిచినప్పుడు-
రవే సమస్త లోకంలాగా ఆ పాతే మహా సౌధంలాగా, ఆ గట్టి పరుపు
సత్తపాత్రలు సౌఖ్యాలుగా అనిపించి సంతోషంతో పొంగిపోతుంది గంగి.

రవినీ తలుచుకుంటూ, ప్రకృతిలా త్రిగుణాత్మకంగా ప్రేమగా ఆప్యాయంగా దాహంగా అలలు అలలుగా యెగిసి పడుతూ అతనిలో అతనితో
దహించుకుపోవాలని గంగి, గంగలా పొంగులెత్తి ప్రవహించాలని పరి
తపించిపోతుంటుంది—గంగి.

74

తార, యెర్ర పడవ కారు వడుపుతోంది. ఆమె ప్రక్కవ సూర్య
ప్రకాశ్.

కారు పడిపేతనం పుటకలోనేవున్నట్లుగా, వొక్కరోజులో డ్రైవింగ్
నేర్చి, యెంతో నేర్చుగా యెంతో వేగంగా—చుట్టూ యెంతో సేవగా డ్రైవ్
చెయ్యగలిగింది.

ఆ కారు ఆమె సొంతానికి వుండిపోయింది. ఆ కారు, తన తొలి
కారుగా తన సొంత కారుగా పేలవుతుంది. సూర్యప్రకాశ్ ఆ కారు సాధారణంగా
పట్టుకోడు. యింకా నాలుగు కార్లు వున్నాయి—వ్యాపార సంబంధంగా కొన్ని
వ్యాపారులు బీపులు కాక.

ఆ కారులో షికార్లు తిరుగుతుంది. హైవే మీద నూటయాభయే కిలో
మీటర్ల వేగంతో పోతుండటం ఆమెకి పరదా. బజారు, పాపింగు. కానీ—
పాపింగ్ కి—మార్కెట్లో యేమున్నాయని కొంటుంది!

రెండు మూడుసార్లు యిద్దరూ కలిసి బొంబాయి థిల్లి కలకత్తా వెళ్ళి
వచ్చారు. చాలా ఖరీదైన వస్తువులు—వేచా లక్షలా ఖరీదుని కొంది.

కానీ—

ఆమెని సూర్యప్రకాశ్ యెప్పుడూ వొక కంట కనిపెడుతూ వుంటా
డని రెండు మూడు వారాలలోనే గమనించింది.

వాకసాగి శవ — కారు డ్రైవింగ్ నేర్చుకున్న కొత్తలో వాక్కూలే సాయంత్రం వేళ ఆ గౌరవ సదుభయంబూ వెళ్ళింది. రిమూర్ పూర్వ ఆద్వంలో వాక కారు అదే వేగంలో రావటం గమనించింది. అది వాళ్ళ కారుల్లో వాక కారు. గమనించి మరికొందరే ముందుకు వెళ్ళి కారు అని రోడ్డు పక్కన వున్న చెట్ల మడుగులోకి వెళ్ళింది. తన వెనక వాస్తున్న కారు బాగా వేగంగా ముందుకు వెళ్ళిపోయింది. గురించింది కారు నడుపు తున్న వ్యక్తిని — చాళ్ళ డ్రైవర్స్ లో యెవరూ కాదు. అతని నన్నిహిత వ్యక్తులలో వాకకను.

ఐదు నిమిషాలా ఆగి కారు స్టార్ చేసి ముందుకు సాగింది. నాలుగు ఫర్లాంగుల అవకాల ఆ కారు ఆగి వుంది. మనిషి కారులో లేడు. ముందుకు సాగిపోయింది. నాలుగు నిమిషాలలో — తన కారు రిమూర్ పూర్వ ఆద్వంలోంచి కనిపిస్తున్న ఆ కారు —

అప్పటినుంచి — తన కదలికలను సూర్యప్రకాశ్ యెలా గమనిస్తు న్నది గమనించలేకాన, సూర్యప్రకాశ్ కదలికలు వ్యావకాలనూ గమనించ సాగింది.

సూర్యప్రకాశ్ కారు తప్ప — నొప్పుకూ అతని నడక గదిలో అత నొక్కడే వుంటాడు. రాత్రంతా తను, తన నడకగదిలో — యంద్రభవనం లాంటి సూర్యమహల్ లోంచి తన ఖరీదైన ఆందమైన నడకగదిలో.

చిన్న యిల్లంలో డ్రైవర్లుం వుండే అతని గదికి — వాకడ్రైవర్ తలుపు తన సెక్రటరీ రోజీ అఫీసు గదికి. చురో తలుపు తన అఫీసు గదికి. చురో తలుపు బాట్రూంకి.

వాక రోజున కారు కళ్ళకి గంకలు కట్టి “నాతోరా కొన్ని విషయాలు తెలుసుకుందవు” అన్నాడు సూర్యప్రకాశ్.

జబ్బు వట్టుకుని నడిపిస్తున్నాడు. యే గదో యే భాగమో తెలియదు.

లిఫ్ట్ లాంటి దాన్లో కాసేపు కిందకి వెడుతున్నట్లుగా, కాసేపు పైకి వెడుతున్నట్లుగా అనిపించింది.

అంతలోనే మెట్లమీంచి దిండుతున్నాడు

కళ్ళగంకలు విప్పాడు.

వా చక్రాల బంగిలో వాక స్త్రీ — నలభయ్ ఐదేళ్ళుండవచ్చు. చీర కుచ్చిళ్ళు కిందకి నేలమీద వేళ్ళాడుతున్నాయి. వాక కారు రెండు కాళ్ళూనో

లేనవిపించింది తాళి, చూడగానే.

“మా ఆంటీ” అన్నాడు.

“నమస్తే” అంది తార.

“యీ యింటి యిల్లాలివి అని అనటానికి వీలులేని జాతకం. అందు కని తారవి మాత్రమే. నీకేం కావాలో చెప్పు. యీ సూర్యమహల్ కావాలంటే మహల్, యేదీ కావాలంటే అది తన పేర గాసిక్స్ బాబూ— భార్య అన్నట్లేగా—అదో ముచ్చట. అదో తృప్తి” అంది ఆమె.

ఆట వార గోడ దగ్గరికి తీసుకెళ్ళాడు. అవతలిగా ఉన్న వాకచిన్న ప్టాలు కాలితో జరిపి కూర్చోచున్నాడు. కూర్చుంది.

“అ యెదురుగా గోడకి ఉన్న స్పాట్ లోంచి చూడు.” అన్నాడు. చిన్న గాజు రంత. వాంటికంటితో మాత్రమే చూడటానికి వీలయ్యేటంత చిన్నది.

చూసింది, వాక కన్నుమూసుకుని నాల్గోంది — చాలా పెద్ద అవరణ, జీపులు, కార్లు, వ్యాన్లు, హుసెపులు, చక్కపెట్టెలు డబ్బాబా యెవేవో ఉన్నాయి.

అది చూస్తున్నప్పుడు తారలో వాణుకు అర్జీరడి.

మళ్ళీ కళ్ళకి గంతలు.

పడకగదిలోకి చేరాడు.

“మీరూ—” అని అగిపోయింది, తార.

“చాలా పనులు చేస్తాను.”

“స్యగ్లింగ్—”

“అదొక్కటే కాదు. చట్ట వ్యతిరేకమైన వెనోడి యీ సంగతులు నీకేకాదు, వీటిని నా అజ్ఞులు, సూచనలు, సందహార సమస్యలించి స్వయంగా చేసిపెడుతున్న వాళ్ళున్నారు. వాళ్ళతో నానగు యే కొంచెం నోరు జారివా, మరుక్షణం యీ లోకంకో వుండదు. నేనిప్పుడు యిక్కడ హుర్సునివున్నాను నీతో మాట్లాడుతూ. కానీ నాకు సంబంధించినంతవరకు యెక్కడ యేం జరుగుతున్నదీ తెలుసు. యెట్లా తెలుసునంటావా అతీండ్రోయి మంత్రతంత్ర శక్తులేంకాదు. అసాధారణ వైజ్ఞానిక సాధనాలతో. అవి మాత్రం నావరకే పరిమితం. యీ నానా కష్టాలు నీకక్కరలేదు. కులాసాగా హాయిగా సుఖంగా విలాసంగా గడపేవెయ్యి” అన్నాడు.

యీ హుద్యకాలంలో మరికొన్ని తెలుసుకుంది. తనకి ముందు—
వాకరి తరవాత వాకరు యిద్దరు స్త్రీలతో అతనికి కాస్త దగ్గరి సంబంధం
వుండేదని, ఇతే యెవరికీ యంత అధికృత యివ్వలేదని, వాళ్ళిప్పుడు
యెక్కడ వుంటున్నదీ తెలుసుకోలేక పోయింది. స్త్రీ లోలత్వం లేదు. దేని
కదే. పోగ్గా వుండే పెక్రటరీ రోజీ, పెక్రటరీ మాత్రమే.

తార మంపం మీద వుంది.

అతను సోపాలో వున్నాడు.

తార కళ్ళలోకి చూస్తూ, “తారా” అన్నాడు. అతని కళ్ళలో కోర్కె.

లేచి మంపం దగ్గరికివచ్చాడు. ఆ స్తనాలు, పొట్ట, బొడ్డు—చూసి
నిగ్రహించుకోలేక కంపించిపోతాడు.

అతను చీర కుచ్చిళ్ళు లాగకముందే, బ్లౌజ్ హుళ్ళులు తప్పించక
ముందే—తార తన వలువలు వొక్కొక్కచే వాలుస్తూ వుంటుంది. వాకటి
వాలించి సోపామీదకి, మరొకటి కార్పెట్ మీదకి, మరొకటి పైకి, మరొకటి
అతని ముఖం మీడికి విసురుతుంది.

తన స్తనాలనూ పొట్ట బొడ్డు పొత్తికడువూ చూస్తూనే రెచ్చిపోయే
అతని—తార, రకరకాల కవ్వంపు పనులతో పెనాలతో కళ్ళతో స్తనాలతో
జబ్బులతో పొట్టతో బొడ్డుతో పొత్తికడువుతో తొడలతో— విడివిడిగానూ
సమిష్టిగానూ వెకిలి కదలికలతో రెచ్చగొట్టి వెర్రెత్తించి — అతని కిండా
అతని మీదా పడి ఏచ్చెక్కిస్తుంది.

కానీ ఆమె నిద్రాణ ప్రాణి. యేనాడో కాలేజీలో చదివే రోజుల్లో
తన పంపరంగుల కన్నెకలల భావనలు—నాడు పెళ్ళిచూపుల నాటితో అంత
రించిపోయి—యింద్రారెడ్డితో కాదులో ఏకారు తిరుగుతూ, గదిలో అతని
కళ్ళలోకి చూస్తూ—అతని కళ్ళలో కనిపించిన అరాధన చూసినప్పుడు తిరిగి
అస్పష్టంగా మెదిలినట్లవిపించిన ఆ సంస్పందన భావనలు— సూర్యప్రకాశ్
తన మెడ నరంలో చూచి గుచ్చి తనచేత నవ్వించిన క్షణాన కాళ్ళంతగా
అంతరించాయి.

అప్పుటికి వరసగా పదిమంది విటులు వొచ్చి వెళ్ళాక బాదగ
హింసగా వాళ్ళు మనసు హింసపడుతుండగా, పదకొండో విటుడు వస్తే
—తన దాహంతీర్చమని ప్రాదేయపడ తున్నట్లుగా అతనిని నవ్వించి
కవ్వించి రెచ్చగొట్టే వెకిలిదేవ్వులన్నీ చేపే వేళ్ళలో ఆ క్షణాన ఆ కోర్కె

యెంత వుంటుందో ; తారలో యే జిజులొబనా అంటే కోర్కె వుంటుంది. తనలో యెంతా లేని ఆ కోర్కెని కొన్నివేల రెట్లలో మహా నేర్పుతో ప్రదర్శించటం నేర్చుకుంది.

తారవి చూడగానే—కొందరికిమల్లే సూర్యప్రకాశాకీ వాళ్ళు వుండే కంతో చిగుసుకుపోతుంది. అమెని చూడగానే అతనికి మనవడు; శరీర మవుతుంది. అలా ఆమాంతం వున్నవళంగా చేతుల్తో పళ్ళతో చిగించి వొత్తి గిచ్చి గుచ్చి పొంగు చల్లార్చుకోవాలనిఫిస్తుంది. పశుకామం. పశుకామం అంటే సిలింగ్స్ లేని వెక్స్ త్రిడి. గేదె యదయ—మీదకొచ్చిన దున్నపోతు క్రిరెక్కి—ఆ వొత్తిడి తక్షణం తీరిపోవాలి. ఆవొత్తిడి గురించి అంతకు ముందుగానే ఆ శరవాతగానే యేమీ వుండదు. మనోన్వర్స లేని శారీరకపు టపసరం. వొత్తిడిలోంచి, రాపిడిలోంచి, మాంస కండగానూ మండించి పొంగు చల్లార్చుకోవటం.

75

హాస్టల్ హాలు—

“షేక్ అబ్దుల్లాని కాస్మిర్ కి ముఖ్యమంత్రిని అవసరించింటే — దేశానికి, యిందిరమ్మ మున్ను తెస్తున్నదనటానికి బాటా. వాడు, పెళ్ళిచు తూర్పు పాకిస్తాన్ లకి తోడు కాస్మిర్ ని పుత్తర పాకిస్తాన్ గా మెయింబాచి చూస్తున్నాడు. ముఖ్యమంత్రి కాదట. ప్రధానమంత్రి అట. ప్రధాని పదవి దేశానికా, రాష్ట్రానికా; కాస్మిర్ దేశంలోని రాష్ట్రాలలో వాం రాష్ట్రం కాదన్నమాట—” అని దయ్యానంద ధారతి హిందీలో చెప్పుకుపోతున్నాడు. కుర్చీలో కూచుని. అతని బొర్ర ముందున్న బల్లకి అనుకోండి.

మధ్యలో అందుకుని, “తూర్పు పాకిస్తాన్ ని యెంత చాకచక్యంగా యెగరగొట్టిందో మర్చిపోయావా!” అన్నాడు చాకతను.

“దేశంలో అన్ని చోట్లా నక్కలైట్లని కూడా అరెస్టు చేయిస్తోంది ఏదారణ లేకండా. మొన్న కలకత్తాలో చంపించేసింది” అన్నాడు చాకతను.

“వాళ్ళని చెయ్యాలిందే—గుండాగాళ్ళు దొమ్మీగాళ్ళు హంతకులు. కానీ ప్రజాస్వామికంగా శాంతియుతంగా విరసన తెలియజేస్తున్న వాళ్ళని

మీసాకింద అరెస్టు చేయిస్తోంటే—”

“మీసా కింద స్వగ్గర్ల నందర్నీ అరెస్టు చేయించిపారేస్తోంది.”

“అదంతా నటకం. అరెస్టయిన వెంటనే బెయిల్ మీద విడుదలై వోబెరాయ్ రివాల్యూంగ్ స్వీమ్మింగ్ పూల్ లో జలకాలాడుతుంటారు— అర డజన మంది దసమొల లంజల్ని పక్కనేనుకుని, జయ్ ప్రకాష్ జీని బెదిరి పోంది, అరెస్టు చేస్తానని. చెయ్యని, తెలిసొస్తుంది. ప్రజావాహిని వువ్వెత్తున లేచి మీద విరుచుకుపడకపోతే చూడండి. నేను మొన్ననే వొచ్చాను అటు వీహార్, యు. పీ. ప్రాంతాలు తిరిగి పరిశీలించి—”

“దయానంద్ నిన్ను డి హాస్టల్ కి అర్జంటుగా రమ్మంటున్నారు. వెళ్ళు” అన్నాడు వేదపారాయణ హిందీలో, మెట్లమీద నుంచి దిగుతూ. దయానందభారతి చటుక్కున వెళ్ళిపోయాడు, బయటికి.

అసలు కారణం— వో గదిలోంచి బయటికొచ్చి కారిడార్ లో నడిచి నొస్తున్నాడు వెంకటేష్. వాళ్ళిద్దరూ, ప్రస్తుతం ముఖముఖీ యెదురుపడటం అంత మంచిది కాదని.

వెంకటేష్ వొచ్చాడు.

కింది మెట్లమీద నుంచుని పున్న వేదపారాయణ, “గుడ్ యీ వె నింగ్ దోస్ట్” అని మెట్లెక్కి వెళ్ళిపోయాడు.

వెంకటేష్ మానంగ తల వూసి, బయటికి వెళ్ళిపోబోతూ, అగి బల్ల దగ్గర నుంచుని పత్రికలు తిరగేస్తున్నాడు.

“హలో వెంకటేష్ పత్రికలో శ్రద్ధగా చూస్తున్నావు యేండి; అంటూ వొచ్చాడు, నిరంజనరావు.

“పోరపాటున యేదై నా వొక చిన్న విజం కనిపిస్తుందేమోనని పెతుకుతున్నాను.” అని యింగ్లీషులో అని గట్టిగా నవ్వాడు వెంకటేష్.

“బాలవరకు రిగిన విషయాలే రాస్తారాగా!” అన్నాడు. కొత్తగా చేరిన వొకతను. అతను యూత్ కాంగ్రెస్.

“యీ పెట్టుబడిదారీ పత్రికలు వాస్తవాలు రాస్తయ్యా; అసంభవం. యెదురుకాల్పులలో మృతిచెందారని నిరవరాదుల్ని—యేదో మారుమూల పల్లెలో పనిచేస్తున్న ప్రైవేట్ స్కూల్ టీచర్ నో గుచూస్తానో పోలీసు ప్లేషన్ కి వట్టికెళ్ళి—వాణ్ణి చంపి—వీళ్ళదగ్గర స్థాకున్న నాటు తుపాకుల్లోంచి వొక తుపాకీ, వీళ్ళు స్టోర్ చేసి వుంచిన ప్రజాపోరాట సాహిత్యంలోంచి

కొన్ని పుస్తకాలు తీసిచూపెడతారు— యికరేకర కారజాలనల్ల. ఆ సంగతి పత్రికలకి తెలియదూ? తెలుసు. విజంగా తెలియకపోతే వాళ్ళు అనర్హులు, చెప్పింది రాయటం కాను పత్రికలగదే. విజం కోరింది రాయాలి—“అన్నాడు యింగ్లీషులో.”

“నార్త్ లో వుద్యమం మొదలైందిగా—అది నెగ్గితే పరిస్థితి మరి పోతుంది.”

“నెగ్గితే యేం మారుతుంది? వోక దోపిడి జట్టు పోయి యింకో దోపిడి జట్టు అనుకోవాలి. యీ రకం వుద్యమాలు అర్థరహితం—” అని యింకేదో అంటుండగా—

“హలో కాప్రేడ్ యీ చక్కని ఫిబ్రవరి పానుంతాన్ని చేడ్చిందేమన్నావు!” అని తెలుగులో అంటూ వచ్చాడు శ్రీవతి.

“యేమ్ చేపేసి యీ యిందిరమ్మ కల్లి పుణ్యమా అని!” అన్నాడు వెంకటేశ్.

“మీ విరసం చీలిపోయిందిబాగా!”

“లే. రియక్షవరీ క్రూక్ బయ్యకు పోయినా.”

“బయటికి వెళ్ళిన వాళ్ళది యేవిరసం? గిరనదా? నిన్న వోక కవి మిత్రుడు— కేవలం వుభయకవి మిత్రుడే కాదు. సర్వ కవి మిత్రుడు, వివరిస్తున్నాడు—విరసం అంటే విరిచే రచయితలట. అరసంఅంటే అరిచే రచయితలట. పూరికే నరదాకి అంటున్నాను నుమా.” అన్నాడు శ్రీవతి.

“నేను కరసూఅని పెట్టదలిచాను. అంటే కరికే రచయితల సంఘం” అని అన్నాడు వాకతను.

“కరికే సాహిత్యం వున్నవాడు రచయిత అవడు. యేమీ వాతగాక రాయటానికి దిగుతాడు మనిషి. మహా అయితే నేను చేసి యాడవలేను. యిలా చెయ్యొచ్చు. చెయ్యండి—అని. మన రామ్యూర్తిగానీ యిప్పుడిక్కడంటే—చరసం అని స్థాపిస్తాను—అంటే చవటరచయితల సంఘం అని. ఐతే యిది విశ్వవిద్యాలయాలకే పరిమితం. యెందుకంటే అది దాని సహజ లక్షణం—అని వుండును.” అని చీప్తుగా నవ్వాడు శ్రీవతి.

“రామ్యూర్తి యెక్కడ కనిపిస్తేదూ?”

“నీకు తెలియదా? థీసస్ నబ్ మిట్ చేసి వెళ్ళిపోయాడు. పుద్యోగం వేటలో వున్నాడు—పోషల్ వెల్ ఫేర్ వెల్ లో యేదో వో పెంపొరగి

భోజీ వుందన తెలిసింది. దానికోసం ప్రయత్నిస్తున్నాడు. అంతలోవారినుంచి వుత్తరం వాస్తే బందరక్కాడు. యీ బందిరు కుర్రాడి కేదో పెళ్ళి బందో బస్తు చేస్తున్నట్లున్నాడు వాళ్ళ నాన్న. పెళ్ళి జరిగితే మేలు. ఆడబొందు దొరికితే కొస్తా లెవిన వడతాడు మన రోమమూర్తి అన్నాడు శ్రీవతి.

రామ్మూర్తి వాళ్ళంతా రాగిరంగు నూగు వెంట్రుకలుంటాయి, పాలి పోయిన యెర్రటి పండుకోతి యెరుపు చర్మం మీద.

“పోవాల, యంజనీరింగ్ కరేజ్ హాస్టల్లో వసున్నది” అన్నాడు వెంకటేశ్.

“కొస్తా జాగ్రత్తగామెనంది. మన కొత్త పి. సి. జేబుకో పిష్టలూ చాకూ పెట్టుకుని గెస్తీ తిరుగుతున్నాడట. మొన్న వాక జటుని నిలకాడట. ఆంధ్ర యూనివర్సిటీలో విశూషకమైన అప్పారాయం వంటి సాత్వికుడు కాదు” అన్నాడు శ్రీవతి.

“యంబోచెంట్ కోర్ట్ కాదు యూనివర్సిటీ అంటే. కోర్టులో వేషమే స్కూని కూర్చోమడు కాదు వైస్ చాన్సలర్ పిన్ అంటే. పులులతోటి చెల గటం అడుటని జప్తినే గ్రహిస్తాడు.” అన్నాడు వెంకటేశ్.

“యీ యూనివర్సిటీ గొడవలు పెద్ద తలనొప్పిగా ఐపోయిందినాకు. ఆయ్యా, జగన్మోహనరెడ్డిగారూ మీకు నర్వాధికారాలూ యిస్తున్నాను. మీ యిష్టమొచ్చిన కాలాలూ మీరియాలూ నూరండి అని మన వెంగళ్రాయల వాగ్ధ అన్నాడట. ఆలా నర్వాధికారాలూ యిప్పేనే యెక్కడికీ రావటానికి వాళ్ళుకున్నాడట” అన్నాడు శ్రీవతి.

“వాని చాకూ గోరీ మన తాన నహీ చల్తా. తన కుర్చీలో తాను కూర్చోని తన వని చేస్కొమను. అంతే స్టూడెంట్స్ యూనియన్ ప్రాబ్లమ్స్ కొచ్చిందంటే — పింగలి పాట్ కొ వడకలె పింక్ రే మె రలేంగే!” అని బయటికి నడిచాడు వెంకటేశ్.

సోషియాలజీ విద్యార్థులు — క్రితం సంవత్సరం తప్పిన అట్లూరి గాంచి, పిరుడు తప్పిన చెరుకూరి వెంకటేశ్వరరావు, గుండు శంకారం — పేటల్లోనిమా పేజీల్లో చూటాలు దూర్చి చూస్తున్నారు మిగ్గురూ పరీక్షలు రావే చేరుమీద యీ చెలలానే వచ్చారు.

చోట్లూర్, లాటి, చో మై నహీ, పోజ్ మార్, మొగుడా పెళ్ళామ, ఐనా. పాత ధేవదాను, అభిమానవతి, సిద్ధార్థ-

“గాంధీతో తిరిగి చగువుకి నాచుం పెట్టాడు. ఆ గాంధీకేం, వాడి బాబు దగ్గర పాపిష్టి డబ్బు బోలెడుంది పెడుగుతూ. యీ బికారి వెధవలు చుట్టిగొట్టుకుపోతారు. యీ రెండు నెలలైన బుద్ధిగా చదివినట్టే—” అనుకుంటున్నాడు శ్రీవతి.

నిద్దర్థ నినిమా బొమ్మకేసి కన్నార్పకండా చూస్తున్నాడు, గాంధీ.

“గాంధీ, ఆ విగ్రహ దినమొకటిగా నుంచున్న సిమీ గుంట ముందు మోకరిల్లిన శక్తి గుంటజ్జీ చూసి లొట్టలేస్తున్నట్లున్నావు. కాన్రాడ్ రూక్స్, హెర్నాన్డెస్ హెర్నాన్డెస్ మేమంత అన్యాయం చెయ్యలేదు. చెడితే నువ్వు అన్యాయమైపోతావు, నిరుత్సాహులతో, సీనర్ సినిమాలో పైరా నినిమాకో పర్సన్ సినిమాకో చిక్కు. పిళ్ళెట్టర్ని వాడిలేనెయ్యి పాపం వదులుకుంటారు” అన్నాడు శ్రీవతి.

వాళ్ళిద్దరూ గుర్రుగా చూశారు శ్రీవతివొంక. గాంధీతో నినిమా కెడితే : నినిమా, మునిలో బిరియానీ దక్కుతాయూ రెండు పెగ్గలతో నోరు పడవినా తడవవాచ్చు. గాంధీ సహచర్యంలో, శతగోపం చిత్రాన్ బిరియానీ దుడు. రిగాడా బిగా, గడిచిన రెండేళ్ళలో.

“వరంగల్, గంటూర్లలో పీజీ సెంటర్స్ని యూనివర్సిటీలు చేస్తారట. కురికొన్ని పి. జి. సెంటర్లు పెడకారట. విద్యార్థులంత్రించందరి అభిభాషణ.” అన్నాడు విచారణరావు.

“బుద్ధిశక్తితో సరి. బొప్పగ్రాడ్జుమేట్ విద్య రేసికి గురుస్థాన పని కి : గ్రాడ్జుమేట్ అనవసరం అనుకుంటూంటే బొప్ప గ్రాడ్జుమేట్ బిడ్డ. ఆయా సంగల్లో విశేషమైన కృషి చేస్తూ వుండిపో సలిచిన వాళ్ళకిగానీ — యళ్ళలో ఏం తోచకపోతేనూ, యిప్పట్లో వున్నోగం దాదని తెలిసి యేం చెయ్యటానికి లేక వచ్చి చేరటానికి, కట్నం లేకు పెంచుకోటానికి కాదు” అన్నాడు శ్రీవతి.

“నువ్వు పోవా సిన్యాకు. పోకెట్ మార్ల సైరాబానూ వున్నది. ఒక్కేండ్ల గూడ. పోయి నూడు నే చూస్తూ” అన్నాడు వాకతను.

ఆ రెండో ఆతను “జ్వరంగా వుంది” అన్నాడు.

“ముఖం చూపే అట్లా లేదు” అని చెయ్యి పట్టుకుని నూసి, “విచ్చగా లేదే” అన్నాడు విరంజనగావు.

“మరి అదేమి జ్వరమి?” అన్నాడు వాకతను.

“లో జ్వరం బవుంటుంది, డెర్మోమిటర్ తే తెలుస్తుంది, పైకి వాళ్ళు వెచ్చగా అనిపించదు” అన్నాడు శ్రీవతి.

“ప్రేమ జ్వరమేమో!” అన్నాడు యంకొకతను.

“ప్రేమజ్వరమైతే వాళ్ళు కాలిపోయా?” అన్నాడు విరంజనరావు.

“ప్రేమజ్వరం ఐతే వాళ్ళు వేడెక్కుదు. మనసే వేడెక్కుతుంది.

ప్రేమజ్వరం తరవాతి జ్వరం విరహజ్వరం—దానికైతే వాళ్ళు వేడెక్కుతుంది. కామ జ్వరానికైతే కొవ్వు వేడెక్కుతుంది. సుఖ జ్వరానికైతే సుఖం వేడెక్కుతుంది అదైతే వో యంటి బయాటిక్ మోతాదుతో తగ్గిపోతుంది” అన్నాడు శ్రీవతి.

“అయ్యో, జ్వరములు యెన్నిరకంబులు!” అన్నాడు విరంజనరావు.

“జ్వరాలు నాగ రకాలు. యేడుపు జ్వరాలు, అలక జ్వరాలు, గోరు జ్వరాలు, యీర్ష్య జ్వరాలు—వస్తా. మరోసారి మాటాడుకుంటాం పింగళా సవాలక్ష జ్వరాల గురించి.” అని చతుశ్కున లేచి గదిలోకి వచ్చి — సగం సా చదివిన వటాన్ సన్ పుస్తకం, “లిట్ లేచర్, ఫిలాసఫీ ఆండ్ సోషియల్ సైన్సెస్” తెరిచాడు శ్రీవతి.

76

అయ్యో సికిందరాబాద్ యిటు హైదరాబాద్ లోని రాంనగర్ అ పరిసర ప్రాంతాలు, ముషీరాబాద్ లో కొన్ని భాగాలు కలిసిన ఆ వెంట్రీ సియోజికల్ వర్గంలో యేర్పడిన ఖాళీకి బై యెలక్షన్ నిర్వహించారు జనపరి మూడో వారంలో.

మార్చిలో యెలక్షన్లు. పోలింగ్ తేదీలు యంకా వెల్లడించలేదు. ఫిబ్ర వరి రెండోవారంలో పార్టీల అభ్యర్థుల్ని ప్రకటించారు. యిదిరా కాంగ్రెస్ అభ్యర్థిగా గోవర్ధన్ రెడ్డి పేరు ప్రకటించారు.

కాలేజీలలో యిటీవల యూత్ కాంగ్రెస్ ప్రాబల్యం తగ్గుతున్నట్లు వి పించి, తన అధికృత తగ్గుతుండటం గమనించుకున్న గోవర్ధన్ రెడ్డి, మంత్రి వర్గంలో వున్న తన బంధువు వొకరిద్వారా ప్రయత్నించి పీట సంపాదించాడు. ఆ ప్రాంతలో బాగా పలుకుబడి వున్న రాజ్ రెడ్డి మద్దతు యివ్వ

టావికి అంగీకరించాడు. రాజ్ రెడ్డికి నేడు గాజకీయాలలో ప్రవేశించే తరింపు లేదు. ఆ అండతో తనవ్యాపారాలు పెంపుచేసుకునే తరింపు వున్నాడు. రామనాథం మెషీన్ టూల్స్ లోంచి వర్సిప్లు బయటికి వచ్చేకాక అతనిని చేరదేసి తన ఫ్యాక్టరీలో పని యిచ్చి, ప్రాముఖ్యత యిచ్చాడు. కూలి నాలీజనాన్ని కార్మికుల్ని అతను జమ చెయ్యగలడు.

జననంఘ, తమ అభ్యర్థిగా మాధవరావు అని వాకతనిని ప్రకటించింది. ఆ పార్టీ యీ నియోజకవర్గంలో జననంఘకి బలం అంతగా లేదు. ముషీరాబాద్ ప్రాంతంలోని వుద్యోగస్తులు, చదువుకున్నవాళ్ళు, మధ్య తరగతి ప్రజలు, కాస్త వున్నవాళ్ళు, పై వుద్యోగస్తులు....ముఖ్యంగా హిందువుల్లోంచి వోట్లు వడతాయి. వాళ్ళలోనూ కొందరు యిండిరాగాంధీ పార్టీకి వోట్లు వేస్తాడు.

యికపోతే కిమ్మూనిస్టుపార్టీకి అనివరలో బాగా బలం వుండేది. వాకప్పుడు ఆ పార్టీకి యీ నియోజకవర్గం పెట్టనికోటలాంటిది. కానీ పార్టీ ఏలి పోయిన తరువాత ఆ ప్రాంతంలో పోయింది. వాక దళలో ఇరువదియైదే కలిసి వాక అభ్యర్థిని నిలబెట్టి అవగాహన ఆలోచన యత్నాలు వాకస్థాయిలో జరిగినా....యింటి కుక్క-యింటి కుక్కని చేరినవ్వవన్నట్లుగా వాళ్ళ మధ్య సయోధ్య సాధ్యపడలేదు. సి.సి.ఐ, సి.సి.ఐ. (యం), డెరో అభ్యర్థిని నిలబెట్టారు.

అటు మెషీన్ టూల్స్ ఫ్యాక్టరీ వర్కర్లు, యిటు రాం నగర్ వాసులు పట్టు బట్టారు, రవిని పోటీ చెయ్యమని. అతనికి మనసులో యిష్టంగానే వుండి. యిండిపెండెంటుగా నామినేషన్ దాఖలు చేశాడు.

పోతే మరో ముగ్గురు, యిండిపెండెంటుగా నామినేషన్లు దాఖలు చేశారు. కానీ వాళ్ళకి డిపాజిట్లు దక్కినా గొప్పే.

నామినేషన్లు వుపసంహరించుకునే గడువులోగా వాక యిండిపెండెంటు అభ్యర్థికి ఐదువేల డబ్బు యిచ్చి, యింకా యితర ఆశలు కల్పించి వుపసంహరించుకోవాడు రాజ్ రెడ్డి.

ప్రచారం ముమ్మరంగా సాగుతోంది. ప్రభుత్వ యంత్రాంగాన్ని—అనధికారికంగానే కావాచ్చు—బాహుళంగానే వాడుకుంటున్నాడు గోవర్ధన్ రెడ్డి. డబ్బుకి లోటులేదు. బాగా స్థితిపరుడు. ఖర్చు పెట్టటానికి వెనకాడే తత్వమూ కాదు. రాజ్ రెడ్డి రవిని తనకి అనుకూలంగా మలుచుకుని తన బులులో పని

యిచ్చి ఆ ప్రాంతంలో అతని పలుకుబడిపే తగ్గించాలని చాలా కాలంగా యత్నిస్తూ రకరకాల ఆశలు చూపెడుతూ వచ్చినా లొంగనందున రవి వట్ల అతినికి వైరం వుంది. అందుకు యింకా యెన్నో కారణాలు వున్నాయి. రాజ్ రెడ్డి దగ్గర పని చేసే కార్మికుల్లో చాలామంది రాంనగర్ లోనూ ఆ పరిసర ప్రాంతాల్లోనూ వున్నారు. వాళ్ళు తమ సమస్యల గురించి సంప్రదిస్తూం దటం, ఆ వైషమ్యానికి ముఖ్య కారణం.

గోవర్ధన్ రెడ్డికి రవి అంటే వైరం యేమీ లేదు. వ్యక్తిగతంగా వాక రికాకదు తెలియనూ తెలియదు—వాకరిని గురించి వాకరు వివరంతప్ప. రవిని పోటీ చెయ్యవద్దని రాయబారం పంపించి విఫలమయ్యాడు. యింత ప్రయత్నాల్లో సోదీలోకి కూడా రాలేపవాడు, అంతగా రాయబారం జరిపించినా విఫలమైనది గుర్రగా వుందిప్పుడు గోవర్ధన్ రెడ్డికి.

రాంగ్రెస్—ఐ నాయకులు ముమ్మరంగా ప్రచారం సాగిస్తున్నారు. అటు కమ్యూనిస్టుపార్టీలూ బాగా ప్రచారం సాగిస్తున్నారు. యీ రెండు పార్టీలకి యేదొక రకంగా మంచి ప్రాబల్యం వుంది ఆ ప్రాంతంలో. రాజకీయ కోవిదులు పరిశీలకుల అంచనా ప్రకారం కాంగ్రెస్ ఐ గెలవటం తథ్యం. తప్పితే సి. సి. ఐ. (యం) గెలవాచ్చునని. కానీ కాంగ్రెస్—ఐ గెలవటం తథ్యం అని చివరికి నిర్ధారించారు. అసీనర్లు వుద్యోగిస్తులు రాంగ్రెస్—ఐకి వోటు చేస్తారు....కొందరు జనసంఘం అంటే ప్రత్యేక అభిమానం వున్నవాళ్ళు తప్ప. రాజ్ రెడ్డికి ఆ ప్రాంతంలో అంచరితోనూ దగ్గరి సంబంధాలున్నాయి. వర్కర్లు తెలుసు. కాగా, సర్పిస్తు రవిమీద కక్షగా దీక్షతో అహోరాత్రులు కృషి చేస్తున్నాడు. కార్మికులు కూలీనాలీజనం వోట్లను అతను రాబట్టగలడు.

రాములు, సాయిలు, యింకా చాలామంది రవి తరపున ప్రచారం చేస్తున్నారు. గంగి నలుగురు ఆడవాళ్ళను పోసుకొని గుడిక గుడికకి వెళ్ళి చెబుతోంది. ఐతే, చదువుకున్న వాళ్ళు, మధ్య తరగతి వాళ్ళ యిళ్ళకి ఆమె వెళ్ళటం లేదు.

రవికి వున్న కాస్త బలమూ అతని స్వభావమూ, పునన్యాస సామర్థ్యం. గోవర్ధన్ రెడ్డి పునన్యసింహటంలో పూజ్యం. మంచుని గట్టిగా ఆరిచినట్లుగా నాలుగు ముక్కలు అవగలడు. ఐతేనేం, అతని తరపున వేదిక మీద మాట్లాడే ప్రముఖులు యెందరో వున్నారు.

రవికి, వ్యక్తిగతంగా ఆ ప్రాంతంలోని నీడసాదలతో చక్క

సంబంధమున్నాయి. యిలా యెరిక్షను అనే భావం మనసులో యేమాత్రం లేకండానే తన స్వభావాన్ని సుగరించి అవసరాల్లో వున్నవాళ్ళకి తనతో బండి చేస్తుంటాడు— వెనకటినుంచీ. ఆ రకంగా, సీజన్లు బట్టి వుంటే అప్పటి పనులు చేసుకుని బతికేవాళ్ళు, కార్మికులు అతనికి కొందరు సన్నిహితంగా తెలుసు.

యెరిక్షను ఏగిర పడుతున్నకొద్దీ ప్రచారం వుద్భవించింది.

గోవర్ధన్ రెడ్డి మంచి మార్పులతో తీపుల్లో తిరుగుతూ— యిరవై పాతిక వోట్లు వీడి చేతులో వున్నాయనుకున్న ప్రతివాడినీ దువ్వి రకరకం వ్యక్తికమైన ఆటలు చూపెడుతున్నారు అతని అనుచరులు. అప్పటికప్పుడు వాళ్ళ అవసరాలకి కొంత డబ్బు నర్దుతున్నారు.

తనని సమర్థించే కార్మికులు రిజైలు తెస్తామంటే కూడా రవి వాళ్ళతో లేడు. మీ రిజైలు కాంగ్రెస్-బి వాళ్ళకి కిరాయికి తిప్పి డబ్బులు తెచ్చుకోండి— వోట్లు నాకు వెయ్యాలనిపిస్తే వెయ్యండి, చాలు— అన్నాడు. కాలినడకనే వియోజకవర్గం అంకా తిరుగుతున్నాడు, కూడా పలుగురై దుగురు కార్మికులు, రాములు, సాయిలు, మరో యిద్దరు మరీకొందరు కార్మికుల్ని, కూలినారి జనాన్ని తీసుకుని జట్లు జట్లుగా యేర్పడి విడి విడిగా తలా కొన్ని ప్రాంతాల్లో ప్రచారం ప్రారంభించారు— అభ్యర్థుని గురించి పార్టీల గురించి వివరిస్తూ. వాళ్ళకి వాళ్ళకే అనిపించిన దాన్ని బట్టి రవి సూచనలను తిరిగి— యీ పార్టీలు యున్నాళ్ళుగా వాళ్ళకి వారగబెట్టింది యేమీలేదనీ, రవి విస్వార్థంగా పేదప్రజల క్షేమం కాంక్షించే మనిషి అని ప్రచారం సాగిస్తున్నాడు.

రవి తనతో కేవలం నలుగురు వర్కర్లను తీసుకుని ప్రచారానికి దిగాడు. గంగిని కూడా రాబోద్దన్నాడు. అమె విడిగా యింటికి తిరిగి అదే వాళ్ళతో ప్రచారం సాగిస్తూనే వుండి. రవి వ్యక్తుల్ని కలుసుకుని వివరాలను అర్థించడం చెయ్యటంలేదు. ఆ నేర్పు అతనికి లేదు. చిన్న చిన్న పువన్యాసాలు యేర్పాటు చేసుకున్నాడు. వాడకట్టుకో చిన్న పువన్యాసం సభ. అతని పువన్యాసం భోరణి తీరా తమ మాట్లాడుతున్న ప్రాంతాన్నిబట్టి వుంటుంది. పువన్యాసంచడం అతని అపారాధ సామర్థ్యం. కారేతీలో యింగ్లీషులో మాట్లాడినా, తెలుగులో మాట్లాడినా శ్రోతలందరినీ ఆకట్టుకునేవాడు.... తను చెప్పే విషయంతో యేకీభవించని వాళ్ళతో సహా.

యిందులో కులాల బలం లేదు. కార్మికులు కూడా

ప్రజానీకం. పీళ్ళికా యస్సీసే కులంగా నోర్చడలేదు....చగువుకున్నచగువు కుంటున్న వాళ్ళలోలాగా. రవి కులం అక్కడ కాదు. తెలంగాణా ప్రాంతం లోనే సరిగా తెలియదు. ఖమ్మం దాటి, కమ్మ కుం అంటే తెలియదు కమ్మ అని చెబితే కమ్మ కాపుస....అంటారు. కాపులో జమ చేసేస్తారు కమ్మకులం, యిప్పటి దుమ్మైన అగ్రకులాల్లో వాక అగ్రకులం అని తెలియదు. తెలంగాణాలో కులం వృష్టి రెడ్డి కులానికి పోటీ వువట్లా అనిపించదు. రాజకీయంగా....వాక కులంగా అవొక్కటే అగ్రకులంగా అనిపిస్తుంది. అందువల్ల ఆంధ్రప్రాంతంలోలాగా, తెలంగాణాలో రాజకీయంగా కులతత్వానికి ప్రాముఖ్యత లేదు. ఐతే రాష్ట్రం అంతటా యెన్నికలు జరుగుతున్నప్పుడు కొంత ప్రభావం వుంటుంది.

రవి రోజంతా వుపన్యాసిస్తూనే వున్నాడు. ఛార్జింగ్ యెర్పాటు చేసిన పెద్ద పెద్ద సభలు కాదు. అతి చిన్న చిన్న సభలు, వాడకట్టుకో సభ. గోవర్ధనరెడ్డితో యీ విషయం అంటే. “వార్లీతే వోల్లీస్తారు: వార్లీ వార్లీ. వాని నోరువోతది!” అని నవ్వాడు.

రవి వుపన్యాసం, విషయం, సరికి, ఫోరటి, భాష—తను మాట్లాడుతున్న ప్రాంతాన్నిబట్టి వుంటాయి.

సీజన్లనుబట్టి అమీయపీ వస్తు చేసుకునే వాళ్ళు యెర్కువగా వున్న చోట — “గింత కాలంగ యిన్ని పార్టీలను గెలిపించిను. కమినిస్ట్ పార్టీని గెలిపించిను. కాంగ్రెస్ పార్టీని గెలిపించిను? వోల్లీసి వాండ్లను గెలిపిస్తపోతాను మీరందరు. కానై తె మన కేమి చేసిను వాండ్లు దూవయితే తాగెటందకు నల్లలైన యెయ్యకపాయె—గల్లికొకటన్న! మనమంత, చిన్న చిన్న వస్తు చేక్కొనెటందుక్క, గాడి ఖరీద్ చేనెటందుక్క, పాన్ దుకాన్ పెట్టెటందుక్క, బరెలను కొనుక్కొనెటందుక్క—యిట్ల మస్తు దండల కోసం నర్కార్ లోస్తు యిస్తమని ప్రచారం చేస్త వొచ్చిను. కొందరికి యిచ్చిను గూడ. కానైతే, ఆ పైనలు పూరాగా యిస్తున్నారా! నగం పైనలెగద మన చేతుల కొచ్చెడి! గదంత దప్పు రల్ల గొటాల. యీ లోన్ల ముచ్చట యీ కాంగ్రెస్ పార్టీ జేస్తున్న మోసం. యిన్నేండ్ల నంది యెట్లున్న మో యిప్పుడుగూడ అట్లనే వున్నం. మనకష్టాలు అట్లనే వున్నవి. యేమిటుక్కున్నవి: వాండ్లు యీటాగాండ్లు. వోల్లీకోసం

మహర్షిని చూచి తాని పండుకుంటే చేమిదాని మనం గెలిపించెడి మన్ని
మనలోని మన్ని, మనకోటి పుండెడి మన్ని, మన కష్టాలు చూసి యేమన్న
చేయగలిగిన మన్ని కావాల.....”

కార్మికులు అధికంగా వున్న ప్రాంతంలో— “యీ కార్మికులు
యీ ప్యాక్షరీలు యెవ్వరినీ వాండ్లది. వాండ్ల సొంతం. కాని వాండ్లకా పైన
యాడికెల్లాచ్చా అదంత మన కష్టం. మన క్రమ. పూతెనన్న
కూకుండి, మనందరితోటి విగ్రహం పని చేపించుకొని ధర్మమిచ్చినట్లు జరంత
పైబలిస్తున్నారు. గీత చట్ట కమిషన్లోంట్లు గూడ జెప్పురు. కాని వాండ్ల
యమాన్గారి తోటి, మనకోసం సోగాకెల్లాంట్లు చూడన్నరు. గెలిచినం
కాంగ్రెస్ పార్టీని తోటి చాలుగా పరీక్షించి చట్టం కట్టుకుంటున్నరు. పర్
మిట్టు తెచ్చుకొని పని చేయించుకుంటున్నరు. అంతగాని మనకష్టాలు తీరు
స్తున్నరా తోనన చట్టం. పత్యం సమస్య. సవరణ సమస్య. యెన్ని
సమస్యలు! యేని తీరుకొన్నరు. యేమన్నంటే మనకున్న జోంట్లయగూడ.
శిక్షణ, పరీక్ష, పరీక్ష, పరీక్ష—అంటున్నరు. పోస్ట్లాట్స్ యిస్తున్నరా.
యంట్లు కట్టిపెట్టిస్తున్నరా లే నామెవానై యూడనన్న కట్టినగూడ —
కాంగ్రెస్ లోండ్ల పైసలన్ని మింగేసి కట్టిపెట్టి యిచ్చేట్లాట్లు— చూస్తున్నం
గడ, నాలు వానలు పడంగనె చూచినోతున్నది. మన పానాలు గూడ పోతు
న్నది యింగారెగాదు చట్ట వాండ్లవాండ్ల అగడమాకుంటుంటున్నట్లే ప్రతి
యొక్క పేషె వాండ్ల గతకారాల గాని పర్మిట్ల కట్టమఖాలు చూసెడి సేన.
కట్టెడి సేన. పాక్కని కమిషన్ల పార్టీ! యెప్పుడో పాపా! వోటు యెవరి
కెయ్యాలింటే— యీ పార్టీల వాండ్లగారు అవంగగాంట్లు, బిడ్డాలెలు,
యూగాగాంట్లు, యండిపెంచెంట్ల గ యమాన్గారి తోటి పని చేస్తడమిందిన
మన్నినే గెల్చిస్తే మనకష్టాలు తీర్తవి. అందుకు నన్ను కించెట్ట చెయ్య
మంటే చేస్తే. మన కష్టాలు చూసెడి మన్ని యింతవరినన్న కోరుకుంటే
నేను పోటీలెల్ల తప్పకొని ఆయననే సపోర్ట్ చేసి మద్దతిస్త .....”

మధ్యతరగతి ఆంధ్రా ప్రాంతపు వుద్యోగిలు యెక్కువగా వున్న
చోట్ల— “యీ చట్టం వాక మహా విష పరిస్థితి అంది. కాఖోవశాఖ
యగా విస్తరించింది. యీ పార్టీలన్నీ గాని శాఖలే. కమ్యూనిస్టులు వేరు
పురుగులుగా తయారయ్యారు. కాంగ్రెస్ కిశాసకంగా తయారయింది. జన
సంఘ రకరకాల ఖాన విద్యేషాఅను రెచ్చగొట్టే వెరికొమ్మలా తయారైంది.

యీ మహా వ్యవస్థని మార్చాలంటే దీర్ఘకాలిక పథకం అవసరం. మరో కొత్త ధృక్పథం అవరణ యోగ్యమైన సర్వలక్షా మేలు కూర్చే కొత్త సిద్ధాంతాన్ని రూపొందించుకోవాలి. కమ్యూనిజమూ కాదు. కేపిటలిజమూ కాదు. అందరికీ అన్ని సమకూర్చే సమనమాజం వంటి వాక మాతవ్యవస్థ అవసరం. కాంగ్రెసు కాదు. అవడి కాంగ్రెస్ లో రూపొందించిన సోషలిస్ట్ ప్లేట్ ఫార్మ్ విధానం నేతిబీరకాయ వంటిది. అదొట్టి నీటి మాట. బూటకం మాట, మొలక కిక్కిళ్ళు. కార్పటం మాత్రమే. చాలీచాలని వుంకిలేనిస్థితిలో బ్రతుకు దుర్భరం. కన్నాం బాధలతో, అతిథి మర్యాదలతో, చదువు ప్రతిష్ఠల కోసం ప్రాకులాడుతూ— వీటికి సరివడా ఆర్థిక స్థోమత లేక నానాచావు చస్తున్న మధ్యతరగతి అంటూ మోకటి వున్నదని, అటు కాంగ్రెసు పార్టీకి యిటు కమ్యూనిస్టు పార్టీకి తెలియనే తెలియదు. జనసంఘం వింత విషమీజాలు నాటటంలో విమగ్నమై వుంటుంది వాళ్ళకి మధ్యతరగతి వారి హైందవ పెంటిమెంట్లని ప్రేరేపించి తమ స్వార్థానికి వాడుకోవటం బాగా తెలుసు అంటేగానీ ఆ మధ్యతరగతి హైందవ పెంటిమెంట్ల జటిల సరుస్యల ఆర్థిక పాంపిక కారణాలను నిర్మూలించే యోచనే లేదు యీదశకంగా యిప్పుడన్న పార్టీలు, మధ్యతరగతి ప్రజలకుండే సునిశితమైన సమన్వయను పరిష్కరించుకోవటానికి అవసరమయ్యే ఆర్థికస్థోమతని పెంచే ఆలోచనే లేదు.....”

పై వ్యవస్థలు, దబ్బున్నవాళ్ళు యెక్కువగా వున్న ప్రాంతాల్లో—అటువంటి ప్రాంతాలూ వోటర్లు యీనియోజకవర్గంలో చాలాతక్కువ. వాళ్ళు తనకి అంత ముఖ్యం కాదు. ఐనా వాళ్ళలో కొందరైనా చేస్తారనే దృష్టితో—

“Why is our human society in such a plight?
Why is there hatred between the so-called
Haves and Have-nots? Hatred is not the
right solution for anything. Communism is
sheer utopian nonsensical ideal. Stateless-
ness is impossible. Equality should not be
indiscriminative. Pay according to ability.
Maintain such equality of opportunity Justice

and freedom—freedom to do what one wants to be. The state should not impose unnecessary restrictions on individual's activities, likes and dislikes etc.....”.

రవి వుపన్యాసాలకి అన్ని వర్గాలవాూ ఆకరితులవటం గమనించిన గోవర్ధనరెడ్డి గ్రూపు గిజగిజలాసిపోయి మెలమెలమెలవటం మెలానా అని ఆలోచనలు సాగించారు.

సర్వమేలు రెచ్చిపోయి, రాముడు, సాయిబాబా జట్టుని తన్నుంటాడు. రాములు చెయ్యి ప్రాక్కనైంది, భుజానికి పెద్ద గామం వుంది సాయిబాబా బాగా దెబ్బలు తగిలాయ మరో బదులుగనో వాగినో గిజలాసి అని మయానికి ఆ వార్త అండకున్న రవి, వెంటనే అప్పిడికి చెప్పి నవ వాళ్ళుం దిర్చి తగ్గమన్నాడు. “అంతేకాదు. ప్రతిచర్యగా పీయమానుకుని చుట్టి వాళ్ళని తన్నువోడు. మనని కొట్టింది కార్మికులు బాదు. కిరాయి గూండాయ. కిరాయి గూండాలకి వోట్లు పడవు. మనకి బని, చేనట్లుగా అప్పు పది మనం వాండ్ల బొక్కలిగ్గదంతే” అన్నాడు.

“వోడు గీ తీయన కిరాయి గూండాయుడై తన్నుంచివు. మైసలిన్ని వోట్లు కొనేటంట్లు చూస్తున్నాడు. వాళ్ళిద్దరికీ పైనను తీస్తావి వాండ్లకు వోట్లైయ్యకుంటే సరిపామె” అని చెప్పి ప్రచారం చెయ్యల్సి. అట్లుగానే మనమంటే హమీదర్ది పెళ్ళుకది పేదవ్రజలు మనవైపునె పున్నరుగున.” అని రవి వివరించి ఆ కకంగా ప్రచారం చేయించటంతో, అగ్నిలో అజ్ఞుం పోవినట్లు తన వుపన్యాసాల ఆకర్షణ శక్తికి గన స్పష్టానం తీసుకీ యిది శిష్యులనం జోడించినట్లయింది.

రేపు పోలింగ్ అనగా గోవర్ధనరెడ్డి వర్గం బాగా డబ్బు పంచి పెట్టారు. పోలింగ్ రోజున చాటుగా తెరిచిన సారా దుకాణాల్లో తాగబోయిం బారు. లారీలు, వ్యాన్లు, జీపులు, కార్లు, టాక్సీలు, ఆటోలు, గిజెలు — యెల క్షన్ జరుగుతున్నది వొక్క నియోజన వర్గంలోనే కాబట్టి మరింత సుఖ పుగా దొరకటంతో ముమ్మరంగా సరఫరా చేశారు.

పోటింగ్ పూర్తి అయ్యేసరికి అసరగి చూసి — గోవర్ధనరెడ్డిగానీ రవిగానీ గెలుస్తాడనీ నిర్ధారించారు, రాజకీయ సరిశీలకులు. వోటర్లలో రవి గెలుస్తాడనే భావం యేర్పడింది.

వోట్లు యెక్కింపు జరుగుతోంది. రవి వెళ్ళి తన పాకలో వడుకున్నాడు—గంగిని దగ్గరికి తీసుకుని.

“కౌంటింగ్ యెట్లున్నదో తెలుసుకుందం” అని గంగి అంటే—“మనం చెయ్యాల్సిందంతా చేశాం, తీర్పు ప్రజలది. తావత్రయం దేనికి? యీ యెలక్షను దృష్టి నాకింతకు ముందెన్నడూ లేదు, అట్లా సంభవించింది గెలిచినా వోడినా దిద్దుబాడను పడుకో కౌంటింగ్ పూర్తి అయ్యేవరకు మధ్యలో తొనగి రావోచ్చని చెప్పాను. రాయ. పడుకో.—” అని గంగి పీపు కిడుగు చెయ్యితిచ్చి కళ్ళు మూసుకున్నాడు. అను ఏమిషాట్లో నిద్రపోయి వాడు.

గంగి రెచ్చిరెన్నగా అటూ యటూ కదులుతూ వుంది. బయట యే అలికిడి బుల్లునిపించినా....కౌంటింగ్ పూర్తి అయ్యి అందరూ వొచ్చారేమో అని చెప్పలు రిక్కించి నింటోంది.

ఆ అవస్థంతా తనొక్కతే పదార్థోచ్చినంగనకు ‘మొద్దు’ అని అనుకుంది రవిని....అపూయతగానే.

తెల్లవారుజాన....బయట కోలాహలంగా జనం....

మొదటనే వున్న గంగి, తడిక తలుపు తీసి బయటికి వచ్చింది. పూలదండలతో జనం.

సంతోషంతో మాట రాక వొక షణం అగి, “మీ రవీ సాబ్ నిద్రపోతున్నాడు బేకింగ్. యేమా యెనోవని నేనొక్క దాన్ని గాత్రంతా వాచబెట్టి!” అంది గంగి.

ఆ చప్పుడికి రవి లేచాడు.

రవీ సాబ్ జిందాబాద్ రవీ సాబ్ జిందాబాద్....రవిగాయ జిందాబాద్....ప్రజానాయకుడు రవి జిందాబాద్....

రవి మెడనిండా పూలదండలు.

రవిని బలవంతంగా భుజాలమీదకి యెక్కించుకుని కూర్చోబెట్టుకుని పడుకున్నాడు—రవికి—డింపండి, వడుస్తాను—అనే అవకాశం కూడా ఉన్నదంటే.

మరిసటి రోజున—రవికి ఘనంగా సన్మానం జరిపించాలని పుర ప్రముఖుల్ని కొందరు మిల్లిస్టర్ల సో ఏలవాలని తీర్మానించుకున్నారు—అతని కార్మిక మిత్రులు. రవి వొప్పకోలేదు. “నభకి రాజ్ రెడ్డిని కూడా రప్పింపు

నచ్చు అది గొప్ప విషయంకాదు. యాచిన్న అనకాళంతో యాననప్రాంతం లోని మనస్థితిగతులను మెరుగుపరుచుకోటానికి ప్రయత్నిద్దాం" అన్నాడు.

రవి, యం యల్ యె. క్వార్టర్లు అననరం లేదు, అదేపాకలో వుండామంటే గంగి వావ్వుకోవటం లేదు.

వాకరోజున వాక బంబ్రోకు క్వార్టర్లు తాళాలు తీసుకొచ్చాడు. ఆ వేళకి రవి లేడు. గంగి వుండి. తీసుకుంది. వావ్వుక తెలిసి, చెబ్బిలాడ బోయాడు. "అన్ని నీ యిష్టమేనా, వూకుండు" అని గురించి. ఆమె వంక చూసి...తగ్గిపోయాడు.

మరిగి రోజున, "వుంటే సుప్పండు వెళ్ళి బాగా. నేనెక్కడే వుంటా" అన్నాడు.

"యీదా అదా కూడ వుండం" అంది గంగి

అక్వార్టర్లులోకి సామానూ కుర్చీలూ మంచాలూ అటు కొవాలంది.

"నా దగ్గర వొక్కపైసా లేదు. యెప్పుటిన్నా రెండుపేలు జమ...తే యీ గుడిక కొంటాను. మవ్వేం చేసుకుంటావో నాకు తెలవదు....నీదగ్గి రున్న వేల రూపాయలతో." అని నవ్వాడు.

మూడో రోజున ఆమె చేతికి పున్న రెండు బంగారు గాజులు అమ్మి ఆరు మంచి పేరు కుర్చీలు, టీసాయ్, కిటికీలకి అందమైన తెరలు, వాక యినవ మడతనుండం....స్లాస్టిక్ నవ్వారు అల్లినదీ....కొంది.

ఆ గాజులు అమ్మినట్లు చెప్పకండా, "కుర్చీలు, రైస్ బాగ్స్ గిట్టకొని చెకారేట్ చేపొస్తా" అంది.

ఆ గాజులు యెప్పుడో వాళ్ళ అన్న రాములు చేయించినవి. గంగికి రవి యేమీ కొనలేదు. ఆమె యేదీ కొవాలని ఆడగలేవెన్నడూ.

"వెళ్ళి వుండు హాయిగా." అన్నాడు.

"నువ్వు రాకుంటే యెట్లు: నువ్వు యీ గుడ్డను యాడవ్వలేకుంటే యీదనె వుండు. యెమ్మెల్లె యాక్టివిటీస్ పోలిటీక్స్ తెలుస్తవి ఆడవుంటే. రెండు చోట్ల వుండం. వద." అని కదలదీసింది.

మరో కిరోసిన్ స్తవ్వు, కొన్ని అల్యూమినియం పాత్రలు, వాక చక్కని టీ పెట్టు కొంది.

బయటి గది చూడటానికి నిండుగా చక్కగా అందంగా వు టుంది.

యిస్తే టీ యిట్ట.

రవి వెళ్ళి అక్కడున్న కావేపూ వాకిట్లోనో వీధిలోనో కేంబీన్లోనో వాళ్ళతో పిళ్ళతో మాట్లాడుతూంటాడు. తప్పనిసరివి మర్యాదకి, అప్పుడన్నదు ముందు గదిలోకి తెస్తుంటాడు.

ఐతే, విధిగా రాత్రికి గంగివి తీసుకుని రావగర్ వెడతాడు. గంగి వాళ్ళమ్మవాళ్ళింట్లోనో పాకలోనో గడుపుతుంది. రవి వాడకట్టు చుట్టబెట్టి వొస్తుంటాడు. వాచ్చేసరికి బాగా పొద్దుపోతుంది.

“రోజంత యింట్ల వున్న గూడ దిక్కులేదు. యిక అన్నిరాత్రులు మంది ముచ్చట్లతోటి బయటనే సరిపోతే .. యింట్ల పెండ్లమొకతున్నదనుకుంటున్నవో, నచ్చిపోయినదనుకుంటున్నవో!” అంది గంగి వాకసారి.

“నీ గొడవ నీదే. వొస్తునేవున్నాగా యింటికి” అన్నాడు, రవి.
“విద్రపోయేటందుకు!” అని పరిహాసంగా నవ్వింది గంగి.

77

రాష్ట్రంలోని స్కూళ్ళకి కాలేజీలకి షేఫ్రిల్ పద్నాలుగు

మంది వారంరోజులు నెలపులు ప్రకటించింది ప్రభుత్వం—ప్రపంచ తెలుగు చుహాసభల సందర్భంగా.

ఫతే మైనాన్లో చాలా అట్టహాసంగా యేర్పాటుచేశారు. సర్క్యూట్ టి. పి. యేర్పాటుతో సహా—దూరంగా కూచున్న వాళ్ళకి సరిగా కనిపించటం కోసం. పూరంతా ఆర్టీలతో తోరణాలతో అలంకరించారు.

నానల్ల రోడ్ ఫుట్ పాత్ మీద నడుస్తూ, “యేమిటికి యీ హంగామా అంతా? తెలుగుకి తెలుగు దేశానికి యిప్పుడేం ఖోగం పట్టినదని? లేక, యేమి అపద వచ్చినదని? ప్రజల ధనాన్ని యిట్లా వృధా చేస్తున్న ప్రభుత్వాన్ని విలుపునా పురిచివ్వాలి” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

“షేఫ్రిల్ పబ్లికోని మినిష్టర్లందరినీ సబ్ ఫబ్ కాల్చి పారెయ్యాలి. వాక్కొక్కరినీ గినుమంటి పన్ను చేస్త్రై. దీవికోసం. జబర్దస్తీతోటి మంది దగ్గర—వుద్యోగస్తుల తాన పైనలు గుంజుకున్నరు గవర్నమెంట్ అసీనర్లు” అని చెప్పాడు.

వాళ్ళతో పాటు మరి కొందరు.

ఫతే మైదాన్ వెపు వాస్తున్నారు. లక్ష్మీకాపుర వైపు నుంచి వాస్తున్న రంగారెడ్డి మరో యిద్దరు యెగురయ్యారు.

“సువ్వు పూర్లో వుండటంలేదా రంగారెడ్డి? సిటీలో వుంటున్నావా?” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

“దుస్తు భూమి వున్నది. అంత భూమి నేనేడ నున్నగల! అందుకోసం మా నాయన్నే దుప్పివిస్తున్నాడు. యేం జెయ్యాలి? బియ్యే యెగ్గామ్ యింక వున్నదికదా. కంప్లీట్ చేస్తున్న యాడనె వుండి” అన్నాడు రంగారెడ్డి.

“యెన్ని డికార్టాలు వడుతుంది నీ పరీక్షకి?” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

“అన్ని భూములంత నేరం” అన్నాడు వెంకటేష్.

“తీసుకోని. యెవరొద్దన్నరు? స్కూర్లోండ్లు మీరే పూడకోని అధిక ఫలసాయం తీసి యివ్వమంటున్నారు!”

“యీ ప్రభుత్వం దోపిడీ ప్రభుత్వం” అన్నాడు వెంకటేష్.

“మార్పుబ్రి. కాదంటున్నా!” అన్నాడు రంగారెడ్డి.

“యెక్కడికి బయల్దేరావు?” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి రంగారెడ్డితో.

“యీ సభలు కలర్ ఫుల్ గ వుంటువని యీ పోగగా క్కు అవంగ వస్తున్న. యీ సారపు కంప్లెతోటి చూసే జన్మ తరించిపోదమని!”

“అదవాళ్ళని వేరే చూరంగా వుండుతారు” అని మోహన్ రెడ్డి చిన్నగా నవ్వాడు.

“బతె యేమాయో!” అని భుజానికి వేళ్ళాడుతున్న అకువచ్చ రంగు జేనేతబట్ట సంబీలోంచి బె నాక్కులర్కు బయటికి కాస్త తీసి చూపెట్టి—నవ్వాడు రంగారెడ్డి.

“అక్కడినుంచి విడిపోయి విప్లవ రచయితలు సమావేశం కావాల్సివ చోటుకి వెళ్ళారు మోహన్ రెడ్డి వెంకటేష్లు.

మరో గంటకి అంతా కలిసే నిరసన ప్రదర్శన మాత్ర ప్రారంభం చారు — శ్రీ శ్రీని వెంటబెరుమరి.

వాళ్ళు వెడుతుండగా వాకతను వచ్చి, మోహన్ రెడ్డిని పక్కకి పిలిచి, “గాయత్రిని పోలీసులు ఆరెస్తువేసారు” అని చెప్పాడు.

“దేవికి యెక్కడ? మాతో బయల్దేరలేవా?” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

వివరించుచుంటే ఆ వివరించటం వుపన్యాస ధోరణిలోకి మళ్ళించటం. అప్పుడు పోలీసులొచ్చి అరెస్టు చేశారట."

"ఆ మాత్రావికేనా!"

"అందుకో యెందుకో—అరెస్టయితే అప్పుడు చేశారు."

"నరే నువ్వు వెళ్ళు. యీ పని ముగియాలిగా. ఆ తర్వాత చూద్దం. యే ప్లేషన్లో వుంచినారో తెలుసుకుని వుండు," అని మోహన్ రెడ్డి వడివడిగా నడిచి ఆ అందరిలో కలిశాడు.

ఆ మీదట....వీళ్ళందరినీ పోలీసులు అరెస్టు చేశారు.

శ్రీశ్రీతో సహా అందరినీ విడుదల చెయ్యాలని విరసం నగర కానిస్టేబుల్ ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తి చేశాడు.

మాజి విరసులు కూడా విరసన తెలియ జేశారు.

ఆ తరవాత యెందుకన్నాగానీ, ప్రభుత్వం అందరినీ విడుదల చేసింది.

అస్థానకవి విశ్వనాథకి, యీ సభల్ని నమర్చిస్తూ శ్రీశ్రీ రాశాడని చెబుతున్న లేఖ గురించి వాదోపవాదాలు చర్చలు జవాబులూ సాగుతున్నాయి.

గాయత్రిని వుంచిన పోలీస్ ప్లేషన్ వాళ్ళు, మోహన్ రెడ్డి గాయత్రి భర్త అని తెలిసి అతనిని అరెస్టు చేశారు. యిద్దరినీ వేరు వేరు గదుల్లో ఆ ప్లేషన్లోనే వుంచారు.

ఆ విషయం తెలిసిన మోహన్ రెడ్డి పింకండ్రి, మినిస్టరుగా వున్న వాళ్ళ బంధువు ద్వారానూ — తెలిసిన వాక పోలీసు అధికారి ద్వారానూ మోహన్ రెడ్డిని విడిపించాడు. అంతేకాక గాయత్రిని అరెస్టుచేసి జైలులో పెట్టి వుంచమని చెప్పించాడు. ఆ విషయం మోహన్ రెడ్డికి మరలరికీ తెలియదు.

విడుదలయిన మోహన్ రెడ్డి బయటికొచ్చి మిత్రులను కలుసుకుంటే — గాయత్రిని విడుదల చెయ్యలేదని చెబితే ఆ పోలీస్ ప్లేషన్ కి వెళ్ళాడు. కలుసుకోటానికి పిల్లేదన్నారు.

యెందుకు యే సందర్భంలో యే సెక్షన్ కింద అరెస్ట్ చేశారో చెప్పమని అడిగితే—అవన్నీ నీకు సంజాయిషీ యిచ్చుకోం పొమ్మన్నారు.

గాయత్రి తండ్రి రామనాథం వెడితే, కలుసుకోనిచ్చారు.

యివన్నీ వచ్చుకపోయినా; పసిబిడ్డ తల్లి, కన్నకూతురు అని ప్రాణం పీకిన మీదట, భార్య పోరిన మీదటా, వచ్చాడు. గాయత్రి ఆ గుమ్మం దాటాక వాళ్ళు కలుసుకోవటం యిదే మొదటిసారి.

“మనకి తెలిసిన లామరు వాకాయన వున్నాడు. మాట్లాడతాను!”
అని చిన్నగా అన్నాడు రామనాథం.

“లాయరేం చేస్తాడు పోలీస్టేషను వాళ్ళని?” అంది గాయత్రి
ఆ రాత్రి పొద్దుపోయాక, నకిన్స్ పైక్టర్ డ్యూటీ ముగించుకుని
వెడుతూ లోనకి వచ్చి “యేం చిలకా!” అన్నాడు.

తీక్షణంగా చూసింది.

“బందరు చిలక. పంచదార చిలక. కాకపోతే కావంలో వడింది.”
అని ఆమె చెయ్యి అందుకున్నాడు.

చాచి లెంపమీద కొట్టింది.

రక్కున ఆతని చెయ్యి పిడిపోయింది గానీ—

కోపంతో పూగిపోతూ—నాలుగు మూడు నందర్లు అగిరాడు.

ముగ్గురు కనిస్తీబు లొచ్చారు.

“దాన్ని రెక్కలు విరిచి పట్టుకోండిరా. దీని బట్టలు పీకేసి—”

కనిస్తీబులు రాబోతున్నారు.

“అగండిరా కనిష్టం వెధవలూ.” అని అరిచింది. కంసులోహానికి
ప్రాణమొచ్చి పుగ్రుంగా ఐతే యెలావుంటుందో అలా వుంది ఆ గొంతు
రూపమూ.

కనిస్తీబులు జంకారు.

“మీరు నన్నుగానీ మాట్టుకుంటే డిగ్యుప్పీకో రమిష్షరుకో హాం
మినిస్టరుకో యేడ్చుకుంటూ మొరెట్టుకుంటావనుకోడం నీ—నేనే న్యాయంగా
ప్రాణాలు తీపేస్తాను” అని అంటూ గుప్పెట బిగిసిన కుడిచేయి పైకెత్తుతూ
“కత్తితో పొడిచి చంపుతాను.” అంది.

యీ మహావ్యవస్థ కవచం తొడుక్కున్న వాడు కదా యసై, సక
పకా నవ్వి—తిడుతున్నాడు బాతులు.

పోలీసు బాతులు. అసహానికి అవీ మామూలు బాతులేగానీ
పోలీసునోళ్ళ బాతులు వేరు. అవే బాతులు పడకగదిలో నంబోగవేళ
పొరువుగా వాడితే వాటికో రాజీంపు వొస్తుంది. డ్రాయింగ్రూంలోనో
డైనింగ్ హాల్లోనో ఐతే వొకరకం జగుప్ప వొస్తుంది. చదువురాని కార్మిక
కర్షకుల్లో అన్ని వేళలా, యెట్టెబ్బలేని ప్రత్యేకం గమనించని వొక రకపు
వాడుకతనం వొస్తుంది. పోలీస్టేషనులో పోలీసు నోళ్ళలో వాటికి వో నీచ

త్వం అవమానం కిరాతకం ఆమానుషం వాస్తాయ — పోలీసు దెబ్బలకి మళ్లే.

గాయత్రి పుగ్రంగా చూసింది. ఆ ముందే శక్తివంతమైన చూపుల్లో వాళ్ళ శవల నీడలు కనిపించినట్లయ్యాయి వాళ్ళకి.

“లేదూ ఆలోచన నేను చచ్చిపోతే మరి కొందరి చేతుల్లో చస్తారు. మీరు ప్రాణాలతో బతికుండరు. ఎస్, కిమాన్, ప్రాణంపేద ఆశలేనివాళ్ళు రండి వాళ్ళాక్కరే పరచగా — మిమ్మల్నెలా చంపాలో నాకు తెలుసు రండిరా.” అంది.

“అనలిది ఆడది కాదుగా! లాక్ చెయ్యండి. నో ఫుడ్” అనివెనక్కి తిరిగారు యమై కచ్చగా.

మరసటి రోజు పువయం మళ్ళీ వెళ్ళాడు మోహన్ రెడ్డి. యమైతో వాదించటం మొదలెట్టాడు—యెందుకు అరెస్టు చేశారు, యేసెక్స్ నుకింద— అంటూ.

“అయ్యన్నీ చెప్పక్కర్లే.”

“మీసా కిందా?”

“మీసానో గీసానో యేదైతే నీకెందుకు:

“నాభార్య.”

“భార్యని అడుపులో వుండుకోవాలి. నీ పెళ్ళాంమీద చాలా కేసులు వ్నయ—ట్రోతల్ కేసు క్రిమినల్ కేసులతోపాటు.”

“వచ్చి అబద్ధాలు. మీకు ఆధారేమిటి?”

“అయ్యన్నీ కోర్టులో.”

“వాక వ్యక్తిని అరెస్టు చేసిన యెంత సమయంలో మెజిస్ట్రేటువగ్గిర హాజరుపరచాలో రూల్స్ నాకు తెలుసు” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

“రూల్స్ పోలీస్టేషన్లోకాదు. మీ లా.కాలేజీలో. అక్కడికిపో.”

“నేను గాయత్రితో మాట్లాడాలి.”

“వీలు కాదని చెప్పానా యేటూ నాట్ పోర్.

“బాహర్ చలో సాలా” అంటున్నాడు కనిస్తేమి.

ఆ మరసటి రోజున గాయత్రిని కోర్టులో హాజరుపరిచారు, పోలీసులు. నాలుగైదు ఆపరాధాలకి నాలుగైదు సెక్షన్ల కింద అరెస్టు చేసినట్లు పోలీసు అధికారి వివరించాడు.

విరామం వేళ, గాయత్రిని, తండ్రి రామనాథం కలుసుకున్నాడు. యివన్నీ యిష్టంలేక గుర్రుగావున్నా—కప్పబిడ్డ పసిబిడ్డ తల్లి—వాకప్రక్క-వ భార్య కాకిగోల—వచ్చాడు.

“కోటిలింగం అని మాంచి లీడింగ్ లామరు. — మనకి దూరపు బంధువు అవుతాడనే. అతనికి వల్లిక ప్రాసీక్యూటర్ కి మేవో లాలాచీ బున్నాయిట. వల్లిక ప్రాసీక్యూటర్ ని రజ్జుకుని నెగ్గుకొస్తానని వస్తుకంగా చెప్తున్నాడు—నేను వెళ్ళి కలుసుకోగా. వాప్పుకో నల్లే. అన్నాడు రామ నాథం.

“లాలాచీ నీవం.” అంది గాయత్రి విదానంగా దృఢంగా.

కోర్టులో కేసు వాదన జరుగుతోంది.

“యీ నేరాలే కాదు. తన వయసు కంటే చురిచిన. మానసిక పరిణతి వుంది యీమెకి. యే త్రీకి వుండనంత ధైర్యం వుంది. షి యీజ్ మె పొటెన్షియల్ డేంజర్ టుది నేషన్....” అని ప్రారంభించాడు, వల్లిక ప్రాసీక్యూటర్.

“అమ్మా నీ కేసు వాదించుకోటానికి న్యాయవాది —” అని మెజిస్ట్రేటు అంటూంటే— అందుకుని,

“యీ కుంటి గుడ్డి చెవిటి అవిటి అన్యాయాలయంలో న్యాయవాదే మిటి నా మొహం!” అని పరిహాసంగా చెప్పింది గాయత్రి.

“కంటెంప్ట్ ఆఫ్ కోర్ట్ —” అంటూ లేచాడు వల్లిక ప్రాసీక్యూటర్.

“కంటెంప్ట్ ఆఫ్ కోర్ట్ అవటానికి నేను అసలు యీ న్యాయవ్యవస్థనీ యీ సమాజ వ్యవస్థనీ వొప్పుకుంటేగా! యిది కంటెంప్ట్ ఆఫ్ కోర్ట్ కాదు. యిట్ యీజ్ కంటెంప్ట్ ఆఫ్ జగ్స్ అండ్ లీచెస్....” అని గాయత్రి అంటూంటే—

“షి యీజ్ ప్రేజీ, షి మద్ నాట్ బి యెలొడ్ టు స్పీక్ యిన్ ది కోర్ట్” అంటూ లేచాడు వల్లిక ప్రాసీక్యూటర్.

మరసటి రోజు విరామ సమయంలో, రామనాథం, మోహన్ కెడ్డీ, యిద్దరు విరస మిత్రులు కలుసుకోగలిగారు.

“మళ్ళీ యీ గొడవల్లోకి దిగనని హామీయిస్తే వొడలేస్తాను. ఏను,” అన్నాడు తండ్రి, రామనాథం.

“నేనేం గొడవల్లోకి దిగలేదు. నేను నా మార్గాన నా గమ్యంవైపు ప్రయాణిస్తున్నా. గొడవలు చేస్తున్నది ఆ రాస్కెల్స్” అంది.

“వివస్మా బిడ్డ తల్లివి. చిట్టితల్లి అరుణ—” అగిసోయాడు రామ నారం.

“అవును బిడ్డతల్లివి. వొక్క అరుణే కాదు, కోట్లాది అరుణలు. అందరూ నా బిడ్డలే. బిడ్డల తల్లివి నా బిడ్డలందరికోసం” అంది గాయత్రి.

“విప్లవోన్నాదం. షి హ్యాక్ బిక్ క్రేజీ. లెట్ హెర్ కూల్ డౌన్” అన్నాడు వాకతను.

“పోనీ నువ్వు తప్పకో గాయత్రి. నువ్వు జైల్లో పడటం నేను నహించలేను. వాళ్ళ బనాయించిన కేసులన్నీ, నేను నామీద వేసుకుని— వొప్పుకున్నట్లుగానూ వొప్పుకోవట్లుగానూ మాట్లాడి—యే.శిక్ష వేస్తే ఆ శిక్ష అనుభవిస్తాను” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

విరసం వాళ్ళ లాయర్లలో వాకతను వొచ్చి కేసు వాదించటం ప్రారంభింాడు. అతను విరసంలోనివాడే. డబ్బు తీసుకోకండా వీళ్ళ కేసులు వాదించటానికి సిద్ధం. ఐతే విరసానికి తెలియకండా, పోలీసు అధికారుల ప్రావరమూ జడ్జిల అభిమానమూ సంపాదించటానికి—కేసుల్ని తెలివిగా నీరు కార్చేస్తాడు, పైకి చాలా దీక్షగా గట్టిగా ఆరిచి వాదిస్తాడు.

ఆ రోజు రాత్రి ఆ లాయరు విరసంలో కొందరిని సమావేశపరిచాడు—మహానభల్లో విరసం రచయితలందరూ విడుదలైన సందర్భంగానూ, తనుగాయత్రి కేసు యెంత బాగా లాక్కొస్తున్నదీ వివరించటానికి. మండు పార్టీ.

నింపిన పిస్కె గ్లాసుల చేతులు పైకి లేవాయి.

“గాయత్రి విడుదల కోసం, విజయం కోసం. ిడుదలైన రచయితల ఆనందం కోసం” అన్నాడు ఆ లాయరు.

గ్లాసులు తాటించి—పెడాలకి ఆనించి గుక్కవేశారు.

“మన ప్రముఖ కవులు అందరూ యీ సమయంలో వుంటే బాగుండును.” అన్నాడు వాకతను.

“గాయత్రిని విడిపించటానికి మనమంతా పోరాడదాం” అన్నాడు, విజయకుమార్.

“మోహన్ రెడ్డికూడా లేడు.”

“నీలుద్దామనుకున్నాగానీ—పాపం, అతను కాగడుగా!” అన్నాడు ఆ లాయరు జాలిపడుతున్నట్లుగా.

వాక వరుస ఐంది. మళ్ళీ గ్లాసులు వింపారు. పుచ్చుకుంటున్నార క్షేపు సమంగా యెక్కింది అప్పటికే.

ఆంధ్రప్రదేశ్ కాకముందు, ఆంధ్రలో మద్రాసులో ప్రొహిబిషనున్న రోజుల్లో, శ్రీశ్రీ ఆరుద్రులు హైదరాబాద్ వచ్చిన వాకసారివూళ్ళో వరదరాజేశ్వరరావు, యేల్పూరి సుబ్రహ్మణ్యం తదితరులు కలిసి, ఏడులలో తిరుగుతూ యెదురువడ్డ ప్రతి బాద్ గుమ్మమూ యెక్కి దిగుతూ తిరిగారనీ, ఆ సందర్భంలో వాళ్ళు యేవేవో అనుకుంటూ పోయారనీ, అలాఅనుకుంటూ పోయినవన్నీ, “మేమే” అని అచ్చువేసినట్లుగా అనుకునే ఆ “మేమే” లోని చరణాలు వల్లిస్తున్నారు, కొందరు—

“నేనుగానీ ఈ శతాబ్దం మొదట్లో శ్రీశ్రీ కంటే ముందు పుట్టివుంటే శ్రీశ్రీ కంటే గొప్పవాణ్ణి ఐ పోయిందేవాణ్ణి — పిరిసిమువ్వలడి” అన్నాడు విజయ్ కుమార్.

ఆరుద్ర పురుగులం—అన్నాడు వాకతను.

వైతరణి వరదలం—అన్నాడు యింకొకతను.

యెరుపు దిగని సంజలం—అన్నాడు ఆ లాయరు.

యెదిగి యెదగని లంజం—అన్నాడు విజయ్ కుమార్.

మృత్యువు రచికలో పగిలిన పాలబుడ్డిలం— అన్నాడు కమూరాం.

“అహహహ” అని హాలు దద్దరిల్లేలా నవ్వులు.

ఆ పుస్తకం అంకితపు కందపద్యం వల్లిస్తున్నాడు వాకతను — “యే వీసం కూడా యే నీళ్ళూ యే సోడా కలపని విస్కీ సౌనాయాసంగా అవుపోసన చేపావోయ్ సెభాన్ శ్రీమాన్ యేనూ—అనేఅంకితం మెప్పు పొందిన యేల్పూరి సుబ్రహ్మణ్యం కంటే నేను గొప్పవాణ్ణి.” అంటూ పొడవాటి విస్కీ సీసా లేపి నోటికి తగిలించుకోబోయాడు.

మరొకతను, “నీ సొంత సీసా ఐతే అట్లాగే లాగించునవులే.” అని పట్టుకుని సీసా దింపించి, “ఆ కందపద్యం, అంత సొంపుగా శ్రీశ్రీయే రాయగలడు. వాక బెత్తెడు తక్కువగా ఆ శ్రీశ్రీఅంత గొప్పవాణ్ణి నేను” అని ఆ సీసా నోట కరవబోయాడు.

“నేనే శ్రీశ్రీని” అని వాకతను అన్నాడు, సీసా లాగి బిల్లిమీద

పెడుతూ.

“అహాహాహా” అని నవ్వులు అరుపులు కూతలు.

బయట బిచ్చగాడి ఆర్తనాదం,

“కూడులేని గూడులేని వజ్రగల భిక్షురాలి” అంటూ గ్లాసు పైకెత్తాడు మరొకతను.

78

పిబువరిలో

రమ్మూర్తి ఫీసిన్ పూర్తిచేసి నబ్మిట్ చెయ్యబోతున్న వేళకే అతని తండ్రి పొందురంగశాస్త్రి వుత్తరం రాశాడు వోసారి పిలుచానుకుని యింటికి వచ్చి వెళ్ళును. ఫీసిన్ పూర్తి ఐంది. త్వరలో వస్తున్నట్లుగా వుత్తరం రాశాడు రమ్మూర్తి.

ఫీసిన్ నబ్మిట్ చేశాక, రెండు రోజులు పూరంతా కాళ్ళు నొప్పులు పుట్టేదాకా తిరుగుతూ కళ్ళు నొప్పులు పుట్టేదాకా సినిమాలు చూస్తూ గడిపి —హాస్టల్లో కాషన్ డిపాజిట్ డబ్బు తీపేసుకుని సామాను పుచ్చుకుని పూరికి వెళ్ళాడు.

తండ్రి వో పెళ్ళి సంబంధం చూసి వుండాడు. అవివరలో ఒక సంబంధం-వచ్చిందిగానీ నచ్చలేదు అతని తండ్రికి. అందువల్ల కొడుక్కి కబురు పెట్టలేదు.

అయిదు వేల కట్నం అంటూంటే: మా అబ్బాయి పిహెచ్. డి. చేశాడు. రేపో మాపో లెక్చరర్ గానీ అఫీసరు గానీ కాబోతున్నాడని పది వేలదాకా పలికింపాడు అతని తండ్రి.

పెళ్ళిచూపులకి వెళ్ళారు. రమ్మూర్తి వొంగ చూపులు చూశాడేగానీ పెళ్ళికూతుర్ని సమంగా చూడలేకపోయాడు విడియంవల్ల. బాగానే అనిపించింది అతనికి

చామనవాయ, నన్నుగా పొడవుగావుంది. పోలికలు బాగానేవున్నాయి. బాగానే వుంది. ప్రత్యేకించి చెప్పుకోవాలికి యేమీలేదు.

యిన్నాళ్ళూ యెలాగో గడిపేశాడుగానీ, యిప్పుడు పెళ్ళి సంబంధం భాయవడేసరికి —రోస ఆరాటంగా వుంది రమ్మూర్తికి.

పెళ్ళి బ్రాహ్మడితో వొంటరిగా ప్రసక్తింది, “చురీ దూరంలో ముహూర్తం పెట్టుకుంటే నాకు వీలుపడదేమో. వుద్యోగం కాబోతోంది. వుద్యోగంలో కొత్తగా చేరాక నెలవు పెట్టడానికి వీలుకాదు. అందువల్ల అర్ధసంవత్సరమైనా అగాల్చి వుంటుంది — లేదంటే యిప్పుడే త్వరలో ముహూర్తం వుండి జరిపించినా నాకు అభ్యంతరం లేదు.” అన్నాడు రామ్మూర్తి—అన్నాళ్ళు అగరసీ యెలాగోలాగా చేసి త్వరలో జరిపింపేస్తారని ఆశిస్తూ.

“మీకేం పరవాలేదు. అదపెళ్ళివారు యెన్ని చూసుకుని అమర్చుకోవాలి! ముహూర్తానికేం—వాచ్చే నెలలోనే వాహు చుంది ముహూర్తం వుంది. మీ యిరువురి నాయధేయాల రీత్యా కూడా తగిన లగ్నమే అది.” అని అన్నాడు పెళ్ళి బ్రాహ్మడు.

వాచ్చిన పదిరోజులకే, సోషల్ వెల్ ఫేర్ డిపార్ట్ మెంటు నుంచి వుద్యోగ నియామకం కాగితం, యూనివర్సిటీ హాస్టలు నుంచి రీడైరక్టుయి వచ్చింది. బ్రయిబల్ వెల్ ఫేర్ వెల్ లో స్పెషల్ అసిస్టెంటు వుద్యోగం.

వెంటనే బెడ్డింగూ చూచేక్కూనూ చేత పట్టుకుని బస్సెక్కికాదు. తిన్నగా హాస్టలికెళ్ళి శ్రీవతి గదిలో సామాను వదేసి స్నానించి—ఆఫీసుకి వెళ్ళి జాయినింగ్ రిపోర్టు యిచ్చాడు.

పని పెద్ద కష్టమేం కాదు. పదిన్నరకి వెళ్ళాలి, ఐదువారా వుండాలి. యెక్కువ రోజులు హాస్టల్లో గెస్తుగా వుండటమూ కుదరదు. అక్కడినుంచి రోజూ యింత దూరం రావటమూ కష్టమనిపించి—గదిలోనం ప్రయత్నిస్తున్నాడు సాయంత్రం వేళల్లో.

ఆఫీసరు చెప్పిన పని తంపనుగా లక్షణంగా చేపేస్తాడు రామ్మూర్తి. ఐతే ఆ ఆఫీసరుకి కొంచెం శిక్క, కొంచెం పొగడలాంటివి వున్నాయి.

వాక్కోసారి “యిదేమిటి యిట్లాగేనా? యిట్టిసీకే తెలిసిన మాత్రం తెలవదూ?” అని గదమాయిస్తాడు.

తను త్వరలో కాబోతున్న డాక్టర్ రామ్మూర్తి— అని గుర్తొచ్చి మరింత కోపంగా అనిపించి, ‘యేళ్ళావులేగా’ అని మనసులో అనుకుంటూ, “యస్సర్” అనేస్తాడు.

వాకసార్ల “నీది 10—ఎ. టెంపొరరీ పోస్టు. వూస్టు చేపేస్తావు అట్లా అయితే” అని వాయివాడు అకారణంగా.

రామ్మూర్తి, “షట్వ” అని అన్నాడుగానీ అది గొంతులోనేవుండి పోయి, “సారీ నర్” అనేశాయి పెదాలు.

యెవరన్నా నిబ్బరంగా పరకాయించి తనని చూస్తుంటే అదోలా బిడియవడి పోతాడు.

నెలరోజులైనా గడవకండా పెళ్ళి ముహూర్తం తేదీ వుత్తరం వచ్చింది.

అఫీసరుకి చెబితే, “అటు పెళ్ళి వేడుక పెట్టుకుని దీనిలో దేనికి చేరావ్?” అని గదమాయించాడు.

“అప్పటికింకా తెలియదు సార్. ఎక్కువ రోజులు నెలవు అవసరం లేదు సార్. మ్యారేజ్ అవగానే వచ్చేస్తాను సార్” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“కాత్తగ ఫుద్దోగంలో చెరాక—పెళ్ళి నెలవు యివ్వడమే కష్టం —మళ్ళీ శోభనానికంటే సాధ్యవడదు. ఆ కార్యం వచ్చే యేడాదికి పెట్టు కొనేటట్లయితే నరే లేకపోతే పెళ్ళితోటే యేర్పాటుచేసుకోవాల్సి వుంటుంది” అని తెలిసిన వాకతను వెడుతూంటే పెళ్ళి బ్రాహ్మడికి కబురుపెట్టాడు

రామ్మూర్తి ధ్యాన పెళ్ళికంటే శోభనం మీద వుంది. యెందరి పెళ్ళిళ్ళో చూశాడు. పెళ్ళి గురించి తెలిసిందే. మరొకరి శోభనం చూడ పీలు కావీడి. రామ్మూర్తి ధ్యాన అంతా శోభనంమీద వుంది. ‘అన్నాళ్ళు అగదులే. అదీ పెళ్ళితోటే యేర్పాటు చేసేస్తారు’ అని అనుకుంటూ, తియ్యగావుహించు కుంటున్నాడు రకరకాలుగా.

పెళ్ళిరోజు రానూ వచ్చింది. జరగనూ జరిగింది. ఆ తంతు-జరుగు తూంటే రామ్మూర్తి ధ్యానంతా పెళ్ళికూతురిమీదే వుంది. ఆ సందడిలో పీరియనప్పుడల్లా ఆమెని పీల్చేన చోటల్లా పరిశీలనగా చూస్తున్నాడు. ఆమె పేరు నిర్మల. ఆ రాత్రికే శోభనం. పెళ్ళి తంతు ఎప్పుడు ముగుస్తుందా అని తొందరపడుతున్నాడు.

తొమ్మిదిన్నరకి పెళ్ళి ఘట్టం ముగిసి, పదిన్నరకి శోభనం ప్రకరణంలో శడింది కార్యక్రమం.

గదిలో—రామ్మూర్తి ; ధోవతి జుట్టా వుత్తరీయం. యెదురు చూస్తున్నాడు. చేతికి నాచీ వుంది. కొత్తది. అత్తవారు కొనిచ్చారు. నెకండ్ల ముల్లు మహా వేగంగా పరుగుతియ్యటమైతే కనిపిస్తోంది గానీ

ఎంతకీ నిమిషాలు గడుస్తున్నట్టే అనిపించటం లేదు.

‘యీ పెండ్లి చుట్టూ యాంటీ క్లాక్ వైజ్ తిరుగుతూ వుండి వుండాలి’ — అనుకున్నాడు.

అంతలో, నిర్మలని గుమ్మం లోపలికి పంపి, తలుపులు మూశారు. తలుపుల ఆవతలి వ్యవస్థ. రామ్మూర్తికి వుక్కాహంగా అనిపించింది, ఆ వ్యవస్థకి.

జరీ అంచు తెల్ల చీర. జరీ అంచున్న తెల్ల బ్లౌజ్. జడలో బుద్దెడు పువ్వులు. వక్కమీద నుండి చచ్చివుంచారు.

చేతుల్లో పాలగ్లాసులో గుమ్మంలో విలుచుని వుంది.

పాలగ్లాసు దేబిత్ అతనికి ఆర్థపవలేదు.

గర్భధారణకి స్తన్యానికి చిహ్నంగా అని సోషియలాజిక్ రీతిలో ఆలోచించాడు.

అక్కడేనుంచునిపోయిందేరాదేం — అనుకుని విసుక్కున్నాడులోన.

వొక నిమిషం తరవాత — ఏగ్గువడుతుండాలి, తను వెళ్ళి తీసుకు రావాలి భుజం చుట్టూ చెయ్యి వేసి — అనుకున్నాడు. మంచం మీద కూచుని వున్నవాడల్లా లేచి విలుచుకున్నాడు. కాళ్ళు వొణికియి.

రవంత తడబడుతున్న అడుగులతో వెళ్ళి వక్కన చుంచున్నాడు. భుజం చుట్టూ చెయ్యి వెక్కిరిస్తున్నాడు. “నిర్మలా” అని పిలిచాలను కున్నాడు. కానీ — చెయ్యి లేవనూ లేదు, గొంతు పెగలనూ లేదు.

మరో నిమిషానికి, ఆమె పీపు వెనకగా చెయ్యి వేసి, “నిర్మలా” అన్నాడు.

ఆమె నుంచుకు అడుగులు వేసింది.

మంచం అంచుమీద కూచున్నారు యిద్దరూ.

పాలగ్లాసు మంచం వక్కన వున్న స్థూలు మీద పెట్టింది. ఆ స్థూలు మీద వో ప్లేటు. దాన్లో పళ్ళు. కాంబాలాలు.

అగర్ త్రాలు, రామ్మూర్తి గడిలోకి రాకముందే వెలిగించారు.

భుజాలు వట్టుకుని మంచం మీద వడుకోబెట్టారు.

వొంగి, ఆమె పెదాల మీద పెదాలు ఆరికించాడు. జివ్వన హాయిగా లోపల యేదో గుంజినట్లుగా అనిపించింది చుట్టి ముద్దెట్టుకున్నాడు. మళ్ళీ ముద్దెట్టుకున్నాడు.

నిర్మల అలా వెల్లకిలా పడుతునే వుంది.

బ్లోజీ చుందవైపు కొక్కాలే. అలాగే ఆమె ఘుఖంబోకి చూస్తూ కొక్కేలు విప్పిస్తున్నాడు. ఆమె చెయ్యి అడ్డం పెట్టింది అమాంతం.

అంతటితో ఆ పని ఆపి వక్కన పడుతుని చెంపలు ముద్దెట్టుకున్నాడు రామ్మూర్తికి అలా చాగ నేవుండుగానీ—యేది చూడటానికి నీలవటం లేదు. బొమ్మల్లో కప్ప సాక్షాత్తు మనిషిని తన కళ్ళతో తానుచూసిన అనుభవం లేదు. మనసు ఆరాటపడుతోంది. వుత్సుకత.

తన ముఖం ఆమె ముఖం వక్కగా వుండిపోయింది. తను యెటు జరగటానికి లేకండా చేత్తో గట్టిగా అల్లుకుపోయింది.

“కాస్త వక్కకి జేరుగు నిర్మలా” అన్నాడు.

ఆమె జరగలేదు.

“జరుగు” అన్నాడు పేచుగా.

మరింత దగ్గరికి జరిగింది. ఆ వొత్తిడికి అతని వొళ్ళంతా కంపించింది.

ఆమె పెదాలు ముద్దెట్టుకున్నాడు, వొళ్ళంతా యేదో జిల్లుమనీ జివ్వు మనీ పాకినట్లుగా అనిపించింది.

ఆమె మీదికి జరిగాడు.

ఆమె వాదగా చిన్నగ మూలిగినట్లుగా రవ్వంత నవ్వుడి. ఆ తరవాత దీర్ఘంగా ఆమె శ్వాస.

యీ రకం తృప్తి యింకకుముందు యింకెందులోనూ కలగలేదు. యిదేదో దీన్లో వుంది అనలు కిటుకు—అనుకున్నాడు.

అంతలో అనలుగా వక్కకి వొరిగిపోయాడు.

రామ్మూర్తికి వట్టరాని ఆరాటంగా వుంది. ఆ ఆరాటాలో, “చెయ్యి తియ్యి” అని అరిచాడు.

జనుకున్నట్లుగా తుళ్ళివడింది నిర్మల. చెయ్యిచుట్టుకున జరిగింది. కళ్ళలో నీళ్ళు తిరిగాయి.

నిజమైన చాపేశాడు రామ్మూర్తి తొలిసారిగా.

చేత్తో వక్కకి జరిపినట్లు రదిపాడు. గిరుక్కున గిరిగి బొక్కబొక్క పడుతుంది.

రెండు నిమిషాలు.

అనుక్షణికం -

మళ్ళీ యిటు తిప్పబోతే ఆమె అలా వదుపుకి అతుక్కున్నట్లుగావడు కుంది.

రెండు విమిషాలు.

కిక్కితలు పెటాడు. ౧-వ అటూ యటూ కదిలి తిరిగింది.

దిండుమీద కన్నీటి తడి. తడికి, గుండ్రదనం కోల్పోయిన తిలకం దొట్టు.

అశ్రురంగా చూసి, “విర్రలా యేడుస్తున్నావా? ఏన్ను కష్టపెట్టినా చెప్ప; నీకు కష్టం కలిగే వనేదీ చెయ్యను చెప్ప”, అన్నాడు

ఆమె మౌనంగా వుండిపోయింది.

తను పూహించకున్నవీ, చవిచినవీ, యింకా యెన్నో. తాను చెయ్యటమేకాక ఆమె తానుగ చెయ్యాలని పూహించకుండున్న రామూర్తి దిగాలు పడిపోయాడు.

“యెందుకవి?” అన్నాడు.

ఆమె మౌనంగా వుండిపోయింది.

“నేనంటే యిష్టం లేదా?” అన్నాడు.

తల అడ్డంగా పూపింది ఏర్పరి.

రామూర్తి గుండె టక్ మంది.

వాక విమిషానికి కార్తవ్య స్థితితపడి “నేనంటే యిష్టమేనా?” అన్నాడు.

తల యింతకు ముందులాగే అడ్డంగా పూపింది.

అర్థంగా “నోటితో చెప్ప” అన్నాడు.

“నాకు సిగ్గేస్తుంది. అట్లా చూపొద్దు” అంది.

సిగ్గుపడుతున్నదనే తట్టలేదు ఆతనికి.

హాయిగా చిన్నగా నవ్వేసి, “యీమాత్రానికేమంది!” అని, “యెంత నేపూ నేనేనా నువ్వు నన్ను చుద్దెట్టుకో.” అన్నాడు.

ఆమె అలాగే వుండిపోతే, “యిష్టంలేదా నన్ను చుద్దుపెట్టుకోవటం?” అన్నాడు.

ఆమెకి యేడుబొచ్చింది.

మళ్ళీ ఆమెని దగ్గరికి తీసుకున్నాడు. నేనిదపడమేగ నీ తనేం చెయ్యదేం?—అనుకున్నాడు.

రెండో రాత్రి—

“నువ్వెందుకట్లా చలిమిడి సుద్దలాగా పడివుంటావ్;

రామ్మూర్తి—తను హుసిందుకున్న వెన్నో గుర్తుస్తాంలే.

కానీ ఆమెకి ప్రత్యేకం యేమీ తెలియదు. ఆశనేమన్నా చేస్తుంటే బాగానే అనిపించింది నిర్మలకి. సిగ్గు గా అనిపించింది.

రామ్మూర్తికి చిన్నటంత బాగా అనిపించలేదు.

మూడో రాత్రి—

“నావ్వు పల్లెటూరి మొద్దువి. రాచ్చిప్పవి” అన్నాడు కసిగా.

వాంటిన వొక్క నూలుపోగు కూడా లేకండా పీకేశాడు. ఐనా ఆ వొళ్ళు అశనివి రెచ్చగొట్టటం లేదు. ఆ వొంట్లో ఆ శక్తి వున్నట్లు నిపించటం లేదు. తన ఆగాటం కొద్దీ తనేదో తిప్పలు పడటం తప్ప—ఆ వొళ్ళు తనవి ముంచెత్తే పెయ్యాలని యేదేదో వూహించుకునే రామ్మూర్తికి మండు కొద్దింది—దీనితో జన్మంతా గడపాలి కాబోలు—అనుకుని

చురింత గ్రయత్నించాడు—ఆమెని కదల్చుటానికి. ఆ వొంట్లోనూ మనసులోనూ ఆ యిదేం కనిపించలేదతనికి.

దీని చూచుకుంటే తేలిపోతూ ఆమాంతం నేల మీసపడి కాలిబాటన కాళ్ళి డుకుంటూ పోతున్నట్లుగా అనిపించింది, రామ్మూర్తికి.

రామ్మూర్తికి ; వెళ్ళిన వెంటనే యిల్లు చూసి వుంచమని యిరు పజెల పెద్దలూ చెప్పారు.

గదికోసం యెలాగూ తిరుగుతూనే వున్నాడు. యిప్పుడు అరుకో కండా మూడు గదుల వాటా వొకటి దొరికింది. అమాతే రాకాడు యింటికి. రామ్మూర్తికి వొంటరిగా పడుకుంటే బాగాలేదు. యేదో వొత్తిడి తీర్చుకో వాల్సింది యిచ్చింది పెడుతున్నట్లుగా అనిపించింది. కానీ పూహలు, వుద్రే కాలూ, పొంగులూ, రంగులు లేవు.

ఫలానా రోజు మంచిరోజు మీ మామగారు అత్తగారు అమ్మాయిని కాపరానికి తీసుకుని వస్తున్నారని తండ్రి రాకాడు.

ప్రేషనుకి వెళ్ళాడు. బోలేడు సామాను. రెండు మంచాలు, పాత్ర సామగ్రి గోళాములు, బుట్టలు, మూటలు. ‘పార్సెల్ చెయ్యకూడదూ’— అనుకున్నాడు అనగ్ని అలా చూస్తే చిరాగ్గా అనిపించింది. రామ్మూర్తికి. పెళ్ళాం వొంక చూస్తే—ఆ చీరకట్టూ తీరూ—చప్పగా అనిపించింది.

ఆ త్రమామలు వారం రోజులుండి అన్నీ అమర్చి వెళ్ళారు. గ్యాసు సౌ కూడా పట్టుకొచ్చారు. యెప్పుడో కొని వుంచారట కూతురికోసం. పాత్ర

సామగ్రి—స్తీబిది నమంగానే వుంది. మంచం వాకటి చాలా బావుంది. రెండోది చిన్న మంచం. నిర్మలకంటే వాళ్ళే నయం అనుకున్నాడు.

వారం రోజులు గడిచాయి. వారం రాత్రులూ గడిచాయి. అతను పూసించుకున్నంత యిదిగా వుండటం లేదు. కాస్త చిగ్గా అనిపిస్తోంది.

వాక రోజున, “పలెటూరి మొద్దులాగా అట్లా చీర బిగదీసి అంత పైకి కట్టుకుంటావేం. కిందకి కట్టుకో అందరిలాగా. పూరంతా తిప్పి చూపెద తాను. కళ్ళు లేపూ గమనించలా” అన్నాడు,

ఆ మరసటి రోజు సినిమా ప్రోగ్రాం అనుకున్నారు.

బయల్దేరారు. హాయిదగ్గర వాకరిద్దరు నిర్మల పొట్టకేసి చూస్తున్నారు —చూపు ఆమె బొడ్డులో గుచ్చి.

రామ్మూర్తి గిలిగిల్లాడిపోయాడు. నిర్మలమీద చుండుకొచ్చింది.

ఆమె పవిత్ర పొట్ట మీదనే వుంది, పక్కనుంచి బొడ్డు కవిపస్తుంది— ప్రత్యేకించి శ్రద్ధగా చూసేవాళ్ళకి.

సినిమా నుంచి యింటికొచ్చాక, “సిగ్గులేదు. అట్లా బొడ్డుకొద్దూ మగాళ్ళకి చూపెట్టుకుంటూ తిరగడానికి” అని కసిరాడు.

నిర్మల కళ్ళలో నీళ్ళు తిరిగాయి.

“యెందుకేడుస్తావో సతీదానికి యేమిటో. అంతరూ వుట్టగానే యేడుస్తారు. నువ్వు కడుపులోనే యేడుపు మొదటిట్టివుంటావు.” అన్నాడు.

రామ్మూర్తి జీవితంలో పైకి యెడాపెడా యేదంటే అది అగగలిగింది యీ నిర్మల నొక్కనాన్ని. శాశికట్టించుకుని నోరెత్తడం రాని, అతి సాత్వికంగా కనపించే నిర్మలని.

వాకసారి తీక్షణంగా చూసి వాక చురక అంటించితే, రామ్మూర్తి మళ్ళీ అలా ప్రవర్తించలేదని నిర్మలకి యీ జన్మకి స్ఫూర్తిచకపోవచ్చు.

“మాట్లాడవేం” అని కసిరాడు.

“మీరే చెప్పారుగా అట్లా కట్టుకును” అంది భయభయంగా, వినిపించి వినిపించనంత నెమ్మదిగా.

“యింట్లో కట్టుకోవాలి అట్లా. బయట జనమందరికీ బట్టరిప్పుకుని చూపెట్టుకో మన్నానా” అన్నాడు.

పదిరోజులకే—ఆమె రూపం. అవయవాలు—యేమీ అతని దృష్టిని ఆకర్షించటం లేదు. రెచ్చగొట్టటం ఆదిలోనే జరగలేదు.

రోజులు గడుస్తున్నాయి.

రాత్రిపూట, ఆమెని నమీపించేముందు— పొంగంగా బింగంగావుండి కవిస్తందే రెచ్చగొట్టే అవయవాల చూపుల రకరకాలబొమ్మలు, రకరకాలభంగిమల్లోవున్నవి— అలాంటి పుస్తకాలు కాసేపు చూస్తున్నాడు.

రామ్యూర్తికి నిర్మలకూడా అఫీసరు లాగానే అనిపిస్తోంది. వొక్కటే తేడా. అక్కడ, తను—చివాట్లు తింటాడు, యిక్కడ చివాట్లు పెడతాడు.

అఫీసరు మగడుస్తులేనుకుని తనని వాయిస్తాడు. తను నోరెత్తకండా పడివుంటాడు. నోరెత్తటం రాదు. నోరెత్తలేడు. నిర్మల ఆడడుస్తులేనుకుని, తను వాయిస్తే నోరెత్తకండా పడివుంటుంది. నోరెత్తటం రాదు. నోరెత్తలేడు. యీ యిద్దరూ వొక్కలాగే అనిపిస్తున్నారు. తన జీవితంకూడా అలాగే అనిపిస్తోంది.

నిర్మలకి అప్పుడే నెలతప్పింది. అని నిర్మలకి అంత స్పష్టంగా విభజనగా తెలియదు. రామ్యూర్తికి ఆ గమనింపు లేదు.

రామ్యూర్తికి తన జీవితం— గంతలూ లేవు గామగా లేదుగానీ— గామగెడ్డ జీవితంలా అనిపిస్తోంది.

అంతలో ఆ వుద్యోగం వూడింది. యిళ్ళకి పుత్రురాలు రాకారు అలా అని. ఆమె తండ్రి, రెండు వేల రూపాయలకి డిమాండు డ్రాప్టు పంపించాడు—వుద్యోగం లేదని యిదవకండి, యేదొకటి ఆరే వొస్తుంది మళ్ళీ— అని. అతని తండ్రి, నెలనెలా కొంత పంపుతుంటాను. పోస్టు డాక్టరల్ ఫెలోషిప్ వొస్తుందేమో ప్రయత్నించు—అని రాశాడు.

“దరిద్ర జాతకం దానివి నువ్వొచ్చావు వుద్యోగం వూడింది.” అని తిట్టాడు.

ఆమెకి యేడుబొచ్చింది. యేడిపై యేడ్చినందుకు తిడతాడు అందుకని అవుకుని చాటుగా యేడుస్తోంది.

“నాతో పెళ్ళి అనుకున్నాకేగా యీ వుద్యోగం వొచ్చింది. యిన్నాల్లైనా వుంది నా ఆదృష్ట జాతకం వల్ల. లేకపోతే మీకు యేదీ రాకపోను.” అని అనటం రాదు నిర్మలకి.

మళ్ళీ నిర్మల కావాలి. యెవరివై పూ ఆసక్తిగా చూడకూడదు తన వాంకే చూడాలి. తనంచేనే యిష్టపడాలి. తను లేకపోతే ఆమె బ్రతకలేదు— అన్నట్లుగా వుండాలి.

నిర్మల కావాలి. తను జీవించే తను తృణీకరించలేని సమాజానికి నిర్మల చిహ్నం. కాగా, వాక ప్రాథమికపు బొత్తిడి తీర్చుకోటానికైనా నిర్మల కావాలి.

రామ్మూర్తికి నిర్మల చాలా చప్పగా వుంది. తన జీవితం కూడా చాలా చప్పగా వుంది.

నలుగురు పిల్లలు పుట్టుకొస్తే కాస్త వుప్పదవంగకూడా వుంటుంది.

79

వూళ్ళో యెగ్జిబిషన్ గ్రౌండ్స్ లో జయప్రకాష్ నారా చుట్టే సభ యేర్పాటైంది. చాలాకాలం తరవాత ఆతని సభ యీ వూళ్ళో. ఆదీ, యిటీవల రాజకీయ పరిస్థితులు—ముఖ్యంగా వుత్తర భారత ప్రాంతంలో జరుగుతున్న ఆందోళనోద్యమాల దృష్ట్యా ఆ వుద్యమాలకి రథసారధిగా వున్న దేశ రాజకీయ కురువృద్ధ నాయకుడు—అందునా యిన్నాళ్ళు ఆత్మ సన్మానం చేసి యీనాడు రంగంలోకి దిగటం వాక ప్రత్యేకత. ప్రజాబాహుళ్యం కదిలిరావటం మరో ప్రత్యేకత. ఆతను వుద్యమం ప్రారంభించినంత మాత్రాన, ప్రజాబాహుళ్యం కదిలివస్తుందా? తెరమరుగున పడిపోయిన యీ ముసిలాయన యిప్పుడు బయటికొస్తే, యెవరు వట్టించుకుంటారనలుకి? అందుకు తగిన కారణాలు, పరిస్థితులు వుండబట్టి ఆతనికి ఆ ప్రాముఖ్యం వచ్చి వుండాలి. పరిస్థితి అలాంటిది కాబట్టే అసలు దిగాడు. యలాంటి ప్రశ్నలతో మీమాంసతో నలుగురూ అనుకుంటున్నారు.

పుష్పానియా నుంచి దయానందభారతి కులశేఖరరావు వేదపారాయణ నిరంజనరావు శ్రీపతి గుర్లింగం కదితరులు మూడు నాలుగు వందల విద్యార్థులు బయల్దేరారు. జె. పీ సభకిగను, ఆర్డీసీ వాళ్ళని అడిగితేనో యేమో అదనంగా బిస్సులు వేశారు.

బిస్సులు ఖాళీగా వొస్తున్నాయి సిటీలోంచి. వాస్తూనే విద్యార్థులు చొరబడుతున్నారు. బిస్సులు వెళ్ళిపోతున్నాయి వెంటవెంటనే.

వాక బిస్సులో : టీక్కెట్లు కొనం—అని మొరాయించారు విద్యార్థులు పదిమంది. కొనకూడదంటే కొనకూడదన్నారు యిరవైమంది

ద్రైవరు బస్సు ఆపేశాడు. అందులో యెక్కువగా జనసంఘం అభిమానులున్నారు. దయానందభారతి తదితరులున్నారు.

“యిది మనం యేదైనా వుద్యమం ప్రారంభించిన సందర్భమైనాకాదు — పుత్తరావ ప్రారంభమైంది. యింకా దిగువకి వచ్చి దక్షిణాదివకూడా ముమ్మరంగా ప్రారంభమయ్యే సమయం రాలేదు. మనం వెళ్తున్నది వాక మహానాయకుడు వాక మహా మనీషి వుశన్యాసం వినటానికి. దయచేసి టిక్కెట్లు కొనండి. లేదంటే మీరు మన్నిస్తే అందరికీ టిక్కెట్లు నేనుతీసుకుంటాను.” అని హిందీలో విజ్ఞప్తి చేశాడు దయానందభారతి.

వీడ్కోడ దొరికారు:—అని వాకరు, జిడ్డుగారు—అని వాకరు, కేంపస్ తె పీ—అని వాకరు, జూనియర్ వాక్ పేయ్—అని వాకరు అంటున్నా ; అందరూ టిక్కెట్లకి డబ్బులు తీశారు. బస్సు కదిలింది.

శ్రీవతి చొరబడిన బస్సులో నిరంజనరావు, గుర్లింగం తదితరులు వున్నారు.

కోఠీలో దిగి వడుస్తున్నారు. కోఠీ మూలమీద పాత పత్రికలు ఆమ్మే చోట—వాకక్షణం శ్రీవతి అగబోతే—“యిప్పుడేం పుస్తకాలు పదవయ్యా బాబూ” అన్నాడు నిరంజనరావు—అంటూ వాక దినమొల బొమ్మ వున్న పుస్తకం వొంక చూస్తున్నాడు. ఆ పక్కనే రాధాక్రిష్ణన్ బొమ్మ వున్న పుస్తకం వుంది—పత్రికలాంటిది, వెడల్పాటిది. ఆ మొన్న ఆతను చనిపోయిన సందర్భంకాది.

“మీ రాధాక్రిష్ణన్ ఫిలాన్ ఫర్ కి మన కేంపస్ లో వాక ప్లేట్యూపెట్ట మని ఆడగరాదా?” అన్నాడు గుర్లింగం, శ్రీవతితో.

“మా ఫిలానఫరేవిట్రీ” అన్నాడు శ్రీవతి.

“నీది ఫిలానఫీగా—”

“నాది ఫిలానఫీ కాదు. యేదీకాదు. చదివి వాదిరేసెయ్యటమే అంత టీతో సరి.” అని, “ఐనా రాధాక్రిష్ణన్ యేమంత చెప్పుకో తగిన ఫిలానఫర్ కాదు” అన్నాడు శ్రీవతి.

చుట్టూవున్న అయిదారుగురు ఆశ్చర్యంగా చూశారు.

“అదెట్లా వార్థ్ ఫేమస్ ఫిలానఫర్ కదా” అన్నాడు గుర్లింగం.

“యూనివర్సిటీ పంతులు .వైస్ చాన్సలర్. మంచి స్కాలర్. భారతీయ దర్శన గ్రంథాలు బాగా చదివినవాడు. పెడాన్టిక్—పక్త. యెంబాసి

దర్శనానికి ప్రాకారము. వైస్ ప్రెసిడెంటు మెట్టు యెక్కాడు. ప్రెసిడెంటు సింహాసనం అధిష్టించాడు, అలాంటి పున్నకరాజకీయస్థితిలోని వాడి ప్రాపకం కోసం గొప్పతత్వవేత్త అంటూ పందిరూగదగితాలు వోండ్రపెట్టటం ప్రారంభించారు. ఆయన సొంత సిద్ధాంతం—కపిలుడికో కణాదుడికో—పువనిష త్కారుల కున్నట్లు, శంకరాచార్యుడి కున్నట్లు ప్లేటోకో కాంటోకో హెగెల్ కో హెడెగ్గర్ కో—అలా యెందరికో వున్నట్లు—తన సొంత తత్వశాస్త్రం—మెటాఫిజిక్స్, యెపిస్టమాలజీస్, యిస్టటిక్స్, పోలిటిక్స్ మరొకటో వుంటుంది. ఆయన సొంతం అని చెప్పలేకొంది, చెప్పుకోకగినదేం లేదు. గొప్ప స్కాలర్. ఫిలాసఫీ గురించి పుస్తకాలు రాశాడు. ఫిలాసఫీ చరిత్ర రాశాడు. వ్యాఖ్యానాలు రాశాడు. సొంతంగా చెప్పిందేం లేదు. ప్రపంచంలోని నవాలక్ష తత్వ మహాచార్యులలో ఆయనా వొకడు. మత సంబంధంగా వో పినరంత సొంతంగా వుంటే వుండేమో. యింకో యాభై యేళ్ళు పోయాక ఫిలాసఫీలో వొక స్కాలర్ గా బహుగ్రంథ కర్తగా మిగులుతాడు. ఆల్ బెర్ట్ ఐన్ స్టీన్ వి యిస్ట్రాయిల్ దేశపు ప్రెసిడెంటు పదవిని అధిష్టించమని అర్థించి అహ్వనిస్తే చిరునవ్వుతో తిరస్కరించాడు. “అని శ్రీవతి వాళ్ళ మొహాలు చూసి, ‘బుద్ధిలేని తనంగా యెందుకీ సోచి చెప్పాను వీళ్ళకి! పాపం, వాళ్ళ మొహాలు, జాగ్రేస్తోంది, చూస్తోంటే— ఐనా కదలకండా నుంచున్నందుకు అందరికీ టీ యిప్పించుతాను—ప్రత్యేకంగా—మీటం.గు తరవాత.” అని అనుకుని, కదిలాడు—శ్రీవతి.

శ్రీవతి, యెప్పుడో పోరపాట్లు నుదీర్చుతూ మాట్లాడతాడు. సాధారణంగా, యెలాంటి విషయాన్నీ వొక ముక్కలో పరికేసో విరిచేసో మెరిపించో జార్చేసో చెటికో క్షణంలో ముగిస్తాడు. అందుకేనేమో శ్రీవతి మాటలంటే చాలామంది యిష్టపడతారు.

నభా ప్రాంగణంలో జననందోహం.

ఆడవాళ్ళు యెక్కువగా వున్న వైపుల, ఆంకినీడు మరి నలుగురితో గిరగిరా తిరుగుతున్నారు. చూసి, ‘వీడింకా యీ చీదర తిరుగుడు చూసలేదన్నమాట!’ అనుకున్నాడు శ్రీవతి.

అటునుంచి తన జట్టుతో వస్తూ దయానందభారతి, “హలో శ్రీవతి జర్నలిస్టుని....ప్రపంచంలోని సూక్ష్మమర్మాలు గ్రహించి వుంచుకుంటావని తలుస్తాను.” అన్నాడు హిందీలో.

“జర్నలిస్టునికాదు. యిప్పుడు జర్నలిజం చదువుతున్నాను. అదీ బపోవోచ్చింది. యంతకుముందు ఆపీయసీ చదివినట్లుగా.” అన్నాడు శ్రీపతి. అని, ఆక్కడే స్థిరంగా నుంచుని, చూపుడువేలు కణుపుతో పెదవిమీదవొత్తుకుంటూ అంతా పరిశీలనగా చూస్తున్నాడు.

దయానందభారతి ముందుచు నడిచాడు. చుట్టూ పదిమంది జనసంఘములున్నారు. వెళ్ళి వో ముగ్గురు జనసంఘము లీడర్లని కలుసుకున్నాడు. వీళ్ళని పరిచయం చేశాడు.

వాళ్ళ దగ్గర మొరార్జీ విరవధిక విరాహార స్థితి ప్రసక్తి వోచ్చింది.

“యిట్ యాక్ డై టైం దట్ ఆల్ నాన్ కమ్యూనిస్ట్ అపోస్టి జిషన్ పార్టీస్ సుడయునైట్—అని తెలిపి గారు అంటున్నారట” అన్నాడు, వాక ఆంధ్ర ప్రాంతపు జనసంఘము నాయకుడు.

“గుజరాత్ లో యిందిరమ్మకి మంచిసీక్కు కూడా పుట్టకండా చేపే కాదు మొరార్జీభాయ్. ప్రజలంతా ఆయన వెనక వున్నారు. విస్వార్థ వృద్ధి నాయకుడు. అన్యాయంగా కిందకి నెట్టేసింది యిందిర” అన్నాడు వాకతను హిందీలో.

“నేను కాషాయం బట్టల సన్యాసినేగానీ నా కొడుకు దొమ్మరి గుడి శర్లో దూరకాదన్నట్లు—తనయుడు కాంతిభాయ్ సంగతేమిటి!” అన్నాడు వాక జనసంఘముడు.

“అది వేరే ఆంశం. యీ పరిస్థితుల్లో అవసరం. అదుగో కార్యక్రమం మొదలవుతోంది. జయప్రకాష్ కీ యేం చెప్తాడో విందాం.” అన్నాడు వాకతను.

సభ—ప్రారంభమైంది ; ముగిసింది.

జనం గుంపులు గుంపులుగా విడిచిడిగా, తోసుకుంటూ తప్పుకుంటూ తిరుగుముఖం పట్టారు

“టోటల్ రెవల్యూషన్ అంటున్నాడే జే. పి. రెవల్యూషన్—పావు రెవల్యూషనూ అర రెవల్యూషనూ వుంటదా? రెవల్యూషనంటే సర్వోదయం కూడా రెవల్యూషనే అవగలదు!” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

“రాజీకల్ ఛేంజ్ అంటున్నాడు. రాజీకల్ అంటే యేమిటని—జ్ఞానోదయం వంటి మానసిక పరివర్తన కాబోలు వినోదా యీదనే పోవంపల్లి లోనే గదా మొదలెట్టినాడు భూధాన యజ్ఞమంటూ. వాళ్ళది కాని భూమి,

అసలు యీ భూమీదలేని భూమిహృదయ పరివర్తనంపేరుతో దానంచేసినారు భూస్వాములు" అన్నాడు సుబ్బారెడ్డి.

“యంతకీ రాడికల్ అంటే యేమిటి?” అన్నాడు శ్రీవతి చిన్నగా.

శ్రీవతి అలా యేదన్నా చిన్నగా అడిగితే, చమత్కారంగా దెబ్బతీసి భుజంమీద అప్యాయంగా చెయ్యేసి తట్టటానికే అన్న అనుభవం బాగావున్న నాడు, సుబ్బారెడ్డి.

“యీ కొంటెక్స్టులో వేరే మీనింగ్ -” అని సుబ్బారెడ్డి తప్పుకోబోతుంటే : వెంటనే అందుకుని, “రాడికల్ అంటే రెవల్యూషనరీ నాన్ - కన్ ఫార్ మిస్ట్, నాన్ కన్ వెన్షనల్, నాన్ - ఫేసిక్, క్వియర్ లెన్ నెస్ రేదర్ ఫెరోషియస్” అన్నాడు.

“ఫెరోషియస్ నెస్ రెవల్యూషనరీ తనం కాదనుకుంటాను. రాడికల్ అంటే వన్ హూ గోస్ టు ది రూట్స్ అని అర్థం అని విన్నాను - అంటే రాడికల్ అంటే తీసుకున్న అంశపు మూలతత్వంలోకి వెళ్ళిలోలోతుగా విశ్లేషణ సమగ్రంగా గమనించి గ్రహించి - దాన్ని నిర్ణయంగా చెప్పి అవసరమగువాడని చెప్పగా విన్నాను. మీరంతా రాడికల్స్ మీకు తెలియాలి అందుగురించి బాగా నాడేదో విసికేడి జ్ఞానం” అన్నాడు శ్రీవతి.

సుబ్బారెడ్డి విషయం రప్పిస్తూ, “శ్రీవతి లాస్ట్ వీక్ లో నీ కోసం వచ్చినా, యాదీకో పోయినావని. బోంబేకా?” అన్నాడు.

“ఘాజీకే. ఆక్కడ డిలీవ్ మూర్ రాయ్ ఆశ్రమం వుంది -” అని శ్రీవతి అంటూంటే చుధ్యలో అందుకుని, “బాబాని మంత్రాలకు చింతకాయలు రాలవు.” అన్నాడు సుధీర్.

“చింతకాయలు మంత్రాలు చదివినా రాలవు. కత్తులు ఝుళించినా రాలవు. కొంకికర్రతోనో, చెట్టైక్కి కోయాలి. బాగా పండితే మాత్రం అవే రాలిపడతాయి. మరి బాగా పండిపోతే, బుగిలిపోతే - సిద్ధాంతాలైనా రాలి పోక తప్పదు. అది ప్రకృత ధర్మం -” అని శ్రీవతి మొదలెడితే -

“యేదో పూనా ఆశ్రమం అంటున్నావు” అని మళ్ళించాడు సుబ్బారెడ్డి.

“అయితే పూణే ఆశ్రమంలో డిలీవ్ మూర్ రాయ్ యిదిరాడేవి అని వున్నారు. పూర్వాశ్రమంలో ఆ యిదిరాడేవి వాక యువ జమీందారు భార్య. వయసులోనే వుంది. యీ డిలీవ్ మూర్ రాయ్ అవిడకో యేదో గ్రంథం సాగించాక పీకలమీదకొచ్చి - యిద్దరు కలిసి ఫ్రెంచి భాగమైన పాండిచేకి

చెక్కేసారు. అక్కడ ఆ జోడుకి యేదో జ్ఞానోదయం బందట. ఆ దరిమిలా యీ ఆశ్రమం నెంకొల్పారు. క్రిష్ణ భక్తి పారవశ్యంతో పాడుతూ చిందులేస్తారు రోజూ. వీళ్ళ అనువర భక్త శిష్యులూ వున్నారు. వాక్కో శుభమడియన శ్రీకృష్ణుడు—బాలశ్రీకృష్ణుడట—లేకపోతే మానం మీద చాయపడుతుందనోయేమో -- వొచ్చి ఆమెని స్మృతిస్తాడట. అంతట ఆ రోజున ఆమె వంటి నుంచి గొప్ప పరిమళం వెలువడుతుందట. అదేదో చూదామని వెళ్ళి అక్కడ మఘం వేళాను, ఆ శుభ గడియ కోసం. వాక రోజున—పగలో రాత్రో సరిగా గుర్తులేడు. ఆమె శయ్యా గృహంలో వుండగా వొచ్చి పరామర్శించాడట. వంటినే ఐవుంటుంది. లేకపోతే పరిమళం వొంటితేలా అంటుతుంది అప్పుడు ఆమె దగ్గరికివెళ్ళి అడిగాను—

“మునలిదా?”

“కాదు. వయసుదీ కాదు. వయసు మళ్ళవి వేళమించిపోని వయసు!” అని నవ్వి, “ఆమెను అడిగాను—ఆ పరిమళం గురించి. కొద్దిగా నాకూ తెలుస్తోంది ఆ పరిమళం పీలుస్తోంటే. చెయ్యి జాపి, “తాకు బాబూ.” అంది. ముంజేతిపీద వేళ్ళు ఆనించాను. తాకిన నా వేళ్ళవి ముక్కుదగ్గర పెట్టుకుంటే అదో చక్కని నింత పరిమళం. చెయ్యికడుక్కున్నా, స్పృశించినారెండు రోజుల వరకు వుండిపోయింది వేళ్ళకి ఆ పరిమళం.”

“అదేదో బూటకమ్. నిన్నేదో భ్రమలో వదేసి వుంటుంది” అన్నాడు సుధీర్.

“భ్రమ ఐతే సంతోషిస్తును. భ్రమకంటే మించిన ఆనందం యే వుంటుంది!”

“ఘా—ఆ ముచ్చటేమైందో చెప్పు.”

“యింకేం లేదు. ఆ పరిమళం నిజా” అన్నాడు శ్రీనతి.

“వొంటికి పూసుకుందేమో.”

“అలాంటి పరిమళమూ కాదు. నేను భూమ్మీద చాలా పరిమళాలు చూశాను. పూసుకున్నదీ కాదు.”

“ఐతే దివ్యమహిమ అని నమ్ముతావా” అన్నాడు సుధీర్.

“దివ్య మహిమల గురించి నాకేం తెలియదు గానీ—వెనక రచయిత శరత్ బాబు వుత్తరాం పుస్తకంలో చదివిన గుర్తు— యీ దిలిప్ కుమార్ రాయా తనూ, యేవో వనమూలికలుంటాయనీ అని వాక పద్ధతిలో తింటే

వాంట్లోంచి పరిమళాలు వాచ్చే వీలుంటుదనీ, అవి యెవరో వాక సిద్ధుడికి తెలుసట అనీ, ఆ సిద్ధుడి ఆచూకీ తెలియటం లేదనీ—వున్న ప్రసక్తి ఆ మూలికలేవో యాదిలివకుమార్ రాయ్, అప్పటి కుర్రదిలివకుమార్ రాయ్ నంపా దించి అప్పటి ఆ యిందిర గుంటకి తినిపించి వుండొచ్చు—”

“దన్ యాజ్ క్లజర్ టు ది సైంటిఫిక్” అన్నాడు వెంకటేశ్వ సంతృప్తిగా.

“సైంటిఫిక్ మహా ప్లిప్పరీ. బొత్తిగా విలకడ లేకండా పోతోంది. సైంటిఫిక్ క్లజర్ గా లేదంతా కొట్టిపారేయక్కరలేదు. కొన్నాళ్ళకి సైంటిఫిక్ అలాంటి దానికి క్లజర్ గా వెళ్ళొచ్చు. ఇటీవలి రష్యన్ వైస్సు పరిశోధనల్లో సగభాగం పెరా....యెంపిరికల్, పెరా—యిండ్ క్వి రీతిలో సాగుతోంది—” అంటున్నాడు శ్రీపతి.

అటునుంచి వొస్తున్న గ్నానేష్వర్. “హలో కామ్రేడ్స్.” అని శ్రీపతి వొంక చూసి, “ఏన్ను కాదులే” అన్నాడు.

“నేను కామ్రేడ్స్ కాదని నేనెప్పుడూ అనలేదే!” అన్నాడు శ్రీపతి.

“అట్లకాదు. కామ్రేడ్ అంటే ఫ్రండ్ అని గూడవట గద! ఆ మీనింగ్ ల కాదు! వాళ్ళేలే.” అన్నాడు గ్నానేష్వర్.

“వాళ్ళూ నాలంటి నీలాంటి మనలాంటి వాళ్ళే. నీ పేరు గ్నానేష్వర్. నా పేరు శ్రీపతి. వాళ్ళ పేరు మరొకటి. అంతా మట్టిలో కలిపేదే. అందుకే సినిమా మట్టిలో కలిపే పోదూ గ్నానేష్వర్! యే సినిమాకి?” అని నవ్వాడు శ్రీపతి.

“శ్రీపతి నువ్వంటే నాకు యిందుకోసమే చాలా యిష్టం” అని యింగ్లిషులో అని, “యిష్క్-యిష్క్-యిష్క్-కి పోదమనుకుంటున్న—దేవ్ జీవన్ ఇవ్వరు” అన్నాడు గ్నానేష్వర్.

“ముసరోడికి దసరా పండగన్నట్లు ఆ దేవావండ్కి ఆ కుర్రగుంట దొరికితే వాళ్ళేదో గొడవ పడుతున్నారు. నీకేం ప్రేమ గొడవాయ్ గ్నానేష్వర్, రేపో యెల్లుండో మీవాళ్ళు చూసిన వో కనక గజలక్ష్మిని లక్ష జంగా సంతోషంగా పెళ్ళాడబోయేవాడికి!” అన్నాడు శ్రీపతి.

ఆ దగ్గిల్లో కనిపించిన యిరానీ హోటల్లోకి వెళ్ళారు అందరూ. బిన్ను తిని టీ తాగారు. యెవరి బిల్లు వాళ్ళే యిచ్చుకున్నారు.

అందరూ సినిమాలకి సిద్ధమయ్యా.

మోహన్ రెడ్డి యింటికి వెడతానని వెళ్ళాడు. గాయత్రిని రెండు రోజుల క్రితం దాకా జెయిల్లోనే వుంచారు. వొంట్లో బాగా లేడు. అందుకే, యీ సభకి ఆమె రానిది కూడా.

విజయ్ కుమార్ “జీవనజ్యోతి” సినిమాకి తయారయ్యాడు. మరో యద్దరు.

వెంకటేష్ సుధీర్లు అమితాబ్ సైరాబానుల జమీర్ కి తయారయ్యారు.

“మరి సువ్వా సినిమాకేనా?” అన్నాడు సుబ్బారెడ్డి శ్రీపతిని.

“నేను వాకటి ఆరా సినిమాలు చూడను. అన్ని రంగుల సినిమా చూస్తాను—అప్పే రంగ్ హజార్.” అన్నాడు శ్రీపతి.

అప్పే రంగ్ హజార్ సినిమాలో లీనా చందావార్కార్ సంజీవ్ కుమార్లు వున్నారు.

“యింటి దగ్గర వసుంధాది” అని నడక సాగించాడు సుబ్బారెడ్డి యీ నైట్ కి లేట్ అవుతుందనీ తపకి వంటి చెయ్యిద్దని యింట్లో చెప్పి వచ్చాడు, సుబ్బారెడ్డి.

అవిడ్స్ దగ్గరి చై సీస్ రెస్టారాంటి వెళ్ళాడు. గంటపేపు—పద్దెనిమిది రూపాయల బిల్లు. యిరవై రూపాయల నోటు బిల్లు వశ్యరంలో నోడిలి, బేరర్ పెల్వ్యాట్ అందుకుని బయటికొచ్చాడు. తన స్కూటర్ ఆ పక్కనే వున్న కాజ్ లో వాదిలి వెళ్ళాడు మీటింగుకి.

టోకెన్ యిచ్చి స్కూటర్ తీసుకున్నాడు. ఫావుగంటలో మలక్ పేటలో వున్నాడు. తలుపు తట్టాడు. నిద్ర కళ్ళతో తలుపు తెరిచింది, భార్య కొనల్యమ్మ.

బిడ్డలు మార్చుకున్నాడు. ముఖిమూ కాళ్ళూ చేతులూ చల్లని నీళ్ళతో కడుక్కున్నాడు. నడకగదిలోకి వచ్చాడు.

మంచం మీద భార్య వక్కవ, ఫ్యాన్ గాలి కింద నిద్రోతున్న కూతుర్ని చేతులతో జాగ్రత్తగా యెత్తి వక్కనున్న చిన్న మంచం మీద వదుకోబెట్టి—భార్య వక్కవ చేరి దగ్గరికి లాగి బుగ్గ కొరికాడు నొచ్చకండా.

“యిప్పుడేంది, అద్దరాత్తిరి మద్దెల దరువన్నట్లు—నాకు నిద్రమత్తగ వున్నది” అంది.

“యేదో వాక మత్తు వుంటేనేబాగు. నిద్ర మత్తులో మరీబాగుంటుంది.”

“యేమి, మీరు మందుమత్తులో వున్నారా” అంది.

సుబ్బారెడ్డి, సాధారణంగా సొంత డబ్బుతో వొంటరిగా తాగుడు.

“లేదు నీ మత్తులో వున్నా” అన్నాడు.

సుబ్బారెడ్డి ఉదయం లేచి కాలకృత్యాలు ముగించుకుని— యిటీవల విరసం నుంచి విడిపోయిన కవులు కొందరి ప్రకటనలకి నబంబించి మాటుగా వో వివరణ వ్యాసం రాయటానికి కూర్చున్నాడు.

“మీ కోసం మన పక్క వీధిలో కడాకు పుండెటాయన వచ్చిరాడు.” అంది భార్య కొలకలమ్మ వచ్చి.

“యెవడు? లేనని చెప్పలేకపోయినావా?” అని కసిరాడు.

“మంచి మర్యాద అక్కర్లేదా? వాకే వీధిలో పుటాం. మంచికి చెడ్డకి తోడుగా పుండాలన్నా వాడూ? ఆయనెవరనుకుంటున్నాడు? ఆరోజు మీరు పూసలో లేరు. అర్ధరాత్రి ట్రైలో మన పాపకి సీరియస్ గావతే ఆయన వచ్చి డాక్టర్ని పిలుచుకొచ్చి యెంత సాయం చేసినాడు! లెండి” అంది.

“లేనని చెప్పు.”

మందు గది గుమ్మంలో మంచుని పున్న అతనికి యివంకా వినిపిస్తోంది మొదటగా యరక్కపోయి - అని అనుకుని తిరిగి గవ చివ్గా వెళ్ళిపోవాలనుకుంటుండగా -

కొలకలమ్మ వచ్చి, అస్థాయంగా చూస్తూ, “బా! మాంలో వున్నాడు. వస్తాడు కూర్చోండి” అంది.

యిప్పుడు వెళ్ళిపోయినా బాగోదనిపింది, లోనకి అనుగుణ వేసి కూచున్నాడు అతను.

మూడు నిమిషాలకి వచ్చి, “మీరా యెవరో వచ్చారంటే యెవరో అనుకున్నాను” అన్నాడు సుబ్బారెడ్డి, నవ్వుకుని పెట్టి.

కూచున్నాడు. అతని చూడగానే సుబ్బారెడ్డికి వో పని గుర్తొచ్చింది.

“మీ ఆసనం గురించి కొంచెం యిన్ ఫర్ మేషన్ కావాలి. ఆయనతో మాకు తెలిసినవాళ్ళకి వాత పని కావాలి. యెవరితో చెప్పించితే వింటాడో -” అని అగిపోయాడు సుబ్బారెడ్డి.

సుబ్బారెడ్డికి అతనితో అంతగా పరిచయం లేదు. వీధిలో కనిపించటం బిచ్చుదగ్గర ముందో, కూరల సందితో వోస్తూనే కనిపిస్తాడు. తనెప్పుడూ

స్కూటర్ మీద. యెప్పుడన్నా తారన వడితే నాలుగు మాటలు. నలభ య్యేళ్ళ లోపే వుంటాయి గాని చూడటానికి యింకా చాలా యెక్కువ వయసులాగా అనిపిస్తాడు. బాగా నెరిసిన తల. ముడతలు పడుతున్న చర్మం. హెడ్ క్లర్కుగా వుద్యోగం.

“వ్రాకీ వీధిలో వుంటాం. తెలిసినవాళ్ళు అడుగుతున్నారని అరమరి కలు లేకండా చెప్పేస్తున్నాను. వాడు దబ్బుకే వింటాడు. కత్తుల సారది అని వాకడున్నాడు, యింకా అట్లాగే కొందరున్నారు. వాళ్ళలో వాకణ్ణి పట్టు కోండి. వాడి కమీషన్ వాడు పుచ్చుకుని రేటు మాట్లాడి పని చేయించిపెడ తారు” అన్నాడు ఆతను.

ఆతని ముఖంలో మంచితనం యెందుకో చాలా దిగులుగా అనిపిస్తున్నాడు. దిగులుగానూ కాదు. చాలా బాధగా.

“థాంక్స్ ఫర్ ది యిన్ ఫర్ మేషన్. యెట్లా అడగటమా మీ వంటి వారిని—అపార్థం చేసుకుంటారేమో అని కాస్త వెనుకాడాను” అన్నాడు సుబ్బారెడ్డి.

రెండు కప్పులతో కాఫీ తెచ్చి బిల్లమీద పెట్టింది కొనల్సమ్మ.

“యిప్పుడి క్రమ దేనికి తల్లీ! వాస్తూ యింట్లో పుచ్చుకునే హాచ్చాను” అని, సుబ్బారెడ్డితో, “చెప్పటానికి వెనకాడాల్సింది యిందులో యేముందంటే! మరొకరికై యిదేవిషయంలో యింకోలాగా చెప్పివుంచును. మీకు యివాళ కాలేజీలకి పెరివా; మీరేదో స్టూడెంట్లకి రెవల్యూషనరీ లీడర్ అని విన్నాను” అన్నాడు ఆతను.

“యిహీ!” అని, “రెవల్యూషనరీ అర్గనైజేషన్లో వర్క్ చేస్తూంటాను. ఆరకంగా స్టూడెంట్స్ తో కాస్తనంబందా యెక్కువగా వుంటాయి” అన్నాడు సుబ్బారెడ్డి.

“యేవి: స్టూడెంట్లో యేవి:టో— చీ”

“చిన్నవాళ్ళు కదా—”

“యీ యిల్లు అమ్మే సెయ్యాలనిపిస్తోంది. మీకు తెలిసినవాళ్ళకి యెవరికన్నా కావలిస్తే చెప్పండి కాస్త. ఆ రోజుల్లో యిదంతా యిట్లా అభివృద్ధి చెందలేదు. అప్పట్లో తక్కువలోనే దొరికింది. యీ చిన్న కొంపా దొడ్డి. ఆ తరవాత తరవాత యీ పెద్ద పెద్ద బిల్డింగ్స్ లేచాయి. అనతల, ఆవైపున— ఆ పుజ్యాత్మకడెవదో కాలేజీకి పాత మహాభా దానంచేశాడు.”

పాపభీతి వల్లనో, టాక్స్ యెగ్జంప్షన్ పొంది జ్లాక్ మనీ మరింత పెంచుకోవటానికో”

“యెందుకన్నా చెయ్యనీండి, యిటు ప్రక్కన యీ కాలేజీ పెట్టడం మా చావుకొచ్చింది. చీ, ఫండాలపు వెధవలు— మీ స్టూడెంట్స్ ని తిడుతున్నానని మీకు కోవమొస్తుందేమోగానీ—” అని ఆగిపోయాడు.

అతని ముఖంనిండా విషాదం. కలవరపెట్టే విషాదం లాంటి విషాదం.

“యేదో స్టూడెంటు కుర్రాళ్ళు కదా—”

“స్టూడెంటు కుర్రాళ్ళైతే మాత్రం—చీ—మనుషుల్లాగా ప్రవర్తించవచ్చు—చీచీ—పోనీండి—మేస్తర్లు మీ దగ్గర దేవికి—వీళ్ళ స్కూలెన్సు వల్ల కొంప అమ్ముతుపోదామనిపిస్తోంది” దుఖభారానికి కుంగిపట్టుగా అనిపించాడు.

“చెప్పండి. ఫరవాలేదు. పేన్టర్ల నేముంది. యేమన్నా గొడవ—”

“ఆ యెదురుగా మూడో యిల్లు లేదా—పైన స్టూడెంట్లకి యిచ్చి తగలద్దారు. నాళ్ళకేం పిల్లాపిచూ లేని మనలివాళ్ళు....”

యితనికి యింటిరు చదువుతున్న అమ్మాయి వుంది. పదిహేడే కుంగడవచ్చు. యింకో అమ్మాయి, పదకొండు. యెనిమిదేళ్ళ పిల్లడు.

“...ఆ పైన చేరారు, దాన్లోవుండే వాళ్ళేకాదు. బయటినుండి కొందరొచ్చి చేరతారు కోతిమూక. కోతులే నయం. కుక్కలనుకొండి. ఆక్కడి నుండి యింట్లోకి— మా పెద్దమ్మాయి—యెంత వయసండీ—మొన్ననే పదిహేనెళ్ళాయి. ఆ పనిదాన్ని దొడ్లో మనలనివ్వరండీ. వెధవ మాబిలూ వాళ్ళు—ఆక్కడనే కొడ—యీ కాలేజీ పుణ్యమా అని యీ లొకాలిటి అంతా—చీ కుక్క వెధవలు—ఆక్కడ వీధి మూలమీదా, అవతల ఆ టిక్కి-హోటల్ ముందరా—వోహచోటనే(వింటి)—సర్వాంతర్యాముల్లాగా—యిటీవల గమనించాను— అటు బస్తాపు దగ్గరా అంతటా చీదర కుక్కలు — యికి లింపులూ నకిలింపులూ చొంగ కాదుస్తూ తోకాడిస్తూ మొసగుతూ— పిళ్ళు కుక్కలండీ— కుక్కలకి వొక్క చిత్తకాత్తే— యీ కుక్కలకి నిత్య చిత్తకాత్తే — బిలాదూరు కుక్కలు — ఆడవాళ్ళు కాలేజీలకి వెళ్ళే వేళా బజారుకెళ్ళే వేళా—యిట్లా వీధుల్లోపడి నానాగొడవలు చెయ్యకపోకే పిళ్ళు | పతాపం

యేర్పాటుచేయించుకోకూడదూ యీ దురద రాయుళ్ళు : వీళ్ళూ వాళ్ళూ అని లేదు. విచక్షణలే లేదు. యెవరెలాంటి వాళ్ళనేదే గేదు. మొన్నొక రోజున మా ఆవిడ సురీ యిద్దె యేదో అన్నట్లు — అంతటితో, నీ కూతురు కంటే నువ్వే పశుండుగా వున్నావే భామా — అంటూ కూశారట. తన పయసెంత! వాళ్ళ పయసెంత! కొంప అమ్ముకుని పోదామనిపిస్తోంది గానీ, యీ వెధవ జట్టు పూరంతా విస్తరించుకుని వున్నారు. యెక్కడి కని పోయేది! యేమైతే బంది వో కుక్కని పట్టుకుని కత్తితో పోడిచే నెయ్యాన్నంత చుండుకొచ్చింది ఆ రోజునైతే — నిన్న సాయంత్రానికి సాయంత్రం — నేను కల్పించుకుందామనుకున్నాను గానీ నా మర్యాద మాత్రం దక్కుతుందేమిటి —” అని బాధ యోకబికిన వెళ్ళగక్కేసరికి, కొస్త భారం దిగినట్లయి, శ్వాస పీల్చుకున్నాడు దీర్ఘంగా.

“చూడండి శాస్త్రిగారూ యీ కుర్రాళ్ళతో బాధే అనుకోండి — యెం దరో వుండరండి పది శాతం. అంతే. వాళ్ళే యీ అంతటికీ కొరణం. దె ఆర్ నాట్ యీ వెన్ సీరియస్. ఆకతాయితనం —”

‘మధ్యలోనే ఆండుకుని, “ఆకతాయితనం యేమిటండీ. అన్నేళ్ళొచ్చి అంత నీచంగా ప్రవర్తించడం! ఆ మధ్య యెగ్జిబిషన్లో — వెనకనుండి యెవరో తోస్తే పడినట్లుగా మీదకి వొరుగుతాడొకడు. వీళ్ళూ వాళ్ళూ అని లేదు. అదది కనబడితే చాలు. అన్ని చదువుల వాళ్ళూ — తండ్రులు తీతలు కట్టి కాలేజీకి పంపిన పాపానికి — మీరు మేస్తర్లు — మీకీ బాధలు తెలియవు” అన్నాడు.

“వాళ్ళకి ఆ విచక్షణా వుండదండీ. ఆ మధ్య మా పితల్లికూతురు మా యింట్లో కాలేజ్ లో చదువుకుంది. తనకి తప్పలేదు. అంతదాకా దేనికి, మేస్తర్ల మీ మాకు మాత్రం తప్పుతుందా ఆ దుర్గతి! ఆ మధ్య నేనూ మా ఆవిడ వెళ్తుంటే వెనకనుండి కొంటే వాగుడు, పిల్లికూతలు, నక్క అరుపులు. తీరా చూద్దాను కదా అందులో వొకడు నా క్లాసులోవాడే! అపీ పరిస్థితి. మళ్ళీ విడిగా ప్రతి వొక్కడూ మహా బుద్ధిమంతుడు!”

“విడిగా బుద్ధిమంతులలో గిద్దిమంతులలో దానివల్ల మనకివారిగేదేమిటి, ప్రిన్సిపాల్ కి రిపోర్టు చేద్దామనుకుంటున్నాను.”

“మీ యిష్టం. మేస్తరుగా, విద్యార్థులు నాకు మీకంటే సన్నిహితం గానూ, పరిస్థితి మరింత భాగానూ తెలుస్తు. ది రైట్ ఫింగ్ యాక్ టు

యిగ్నోర్. మీరు చురీ యిదిగా ఫీల్వుతున్నారు. అందరూ పీల్ గ ఫీల్ యితే యాపాటికి యెందరో ఆశ్చర్యము చేసుకోవాల్సివచ్చును. ఆ పిల్లలలో చున పిల్లలూ వున్నట్లే నాచించుకోవాలి.—”

“యీ వయసుకి పీళ్ళిలా తయారైతే ముంపు ముందు యేమయ్యేట్లో— యాచడుపులా యివీ—”

“యేమీకాదు యీ నాలుగు రోజులా అల్లరి. ఆశ్చర్య వాక వది శాతం. యీ వది శాతానికి యోగ్య ముఖ్యం కాదు. వాళ్ళవి వడ్డించిన విస్తరి లాంటి జీవితాలు. ఐతే పీళ్ళలో కొందరు తమ స్థితి కాదు తెలుసు కొకండా యింనువల్ల జీవితంలో నాలానష్టపోయే వాళ్ళుంటారు. హార్టింగ్ గా హుమిలియేటింగ్ గా, అనభ్యంగ కాకండా, యెవరేమిటి అనే విచక్షణతో మోతాదు వింపని రీతిలో చిన్నగా నోదన్నా చెబుకు విసిరితే పల్లెడు,” అన్నాడు సుబ్బారెడ్డి.

“అయితే మీ షేప్ డ్రెస్ కి తప్పదన్నమాట!”

“శాస్త్రీగారూ, మీరు చురీ యిదిగా ఫీల్వుతున్నారు. అంత యిదిగా ఫీల్వాల్సిన విషయం కాదు. యిటీవ్ వైట్ టు యిగ్నోర్. అప్పుడు అంతటి భరించలేనంతటి విషయంగా అనిపించు. నేనేరో యీ విషయాన్ని సమర్థిస్తున్నాననికాదు. జీవితంలో యెన్నో కూడని స్థితులు వున్నయ్. దానికి యేవేవో కారణాలు వుండొచ్చు. అదిమ వ్యవస్థలోనూ, ఆదర్శ స్థాయిలోనూ తప్ప రకరకాల సమస్యలు తప్పవు శాస్త్రీగారూ చురీ అంత యిదవకండి. వాళ్ళెవరో కాస్త గమనించి చెప్పండి. మా కౌశ్తజీ పిల్లలైతే నేను మాట్లాడి చూస్తాను. తమాషా యేమిటంటే వాళ్ళలో సాక్షాత్తు మీ చుట్టాల పిల్లలేవున్నా ఆశ్చర్యచదక్కరక్కదు.

“క్షమించాలి. వుదయం పూట వచ్చి పట్టుకుని బోరు కొట్టిపట్లు న్నాను. నా బాదా నా స్థితి అట్లాంటిది. అరీ కావాలని చెప్పలేను. యీపూట చునను చురీ యిదిగా వుంది. వేళకీ మీరు—అందునా మేల్పర్లు దొరికినందున మన్నించాలి.”

“భద్రేవారు. అట్లా అనుకోకండి. యెవరో తెలుసుకుని చెప్పండి.

“వాస్తాను చురీ. మీ సమయం అంతా వృధాచేశాను. సన్నిచండి”

అని లేచి వెళ్ళాడు.

సుబ్బారెడ్డి అనుకున్న వ్యాసం రాపే మూడే పోయింది.

దీనికి పరిష్కారంగా కాబోలు పడమటి దేశాల వాళ్ళు విశ్వంఖి
త్యాన్ని ఆపరించికే—అది వెర్రితలలువేసి మరొక ఘోరస్థితికి దారితీస్తోంది
ఏటన్నిటికీ పరిష్కారం ఆదర్శ సమ సమాజమే — అనుకున్నాడు సుబ్బా
రెడ్డి.

సంగమం ఫియేబర్లో గంగి. దూరంగా తెరమీద బొమ్మలు.

గంగి పక్కన వో యువకుడు.

గంగి చూపులు—తెరమీదా ఆతనిమీదా.

ఆమె పర్చు తీస్తున్నా, ఆతనే జేబులోంచి నోట్ల బొత్తి తీసి,
బుకింగ్ కౌంటర్ దగ్గర పది నోటు యిచ్చి రెండటెక్కిల్లా చిల్లరడబ్బులూ
పిడికల్లా పట్టుకుని వచ్చాడు. మ్యాట్నీ ఆట.

నిన్న నాలుగు జిల్లాలు పడినందున, బయట వేడిగానే వుందిగానీ—
లోన చల్లగా వుంది— ముఖ్యంగా హాల్లో జనం మరీ వచ్చగా వున్నం
దున.

సినిమాకోసం యీ సినిమాకి రాలేదు. జనం రద్దీ వుండదనే
వచ్చారు.

“మై డియర్ లవలీ బ్లూ బిర్డ్.” అన్నాడు ఆ యువకుడు.

“యస్. స్వీటీ” అంది గంగి.

ఆమె చేతిని చేతులోకి తీసుకుని పెదాలకి ఆద్దుకున్నాడు.

ఆతనంటే గంగికి యిష్టం. కానీ రవి అంటే వున్నంత యిష్టంకాదు.
గంగికి రవి అంటే వున్న యిష్టం మరెవరంటేనూ లేదు.

యీ యువకుడంటే వేరే యిష్టం. వో ఆవనరపు యిష్టం. అందుకే,
యీ యువకుడనేకాదు ; యింకా నలుగురై దుగురు
ఆమె చుట్టూ తిరుగుతున్న వాళ్ళు. కాలేజీ కుత్రాళ్ళు. చక్కగా పోగ్గా బావుం
టారు. అందుకనీ కాదు. రవికూడా బావుంటాడు.

వౌద్దన్నా పినకండా చిన్న చిన్న ప్రజంటేషన్స్ యిస్తుంటారు
గంగికి. యింపోర్టెడ్ యింటిమేట్ సెంట్ యార్డ్లీ లావెండర్ ఫేస్

పొడర కీచైన్ నెయిల్ పాలిష్లు లాంటివి. టాక్సీలకి హోటళ్ళకి వివిధా
లకి—అన్ని ఖర్చులు పెట్టుకుంటూ వుంటారు. తనేబయటికి వెడుతుంది.—
సంకేత స్థలానికి. వెళ్ళకపోతే వాళ్ళే వొచ్చేస్తారు క్వార్టరుకి. వాళ్ళందరూ
వాకరి కొకరు పరిచయం లేదుగానీ ; వాళ్ళందరికీ గంగికి పరిచయం తనతో
మాత్రమే కాదని తెలుసు.

యేప్రిల్ నెలలో అంతగా గమనించలేదుగానీ, క్రితం నెలలో అను
మానించాడు రవి.

వాకసారి, “నిన్న టాక్సీలో యెదో వెళ్తున్నట్లున్నావు” అన్నాడు.

“అవ్” అంది.

“పక్కనెవరో వున్నట్లుగా అనిపించారు” అన్నాడు.

“అవ్.” అంది.

“వో యువకుడిలాగా వున్నాడు.”

“అవ్.” అంది.

“మీ చుట్టూ?” అన్నాడు.

గంగికి అబద్ధమాడటం యిష్టంలేదు — రవితో. రవి అంటే తనకు
యిష్టం. కానీ—

“కాదు. దోస్తు!” అంది.

మరోసారి, “నిన్న ఆ దోస్తైతో నిన్ను ప్యారైజెక్ ఫియేజర్
దగ్గర చూశాను”. అన్నాడు.

“ఆ దోస్తై కాదు యింకోక దోస్తై” అంది.

మరోసారి, “మొన్న మధ్యాహ్నం మన క్వార్టర్లో నుండి వెళ్తుం
దగా చూశాను—నీ దోస్తైని—కాంటీన్ దగ్గరనుండి.” అన్నాడు.

“అవ్.” అంది.

యింకోసారి, “యెట్లాంటి దోస్తులు?” అన్నాడు.

“బాదు ఫ్రెండ్స్.” అంది.

“అల్ట్రామోడర్న్ నెక్కింగ్, సెటింగ్, కిప్పింగేనా!” అన్నాడు
వ్యంగ్యంగా.

“అన్నీ, మగనికి తీరికా ఆన క్తిలేని అన్నీ.” అంది.

“షబివ్ థర్టీ స్లబ్,” అని చెయ్యెత్తాడు.

లేచిన అతని చేతివొంకా ముఖం వొంకా విబ్బరంగా చూసింది గంగి,

రెప్పలు పెట్టె తీ.

యేదో మహాభృతమైన బలమైన తరంగం వువ్వెత్తుగా లేచి తనని ముంచే త్రివేస్తున్న అనుభూతి.

చెయ్యి కిందకి వాలింది.

“అనదలిపై నేను గూడ మస్తు అనగలను. నువ్వంటే నాకెంత యిష్టమో యీ దునియకే కాదు నీకు గూడ తెల్వదు. నేను నా జీవితంల నీ నుండి యేమి కూడ కోరుకొనలే. నాకేమి అక్కరలే. అక్కెరున్న వాక్కంటే—”

“అవు నీ వెధవ వాగుడు.” అన్నాడు.

యింకో రోజున, “అయినయ్యా నీ పికార్లు, యివ్వాలికి తిరుగుళ్ళు పూర్తి అయినయ్యా?” అన్నాడు — బాగా పొద్దుపోయి వచ్చిన గంగిని.

“అయినయ్య యీ పొద్దు నీకంటే జరంత లేట్ అయిన” అంది.

మరింకా రోజున, “యివాళ యింట్లోనే వున్నావు. నీ బాయ్ ఫ్రెండ్స్ ఎవరూ లేరా పూళ్ళో?” అన్నాడు.

“సాత ఫ్రెండ్స్ తోటి బోర్ కొట్టినది. కొత్త ఫ్రెండ్స్ యింకా మంచిగ యెరిక కాలేదు.” అంది.

వాకసారి వారసగా నాలుగు రోజులపాటు యెటూ వెళ్ళకండా క్వార్టర్స్ లోనే వుండిపోయాడు రవి. గంగి కూడా యెటూ వెళ్ళలేదు.

నాలుగో రోజు రాత్రి అతని మంచం దగ్గరికి వెళ్ళి వక్కన వడు

చాలా కాలంగా వాళ్ళకి యెవరి మంచం వాళ్ళదే.

“రవీ.” అని తనవైపుకి తిన్నకుంది.

అతనిని తనమీదకి లాక్కుంటే, జరగకండా బిర్రుబిగుసుకుంటే — తనే అతని మీదకి జరిగింది.

అమె అలలా యెగపిసట్లనిపించినప్పుడు అతనికి యేదో మహా ప్రవాహం మధ్యలో కొట్టుకుపోతున్నట్లుగా అనిపిస్తుంది.

అలిసిపోయి, తృప్తిగా అతనివంక చూస్తూ, అతని చాతీమీదచెయ్యి వరిచి వడుకుని పున్న గురితో —

“మగాడు చెడాలంటే దమ్ము కావాలి. అదది చెడాలంటే వాళ్ళుంటే చాలు,” అన్నాడు.

అమె కళ్ళలో నీళ్ళు.

ఆ కన్నీళ్ళు, బాధ కన్నీళ్ళు.

చూసి, “దేనికి?” అన్నాడు.

“యేద్యలేక. నవ్వలేక.” అవి, భారంగా రెప్పలు వాల్చింది, గంగి.

81

క్రితం నెలలో శ్రీవతి వో అంగ్ల దినపత్రిక రిపోర్టర్తో హోటల్లో కూచుని మాట్లాడుతుండగా, “నేను యు పి వెళ్ళాలనుకుంటున్నాను వోచ్చేవారం. రిపోర్టింగ్ అనుభవానికి యిప్పుడు అక్కడ చాలా బాగుంటుంది. అందుకని యివ్వాలని నీవు చూద్దాం కలిస్” అన్నాడు హిందీలో ఆతను జర్నలిజం డిపార్ట్మెంటులో అధివరకు చదివాడు. అలా పరిచయం.

హోటలు బియ్యం కొచ్చాక, “మీరూ రాకూడదూ?” అన్నాడు ఆతను.

“వాస్తున్నాగా” అన్నాడు శ్రీవతి.

“సీన్యకి కొడు. యు.పి కి” అన్నాడు ఆతను.

“యింకాస్త ముదిరాక వాస్తారే మిమ్మల్ని చూడటానికైనా” అన్నాడు శ్రీవతి.

“ఆపీసులో రెండు నిమిషాలు వసంపి. ఫిలింకి యింకా టైం వుందిగా. వెళ్ళేసి వద్దాం—దారిలోనే.” అన్నాడు.

“సరే” అన్నాడు శ్రీవతి.

“మీరూ రండి మా యెడిటర్ ని చూద్దరు” అన్నాడు.

వెళ్ళాడు. పరిచయం చేశాడు.

శ్రీవతిని, “మీరేం చేస్తున్నారు?” అన్నాడు యెడిటర్.

“యేమి చెయ్యటం లేదు. జర్నలిజం చదువుతున్నాను.” అన్నాడు

శ్రీవతి.

“హా రి ఐపోయింది.” అని అందించాడు శ్రీవతి మిత్రుడు.

“మంచి నేడప్పగల జర్నలిస్ట్ అవటానికి జర్నలిజం చదవక్కర్లేదు” అన్నాడు శ్రీవతి.

ఆ యెడిటర్ కి వుత్ గ్రాడ్యుయేషన్ డిగ్రీకూడా లేదు. కానీ మంచి సమర్థత వున్న యెడిటర్.

“మా శ్రీవతిగారికి యిప్పటికీ నాలుగైదు ఫస్ట్ క్లాస్ యెం. యె. డిగ్రీలున్నాయ్” అన్నాడు, అతను హిందీలో.

“వెరీ యింటరెస్టింగ్” అని శ్రీవతితో కబుర్లు ప్రారంభించాడు యెడిటర్.

పావుగంట కబుర్లు.

“మిమ్మల్ని చుట్టూ కలుసుకోవాలనిపిస్తోంది. యెప్పుడన్నా ఏం తోచ నప్పుడు రండి” అన్నాడు యెడిటర్. అతనికి యాభయ్యేళ్ళుంటాయి.

సినిమాకి అలిస్యం బహిష్కరించేమోనని యిదవుతున్న శ్రీవతిమిత్రుడు కదలదీశాడు.

ఆ మిత్రుడు వుత్తర్ ప్రదేశ్ వెదుతున్నప్పుడు ఆ యెడిటర్ శ్రీవతికి కబురుపెట్టాడు-ఆ పోస్ట్ లో అతను చేస్తాడేమో చెప్పమని.

అడిగితే, “చూడాలి నాలుగు రోజులు” అని ఆ మిత్రుడితో అని వెళ్ళి చేరాడు.

జర్నలిజం టెక్నికాలిటీస్ అన్నీ చదువులో నేర్చుకున్నవే. అందుకని శ్రీవతికి ప్రత్యేకం చెప్పాల్సినవి యేమీలేవు. అనుభవంలో తెలుసుకోవాల్సి వని తప్ప. అవి చెప్పేవికావు.

శ్రీవతి రాసే యింగ్లీషు, రిపోర్టింగు, అవగాహనా, నేర్పు, వివిధ విషయాల పరిజ్ఞానమూమానీ, “నట్ యెడిటర్ పోస్టు వచ్చినప్పుడుమీకిస్తాను” అన్నాడు యెడిటర్,

“సంతోషం. కృతజ్ఞతలు. కానీ వన్ను నమ్ముతుని యింకొకరిని చూడకున్నాననే స్థితి వొద్దు.” అన్నాడు శ్రీవతి.

వెంటనే ఆర్థికక, క్షణకాలం ఆలాచూసి అర్థమయ్యి, పకపకా నవ్వాడు యెడిటర్.

ఆ పని వుద్యోగంలా కాక, ఆదో వ్యాపకంలా చేస్తున్నాడు శ్రీవతి.

యీ జూన్ నెల మొదటి అడివారం సాయంత్రం—టివోలోలో దోసినిచూచుద్దామని అబ్బిడ్డలో బస్సెక్కాడు. రద్దీగావుంది. నుంచున్నాడు.

కొస్త అవతలగా రద్దీలో నుంచుని నవ్వురాగలిన.

అశ్చర్యంగా చూసి, జనాన్ని తప్పించుకుని దగ్గరికి వెళ్ళి “నవ్వుపానీ” అన్నాడు శ్రీపతి.

సంతోషంగా చూస్తూ, “మీరా!” అంది:

“మీరు యీలా బిస్సు రద్దీలో....”

“నాకు మాత్రం గారెక్కడివి! బిస్సులే” అంది.

“అతి వినయం.”

“మీరు ఆహుతి అనేట్లయితే వెంటనే బిస్సుదిగిపోయి మా దాదాయికి ఫోన్ చెయ్యాలివాస్తుంది. సొంత కారు గూడ్ గోవుంది ప్రభుత్వవాహనం పంపించడం. అంతేక, టాక్సీలో బిక్కుబిక్కుచుంటూ వెళ్ళాలి” అంది.

“మీ పుణ్యం అంతవని చెయ్యకండి. యీ చుర తోపుడు రద్దీలో కులాసాగా స్రవించిందండి.” అని చిన్నగా నవ్వాడు.

“యెందాకా?” అంది.

“మాంటీస్. లేదూ, క్లాక్ టవర్.”

“మీరు?”

“క్లాక్ టవర్.” అంది.

సీట్లు భాళి అవుతున్నా వీళ్ళకి దొరక్కండానే బిస్సు స్టార్ డెజ్ థియేటర్ వలపు తిరిగింది.

మాంటీస్ దాటింది. క్లాక్ టవర్. యిద్దరూడిగారు.

“యెటు” అంది.

“టివోలీలో సివిమా కని”

“యింకా కనలేదుగా!” అంది.

నవ్వి, “అవును, కనలేదు. కనటానికి” అని “మీరు?” అన్నాడు.

“మారెడ్ పల్లిలో వో మిత్రురాలి బర్త్ డేకి.”

“నా సినిమాకి మీ మిత్రురాలి బర్త్ డేకి కలవదు” అని నవ్వాడు.

“అది పొద్దుట పూట పుట్టింది పుట్టటం బహుళం. అంతేక దాని పుట్టిన రోజు రేపొద్దుటి దాకా వుంటుంది. కాగా ఆ పార్టీ గుంపు అంతా నాకు అంతగా నచ్చదు. కొస్త అలిస్యంగా వెడతాను. వదండి. ప్రశాంతంగా వుండే చక్కటి ఈ రోడ్డు వెంట టివోలీ దాకా వస్తాను” అంది.

“వో పరతు. మళ్ళీ నేను మిమ్మల్ని యిక్కడి దాకా తీసుకొచ్చి

దిగబెడతాను. యీ రోడ్డు మరీ నిర్జన ప్రదేశం." అన్నాడు.

"అంతా! కాగా అంతలో మీ సినిమావేళ బయటకుంది." అంది.

"సినిమాకి చేరేవుంది? యెక్కడి నుంచి యెక్కడి వరకు యెటు నుంచి యెటు చూసినా వాడలే" అన్నాడు.

"అర్థం అవుతుందా?" అంది.

"వుంటేగా!" అన్నాడు

నవ్వింది. అదే సవ్వడి, స్వప్నరాగలీన నవ్వు నవ్వడి; స్వప్నరాగ లీన నవ్వు నవ్వడి.

టివోలీ ముచ్చాకుకి యివతలగా వున్న పాద్యులోకి దారితీసాడు, శ్రీవతి.

పచ్చికమీద కూర్చున్నాడు.

గచ్చకాయరంగు చీర. చందనం పరిమళం.

"పత్రికలో పనిచేస్తున్నారటగా?" అంది.

"యెవరు చెప్పారు?"

"మీ వంటి ప్రసిద్ధుడు గురించి యెవరొకరు చెబుతూనే వుంటారు." అంది.

"అర్థం చేసుకుంటే అన్యాయం మాట. అసార్థం చేసుకుంటే డేమే టింగ్ మాట" అన్నాడు.

"పత్రికలో యేం చేస్తారు?" అంది.

"పత్రిక పని"

"అబ్బ మీతో యిదే బావు. యేంపని అంటే— మీరేం పని చేస్తారని"

"నేనూ పత్రిక పనే!"

"మీరేమీ మారలేదు."

"యెక్కడో సూటికి కోటికి వాకరికి జెండర్ మారిపోతుంది" అని వన్నాడు.

నవ్వి, "మీరు సూటికి కోటికి వాకరిలో వారేగాని జెండర్ జెండర్ విషయానికి కాదు" అంది.

"మనం కలుసుకుని కొన్ని నెలలువు తోందనుకుంటాను?" అన్నాడు.

"మీరు గడునింపటం చిశేషం!"

"అంత మొద్దునా!"

“కాదు. అంత ప్రత్యేకంగా నన్ను గుర్తుంచుకున్నందుకు”

“మిమ్మల్నివలె నా గుర్తుంచుకుంటారు. విజానికి, మర్చిపోలేదు.”

“అది వాతవేళ విజయేణనా, మీరు యెవరినైనా ప్రత్యేకం గుర్తుంచుకోవటం జరగాలిగా!” అంది.

“మిమ్మల్ని కూడా అంటారా?”

“మిమ్మల్ని మీరే గుర్తుంచుకోని వాళ్ళు” అని, శ్రీపతి ముఖంలోకి చూసి, “మీ అడ్డంగా బావున్నారా?” అంది.

అశ్చర్యంగా చూస్తూ, “మీకెలా తెలుసు?” అన్నాడు.

“రమాదేవి చెప్పింది, మీ యింటి సంగతులు. అవొక్కటేగా దారం. చాలా ముఖ్యమైన దారం” అంది.

“అదిదేశంలోటూ అన్నీ వున్నాయి” అన్నాడు.

“యెవరికీయే లోటూ ఉండదు—చేదనుకోపోతే అంది.

“మీ మిత్రురాలి బర్త్ డే కేండిల్స్ చివరికొస్తూ వుంటి వుంటా.” అన్నాడు.

చిన్నగా నవ్వి లేచింది.

నడుస్తున్నాను మానంగా. నల్లని వెడల్పాటి తారురోడ్డు.

“అనంత్ ఈ మధ్య నాకూ వో వుత్తరం రాకాడు” అన్నాడు.

“అక్కడికి, నాకేదో వుత్తరాలు వోస్తున్నాయని చెబితే చెప్పినట్లు అదేం చెప్పటం!” అంది.

“ప్రత్యేకం చెప్పక్కర్లేదని!”

“వుత్తరం. యేనానా?” అంది.

“అక్కడ బోర్ కొడుతోందిది అనంత్ కి”

“స్టేట్స్ బోర్ కొడుతోందనీ యెవరన్నా రాస్తే నమ్మొచ్చునా!”

“అనంత్ రాస్తే నమ్మొచ్చు.”

“యేవో!”

తలి పక్కకి తిప్పి ఆమె కళ్ళలోకి చూసి నవ్వాడు నిశ్శబ్దంగా.

తనూ నవ్వేసింది, నిశ్శబ్దంగా.

“మీ పినిమా!” అంది స్వల్ప రాగలీన, రిజెలో కూచుంటూ.

‘చెప్పానుగా!’ అన్నాడు శ్రీపతి.

పెళ్ళయి గడిచిన ఆరు నెలలుగా సుఖహృద్యం, చిక్కి

శల్యమయ్యాడు. అంతకంటే మించి మనిషి కుంగిపోయాడు బ్యాంకుకి వెళ్ళిన దగ్గర్నుంచి యింట్లో యేం జరుగుతోందోననే ధ్యాన.

భార్య కాంతప్రియుడు వుత్తరం వ్రాస్తే చదువుకుంటున్నదో, లేదూ, ఆతనికి కాంత శృంగారం వాలికిస్తూ వుత్తరం రాసి ఆ పోస్టు డబ్బాలో వేసిందో- ఆ యువకుడెవడో యింట్లోకి వచ్చి చేరాడో- వాళ్ళని శృంగార భార్యకలాపాలలో రకరకాలుగా వూహించుకుంటూ కొట్టుకులాడి పోతూ- బ్యాంకు పనిలో తప్పులుచేసి నానా చివాట్లా తింటున్నాడు. “యిది బ్యాంకు పువ్వోగం, ప్రభుత్వోద్యోగం కాదు. అంతెంతో పని. బ్యాంకు పరువు తీసేయకు. పీకలమీడికొస్తుంది—” అని చివాట్లేశాడు బ్యాంకు మేనేజరు.

యింటికొచ్చిన దగ్గర్నుంచీ—తను లేచి నమస్కారం జరిగి వుంటుందనుకునేదంతా తలుచుకుని భార్యని దగ్గరికి తీసుకోగేక పోవటం. మళ్ళీ వొక్కసారి కాంత తప్పేమిటో బోధపడదు. ఆవనరంగా హింసిస్తున్నా నేమో పాపం అని అనుకుని ప్రేమగా దగ్గరికి తీసుకోబోతాడు. అంతలోనే వాళ్ళు, వాళ్ళ చేతుల్లో ఆశీరంనలిగిన తన తలంపులు గుర్తొచ్చి దూరంగా జరిగిపోతాడు.

కాంత అర్ధరాత్రుళ్ళు వొక్కతే యేడవటం గమనించాడు. ప్రియుడి కోసం కాబోలు. తన అట వాటంగా సాగడం లేదని కాబోలు—ఆని అనుకుని మంటగా కందిపోతాడు.

రానీ కాంత కూడా చిక్కి శల్యమైపోయింది. ముఖాన, వెనకటి కళాకాంతి లేవు.

“తను అనుకున్నది నిజమైతే మొహం మరీ అంతగా యెంచుకు రకా విహీనమైపోతుంది; తనలో నాటకం ఆడుతున్న తనమూ కనిపించదు. అనుకూలంగా వుంటాది. ప్రతిదానికి నేనే విశరీతార్థాలు తీస్తున్నానేమో—” అని బాధపడతాడు. మళ్ళీ అంతలోనే, “అడవానికి వొక్క మొగుడంటేనే యిష్టం వుండదు పెళ్ళికి ముందు పెళ్ళిచూపులకి వచ్చిన వాళ్ళలో వొకతను నచ్చాడని యెంత ధైర్యంగా చెప్పిందీ. అంతటిది యెంతకేసీ తెగించలేదు.

యెన్ని గ్రంథాలైన బాటున సాగించగలదు—“అని మరికావేపు గిజగిజలాడి పోతాడు, తామసపడతాడు.

యెన్నోసార్లు చెడమడా రిట్టాడు. నోరెత్తలేదు. కానీ యెప్పుడూ చెయ్యి చేనుకోలేదు. ‘కొడితే—కొడితే, లేచిపోతుందేమో, నొప్పెట్టి — బోడి మొగుడు వీడితో యేంటి, చావగొడుతుంటే—అని అనుకుని చక్కా లేచిపోతుందేమో, వాళ్ళలో వాకడితో—’ అని కావేపు వాపోతాడు లోలోన.

అలా రాత్రుళ్ళు వొంటరిగా కూర్చుని హింసపడుతుంటే, వాక్కోసారి కళ్ళవెంట నీళ్ళొస్తాయి—అతనికి.

శాంత వాకసారి అది గమనించింది. అప్పటినుంచి అతనిని గూఢంగా విశతంగా పరిశీలించి సాగింది. యేదో తెలియని బలమైన కారణంకో బాధపడు తున్నాడని గ్రహించింది.

అతని మాటల సారాంశాన్ని బట్టి తనని అనుమానిస్తున్నాడని నిర్ధారించుకుంది, శాంత. కానీ తన ప్రవర్తన యేనాడూ అనుమానానికి అవకాశమిచ్చేలాగా వున్నట్లు తనకి అనిపించలేదు. దొడ్లో వున్న నూతులో పడి చచ్చిపోవాలని అనుకుంది చాలాసార్లు.

యినా సాయంత్రం వచ్చిన దగ్గరి నుంచి భర్త అదోలాగా వుండటం గమనించింది శాంత.

రాత్రి యెనిమిదికి భోజనాలు. యిద్దరిలో యెవరూ యేరోజూ నరిగి తినటం లేదు. కూర్చుని నాలుగు మెతుకులు తెలికి—లేస్తారు మౌనంగా—మట్లాడుకోనటం కూడా తక్కువే—యెవరైనా బయటిపాళ్ళుంటే తప్ప.

వడుకున్నారు. మంచం వూకే. సుబ్రహ్మణ్యం నిద్రపోతే మాత్రం నిద్ర కొద్దిగా మెరుకువొచ్చి, అ.మగత నిద్రలో భార్యని దగ్గికి లాక్కుని తన దాహాన్ని రకరకాలుగా తీర్చేసుకుంటాడు. ఆ వెంటనే మంచం అందు వైపు జరిగి వడుకుంటాడు. అపైన నిద్రపోతాడు—అరచిపోయింది. అలా గుటో గంటన్నరో—మెరుకువొచ్చి లేచి ముందు గదిలోకి వెళ్ళి కుర్చీలో కూర్చుని మోకాళ్ళ మీద తలపెట్టుకుంటాడు.

యినా అతనికి అరచి నిద్ర రాలేదు.

శాంత, వదిలంటి వేళప్పుడు నిద్రపోయినట్లుగా వడుకుంది. అతనిని గమనిస్తోంది కొన్ని రోజులు వో గంట నిద్రపోయి, మెరుకువొచ్చి నిద్ర

మత్తులో తన బట్టలన్నీ పీకేసి మరి గోడవచేసి—చివరికి తను నిద్రపోయాడు. వసుకోగానే ముందు గదిలోకి వెళ్ళిపోయి—

గమనిస్తోంది. అతను నిద్రపోయాడు. వొక గంట గడిచింది. అంతలో చప్పుడవకండా మంచం మీంచి లేచాడు. అంటే— నిద్రపోలేదన్న మాట, నిద్ర వట్టిచాడన్నమాట—అనుకుంది.

మంచం వక్కవ నుంచుని శాంత ముఖంలోకి చూశాడు. నిద్ర పోతోంది. ఆమె మొహం మీదకి కొద్దిగా వొంగాడు. అతని కళ్ళలో నీళ్ళు తిరుగుతున్నాయి. తలవక్కకి తిప్పుకుని—అవతలికి నడిచాడు.

శాంత గమనిస్తూ వుంది.

వంటింట్లోకి వెళ్ళాడు. గమేక్సీన్ పొట్లం శీశాడు పాలిరో కలుపు తున్నాడు. పొడవాటి గ్లాసు చేత్తో వట్టుకుని ముందు గదిలోకి నడిచాడు చప్పు డవకండా.

శాంతకి గమేక్సీన్ వానప ఘుప్పున నొచ్చింది.

ముందు గదిలోకి వెళ్ళి, గ్లాసు బల్లమీద పెట్టాడు. కూర్చున్నాడు. కంపించాడు. వాణికిపోయాడు. కళ్ళవెంట నీళ్ళు కారుతున్నాయి. మరి కానే వటికి వసుని దిద్దు చేసుకుని నిశ్చలంగా చూశాడు యెటో—గ్లాసు చేత్తో పైకి యెత్తి—అంతలోనే బల్లమీదపెట్టి—లేచి పేజులు మించి కాగితమూ వో పుస్తకమూ పెన్నూ శీశాడు. కూర్చుని రాస్తున్నాడు.

‘కొందరి జీవితాలు నిరర్థకమూ దుర్భరమూ. అకారణంగానేకావాచ్చు యెందుకి సంసారమూ జీవితమూ పుట్టిన వెంటనే మరణం అనుసరించాలి. నా చావుకి నా జాతకమే, నా నుదుటి రుతే కారణం—’ అని రాసి సంతకం చేసి తేదీ వేశాడు.

ఆ కాగితంమీద పేపర్ వెయిట్ పెట్టాడు.

గ్లాసు అందుకున్నాడు.

దగ్గరికి లాగివున్న తలుపుల్ని రవంత తెరిచి ఆ నందులోంచి గమ విస్తున్న శాంతకి—అదంతా యేమిటో అర్థమైంది.

తలుపులు తెరుచుకుని తటాలున లోనకి వచ్చింది శాంత. అనుకోని సంఘటనకి తుళ్ళివడి, గ్లాసు బల్లమీద పెట్టి, “యింకా నిద్రపోలేదా శాంతా?” అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

“మెలుకువాచ్చి చూస్తే మీరుకనిపించలేదు. చూస్తే యిక్కడున్నారు.

వాక్కరే దేనికి నేను భేను తోడు?" అని అతని వక్కవ కూచుని, "పాలు వాక్కరే తాగుతున్నారా? నేనేం పావం చేశానండీ? సొంత భార్యని నాకూ కానినిస్తే తాగుతాను కదండీ?" అని తటాటన గ్లాసు అందుకుని రెండు గుక్కలు వేపిడి.

చేత్తో గ్లాసుకేసి విసిరికొట్టాడు, గాను అవతలి గచ్చుమీద వడి వగిరింది. పాలు నిస్తరించుకుని కాలవగానూ కదలుతున్నాయి.

"పాలు తాగడానికి కూడా నాకు అర్హత లేనండీ?" అంది.

"అపాలా—అపాలా—"

"ఆ పాలేమిటో నాకు తెలుసు. అందుకే అని నేనే తాగదలిచాను. నోటి దగ్గరి చూడు లాంటి పాలు రాగేగాయి. కేసంక పాపామ్మలలి నండీ? గమేక్కిన్ కలిసిన పాలు నాకు చాలా యిష్టమండీ. చాలా రోజులుగా తాగుదామనుకుంటున్నా" అంది.

"కాంతా నువ్వు విద్రపోలేదా?"

"వువ్వా..."

"విద్రపోతున్నట్లుగా వదుతున్నా వెందుకని?"

"యేమో—యెందుకేనేమో"

సుబ్రహ్మణ్యం కళ్ళనింకా నీళ్ళు.

అతనిని తన వాళ్ళోకి లాకుచు, "చెప్పండి, మీరెందుకో పెళ్ళయిన మొదటి నుండి మోరంగా బాధపడుతున్నారు. నన్ను అనుమానిస్తున్నారు—అని కొంత కాలానికి గ్రహించాను. యెందుకు అనుమానిస్తున్నారో అర్థమవలేదు: అనుమానం రాతగివట్టుగా నైనా నేనెన్నడూ ప్రవర్తించలేదు. నేనేమీ చెప్పుకుంకా నన్నెందుకు అనుమానిస్తున్నారో అర్థంకాలేదు. పోనీ తార కారణంగానా? అనుకుంటే—ఆ విషయం మీకు తెలియనప్పటి నుండి తొలిరాత్రి నుండి అనుమానిస్తున్నే వున్నారు తార మా యింట్లో తప్ప వుట్టింది. మిగతా పిల్లలం అందరం వొక తీరు. మా వంశమే వివస్వలాంటి వంశం. అసలు యెందుకు అనుమానిస్తున్నారో చెప్పండి" అంది.

"అనుమానించడమా?" అన్నాడు నిదానంగా.

"తప్పించకండి. దావకండి. మీకు పుణ్యం వుంటుంది. యీ స్థితికి యెందుకొచ్చాం? యేకాదైనా నేను అవశ్యమైన వని యేదైనా చేశానా? మా పుట్టింటినాళ్ళు మీకు లోపమేమన్నా చేశారా? అసలు తొలిరాత్రి నన్నెం

దుకు అనుమానించారు: నా గురించి మీకెవరో యేనేవో కల్పించి చెప్పి వుంటారు. యెవరో చెప్పండి. విజ్ఞానిజాల తేయ్యకోవాచ్చు. అనవసరంగా వస్తు హింసిస్తూ మీరు హింస పడుతూ—చెప్పండి. మీకు పుణ్యం వుంటుంది. చెప్పకపోతే—నేను కొన్నాళ్ళుగా అనుకుంటున్న పని చేసి తీరతాను—దొడ్లో బావిలో దూకి చచ్చిపోతాను, చెప్పండి, నామీద మీకు యెవరు యేం చెప్పారో—” అంది ఆవేదనగా ఆవేశంగా.

“లేదు శాంతా, నీ మీద నాకెవ్వరూ యేమీ చెప్పలేదు. నిజమే. మీ ఆక్క తాత విషయం—”

సుధ్యలోనే అందుకుని, “దాన్ని మా ఆక్క అనకండి. మాయింట్లో యెవరూ దాని పేరేత్తరు. దానికి ఘటశ్రాద్ధం పెట్టేశాడు మా నాన్న, దాని సంగతి తెలిసిననాడే” అంది.

“అమె నిషయం తెలియక నుండునుండి తొలిరాత్రినుండి అనుమానిస్తూనేవున్నాను. నిజమే తొలిరాత్రి నుండి అనుమానిస్తున్నాను” అన్నాడు.

బాధతో వాకలాంటి అవమాన భారంతో కిందకి జారింది శాంత, పడి పోయినట్లుగా.

చటుకు—న, సుబ్రహ్మణ్యం నేలమీదకి కూలింది, “శాంతా” అన్నాడు ఆమె భుజంమీద చెయ్యి వేస్తూ.

వాక నిమిషం. శాంత లేచి కూచుని, ఆతని తల వాళ్ళోకి తీసుకుని, ఆతని ముఖంలోకి చూస్తోంది. కళ్ళలో విండిన నీళ్ళలోంచి రెండు బొట్లు రాలి ఆతని తలమీద పడ్డాయి.

ఆతని ముఖాన్ని రెండు చేతుల్లోకి తీసుకుని, ప్రేమగా చూస్తూ “చెప్పండి, నా ప్రవర్తనలో యేదన్నా దోషం వుంటే—అజ్ఞానం వనేల్లగానీ తెలిసి కాదు. చెప్పండి యెందుకు అనుమానించారో చెప్పండి” అంది.

సుబ్రహ్మణ్యానికి యేడుబొచ్చింది.

ఆమె చేతుల్ని ముఖం మీదకి జరుపుకుని యేడ్చేశాడు.

“చెప్పండి, చెప్పరూ: చెప్తే, మీ సంతోషం కోసం నా ప్రాణాలైనా వొడులుకుంటాను చెప్పండి,” అంది.

“శాంతా మధ్య పనిచ్రురాలివి. నేనే. నేను నాలో దాచిపెట్టుకున్న దేదో పెనుభూతంలాగా లేచి నన్ను ఆపహించి—నిన్ను అనుమానించానని స్తోంది. నేను పాపాత్ముణ్ణి. నేను రాక్షసుణ్ణి. నిన్ను చంపుకుతిన్నాను”

యేదేస్తున్నాడు.

వోదార్పుతోంది శాంత.

బదు నిమిషానికి అతని యేడ్పు తగ్గింది.

అమె అతని చెంపకి చేతులు అన్పి, నుడుటిమీద చిన్నగా పెదాలు అడ్డి—కళ్ళలోకి ప్రేమగా చూస్తూ, “మీరు చుంచినారు. యే శావనశానో యిట్లా జరిగింది చెప్పండి. అనిలు నన్నెందుకు అనుమానించడం జరిగిందో. నా మీద యెవరో యేదో చెప్పి పుంటారు, నమ్మకం కలిగేట్లు. దొంగవుత్తరాలు చూపెట్టివుంటారు. శేకపోతే మీరు అట్లా పుటారు— మీరు అట్లాంటి వారు కాదు. చెప్పండి. అవును కదా” అంది.

“కాదు” అని అమె వాళ్ళో పక్కకి జరిగి వరుకున్నాడు. అతని తల అమె పొట్టకి అనుతోంది.

అమె, అతని జుట్టు నుదురూ చెంపలూ భుజాలూ విహారతోంది. రెండో చేత్తో అతని చేతిని తన చేతిలోకి తీసుకుంది.

వొక చెయ్యి అమె తొడమీద అనించి, గచ్చువంత చూస్తూ—వేదవతి గాథ అంతా చెప్పుకుపోతున్నాడు. చెప్పుకుపోతుంటే అతని కళ్ళవెంట నీళ్ళు కారుతూ వున్నాయి. అవేదనొస్తుంది. అనేకం వొస్తుంది. దుఖం వొస్తోంది.

అతను చెప్పటం బపోయింది.

వివరీతంగా అలిసిపోయినట్లుగా నిద్రపోయాడు, అలాగే చురు క్షణంలో.

అమె అలాగే వొక అరగంట కూచుని—జరిగి, కాలు తప్పించుకుని. అతని పక్కనే వరుకుని, అతని తలని తన జబ్బమీదకి జరుపుకుంది బదు నిమిషాలో నిద్రపోయింది.

పుడయం యిద్దరికీ వొక్కసారే మెలుకువొచ్చింది. యాదోకి “పున ర్జన్య”లా అనిపించింది. వొకరి కళ్ళలోకి వొకరు తృప్తిగా చూస్తూ—వొకరి వొకరు దగ్గిరికి నువ్వింతగా హత్తుకుంటూ—“శాంత” అని గాఢంగా ముద్ర హుజ్జూమూ, “యేమంటి” అని శాంతిగా శాంతా వొకేసారి పలికారు.

83

నిరుడు

అక్టోబరులో పుద్వోగంలో చేరినప్పటినుంచి నక్రమం గానానానానా పనిచేసాం. చాగుచూ. నేనని. పెలుచూ.

కూడా హెడ్మిస్ట్రైన్ చెప్పిన సనులు చేస్తుండేది వెళ్ళి.

తీరా, యీ జాన్లో బళ్ళు తెరవగానే వెళ్ళిన మొదటి రోజునే, వూస్టింగ్ అర్థర్ కాగితం యిచ్చింది, హెడ్మిస్ట్రైన్.

ఒండుగా వూహించవందున చాడమతి కళ్ళలో నీళ్ళు తిరిగాయి. “నేనేం చెయ్యగలను పైనుంచి వచ్చే అర్థర్స్.” అని కనురుకున్నట్లుగా అంది హెడ్మిస్ట్రైన్.

దిగులుగా యింటికొచ్చి చడుకుంది. తల్లి అడిగితే, వాంట్లో బాగాలే దని చెప్పింది.

సాయంత్రం తండ్రి వాచ్చాక విషయం చెప్పింది. మరికాసేపటికి వరాహశాస్త్రి వాచ్చాడు, “బ్రోచేవారెవరురా” అని శృతించుకుంటూ.

ఆ తరవాత—తండ్రి భానుమూర్తి, అన్న వరాహశాస్త్రి—స్వయం గామా తమకి తెలిసినవాళ్ళ ద్వారా వాకబుచెయ్యగా తెలిసిన విషయాలు : ఆ హెడ్మిస్ట్రైన్కి ఒండువు వొకామె యీ యేడు కొత్తగా బి. యెడ్. పాసయ్యింది. ఆ వుడ్యోగం ఆమెకి యిప్పించాలని ప్రయత్నించారు. ఆ అమ్మాయి తండ్రి కొస్త వన్నవాడు. హెడ్మిస్ట్రైన్ అనుకూలతతో సహా కారంతో, డి. యి. వో. లఫీసులో ఆవనరమైన వాడుపులు చెల్లించుకుని కొంత పలుకుబడి వుంయోగించి ఆ వుడ్యోగం ఆమెకి యిప్పించారు—వర్మివెంటు అప్పాయింటుమెంటుగా, చారుమతి వియామకం కేవలం తాత్కాలికం అయివందున, హెడ్మిస్ట్రైన్ ప్రతికూలమైన వాక రిపోర్టు రాసిచ్చింది—చారుమతి యిన్వెస్టర్మెంట్, బాధ్యతారహితంగా అశ్రద్ధగా పిల్లలతో క్రూరంగా ప్రవర్తిస్తుందని.

యివన్నీ తెలుసుకున్న మొదట—యంతగ్రంథం జరపగలిగిన వాళ్ళని మనమేం చెయ్యగలం! మనకింకే ప్రాప్తి వుంది—అనుకున్నారు నలుగురూ సమిష్టిగా.

ఆ రెండో రోజున చారుమతి తండ్రి భానుమూర్తి అన్నాడు కూతురితో—

“చాడుకల్లి వో నని చేసి చూడు. డి. పి. ఐ నాగిరెడ్డిగారని బహు యోగ్యుడని అన్నాడు, అందరూ. డబ్బుకి దేనికి కక్కుర్తివదని లొంగని మనిషి అనీ, రూల్స్ నడుపురించి పోతాడనీ, తన దృష్టికి యేరైనా అన్యాయం వస్తే దాన్ని సరిచేస్తాడనీ, ఆవనరం ఇతే, దోషుల్ని విరాక్షిబ్బంగా

శిష్టాదనీ చెప్పారు. పోనీ వాడసారి వారిని చూడు. నీ అవ్యస్తం యెలా వుందో—” అని ఆద్రను కాగితం యిచ్చాడు.

“యింటికెళ్లే మాట్లాడరేమో!” అంది చారుమతి.

“యిటువంటి సందర్భాల్లో అసీనుగో అనుకూలంగా వుండదు. వివరించడానికి కూడా ఛక్కలేదు. యింటికే వెళ్ళిచూడు” అన్నాడు భానుమూర్తి.

మరసటి రోజు చూడింటికి వెళ్ళింది.

అసీను వెళ్ళినట్లుగా నాచిగింటికి వస్తారనీ చెప్పాడు సవిమనవి.

నాగిరెడ్డి వచ్చేసరికి ఐదు ఐంది.

ఐదున్నరకి నాడుమతి చూర్చున్న గదిలోకి వచ్చిన చుగిషిని చూసి అతనే నాగిరెడ్డి అని భావించుకున్న అనూంకం లేచి నమస్కారం చేసింది.

యేమిటో? అన్నట్లుగా చూశాడు నాగిరెడ్డి.

“సార్. నా పేరు చారుమతి. సెన్స్ బ్రెయిన్డ్ గ్రాడ్యుయేట్నీ. ఫర్డ్ క్లాస్ వచ్చింది. నాకు క్రితం అబ్జోబరులో టీచర్ వువ్వోగం యిచ్చారు. మొన్న రీవోజెనింగ్ రోజున పూస్టింగ్ ఆఫ్ఫర్స్ యిచ్చారు” అంది.

“10-A. బెంపొరరీ పోస్టింగ్” అన్నాడు.

“అవును సార్. కానీ క్లియర్ చేకెన్నీ”

“యెక్కడ?”

చెప్పింది.

“మరెందుకు తీసేశారు?”

ఆ విషయాలన్నీ వివరించింది.

“మరి అది ఆధారంగా తీసేసి వుంటారు 10-A పోస్టింగ్ కి కారణాలు చూపక్కల్లేను” అన్నాడు.

“అవన్నీ పచ్చి అబద్ధాలు సార్” అంది.

“మరి యెందుకు తీసేసినట్లు?”

“అవన్నీ చెప్తే పితురీ చెప్పిననుకుంటారేమో”

“నేను యెట్లా అనుకున్నా— నువ్వు చెప్పాల్సిన వివరాలు చెప్పాలిగా చెప్పు” అన్నాడు నాగిరెడ్డి.

“యీ వివరాలన్నీ మా నాన్నగారూ అన్నయ్యా తెలుసుకుంటే తెలిశాయి. మరొకామెకి యెందుకు యే విధంగా యిచ్చారో” అని ఆ వివరాలు

చెప్పింది.

“యవన్నీ విజమేనా?”

“మీ గురించి వినే రావడానికి సాహసించాను. మీ ముందు వొక్క-
వినరు అబద్ధం కూడా చెప్పలేదు. మీరు దేవుడిలాంటివారని అందరూ
అంటారు.”

“విజానీజాలు వాకబుచేసినాక తెలుస్తయ్ ఆధారాలు వుండాలి. నువ్వు
చెప్పేవన్నీ విజమైనా నే చెయ్యగలిగిందేమీ వుండకనూ పోవచ్చు. చర్య
కీనుకోటానికి ఆధారాలు అవసరం. అవన్నీ విజమైతే, నీ స్థితి దృష్ట్యా
మరొకచోట పోస్టింగ్ వాచ్చేటందుకు ప్రయత్నిస్తాను” అన్నాడు నాగిరెడ్డి.

చుర్యలో మరొకపారి, కూర్చోమని అన్నా, చారుమతి విలుచునే
వుంది.

“రేపు ఆఫీసుకి రమ్మంటారా సార్” అంది.

“అవసరం లేదు. నువ్వు చెప్పినవన్నీ వివరంగా రాసి యిక్కడికే
తెచ్చి యివ్వు, రేపు సాయంత్రం. నన్ను కలుసుకున్నట్లూ యెదంతా యెవరి
తోనూ అనొద్దు. మంచిది వెళ్ళు.” అని లోనకి వెళ్ళిపోయాడు.

చారుమతి వెనక్కి తిరిగి—పోర్టి కోలోకి వస్తుండగా—పోర్టి కోలో
స్వప్న రాగలీన—

అశ్చర్యంగా చూసి, “రండి” అంది స్వప్న రాగలీన.

“నా పేరు చారుమతి—”

“అనీ తెలుసు వరాహశాస్త్రిగారి చెల్లెలనీ తెలుసు. వీజాప్రావీణ్య
రాలనీ తెలుసు. నా నవ్వుని వీజాతో దొంగిలించటమూ గుర్తుంది. రండి
లోనకి” అంది.

“మీరు యిక్కడ—”

“నేనుందేది యిక్కడే. యిది మా బాబాయిగారిల్లు.”

“అలాగా! మా అన్నయ్య ఐనా యెవ్వడూ అవలేదు. కనీసం నేని
క్కడికి వస్తున్నట్లు తెలిసి కూడా అవలేదు.” అంది చారుమతి.

“మీ అన్నగారికి నేనుందేది. యిక్కడని తెలియకపోవచ్చు ఐతే,
మీరు నాకొసం రాలేదా” అంది.

“లేదు. టీచరుగా—”

“అ వుద్యోగంలో మండి వూట్ట చేపేపై సారని కలుసు కుందామని వచ్చాను” అంది చారుమతి.

తన గదిలోకి తీసుకెళ్ళింది.

“కలిశారా?”

“వూ. వోపికగా విన్నారు. చెప్పినదంతా” అని విషయం టూకీగా చెప్పింది.

“నూ బాబాయికి నేనంటే చాలాయిష్టం. అక్రమమైందైతే నేనేకాదు యెవరు చెప్పినా చినరు అని జనవాక్యం” అని చిన్నగా నవ్వి, “మీకు అన్యాయం జరిగివుంటే అందుకు బాధ్యులైనవాళ్ళని శిక్షిస్తాడు, వీరియితే. కనీసం నీకు చెయ్యగల సహాయం చేస్తాడు. అంతే నిశ్చింతగా వుండండి” అంది స్వప్నరాగలీన.

“వుద్యోగం మాట యెలావున్నా— మీ గదిలో యిలా మీతో కూర్చుంటే యేదో అనిర్వచనీయమైన సంగీతం వినిపిస్తున్నట్లు విపిస్తోంది” అంది చారుమతి.

“వరాహశాస్త్రి చెల్లెలవిపించు కున్నారు! ఆ సంగీత భ్రమ వాదిలి మీ వుద్యోగం కణుర్లు చెప్పండి. మిమ్మల్ని వుద్యోగంలోంచి పీకించేసిన మీ ప్రీయతమ హెడ్డు మిస్సమ్మని గురించి చెప్పండి” అంది స్వప్నరాగలీన ఉత్సాహంగా.

చారుమతి యింకా బిడియం బిడియం గానే కూచుంది.

స్వప్నరాగలీన గది సామాన్యంగా సాదాగా వుంది. టేబుల్— మంచం, టేబిలు, కుర్చీ, యుస్తాబుజ్జులు, బీరువా, ఐక్ పెల్టు, టేప్ కం ట్రాన్సిష్టరు. రెండు పేము కుర్చీలు, తెల్లగా గోడలు.

“నా గదిలో సంగీతం అని మొదలెట్టారు— అది యీ టేపులోడి” అని వో కేసెట్ తీసి—పెట్టింది. “మనసునే మల్లెలు” అని మొదలైంది.

ముప్పావుగంట మాట్లాడుతూ కూచున్నారు. టిఫిను, టీ.

మరో టేపు పెట్టింది. బాలమురళిక్రిష్ణ. “నను పాలింప” తో మొదలైంది.

యీ రోజున యీ పందొమ్మిది వందల దెబ్బయ్యెను జూన్ నెన్నెండో తేదీ వార్త—

తాటికాయలంత అక్షరాఃతో దేశంలో అన్ని దినపత్రికలలోనూ వై రెస్పాలోను విమానాల్లోనూ రైళ్ళలోనూ బస్సుల్లోనూ కార్లలోను సైకిళ్ళమీదా కాలినడకనా, పొలాలమీంచి చెట్లమీంచి గుట్టలమీంచి నదుల లోంచి వర్షతారమీంచి గాలిలోంచి భూశీలోంచి నేలనా వింగినా కోటానుకోట్ల ప్రజల నోళ్ళలోంచి; హిమాలయాల నుంచి కన్యాకుమారి దాకా— కాంతి వేగంతో ప్రయాణించినట్లుగా వ్యాపించి, భూగోళం అంతటా కూడా పచ్చని చాయగా వడివ వార్త.

వొక ప్రజా ప్రతినిధి, యెన్నిరలలో నియమావళికి భిన్నంగా అనుచి తంగా అపనవ్య మార్గాలు ఆవలంబించినాడున ఆ ప్రతినిధి యెన్నిక చెల్ల నేరదని దేశంలోని వొక న్యాయస్థానం తీర్పు యిచ్చిన వార్త.

మన రాష్ట్రంలోనే వొకప్పుడు పీ. బి. రాజాక్రీ ఆ తరవాత చెన్నా రెడ్డికి ఆ యోగం వట్టింది. ఐదేళ్ళో ఆరేళ్ళో మళ్ళీ యెన్నికల్లో పోటీ చెయ్యకూడదని తీర్పు. దేశంలో యింకెంపిరికో ఆ ఖ్యాతి లభ్యమై వుండొచ్చు. వాళ్ళంతా కూడా కీలకమైన ముఖ్యమైన రాజకీయ నాయకులే. కానీ ఆ వార్తలు యెన్నడూ యీ రకంగా వ్యాపింపలేదు. దేశం పావుభాగం భూకంపమొచ్చి పూడుకుపోయిందన్న వార్తకూడా యింతగా యీ రీతిగా వ్యాపించడేలే

మహా భూకంపంలా విషంలా పుప్పెనలా కోటి పిడుగులలా కోటి సౌదామినులలా శతకోటి కంఠస్వరాలలా యీ వార్త చిచ్చుబుడ్డిలా, యెగనీ; యేడ్చుల్లోంచి నవ్వుల్లోంచి తామసాల్లోంచి తపనల్లోంచి కంపిస్తున్న యీ వార్త—

యెవరా ప్రజా ప్రతినిధి; సాధారణ ప్రజా ప్రతినిధి ఐనా, ముఖ్య మంత్రి ఐనా, ప్రధానమంత్రి ఐనా— ఆవార్త యీ రకంగా కొచ్చిచ్చులా భగీరథ గంగలా గొకపోను. అందుకే అది వార్తకాదు. దేశ జన జీవిత రాజకీయార్పవంలో యెగిసిన బడలాగ్ని.

యెంచుకంటే అది ఆ వ్యక్తి పలానా ప్రజా ప్రతినిధి అవలంబల్ల; సవాలక్ష ప్రజాప్రతినిధుల్లోని ఆ ప్రజాప్రతినిధి యెవరు;

దేశ రాజకీయ వయోవృద్ధ మహాసహలందరినీ యెదుర్కొని తానుగా నిలబడినా—బెంగుళూరు నభిలో రాష్ట్రపతి యెన్నిక గురించి తన ఆభిమతానికి అనుగుణంగా నిర్ణయం చేయించుకోలేక—తల వండిన పెద్ద పెద్ద సిండికేటులన్నీ కలిపై—చివరికి, యెవరి చిత్తమొచ్చినట్లు వాళ్ళు వోట్లైసెయ్యొచ్చని గూఢ అదరగొట్టి కాళక్తిలా చెలరేగి నిలదొక్కుకుని సామాన్య ప్రజావీకాపకీ ఆరాధ్యురాలిగా కాగలిగిన వో స్త్రీ—క్తిర్తిడిది మాజీ ప్రధాని కూతురు, ఫెరోషియస్ అగ్గిబరాటా పార్లమెంటేరియన్ భార్య. యిందిలా ప్రియదర్శిని ; యీ భాగోళం బిరువంతటి భూషణలూ దూషణలూ నె తీమీద పడిన స్త్రీ—ప్రజావ్రతినిధికదామరి ప్రజా సొత్తు—యెవరి చిత్తమొచ్చినట్లు వాళ్ళు అనొచ్చు.

రానీ స్వపరిపాలన భారతావనిలో యిప్పటిరవకు ఆమె సామర్థ్యం—అనితరసాధ్యమనీ అసాధారణమనీ నిర్వ్యంసంగా అందరూ వాప్పగించ తప్పదు. ఆ సామర్థ్యపు నణబూ జేనబయి నంగతి పేరు. అది రాజకీయ నైతికాంశం.

ఆమె మీద—భారత పార్లమెంటులో జాలాయి నిదూషకుడిగా పేరొందిన వ్యక్తి పెట్టిన కేసులో—ఆలహాబాదు హైకోర్టులో న్యాయమూర్తి సిన్హా తీర్పు, అది.

మరీ అంత నియమావళి ప్రచారం యెన్నికలలో యెవరూ వుండరు. అది ఆవరణ సాధ్యమూ కాదు. దొరికితే దొంగ. దొరకకపోతే దొర. అంచేత అందరూ దొంగలే. అందరూ దొరలే—అని అదితూచి కొందరం టారు.

కోర్టు కోర్టే. తీర్పు తీర్పే.

ఐతే సుప్రీం కోర్టుకి అప్పీలు చేసుకునే అవకాశం కల్పించు ఆ న్యాయమూర్తి సిన్హా.

—అని అనుకుంటూ శ్రీపతి పత్రికాఫీసులోంచి బయటికొచ్చి వీధిలో కాలి బాటన నడుస్తున్నాడు.

—సావం యిందిరమ్మ ప్రితి వాలా కాలాంగా పెనం మీద వున్నట్లుగా వుంటే యిప్పుడు కుంపట్లో వడిసెట్లయింది. మేవో—నింకా మునిగితే చలి వుండవన్నట్లు—ఐటో ఆటో వాక వూపు వూపొచ్చు—గల్లి లీకరలాంటి ఆ చింబోతు రాజ్ నాయుణ్ణికి యేం భోగం వట్టిం! యీ అనుకుంటే

యందిరమ్మ కూడా వుచ్చులు పన్నివుంటే అతగాడి పని యింతే ఐవుండు నేనో....

‘హలో శ్రీవతి.’

‘హలో కులశేఖరా!’

-యీ శ్రీవతి మొహం యెప్పటిలాగానే వుంది. వుద్యోగాలు చేస్తున్నవాళ్ళ మొహాలు వుద్యోగపు మొహాలని చూడగానే తెలుస్తుంటాయి— నీళ్ళ వత్రిక వాయించేసింది—యెవరు నూత్రం వాయించరు—

‘హలో నీకోసమే యెదురుచూస్తున్నాం.’

ఖరీదైన హోటలు.

వయనండుభారతి వేదపారాయణ నిరంజనరావు. మరికొందరు. పది పన్నెండు మంది కూర్చుని వున్నారు.

రకరకాల స్వేట్లు, యితర తినుబండారాలు.

“మాతాజీ, మాతాజీనట!” అన్నాడు వేదపారాయణ.

“అప్పటికి వీలు కల్పించారుగా యీపాటికే సుప్రీం కోర్టుకి వెళ్ళుంటుంది.” అన్నాడు కులశేఖరావు.

“అప్పటికి అవకాశం లేకండా తీర్పు యివ్వాలింది.” అన్నాడు గౌరీ పతి శర్మ.

“హెబయస్ కార్పస్ యేదోబరిన సుప్రీంకోర్టుకి పాస్కుపోయేది.” అన్నాడు కులశేఖరావు,

సవ్యరితో అరుపురితో కేకరితో కేరింతరితో అలిసిపోయి, రక రకాల వదారాలతో బొర్రలు వింటి—

రెండు గంటలపేపు గడిచింది.

బయటికొచ్చారు, కొందరటూ కొందరిటూ, వాకతను అటూ వాక తను యిటూ విడిపోయారు.

గౌరీవతిశర్మ మూటలో ప్లార్డ్ చేశాడు, వెనక సీటు మీద నిరంజన రావు కూర్చున్నారు

ముకరంజాహ్ రోడ్లో వెడుతున్నారు. గాంధీభవన్ ముందు వో ఖద్దరు లాల్ని చుఖి ; ఆముదం తాగివట్టు, వారంరోజుల్నుంచి నీళ్ళ విరో చూపుతున్నట్లు వో లప్ప కట్నం రాబోతున్న కొడుకు అమాంతం వచ్చి పోయినట్లుగా—నీళ్ళుపోయి నొడిలిపోయి కుంభింపుకుపోయి—

గోరీపతిగర్మ స్కూటర్ అవి, స్కూటర్ బ్యాగ్ లోంచి తెమెరాతీసి అమృతానికి గురిపెట్టి క్లిక్ మనిపించాడు. తెమెరా బ్యాగ్ లో భద్రపరిచాడు. స్కూటర్ స్టార్ట్ చేశాడు.

నిరంజనరావు దిగిపోయాడు - వక్క సంఘంలోంచి సుధాకర్ రావటం చూసి -

“హలో సుధాకర్.”

“హలో నిరంజన్ యాడితెల్లి,” అని శ్రీ పైవ్వి సిగరెట్ పెట్టెతెరిచి అందించాడు వో సిగరెట్.

సంతోషపడిపోతూ, సిగరెట్ అందుకుని జేబులోంచి అగ్గిపెట్టెతీసి - ముందు సుధాకర్ సిగరెట్ చుట్టిందించి, తదు సిగరెట్ పెరిగించుకుని వో దమ్మ బాగా లాగి తృప్తిగా వాదిలాడు పొగ - నిరంజనరావు.

“దయానంద భారతివాళ్ళు సార్వీకి రమ్మని బలిమిచేస్తే వెళ్ళివా” అన్నాడు నిరంజనరావు

“నిన్నెవ్వడు బలిమిజెయ్యక్కర్లే. వెంటబడి పోతవు నీవె.” అని మనసులో అనుకుంటూ, “యేమి ముచ్చట్లు? చూచావురా యిస్తున్నా! వొక్కడినమీల బహిశే - యే సాలోంకో నంబర్ పె లేగి యిందిరాజీ” అన్నాడు సుధాకర్.

“యిల్లు అలకగానే వండుగైతదా?” అన్నాడు నిరంజనరావు.

నడుస్తున్నారు. దారిలో చురొకతను కలిశాడు. కూగా వడుస్తున్నారు. అంతలో వో బంగళాలోకి చొరబడ్డాడు.

లోన గోవర్ధన్ రెడ్డి, గంగారాం తదితరులు వున్నారు. కాలేజీ యింట్లో, మొన్నటి తప తొలి వోటమి తరవాత అంత వుత్సాహంగా వుండటం లేదు గోవర్ధన్ రెడ్డి. కానీ భవిష్యత్తు మీద పూర్తి నమ్మకంతో వున్నాడు. యిప్పుడిది యిలా జరగటం ఆతనిది వీళ్ళు చాకినట్లుగా బంది.

“క్యా దోస్టోం అట్లున్నరు? నఫింగ్ విల్ హేపెన్. నేను యింతకు ముందే పీ. వీ సాద్ తోటి మాట్లాడి వాస్తున్న. యాట్ యాక్ వోస్టి నమ్ డిప్టర్మన్స్. నఫింగ్ టు వర్రి అవి యెక్స్ ప్లేన్ చేసిండు.” అన్నాడు సుధాకర్ వుత్సాహంగా.

“ఆ రాజనారాయణ్ యెలక్షన్లో మస్తు అక్రమాలు చేసి వోడి పోయిండు. వుద అక్క

పెట్టి తృప్తి పొందుతూ పాపులర్ అనడం యిందరమ్మ వీన్ని చున్నిగా లెక్క పెట్టలేదెన్నడు. కల్యాణంబే వీని యాకలు పీకీతే వీని యెలక్షన్ వుల్లా అమ్యేధి కోర్టులో. వారు మంకి బ్రీక్స్ ఫెలో. అన్నాడు వాకతను.

గంగారం చెక్కుచెదరకండా వున్నాడు మునువటిలాగానే గోవర్ధన్ రెడ్డి జేబులో డబ్బు వుంటుంది. అశని బులెట్ వెనక పీటుమీద కనకీచోటు వుంటుంది. మొన్నటి గోవర్ధన్ రెడ్డి యెలక్షన్ వున్నాడు ఆరీబీ ఆరీబీ గొంతుబాగా బొంగురు పోయింది—యెంత మంచి తిండి మొక్కుగన్నా. రెండు నెలలకి సరి బంది పో బదువేల రూపాయలు పిశుబ్బుకున్నాడు.

అశిసు బోయ్ మంచిపిళ్ళ గానులు పెడుతున్నారు. సుధాకర్ టీఫిన్లకి, టీకి చెప్పాడు.

వాక గంటపేపు.

అందరూ బయటికి వచ్చాడు. గోవర్ధన్ రెడ్డి బులెట్ స్టార్ చేశాడు. గంగారం వెనక కూర్చున్నాడు. మిగతా వాళ్ళు సాగిపోయాడు యెవరిదారివ వాళ్ళు.

సుధాకర్, భాగీ అబో వొస్తుంటే అవి కూర్చున్నాడు. అబో మోతగా వెళ్ళిపోయింది.

విరంబనూవు నడుస్తున్నాడు. బనంత్ టాకీస్ దగ్గర అగి సినిమా పోస్టర్లు చూస్తున్నాడు. అర్ధనగ్న వర్తకివైపు నీక్షగానూ, ఖరీదైన సూట్ లో వున్న వ్యక్తి వంక చికిలింది.

సినిమాకి వెళ్ళానిపిగిచింది. యంకా బుకింగ్ తెరవలేదు. జేబులో డబ్బులైతే వున్నాయిగానీ, సొంత డబ్బులతో సినిమా చూపే అవకాశం యంతవరకు అవలేదు.

బయటికి వచ్చాడు. సుధీర్ అటుగా వెడతూ కడపించాడు. యెగురు కుంటూ పోయి కలుసుకున్నాడు. 'హలో సుధీర్' అంటూ.

బర్కత్ ఫూ రోడ్డు. ఆకనికూడా నడుస్తున్నాడు నిరంజనరావు. విరసం కాల్యాలయం.

లోన విరసం నడుల తదభిమానులు కూచుని వున్నారు.

అందరూ పూసాహంగా వున్నాడుకానీ సంతోషంతో పొంగిపోవటం లేదు.

విజయకుమార్.

“అది యెంతవరకు కుద్రవార్త వెయిట్ చేసి చూస్తావి తెల్లదు.” అన్నాడు వెంకటేశ్.

వెంకటేశ్ వాంఛ గుర్తుగా చూశాడు విజయకుమార్. తనెప్పుడు యేదీ చూట్టాడనోయినా అద్భుతమంటాడీ వెధవ—అని అనుకుంటూ.

“సంకోషింప తగిన వాస్తేగానీ దానిపట్ల వారిగేదేమిటి!” అంది గాయత్రి.

“యేమో చెప్పలేం. ఆ చుట్టూ పరకం వచాయలంబర్నీ విడుదల చేశారా—బెయిల్ మీదే అనుకోండి—”

“యింకో ప్రక్కన నక్కలైతూ మీన అన్యాయంగా నిరాశకంగా పొగిస్తున్న మారణహోమం!” అంది గాయత్రి

“యేదేమైనా యీ రోజు మంచిరోజు. యీ సందర్భంలో నేనెవరన్న వల్లగా మనందరికీ అల్పాహార విందు చెయ్యదలిచాను. మీకు అభ్యంతరం లేకపోతే” అన్నాడు విజయకుమార్.

“మోర్చి పెట్టమ. సంతోషమ్” అన్నాడు మంచగిరి.

“బిత్ థాంక్స్” అంది వదళ.

గలభాగా సరదాగా కబుర్లు చెప్పుకుంటున్నారు.

నిరంజనరావుని యెవరూ సరిగా పట్టించుకోలేదు. వంటి కిందకి కూడా సరిగా చక్కలేదు. నిరుత్సాహంగా బయటికివచ్చి బస్సెక్కబోతుండగా శ్రీపతి కనిపించాడు.

“హీహీ!” అనుకుంటూ “యెట్లా పున్నది మీ పత్రిక వర్క్కి? యిప్పుడీ న్యూస్ తో సర్క్యులేషన్ బాగా వుండాలి.” అన్నాడు నిరంజన రావు.

“ఆ విషయంవెళ్ళి పత్రికబిజినెస్ మేనేజర్ తో ముచ్చటిపై సంతృప్తి కరమైన భోగట్లా దొరుకుతుంది, నిరంజనం. వూ, యెక్కడ? పొద్దుట జన సమ్మె గుంపుతో పాటు హోటల్లోంచి బయటికి రావటం చూశాను. అప్పటి నుంచి యెక్కడెక్కడ తిరుగుతున్నావ్?” అన్నాడు శ్రీపతి.

“హీహీ! లేదు. మ్యాట్నీకి పోయినా.”

“యేం సినిమా?”

“సినిమా—యంగ్ గిట్ సినిమా”

“యంగ్లీషు సినిమాకి పేరుంటుంది”

“యేమో యంగ్లీష్ ఫిల్మ్. బయట సుస్తుబోర్డునన్నవి స్కైలైన్ లో. లోనకి పోయి కూర్చున్న. రెండు మూడు సినిమాల రెక్కన అనిపించింది. వీకు తెలుసుకదా నాకు యంగ్లీష్ ఫిలిమ్స్ ఆర్థంకావని ”

“చాలా మందికి అర్థం కావులే. రేగిచెట్టు కింద ముసరమ్మలు—స్టయి లిష్ ముసలమ్మళ్ళు ముసలమ్మీలు—” అని పక్కకి నడిచాడు శ్రీపతి.

శ్రీపతి నడుస్తూ—

రాత్రి, పగలు—రాత్రి, పగలు, రాత్రి— శ్రీపతి నడుస్తూ చూస్తూ చూస్తూ నడుస్తూ గమనిస్తూ—

యా నగరంలో ఆ నగరంలో, యీ పట్టణంలో ఆ పట్టణంలో యీ వల్లెలో ఆ వల్లెలో, యీ వాడలో ఆ వాడలో, యీ వీధిలో ఆ వీధిలో, వాణ్ పేయా వాగ్దాటి.

యా రైలు కార్మిక వాడలో ఆ ప్యాక్టరీ కార్మిక పేటలో, యీ పగర ఫిర్దోగ్ నమాఖ్యలో ఆ నగరశ్రామికుల నమావేళంలో, జార్జిఫెర్నాం దెక్ గర్జింపు.

యా వీధిలో ఆ వీధిలో, రాజ్ నారాయణ్ చెకిలికూతలు.

యా వేదికమీదా ఆ నిలయంలోనూ, మొరార్జీ చులుకు పలుకులు.

యా బోటు క్లబ్బులో, ఆ నీటుక్లబ్బులో పీలూమోడి తోక చరుపులు.

ఆ సముద్రతీరాన యీ నది వొడ్డున లచ్చన్న దూషణ భాషణ.

యా విశాఖలో ఆ కాశీలో, తెన్నేటి అభిభాషణ విగింపు.

ఆ మహల్లో యీ భవనంలో, పరజ్ సింగ్ నకిలింపు. యీ రాళ్ళలో ఆ నదుల్లో, నూజీవరెడ్డి కారుకూతలు యిటా అటా అన్ని చోట్లా, నుందో రయ్య మాటల కత్తికోత. ఆ నగరంలో యీ నగరంలో, చాగ్లా పరిహాసపు వివరణ తీర్పు.

అక్షర సమర ప్రాంగణాల నుంచి, చాతురజాలనార్ కానునన్యార్ వట్నాయక్ సీకారామయ్యల వైగల కుపాకిగుళ్ళ వైగలు.

అటు వాషింగ్టన్ లో దరహాసం. యిటు పీకింగ్ లో పరిహాసం. అటు లండన్ లో చిరుహాసం. యిటు మాస్కోలో హీనహాసం.

హిమాలయాల లోతు నుంచి వుత్తర భారతం అంతటా అంచినరి దక్షిణాదికి వాణిమనా జయచక్ర వృద్ధ కుద్ద శక్తి.

జన సమూహాలు :- Peoplescape-turbulent marching
Peoplescape

యా మవిశాల భారతావనిలో అడుగుడుగుకీ వొక గొంతు—యేదో
వొకటి పరుగుతున్న కోటానుకోట్ల గొంతులు.

యా సముద్రాల్లో వీళ్ళింకిపోతాయా, యీ వర్షతాలు భూమిలోకి
కుంగిపోతాయా, యీ మహా భవనా పునాదులు కడులుతాయా, యీ రైళ్ళు
యా విమానాలు యీ బిమ్మలు యీ కాల్లు, అన్ని వాహనాలూ దలకండా
నిలిచిపోతాయా, యీ కర్మాగారాలు మూతపడతాయా— అన్నట్లుగా దేశం
అంతటా సంవలసేమూ అలజడి అందోళన పెరగాలీ మహాగ్ని—

వొక్క వక్షం రోజులు

సుప్రింకోర్టు వారిచ్చిన కండిషన్ లో ప్లే నెత్తిమీంచి ఇందిరేయ్యులతో
నిండివున్న పార్లమెంటు మద్దతులోంచి— చుంత్రివర్గ సమావేశ మర్యాద
కూడా లేకండా అర్ధరాత్రివేళ దేశ రాష్ట్రపతి కలంలోంచి వెలువడిందీ—అంత
రంగిక అలజడులు కారణంగా దేశ భద్రతకి ముప్పు వాటిల్లి వందల ఆ త్య
యిక పరిస్థితి—ప్రకటన. రోజో రెండు రోజులో నెల రెండు నెలలో
రాదు. యేకంగా యేడాది పాటు— యెందుకు యేడిచి అని నోరెత్తి అడిగేం
దుకు వీల్లేకండా పెనాలు కుట్టేసుకోమని మీసాన మెరుపులతో—రోషాలకి,
మీసాలకి, హక్కు లేచింటూ.

వెనువెంటనే జెయ్యసాలవుతున్న మహామహాలేకాక యెందరెందరో
ప్రజలు.

వానొచ్చి వెలిసినట్లుగా, అగ్ని కురిసి, చలారినట్లుగా— యెమ్మవ్వి
జనన గంప కింద కోటానుకోట్ల కోళ్ళు. కోళ్ళా మనుషులా!

పుంటుందో వారికిపోతుందో నరుతున్న రథం, యిరవై సూత్రాల
గుర్రాలతో కడులుతుంది.

యా రథవక్రాల కింద యీ రథ గర్భం లోపల యీ రథం మట్టున
యా రథంపైన....యేమేం జరుగుతున్నదీ—

యా గాంధీగారి దేశంలో, గాంధారి కొడుకులు పరిపాలించినా, పై
గాంధీపతి చెరసాలించినా—గాంధీగారి సూక్తి— మూడు కోతుల సూక్తి
పాటించకపోతే, పావమో పుణ్యమో తెలియకుగానీ ముప్పుచైతే ముప్పు.
చెడు కనొద్దు. చెడునినొద్దు. చెడుఅనొద్దు అంటే, చెడు వుందని తాత్ప

ర్యమే ఆయనా, ఆ మాటా కూడను యిప్పుడై తే గుప్పు. చూస్తూ చూస్తూ పీకలమీదకి తెచ్చుకోరు బకకాల్సిన వాళ్ళు.

అందుకే—

ఆరెప్పెనోతో పాటు యిరవై సంస్థల నిషేధం. తెయ్యలొని వాళ్ళని కుళ్ళబొడుసున్నారో కర్పూర హారతుల్లున్నారో తెలుసుకోవటానికి. తెలిసున్నా అవటానికి లేని స్థితి. ఆరెన్టయ్య విడిదివిహారాలు చేస్తున్న స్వగర్లు. నక్కలై ల్ల వదల పోలీసు కథలు. నక్కలై బ్ ఆయుధాల సాహిత్య కైవళం, ప్రభుత్వాధికారుల మహదవకాశపు ఆగదాలు. నడుస్తున్న రైళ్ళు బిమ్మలు విమానాలు. తెరుచుకున్న బళ్ళు, పెళ్ళిళ్ళు శోభనాలు నిండులు వినోదాలు క్లబ్బులు వింతలు విలాసాలు విహారాలు మానభంగాలు ప్రాణభంగాలు—

ఫేర్ ఫేర్ మేలు, నీకటి వెరుగులు, ముక్త్యాల ముగ్గులు, ఆక్రమణలు జేబుదొంగలు, అమానుషులు, లక్ష్యజరేఖలు—

యీ వందొమ్మిది వందల దెబ్బయ్ బను ఆగర్లు యేసున యిందిరా పార్లమెంటు, నభూతో న భవిష్యతి లాంటి యెన్నికల నవరణల నొకదాన్ని ప్రవేశపెట్టి సాధించిన వరమార్గం : ప్రధాని వదలి యెన్నికా, మురికి కోర్టుల కాకరానంత పరిశ్రమైందీ అతీతమైందీ అని. యీ పుణ్యనూ అని రాష్ట్రపతి వునరాష్ట్రపతి స్పీకర్ లకి కూడా ఆ సుహృథోగం లభించింది.

జాతీయ గీతం, జాతీయ జెండా, జాతీయ పక్షి, జాతీయ మృగం, జాతీయ చపట, జాతీయ మాత, జాతీయ వేళ్య—

యీ చుహేందీర గీచిన లక్ష్యజరేఖ దాటిన మీసా సీత గతి ఆధో గతేనని—

ప్రపంచంలోని యీ అతిపెద్ద ప్రజాస్వామ్య దేశంలోని, అతిపెద్ద న్యాయాలయం, యిందిరా ప్రియదర్శిని నెహ్రూగాంధీగారి రాయ్ బరేలీ నియోజకవర్గ యెన్నిక సత్రమమైనదేనన్న ప్రక్షేపం పై తీర్పు వార్త మోసు కొచ్చిన యీ వందొమ్మిది వందల దెబ్బయ్ బను వసంబర్ యెనిమిదో తేదీ నంది :

ప్రశాంతంగా ప్రమోదంగా సాఫీగా సుఖిక్షంగా సాగుతుంటే— “నీ మొహం నీకేం తెలుసోయ్ శ్రీవత్సీ-అని అనుకుంటూ పత్రికాపీనుకోకి చొర బడ్డాడు శ్రీవత్సీ.

దొంగబుర్లు అఖి వారపు రాత్రి చలితో రగ్గు రప్పుకుని పడుకునుంది. సీత, విద్ర వచ్చేలావుంది. విద్ర పోనూవచ్చు గానీ భర్త విజయకుమార్ వచ్చేసరికి మెలుకువగా వుండకపోతే అతనికి కోపం వస్తుంది. సీతకి విజయకుమార్ తో గత అక్టోబర్ లో పెళ్ళయింది.

పెళ్ళికి ముందు, విజయకుమార్ బంధువు కొడుకు మంకర రాజేంద్ర ప్రసాద్—అతని వయసువాడే— అన్నాడు విజయకుమార్ తో — మీ నాన్నా మా వాళ్ళు కలిసి సీతు పెళ్ళి సంబంధం చూస్తూవు యేమంటావు? పెళ్ళి చూపుచేతకి వుత్తరం రాస్తాం—అవిఅంటే; “మనకి వాళ్ళ యెట్లాగూవాలను. యేదొకటి వాళ్ళిష్టం. ఖాయవరచమను. పెళ్ళిచూపులూ గిళ్ళిచూపులూ యేం ఆరల్లా” అన్నాడు విజయకుమార్.

విజయకుమార్ తండ్రి కనకారావు వో సంబంధంపై పు మొగ్గు చూపాడు. వాళ్ళ పూరి దగ్గిర్లో పూరే. పది లక్ష హారా కట్టుం యిస్తారు. పెళ్ళిలో ఐదు లక్షలు రొట్టెం యిచ్చేటట్లు, ఐదేంకా ఐదు లక్షలు బొంబా యిలో వాక మిల్లులో వాళ్ళకున్న వాటాల్లోంచి పిల్ల పేర వాస్తాకట పెళ్ళి హైదరాబాద్ లో వాళ్ళ అన్నవన రూప్ గడ్డెన్ లో జరపాలనుకున్నాడు కనకారావు. కానీ తమ్ముడితో సంప్రదించిన మీదట —“అక్కడైతే బోలెడు డబ్బు తగలేసి అట్టహాసంగా పెళ్ళి జరిపించాలి. అందువల్ల వారికోదేం నేడు. ఆ నా కొడుకులందరూ మనదగ్గర బాగా మింగే కూర్చున్నారు. మింగుతానూ వుంటారు.” అని పూళ్ళోనే మనంగా జరపదలిచాడు. పూళ్ళో అయితే యెంత మనంగా జరిపినా ఆ కుర్చు యేమంత లెక్కలోకి రాదు.

సీత యేమంత బాగోదు. అలా అని విశ్రంతంగా అనిపించదు. వో రకంగా బాగానే వుంటుంది. వరస్సరం మనసులు కలిస్తే అకోసమప్పే అవదు; బాగానే అనిపిస్తుంది. యింటర్ దాకా చదువుకుంది పూళ్ళోనే.

అలా విజయకుమార్ పెళ్ళి జరిగింది. పెళ్ళి జరిగిన వెంటనే శోభనం. అదీ పూళ్ళోనే ఏర్పాటు చేశారు.

సీత శోభనం లాగా సీత శోభనమే వుంటుంది. అలా యింకొకరి శోభనం వుండదని కాదుగానీ చాలా అరుదుగా వుంటుంటాయి అలాంటి శోభనాలు.

వెళ్ళి గట్టిగా కావలించుకున్నాడు—యెముకలు విరిగిపోతా యేమోనన్నంత గట్టిగా, అమె బాధ, “ఘా” అన్న నవ్వాడిలో కలిసింది.

పెదాలమీద గంటువడేలా ముద్దుపెట్టుకున్నాడు. బుగ్గ కొరికాడు. గంటువడి—గంటు, నెత్తుటికీరతో మెరుస్తోంది. అమె కళ్ళలో నీళ్ళు తిరిగాయి.

యినన్నీ కలుపుకివతల రెండు విమిషాల్లో జరిగిపోయాయి.

అతను యే ప్రీతో ఐనా యిలాగే ప్రవర్తిస్తాడు. యిప్పుడు సీత కోమల అంతే. సీతేం పైనుంచి దిగిరాలేదు. ఆ మాటకొస్తే సీతకంటె అతనికి “వలిదయం” వున్న ప్రీలలో కొందరు చాలా బావుంటారు.

ఆ వెంటనే మంచం దగ్గరికి నడిపించుకొచ్చాడు. యెంతైనా సిగ్గు వడుతూ తడబడుతూన్న కోటవపు పెళ్ళికూతురుగా.... అందుకని నడిపించు కొచ్చాడు.

మంచంమీద కూచోబెట్టి, వరుపుమీదకి వొంచి వడుకోబెట్టాడు.

అమె బట్టలు వొలుస్తున్నాడు. చేతులతో అడ్డగించినట్లుగా సిగ్గుగా చేతులు జరిపి రెప్పలు మూసుకుంది.

అమె చేతులను తోపేసి, బ్లౌజ్ హుక్కులు తెంచినట్లుగా లాగేశాడు. హుక్కుల దగ్గర బట్ట పిగిలింది. అమెని అటూయటూ తిప్పుతూ బట్టలన్నీ పీకి పారేశాడు. అమె పైకి జరిగాడు.

“అమ్మో....” అని గట్టిగా అరిచింది.

తను యెంత మొరటుగా ప్రవర్తించిందో గమనించుకోకండా, “యేం పీక నీలిమి చంపినట్లు అరిచుస్తావే” అని చీదరించుకున్నాడు.

వని ముగించుకుని తృప్తిగా పీలయ్యాడు.

“బాగుండా” అన్నాడు.

అమె మౌనంగా వుండిపోయింది.

“యేంమ్మాట్లాడవేం?”

“ఘా” అంది.

సిగరెట్టు వెలిగించుకుని రెండుదమ్ములు లాగాడు. వొకసారి చను మొనకి అంటించాడు, యెర్రటి సిగరెట్ కొన. అదిరివడింది— ఛాథో భయంగా.

వకవకా నవ్వి, “తమాషాగా అనిపించలా” అన్నాడు.

దక్షిణాదికి వ్యాపిస్తున్న జయప్రకాశ్ వూర్లా

మరో నిమిషానికి సిగరెట్ కొనతో తొడమీద అంటించాడు.

బాధని యెగవ్వకలోంచి పీల్చింది.

మరో రెండు నిమిషాలకి, విజయకుమార్ గాఢంగా నిద్రపోతున్నాడు.

బదు నిమిషాలకి - అకను నిద్రోతున్నాడని గమనించింది, సీత. లేచి నేలమీద పడివున్న శవ బట్టలమీద కూలబడి, పైకి వినిపించకండా భారం దిగిపోయేలా యేడ్చే యేడ్చి అలిసిపోయి - తెలియకండా అక్కడే నిద్రపోయింది.

తొలికేయే కాదు మలి కేయే కాదు - అన్ని రాత్రులూ, వున్న అన్న రాత్రులు - కొంచెం అటూయటూగా ఆలాగేవుంటాయి, సీతకి.

మూడు రాత్రుల తరవాత హైదరాబాదు వసించారు.

బదోరోజుకి జ్వరంగానూ యెలాగో అనిపించింది. వాళ్ళంతా బాధగా. వాళ్ళు నొప్పులు బాధ బాధే సరే - తెలుస్తూనే వుంది జ్వరంగా వుందనిపించింది.

విజయకుమార్ తండ్రి వాళ్ళవూళ్ళోనే వుంటుంటాడు. యెక్కువగా ఆతని తల్లి కూడా అక్కడే వుంటుంది. అక్కడా గుంటూర్లోనూ వ్యవహారాలు చూసుకుంటూ వుంటాడు. అప్పుడప్పుడూ హైదరాబాద్ వచ్చి వ్యవహారాలు గమనించుకు పోతుంటాడు. యిక్కడ పింతండ్రి వుంటాడు. పింతండ్రి యింట్లోనే విజయకుమార్ వుంటాడు. పింతండ్రికి పిల్లలు లేరు. ఆ విధంగా అన్నదమ్ములిద్దరికీ విజయకుమార్ వాళ్ళదే కొడుకు.

సీత వాంట్లో బావుండలేదన్నట్లు గమనించిన ఆతని పింతండ్రి భార్య పరామర్శించి, వాళ్ళ డాక్టరు దగ్గిరికి వెళ్ళమని కొరుకో వంపించింది. రెండు రోజుల క్రితం డాక్టరు యింటికి వచ్చినప్పుడు మా కోడలు విజయ భార్య అని చూపెట్టి చెప్పింది.

డాక్టరు సీతని పరీక్షించి వో యింజక్షను చేసి మందులిచ్చి “రేపు వచ్చి యింజక్షను చేయించుకోమ్మా. రావటానికి పీలుకాకపోతే పోనుచేసి చెప్తే నర్సుని పంపిస్తాను.” అన్నాడు.

ఆ తరవాత రెండు గంటలకి, రాత్రి తొమ్మిదింటికి, పోనుచేసి విజయకుమార్ కోసం అడిగాడు డాక్టరు. విజయకుమార్ అప్పుడే బయట నుంచి వచ్చాడు. యింకా బట్టలైనా మార్చుకోలేదు.

పోను అందుకుంటే “చూడు బాబూవిజయ్, నీ గురించి చూచాయగా యిదివరకు తెలుసు. యివాళ సీతని వరీషించాను. నీ విషయం నీకు తెలిసిన వాడిని సొంతభార్య విషయంలో జాగ్రత్తపడాల్సింది. నువ్వంటే—నీవాంట్లో యింకిపోయినదా. అంత యిట్టండి వుండను నీకు. వున్నా యేం చెయ్యాలో అనుభవం పున్న వాడివేగా—” అన్నాడు.

“సారీ దాక్షరుగారూ పొరపాటు జరిగిపోయింది యింక అట్లా జరగదు” అని చెప్పి తన గదిలోకి సీతను పిలుచుకువెళ్ళి తలుపువేసి, “దాక్షరు దగ్గరికెందుక్కోవ్” అన్నాడు కోపంగా.

“నీ వాంట్లో బాగున్నట్లుగా లేదు సీతా, దాక్షరుగారి దగ్గరికెళ్ళిరా. అని చిన్నత్తయ్య అంది.” అని చిన్నగా అంది సీత.

“మొగుట్ట నేనున్నానని గుర్తుండక్కర్లే. నాకు చెప్పకుండా యెక్కడికంటే అక్కడికి పోటపేసా. ఆ మాత్రానవచ్చిపోవు. నాకుచెప్తే నేనివ్వచూచుందులు. ఆ దాక్షరెవరకంటే నాకే బాగా తెలుసు మందులు” అన్నాడు కోపంగా. గుడ్లగిమి చూశాడు.

తలవూసింది సీత, భయం భయంగా.

అతని యింట్లాటి క్యూర ప్రవర్తనని అతని ప్రీతిందరూ నహిస్తారు. గింజుకునే దానికి మరికొస్తే డబ్బు పారేస్తాడు. అలా ఐన అతని ప్రవర్తనని భరించలేని సొంతవరేసినాళ్ళు అతనిని యిష్టపడక తప్పించుకుంటారు దిలావర్ యెంత ప్రయోభవెట్టి ప్రాప్తించినా.

వాకసారి మాత్రం, వాకేవాక్కసారి—

విజాం కాలేజీలో యేవో ఫంక్షన్స్ వుత్సాహంగా కోలాహలంగా జరుగుతున్నాయి. మూడురోజుల కార్యక్రమం. మొదటిరోజున పందన భరతనాట్య కార్యక్రమం. అందరూ యెంతో మెచ్చారు. నాట్యం తెలిసిన వాళ్ళు కూడా వీర నాట్యార్యుడు — “గొప్ప నాట్యకత్తెవి కాగలవమ్మా. గొప్ప నాట్యకత్తె సాధారణంగా కొన్ని అసాధారణ తర్రోర వియమాలు పాటించాలి. కొన్నిర్యాగాలు చెయ్యాలి” అన్నాడు. అమెకితెలుసు అవేమిటో. తనకి యిష్టంకూడా. పెళ్ళి నేనుకోదలవలేదు. తల్లి కాదలవలేదు. అమెకి అసలు పురుష సంస్కృతం అంటేనే యేవగింపు. అంతకంటే మించి-పురుషులంటే తనకే సరిగా తెలియని నాకలాంటి కక్ష. తన నాట్యాన్ని మెచ్చుకోవటం వరకే పురుషులతో ఆనందిస్తుంది. అఖిరికి వ్యక్తులుగా కూడాఅం

రుచించరు — మాట్లాడుతూ రూచోవటం కూడా.

రెండోరోజు ఛంక్షన్‌లో రాత్రి యెరిసిందిన్నరకి “టుగా వెళ్ళి వస్తున్న వగవని చూసి చ చకా వగించి వెళ్ళి, నిన్నటి ఆమె నాట్యాన్ని అమితంగా విశ్మయపర్చుతున్నాడు విజయ్‌కుమార్. అతని స్వభావం తెలిసివస్తున్నది నిజాయితీ పొగడ్త కాదని తెలిసినా సంతోషించింది. “థాంక్యూ” అంది.

మనక సీకటి.

“మందనా, విన్నా రెక్కాకాను.” అని దర్పంగా అంటూ ఆమె చెయ్యి వట్టుకున్నాడు.

రెండో చేత్తో చాచి రెండుమీద కొట్టింది.

విజయ్‌కుమార్‌కి — యే స్త్రీ ఐనా తనంటే భయపడటం తెలుసు గానీ, తన చెంప వాయింవటం తెలియదు. అతని చెయ్యి చుట్టుకున్నది వడిందిగానీ —

“చూడు నిన్నేం నేస్తానో పూచిక పుల్ల లంజా.” అని వ్యంగ్యంగా చూశాడు.

“నీ అంక వర్గంగా చూడటం నీ సంటి నాళ్ళకే కేకవపుతుంది. కానీ, నీకేవో డబ్బూ వశకుబడీ, నీ చుట్టం ఆ చవట డి ఐ జీ యన్. వి. రంగారావు వున్నాడని విప్రవీగకు మిమ్మల్ని మింగిన వాళ్ళకూడా పుంటారునుమీ. ఐతే అందరూ నీగా దుష్టనియోగపరచరు. నాలాగా చొందరు నద్దీనియోగపరుస్తారు. పిచ్చి పిచ్చి ఆలోచనలు మానుకో” అంది యంగ్లీ మలో. ఆమె గొంతులో యెంతో దర్పం, ధీమా, ధైర్యం.

ఆమె స్థితిగతులు తెలిసినా, యీ సంఘటన జరిగిన తరువాత మరికాస్త తెలుసుకున్నాక — గవేలివగా వంటన అని వార అమ్మాయి వుందనే గుర్తు లేనట్లుగా వుండిపోయాడు.

యీవాక్క — అపశ్యతీ తప్పించి, అతని జీవితంలో తన క్యూరకృతి యేనాడూ అపశ్యరం పుకలేదు.

ఆ తరువాత సీక ఛక్కా నాక్లరు దగ్గరికి వెళ్ళవేలేదు. వాకసారి నాక్లరు యింటోచ్చినప్పుడు పరామర్శిస్తే — బాగానే ఆరోగ్యంగా వున్నట్లు చెప్పింది సీక.

భర్త విజయ్‌కుమార్ యిచ్చిన మందులు మింగుతుంది. అనారోగ్యం వుండులు, అనారోగ్యం, మందులు. అనారోగ్యం.

అలా యీ మూడు నెలలగా గడుపుతున్న సీత, యివాళ యీ డిశం బరు అఖి వారపు రాత్రి చలికి రగ్గు కప్పకుని వడుకుంది — నిద్ర మేలుకుని.

భర్త విజయకుమార్ వదలొందుకి వచ్చాడు. మంచి వుత్సాహంగా వున్నాడుపూటగా తాగి వున్నాడు. మందు పార్టీ, బ్రాండ్ తో నిండిన ఆతని వొళ్ళువెచ్చగా వుంది. వుక్కుగా అనిపించి చకచకా బట్టలు తీసే సంగీ చుట్టుకున్నాడు.

సీత కప్పకున్న రగ్గు, తీసి వక్కకి పారేశాడు.

ఆమె బట్టలు వొలిచేశాడు సమీపంలో.

ఆమె చలికి వొడికిపోతోంది — మేడమీది గదికిటికిలోంచి వస్తున్న డిశంబరు నెలఖరు హైదరాబాదు చలిగాలికి,

కాళ్ళ దగ్గరగా వున్న రగ్గు తీసి కప్పుకోబోయింది.

“ముసలిమండల్లే అట్లా వొడికి చస్తావేం?” అని చీదరించుకుని రగ్గు లాగి నేలపీడకి విసిరేశాడు.

ఆ తరవాత ఆతని వార్యక్రమం యథాప్రకారం చకచకా జరిగి పోయింది.

బదు నిమిషానికి గాఢంగా నిద్రపోతున్నాడ, రగ్గు కప్పకుని.

వది నిమిషాలు గడిచాయి.

ఆ చలికి ఆమె వొడికిపోవటం లేదు. బట్టలైనా నేనుకోలేరు. అట్లాగే కూచునిపోయింది. చలిలో చల్లని గుచ్చుమీద.

అరగంట గడిచింది.

లేచి బల్ల దగ్గరికి వెళ్ళి, పళ్ళుకోనే చాకు తీసింది. చేత్తో గట్టిగా వట్టుకుని గొంతు దగ్గర కత్తి మొవ అనించుకుంది సీత.

నాలుగు క్షణాలు.

వొడికిపోతుంది. చలికి కాదు, భయానికి. కళ్ళవెంటి సీళ్ళు.

కత్తి బల్ల మీదకి. ఆమె చుంచుకుంటుంది.

అక్టోబరు

నెల. కాశీలోకి వెలుపుడు. గాయత్రి రోజంతా యింట్లోనే వుంటోంది చచ్చుకుంటూ.

మోహన్ రెడ్డి సాయంత్రం అలా వెళ్ళి వస్తాడు వాక్కోరోజ్. వాక్కోరోజ్ అలిస్యంగా నూ వస్తాడు— యే చర్చలలోనో దిగి, వుపన్యాసం మొదలెట్టి.

గాయత్రి ఇంట్లోనే వుంటున్నందువలన కూతురు అరుణిని తన అమ్మా నాన్నల యింటికి తీసికెళ్ళనివ్వటం లేదు. మీ అమ్మా నాన్నా బెంగ నడి పోతున్నారు— అని వాక్కోరోజ్ అరుణిని తీసికెళ్ళిపోయి నాలుగైదు గంటలు అక్కడ వుండుతాను మోహన్ రెడ్డి. గాయత్రి తల్లిదండ్రులతో మోహన్ రెడ్డికి మంచి సంబంధం యేర్పడింది అతనిని వాళ్ళు యేకే ప్రేమగా చూస్తారు.

కోర్టు విచారణ న దర్శనం అప్పుడు “యింటికి రా—మ్మా” అన్నాడు రామనాథం వాకసారి.

మోహన్ రెడ్డి ఆ మాట వాకసారి గుర్తుచేసి “యెందుకొచ్చిన పట్టంపులు. వెళ్ళే యెంపోయింది. వాళ్ళెంత యిదైపోతున్నారో తెలుసా?” అన్నాడు.

“మాటవరసకో, ఆ షణ్డంలో ఆ యిదిరో యేవో అరేసివంత మాత్రాన వెళ్ళటానికి నాకు సిగ్గులేదు; నేను గాయత్రిని. ఆ విధంగా ఆ గడప దాటి వచ్చిన గాయత్రి మళ్ళీ ఆ గడప తొక్కాడు. నేను తన కూతురినే కాదన్న మా నాన్న యిక్కడికిచ్చి రమ్మని పిప్పే యేవో చెప్పలేను” అంది. యీ మాట రామనాథంతో యెలా అనా చాతాక అనలేదు మోహన్ రెడ్డి. యిదే విషయం మరొకసారి గుర్తుచేస్తే, “నువ్వు మీ నాన్న గారింటికి వెళ్ళిరా నీ అంతట నువ్వు అప్పుడు చూస్తా నేను” అంది గాయత్రి.

“నేను వెళ్ళే నువ్వు వెళ్ళావా?” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

“నీకు వాకవేళ్ళ సిగ్గులేకపోయినా నాకు వుంటుంది. నేను వెళ్ళాను. నీకు సిగ్గుంటే మా నాళ్ళింటికి మెండుకెళ్ళావు; నాకు తల్లిదండ్రులు కాని వాళ్ళు నీకు అత్తమామ లవుతారా; పైగా కన్నబిడ్డని వాళ్ళకప్పగిస్తున్నావు” అని నిందించింది.

“మా అమ్మ వొచ్చి పిలిస్తే మా యింటికి వెళ్తావా లేదా చెప్పు”
అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

“హిందూనతి భర్త అనుమతి తీసుకోకండా భర్త అభీష్టానికి వ్యతిరేకంగా బిడ్డలతోనవునా యేమీ చెయ్యకూడదు. మీ అమ్మా హిందూనతే మా అమ్మా హిందూనతే. యేడుస్తూ యింట్లో కూచుంటారు మనసు చంపుకుని” అంది గాయత్రి. “మన తండ్రులూ మనసు చంపుకునే బాధనడుతున్నారు.”

“అది వాళ్ళ మూర్ఖపు పట్టుదల వల్ల. దానికి వాళ్ళే బాధ్యులు”

ఐతే, మోహన్ రెడ్డి తల్లి యేమైనా వొండి పంపిస్తే తిరస్కరించదు, తన తల్లి యేమైనా వొండి పంపినా తిరస్కరించదు.

కానీ తన కూతురు వాళ్ళెవరి దగ్గిరా పెరగకూడదని గట్టిగా అనుకుంది. అది సరియైన వాతావరణం కాదు అనుకుంది.

అక్టోబరులో పున్నట్లుండి అరుణకి జ్వరం వివరీతంగా వచ్చింది. వెంటనే డాక్టరుకి చూపెట్టారు. చికిత్స చేస్తున్నారు. మూడు రోజులైనా తగ్గలేదు. మరో యెద్దరు పీడియాట్రిషియన్స్ కి చూపెట్టారు. చికిత్స చేస్తున్నారు.

రాత్రి వగలా విద్ర లేకండా వాళ్ళో పెట్టుకుని కూచుంటుంది, గాయత్రి. వాళ్ళవాళ్ళు అగిగితే, “గాయత్రి పూరెళ్ళింది. కూడా అరుణని తీసికెళ్ళింది—అని చెప్పు వాళ్ళతో” అంది మోహన్ రెడ్డితో. ఆమెకి యిష్టం లేదు వాళ్ళ పేవలు.

వదోరోజు రాత్రి అరుణ చనిపోయింది.

గాయత్రి యేడ్చింది. యెప్పుడూ యేడ్చింది గాయత్రి రాత్రంతా, మరసటి వగలంతా.

యేం జరుగుతున్నా యెన్ని జరుగుతున్నా లేక్క-చెయ్యకండా తల యెగరేస్తూ అన్నిటిని దూరంగా నెట్టేసుకోగలిగిన గాయత్రి యేడ్చియేడ్చి—మూడు రోజులైనా వాక్క మెతుకుతినలేదు, మంచిసీళ్ళు మోహన్ రెడ్డి మరీ బలవంతం చేసి బ్రతిమిలాడగా నాలుగు గుక్కలా టీ గానీ కాఫీ గానీ.

అప్పటినుంచి గాయత్రి స్థబ్ధుగా వుంటుంది. యెప్పుడూ కూతురు ఫోటో వంక చూస్తూ కూచుని వుంటుంది.

మోహన్ రెడ్డి కవిపించివస్తుడల్లా రామనాథం అడుగుతున్నాడు.
“గాయత్రి యింకారాలేవా! చిట్టతల్లిని వొకసారి తీసుకురాబాబూ యెన్నాళ్ళో
ఐనట్లుంది చూసి” అని అంటే “యింకా రాలేదు. తన ప్నేహితురాలు బల
వంతం చేస్తే అక్కడే వుండిపో...ంది.” అనిచెప్పాడు.

కాలేజీలు తెరిచారు. గాయత్రి వెళ్ళటంలేదు. యింట్లోనే వుంటోంది.

రామనాథం మళ్ళీ అడిగితే — కాలేజీలు తెరిచిందను గాయత్రి తిరిగి
వాచ్చిందనీ పిల్లని తీసుకురావటం యిష్టం లేదని — అనుకుంటూనే మోహన్,
యెప్పుడైతే వా చెప్పాల్సిందిగా అని విషయం చెప్పాడు.

“చిట్టతల్లికి అంత జబ్బుచేసేవస్తుడు వాకెందుకు చెప్పలేదు బాబూ?”
అని అడిగాడు రామనాథం.

మోహన్ రెడ్డి మౌనంగా వున్నాడు.

“ఆ తరవాతైనా చెప్పొచ్చుగ బాబూ మేమేం సావం చేశాం?”

“గాయత్రి, చెప్పక్కర్లేదంది” అన్నాడు చిన్నగా.

పెదవులు బిగించి, భారంగా క్యాన విడిచి స్వాభిమానంగా ముందుకి
చూస్తూ, “నస్తా బాబూ” అని ముందుకు వెళ్ళిపోయాడు, రామనాథం.

కాలేజీలు తెరిచి పదిహేను రోజులైనా గాయత్రి యింట్లోంచి బయ
టికి కదలటం లేదు.

మోహన్ రెడ్డి పోరు భరించలేక కాలేజీకి వెళ్ళటం మొదలెట్టింది.
చదువుమీద పుష్కాళం లేదు.

సాంఘిక ఆర్థిక అక్కామూలు, మార్క్సిజం లాంటి అంశాలు తెస్తే
ఆ వ్యధ మరిచి మాట్లాడటం గమనించిన మోహన్ రెడ్డి పీర్త నురవరకు
యేవొకరకంగా ఆ విషయాల ప్రసక్తి తెస్తున్నాడు.

వొకసారి, “యేనిటి యీ చుద్య నీవు అస్తమానం అదే స్మరణ
ఐపోయింది?” అంది గానీ గ్రహించలేకపోయింది — అతను యెందుకు ఆ
విషయాల ప్రసక్తి యెక్కువగా తెస్తున్నదీ.

మరో నెల గడించింది. డిశంబరు ఆఖరి వారం వొ వుదయం పూట
వొకావిడ నసిద్దత్ యింటికి వొచ్చింది. మోహన్ రెడ్డి ఇంచువునవివేషింది.
తనకి గుండె జబ్బు అనీ యిక్కడ పెద్ద వాళ్ళరుకీ చూపెట్టకోమంటే
వొచ్చిందట. భర్తకి తీరిక లేదట. “మన మోహన్ వున్నాడు అన్ని వాడే
చూస్తాడు పో” అని భర్త వంటికి వొచ్చిందట. గాయత్రి మోహన్ రెడ్డి

వచ్చాడు. ఆమె తన విషయం చెప్పింది. ముందు గదిలో ఆమెకి వడక యేర్పాటు చేశారు.

పొద్దుపోయాక వడకగదిలో, గాయత్రిని దగ్గరికి తీసుకుంటూ, “ఆమె చాలా దూరపు చుట్టం. అవనరానికి వచ్చినది. రేపు కార్దియాలజిస్ట్‌కి చూపెట్టి వెస్‌క్రిస్టన్ యిప్పించి పంపేస్తా” అన్నాడు. “వుండనీ పాపం నాలుగు రోజులు. గుండె జబ్బు కదా” అంది గాయత్రి.

డాక్టరు దగ్గరికి తీసుకెళ్ళాడు. పరీక్షలూ అవీ అవటానికి, నాలుగు రోజులు వట్టింది. ఆస్పత్రికి వెళ్ళేటప్పుడు బిడ్డని గాయత్రికి అప్పగించి వెదు తుంది. గాయత్రి చూస్తుంది. పిల్ల ముద్దొచ్చేలా వుంది. గాయత్రికి యేదో తృప్తిగా అనిపిస్తుంది ఆ పిల్లని వాళ్ళోకి తీసుకుని కూచుంటే.

ఐదో రోజున, ముందు గదిలో కూచుని యేడుస్తున్న ఆ పిల్లని వాళ్ళో వదుకోబెట్టుకుని యేడ్చు మాన్పించటానికి ప్రయత్నిస్తున్న గాయత్రి, వంట గదిలో ప్రెజర్ కుక్కర్ మోత వాకటే యిదిగా వినిపించటంతో, పిల్లని చావమీద వదుకోబెట్టి లోనకి వెళ్ళి స్టవ్ ఆఫ్ చేసి ముందుగదిలోకి వస్తోంది.

అదే వేళకి బయటినుంచి వచ్చిన ఆమె బిడ్డని అమాంతం చేతుల్తో యెత్తుకుని, గుండెలకి హత్తుకుని యెదురుగా కనిపించిన గాయత్రిని చూసి, “కమినిష్ట్ పోరికేమెరిక తల్లి మనసు!” అని అనహ్వించుకుంది.

గాయత్రికి దుఖం పొర్లుకొచ్చింది. గిరుక్కున తిరిగి లోన గదిలోకి వచ్చింది. కుర్చీలో కూలబడింది.

వాక క్షణం.

తేబిలుమీది పుస్తకాలూ, కాగితాలూ గదంతా చెల్లాచెదురుగా విసిరేసింది.

తేబిలు మీద ఫొటోలో తన ఆరుణ బోస నవ్వులు.

ఆ ఫొటో చేతుల్తో వట్టుకుని లేచి మంచం మీదకి బొక్కబోల్లా వారి గింది.

దిండు మీద ఫొటో. ఫొటో మీద గాయత్రి ముఖం.

గాయత్రి ముఖం నిండా ఫొటోనిండా ఆరుణ ముఖం. ఆరుణ ముఖం నిండాఫొటో. ఫొటో నిండా గాయత్రి ముఖం. గాయత్రి ముఖం నిండా ఆరుణ ముఖం.

వుండునో— అదైనా మగ్గె వా మాత్రం వాకచే— వన్ యట్ యె టైం—
పంచదార క్కూడా అదే యేర్పాటు చేశాడు వ్యాసమహర్షి — అంతుకే
కాబోలు పంచదార అంత తీసి! కానీ సాంఘికంగా కుక్కలకి సాంఘికవ్యవస్థ
వుంటుందా .....

జాన్ కంపెనీ బార్ బేకరీ ముందు నుంచి వడిచి రోడ్డు దాటి అటు
వైపునున్న పాత పుస్తకాల షాపులోకి వెళ్ళాడు శ్రీవతి.

యెమ్మర్జన్స్ లో వ్రాతకలేవిటి. రిపోర్టింగ్ లేవిటి నా మొహం. కలె
క్టర్ లో అర్టీవోవో కాదంటే కాసిల్వారో చూసి అమ్మవేస్తారు. మనం దేవికి—
యమ అర్జెస్టి—యముడి అర్జెస్టి—యముడికి శ్రీ లింగమేనిటి—
అంటూ వ్రాతక పని మానేశాడు శ్రీవతి.

అప్పుడు వెవక గడికోసం చూస్తే హైదర్ గూడా ప్రాంతంలో దొరి
కిన రెండు గమల వాటాలోనే వుంటున్నాడు. వంటగది విడువయోగం.

శ్రీవతి అడిగిన మూడు పుస్తకాలూ లేవన్నాడు షాపు అతను.
చూస్తున్నాడు.

వది విమిషాలు.

బ్రాట్స్ కి పుస్తకం “డి రెవల్యూషన్ బిప్రేయ్” తీసి చంకనపెట్టు
కుని పుస్తకాలు వెతుకుతున్నాడు.

మరో వది విమిషాలు.

మరో పుస్తకం—కెరాలిన్ బర్డ్ పుస్తకం, “బోర్న్ ఫిమేల్”
తీశాడు.

—“బ్రాట్స్ కి బర్డ్ బ్రాట్స్ బర్డ్ కి. సోగ్గాడు — సోగ్గాడెవరు
కోభవా, రాష్ట్రపు కొత్త సోగ్గాడు ముఖాడియా. యెమ్మర్జన్స్ లో గవర్నర్లతో
వాక్కోసారి మహా అవసరం వుంటుంది. ఆ మొన్న యూ. పీ. విన్న
కంప్లెస్ పేరిట డి. యం. కే కి పుష్కానవ—యవ్వనం కాచేసింది. ఆ కొత్త
పిల్ల జయచిత్ర గొంతు అదోలా యాడిగా బాగా వుంటుంది — సోగ్గాడి సర
సనా అదే—కానీ యవ్వనం కాచేసింది. యవ్వనం అంతే. అది పాపిష్టిది.
కాచేస్తుంది. పాపం ఆ నెల్లూరి కుగ్రజాణం జంట చంద్రికా కళారాణులు—
యస్సెక్ కంప్రార్డుకి శిక్ష—వాళ్ళకేం శిక్ష. వై కోర్టులో కొట్టేస్తారు —
చోటీసీ బాత్. యెమ్మర్జన్స్ లో యేవిటా చిన్న మాట—ముయ్యే జీనేదో—
అలాగే గంధీగారి మూడు కోతుల సూక్తి పాటిస్తే అలాగే చితకవిస్తాం.

వహిస్తా-అందులేని గత. ఆ కొత్త గంట యేపుగా పెరిగిన పెరుగుతోటకొర కాదా వుంది కళగానూ, ఆ చుక్కచుక్కం కుర్రాడు వుత్త పోలి వాడు-అందులేని కథ అందులేని విధే. పొడిగిస్తూ పోదనేమిటి. అడుతూ పోతే పాగుతూ పోతే అందులేని కథే యీ యెదుర్కొన్న - యిది యామర్షస్వేగా తిరుగుతున్నాయి....

శ్రీవతి రోడ్డు దాటాడు.

-నర్దువైదైన్దం. ఆ చుక్కకుక్క దేనికి అగివట్టు - రోడ్డుకి అటుగా ఆ పోయే అడ గట్టకుక్క - చుగకుక్క దానికేసి - దాని చూపు అదోలాగా యేదో పాత పరివయం జ్ఞాపకం రావటంలాగా - ఆడకుక్క రవంత తలతిప్పి చుగకుక్కని చూసి అలిగివట్టుగా అటు తిరిగి - చుగకుక్క ముందుకు మళ్ళింది. మిగతా కుక్కలన్నీ యేదై నట్లు - యిది వాట్లన్నీ టిసి జయించిందా - మేదో బ్రేక్కు చేసిందా - యంత అపస్త దేనికి ఆ కుక్క కోనం - మే కుక్క ఐతే యేం. ఆడకుక్క ఐతే వాలదూ - చుక్కలకి చూచా మననపటం వుంటుందా - యే అడదైనా పోకటే వనిమింటే చునుపులకంటే యీ కుక్క.... అసలే వేళలాని వేళతో - దేశానిలాగే అర్ధరాత్రి అమాత్రో కుక్కలక్కలా వుత్తరాత్తలో యదుర్షస్వేవొచ్చి....

నాలుగు గంటల లెండ వేళ. యెండ ముండుతోంది, నన్నగ తీక్షణంగా. శ్రీవతి పెయింట్ జార్జెస్ మూలు దగ్గరి చెట్టుకింద నిలుచు న్నాడు-

చుగకుక్క ఆడకుక్కని నమీపించింది. ఆడకుక్క చటుక్కున అవతలికి నడిచింది. చుగకుక్క నిలుచునిపోయింది. ఆడకుక్క వక్కచూపుతో చుగ కుక్కని చాటుగా గుచ్చిస్తూ నుంచుంది. చటుక్కున ముందుకి అగుగులు వేసి ఆడకుక్కని మెడ దగ్గర రరిచింది. ఆడ కుక్క దగ్గరిగా జరిగింది. వక్క వక్కన రాసుకుంటూ వదుస్తున్నాయి.

కింగ్ కోతీ రోడ్ అబిడ్స్ లో కలిపే దగ్గరి ఐలాన్డ్ మీదికి చేరుకున్నాయి, కుక్కలు రెండూ.

వాటి వెనకగా నడస్తున్న శ్రీవతి ముందుకు వడిచి కాళ్లలోకి వెళ్ళాడు. వెజిటబుల్ కట్ లెట్ తిని కాపీ తాగి బయటికి వచ్చాడు. గేట్లోంచి యెడమ వక్కకి తిరగబోతోంటే ఐలాన్డ్ మీద కుక్కలు రెండూకనిపించాయి. అవతలి ఫుట్ పాత్ మీద, యెర్రసిల్కు డ్రెస్సులో నాలుగేళ్ళ పిల్లడు

మంచుని వాటిని చూడటం గమనించి అగిపోయాడు శ్రీవతి.

అంతలో మగకుక్క, ఆడకుక్క మీదకి లుపుంచి

ఆడకుక్క శృంగ్రిగా వెనక్కు జడగుతోంది.

ముందుకి ఒడగులు వేసి పోటోతున్న శ్రీవతికి— అవతలి పుట్ పాతమీద దూరంగా వో ముసలాయన, వాటివంక తదేకంగా చూస్తుండటం కనిపించి అగిపోయాడు.

ఆ ముసలాయన ఐదేళ్ళ క్రితం ప్రభుత్వాధికారిగా నిరైరయ్యాడు. వాక దొక్కు కారు వుండి సాధారణంగా దాన్లో బయల్దేరతాడు. పదహారు పదిహేదేళ్ళ ఆడపిల్లలకి లిప్త యిస్తుంటాడు అడిగి. అలా పరివయం చేసు కుని యింటికి పిలుస్తాడు. ఆ పయను ఆడపిల్ల —వాకే పిల్లకాదు—కొత్త కొత్త ఆడపిల్లల్లో— కావించుకు పడుకుంటాడు. అంతే, అంతకంటె యింకేం పాధ్యమూకాదు. ప్రయత్నమూ చెయ్యడు. ఐతరు నెలలకి పిల్ల అతని వలలో పడుతుంటుంది.

—వీటికి ఆ పిల్లాడికి ఆ ముసలాయనకి యేదిటి సంబంధం— ఆ మాటకొప్పే వాకు కళ్ళలో ముఖంలో తీవ్రత దాహం— యాయనకి కునక రతి నేత్రావందంగానూ తిమ్మిరిగానూ మహదావందంగానూ వున్నట్లుంది— వాటి కదలికల్ని మహావిశేషంగా తాదాత్మ్యంగా గమనిస్తున్నాడు. ఆ పసివాడు ఆ కుక్కలని ఐలాన్డ్ పక్క రాతిడిమ్మని నమదృష్టితో అనిర్వచనీయంగా చూస్తున్నాడు. మరి ఆ ముసలాయన —

అంతలో వెన్జూరెన్ లోంచి మగపిల్లల జట్టు పది పన్నెండేళ్ళ డేడెడిమిది మంది వచ్చి ఆ కుక్కల్ని చూసి నానా రకాల కూతలతో అరుపులతో యికిలిస్తూ— వొంగి రాతి ముక్కలు తీసి విసిరారు. రెండు రాళ్ళు మగ కుక్కకి వాక రాయి ఆడ కుక్కకి బలంగా తగిలాయి. ఆడ కుక్క మందుకి మగకుక్క వెనక్కి జారిపడినట్లుగా వొంగి విడిపడినాయి. ఆ పసివాడు పక్కన వచ్చాడు. ఆ ముసలాయన అసహనంగా చూశాడు.

యిదంతా గమనిస్తున్న శ్రీవతి చిన్నగా నవ్వుకున్నాడు.

అలానుంచి అప్పుడే ఐలాన్డ్ దగ్గరికి వచ్చిన ట్రాఫిక్ కనిష్టీలు ఆడకుక్కని బూటు కాలితో అడిలించాడు. అది కుయ్ కుయ్మని అరుచు కుంటూ యెడమపై పుకి నడిచింది. మగకుక్క కూడా అపే నడిచింది.

కుక్కలు తోతారం పాపాలాల్ పగల పాపు ముందు వాకదాని

చుట్టూ వొకటి తిరుగుతున్నాయి. శ్రీవతి నాలుగు అడుగులు ముందుకు నడిచి కార్మికాద్ స్టోర్స్ లోకి వెళ్ళాడు.

వది నిమిషానికి శ్రీవతి బయటికి వచ్చేసరికి, కాలివాటిమీద కుక్కలు మాంచి వరసలోకి వచ్చి కవిపించాయి.

—పాపం, కొంటె కోడంగుల భగ్నవరచకపోతే యాపాటికి వది ముగించుకునేవేది.... రేడిమేడ్ బట్టల పాపులోంచి బయటికొచ్చి కారులో కూచుంటున్న ఆ పృష్ఠవదురు వాటి వంక ఆ చూపు—మధురస్మృతిలాంటి చూపు — యే వంటిది మహాజిల మడియలోనో పెంపుడు కుక్క— ద్రైవదు కాగిది గుండుకు కదల్చుటంతో ఆమె చూపు విరిగిపోయింది. ఆ కర్కశపు కాదు హాసన్మౌక ఆ కుక్కలకి వినిపించలేదు. అది యీ లోకంలో లేవు.—వాటిచుట్టూ యే లోకమూ లేదు. వాటి లోకంలో అవి వున్నాయి. మరి వాటికి ఆ భామిని— ఆ కాలేజీ అమ్మాయి వాటివంక యిదిదిగా దొంగచూపులు చూస్తూపోతూ — జస్ట్ మిస్ట్, కొంచెమైతే ఆ యెదురుగా వచ్చే గాంధీలుకి కొట్టుకునేడి— ఆ ధోలు పిటి మీద గానీ పకితే యాపాటికి పినరెళ్ళేవి. ఆ కుక్కలంటి— వాటివంక చూడ అపిలేదో కొంటెమాట విసిరినట్లున్నాడు, ఆమె చూపు బగ్గవడిపోతోంది తృప్తిగా— అక్కడ నుంచుని ఆ నకివయసు జంటియన్ శ్రద్ధగా బుద్ధిగా వాటినేచూస్తూ వాటి కదలికల లయతో చూపు కదుపుతూ — మేలంటి నా వంక కారంగా చూస్తున్నాడు— నేను వాడిని గమనించటం గమనించి వుంటా— బతుకే దొంగవాటు బతుకు. మేదీ బాజాప్లా చేపేడవలేదు. ఆ పాత చంపతుల జంటి యెవరూ, బొర్ర వంతులింట్లో ఆదైకుంటారు. ఆహా మేం నవ్వులు వర స్వరం పీఠిలో — యింట్లో వరస్వరం ఆనప్పించుకుంటూ ద్వేషించు కుంటూ వాళ్ళింకా వయం వరస్వరం యింట్లో రూపా నవ్వులు నటిస్తుండటం కంటే.... తల్లి చెయ్యి పట్టుకుని నడుస్తున్న ఆ వసివాడు మగకుక్క మీద చెయ్యి వేపేరకి ఆ తల్లి, నిప్పుమీద చెయ్యి వడినట్లు గిరిగిల్లాడి పోయి పిల్లాణ్ణి అమాంతం పైకెత్తుకుని .... కాలితే పిల్లాడే చెయ్యి అమాంతం లాగేసుకును— ఆ వడేళ్ళ బూట్ పాలిష్ పిల్లడు వాటివంక లోకువగా చూస్తున్నాడు.... తంకాదా యేదిటి పాపం— తన్నునే తన్నాడు. ఆమాత్రం కాపుకి అవి విడివడ టావికి అనేం ఆషామాషీయిదిలో లేవు— ఆ కాకిడికి రవంత వక్కకి కదిలాయి జమిలిగా.... ఆ ముసలావిడ—అదేవిటాచెయ్యి

వోహో ఆ మోరం కనపడగండా కాబోలు కళ్ళ వక్కగా అలిచెయ్యి అడ్డ పెట్టుకుని ముందుకి వడుస్తోంది. అటునుంచి వొస్తున్న వో రనిస్తీబుతో యేదో అని అటే వెళ్ళిపోయింది - “యెంతటి రసికుడవో నీ వెంతటి రసి కుడవో - గుత్తపు రవికా - వోయమ్మా - గుత్తపు రవికా - చమట చిత్తడిలో తడిసివుండగా.... యెంతపేపు” అంటూ పాడకుంటూ కర్ర టిక్కు టిక్కులాడిస్తూ వొస్తున్న బిచ్చగాడు - “చల్లనిరాజా వో చంద మాచు” అనో “సివుండే దాకొండపై” - అనో మరొకడో బిచ్చగాళ్ళ ఫేవ లిగ్ పాట కాకండా యలా పాడుకొస్తున్నాడు - కాలం మారిపోయింది. కాలంతో పాటు బిచ్చగాళ్ళ పాటలూ మారుతున్నాయి - యెంతకీ వాడు నిజం బిచ్చగాడా - కాలం మారింది - వాడు నిజం గుడ్డిబిచ్చగాడు కాడు - యెంతటి రసికులో పీళ్ళెంతటి రసికులో - కుక్కల వొత్తిడిలో తడిసి - పీళ్ళెంతటి రసికులో యెంతటి దొంగవాటు రసికులో - యెంతపేపు .... యెంతపేపు - యీ దొంగవాటు వంకర టింకర కలవరపాటు వేషాలెంత పేపు.... యెంతపేపు.... బిచ్చగాడు గ్రాంపోసు ప్లేటు తిరగేశాడు - ముత్య మంతా వనుపు - యెంతపేపు ముత్యమంతా వనుపు యెంతపేపు రావ్గోరా వాచ్చేదావా పాలరావాచ్చేదాకా ... పోలీస్రావాచ్చేదాకా .... కుక్కలు అలిపిపట్టున్నాయి తీవ్రతతగ్గింది .... అటునుంచి వచ్చిన ఆ కనిస్తీబు.... వోరి వెడవ, తన్ననే తన్నాడు .... మూడు నాలుగు తాపులకి విడిపడ్డాయి కానీ లంకెవడి .... వొకటి యిటు వొకటి అటు గింజాకుంటున్నాయి - అప్ప టికే వని ముగిసినందువ అపీ విడివడాలనే చూస్తున్నాయి - కానీ కాక తగ్గ విడే ఆ కొన మెలికి వూడదు. మరో తాపుతన్నాడు.... కుయ్కుయ్మంటూ రోడ్డుమీదకి జరిగిపోయాయి. కార్లు మూడున్నా వైకిళ్ళూ జనం - సుద్య లాక్కుంటూ పీక్కుంటూ గింజాకులాడుతున్నాయి. వాటిని తప్పించుకోవటానికి ట్రాఫిక్ అప్లవోయర్లు తిరగాల్సి వస్తోంది. యేదో పెళ్ళి లంకెలా వుంది. ప్రతి పెళ్ళి వో కుక్క లంకా. తిమ్మిరిలో లంకెవడి బతుకంతా లాక్కుంటూ పీక్కుంటూ పీక్కుంటూ లాక్కుంటూ....

అల్లిరి సంవత్సరం వరిజీలు దగ్గిరపడుతున్న గాయత్రి మనసు లా పుస్తకాలలో లగ్నమవటం లేదు. పుస్తకం తెరిచి వో పేజీ చదివేసరికి

మనసు చెదిరి ఆరుణ మీదికి పోతుంది. పుస్తకం తెరవకపోతే మనసు ఆరుణ మీదే వుంటుంది.

వొక్కసారి వాళ్ళు దగ్గరికి వెళ్ళ కూచోని వొస్తుంది. ఆ రోజు వెళ్ళినప్పుడు తల్లి కళ్ళు సంకోషం వట్టలేక నీళ్ళతో నిండిపోయాయి, మరి కాపేవటికి వచ్చి చూసిన తండ్రికి సంకృప్తిగా అనిపించింది. తమ్ముడూ — చెల్లెలూ సంబరపడిపోయారు. వాళ్ళిద్దరూ యంతకుముందు అప్పుడప్పుడు వచ్చి గాయత్రిని చూసి వెదుతూండేవాళ్ళు.

అమె మనసుని ఆరుణమీది పూర్తిగా మళ్ళించటం యెలాగో తెలియటంలేదు మోహన్ రెడ్డికి. అతనికి తెలిసినదల్లా పిరనం గురించి, అందులో కొందరిని గురించి, మార్క్సిజం, కేవలలిజం వివిధ జాతీయ అంకర్తాతీయ నమన్యల గురించి. రాష్ట్రంలోని సంగతుల గురించి మూట్లాడుతూ మర పించటం. ఆ కాపేపూ పూ మర్చిపోతుంది. యెంత పేపు! మేలుకున్నంత పేపూ. యినేమీ లేవప్పుడు ఆరుణ ద్యాపే. విద్వత్తోనూ అదే ద్యాప.

ఆరుణ, అనేకాదు. పోయిన ఆరుణ, వొక అదృశ్యకర్తలా తనని తనలోకి గుంజుతుంది. గర్భంలో హృదయంలో స్తనాలలో యేదో నందలనం, నరాలలో ప్రవహించే నెత్తువో జలజలమని జాల్వారే మెత్తని నవ్వుడి.... కళ్ళలో చెమ్మగా పెల్లుబుకుతుంది అవేదన. మాతృ వేదన. గాయత్రి వుడికినన రాగి తమలపాకులా బిపోతుంది.

ఆరైల్లేగా అవి మోహన్ రెడ్డి అంచే.... ఆరైల్లేవట, వ్రననించి యేదాది — అంటుంది. దాక్కర్లకి చూపెట్టుకున్నారు. అందోత్పత్తి, అతని పీఠ్యంలో వీజకణాలు చాలాసార్లు వుండటం లేదని తేలింది. అంచేత తొందర వడితే కాదు — అనయకి పాద్యమే — యెప్పుడో జరుగుతుంది — అన్నారు.

గంటనుంచి లా పుస్తకంలో మునిగివున్న మోహన్ రెడ్డి తలవక్కకి తిప్పి చూస్తే — కుర్చీలో కూచుని చేబిలుమీది ఆరుణ ఫొటోలోకి చూస్తూండటం, గమనించాడు.

అమెని చూస్తూ —

ఐదు నిమిషాలు అలాగే చూస్తుండిపోయింది.

వొకసారి ఆ ఫొటో తీసి దాచేశాడు.

గమనించి, “మోహన్. ఫోటో తీసి ఆక్కడ పెట్టు” అంది. గొంతు ఎంతో తీక్షణంగా నూ కలివంగా నూ వుంది.

“యే ఫోటో?” అన్నాడు చిన్నగా.

యీసారి తీక్షణంగా కలివంగా విశ్వబుంగా చూసింది.

వంట గదిలోకి వెళ్ళి తెచ్చి బిల్లిమీద పెట్టాడు. ఆ వుదయం తీసి వంట గదిలో యెక్కడో దాచాడు.

“ఆ అరుణ చువ దగ్గరే మనలోనే వుంది.” అని మోహన్ రెడ్డి అంటే, “లేదు. అరుణ అరణ్యాలలోకి వెళ్ళిపోయింది. ముక్కుమూసుకు; కొంగ జనం చేసుకునే ఆరణ్యాలలోకి కాదు. నిప్పులు చెరిగే ఆరుబోదయష బడవుల్లోకి కబుర్లు కాకరకాయల మనలనందరినీ పరిహసిస్తూ వెళ్ళిపోయింది” అంది.

మరో ఐదు నిమిషాలు చూశాడు.

గాయత్రి అలా చూస్తూనే వుండిపోయింది.

మోహన్ రెడ్డికి భయంగా అనిపించి, “గాయత్రీ వో పసిపాపనిపెంచు కుందామా?” అన్నాడు.

“దేశంలోని పాపలందరూ నా పాపలే. అలా కాదు నాలోని నా నెత్తుల్లోని అరుణ అడజోదయంలా అరుణమార్గంలా కొంతిరేఖలా నాకీదో చూపే నా అరుణ కావాలి.” అంది.

“కొన్నాళ్ళు వోపికవట్టు. అదే జరుగుతుంది. నువ్వూ మరి యిదవు తున్నావు. నాకు లేదేం అంక యిది?” అన్నాడు.

“నువ్వూ మిసిసివి కాదేమో—” అంది.

“ఆ ఫీలింగ్ లేవివాళ్ళంతా మమమలు కాదంటావా? శ్రీవతిని అడిగితే యేమంటాడో—”

“శ్రీవతి యేమనేదీ చెప్పటానికి శ్రీవతే సిద్ధంగా వున్నాడు.” అంటూ చక్కా గుమ్మం లోపలికి వచ్చాడు శ్రీవతి.

సంతోషంగా తనవైపు చూసిన యిద్దరివంకా చూస్తూ, “నేనుగుమ్మం లోకి వచ్చేసరికి మోహనుడు నా కుభనామం వుచ్చరించటం విన్నాను. అంతకు పూర్వ గ్రంథం మరి తెలియదు” అని చిన్నగా నవ్వాడు శ్రీవతి.

వెళ్ళి మంచం అంచుమీద కూచున్నాడు, మంచంమీద యిటువక్కాకి తిరిగి వదుకునివున్న మోహన్ రెడ్డి భుజంమీద చెయ్యివేస్తూ.

“మామూలు గొడవే. అరుణ. గాయత్రిని యేం చెయ్యాలన్న కోరిక
టం లేదు శ్రీవతి! యెంతపేహా ఆ పోలోలోకి చూస్తూనో, కళ్ళు మూసు
కుని తలుచుకుంటూనో—యిప్పుడే అన్నాను మరి అంత యిదిగా పీలవ
కూడదని: యేమన్నదో తెలుసా, నేను చువిషిని కావటం. నాకు మాతృభావన
లేకపో—”

“నీకు మాతృభావనేది(బోయో—పితృభావన.”

“వుండటం సహజం కాదంటారా చెప్పండి శ్రీవతిగారూ” అంది.

“సహజం. చుహా సహజం—సంది వుందని విడచిని చుహా సహ
జం చెయ్యక్కర్లేదు. చున చక్కని గొలుగు భాషలో వున్న సంపద లిక
మక సౌలభ్యం యిది. ప్లేటో కమ్యూనిజంలో యూజెనిక్స్ అంటూ వారా
రాకాడు. పెళ్ళిపెటాకులూ, ఆ మాటకొస్తే శ్రీహిందూ లేనివాడు అతగాడికేం
తెలుసు విడ్డూల సంగతి!” అన్నాడు శ్రీవతి

“వుండాలనేమిటి? నాకు దేవుడి మీద నమ్మకం లేదు. ఆ భావనే లే
దనలు నాలుగేళ్ళ క్రితం వాకసారి పూర్వో మా తమ్ముడు వాక సంద
ర్భంగా—‘దేవున్ని నమ్మవు నువ్వు చున్నికావా? అని అడిగాడు’ అన్నాడు
మోహన్ రెడ్డి.

“దేవుణ్ణి అంతే నేనూ నమ్మను. యిది నమ్మటం గురించి కాదు.
నెత్తుల్లోని స్పందన” అంది గాయత్రి

చెప్పచున్నట్లు శ్రీవతివంత చూశాడు మోహన్ రెడ్డి.

“అదిమ కమ్యూనిజం కూడా అంతగా అదిమం కాదు. అదిమ
కమ్యూనిజంకూడా వాక వ్యవస్థే. అంతకంటే చుందు తొలి చూవవులు,
పూర్తిగా మానవుల్లా అవకముందు, ఆకలి పెక్కు దాహం లాంటి వాటిని
ఆ డజనంలో తీర్చేసుకుని ఆ తరవాత దాని తాలాకు యేమీ వుండకపోయిన
స్థితి కానీ పశు నజ్జెడుల్లో కూడా దానికి ముందు వెనక వుంది. ప్రతి
సహజాతానికి ముందు వెనక గొళ్ళెం లింకు. గాయత్రి యీ సహజాతాన్ని
వాస్తవకుంటే అగే రెక్కని యెక్స్టిజిషన్ నీ పొనెసివనెస్ నీ వాస్తవకోక
తప్పదు. ఆ మాటకొస్తే ఫ్యామిలీ అనేది యెక్స్టిజిషన్ రెక్కనే వాస్తుంది.
వాకలాంటి ఆ స్థితి తనఅనే తనకు వాక ఆ స్థిలాంటిది—అందుకే మార్క్స్
యెంగెల్స్ మార్క్సిజంలోకి ఫ్యామిలీకి చోటుపెట్టాలన్నది అదర్హావ్య
వసనంగతిపూహాతేగాని రూఢిగా తెలియదు.

యగాతెలుస్తాయి. యితరరుచుల ఆధారంగా. కొన్ని రుచిమాపైనే తెలుస్తాయి వెనకటి గ్రీకు బానిసకి తన బానిసత్వం స్పృహ లేనేలేదు. ఆ స్పృహ కలిగి, చైతన్యవంతం అయ్యాకకదా తిరగబడింది. అలాగే మాతృ సహజాతం. కొందరికి ముందుగానే అనిపిస్తుంది—పెరిగిన వాతావరణమో యితరాలకంటే కొరతగానో. కొందరికి పాక్షిత్వా గర్భవలీ అయ్యేవరకూ తెలియదు—”

“ఐ హ్యూడ్ లీస్ట్ ఐజియా అంటిల్ ఐ వికేమ్ ప్రెగ్నెన్ట్” అంది గాయత్రి.

“నాకు ఆ అవకాశం కూడా లేదు. మగవాణ్ణి పుట్టిన కాపానికి!” అని నవ్వాడు శ్రీవతి.

“యీ సమాజంలో మగగా పుట్టటం కాపం కాదు.” అంది.

“సమాజం మంచి కాదు. మాతృ సహజాతం గురించి. మగకి అది లుప్తం కదా! ఐతే విత్తసహజాతం వర్యాయంగా వుండనుకో” అని మోహన్ రెడ్డివంక చూసి, “సెంటిమెంటలైజేషన్ వలెనే నెయ్యిగలుగుతున్నారు—కొందరు. కానీ సహజాతాలను పెకిలించే నెయ్యిలేకపోతున్నారు. ఫ్యామిలీ కూడా ఆస్తి లాంటిదే. ఆస్తి నవాలక్ష రూపాల్లో వుంటుంది. అఖిరికి తాను అల్లుకున్న భావనో సిద్ధాంతమో కూడా ఆస్తిలాంటిదే. మార్క్కు రుషి దర్శించిన మహా అదర్శ అవ్యవస్థ యిప్పటి నరకు జరగలేదు. జరిగే సూచనలూ కావరావటం లేదు. పాఠ్యం అంటారూ—భుభం” అన్నాడు శ్రీవతి.

“అది చారిత్రక అనివార్యత. గతితార్కిక ప్రగతి గమ్యం” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

“బ్రిటిష్ మ్యూజియం లైబ్రరీలోని పుస్తకాల పురుగు మార్కుల వాక తీగపట్టుకుని పాట్లుంటూ వెళ్ళాడు కొనకంటూ. శ్రమ, దోపిడీ, అన్యాయాలు, అక్రమాలు, అసమానతలు వంటి వాటి ఆధారంగా అక్కడికే చేరక్కరలేదు. యింకా చాలా తీగలున్నాయి. వోక్స్ తీగ పట్టుకుంటే వోక్టో చోటుకి వెడతాం. మళ్ళీ ఆ చోటులన్నీ యెక్కడి కెడతాయి; చరిత్ర గతి తార్కికమూ కాదు మతి తార్కికమూకాదు వర్తులమూ కాదు పురోగమనమూ కాదు తిరోగమనమూకాదు. చూడగా, అడ్డదిడ్డంగా అన్ని పక్కలకి గమిస్తో వున్నవిపిస్తుంది.

అలా అని పూరిగా అడ్డదిడ్డమూ అనిషించడు. ఆ అన్నివైపుల ఆ

అడ్డదిడ్డపు చిక్కురొక్కరు గమింపులో యేదో లయబద్ధ రతింపు వున్నట్లనిపిస్తుంది. ఆ సంగీర్ణ సంగీత మూత్ర రహస్యంగానే చిక్కితే యేదిగానీ యిట్టే మీద నొక్కి అనుకున్న శ్రమంలో వదిలించువచ్చు. కానీ అప్పుడు చారిత్రకత యొక చురుకైన పోయి వుండునో! అలా అని చారిత్రకతలోకి తాను లొంగిపోవాలనేదీ లేదు. తనకి తాను లొంగిపోతేగా, చారిత్రకతకో దేనికో లొంగిపోవటానికి! కానీ మన గాయత్రి మాతృ సహజాతానికి లొంగి పోతోంది. వైష్ణవ గాయత్రి దాన్ని అధిగమించాలి. యిలా బతే యెలా గాయత్రి! మోహన్ రెడ్డి నీ వేదనని చూసి నీ కంటే యెక్కువ వేదనవెందుతున్నాడు. అతనిది గాయత్రి వేదన. నీది ఆరుణ వేదన. అతని వేదన నీ వేదన మీద ఆదారపడి వుంది. మువ్వ నీ వేదనని అధిగమించితే యిద్దరి వేదనలూ యెగిరిపోతాయి. వస్తా భోజనాల వేళ." అని లేచాడు శ్రీవతి.

"భోజనాల వేళ కాబట్టే వస్తా అనకండి వుండండి." అంది గాయత్రి.

మోహన్ రెడ్డి, శ్రీవతి చెయ్యి పట్టుకుని లేచి కూచుంటూ, "యీ పొద్దు చికెన్ పై" అని కూచోబెట్టాడు.

"బాగాకపోతే వన్ను అన్నాడు యివాళ వుంటంతా మీ మోహన్ రెడ్డి చేశాడు." అంది.

"భోజనం యిద్దరకీ వుంటుందని తెలుసు. నే వెళ్ళకపోతే హోటలు వాడు పాపం—"

"ఆ భోజనం యింకొకడికి పెట్టి చురికాస్త సంపాదిస్తాడు— పోనీ, వాళ్ళ పని అదేగా—" అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

"సరే. బ్రెడ్డు వుందా చురి; అది జతచేస్తే సరిపోతుంది." అన్నాడు శ్రీవతి.

"అన్నీ వున్నాయి. మీరు తప్పించుకోవటానికి లేదు. చాలా రోజులైంది మీరు మా యింట్లో భోంచేసి. ముగ్గురం కలిసి చేద్దాం." అంది గాయత్రి రోసకి వెదుతూ.

"మువ్వ యేం చేస్తున్నావు పత్రిక పని వాదిలేకావటం కదా!" అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

"యెమ్మర్జీలో పత్రిక పనేమిటి! యెమ్మర్జీలో యే పని చెయ్యకూడదు. యే దేశంలోనైనా యే కాలంలోనైనా అంతే. అది యెమ్మర్జీ

లక్షణం. యమరస్మి రాణి యేం చెబితే అదిచెయ్యాలి. నాకింకా యేమీ చెప్పనందున యేమీ చెప్పటంలేదు" అని. "గాయత్రీ భోజనం యేర్పాటుకి తోడగా వాస్తవ్యును." అంటూ లేచాడు, శ్రీవతి.

"రండి. ఆ బద్దకం రెడ్డిగారు యీ గవంతా నానా చిక్కురొక్కులు చేశారు. మీరింతకు ముందు చెప్పిన చరిత్ర పాఠంకంటే కూడా చిక్కురొక్కులుగా పుండంటే నమ్మండి. కానీ వారి చికెన్ పకాయంపు మాటు బావుంది. నాకే నోరురుతోంది." అంది గాయత్రీ లోపల్నుంచి.

అప్పటికే— శ్రీవతి, ఆతనికూడా మోహన్ రెడ్డి లోనకి వెళ్ళారు.

89

రండి అనెంబీకి వెళ్ళిక ఐ యేడాది దాటింది. మొదట్లో అతనిని యెవరూ పట్టించుకోలేదు.

యెన్నేళ్ళలో యెక్కువమంది కుంతలుగా అనిపించారు. వాళ్ళ కేం తెలియదనిపించింది. పీళ్ళు, చేతులెత్తటానికి తప్ప మరెందుకూ పనికి రారనిపించింది. మంత్రులలోనూ చాలామంది అలాగే అనిపించారు.

యీ కుంతల మధ్య యీ మూర్ఖుల మధ్య తను అంత అనామకంగా పుండటం సహించలేనివరంగా అనిపించింది. యెన్నో నిర్దేశిస్తూ ప్రత్యేకంగా కనిపించే మినిష్టర్ల కుర్చీలు అతని కళ్ళలో నిలిచిపోయాయి.

అతను యేదైనా అడగాలన్నా వీలుండదు. అడిగినా పట్టించుకోరు. మందుకొచ్చి యెడాపెడా ఆరవటం మొదలెట్టాడు. ముందు ఆరవటం అవసరం. ఆ తరువాత తెలివి అవసరం అని గమనించాడు.

తను అడిగే ప్రశ్నలకి మంత్రులు చెప్పే సమాధానాలతో తృప్తి పడక పంతులు అడిగితే, తమ దగ్గిరున్న సమాధానం పేరకే చెప్పగలం అని మంత్రులు అంటే, "పెత్రబరీలు అందించింది తప్ప తమ సొంతగా యేమీ తెలియనన్న మాట! అట్లాంటప్పుడు మంత్రులెందుకు పెత్రబరీలే కుర్చీలో కూర్చుంటే పోతుంది?" అని గొడవలో! దిగి, కొందరు మంత్రులతో తమ శాఖలకి సంబంధించిన విషయ పరిజ్ఞానం తమకి లేదనిచెప్పించి— యే శాఖ నిర్వహించే మంత్రికి ఆ విషయం గురించిన కనీసజ్ఞానం వుండాలి.

అట్లా లేకపోవటం నేలమంద్ర మంత్రత్వం. అది మహా నేరం. అంటూనూ స్వీకర మందలింపులు స్వీకరిస్తూ అరుస్తూ గొడవ గొడవ చేస్తూ అసెంబ్లీలోవలా—

అసెంబ్లీ బయట — యెప్పుడూ యేవో గోడవలే — బైతాయింపో వుపన్యాసమో యేవో అలజడి—రకరకాల పృథ్వులలో వాళ్ళ రకరకాల సమస్యలు.

రెండో నెలలో అరెస్టు చేశారు. అతనితోపాటు నలుగురు కార్మికుల్ని ఆ తరవాతి—అరెస్టు అవటం పరిపాటి ఐపోయింది.

అదే సమస్యల గురించో, యితర విషయాల గురించో ప్రభుత్వాది కారుతో గొడవలు. అధికారుకి—సువ్వెపడిన అడగటానికి రాయటానికి—అవి అనటం అంత సుకువు కాదిప్పుడు—యెమ్మేలేవి ప్రజాప్రతినిధిగా నా బాధ్యత హక్కు—అంటూదబాలుస్తారు.

వీటితోపాటు అటు మంత్రులు పారిశ్రామికవేత్తలు, ప్రభుత్వోన్నతోద్యోగులు కౌంట్రాక్టర్లు పంట వాళ్ళ బతుకు జాతకాలు తెలుసుకోవటం బాగా అలవాటైంది. తప్పవడి, దెబ్బలాడి వస్తు చేయించిపెడతానే పేరు వచ్చింది. దాంతో, యెప్పుడూ యెర్రోకరు, కార్మికుల దగ్గిర్లుంచి యూ నాలి జనం దగ్గిర్లుంచి పుద్యోగుల వరకు యెందరో కడుకు జరిగిన అన్యాయాల గురించో జరగాల్సిన పనుల గురించో అకనిక చెప్పకోవటం అధికం ఐంది.

యేడాదులుగా అసెంబ్లీలో అనామకులుగా వున్నవాళ్ళు అలాగే వుండగా, రవి, కొత్తగా అసెంబ్లీకభ్యుదయ్యా అందరంటే ప్రసిద్ధుడయ్యాడు. మంత్రులకు ప్రశ్నలతో తీరమక పెట్టటం అకని నేర్పుకనాలో వాకటి.

అంతలో యెమర్జన్సీ వచ్చింది. యెమర్జన్సీలో మొదటి విడత అరెస్టయిన వాళ్ళలో అతనూ వున్నాడు. యెమర్జన్సీ అన్ని రాష్ట్రాలలోనూ పెట్టటం అన్యాయం అక్రమం అనవసరం. అంత అవసరంగా అనిపించితే పుత్తరాడిలోని కొన్ని రాష్ట్రాలలో చాలుఅనీ, యెమర్జన్సీ వున్నా, అత్యవసర ప్రజాసమస్యల్ని ప్రభుత్వం దృష్టికి తీసుకునాల్సి వుంటుందనీ ప్రభుత్వం కళ్ళమూసుకుని చూచుచివుంటే యితర వర్గాలవారా ప్రభుత్వానికి తెలిసొచ్చేలా చెయ్యాల్సి వుంటుందనీ ప్రారంభించాడు.

రవి, విజ్ఞాపితగా నిర్వాహక ప్రతినిధి అవరూర గురించే క్రమిస్తు

న్నాడనీ మంచి చురుకైన వాడనీ గ్రహించిన కొందరు కాంగ్రెస్ యెమ్మెల్యేలు ఆకనివి గుర్తించారు. అమాతే అన్నారు. అందునా ఆతను జనసంఘం. కమ్యూనిస్టు తదితర యే పార్టీలకి చెందనివాడవటం వల్లనో యేమో, మొత్తానికి రెండు నెలలకే విడుదల చేశారు. మధ్యలో వాకటి రెండు సార్లు పోలీసు అధికారులు ఆతనిని ప్రత్యేకం పిలిపించి అది కూడని నమయం అని వివరించి, యేవైనా జరగాల్సిన పనులుంటే ప్రభుత్వాధికారులతో పేపీ పెట్టకు కూచోమని సలహా ఇచ్చారు. ప్రభుత్వోత్కృగులలో యిప్పటికే ఆతని సంగతి బాగా తెలిసి, సాధ్యమైనంత వరకు పనులు చేసి పెరుతున్నారు, ఎందుకొచ్చిన గొడవ అని. అయితే యెమర్జెన్సీ ప్రవేశ పెట్టే నాటికే ఆతనికి ప్రభుత్వాధికారులలో చాలా మందితో అవగాహన లాంటి పరిచయం ఏర్పడటం వల్ల అంత సమస్యగా అవకండా గడిచి పోయింది.

అసెంబ్లీలో యిటు అధికార పక్షానికి, అటు ప్రతిపక్షానికి వ్యతిరేకి. వీళ్ళూ వాళ్ళూ అని రేకండా—అన్యాయం, ఆక్రమం, అసమంజసం, అని పించినపుడు బట్టబయలు చేయటంవల్ల ఆందరికీ యిబ్బందిగా వున్నా—ప్రతిపక్షం పక్షం కాదనీ అధికార పక్షం కొంత సంతోషించింది. వీడెవడు మహా గట్టిపిండంలా వున్నాడే—అని గుర్తించారు. కొద్ది నెలలలోనే అనుకోకండా యిండిసెండెంటు సభ్యుల వర్గానికి అనధికార నాయకుడయ్యాడు.

తమ అడగదలిచినప్పుడు చెప్పదలిచినప్పుడు వ్యవధి లభించటం. ఆతని మాట పలుగురూ ఆరికించటం స్థాయికి నొచ్చేకాదు అతి కొద్ది నెలలలో.

ఆందరి అన్నిపనులతోపాటు ప్రత్యేకించి తన నియోజకవర్గం ప్రజల సమస్యలను పట్టించుకుంటూ వుంటాడు. వీళ్ళూ వాళ్ళూ అని తేడా రేకండా, వాళ్ళు అర్థికంగా యే వర్గానికి చెందినా, రాజకీయంగా యే పార్టీకి చెందినా న్యాయం జరగాల్సి వున్న చోట వట్టుదలగా శ్రమపడి పని జరిగేలా చూస్తూంటాడు. యెన్నిక అయిపోయాక చుక్కెల్లోకి చూడకండా యెప్పటిలాగా తరచూ కనిపిస్తూ మంచిచెడ్డలు చూడటం వల్లా—యింతకు ముందు ఆతను తెలియని వాళ్ళకి కూడా సహాయపడటం వల్లా—యెవరి ప్రాముఖ్యతా అంతగా వుండని రోజుల్లో కూడా పరుకుబడి పెరిగింది. రాజకీయంగా గుర్తింపు వచ్చింది. వ్యక్తికంగా విలువ వచ్చింది.

90

రవి యెమ్మేల్వే ఐవ రెండు మూడు వెలలకే గంగి రాంవగర్ రావటం తగ్గించింది. ఆమెకి వొచ్చేటంత వ్యవధి వుండటం లేదు. యెవరో వాకరు వచ్చి ఆమెని కలుసుకుంటూనే వుంటారు. తెలిఫోను పెట్టించింది.

వాకసారి వాక వ్యక్తి వచ్చి—వాక పని అవ్వాలి వుంది రవి గారు చెప్పేవుతుంది. మీరు చేయించిపెడితే — అని ప్రారంభించారు గంగితో. అప్పటికి, గంగికి పొగడ్తల పరకే తెలుసుగాని వ్యవహారాలు తెలియవు.

“మీరే అడగొచ్చుగా” అంది.

అతను చాలా పాపీగా దావరికం లేకండా వివరించారు : “నేను అడిగితే వారు వన్ను తీసేక్కో ఆ అధికారికో విషయం తెలుసుకుని అడుగు తారు. అది అధికారి చెయ్యదలిచినా రవిగారికి యిష్టంవుండదు. చెయ్యకూడని పని కాదు. చట్టవ్యతిరేకమైనది కాదు. కాగా చేపేది తాను కాదు. మీరు వారి ధర్మవత్తి. అర్థాంగిగా మీరు కొన్ని కోరుకుంటూ వుండొచ్చు. మీకు తెలిసినవాళ్ళకో, ప్లేహికులకో, బంధువులకో అని అడగవొచ్చు. ఆ అధికారి రవిగారి మాట కాదవదు. సింపుల్ విషయం. ప్రయారిటీని లక్ష్యపెట్టి కండా మంజూరు చెయ్యటం అట్లాంటివి నర్వసాధారణమైన విషయాలండీ, ప్రభుత్వంలో. అది మంజూర్ ఐతే మాకు కొంత లాభం వొస్తుంది. అది యింకొకరికి మంజూర్ ఐతే ఆ లాభం వాళ్ళకి వొస్తుంది. మీరు రవి గారితో ఆ అధికారికి వాక్క ఫోన్ కార్ చేయించి చెప్పిస్తే చాలు. మీ మేలు మర్చిపోం.”

గంగి, రెండురోజులు పరసన రవితో రాంవగర్ వెళ్ళి, ఆ మరసబీ రోజువ అడిగింది.

“నీ కెందకి విషయాలూ” అన్నాడు రవి.

“అవ్. అడిగిన అందరికీ చేసిపెడంవ్. నాకు మాత్రం అడిగే అర్హత లేదన్నమాట! మా చుట్టాలి కోసమని అడిగిన. చెయ్యకూడని పనేమి కాదు. బరంత ఫోన్ ల వాక్క మాట జెపె చా.”

“అగ్గక అగ్గక వొక్కపాలి అగ్గితే కాదంటున్నవ్ లే? అవ్ నువ్ గోప్తో వివి—సేను కానొస్తనా.” అని ప్రారంభించి పోను చేయించింది.

ఆ పని అవగానే ఆ వ్యక్తి గంగికి వదివేల రూపాయలు యిచ్చాడు అంత మొత్తం చూడటం గంగి జీవితంలో అదే మొదటిసారి. ఆ తరువాత అలాగే అదే వ్యక్తికి యింకో రెండు మూడు పనులు చేయించిపెట్టింది. అలాగే మరికొందరు.

కాదు కొంది.

యెక్కడిదని అడిగాడు. తనవల్ల సహాయంపొందిన వాకామెయిచ్చి వట్లు చెప్పింది. తిట్టాడు—మళ్ళీ అలా యెప్పుడూ చెయ్యొద్దని. ప్రజాప్రతి విధిగా ప్రజల అవసరాలు చూడటం, న్యాయం జరిగేలా చూడటం తన బాధ్యత, విధి అనీ, దానికి ప్రతిఫలం వేరే యేమీ వుండదు. యెమ్మెల్వేగా జీతం యిస్తున్నారు. యితర పనతులు కల్పించారు—అని చెప్పాడు. బుద్ధిగా బుర్ర పూపింది గంగి. “అట్ల తీస్కొన” అంది. యెంతో సంతోషించాడు. ఆ సంతోషంలో ఆమె అడిగిన మరికొన్ని పనులు చేయించిపెట్టాడు. అలా అప్పుడప్పుడు ఆమె ఆడగటం, కొన్నిసార్లు అతను చేయించటం జరుగుతూ వుంటుంది.

యిటీవలే, సికిందరాబాద్ మిలిటరీ కంబోన్ మెంటుప్రక్కన బోయిన వల్లి పరిసరాల్లో స్తలం కొంది.

రాములుతో సంప్రదించితే, “యినుమంటి ముచ్చట్లు నాకు చెప్పకు” అన్నాడు. అప్పటికే చాలా కాలంగా అతను చెల్లెలితో సరిగా మాట్లాడటం లేదు. గంగి, యేవైనా పనులు—“అట్లని వాండ్లకు చెప్పు. ఆడ వుండమను వాండ్లను రావొద్దని చెప్పు. నేనేయిన్ పాం చేస్తనన్ననని చెప్పు—”వంటివి చెబితే—“గవన్నీ నా కావ కాదు మేమిసాబ్—నేను కార్కాన్ల పనిచేస్కొనేడి రాదుల్నీ” అన్నారు.

అంతకు ముందే సూచించింది—ఆ పని మానేసి యేవైనా కాంట్రాక్టులో వ్యాపారమో ప్రారంభించమని.

“యిన్ని చేస్తున్నదానివి అని చెయ్యలేతా” అన్నాడు వెటకారంగా.

కోపమొచ్చి, “వొక్క తల్లిబిడ్డలం కదా అని అంటే. నువ్వు కూలి పని చేస్కొని బిక్కు. నేను యెమ్మెల్వే భార్యను” అంది.

“యెమ్మెల్వే భార్యవి. అంత పెద్ద పోజీషన్ లి వున్నామె ప్రవర్తన

గూడ అట్లనే వుండాలి. భర్తకు చెడ్డపేరు తెచ్చేటట్లు వుండరాదు. రవిసాబేమీ యీదా వదిలుకుంటాను. నువ్వేమీ యాపించవో, యెట్లా తిరుగుంటావో - ధూత మంది అనుకునేది మాటలు వినబందుకే -" అని రాములు అంటూంటే మధ్యలోనే అందుకుని.

"నీకేమిట్టి?" అంది.

"చెల్లెలివని."

"పెండ్లి అయిన తర్వాత భర్తనే గద అమ్మిట్టి జమ్మెదారి! నేనేమి భర్త వాటున చేస్తున్నదేమి లేదు. అబడుగుల మధ్య ముచ్చట నీకేమిట్టి?" అంది

అప్పటి నుంచి అనరే మాట్లాడడు రాములు. రవి వచ్చినప్పుడు, గంగి గురించి గానీ వాళ్ళిద్దరి స్థితిగతుల గురించి గానీ ప్రస్తావించడు రవి యేదైనా వ్రనక్తి తెచ్చినా వో చిన్న ముక్క చెప్పి చెప్పకండా తప్పుకుంటాడు. రవి రమ్మని యెన్నిసార్లు అన్నప్పటికీ రాములు యెమ్మెల్లెళ్ళ కావద్ద రుక్మిణి సాధారణంగా వెళ్ళు. మొదట్లో వ్రతి అదినారం వెళ్ళేవాడు. చెల్లెల్ని అనస్థానం చేశాడంటే మొదలెట్టినప్పటి నుంచి వెళ్ళటం తగ్గించేశాడు. రవి రాంనగర్ వచ్చినప్పుడు అతనికూడా వుంటాడు. ఆ ప్రాంతం నుంచి చెడ్డలు వివరిస్తుంటాడు. ఐతే యింతవరకు కామగా యెవరికీ యిది చేపిపెట్టమని అడగలేదు రవి. వాళ్ళనే వెళ్ళి రవితో మాట్లాడమని చెబుతాడు.

గంగికి సాయంగా వుంటున్నాడు సాయిలు. గంగి పురమాయించే పనులకి రాత్రులేకాక నెలకి పదిరోజులైనా పనిలోకి వెళ్ళటానికి వీలుపడటం లేదు. చాలా కాలంగా ఆనారోగ్యంగా వుంటున్న ఆకవి తండ్రి, ఆ తరవాత తల్లి పనిపోయారు. యిప్పుడు భార్య పిల్లలు. అప్పుడప్పుడు వచ్చి వుంటే చెల్లెళ్ళు.

నెలకి రెండు మూడు పందలకి తగ్గకండా యిస్తోంది గంగి సాయి లుకి.

ఆ కార్యం నాకిది యేమి చేస్తావు? యీదేని వుండరాదు; మన పనులె ముస్తున్నవి" అంది గంగి వాకసారి, మాటవరనకి అన్నట్లుగా.

"అంత అక్కె-రాస్తే వుండక యాడికి పోక! మువ్వ జెప్తే కాదంటా!" అన్నాడు సాయిలు.

"నువ్వే పేలన్నా సొంత అన్నకంటే" అంది వాకసారి.

“రాములన్న పిస్సోడు. కోపమ్ చెయ్యకు” అన్నాడు సాయిలు.

రాములు తప పనులకు సహారించక పోయి, తనకు అడ్డురావడం దుకు సంకోషించింది గంగి. అడ్డుపే మనిషిని విరికికొట్టగలదని రాములు గ్రహించే మిన్నకుండిపోయాడు.

గంగి, యింట్లో వంటచుప్పిని పెట్టుకుంది. యిద్దరు పనిపిల్లలు. అప్పుడప్పుడు తలిదండ్రుల్ని తీసికెడుతుంది. వో వారం రోజులుండి వొస్తుంటారు. అమె తండ్రి కొమరయ్య రోజూ వో సీసా సారా పుచ్చు కంటున్నాడు. అదివరకు పండగకో పబ్బానికో తప్పతాగేవాడు కాదు.

91

మోహన్ రెడ్డి గాయత్రీ, గుమ్మం బయటికొచ్చి, తాళం వేస్తుండగా : మధీర్, మదతి వచ్చారు.

“సారీ, యాదీకొ బయల్దేరినట్లున్నరు?” అంది మదతి.

గడియ తీసి తలుపులు తెరుస్తూ, “ఫిలిమ్ కి” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

“పూర్కెనె వొచ్చినమ్ పదంకి. దారిలో మాట్లాడుకుంటుపోదం అదిదంక.” అన్నాడు మధీర్.

“దోస్త్ వి సిల్లీ.” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

“యే ఫిల్మ్?” అంది మదతి.

“తపస్యా.” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

మదతి, వెడ్డింగ్ కార్డ్ తీసి యిస్తుంటే—“నెక్ట్ పీక్ మదతివెండ్లీ” అన్నాడు మధీర్.

“శుభలేఖితో వొచ్చి పూరితే వొచ్చాం అంటారేమిటి” అని అంతు కువి తీసి చూసింది గాయత్రీ.

మదతిరవంత, సిగ్గుపడినట్లుగా వచ్చింది. అసలే చాగలిడుంవలా. వుండే ముఖం, పరీక్షం చదువు వల్ల పీక్కుపోయి మరింత సాగ దీపన త్రిభుజాకారంగావుంది

“ఇంకానీదుగారి భార్యవన్నమా ట. శుభం.” అంది గాయత్రీ. మదతి

తండ్రి సీరిసిల్ల భోజనరెడ్డియండియన్ బ్యాంకు యేజంట్లు. ఆరవయ్యవేల రూపాయల కట్టించి. కోడలు లా ప్రాక్టీసు చెయ్యటం యిష్టం లేనందున, యింజనీర్లకి యెప్పుడూ ట్రాన్స్ ఫర్లుంటాయి. అందువల్ల లా ప్రాక్టీసు ఆలోచన సాగే వని కావనీ యిల్లు చూసుకుంటే చాలవని మంచి వారు వాళ్ళు. నువ్వి తండ్రికి అధి సంతోషంగానే అనిపించింది. పుద్యమా లంటూ అటూ యటూ తిరగటమే యిష్టంగా వుండేదికాదు అతనికి. పెళ్ళి సీటీలోనే, సొంత యింట్లో.

“గాయత్రీ మువ్వ పెగ్గమ్ రాస్తే మంచిగుండేది.” అంది నుదతి.

“నీ లాగా నేనూ నా జూనియర్స్ తో కలిసి రాద్దావని” అనిదిన్నగా వచ్చి, “బాగా రాకావుగా” అంది గాయత్రీ.

“యేదో రాసిన. మోహన్ కి క్లాస్ వాస్తది. యంతకు ముందటంత యెటో సిక్స్టి పెరెసెంట్ వున్నది” అంది నుదతి.

“రాస్తే మీకు రాంక్ వచ్చేది” అన్నాడు మధీర్ యింగ్లీషులో.

“యీ లా చదువునంగతి మీకేం తెలుసు దర్జీ యెస్ట్ లా. నాకు ఆ పుస్తకాలు అనవ్వాం. వాచాలి తీర్చుకోటానికి తప్పితే లా ప్రాక్టీస్ దేనికి మోహన్ కోర్టులో వాగి ఏం సాధిస్తాడో చూద్దాం. లా పూర్తి చెయ్యాలనే ఆలోచనకూడా లేదు. లా లో యెందుకు చేరానో యేవో” అని గాయత్రీ మోహన్ రెడ్డి వొంక చూసింది అదోలాగా.

అతనితో కలిసి చేరింది - లా ప్రాక్టీస్ అనే ఆలోచనతో కాదు కానీ కోర్టుల్లో వాదించి నాయించాలని ఆశునంది. ఐతే అంతా వృథా ప్రయత్నం అని తరవాత తరవాత అనుకోసాగింది.

అరుణ చనిపోయినప్పటి మంచి అదోలాగా వుంటోంది. యిన్నా త్రైనా మళ్ళీ గర్భవతి అవలేదు. మోహన్ రెడ్డి పరిశీలకి చదువుతూ గాయత్రీని చదవమంటే, “నేను లా వదిలేస్తున్నాను. నేనేంటి చదవను నేనేంటి కోర్టులో వాదించను. నాకేదో కావాలి. నేనేదో చెయ్యాలి. యేదో అంతర్ మధనంలా అనిపిస్తోంది.” అని “మావో ఆన్ ఆర్ట్ ఆండ్ లిటరేచర్” పుస్తకంతో మొదలెట్టి దాసోయవస్థ నుంచి మరోచలాలో దాకా దొరికిన ప్రతి పుస్తకమూ చదివేసింది రెండు మూడు నెలలా.

“మనవాళ్ళందరికీ వెడ్డింగ్ కార్డ్స్ యిచ్చినారా” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

“యస్తున్నం. యింకా ఆందర్కి- యివ్వలే. ఆదే పనిలోవున్నం నుదీర్ పాపం సాయంగా వొస్తవ్వుడు” అంది నుదతి.

“దారిలో విజయకుమార్ కనిపిస్తే కూడా వెడ్డింగ్ కార్డ్ యివ్వలేదీమె” అన్నాడు నుదీర్.

“చుంచినది చేసింది. డర్టీ రోగ్” అంది గాయత్రి.

“మీ అరెస్ట్ టైంలో ఆ యున్నై అసభ్యంగా ప్రవర్తించటానికి కారణం ఏదేనట. ఆ యున్నై వీడికి బాగా తెలుసు రిలెటివ్ కూడానట” అన్నాడు నుదీర్ యింగ్లీషులో.

“ఏదెలాగూ రోగ్. ఆ యున్నై, విధి నిర్వాహణలో వున్నవాడు వాడికి వుండక్కర్లా బుద్ధి పెంపు వాకరోజున బజార్లో మోటార్ బైక్ మీద పోతూ కనిపించాడు ఆ యున్నై. నా దగ్గరగా స్టో చేశాడు. పరిహాసంగా వక్కుచుని నవ్వాను. అవ్ కోర్స్, అన్ యాన్ టెన్షన్ లగా, అనుకోకండానే. గుర్రుగాచూసి పేగు పెంచి పోయాడు. విజయకుమార్ ని మన జనార్ధన్ ప్లేవలో కూచోచెట్టండి యెవరితోనూ దెబ్బలాడదు. కానీ డబ్ విల్ బి యె డిస్ గ్రేస్. అవ్ కోర్స్, మెనీ మెంబర్స్ అవ్ డిస్ గ్రేస్ ఫుల్” అంది గాయత్రి.

“విడిపోయిన కవులు మరికొందరిని లాగే నెయ్యాలని చూస్తున్నారు”

“వాళ్ళేపాటివాళ్ళు. వాళ్ళ పూర్వకవులు. విప్లవ కవిత్వం యేదైనా రాకాలా రాయలేదు. రాయగలవాళ్ళు, రాస్తున్నవాళ్ళు యింకా ప్రసిద్ధులవ లేదు. వెనకటి వాళ్ళ పల్ల వారిగేదేం లేదు. యెమర్జన్సీకి భటుపడే వాళ్ళ విరసంలో వుండతగ్గ వాళ్ళకాదు” అంది గాయత్రి.

“ఆ మధ్య కడవ ఆకాశవాణిలో యెమర్జన్సీ స్తోత్రం చేసినారు కొందరు కవులు” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

“యెవరెవరూ?”

“ఆరుద్రాదులు. శ్రీశ్రీ లేదులెండి- వున్నా ఆశ్చర్యపడక్కరలేదు. కానీ ఆ గుంపులో చొరబడితే శ్రీశ్రీ ప్రత్యేకత వుండదు. విడిగా వీలూ వాలా చూసుకుని అధమత్వంగా ప్రవర్తిస్తాడు.” అని నవ్వింది గాయత్రి.

“ఏమీ శ్రీశ్రీ అంటే స్పెషల్ డిజ్ లైక్” అంది నుదతి.

“అవును. శ్రీశ్రీ అంటేనేకాదు. విరసం వియమావళిని వుల్లంఘించే

చను విరసం సఖ్యులై నప్పుడు.”

“యెమ్మట్టిని నమర్చిస్తూ వెంగళాపు ప్రభుత్వాన్ని నమర్చిస్తూ శ్రీశ్రీ ప్లేట్ మెంట్ యిచ్చినట్లు తెలుస్తున్నది” అన్నాడు సుధీర్.

“అశ్చర్యకరంగా ఉంది. జెయిల్లో మాచోవలని వస్తుందేమోనని యీ పేరున జెయిల్లో చూచుని పేరు తెచ్చుకోవాలనుకునే చవచల కంటే అధికమైన అంటాను. శ్రీశ్రీ కబ్బిలోయిదే కాదు వ్యవసాయం కూడా, సిగ్గు లేకండా తరవాత లెంపలేమకుంటాడు. అంతకంటే సిగ్గులేకండా విరసం క్షమించేస్తుంది. అసలు, విరసం నియమావళిలోనే కొంత లోపం వుంది. మిహాపయింపులు వుండకూడదు. మనమే కఠోర దీక్షలో వుండలేకపోతే యితరులకి చెప్పే నైతిక హక్కు మనకెక్కడిది? మనమే యీ ప్రితిలో వుండిపోతే యిత నరైన గ్రహంపు చైతన్యం లేని ప్రజావీకం ప్రలోభాలకి లొంగిపోవటం అశ్చర్యం యేం వుంటుంది? విరసం వర్ణిస్తుంది. కానీ వీళ్ళ వల్లకాదు. విజ్ఞానానికి వున్న విజ్ఞాన యువతరం మార్క్సిస్టులతో విరసం వర్ణిస్తుంది. యెమ్మట్టిని విరసించలేనివాళ్ళు విరసంలో వుండతగ్గ వాళ్ళు కాదు,” అంది గాయత్రి.

“యెమ్మట్టి మహా జోరుగా సాగుతోంది. రామక్రిష్ణాలో “షోల్” సినిమా అంత జోరుగా సాగుతోంది. త్వరలో, గాయత్రి మిమ్మల్ని అరెస్ట్ చేస్తారని తెలిసింది.” అన్నాడు సుధీర్ యింగ్లిషులో,

“వాలెనోక మూడ్ లో వుండిపోయినానునో యేవో యింట్లోనే వుండి పోతున్నాను. నేను బయటికొచ్చే యెప్పుడో అరెస్టు చేసి వుండేవారు. చేసి, వాళ్ళు సాధించగలిగేదేమిటో అజీచివేత ఎన్నటికీ వెగ్గదు. అఖికి మన కమ్యూనిస్టు పార్టీ ఆఫ్ ఇండియా కోర్టులతో కూడా!” అని సరిహ సంగ నవ్వి, “వీళ్ళంతా వెన్నెముక లేని వాళ్ళు. మాట్లాడే వాళ్ళంతా అంతే యింత మాట్లాడుతున్న నేను—” ఓటుక్కువ అగిపోయింది గాయత్రి, వుద్వేగంగా.

“తనస్యా ఫిలిమ్ కి పోయే మూడ్ లో వున్న నిన్ను యీ మూడ్ లోకి తెచ్చినం మేమెచ్చి” అంది సుధీర్ సంతోషంగా.

“నిన్నటినుండి నేను అవంగ అవంగ నర అన్నది. గాయత్రియే ఫిలిం మూడ్ లోనూ లేదు. ఆమెను కొంతకాలం యెక్కడికైనా రెక్లూజ్ ప్లేస్ కి తీసుకుపోవాలను కుంటున్నా. యిదంతా ఆమె స్వభావం. ఆమె

హాసిరి. ప్రస్తుత సమస్య వేరే వున్నది.” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

“మళ్ళీ వెళ్ళిపోనా?” అంది మదతి గాయత్రితో చిన్నగ.

లేదన్నట్లు తల కదిపింది గాయత్రి.

సిల్లాపీచూకో వీధి చెయ్యటానికి ఆటంగం ఆ మళ్ళీ కడుపొచ్చి బాధపడుతున్నదని అనుకుంది మదతి. కాదని తెలిసి అర్థం కావట్లుగా చూసి “దెన్ వీ ఛీర్ ఫుల్” అంది.

“ఐ యామ్ ఆల్వేస్ ఛీర్ ఫుల్” అని లోనకి వెళ్ళింది.

“యెమరెప్పి చైమలి ఆరస్తయితె యేమి కూడ అడిగేటందుకు లేదు. చాలి యిన్ హుక్కచున్ గ బ్రీట్ చేస్తున్నరట. ఛేక్ హెర్ టు సమ్ సెక్లూ డెడ్ ప్లేస్” అంది మదతి మోహన్ రెడ్డితో.

మోహన్ రెడ్డి యింతకుముందు అన్న ఆంశం ఆమెకి ఆ రకంగా అర్థం బింది.

“ఆమె అందుకు వొప్పకుంటారని నేననుకోను” అన్నాడు మధీర్ యింగ్లీషుతో.

మదతిని కాబోయే భర్త వివరాలు అడిగాడు మోహన్ రెడ్డి—విషయం మార్చాని మదతి చెబుతోంది.

అంతలో నాలుగు టీ కప్పులు, బిస్కెట్లు వున్న ప్రే రెండు చేతుల్తో వట్టుకుని వచ్చింది గాయత్రి.

92

స్నానించి - పందివర్తనం శుభ్రమైతో విండిన అకువచ్చ

రంగుచీర కట్టుకుని వాకిట్లోకి వచ్చింది, స్వప్న రాగలీన— చీకటి వెలుగుల కొగిలిలోని అనుర సంద్యలోకి, పునస్సంద్యలా.

వచ్చికమీద కూచుని, చేతులో వున్న చిన్న పేవడికార్డర్ పక్కన పెట్టి మీద వొక్కింది. పొందుస్తానీ జయజయవంతి రాగం—గాత్రం.

అప్పటిదాకా చాదుమతీ వరహాశాస్త్రి వుండివెళ్ళారు. ఆ మధ్య జేన్ తనపెళ్ళి కుభలేని యిప్పటానికి వచ్చివచ్చుకు ఆమెతో పాటు మేరీ మరో

యిద్దరు వున్నారు. మేరీని పాటలు పాడమన్నారు. యింగ్లీషువీ హిందీవీ సినిమా పాటలు. అఖిరి పాట 'షోలే' లోని 'మెహబూబా' అది వింటున్నప్పుడు ఆ పాట వరాహశాస్త్రి పాడగా వివటమే కాక చూడాలనిపించి వచ్చుకుంది. యివ్వాలి పాయంత్రం నాలుగింటికి వచ్చి అరింటిదాకా వున్నారు చారుమతి, వరాహశాస్త్రి. స్వప్నరాగలీన సినిమా పాటల ప్రసక్తి తెచ్చింది. "శాస్త్రిగారూ, మీ రాగ కౌశల్యం గురించి వివటమేగానీ గానించగా వినే భాగ్యం కలగలేదు నాకు". అంది.

"అటు శాస్త్రియం పాద్యవడక, యిటు ఆశాస్త్రియానికి సిద్ధపడలేక వుభయభ్రష్టత్వ శాస్త్రివయ్యాను—నేను పాడి వినిపిస్తే సంగీతాన్ని అమధ విందగల వాళ్ళని హింసించివస్తే అవుతుంది. యేదో సరసా బానిసాగాలూ అరుపులూ. నేను పుట్టకముందటి, యెవరు చేసినట్టి వారనుభవంపక తప్పదన్నా—అనో, నా చిన్నప్పటి సినిమాలో పాట—శిశి పోయాను రామా హరి—అనో యేదో కుయ్యకుండ తప్ప పాడటం రాదంటే నమ్మండి" అన్నాడు.

"మా అస్పయ్య కొంచెం అతిశయోక్తి పోతున్నాడు లెండి. నాకు వీణ వచ్చినంత తనకి గాత్రమూ వచ్చు. అప్పుడప్పుడు కేవలగోళ కూని రాగం తీస్తుంటాడు. అది వినే యోగం వట్టని అదృష్టవంతులు మీరు. శ్యాగ రాజప్యామి నారి కృతులతోపాటు మనం శీసమ్యు ప్రసిద్ధ జానకిగానీ క్షేత్రయ్య నవాలగానీ చక్కగా పాడతాడు. సినిమా పాటలూ వచ్చు. బైజా బావరాలో హరివోం. అనార్కలీలో పాటలూ—" అంది చారుమతి.

అనార్కలీలోని "యెజిందగీ వునీకి హైజో కిసీ కా హోగయా—" యొక్క పాడకాదో అని భయపడిపోయింది స్వప్నరాగలీన. వాకపారి వో మంచి సంగీత విద్వాంసుడిచేత పాడించి భంగపడింది. 'ఆ పాట లక తప్ప మరెవరూ పాడకూడదు—' అనుకుంది.

ప్యాపాలోని విందు సందర్భం పాటు, వేళ్యనాటిక పాట అడిగింది. పాడాడు—"నాకు హిందీ బొత్తిగా రాదు. బాతులు కూస్తే మీరు తమిం చాలి. మీకు హిందీ బాగా వచ్చుని విన్నాను" అని,

అప్పుడు అడిగింది—"మెహబూబా పాడకారూ" అంది.

"భలే! మీకెందుకు ఆ ఆలోచన వచ్చింది? వీడు ఆపాటపాడుతుంటే వినడం కంటే చూడడం బావుంటుందంటే. ఆ పాటకి గమకాలాభాసా

జోడించి వచ్చే హైలాస్ పడితూ పాడతాడు" అని వచ్చింది చారుమతి.

"నువ్వొక్కడోడి వాళ్ళ పాటని అసలు యీ ఫణితిలో పాడించివుంటే ఆ సెంటా వాళ్ళకు యేంపిగివడుతును" అని ప్రారంభించాడు పాడటం.

ఆ పాట పాడుతూడగా అతిపని చూస్తోంటే నవ్వాస్తుంది గానీ, చూడటం చూస్తున్నాడు ఆ పాటకి వాకలాంటి లోతు తీసుకొచ్చినట్లనిపించింది.

"యెంకై నా సంగీతపు వంశంలో వాణ్ణి. యీ జాలాయి పాటతో ముగిస్తే మా పెద్దరికి అపవరం చేసినట్లవుతుంది," అని, "మరుగేలరా" పాడి చూగించాడు.

"మీలాంటివాళ్ళు తప్పిందుకోకండా, యీసారెప్పుడో వాక వీణ తప్పించి పుంచుతాను మమ్మీ" అని చారుమతితో అంది.

దేవలా సెంటేటి జాలాలా ప్రారంభమైన జయజయవంతి వేగం పుంజుకుంటోంది.

స్వప్నరాగంన వింతండ్రి నాగిరెడ్డి టూర్ వెళ్ళినందున వచ్చిపోయే విజిలర్స్ లేక చివ్వుడు లేకండా మరింత ప్రశాంతంగా వుంది అవరణ. అతని యెప్పుడు డి. పి. బా. కాదు. రెవెన్యూ బోర్డులో మెంబరుగావేళాడు. టూర్లు - రెవెన్యూ యిప్పువగా వుంటున్నాయి. వారం రోజులైంది వెళ్ళి.

దేవలా జయజయవంతి ముగిసి—మూర్ కొన్ రాగం ; సితార్ మొదలైంది. అంతలోని పాండ్రకనంతటిని అతి సన్నదనం లోకి లాగితే సితార్ వాడ్యం తయారై పుంజుందేమోననిపిస్తుంది—ఆమెకి.

చివరెప్పుడకి దిరుక్తున్న కాటుకలా, చీకటి ఆమెకరీరాన్ని వెలిగిస్తోంది. వచ్చున్నగాలి తెర వొంటిప కాకితే, యేవో నై రూపకభావనలనెత్తురై నరాలా ప్రవహిస్తున్నాయి.

అంతన్న సంగీతంలో రంగులు. చూస్తున్న రంగుల్లో సంగీతం— ఆ రంగుల్లో ఆ సంగీతంలో యేవో అనిర్వచనీయమైన స్వర్గ. ఆ స్వర్గ అనిర్వచనీయం అంతటా ప్లావితమైన మాధుర్యం.

అప్పులో కరిగిపోతున్న చీకటిలా, ఆ మూర్కొన్ సితార్ నాదం ఆ మని ప్రకృతిలోకి కరిగిస్తోంది. ఆమె లేదు. ప్రకృతి వుంది. లేని ఆమె లేవ పీక నోటికి— ఆపేసింది. ఆపైన ఆ సంగీతం వివరీధు. అక్కడినుంచి

కాలా పేలవంగా అనిపిస్తాయి. మాన సంకీర్తన. మాన చేతన నిశానసంకీర్తన
మానరీత. ఆ మానంగోరంత. అన్యకృత్య సంకీర్తన మాన సంకీర్తన
నాట్యం. నాట్యలయ, నాట్యలయమున నాట్య గమన చోది—నాట్య మున్న
టివి కన్పకువి నిశ్యపుటనుగాన సంకీర్తన తలగడ మీన చెప్పి
తమతెప్పలు వాల్చింది నున్నరాగిన.

93

రీగల్

రిగల్ చాక్లెట్ కేసులో అది నిజమే కాదు, ఎక్స్‌పోజిట్
మొపులో యిలాంటి చాక్లెట్లో బీ కాగి బయటపెట్టిన చాక్లెట్లను
కక్కగా నొంచుచి వున్న చాలామందిని పెక్కి రిగిల్ "బీ" వెబ్‌సైట్‌లో
కాల్ చేసి" అనుకున్నాడు. అతని కళ్ళలో జార వస్తూ ఉండేలాంటి
లాంటి. ఇతే అతనికి వెబ్‌సైట్‌లో అదేవం ప్రవాహమూ అదేవం ప్రవంతి
లేవు. పగటి కంటి పొగవు. నిద్రలోనూ గావు. వాచ్చిలా నిద్రలోనూ
గావు. యెప్పుడన్నా వాచ్చిగా, కొద్దిది నీరక నీరక భావనా మబ్బులది
పెట్టించి తప్ప కల గురుకి రాదు.

అందుకే అడుగులు వెచ్చిపోతుండగా, అమె రామ్మూర్తి తోటి చూసేంది. ఆ చూపుకోవకే, గిజగిజలాడుతున్నాడు. రామ్మూర్తి వికే అలాంటి చూపు అనుభవంలే లేదెన్నడూ.

ఆమె రమ్మణి.

చూపుతో ఆకనిని చూస్తే, “హాలో” అంది చిన్నగా నమస్కరించి
గిజిలాదబం వసీకటి, “హాలో” అంది.

ఆ చూపు—పశునైవ కర్తృహల్వా వ శు. విద్యు—విరచిత
కూడా నొప్పిలేకండా గులాబిరేకుతో కరిరాన్ని యిటునుంచుకు రెండు వర్ష
లుగా గీసెయ్యటం సాధ్యమేలే రెండు వుంటుంది. అలా అనిపించింది.
రామ్మూ రికి.

వెదలతో విశ్వర్థిగా నవ్వించి. నవ్వివస్సుడు ఆ చూపు రశ్మిని
పిలిచినట్లుగా అనిపించింది. కానీ ఆ చూపు రశ్మిని నైగ దోహద్యనే లేదు.
ఆ చూపుశ్రీనిద్యుత్ వలదుంటా చుట్టేస్తుంది. యెటువైపున కదిలినా షాకొకాటి
ప్రాణాలెగిరిపోతాయి. ఆ చూపులో గుండెకవం - మేగ్నెట్ లా కాన, పొత్తి

కడుపు కండరంలో వేలిని నొప్పి లేకండా గుచ్చి కుదల్లో పట్టి గుంటివట్లుగా అనిపిస్తుంది. అచూపుకీ హృదయానికి సంబంధం వున్నట్లు విపింపదు. ఆ చూపుకీ, వరాలకీ కూడా సంబంధం వున్నట్లు విపింపదు. పెత్తైటింపు అవయవాలు కలిగించే అజటి తిమ్మిరీ కాదు. విషంలా వరాలలో ప్రాకే యెదో పెగ-చుక్కేని ప్రాడివి అసాంతం కంటించి వేవే పెగ. అలాంటి పెగ చూపులో పడి గింగిలా తీపుగా కొట్టుకులాడుతున్నాడు రామ్మూర్తి.

రామ్మూర్తి వక్కగా అడుగులువేసి అతని చేతిని తనచేతిలోకి తీసుకుంది రమణి. అతని చెయ్యి కంపించింది. ముందుకు అడుగులు వేసింది. అతని కళ్ళలో ఆమె చూపు. అతని చుట్టూ ఆమె చూపు. ఆ మహాకామపు విద్యుత్ వలయం ముందుకు సాగిపోతుంటే విస్పహాయంగా తనూ సాగిపోతున్నాడు!

“మే ఐ నో యువర్ గుడ్ నేమా?” అంది.

“రామ్మూర్తి” అన్నాడు రామ్మూర్తి, తడబడుతూ.

“యీ పూరేనా?” అంది యింగ్లీషులోనే.

“పూ!” అన్నాడు.

“యెటువంటిదా?” అంది పుర్నాలో!

“పుర్నా రాదు” అన్నాడు యింగ్లీషులో.

“అసలేపూదు?” అంది యింగ్లీషులోనే.

“మచిలీపట్నం” అన్నాడు.

“బందరు బుల్లోడిపన్నమాట” అంది తెలుగులోనే.

“రామ్మూర్తి ఆశ్చర్యంగా చూశాడు. అతనికెందుకో-

పుత్తర భారతం మంచి అమలున్నాడు.

“హే- హే-” అన్నాడు.

“యింటిపేరు” అంది.

“పురాణం.”

“చతుర్వేదాల లింగమూర్తి తెలుసా?”

“వుహూ!”

“కంగారు రంగారావు?”

“వుహూ!”

“నిజంగా ఆ పూరేనా? కంగారంగారావు తెలియనివాళ్ళు నామోర్తి

లింగమూర్తి తెలియనివాళ్ళు బందల్లో వున్నారన్నమాట మీరు క్రిత కథాబ్ధంలోనన్నా పుట్టివుండాలి. లేకపోతే ఐదేళ్ళ క్రితమన్నా పుట్టివుండాలి అని నవ్వింది.

చెయ్యి విడిపించుకున్నాడు. తప్పకుని వెళ్ళే యత్నంలో వున్నాడు. కంటికొవలోంచి అతని కళ్ళలోకి చూసింది - అతని చేతిని తన చేతిలోకి తీసుకుంటూ. భజాసి భజించుతూంది. ఆ చూపులోనల, ఆ రెండు భజాలూ కలిసిపోతున్నాయి.

నడుస్తోంది. ఆమె చూపు అతణ్ణి యిడ్చుకుపోతోంది.

యివాళ సాయంత్రం పూనా నుంచి వచ్చిన రైల్లోంచి దిగింది రమణి. దిగాక కొచ్చివ దెళ్ళామని తెలిసింది. పొద్దునే కాణిపేటకి చేరి థిల్లి నుంచి వచ్చే రైలు వట్టుకోవాలి. యెందుకంటే—

మూడు నెలలక్రితం బొంబాయిలో వాకతవితో వుంటూండగా తనకి కడుపులో బాగా నొప్పిగావుంటే వో డివైన్సరీకి తీసికెళ్ళాడు అతను. చిన్న అల్పర్ వుండి తీసెయ్యాలట. ఆ సందర్భంలో ఆ నర్తను రమణి గురించి ఆన క్తి కలిగి ఆమెను పరీక్షించాడు. ఆ నర్తనుకి అరవై ఐదేళ్ళంటాయి. మిలదిరీలో చేసి రిటైరయ్యి ప్రాక్టీసు పెట్టుకున్నాడు. మంచి నిపుణుడు. రమణి అంత ఆరోగ్యంగా యెలావుందో అతనికి అంతుపట్టలేదు. ఆమె వొంట్లో లేని సుఖవ్యాధులంటూ లేవు. వొంట్లో యింకిపోయిన స్థితి దాటి పోయింది. అసలు లేనట్లుగా వాళ్ళే వాటితో తయారై నట్లుగా ఐన స్థితి. అంతుపట్టలేదు. పూర్తిగా యెలా సార్వమో. నెత్తురు, పుమ్మి, మూత్రం— పరీక్షలకి పంపించాడు— మైక్రోబయాలజీ. వైరాలజీ— కదితర నిపుణులకి. యే కాంప్లికేషన్లోకి రాని వాకలాంటి విషపుడీర ఆ మూడింటిలోనూ వున్నట్లు తేల్చారు. ఆ నర్తనకి రమణిని తీసుకెళ్ళి అతను బాగా తెలుసు. విషయం చెప్పి “నాలగు మూడు రోజులంటే” పరవాలేదు. కొంతకాలం పాటు వుంటే తెలియని యెలాంటి హాని మీ వొంట్లోకి యింకుతుందో చెప్పలేం.” అని సలహా యిచ్చాడు.

రమణి ఆపరేషన్ అయ్యి కాస్త కోలుకున్న దగ్గిర్నుంచి తప్పించు కుని తిరుగుతున్నాడు. బయట బయట వుండి వాస్తున్నాడు.

‘పొమ్మవలేక మొహమాటపడ్డప్పుడు నున్నాడు ఏచ్చినాగన్న’ అని అనుకుని క్షణంలో బివాణా యె తేసింది, చెప్పకండా. బివాణా యె తేసెయ్య

ఉమంటే మరేమీ వుండదు. వున్నవళంగా వుత్తచేతుల్లో రైలెక్కటమే. యెప్పుడూ మూడు పీకల కంటే మించి కొనుక్కోడు. యెవరన్నా కొంటే యెన్ని కొన్నా కడుగుంచి అన్నీ. చెప్పి కొనిచ్చినా యేమేమీ కొనిచ్చినా, కానీ బివాడా యెత్తే పేటన్నడ - చెప్పనూ చెప్పటం యేమీ వెంట తెచ్చు కోనూ తెచ్చుకోదు. వొక్కతే వోగది తీసుకునుంటున్న సంవర్సంలో - వో కూడా, వో చావ, వోక బొంక, డిండు. రైలు యెక్కేటప్పుడు అవీ అక్కడ వాదిలేస్తుంది. తాగుదూ సిగరెట్లూ అలవాటు లేదు. తోడుకోసం అరసీపా నీట్ భాగీ చేసి పది సిగరెట్లు యేకబికిన పూచెయ్యనూ గలదు. కానీ వాటిమీద చువెనన్నడూ పోలే తానుగా చాటినెన్నడూ ముట్టుకోనూ ముట్టుకోలేదు.

ఈసారి అక్కడినుంచి బివాడా యెత్తబోతుండగా, బజార్లో గోవిందన్ నాయర్ అని బట్టల బిజినెస్ యెగ్జెక్యూటివ్ యేవో - అతను పాత వరివయం - కనిపించాడు. అతని భార్య పెళ్ళయిన యేడాదిన్నరకే యెవరితోనో పెళ్ళిపోయింది. “అక్షణంగా వో బిల్లి నిన్ను పెళ్ళాడితే, బుద్ధిగా ఆ పిల్లకి వాంటిపెడుతూ, కడుపుచేప్తే - గ్లెజర్ కండా కడుపుచేస్తావా అని కనీసం చక్కా నిన్నాదిలేసి పెళ్ళిపోతే ఆ మాత్రానికి యిలా కయూ రయ్యా వన్నమాట” అని హాస్యం వట్టిచేసి.

అతను వాళ్ళ బాస్ కో హైదరాబాద్ వెడుతున్నట్లూ, అక్కడ వాళ్ళ బాస్ దిగిపోతాడనీ, అక్కడి నుంచి యిద్దరూ కలిసి కొచ్చిన్ వెళ్ళా వ్వనీ చెప్పాడు. చెప్పిన ప్రకారం రమణి రైలు దిగేసరికి కలుసుకున్నాడు గానీ వాళ్ళ బాస్ కొచ్చిన్ దాకా ఆమోనిస్తున్నాడనీ విడిగా అక్కడికి రమ్మవి చెప్పాడు. ప్రయాణం బద్దంకి దబ్బిచ్చాడు. కానీ రమణికి బుకింగ్ కౌంటర్లో టిక్కెట్ కొన్న అనుభవం యింతవరకు లేదు. కదులుతున్న రైల్లో యేదో వొక పెద్దలో యెక్కేస్తుంది పారాచూంకా టిక్కెట్టు కొనాల్సిగాను. దొంగ ప్రయాణం కాదు. రైల్వే టిక్కెట్ యిన్ పెక్టర్ల అతిథిగా ప్రండుగా ప్రయాణిస్తుంది. యెప్పుడన్నా అవసరం వాతే కొంటుంది. కానీ ఆమె జీవి తంలో వందలాది ప్రమాణాల్లో అలా టిక్కెట్టు కొన్న సంవర్సాలు వేళ్ళ మీద లెక్కించవచ్చు.

ఆ రకంగా యీ రాత్రిపూట యీ నగరంలో రికామిగా వుండిపో యింది. అలా రికామిగా వుండంటే - పక్కనించి పోతూ తన వొంక

చూసిన రామ్మూర్తి మీద కన్నుపడింది. కన్నుపడిన చురుకేణంలో ఆ మనిషి చిక్కుతాడో లేదో కనిపెట్టే నెయ్యి గలదు.

నాంపల్లి పెంటరు. రాయల్ హోటల్ కి వక్కవ వున్న పంజాబ్ హోటల్ లోకి దారి తియ్యబోతున్న రిమడీ, అటు వైషన్లో రైలింజను కూత విని, బుర్రలో యెదో ఆలోచన మెరిసినట్లుగా గిరుక్కు వ వెనక్కి తిరిగింది. “బ్లడీ ఫర్కెన్ హోటల్స్” అనుకుంటూ రామ్మూర్తి కొలు మెలిక పడ పరిసింది. పిసరంతలో కప్పింది. ఆ కదిలికకి అతని చేతిని కొంచెం గట్టిగా వట్టుకుంది.

రైల్వే స్టేషన్లోకి నడిచింది.

పిలుగురైలుగురు గుంపుగా బూచుని మాట్లాడుకుంటున్నారు. వాళ్ళ పంక చూసి “దేఖో” అంది — చింటూనే అందరూ తలలు యిటుతిప్పారు. పైకి మిడిచిన చూపుడు వేలితో దర్పంగా సూచించింది. వాక పోర్టర్ లేచి వచ్చాడు. నడుస్తూంది. నడుస్తూ, “కూడా రా” అన్నట్లుగా చెయ్యివూపింది. తన కొలి వక్కగా.

వైడింగ్ ప్లాట్ ఫాం మీదికి నడిచింది.

వా పది నోటు పోర్టర్ చేతికి అందించింది.

రామ్మూర్తి విస్తుబోయాడు — ఆ నోటు యెక్కడనుంచీ తీసి యిచ్చిందీ తెలుసుకోలేక. పర్స లేమి. బ్లాక్ లోందో, బొడ్డోంచో కొంగు నుంచోకాదు. “మరి” అని కున్నారు.

రెండో చేతులో వున్న చేతుమాలతోంచి.

“ఆ ఫస్ట్ క్లాస్ కంపార్టుమెంటు తెరువు” అంది. పుర్నాలో.

“అదెట్లా?” అన్నాడు అతను పుర్నాలో.

“నీకు సాధ్యమవుతుందిలే తెరువు”

పోర్టర్ గ్రహించి, “వెయిటింగ్ రూంలు హోటల్ కు వున్నాయో” అన్నాడు.

పెదవి విరిచి, “దీన్లోఐకే చూడా వాస్తుంది. పొదున్నే యీ రైల్వోనే ఆ పెట్టెలోనే ప్రమాణం చెయ్యాలి కూడా” అంది

వది నిమిషాలు.

కంపార్టుమెంట్ తలుపు తెరుచుకుంది.

అతని ముఖంలోకి చూస్తూ.

పైకి గెంతగానే ఆమె చెంపకి చెంప భుజానికి భుజం అనాయి. తలుపు మూసింది.

వదలాలో అడుగులు వేస్తోంది. ఆమె వెనక అతను. కటిక చీకటి. వో కూపే తలుపు తెరిచింది.

రోజూ రైళ్ళలో తిరిగే టికెట్టు యిన్నో పెద్ద ట్టు కూడా ఆ చీకట్లో తడుముకోకండా అంతనేర్చుగా వెళ్ళలేరేమో — అనుకున్నాడు రామ్మూర్తి కిటికీ తెరిచింది.

చెరో బెర్తమీదా కూచున్నారు. బయటి విద్యుద్దీపపు కాంతి, కిటికీ లోంచి వాళ్ళమీద పడుతోంది.

వాళ సాదం, అతని రెండు కాళ్ళ మధ్యగా బెర్తమీద నిడుపుగా ఆనించింది. సాదం అతనికి తగులుతుంది.

రామ్మూర్తి వాణికిపోతున్నాడు.

“అప్పుడెక్కడి నుండి వస్తున్నారు?”

“ఏనిమా చూసి”

“యేం ఏనిమా?”

“కె యె అబ్బాస్ కార్ గర్ల”

“చూడటానికి అంత సాతదే దొరికిందా? అదీ తెరమీదది, వుత్త బొమ్మ” అని నవ్వి బొటనవేలితో—

అతని ముఖం చుట్టూ ఆమె చూపు.

వాణికిపోతున్నాడు.

యేదో గమనించినట్లుగా రవంతకనుబొమలుచిట్లించి, “పెళ్ళయిందా”

అంది.

“హూ—”

“యెన్నాళ్ళయిందా?” అంది.

“యేడాదిపైగా”

“హూకో వుందా?” అంది.

“హూ—”

“వాంట్లో బాగుందా?” అంది.

“హూ.”

“బాగుంటుందా?” అంది

“ఘా.”

“యింట్లో వాక్కతే వుందా?” అంది.

“ఘా.”

“యింట్లో వాక్కతెమ్మ వాదిలి ‘కాల్ గర్ల్’ బొమ్మ చూడటానికి నొచ్చారా” అని వత్స అపుకుంటూ, “బొమ్మెప్పుడూ చూడనేలేదా?” అని వకవకా నవ్వించింది.

రామ్మూర్తి వాణికిపోతున్నాడు.

“అడవాళ్ళని—” అని చేత్తో మూడు నాలుగు చోట చూపెట్టుకుంటూ “యిక్కడో, యిక్కడో, యిక్కడో, దొంగ చూపులు చూస్తూ అడ్డమిన ఆలోచనలతో నానానిగాళిగా పూపించేసుకుంటూ గడిపేస్తూ— చివరికో పిల్లని— వో చలిమిడి శుద్ధని చేసేసుకుంటారు. బతుకు చప్పగా చొప్పదంటు లాగా వుంటుంది. మీ అర్థాంగి మీ చూపులు వారేలాగా పుండాలిగాని మరెవరి చూపూ వారికూడదు. అందరూ మనలాంటివాళ్ళే— వాకరిద్దరు తప్పపుట్టిన వాళ్ళుకప్పు. తనకళ్ళకి బిట్టలే లేవట్లుగా కవబదాలి. యితల్లకళ్ళకి గొంగళివ్వు కున్నట్లుగా కవనదాలి. కానీ కళ్ళు అందగివీ వాహచీ, పరచు విషృతపాత మైన పాపిష్టిని. యే అడవాని రూపమూ యెల్లకాలం వాక్కలాగే వుండదు. యిరవై యేళ్ళ వయసులో మీ బందరు లిద్దులా వుంటారు. ముప్పయ్యే తిరు మల రద్దులా వుంటారు. నలభయ్యే, కంటికి, ఎంటికి నచ్చని తిరవలపూళ్ళో చచ్చు లద్దులా వుంటారు. రద్దు లేదు...లేదు... యిరవయ్యేళ్ళకే నలి విడి శుద్ధి. నలివిడి శుద్ధిని చక్కని లద్దులాగా చెయ్యిచ్చు గాని— చేస్తే యేం కొంప మురిగిపోతుందో అని భయం. పుర్యోగం చేసే అసీసు లోనూ అంతే. యెదురు చెప్పడానికి భయం. చెప్పింది చెయ్యడానికి భయం. చెయ్యకపోవడానికి భయం. పూహల్లోకి వగట్టకలల్లోకి నిద్రకలల్లోకి — అంతలో న్యర్థాంగి రావడంతో వాటిమీద లవపు ధడలున మూకనసుకుంది కనీసం పూహలూ లేవు. కలలూ లేవు. యాంత్రికంగా కాల్ గర్ల్ గుడ్డ బొమ్మలు, వాల్ గర్ల్ జాగికం బొమ్మలు చూస్తూ రావరం వెలగబెడుతూ యేడాదిన్నరకొకపాటి కడుపువేస్తూ మనలాంటి మరొకరిని భూమ్మీదకి వాదులూ—” అని ఆ సూనంగా క్షాన పీల్చుకుని, “బతుకుతో మొదటి పారిగామాటికి నూరుపాళ్ళూ అందనా తప్పింది. తొలి అవకాశ

కానుందో—” అని పకపకా నవ్వి భారంగా క్యాన విడిచి చివాలున లేచి వడివడిగా నడిచి వెళ్ళిపోయింది, రమణి.

అంత వాయికులోనూ, ‘వేళ్ళ కాదూ! మరిగి’ అనుకున్నాడు రామ్మూర్తి అయోమయంగా.

94

యివాల్తీ యీ పే యిరిపై యేదో తేదీ వార్తాపత్రికలో పతాక

శీర్షిక చూసి, అదే మొదటి పేజీ పెద్దగా బొమ్మ వేశాడు శ్రీవతి.

పాలిపోయిన గులాబీ రంగులో జయప్రకాశ్ నారాయణ్ బొమ్మ విలుకెత్తువ వేశాడు. కుడిభుజం మీద మొరార్జీవి వేశాడు, కాపాయం రంగులో యెడమ భుజం మీద చంజీపింగ్ వి వేశాడు, పచ్చరంగులో కుడి చంకలో వర్లరంగులో వాణ్ పేయిసి, యెడమ చంకలో మరూన్ రంగులో పెర్నాండెజ్ వి వేశాడు.

ఆ బరువు మొయ్యలైక కుప్పరాకూరేలా కనిపిస్తున్నా పళ్ళవిగువున భారం మోస్తూ, పైకి యికిలిస్తున్నట్లు కనిపిస్తున్నాడు బొమ్మకింద, సుపు రంగులో “punity” అని రాశాడు.

నీటిరంగులో ముంచివ ఆ అరు బ్రష్టుల్ని నీళ్ళగ్లాసులో వేశాడు.

వో సమిషం ఆ బొమ్మవం చూసి పక్కన నవ్వి, రెండు చేతుల్లో యంగడుట్టి మూరికి విసిరాడు.

పేము తుర్పీలో యేటవాయిగా కూచుని, కుడిచేతి చూపుడువేలి కణుపుతో పెదాలమీద చివ్వుగా వొత్తుకుంటూ పైకప్పుకేసి చూస్తూ న్నంది పోయాడు.

రెండు నెలలక్రితం వో మధ్యాహ్నం హోటల్లో టోంచేసి గూటికి వస్తూ, దారిలో వున్న పెయింటింగ్ కాలేజీలోకి వెళ్ళాడు.

వాక హాల్లో కొందరు కాన్వాసుల మీద రంగులు పూస్తున్నారు. వాకకమ అజమాయిషీగా చూస్తున్నాడు. అప్పుడప్పుడు యేదో చెబుతున్నాడు పేర్లరు. యింకో హాల్లో కొందరు కూచుని లైన్ డ్రాయింగ్ వేస్తున్నారు—పెవిళ్ళకోనూ బ్రష్టులకోనూ.

ఆ చేస్తారు బయటికొస్తే, “నేను పెయింటింగ్ ప్రారంభిస్తాను కంటున్నాను మేవంటారు” అన్నాడు శ్రీవతి.

చింతగా చూసి, “మీపేరు! గ్రాయింగ్ నర్టింగ్ కెట్లా అవీ యేమైనా వున్నాయో అక్కిషన్ యింకో నాలుగు నెలలకి వచ్చే జైల్లోవుంటాను” అన్నాడు అతను.

“అక్కిషను చక్కగ్లేను, చిన్నవ్వుడు గ్రాయింగ్ మాస్టారు చెప్పిన బొమ్మలు కూడా పెయింటింగ్ ప్రారంభిస్తాను కంటున్నాను. మేవంటారు!” అన్నాడు శ్రీవతి.

చిన్న పంకా చూసి, చిన్నగా నవ్వి, “దేక్ బ్రిస్టిల్స్ నేర్చు కోండి. ఆ తరువాత పెయింటింగ్” అన్నాడు అతను.

“అలాంటి బాక్సుబస్టిలతో మొదలెడితే కీ లాగా పెయింటింగ్ చేస్తారుగా వుండి పోవాలొస్తుంది బచస్టేడు యిట్ ఫ్రైయిట్ యిదే” అన్నాడు శ్రీవతి.

కొంచెం పరిహాసంగా చూసి, “రోడ్ల మీద కనిపిస్తుంటే బొమ్మలేక పక్కన కూచుని, పానేసింగ్ పైనలు చదువుంటూ యెవరన్నా కనిపిస్తారు. అట్లాంటి వాళ్ళు చూసి సంప్రదించండి” అని అంటిండాడు అతను.

“యూ మ్యాట్లో లాగా కాకండా అలాంటి బోల్ల యెలైన్ ఆఫ్ ఆర్ట్, యె ప్యాప్ ఆఫ్ ఆర్ట్ వుంటాయేమో” అని, అతని నిఖిలోకి చూసి చిన్నగా నవ్వి బయటికి వచ్చి చకచకా నడుస్తూ —

వంద గజాలు నడిచాక—వెనక్కి తిరిగి, నడుస్తూ, రిక్లా కనిపిస్తే కూచుని అవిర్భావోనూ గోతిలోనూ దిగి, పెయింటింగ్ పాచుగి కొనుక్కుని గూటికి చేరాడు. అప్పటి నుంచి బొమ్మలు చేస్తున్నాడు.

నెల రోజుల తరువాత తలుపులకి వేసే రంగుల చల్చు తెచ్చాడు. ఆ రంగుల్లో వేళ్ళు పెంపింపించేస్తూ, చిదింపుతూ, అన్నుతూ, మీటుతూ గీస్తూ, మెలితిప్పుతూ, కాన్వాసు మీద పెయింటింగ్స్ తయారు చేయసాగాడు. వ పెయింటింగ్స్ ప్రతిదాన్లోనూ వార భావం ప్రస్ఫుటంగా స్ఫురిస్తుంది— వాక్క చూపులో కాక కావేపు దీక్షగా చూస్తే, ప్రతి పెయింటింగ్ కి వెనక వైపున ఆ భావం పేరు రాశాడు జాణకవం, భీతి, భయం, అతి వివేచనం, అప్రమేయం, మోహం, దైర్యం, మూర్ఖత, అశాంతి, మునుప్తి, చైతన్యం— అంతే పేర్లు.

లేచి యాజెర్ వైపు నడిచాడు. వారం రోజుల క్రితం ప్రారంభించిన కాన్వాసు. ముగింపు దశలో వుంది.

వల్లగా మెకస్తావ్ను విశాలమైన తారు రోడ్డు దాని మీద, గులాబీ రంగు పోం వళపు. దాని మీద విశ్రమించిన యువతి— యాంకి తెలుపు శరీరం మెరిసింద కప్పవట్లుగా, తెరిచి పరచిన ప్లేటోయ్ పత్రిక. చనుకట్టుకి దిగించిన నీలం రంగు బ్రాసియరు మీద యెనామెల్ తెలుపులో “బాండ్ స్ప్రిట్ డిటెింగ్స్” అని యింగ్లీషులో అక్షరాలు. పైన యెడమవైపున వుద యనున్న చంద్రుడు ఆ పక్కన మూడునాలుగు షేక్షత్రాలు. సాలిపోయిన వసుపురంగు ఆరాళం. పైన కుడివైపున యెగిసిపడుతున్న యెర్ర రంగు వసుద్రం. పైన మధ్యలో తెల్లగా పెగలు కక్కుతున్న అపరాహ్మపు మూర్కుడు. పెయింటింగ్ దిగువన, “అట్లాంటిక్ జిలబాల” అని రాశాడు తెలుగులో.

దగ్గరికి వెళ్ళి బ్రష్టు అందుకుని ఆమె గోళ్ళకి నేరేడు పండురంగు పూయపాగాడు.

వాక అరగంట తరవాత మంచం మీద పడుకున్నాడు. అదే గదిలో పెయింటింగ్ నరంజామా— మంచం, లేబిలు కుర్చీ, పుస్తకాలు. గజిబిజిగా చిక్కురొక్కురుగా కవిపిస్తుంది గది, మాడగానే కానీ మురికిగా అనిపించదు.

పది విమిషాల్లో విద్రవపైసింది. మెలుకువ వచ్చేసరికి సాయంత్రం అరు చింది. లేచి స్నానించాడు. అలా బయటికి వెళ్ళి టీ తాగి రావాలని బట్టలు మార్చుకుంటూ వుండగా, ముందు తలుపుల మీద చప్పుడు, “శ్రీవతి గారూ” అని పిలుపు. ఆ గొంతు యెవరిదో గుర్తించగలడు. ధనలక్ష్మి అని, వో వ్రయవేటు కంపెనీలో వైస్ చైర్మన్లు. అదే బంగళాలో పైన వాక వాటాలో వుంటుంది కండ్రి, ముష్టి రంగనాథం యాడీసిగా చేసి రిటైరే కూతురితో వుంటున్నాడు యిద్దరు కొడుకులు. పెళ్ళయి భార్యా పిల్లలతో వుంటున్నాడు. కోడళ్ళతో అతనికి పొవగదు. పొసగినా కాదుకుల్లో సరి పడదు. అందుకని పెళ్ళికాని యీ కూతురితో వుంటున్నాడు. ఆనారోగ్యం. “నీ పెళ్ళి మాన కళ్ళు మూస్తా తల్లీ” అంటూంటాడు. “నువ్వు కళ్ళు ముయ్యకండా వుండటం కోసమైనా నేను పెళ్ళి చేసుకోకుండా వుంటాను నాన్నా.” అని చమత్కరిస్తుంటుంది. కట్నం యవ్వటానికి దమ్మిడి ఆ ప్తి లేదు. అతనికి వచ్చే పెన్షన్ అతనికి ఇలాదు. ప్రావిడెంట్ వండ్ కాన్డిగా

వాస్తే, అది కొడుకులు గుంజేసుకున్నారు దాంతో— వాక కొడుకు పెళ్ళా వికి రాళ్ళ నెకలెను చేయించాడు, రెండో కొడుకు మూడోదలుగజాల స్తలం కొన్నాడు సరూరవగర్ వైపు లే అవుల్స్.

“వాస్తున్నా, వక్క నిమిషం” అన్నాడు శ్రీవతి, ప్యాంటు. వడుం కొక్కెం పెట్టుకుని నిలుపు జిప్ పైకి లాగుతూ.

యెవరొచ్చినా సాధారణంగా లోపలి గదిలోకి వచ్చే అవకాశం యివ్వడు తన పెయింటింగ్ హంగామా చూడవివ్వటం యిష్టం వుండదు. ముందు గదిలోంచే సంపేస్తుంటాడు. పూర్తిచేసినపెయింటింగ్స్ కనవడకండా దాచేస్తుంటాడు.

అతను వుండే బంగళా విచిత్రంగా వుంటుంది. చూడటానికి చిన్నది గానే అనిపిస్తుందిగానీ దాన్లో కింద పైనా వక్కలాకలిపి యెనిమిది తొమ్మిది కాపరాలున్నాయి కావరం కావి కావరం శ్రీవతి దొక్కబే. ధవలక్ష్మిది, రోగిష్టి తండ్రితో కావరం. ఆ యిల్లువున్న వీధి చిన్నదే ఐనా వీధికి రెండు వైపులా కొత్తవీ పాతవీ, కొత్తగా తీర్చిన పాతవీ బంగళాలు క్రికిరిసి పట్టుగా చాలా వుంటాయి. రకరకాల వుద్యోగాల్లో వ్యాపకాల్లో వ్యాపారాల్లో వున్న వాళ్ళుంటున్న వీధి.

ముందు గదిలోకి అడుగువేస్తూ “నిలుచునేవున్నారుకూచోండి” అన్నాడు.

“యెటో బయల్దేరుతున్నట్టున్నారు. తొందర వనై తేజ్ వెత్తాను— మళ్ళీ కలుసుకుంాం” అంది.

“అదేం లేదు. కూచోండి అలా, వో కప్పు కాపీకవి—”

“కప్పు కాపీ కోసం అంత దూరం దేనికండీ! నే వట్టుకొస్తా రెండు కప్పులు కలిపితే మా నాన్న వొద్దన్నాడు. రడిగా వుంది ప్లాస్కులో” అని లేవబోయింది.

“కూచోండి, కూచోండి. మీ ప్లాస్కులో కాపీ అలా వుండనీండి. మీ యింటికొస్తాను. అప్పుడు యిద్దురు. చిరుతిండి అలవాటైన ప్రాజెక్టి ముప్పుటలాపీకదాకా తిండిపెట్టి—అది తిని వుండమంటే యెంత కష్టంవో, అంత కష్టం—అలవాటైన హోటలు మురికి వేళ్ళిళ్ళు గొంతులో పడు తూండకపోతే!” అని తనూ కూచున్నాడు.

“నాకు మీ గురించి యేమీ చెప్పనేలేదు: అంది.

“— ఫుంది చెప్పటానికి?”

“మీ గురించి నాకు అంతా తెలిసిపోయిందేమిటి, మా కంపెనీలో వక క్లర్కుడి మీ పూరి ప్రక్కటాను, కంకిపాడు అరసు చెప్పాడు మీరు జనిందారుటగా!” అంది

“యింకా వన దేశంలో జనిందారుంటూ వున్నారా!”

“యిన్ని నెలలనండి కెడినుండి కూడా యేమీ చెప్పలేదు ?” అంది.

“యెన్నో దేశాల్లో తెలిసిన వాళ్ళకయినా అంతే నా గురించి నేను చెప్పకోవాల్సివీలేవు. నా గురించి నేను చెప్పకోకుండానివీలేవు. చునిషి మాట, స్వభావం, పరివరణంలో నిలుస్తాయి. వెనుకా చుందూ తడుచుకోకండా సామాన్య జీవనం గానే స్థాపక వుందని గ్రహిస్తారు.”

“అట్టి !”

గుమ్మం బయట నిలచి వ వున్న బదేశ్వరయను శ్రీని చూసి, లేచి గుమ్మంలోకి వెళ్ళింది ధవలక్ష్మి.

“మీ గుమ్మం, బయట గడియవేసి వుంటే—యిటు నీ గొంతు విని పించి వచ్చాను. మా వాగ్దానం రాలేదు. నేను ఆలా మా లేడీస్ క్లబ్బుకి వెళ్ళాలి. కీస్ యిస్తావేమోనని. యెక్కడికి వెళ్ళడం లేదుగా?”

“లేదు ఆలాగే” అని కాళం చెవులగుత్తి తీసుకుంది ధవలక్ష్మి.

వాచ్చి కూడంటూ “అవిడ వెళుసా?” అంది.

“యీ అగ్గిపెట్టెల వహల్లో పంటన్న భర్తల్లో కొందరు తెలుసు. అకొందరిలో కొందరి భార్యలు తెలుసు యివిడ వకరిభార్య అనుకుంటాను. తరచూ చూస్తుంటాను” అన్నాడు శ్రీవతి.

శ్రీవతి మాటలు యెంతో వచ్చివట్లుగా చూస్తూ, “అమె భర్త సిండ్రి కేట్ బ్యాంకులో క్యాషియర్. అవిడ రవయిత్రి. వంటలూ వార్చులూ అంటూ వ్యాపార రాస్తుంది, వత్రికలకి కొన్ని కథలు కూడా రాసింది— యింకా అచ్చు అవలేదు. తిరిగి వస్తుంటే నాకు చూపెట్టింది. యేదో వున్నాయ్— మెంతుకూర చింతామణి అని చాలవత్రికల్లో చూశారా?”

“వత్రికల చూపే ఆలవాటు లేదు సరిగా.”

“శ్రీవతిగారు యెక్కడుంటారండీ ?” బయటి నుంచి ముగ్గుంటు.

“మీ కోసం యేవరో వచ్చివట్లున్నాడు” అంది.

“అడిగిడుగా చెబుతారు వచ్చిడుగా యిండాకా వచ్చివట్లున్నాడు.”

“మరునిమిషంలో, గుమ్మంలో వుంటే, యెదురుగా శ్రీవతిని చూసి.

“హలో శ్రీవతిగారు” అంటూ గుమ్మం గోకి అడుగులు వేశాడు విజయ్ కుమార్.

“హలో రండి” అన్నాడు శ్రీవతి కూతునే — చేత్తో వక్కన వున్న కుర్చీ చూపెడుతూ.

లోనికి వచ్చి కూర్చుంటూ యెడరుగా కుర్చీలో వున్న త్రీవి చూసి చూపు శ్రీవతి వైపు చూసి, “గుర్తింగం కవిపై అడిగితే చెప్పాడు మీ అద్రను.” అన్నాడు విజయ్ కుమార్.

“అహో!”

“క్రితంసారి మనం కలిసినప్పటికీ మీరికా హాస్టల్లోనే వున్నారను కంటాను” అన్నాడు విజయ్ కుమార్.

“అనుకుంటాను” అన్నాడు శ్రీవతి.

“నేను క్రితంసారి హాస్టల్ కొచ్చినప్పుడు....” అని యేదో మాట్లాడుతూ, మధ్య మధ్యలో కంటి కొనకొంచి ధనలక్ష్మిని గమనిస్తూ వున్నాడు విజయ్ కుమార్ పరిచయం చేస్తాడేమోనని శ్రీవతి వంక చూశాడు.

“హు! యేదీటి, కులాసా? మీ లా చదువు యెంత వరకూ వచ్చింది?” అన్నాడు శ్రీవతి

“అ! యేదో పేరుకి చదువు” అని ధనలక్ష్మి చమకట్టుకుని చూపు క్షణకాలం పరిపాడు విజయ్ కుమార్.

“మంచిది. నాన్నగారికి చెప్పండి. నేనొచ్చి కనుకుంటానని.” అన్నాడు శ్రీవతి ధనలక్ష్మి వంక చూసి

తను వచ్చి కూర్చుని వున్నప్పుడు యెవరన్నా రావటం జరిగితే వచ్చిన వాళ్ళని పరిచయం చేసేవాడు శ్రీవతి. పరిచయం చెయ్యకపోగా, అలా ఆనేసరికి యేదో బిశేషం వుంకి వుంటుందనిపించింది ఆనెక. అదగలనుకుంటూ, “మంచిది అంటూ లేచి వెళ్ళింది ధనలక్ష్మి.

వెడుకున్న ఆమె పిరుదుల వంక చూస్తూ, “ప్రస్తుతం యేం చేస్తున్నారు?” అన్నాడు విజయ్ కుమార్.

“మిమ్మల్ని చూస్తున్నా.” అన్నాడు శ్రీవతి.

“యహో!” అని, “పేవర్లో వర్క్ చెయ్యటం లేదటగా?” అన్నాడు విజయ్ కుమార్.

“అవును.”

“యెవరీమె?” అని సిగరెట్ వెలిగించాడు విజయకుమార్.

యీ మహల్లో వున్న చాలా పోర్ట్రస్లలో వొక దాన్లో వుంటారు “
యం. యే. ప్రయివేటుగా కడుతుందట. విజయ కనుక్కోటానికి వాళ్ళ
వాన్న పంపించారు.”

“పేరు ?”

“తెలియదు. వాళ్ళ నాన్న పేరు తెలుసు. మేడమీద వుంటారు.”

“ఆ మర్క మా విజాం కాలేజీ రంగారెడ్డి కనిపించాడు. మిమ్మల్ని
చాలా పొగడేస్తాడు.”

“యిప్పుడు మీది నైట్ లా కాలేజీ కదా— విజాం కాలేజీ కాదుగా;
వికసింజే రెక్కన అన్ని కాలేజీలూ మీవేననుకోండి అంకిపేడు పెళ్ళిలో
మనవయం అయ్యారు అతను. నాకు వచ్చాడు.” అన్నాడు శ్రీవతి.

“వాట్టే తిరుగుబోతు” అన్నాడు విజయకుమార్.

“నేనూ తిరుగుబోతునే”

“యెంతమాట! నాడికి, మీకూ పోలికా!” అన్నాడు విజయకుమార్.

“అభిరుచిలో అవసరంలో స్టూడియోలో తేడా వుంటే వుండొచ్చు. నాకు
అతనంటే గౌరవం యేర్పడింది. విజయితీ బేరం అతనిది పైగా అతనికి
కొన్ని వియమాలన్నాయి. మోసగించి యే త్రీనీ నాశనం చెయ్యడం
కార్నర్ చెయ్యడం.”

“యిహో. ఐమీన్. అవకోర్స్. అట్లాంటివాడే అనుకోండి—”

“యెలా వున్నాడు? కులాపా? హాయిజ్ మిసెస్ విజయకుమార్;
పిల్లలా ?” అన్నాడు శ్రీవతి.

“పైస్. యంకా పిల్లలేదు. మీతో చిన్న పనిబడి వచ్చాను—”

“చెప్పండి” అన్నాడు శ్రీవతి.

“ధిల్లిలో రియల్ యెస్టేట్ మేజంట్ వినయ్కౌల్ మీకు తెలుసునని
విన్నాను—”

“అంతగా పరిచయం లేదు. క్రికం సారి ధిల్లి వెళ్ళినప్పుడు, అతనిని
కలుసుకోలేక పోయాను పోస్ట్ మాట్లాడాను. వ్యాపార రీత్యా తెలియదు.”

“ధిల్లిలో పోరాం ఫాబ్ కోనం చూస్తాను. అతని అడ్రసు.

పగిర అడ్రసు లేదు. డెరకరీజ్ పోను వంబడు గూసి గూసో

పున్న అడ్రసు ప్రకారం వెదుతూంటాను లేదూ, పోనుచేస్తే తనే వాస్తుంటాడు. డైరెక్టరీలో చూస్తే తెలుస్తుంది.”

“మీకు రెటర్ యివటానికి వీలయితే —”

“మనమానికి స్నేహానికి ఐతే యివ్వగలను. వ్యాపార వ్యవహారానికైతే అక్కర్లేదు. దేనికదే వెరీ యింటినియన్. కానీ డిసీవర్ కాదు. మంచికి, మంచి, చెడుకి చెడు వంటి స్వభావం. పూరితే నా పేరు చెప్పొచ్చు రెవరెన్యూకి. మీరే వెదుతున్నారా?”

“నారా వ్యాపారాల గొడవలు సరిపడవు. నేను విరసానికి ఫైన్ అర్జ్యుకి పరిమితం. మా వాళ్ళెవరూ, అతని పూర్తి పేరు — డైరెక్టరీలో చూడటానికి —”

“కాల్ సి. వివయ్ అని చూడండి. వారే పేరు వుంటుంది.”

“ద్యాయ్యండీ. వస్తాను. యేదో టిపిగా పున్నట్లున్నారు.”

“ఏదీ యేం లేదు. బయటికి వెళ్ళటోతుండగా అవివొచ్చింది. అంతలో మీరొచ్చారు. వచండి నేనూ బయటికి వాస్తున్నాను” అని లేచి మధ్య గది గుమ్మంలో అడుగు పెట్టి వాంగి, పక్కనుంచి తాళం అందుకున్నారు శ్రీవతి.

వాకిట్లో కొచ్చాడు.

ఓజయ్యకుమార్ స్కూటర్ పంచ గజా అవతల వుంది.

“య్యల్లు అదేమో అనుకొని అక్కడాగి అడిగాను. రండి బజార్లో ట్రాప్ చేస్తాను” అన్నాడు విజయ్కుమార్.

95

“అయ్యో పిలుస్తున్నాడు” అన్నాడు పూను వచ్చి రామ్మూర్తితో.

తాగితాలలోంచి తల పైకెత్తగంశా, ‘అయ్యట అయ్య, వియ్యే ధర్మ క్లాను పెధా పీడికి అయ్యట....’ అనుకుంటున్నాడు రామ్మూర్తి.

“యిన్నావా లేదా?”

“ప్రసాదీ పెదవ — యేక వచన ప్రయోగం — చుర్రాదా మననా

లేవు వీళ్ళకి. శ్రీమతి కాదంటాడు. వీళ్ళకి సౌమ్యత మంచితనం అమాయకత్వం వుండటం. రాయలసీమ ప్రాంతంలో వాళ్ళకి యేక వచనమేనట. కాగా నాటకనం అలక్ష్యం వున్నాయట. సర్కారు ప్రాంతీయులకు మర్యాద బాగా తెలుసట. అవసరం ఐతే వాయిదడమూ తెలుసట.

తూర్పు సర్కారు ప్రాంతంలో అతి పినయం, అతి మర్యాద మన్నవలున్నాయట. అవసరం ఐతే నిలుషానా మంచేసేతనమూ వుండటం. శ్రీమతికేం తెలుసు, వొడ్డున కూచున్న కబుర్లు. యీ అఫీసుల్లో సబార్డినేట్ గా వుద్యోగం చేస్తే తెలుస్తుంది. కానీ అట్లా అంశే వాప్పుడేమో, ప్రతి అఫీసరూ యింకోడికి సబార్డినేట్ నని మలుస్తాడేమో.... యీ అల్లిగా జనానికి మర్యాదా పాడూ లేవు....”

“పాబ్ యివ్వువా?”

—పాబ్ అంటే, గారు, అంటే అనికదూ! పాపం తురక పాలనలో వుండిపోయి తెలుగులో మన్నింపులు తెలియకనే కావచ్చు. వుర్దూలో ఐతే అట్లా కాకపోవచ్చు. యీ మర్యాద మన్ననలు పొందటానికి నే నెప్పుడు వుర్దూ యెక్కడి నేర్చుకునేది....

“అయ్య బయటకు పోవాలట. జెర్మిపో. గా కాగజ్ లు అప్పట్కి చూస్కోరదు; కోవమ్ చేస్తాడు—”

—కోవం చేస్తాడా కుర్మా చేస్తాడా. యింట్లో కుర్మానే చేస్తాడు. కమ్మబుమ్మమంటూ యెగురుతాడీ థర్డ్ క్లాస్ బియ్యే వెధవ—యింట్లో పిల్లి. పిల్లి కూడా కాదు. పేను—పుట్టి పేను కూడా కాదు. కుక్కిన పేను—వాడి పెళ్ళాం. అమ్మబాబో, దానిషండు యెవడై వా కుక్కిన పేనే అవుతాడు. వీడి పెళ్ళాంకి బుర్ర గొరిగించి మీసాలెట్టి....

రామ్మూర్తి ఆలోచనలోంచి లేచాడు. లేచిన రామ్మూర్తిని వసరంగా ఆలోచనలు మునుదుతూనే వున్నాయి.

అది అట్లా తగలెట్టావేం! అంటాడు కమ్మమని చూడగానే. అట్లాగే తగలడుతుంది నీమొహంలాగా—అంటాను నేను కరుగ్గా. యేం వుద్యోగం చెయ్యాలని లేదా? అంటాడు, పీకించితే మళ్ళీ నీ మూతివళ్ళు రాలిగొట్టించి వొచ్చాను మర్చిపోయావురా—అంటాను నేను పరిహాసంగా. వెధవ సిగ్గుతో కుంగిపోతాడు....

రామ్మూర్తి అఫీసరు గదిలోకి చొరబడ్డాడు.

“మిస్టర్ రామ్మూర్తి, ఆ లెటర్ మేం చేశావు; యింకా నోట్ పుటవ చెయ్యలేదేం?” అన్నాడు ఆఫీసరు దాటిగా.

“యెస్సార్. చేసున్నానుసార్,”

“యెన్నాళ్ళు చేస్తావు? యిదేం రిపెర్సనుకుంటున్నావా?”

“నెనసరీ యిన్ ఫర్ మేషన్ కోసం కలెక్టరాఫీసుకి రాకాం పార్. అది రాగానే—”

“యిన్ ఫర్ మేషన్ కి కాళ్ళు లేవు దానంతటది రావడానికి. అవసరం మనది. వెళ్ళి వట్టుకొచ్చి చెయ్యి.”

“యెస్సార్.”

రామ్మూర్తి గది బయటవచ్చాడు.

“అవసరం మనదట, జాయింటుగా వ్యవహరిస్తున్నాడు. కతికేది ఆ వెధవేగా; అమ్మాయ్యా వెధవ పైగా సిగ్గులేకుండా వస్తుంటున్నాడు. యిన్ ఫర్ మేషన్ కి కాళ్ళు లేవట దానంతటది రావడానికి—జోక్ కాబోయి అని— వెధవకి జోకడం కూడా రాదు. జోకడం అంటే యిక్కడ తూచడం అని అర్థం వుంది. వీడికి తూచడం బాగా వచ్చు. పార్టీలని బాగా తూచగూడు. యెవడెంత బదువు పెట్టగలిగేది పెట్టలేనిది. యేమోవా? బాధలెట్లాంటివో— నెలనెలా జీతం మాత్రమే యిస్తే వీటి పెళ్ళాం వీటి యింట్లోకి రానివ్వ దేమో—అందుకోసం గడ్డికరుస్తాడు. గడ్డి కరిస్తే నాకేం గుడ్డు కరిస్తే నాకేం. మధ్యలో వన్ను కరవడం దేనికి? వట్టుకుని వాడుగు వాయించావంటే. పోరా తొంపే—అని దులిపేశావంటే రోగం కుదిరిపోతుంది.

రామ్మూర్తి తన నీటువైపు వదులుంటే కార్నర్ వీట్లో కూర్చుని వున్న టైప్ రైటర్ మేరీ సౌందర్య తిలకం. “రామ్మూర్తిగారూ మీ కాగితాలు రడీ” అంది యింగ్లీషులో.

పక్కకి తిరిగి, “థాంక్స్” అని యికిలించి, అటు రెండడుగులువేసి ఆ కాగితాలు అందుకున్నాడు.

దీనికి పుట్టగానే ఆ పేరు పెట్టవుంటే దీనివ్యాపారాని గుడ్డివాళ్ళైవుంటా. తిలకం అవసరం లేనిదిగానీ—అవలు మురురేపీ తిలకం పెట్టుకోడానికి! ఆ గుర్రపు ముఖంలో నుంచి కారే సౌందర్యం. ఆహా—తొలు కొరు వలుపు కాకపోవట్టి, వల్చుటి జాట్లు క త్రిలించి మానె లేకండా జూలుగా వుంచబట్టి, తొడలూ చంకలూ కనబడే లాగా పొట్టి గొనేమకుని అంటూ సౌంటూ

లేకండా తిరగబట్టిగాని లేకపోకే....బయటికి చూడడానికి యెట్లా కనిపిస్తే నేం—అన్యాయం—రూపం దేముంది దేవుడిచ్చాడు—మనసు మంచిది. బుద్ధి మంచిదే....

మూడు నెలల క్రితం వోరోజాన, బజార్లో నలుగురెవరినో వెంటబెట్టుకుని వెడుతున్న రవిని చూస్తే రామ్మూర్తికి బుర్రలో ఆలోచన మెరిసి — మూడురోజుల తరవాత రవి దగ్గరికి వెళ్ళాడు. రవితో రామ్మూర్తికి అంతగా పరిచయంలేదు. వాకసారి తను విజాం కాలేజీకి వెళ్ళిన సందర్భంలో చరిత్ర యంత్రవలన, మాటల సందర్భంలో తనని అతను పోషల్ కంటిషియన్ అఫ్ యిండిపెడ్యువల్ గురించి అడగటం తను వివరించటం—అంతవరకే. ఆ పరిచయాన్ని పురస్కరించుకుని వెళ్ళి, తనని పుద్గోగంలోంచి పీకేసిన నంగతి చెప్పి, “మీలాంటివాళ్ళు తలుచుకుంటే నన్ను తొలిగించడం అన్యాయం అని నిరూపించి, న్యాయం జరిపించవచ్చు” అన్నాడు.

“అన్యాయాన్ని నిరూపించటంకష్టం. నయానో భయానో సాధించాలి. వాడి జాతకం తెలుసుకుని నాలుగు నొక్కలు నొక్కి పని చేయించుకోవాలి. మీరు వివరాలన్నీ రాసివ్వండి ప్రయత్నిస్తాను, లేదరు రాస్తాను, తరవాత.” అన్నాడు రవి.

“దేనికి నేనే వాస్తానులెండి ; మళ్ళీ అదివారం వచ్చి కలుస్తాను.” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“ఆ చిన్న పెంపొరరీ పుద్గోగం దేనికి అంత చనివి?” అన్నాడు రవి.

“అదై నా దొరకని రోజులు. కాగా కొన్నాళ్ళే. త్వరలో నాకు పోస్ట్ డాక్టరరీ ఫెలోషిప్ వస్తుంది” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

నెలరోజులకి రామ్మూర్తికి ఆ పుద్గోగం యిప్పించాడు రవి.

“10-A- పెంపొరరీ వేకేప్పిల్లో తను వియామకం చేసిన వాళ్ళ దగ్గర నాలుగో వొంతు జీతం మీ అసినరు పుచ్చుకుంటాడట. మీరివ్వలేదని తీసేసి వుంటాడు.” అన్నాడు రవి.

“యివ్వడం యివ్వకపోవడం తరవాత మాట. ముందు నన్ను అడగ విదే!” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“చప్రాసీ మించి వుంటాడు. మీరు గ్రహించివుండరు.”

“ఐకే యిప్పుడు నెలనెలా నాలుగో వొంతు వాడికివ్వాలన్నమాట!”

“అక్కర్లేదు. నాడు వరమ కళ్ళుర్తి వెధవ. వాణ్ని యెక్కడ నొక్కలో అక్కడ నొక్కి వుంచాను. మీ జోలికిరాదు నాకాండిదేల్ అవి. వొస్తే దబాయించండి” అన్నాడు రవి.

“మీకు కృతజ్ఞతలు యెట్లా చెప్పాలో-”

“యెట్లాగూ చెప్పొద్దు” అని చిన్నగా నవ్వాడు రవి.

ఆ కాగితాలు పూర్తిచేసి ప్యానుకిచ్చి వదిలిస్తూ ; “యా అర్థయకి యెంత గిడుతుందో గాడిదవాడుక్కి. ట్రైబల్ వెల్ ఫేర్ పెల్ లోని యీ ప్రాజెక్టుకి కూడా వీకే వైర్లెస్. వీడికేం తెలుసుపని! పీడికింద నేను అని పైంటుని!” అనుకున్నాడు రామ్మూర్తి.

బదున్నర వంది.

వర్స తీసి పొడర్ అద్దకుని, లిప్స్టిక్ పూసుకుని, చేత్తో జాట్లు సరి చేసుకుని లేచి, “యివాల్కికి తెనులండి రామ్మూర్తిగారూ,” అంది మేరీ సాం దర్య తిలకం యింగ్లీషులో.

“హీ హీ!” అని యికిలి చి గేచి నుంచుని పైలు డ్రైలో మడేశాడు రామ్మూర్తి. అమె బూట్లు బకబక గుడ్డుం దాటింది.

మేరీ సాందర్య తిలకం. మేరీ అంటే హిందీలో నా అపి అర్థం. మేరీ సాందర్య తిలకం అంటే నా సాందర్య తిలకమూఅని అర్థమన్నమాట హాతోస్సి....

రామ్మూర్తి బయటవడ్డాడు. వడక.

బస్టాపు.

జ్యోతి, భక్తకన్నప్ప వాల్ పోస్టర్ల కింది వో మురూళం సినిమా. వడకగది రతికాండ కాండం బొమ్మని సరిగా చూడనివ్వకండా-- బమ్మలు అగేవీ అగగండా పోయేవీ, స్టాపుకి అవతలగా అగి పారిపోయేవీ.

యెవరో పాట కూస్తున్నాడు-- “ముత్యాలా వొస్తావా” అంటూ.

ఆరగంట.

యెలాగైతేనేం వో బమ్మలో చొరబడ్డాడు.

కంపు-- చెమట కంపు. రకరకాల చెమటల, మగ చెమట కంపు సాయంకాలపు అపీను బమ్మల చెమట కంపు

దిగాడు యెక్కడం యెంత కష్టమో దిగటమూ అంతేకష్టం.

తనుండే వీధిలో వదుసున్నాడు. రబ్బీరోడు.

నడుస్తున్నాడు.

“హలో” “యెవరో వాడకట్టలో మనిషి.

“హలో—హీ—హీ!”

అతనికి కొద్ది దూరముగా వైకిలు చక్రాల బండి--బండిగిందా ఆపిరి వచ్చు.

అంతలో చెవకనుంచి వచ్చి ముందుకు దూసుకుపోయిన కారు. కారులో తార వాళ్ళు తే కారు నడుపుతూ. గుర్తింరాడు. భుజం చెంపజబ్బి కనిపించాయి.

కారు దూసుకు వెళ్ళిపోగా రేగిన యెర్రదుమ్ములో రామ్మూర్తీ, పళ్ళ బండి.

గాలి దుమ్ముగాలి దుమ్ముగాలిదిమ్ముగాలి గుడ్డుగాలి గుమ్ముగాలిబొమ్ము గాలిపిల్లగాలి పిల్లగాలిలో పిల్ల గాలి పిల్లగాలిలో దుమ్ముగాలిలో పిల్లగాలిలో పళ్ళబండి పాలవచ్చు పాలవచ్చు పాలపండ్లు పాలవచ్చు పాలపండ్లు డాబ్బున్ వుయ్యాలి కార్లో పంక పాలపండ్ల చెట్టునుండి రాలినవండు నేలమీదో గుంటలోనో కాక మహారాష్ట్ర వడిండి అదీ లక్కె....

రామ్మూర్తి యిల్లుచేరాడు. కలుపు తిట్టాడు. లోపల్నుంచి పసిబిడ్డ యేడుపు. రామ్మూర్తి భార్య క్రికం నెలలో మగ పిల్లజ్జీ ప్రసవించింది. కొలికామ్మ అవదంవల్లి కష్టమే బంది. అతని ఆత్మవచ్చి రెండు నెలలండి క్రికం వారమే వెళ్ళింది. మధ్యలో అతని కల్లి చెల్లెలూ వచ్చివెళ్ళారు.

కలుపు తెరుచుకుంది. గుమ్మంవక్కన భార్య నిర్మల.

“నాదెండుకట్లా గొంతుచించుకుంటున్నాడు: నేను యింటి వొచ్చా ననా” అన్నాడు రామ్మూర్తి విముగ్గా.

“పనిగండుని అనేం నూచిందీ” అని విదావంగా. నిర్మల చూచి, కాపిగా దెల్లంపాకంలాగివట్లుగా వుంటుంది.

చూచి జావజారివట్లు మనిషి నీరసపడినట్లు తగలదుతుందేం తిండిలేనట్లుగా—అని మనమన దిరాకునదీ, “యెన్నాళ్ళ నుండి వునవానం” అని అనబోయి అగి, “వాంట్లో యెట్లావుంది?” అన్నాడు.

నిర్మలని చులకనగా పరిహసిస్తూవున్నాడు వొక్కొసారి ఆ రాత్రి రైలుపెట్టెలో రమణిగుర్తుస్తుంది. లోలోన వొణుకువొస్తుంది. రమణి పేరు అతనికి తెలియదు. తనలో తను నామోషీనదీపోతాడు. ఆ విషయం-యెవరి

తోనూ అవలేదు.

“నాకు కాస్త వయంగానే వుంది. చాటుకీ జ్వరం తగ్గలేదు. చాత్తరు దగ్గరికి తీసుకెళ్ళి చూపెట్టండి” అంది.

మూడు రోజులనుంచి ఆమెకి జ్వరం తరచూ యేదొకటి స్వల్ప అన్వస్థత వుంటూంటుంది, ఆమెకి”.

“తల్లిని మవ్వే తీసికెళ్ళు. నీకు జ్వరం తగ్గిందన్నావుగా” అన్నాడు.

నరేపన్నట్లు తలవూపింది.

ప్పాదించి వచ్చాడు.

టిఫిన్ కాఫీ.

టిఫిన్ మెక్కి కాఫీ తాగేవరికి రామ్మూర్తికి కాస్త వుత్సాహంగా అనిపించింది నిర్మలమీద మరో తోక్ వెయ్యటోయి అగిపోయాడు.

తిట్టినా, దీచించినా, ప్రణయించినా, ప్రళయించినా, నరసింహిని విరసింహిని— ఆమె సీరసింహిని అనిపిస్తుంది రామ్మూర్తికి. మొదట్లో మొదట్లో నిరసిస్తున్నట్లుగా అనుకున్నాడు. గానీ అది సీరసింహిని అని తరవాత తరవాత అనుకున్నాడు.

రామ్మూర్తికి పావుగంట క్రితం రస వక్రమంచి చూసుకుపోయిన యెర్ర వడవ కాదు గుర్తొచ్చింది— నిర్మలవంక చూడగానే.

—అదేం వక్షం. అందునా బాలింకవక్షం! అదుకే పిల్లాడికి నీసా పాలు. నీసాపాలు పాలనీసా గాజనీసా గాజకారు నీసాకారు గాజకారు గాజపాల— కవల పిల్లలికి, నరదాకి అప్పుడప్పుడూ — మొగుడూ లేడు కడుపులేదు పాలాలేవు— కానీ పాలు పాలు పాంపండ్లు పాలబంతులు....

“రిజి విలిప్తే తీసికెళ్తామి మరి—”

“యీ సీరసాన్ని వసిబిడ్డదే యెత్తుకోవాల్సివున్నది” అనుకుంటూ “నే తీసికెళ్తాలే—” అని లేచి పిల్లల్ని భుజాన వేసుకున్నాడు.

పిల్లలు మరింత యేడవటం మొదలెట్టాడు కదలికకి.

“యింజక్షను చూచి గుచ్చినట్టు యేడుస్తాదేం— నీ లక్షణమే అబ్బింది” అని విసుక్కున్నాడు.

“నేను యింజక్షను చేయించుకుంటూ యేడవడం మీరెప్పుడు చూశారండీ?” అని చమత్కరించటం ఆమెకి చాతకాదు చాతకాకండానే చాతకాని

అలా యేదో అంచే, రామ్మూర్తికి చమత్కారంలా రాక చురకలాగా అని పించింది. యేదో ములుకుమాట అన్నాడు. మరలకు గుచ్చుకున్నదీ లేనిది తెలియపిలాంటి, ఆమె మౌనం,

“ఆ రాక్షసుడు యక్షప్రశ్నలన్నీ అడుగుతాడు. పొద్దుటినుండి వీడి గాఢంతా నాకు తెలియదుగా— మహ్వరా—” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

తల వూపింది విర్రుల.

96

సాయంత్రం ఆరు గంటలవేళ.

రోడ్డువెంట నిదానంగా పోతున్న విజయకుమార్, చక్కన సినిమా హాలు ఆవరణలో కొందరిని చూసి; వెంటనే స్కూటర్ లోవకి తిప్పాడు. వెనక కూర్చుని వున్న యాదగిరి, “యిటు యాడికి?” అన్నాడు.

“చాపూ పీతా కల్యాణం గొప్ప సినిమా” అన్నాడు విజయకుమార్.

అక్కడ నిలుచుని వున్నవాళ్ళలో లలితకళం విపుణులు కొందరు వున్నారు. తన ఆసక్తి వాళ్ళకి తెలియాలని విజయకుమార్ దిలావర్ దగ్గిరికి వెళ్ళవలసివచ్చాడని యిటు తిరిగాడు.

మధ్యలో చాలాసార్లు యాదగిరికి చాలా విషయాలు వివరించాడు. విజయకుమార్. యింటిర్ వల్లో అవసరం లేకపోయిన, మూడు నాలుగు సార్లు వివరించాడు. బయటికి లోవకి, తిరిగాడు.

“యేమ్ పిమ్మ బోర్ గున్నది.” అన్నాడు యాదగిరి. తనకి కాస్త విముగ్ధుడనే అనిపిస్తున్నా “ఏమిటెవడు చాలాయెంటెర్స్టింగ్ గావుంది” అన్నాడు విజయకుమార్.

తెర దగ్గరిపట్లా శ్రీవతిని చూసి ఆశ్చర్యపోయాడు విజయకుమార్.

యిలాంటి సినిమాలయితే — ఖాళీగా తెరిపిగా వుంటుందని శ్రీవతి, కింది తరగతి బిక్కెటు కొనక్కుని తెరముందు కూచుంటాడు.

సినిమా ముగిసిన వేళకి నవ్వుగా జల్లు పడుతోంది. జనం వరండాలో నిలుచున్నారు. కొందరు చిరుకుళ్ళో నడిచి వెడుతున్నారు.

శ్రీవతి, విజయకుమార్లు దూరంనుంచి వాకరినొకరు చూసి

యద్దూ వది అడుగులు ముందుకు వేరారు.

“లేదర్ బ్లాసులో కూచున్నారు?” అన్నాడు విజయకుమార్.

“నేనూ లేదర్నే. కేపిటలా కేపిటలు మీది పాఠం ఫలిపాయం లేపి పని. లేవే.” అని చివ్వుగా వచ్చి, “మరేంలేదు. యిలాంటి సినిమాల కొత్తే పై తరగతిలో కూచుంటే, విజ్ఞానపు అజ్ఞానపు రన్నింగ్ కామెంటరీలు వివరేత చావాలొస్తుందని” అన్నాడు శ్రీపతి.

“అదెళ్ళి టీ తాగుదామా?” అన్నాడు విజయకుమార్.

“వో.” అన్నాడు శ్రీపతి.

చినుకులో నాలుగడుగులు వేసి, వక్కనే యిటు హాయి అవరణలోకి అటు రోడ్డుమీసకి పున్న యిరానీ హోటల్లో కూచున్నారు. కూడా యాద గిది.

“హీరో హీరోయిన్లు చాలా బాగున్నారు” అన్నాడు విజయకుమార్.

“వోర్డ్ మాస్టర్ల ఫీమేర్ న్యూడ్రాల వున్నాడు. కాకపోతే వాళ్ళు మన వీలం తెలియదు” అన్నాడు శ్రీపతి.

“బాపూ గొప్ప అర్దిష్ట. గొప్పగా తీశాడు.” అన్నాడు విజయకుమార్ సిగరెట్ వెలిగిస్తూ.

“కెమెరామన్కి మరీ మరీ చక్కని యాంగిర్స్ని పెంక్ట్ చేసి పెట్టి బహూ రంగుల రలయిక కాంపోజిషన్లూ బాపూ ప్రత్యేకత. గంగావతరణ బావుంది. బాపూ పరిమితం వసునరించి, Bapu is too lyrical for the mighty sublimeness of the Gauga and the Himalayas. రోలిక్ వేసిన The Birth of Ganges చూడకగింది—”

మధ్యలోనే అందుకుని, “అవును ఆ వోర్డ్ మాస్టర్ చాలాగొప్పగా నేకాడు” అన్నాడు విజయకుమార్.

‘వారి నీ అజ్ఞానం మందా. వాలెక్స్సో ఫీమేర్ న్యూడ్రం అవ యనాలు వీడి తళ్ళలో మెదిలి వుండాలి.’ అనుకుని, “రోలిక్ వెనకటి శబ్దాల యూరోపియన్ వోల్డ్ మాస్టర్ కాదు. వికొలన్ రోలిక్ రష్యన్. చాలా కాలం హిమాలయ ప్రాంతాల్లో వున్నాడు. అతని రెంవో కాదుకు తొలి భారతీయ సినిమాటి దేవికారాణిని పెళ్ళిచేసుకున్నాడు. ఆ చిత్రం సంజీవదేవ్ గారి దగ్గరైంది—”

చుక్కలోనే అందుకుని, “అవును ఆయనది మా జిల్లానే. వాళ్ళింట్లో చూపెట్టారు నానీ. హిమాలయాల్లో శివుడి జటాజూటంలో నుండి జలపాతంలాగా దూకుతున్న గంగవరదం.” అన్నాడు విజయకుమార్

‘వారి సిగ్గులేనివెడవా! నీలాంటినాటే యింటివాయలకికూడా రానీయ దాయచ. విన్నూ పడమీదికి తీసుకెళ్ళి నీకు ఆ చిత్రం చూపెట్టారన్నమాట! దాస్తే శివుడి చుట్టే గొట్టాడుపోయిన జట్టులోంచి జలపాతంలా దూకుతున్న గంగవరదం చూచిందన్న మాట! శివుగా, నీ మొగిదా: The Birth of Ganges. గంగ జన్మించి ప్రగాఢంగా వుంటుందిగానీ జలపాతంలాగానో బృందావన గర్జనలో పొంతినలాగానో వుండదురా చీంబోతు వెధవా’ అనుకుని, “మీరు చూసిన చిత్రం చూకకలై వుంటుంది. కేలంథర్ బొమ్మ లాంటిది. రోరిక్ చిత్రంలో అదేమీ లేవు” అన్నాడు శ్రీవతి.

విజయకుమార్ గుర్రుగాచూశాడు, పెదాలూ మూతీవిగింపాడు. క్కన యాదగిరి వున్నందున మరీ యిబ్బంది వడ్డాడు. ‘వీడేదో పెద్ద తెలిసినాడి లాగా పెద్ద పెయింటర్ లాగా చూట్టాడతన్నాడు. జన్మలో యెప్పుడూ బ్రహ్మ పుచ్చుకుంటుండడు —’ అని కసిగా అనుకుంటూ, ‘బూత్ బ్రష్ తప్ప’ అని జోడించుకుని, తనలోనే విచారంత వప్పుకుని, “మీరు చెప్పున్నది ఆ చిత్రం గురించా. అవును — అది జట్టాంటిదే” అన్నాడు విజయకుమార్.

“జిల్లాలో గోటి గేదిది.” అన్నాడు యాదగిరి సీరసంగా.

“బాపూ పెయింటర్ కదా అందుకని యిట్లాకూడా తీస్తాడు” అన్నాడు విజయకుమార్ యాదగిరితో బోధపరుస్తున్నట్లుగా.

“బాపూ పెయింటర్ కాదు. మంచి లైన్ డ్రాయింగ్ యిల్లప్రేషన్ అర్టిస్ట్.” అన్నాడు శ్రీవతి.

విజయకుమార్ అంటా, “శ్రీవతిగారూ, థీర్లీలో మీ ప్రంధు ఆ వినయ్ కార్ చాలా సుహృదరింపాడు. త్వరలోనవిజరగవొచ్చు. థ్యాంక్యూ వెరీమచ్” అన్నాడు విజయకుమార్.

“బారిష్టరుకుక్కవామి.” అన్నాడు యాదగిరి.

శ్రీవతి చిట్లు చెల్లించబోతే, ఆర్దునడి విజయకుమార్ చెల్లించాడు.

“టీ పిక్చర్లు చూపరిస్తే యేం?” అని చిన్నగా వన్నాడు శ్రీవతి.

‘నీ చురుకం తెలివికేం?’ అనుకుంటూ విజయకుమార్ బయటికి నడిచాడు “మీరెటు?” అని శ్రీవతితో అంటూ.

“అ మాత్రానికే మూంగాలా!” అని వక్కన చేరి బ్లాజ్ హక్కులు తప్పించాడు.

అవతలికి జరగబోయింది.

“జేబాల్సింది వేషలేస్తన్నావినా?” అన్నాడు అక్కర్లంగా.

“నాకు నావ్వలు కూడా” అంది.

“నేనో పట్టుపడితే నావ్వలు ఆమ్యే యెగిరిపోతయ్” అని సిగరెట్ వెలిగించుకుంటున్నాడు.

సీత కళ్ళవెంటి పీళ్ళొచ్చాయి. అలాంటిది అలాంటిది లేవందువల్ల మండుకొచ్చింది. అనలే కొత్తపిల్లి పోయిందన్న యిదిలో వున్నందున మరింత మండుకొచ్చి సిగరెట్ తో నో చురక అంటిందాడు చనుగుబ్బమీద.

యేడుపు అవుతుంటున్న మూలిమీద పెదవులు బిగించి వళ్ళతో నొక్కాడు.

స్తనాలమీద గోళ్ళతో దిగుచున్నా, వళ్ళతో కొరుకుతూ, పైకిజరిగి ఆమెని అక్రమించుకున్నాడు.

అమె మూలుగుతోంది.

“నీయమ్మా రోగిష్టితంజా జన్మంతా సీతో యిట్లా నానా చావుచావా లేమో నేను - యెక్కడ చాపురించావే” అని చీదరించుకున్నాడు.

అమె మూలుగు అగిపోయింది. శ్వాసకూడా అగిపోయినట్లుగావక్కకి అంటుకుపోయింది.

వని ముగించుకుని, రగ్గు కప్పుకుని ఐదో నిమిషంలో గుర్రుపెడుతున్నాడు విజయ్ కుమార్.

అతని గురక మొదలయ్యాక, సీత కళ్ళవెంటి పీళ్ళు ప్రవహించటం మొదలయ్యా.

ఆ మంచం మీద పడుకోలేకపోయింది. లేచి వెళ్ళి కుర్చీలో కూచుంది.

యేడుపు పెల్లెలుకుకొస్తూంటే చప్పుడవకండా బాత్ రూం తలుపుతీసి లోనకి వెళ్ళి తలుపు మూసుకుని బిగ్గరగా యేడ్చింది - గొంతు నొక్కి పట్టుకునే.

నొంట్లో యే బాదా తెలియవంతగా మనవంతటా యేహ్యపు దైవపు ఆనమానపు బాధ. అంఘా దర్శి శాశ్వరాన్ని బాధ.

పావుగంట.

కన్నీళ్ళు ఆగిపోయాయి. ముఖం గంభీరంగా తీక్షణంగా ఉంది. కాఠిన్యంగా అవిసిపోయింది.

రెప్పలు వైకెత్తి, యేదో ఆలోచిస్తున్నట్లుగా యెక్కడో చూస్తూ—
మూడు నిమిషాలు.

బాల్‌రూం లోనికి గదిలోంచి బయటికి వచ్చింది. తిన్నగా వంటగదిలోకి వెళ్ళి, యెక్కిక్ స్టవ్స్ వాక నవ్వు బునువతీగ ముక్క వట్టుకుని గదిలోకి తిరిగివచ్చింది. గయపు గడియపెట్టింది.

బాల్‌రూంలోకి వదిలింది. తలుపు దగ్గరికి లాగింది.

ప్లగ్గ తగిలించి స్విచ్చి నొక్కింది. ప్రింగ్‌కాయర్ యెర్రగా అవుతోంది

తీగకూడా వేదెక్కింది.

స్టవ్ ప్రక్కనే కూచుని చూస్తోంది.

“యేడుకొండగావాడా యే జిన్న పాపమో యిది. యింక నా నన్ను నీ దగ్గికి చేర్చుకో” అనుకుంది మనసులో.

చేతికి రింగు అంటుటం లేదు. వేకి తగులుతోంది.

అరంగుళం దూగంలో చుట్టూపు. అరక్షణం వ్యవధి.

పెదాలు బిగించి, కళ్ళు మూసుకుని, చేతివేళ్ళు తిప్పింది సీత.

రోజూ ఆరింటితే లేచి, వంటింట్లో వంటచునిసికీ తనకి తోడుగా వుండే సీత లేచి రాకపోతే ఆశ్చర్యపడింది వాళ్ళ పిన్నత్త.

యెనిమిదింటికీ మెలుకువొచ్చింది విజయకుమార్‌కి. పావుగంట బద్దకంగా పడుకుని లేచి, కాళ్ళు కింద పెట్టగానే జిల్‌చున్నాయి. వెంటనే పైకి తీసుకున్నా అర్థంకాక మళ్ళీ కిందపెట్టాడు. వెంటనే జిల్‌చువటంతో—క్షణకాలం ఆలోచించాడు— యెక్కడన్నా వైర్ యర్డ్ ల వుంటుందేమో అనుకుని, కొస్త అవతలగా వున్న స్లిప్పర్లు పాదాలతో అందుకున్నాడు, మంచం అంచు మీదనుంచి జారి. వాటిలో కాళ్ళపెట్టి చకచకా బయటికి వడిచాడు.

గది బయట, స్లిప్పర్లు విడవకండానే బొటనవేలితో గచ్చు తాకి చూశాడు. యేమీ అనిపించలేదు. కాలు తీసి నేలమీద పెట్టాడు. కొద్దిగా జిల్

అనిపించింది. హాల్లోకి వెళ్ళిచూశాడు. ఆక్కడేమీలేదు. మంత్రం

కూడని వున్నాడు — చెప్పులవక్కనే నేలమీద కాళ్ళు పెట్టుకుని.

లేదీ మిగతా గడుల్లోకి వెళ్ళాడు.

వంటింట్లో వంటమడిసి, పింతల్లి.

“నీక యింకా లేవలేదేరా. వాంట్లో బాగాలేదా?” అంది.

వివరణవట్టుగా బయటికొచ్చి, చరచరా తవగదిలోకి వెళ్ళాడు. వాంగి మంచం కింద చూశాడు.

బాకరుం తలుపు నెట్టాడు, నేలమీద పడివున్న నీత. యెలక్ట్రిక్ స్టాలో చెయ్యి!

వాణుకు పుట్టింది. గబగబా వచ్చి మంచం మీద కూచున్నాడు. అంతలోనే లేచి పుట్లోకి వెళ్ళి — పింతండ్రితో చిన్నగా విషయం చెప్పాడు.

విజయకుమార్ మెయిన్ ఆఫ్ చేస్తావని వెళ్ళబోతుంటే, “వాద్ద యిదేపు టీ లియ్యి” అన్నాడు పింతండ్రి.

తీపేసి వచ్చాడు.

యిద్దరూ గదిలోకి వచ్చారు. తలుపు గడియ వేశారు. బాత్రూంలోకి వెళ్ళి — చెరోవక్కావట్టుకుని నీత మృతదేహాన్ని లేవనెత్తి తెచ్చి మంచం మీద పడుకోబెట్టారు. దుప్పటి కప్పారు.

విజయకుమార్ “పిన్నికి చెప్పుతా” అన్నాడు.

“యిక్కడికి పిలుపురా”

విజయకుమార్ పిలుపుకొచ్చాడు.

గడియ వేశారు.

“యీ ముండ చువ పీకలమీదకి తెచ్చింది. యిష్టం లేదని చెప్పే దీన్ని దీని కొంతకీ వంపేనాళ్ళంగా — యింతోటి సుందరాంగి దొరకదనా” అన్నాడు అతని పింతండ్రి.

“నీక మంచిదంటే.” అంది చిన్నగా.

“మంచివైతే యిలా చువ పీకలమీదకి తెస్తాడా? నువ్వు వంటింట్లోకి వెళ్ళు. నీకకి వాంట్లో బాగాలేదని చెప్పు. ఐకే యిటెవర్నీ రానివాద్దా” అన్నాడు. ఆమె వెళ్ళింది.

“వాకే నువ్వు వేరే యెవరన్నా యింకో డాక్టరుకి ఫోనుచేసి పిలుపు మా బాబాయికి వాంట్లో బాగాలేదని. డాక్టర్ కొచ్చి వరీవ్వు చేపట్టవ్వు నువ్వు

వంటిందో తెల్సి చిన్న గిన్నెతో వేళ్ళీలట్టుకురా — దాకం తెల్సిపోయినాక, వంటిందోకి ఆ సీళ్ళగిన్నె పట్టితెల్సి — సీతరి దాకం మంజెల్ల గిన్నెల్లాదు. గదిలో అలికిడి వనివారా న్నాడని చెప్పు, వనళ్ళకి వివరించట్లు” అన్నాడు. గుంటపేటలో యిదింతా జరిగిపోయింది.

“దీన్ని గవచివగా చెక్కడన్నా పాత్రేవే —” అన్నాడు విజయ్ కుమార్.

“పీకలమీదకొస్తంది. సాయంత్రం చచ్చి పోయినట్లు, దాకం అప్పుడే చెప్పి చెళ్ళివట్లు వెళ్లికించి వంతు మిచ్చాం. వాళ్ళవాళ్ళకి సాయంత్రం తెలిగ్రాం లిప్పు”

“యింకేమన్నా వుందా? వాం అన్న అసాధ్యం” అన్నాడు విజయ్ కుమార్.

“అడిరెండుకు ఖరగ్ పూల్లో వాడికి. దాని బాటుకిప్పు. తెలిగ్రాం రేపొద్దుటికి గాని పూరు చేరదు”

“యెవరైనా ముఖంమీద గడ్డ తొలగించితే వంటిందగు అట్లా —”

“మేకప్పు రంగేదన్నా పట్టుకొచ్చి ఎప్పుడు వాళ్ళంతా. ముఖం దవడలా అయ్యా రాక్షసరిగ నొసక, చెప్పు చీక లోపకి పెట్టు. పాడే గీడే మెుమ్యటం వొడ్డు యిప్పుడప్పుడే మనవాళ్ళకి చెప్పొచ్చు. యిప్పుడయం మన ముగ్గురికీ తప్ప యింకో ప్రాణికి తెలియరాదు. అయి వీన్నెవడు చావమన్నాడు పెంజలంజ. నీతో చస్తానని చెప్పిస్తాంరా?”

“వుంహూ. బాగానే మాస్తన్నాగా. యేం పట్టుకొచ్చింకో రాత్రికి రాత్రికి —”

“యేం లేకుండా యెట్లా వుంటుందీరా?”

“యేం లేదు బాబాయ్. వాంట్లో బాగాలేదు యీ పూట వొడ్డంది. ఆ మాత్రానికే యేం వల్లేదుకే — అని నేనేదో కమ్మగ్గి కత్తానుకే. అంత మాత్రానికే యంత అమాయక్యం చేసిందంటే — యదేవాటిరైనా మన పీకలమీదకి తెచ్చును.”

సాయంత్రం వార్త వెల్లడించారు.

రేవణిరోజు కీడురోజు శవాన్ని వుంచకూడదు — అని అప్పటికప్పుడే తరలించాడు వ్యాసులో. యింకా రెండు కార్లలో మరి కొందరు వున్నారు. మునిసిపల్ ఆఫీసర్ వాకతము, పోలీస్ సర్కిల్ యిన్స్ పెక్టర్ వాకతము

వాళ్ళకి సన్నిహితంగా తెలిసినవాళ్ళ కూడా వున్నారు.

సీత తండ్రి వాళ్ళ మరనటిరోజు మధ్యాహ్నానికి వచ్చారు. మిగతా వాళ్ళ ఆ సాయంత్రానికి వచ్చారు.

“పైరల్ ఫీవర్. వాస్తే చాక్క-రోజు కంటే మించి బతకరంటి. చెప్పటమే అలిశ్యంగా చెప్పింది” అన్నారు.

మూడోరోజుకి సీత తల్లిదండ్రులు, వాకరిద్దరు బంధువులు వున్నారు.

“పిల్లలన్నా రేరుగా వెంటనే చూ ఐదు లక్షలూ యిచ్చేసెయ్యండి” అన్నారు సీత తండ్రి.

“అవి అప్పుడే మీ అమ్మాయి కిచ్చేకాం అడిగితే.” అన్నారు.

“యిస్తే మాకే యిచ్చేదిగా. అట్లాంటే అబద్ధం మాటలేందుకు?”

“ఐతే షేం అబద్ధాలి కోరులమా?” అని పోట్లాటకి డిగరు. ఆమె

పేర మిల్లులో వున్న పేర్స్ యిమ్మని యెదురు అడిగారు.

మూడోరోజు సాయంత్రానికి ఆమె అన్న వచ్చాడు, ఖరగ్ పూర్ మంచి.

“అంత హడావుడిగా యెందుకు చెయ్యాలొచ్చింది దహనం?” అని అడిగారు.

“అప్పుడొచ్చి యక్షప్రశ్న లేస్తన్నావు. వుంచితే కీడు అని చెప్పితే చేశాం.” అని బుకాయించటం మొదలెట్టారు.

ఆ మరనటి రోజున వాకరినొకరు బాతులు తిట్టుకోవటంతో ముగిసింది.

ఆ వెంటనే సీతకు, “ఆ కంపెనీ షేర్లు మాకే రావాలి. అట్లా ఆ సీతంది. తన అభిమతం నెరవేరటం ధర్మం—” అని కోర్టులో కేసు పెట్టారు.

సీత తరపువాళ్ళు, “శ్రీ ధనంగా యిచ్చిన ఐదులక్షలూ యిప్పించమని” కోర్టులో కేసు వేశారు— కట్నం అనే అర్థం రాకండా జాగ్రత్త వడుతూ.

కేసులు వడుస్తున్నాయి.

విజయకుమార్ ప్రవర్తన, సీత స్వభావమూ తెలిసిన వాళ్ళు— సీత అర్మహత్య చేసుకుని పుణ్యుడనీ, అందుకే అంత గోప్యంగా వేగిరం జరి

పించేశారు - అని అనుకున్నారే - యిట్లో పనివాళ్ళతో నహా.

“వారే నువ్వు కొన్నాళ్ళున్నా పోయిరా. ఢిల్లీలో ఆ వసుందిగా అక్కడి తెళ్ళ” అన్నాడు పింతండి.

“వో, యస్” అన్నాడు విజయకుమార్.

“వురే. యిందుకైతే వచ్చావ్ గానీ. కట్టుకున్నదాన్ని హింసించకురా పాపిష్టాదా - మళ్ళీ పెళ్ళి తగలడితే” అన్నాడు.

“నాకు పెళ్ళివాద్దు పాడూ వాద్దు బాబాయ్.”

“నీ బాబుకి మాకూ నువ్వాక్కడివే. నువ్వు పెళ్ళి తగలడకపోతే యిదంతా యీవై (పోప!) కుక్క తిరుగుళ్ళు మావరా నన్నానీ.”

“చాచా, లేదు బాబాయ్. అయ్యన్నీ కుక్కతనా. మానేసి చాత్రోజా లైంది. యెందుకు చేసిందో ఆ పని. వుట్టి మూర్ఖపుడి. చాచి తల్లి తీరేదానిదీ” అని నమర్చించుకుని ఢిల్లీకి రైల్వేస్టాండు విజయకుమార్.

97

టాక్సీ దిగి డబ్బులిచ్చి లోపకి నడిచాడు రవి.

రవిని చూస్తూనే, “రండిసార్. మీకు ఫోను చేయించిన రెండు నిమిషాలకి అర్జంటు వనేదో వచ్చి వెళ్ళారు. యిప్పుడే వచ్చేస్తారు” అన్నాడు మంత్రిగారి పర్సనల్ సెక్రటరీ.

రవి కూర్చోబోతోంటే, “మిమ్మల్ని లోప కూర్చోబెట్టమన్నారు. మిక్కడ విజిటర్స్ తో రద్దీగా వుంటుంది” అని లోప గదిలో కూర్చో బెట్టాడు.

బదు నిమిషాలకి కాఫీ వట్టించుకొచ్చాడు పర్సనల్ సెక్రటరీ.

“యెంత పేపు పడుతుందన్నారూ” అన్నాడు రవి.

“మహా ఐతే అరగంబి. వొస్తే ఆలోగానూ రావాచ్చు” అని అంటూ. డగా బయట కారు హారన్ స్పూడు విని, “అది బాబుగారి కారే” అంటూ వేగిరం బయటికి పరిగెత్తాడు, పర్సనల్ సెక్రటరీ.

మరుక్షణం మంత్రి ఆకుకూరు తాతయ్య రవి కూర్చునివున్న గది లోకి వచ్చాడు.

రవి లేవకండానే కూచుని, “వమస్కారమండీ” అన్నాడు.

ఆ వేళకి తన వర్సనల్ పెక్రటరీ అక్కడ లేనందుకు సంతోషిస్తూ, “వమస్కారం—కులాసా” అన్నాడు తాతయ్యచౌదరి.

“మీ దయవల్ల” అన్నాడు రవి. గొంతులో వొకలాంటి వ్యంగ్యం.

ఆ మినిస్టరుడి కేబినేట్ హోదా

కండవా పోసా అందుమీదవేసి కూచుంటూ, “మాలాంటాళ్ళ దయ కావాల్సినా మీరు. బోలెడుమంది యిండిపెండెంటు మెంబర్లకి లీడరువి.” అన్నాడు చివ్వుగా వత్సతూ.

“యిండిపెండెంట్స్ లీడరవి నేను కాదనేది విదితమేగ!”

“వాచ్చే పెషనుకి ఖాయం. అంతా మీపై పునే వున్నారలే”

కేక్కు బిస్కెట్టు.

“చాలా బిజీగా వున్నట్లున్నారు. వాచ్చేబుధవారం కేబినేట్ మీటింగు వుండితదా, ఆ బోవన్ సంగతేనున్నా పేకవ్ చేస్తారా?” అన్నాడు రవి.

“పెప్తుకం యేదీ పేకవ్ చేపే స్థితి కాదు. అన్నట్లు ఆ బ్లోక్ ఆ ఆఫీసరు గొడవ చేస్తున్నాడు. బదిలీ చేయించి ప్రమోషను యిప్పించావంటి వాకతవికి. దానిమీద గొడవాచ్చినదీంది. యేంటిని అడిగితే రవిగాడు చెసితే చేశాను మీకు సన్నిహిత వ్యక్తి అని అన్నాడు.”

“మీ పేరు నేనేం చెప్పలేదు. దబాయించి అడిగావనుకోండి.”

“అసలెందుకొచ్చిందా అవసరం? అదంతా యిప్పుడు తెలికితే తను తప్పుటావికి మీరు రాసిన లెటరు మీ పేరూ బయటపెట్టి తప్పుకునే టల్లు న్నాడు.”

“ఆ గంగారాం కోరికే చేయింబాల్సిచ్చింది.”

“గంగారాం యవడు?”

“అదే. విజామాబాద్ జిల్లా మెంబరు. బమ్మ గంగారాం.

“ఆ చేయించుకున్న బొద్దుగాడు నీ వక్షం నిలుస్తాడా అనబూ వాడు గొడమీద పిల్లి వాటంగడు. ఐతే వాడికి ఆంధ్రా ద్వేషం. నీతో సరిగానే వుంటాడేమోలే.”

“అనబూ అదంతా గొడవెందుకైంది? అన్నాడు రవి.

“మా జిల్లా వాడితోనే వచ్చింది. వాడు కొఘినేని ముబ్రహ్మజ్యోత్స్య రావని లేదూ. వాడి చుటం వొకడున్నాడంటి. మీరు ఆవని చేయించకపోతే

వాడికి వచ్చేదంట. కాస్త ముఖ్యమైన యంత్రాల్లో... కొట్టిపారేయటానికి లేదు. నా మాట కాదవడమిక్కో. చెప్తానులే, ఐనా మీరు అది నొకసారి కల వండి మర్యాదకి." అన్నాడు తాతయ్య చాదరి.

"అట్లాగే. ముందు అఫీసులో మాట్లాడి కనుక్కుంటా. అనలెందు కట్లా చెయ్యాల్సివచ్చిందో. నేనేం రూల్స్ కి వ్యతిరేకంగా చెయ్యమవలేదే!"

"మనం చెప్పినాక—రూల్స్ ప్రకారం చెయ్యటానికి లేకపోతే పక్క దార్లు చూడటం అఫీస్ లో విధివదా!" అని వన్నాడు మినిష్టరు.

కాఫీ.

అందుకుంటూ, "తీసుకోండి. అన్నట్లు బాజీ యండస్థ్రియల్ కాంప్లె క్స్ లో యేవో గొడవగా వుండంట." అన్నాడు మినిష్టరు తాతయ్య.

"గొడవేం లేదు. కోర్కెల విజ్ఞాపన పత్రం. యెమర్జెన్సీలో అంత కంటే యేం చెయ్యగలరు చెప్పండి! మీరు చెప్పకండి నొక్క కాం రావ దుగా!" అన్నాడు రవి.

"మీరే జెయిల్లో నర్స మర్యాదలతో జరిగిపోయిందేగా!"

"అది వేరే సంగతి. మీలాంటివాళ్ళు పర్సనల్ గా కల్పించుకోవటం వల్ల—"

"ఆ కాంప్లెక్స్ పరిస్థితి క్రిటికల్ గా వుంది. అటాంటివ్స్—"

"కార్మికులపన్నీ న్యాయమైన కోర్కెలే—"

మధ్యలోనే అందుకుని, "న్యాయమైనవి కాదనికాదు, నేనవటం. యాజమాన్యం పరిస్థితి విజ్ఞాపికి సరిగలేదు. నమ్మేకి వీలేరని, వేరే చాలా మార్గాలు అనుసరిస్తారు. ప్రొడక్షను దెబ్బతించే పెస్తుతం వాళ్ళు డిఫెన్సుకి వేరే పెద్ద యండస్థ్రిమికి చెయ్యాల్సిన సప్లయలు సమంగా వెళ్ళకపోతే— వాళ్ళ ఆర్డర్స్ క్యాన్సిల్ చేపే హక్కు వాళ్ళకుంది. మీరు పర్సనల్ గా వచ్చ జెప్పి పెస్తుతానికి ప్రొడక్షను తినకండా—

"అమ్మ నా కొడకా యిందుకోసమా—అ ప్రమోషను గొడవకీడీనికి లంకెపెట్టావా!" అమకుంటూ, "నేను అలంపెసీల రీడరుని కాదు. నా మాట యేం చెల్లుతుంది" అన్నాడు రవి.

"సిటీలో మీ మాట చెల్లని కార్మికవర్గాలన్నయ్యటండీ! మీరు తచ్చు కుంటే సాధ్యంకావదేలేదు. మిమ్మల్ని దేవుడుగా భావిస్తారంటగా వాళ్ళంతా!" అని 'అలాగా జనాన్ని కూడగట్టటం బాగా నేర్పావు. లేకపోతే నీ మొకం

యెవడు చూసును! నిన్నుగాక మొన్న అనామకంగా వొచ్చి పెద్దవాడివైకూడు
న్నావు కుర్రనాయారివి! అని అనుకున్నాడు మనసులో దుగ్ధంగా.

‘దీంట్లో వో లప్పు పట్టగలదీ బావురుకప్పుగాడు.’ అని అనుకుంటూ,
“మీకెందుకండీ మీ పోర్టుపోలియో ఐనాకాదు!” అన్నాడు రవి.

“బాధ్యతలు సొంత పోర్టుపోలియోనికి పరిమితమైతే ప్రాణం హాయి
గానే వుండును. యెన్ని ఆబ్బిగేషను!”

“సరే మంచిదండీ. ప్రయత్నిస్తాను”

“ప్రయత్నిస్తానంటే కాదు. సాదించాలి. ఆ ఆపీనర్ ప్రమోషన్
గాడవ నేను చెప్తాను. పీల్తే నెంబరుకి సంపుదాం. మీరొకసారిమా
వాణ్ని కలవండి. అన్నట్లు యెట్లా వచ్చారు. కార్లోనా?”

“లేదండీ—టాక్సీలో.”

“వాక్కచే కాదు అయితేయెట్లా? హోం డిపార్టుమెంటు తరవాతేగా
మనం! యంకొకటి తీసుకోండి. మా మూడోవాడిపేర వాక ఫియట్ యెలా
చివుతాంది వాచ్చే నెలరో. అది తీసుకుని వాడుకోండి. మనం తర
చూసుకుందాం.” అని పెక్రటర్ని పిలిచి. “మన యెంబాసిడరురో పంపించు
రవిగారిది” అని చెప్పాడు.

కార్లో నూచుని, తిన్నగా హిమయత్ నగర్ పాత యమ్మెల్వే
క్వార్టర్సు దగ్గర దిగాడు రవి. నాలుగుగురు నడిచి బచ్చు గంగారాం
క్వార్టర్సులోకి వెళ్ళాడు. వున్నాడు.

“రావ్వి. రవీ పాడ్.” అని లేచి మర్యాద వాలకబోస్తూ పిలిచాడు
గంగారాం.

“నా పీకలమీదకి తెచ్చి హాయిగా కూర్చున్నావు నాయనా నువ్వు
అన్నాడు రవి.

“యేమాయే? యేమి ముచ్చట.”

“ముచ్చట—నీ బంధువెనడో వాడిప్రమోషను ముచ్చట. ఆరెంబో
వాడు ముబ్రహ్మజ్యేష్ఠరరావు కాలాకూ మనిషిట. వాడి నంగతి నీకు తెల్ల
నుగా? నలుగురు ఆంధ్రా మినిస్టర్లకి తెరవెనక మనిషి.”

“యెట్లనో చెయ్యి. వాండ్లుకూడ నీకు యెరికనేకదా?”

“నీ మూలంగా యిదంతా వచ్చింది!”

“సమయమొస్తే తప్పుతాది! మీ పాయిలు గాని కోసం యెన్ని చేస్తా

లేవు: అవన్నీ సుదరాయించుకొన్నవే వున్నవ వగద! యేదన్న జాలానెతియి
అందరం నీ యెన్న- వుంటం. దాన్లవం యనుమంటివి చక్క-గై పోతవి.

“యిది యెమర్తస్సీ నడుయం నాయనా గంగారాం!

“గింతకే యిల్లవుతారు! అన్ని ఖానూన్ తెల్లి చేస్తే మనమాట యెవ
రింటరు: మందికి వస్తు చేసిపెట్టాలి న్యాయం జరిగెట్లు. కొందరి బిస్సీ లీడ
ర్లకి వుల్లా సీవా వస్తు కొన్ని చేసిపెట్టకుంటే మర్ల మన మొకం చూడరు.
వాండ్లు లభంగగండ్లు!”

“యెన్నదేదో చెప్పూరి ఆగోచించి” అన్నారు రవి తనలో ఎవకు
న్నట్లుగా.

“ఆ రావు రిలెవ్‌వి వేరే డిసార్డ్ మెంటుకి వంపి ఆడ యిప్పించు”

“చెయిన్ రియక్షన్. మళ్ళీ అక్కడింకో సవస్య రాదూ: ఆ శాస్త్రీకే
వచ్చజెప్పి చూడాలి” అన్నారు రవి

యంతకు ముందు, ఆ విషయం ఆ మినిస్టరు చూడవలించినట్లు తనకి
బాబీ యిండస్ట్రీయల్ కాంప్లెక్స్ గురించి ఆడిగిన విషయం గుర్తించింది
రవికి. బాబీ అది అందరికీ చెప్పూడదని రవికి తెలుసు.

వో గంటపేపు, రవి తరపున వుండే మరి కొందరు యెమ్మెల్యేల
గురించి మాట్లాడుతున్నారు.

రవి బయటికొచ్చి టాక్సీ యెక్కి తిన్నగా సుబ్రహ్మణ్యేశ్వరరావు
యింటికి వెళ్ళాడు. సిటీలో ఆతనికి పెద్ద బంగళా వుంది. రవి వెళ్ళేసరికి
తొమ్మిదిన్నర బండి.

ఆ వేళకి పోర్టికోలో డీపాం కాంతిలో నిలుచుని వున్నారు ముగ్గురు
సలుగురు వ్యక్తులు.

రవీంద్ర చూసి, “రండి, రండి. దారితప్పి వచ్చినట్లున్నారు” అన్నారు
సుబ్రహ్మణ్యేశ్వరరావు.

ఆతనికూడా నిలుచుని వున్న కడవజిల్లా యెమ్మెల్యే నాగిరెడ్డి
చిత్తువజిల్లా యెమ్మెల్యే మునిసుందరం, తూర్పుగోదావరి జిల్లా యెమ్మెల్యే
అప్పలవర్సయ్య వచ్చిమగోదావరి జిల్లా యెమ్మెల్యే పిల్లూ క్రిష్ణమూర్తి
వున్నారు. అందరూ ముందు పూర్తిగా వున్నారు. డిన్నరు ముగిసినట్లుంది.

“అపెంట్లీ హీరోగారికి స్వాగతం.” అన్నారు నలుగురూ వాకే
సారి.

అంతలో కాదు వచ్చి అగింది పోర్టికోలో.

“నరే మీరు వదండి. యక్కడకే అలిస్యం బంది మీకు” అన్నాడు
సుబ్రహ్మణ్యేశ్వరరావు.

వలుగురూ కూర్చున్నారు. కాదు కదిలింది.

“రండి” అని లోపకి వకిచాడు సుబ్రహ్మణ్యేశ్వరరావు.

వక్కనె దైనిగు హాలు. బల్లమీద గ్లాసులు సీసాలు మిగిలివున్న
వదార్దాల మసాలామాటు.

“మీరు మందు ముట్టని బుద్ధిమంతులు. మిమ్మల్ని యెట్లా మర్కార
చెయ్యాలో తెలవటం లేదు. ఐస్క్రీ-మూ కూర్చింకూ త్రాగమనటానికి
మీరు చిన్న పిల్లలుకాదయ్యే!” అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యేశ్వరరావు. “యీ
నా కుర్ర వాడుకు అసెంబ్లీ రమిటీల్లో— యెన్నిట్లోనో మెంబరుగా
అర్హుడుగా ఐకూచున్నాడు, పోన్లే మనడేగా....” అని మనసులో అను
కున్నాడు.

“వా రప్పు టి వీళ్ళు చాలు” అని చిన్నగా నవ్వి, “మితో చిన్న
వని వుండి వచ్చాను” అన్నాడు రవి.

“చెప్పండి”

“ఆ మధ్య నేను చేయించిన వాక ప్రమోషనువల్ల మీ రిలెటివ్
వాకరు యెఫెక్ట్ అయ్యారట—”

“రిలెటివయితే వర్లేదు. వేలు విడిచిన మేనమామ. నా పీక మీద
కూచున్నాడు.”

“సెంట్రల్ నర్వీవెస్ లోకి పై పోస్టులో వంపుదాం”

“వంపటానికి నాకు తీసుకోవద్దూ?”

“ఆ విషయం నాకొదలండి.”

అంతలో త్రే—బిస్కట్లు. కాఫీ.

“నాకిప్పుడు కాఫీ వదిలవ్వదు. మీరొక్కరే తీసుకోవాలి. మన్నించండి”
అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యేశ్వరరావు.

“ఆయన పిల్లల చదువులు కూడా ఐపోయి ఫారిన్ లో వున్నారుగా.
ధిల్లి ఐనా వర్లేడుగా— కాగా మంచి పోస్టులోకి.”

“మనలో మనకి అదేం వర్లేదు, యెట్లాగో అట్లా నర్దుకో వచ్చు
గానీ వచ్చొచ్చి మీరు చేయించిన ప్రమోషను వేరే పెధనకి పోయిందే

అని—”

“పోసింది. యేదో అబ్లిగేషనువల్ల చెయ్యాలొచ్చింది.”

మరి కాపేయి అపెంట్లీ రాజకీయాల మాట్లాడి—బయటికి వచ్చాడు రవి. వడుస్తున్నాడు. బుర్రంతా చిక్కావుంది. పని ఐతే జరిగిందిగానీ, అతని అధికృతా భావానికి యిబ్బందిగా అనిపిస్తోంది. సుబ్రహ్మణ్యేశ్వరరావు నీటి లీడర్లని లక్ష్యపెట్టాడు.

చాలాసార్లు అపెంట్లీ లో రవితో తలపడ్డాడు. మినిష్టరు అయ్యే ఆలోచన కంటే మినిష్టర్లని చెయ్యటమూ, మినిస్ట్రీల నుంచి తప్పించటం వంటి వసులంటే అసక్తి యెక్కువ. అలాంటి తెరవెనక గ్రంథం వడుపుతూ కీలకమైన వ్యక్తిగా స్థిరపడ్డాడు. ఆ పైన బాగా ఆస్తిపరుడు, మొదటినుంచీ యిప్పుడు మరింత. అలాంటి వ్యక్తిని తానుగా వెళ్ళి అడగటం బాధగా అనిపిస్తోంది.

వడుస్తున్నాడు, అబిడ్స్ లో.

తిలక్ రోడ్ వైపుకి తిరిగిన కారు — వడుపుతూ గంగి. ప్రక్కన యెర్రగా బుర్రగ వో యువకుడు.

రవి గమనించాడు. అప్పుడప్పుడూ అలా సందర్భపడటం జరుగు తుంటుంది.

ముందుకి అడుగులు వేస్తున్నాడు.

దుకాణాలు మూసేశారు, జనం రద్దీలేదు. దాడిలో వడుకుని వున్న కుక్కని కాలితో తన్నాడు. అది కుయ్ కుయ్ మనుకుంటూ పక్కకిపోయింది. వడుస్తున్నాడు.

“హలో రవీ.”

రవి తల పక్కకితిప్పి చూశాడు....వలియుద్దీన్.

“పెద్ద లీడర్ ని ఐపోయావు మొంకనిస్తామా నీ కంటికి” అన్నాడు వలియుద్దీన్.

“నా కంటికి సామాన్య ప్రజలు కనిపిస్తారు. నా కంటికి కనిపించటం లేదంటే నువ్వు చాలా పెద్దవాడి వన్నమాట. మంచి బూర్జువాని ఐపోయి వుండాలి” అన్నాడు రవి.

“నీ తెలివి అసామాన్యం అని తెలుసుగానీ—రా. టీ తాగుదాం— చాలా కాలం ఐంది కలిసి”

ఆ ప్రక్కన వున్న హోటల్లోకి వెళ్ళారు.

కబుర్లు. యిందిరాగాది గురించి. నాలుగు రోజులనాడు యిండియన్ యెయిర్లైన్స్ బోయింగ్స్ లాహోర్ కి హైజాకింగ్ చేసిన విషయం గురించి మాట్లాడుతున్నాడు పలియుద్దీన్.

రవి మనస్సు చికాగ్గావుంది. అన్యమనస్కంగా మాట్లాడుతున్నాడు. అరగంట.

“యిక వెళ్తామా?” అన్నాడు రవి.

బయటికొచ్చారు.

రవి, టాక్సీ యెక్కి క్వార్టరుకి చేరుకున్నాడు.

తిమ్మగా తన గదిలోకి వెళ్ళి తలుపు వేసుకున్నాడు. బీరువా తెరిచి బ్రాండ్ సీసా తీశాడు. గ్లాసు వింపుకుని సీసాలోవ దాచేశాడు. రవికి తాగలవి యెప్పుడూ అనిపించదుగానీ - కొంత కాలంగా రకరకాలవికాకుల మూడ్ లో వొంటిరిగా చాటుగా తాగుతాడు.

గట గట తాగేసి వదుకున్నాడు రవి.

98

చారుమతి పెళ్ళి.

చిక్కడవల్లి ప్రాంతంలో కాస్త ఖాళీ అవరణ వున్న మందిరంలో యేర్పాటు చేశారు.

“పెళ్ళి మందిరంలే, తాటాకుల నందిరి వెయ్యూల్సిందే అన్నాడు భానుమూర్తి. అవి యిక్కడెక్కడ దొరుకుతాయి. షామియానా వేయించక తప్పదని వరహాశాస్త్రి వచ్చిచెప్పాడు. నేలమీద చావలు జంబుఖానాలు దుప్పట్లూ పరివారు. పెళ్ళి మండపం అలంకరించారు. హోమగుండం యేర్పాటు చేశారు. పెళ్ళి బ్రాహ్మరికి చెప్పాడు. “నివ్వుల్లి గీప్తే కుదరదు. అరణి చెయ్యవలసిందే. మీరెలాగన్నా తిప్పలు వడండి” అని ఖరాఖండిగా చెప్పేశాడు.

భాజు భజంలూ

“మాటి మాటికి దెల్పవలెనా మువిమావసార్పిత వరణ రామయ్య నీకో” అని గొంతులో శృతిండుకుంటూ హడావుడిగా తిరుగుతున్న వరహా

వందితో పెళ్ళవుతున్నాది కనువిందవు తున్నాది—అనే పాట హిందీ మాతృక ట్యూనులోంచి, ప్రేమనగర్లో “లేవమంటావా లేవమంటావా వన్నే లేవమంటావా—” పాట ట్యూనులోకి రావటం.... గమనించి వాళ్ళ దగ్గరికి దొల్లకుంటూ వెళ్ళి, “మీకు పుణ్యంవుంటుంది. అలాంటి జ్యోతిరక్షి యల్లారీళ్ళరీ ట్టిస్తు అరుపు విరుపు లొద్దు. మీకు ఆనక్తి వుంటే అందు కోసం వేరే కదీరీ పెట్టిస్తాను. సందర్భాధికమైన రాగాలు వాయిచండి. కాదంటే వాయిద్యాల మోత పెట్టండి కాదనను” అని వెనక్కి తిరిగి “సీతమ్మ పెళ్ళికూతురాయెనే మా సీతమ్మ పెళ్ళికూతు రాయెనే” అని గొంతులో పాడుకుంటూ వడిచాడు వరహాశాస్త్రి. వట్టువంచె, వుత్తరీయం. కొత్త జందెం మెరుస్తోంది, వాటితోపాటు.

యేడాదిన్నర క్రితమే ప్రారంభించాడు చారుమతి తండ్రి ఆమెకి పెళ్ళి సంబంధాలు చూడటం యేడాదిక్రితం వాక సంబంధం వొస్తే — “నాన్నగారూ పెళ్ళిళ్ళ పేరయ్యలని నమ్మకండి. ఆ ఆధారంగా మీరు స్వయంగా వాకబు చెయ్యండి లోకంలో అందరూ మీలాంటివాళ్ళు కాదు. అతను బియ్యన్నీ పానమ్యూడనీ, చక్కగా వుంటాడనీ మెడికల్ రిప్రజెం టేటివ్ అనీ చెబుతున్నారు. ఆ విషయం కనుక్కోండి నాన్నగారూ నా గురించి నాకెలాంటి భ్రమలూ లేవు. అలాంటి వ్యక్తి యేం చూసి నన్ను చేసుకుంటాడు మెడికల్ రిప్రజెంటేటివ్ అంటే జీతం యెక్కువేవుంటుంది. నన్నెక్కడో చూశాడనీ చెబుతున్నారు. నాకు అతని వివరాల మీద నమ్మకం కలగడం లేదు. మీరు స్వయంగా కనుక్కోండి. ఆ విషయాల—పెళ్ళంటే యేడు తరాలు అటూ యేడు తరాలు యటూ చూడాలంటారుగా—అది వొది లేసినా”—అంది చారుమతి.

ఆ విషయం చివరికి వరాహాశాస్త్రికి ఆప్పగించగా వాకబుదేసి తెలుసు కుంటే అతను బియ్యన్నీ తప్పాడనీ, అప్పి పాస్తులేమీ లేవనీ యేదో చిన్న మెడికల్ కంపెనీలో కమీషను బేసినుమీద కొన్ని నెలలు రిప్రజెంటేటివ్గా పనిచేశాడనీ. కమిషన్ బేసీన్ వుద్యోగానికి కూడా పనికిరానివాడని తీవేళా రనీ, జాలాయి తిరుగుతాడనీ తెలుసుకున్నాడు.

“చారూ, వాడెవడో అవారా హీరో, నీ మెక్లో తాడు బిగించి నీ జీతం డబ్బులతో జల్నా చేద్దామని ఆగోచించినట్లున్నాడే! నాన్నకి మరీయింక అమాయకమేం! ఆయనెందుకు? పెళ్ళి పూసి నాది. నేను చూస్తానుగా’

అన్నాడు వరాహశాస్త్రి.

విషయాలు తెలుసుకున్న భానుమూర్తి కూతురితో, “అమ్మా చిన్న దానివై నా నీ వివేకానికి—యెంతో సంతోషంగా అనిపిస్తున్నదమ్మా! నీ గొంతుకోసి వుండునుకదా నువ్వు హెచ్చరింపకపోయివుంటే?” అని మెచ్చు కున్నాడు.

యెనిమిది నెలలక్రితం తను పనిచేసే స్కూల్లో పని చేస్తున్న టీచరు కామేశ్వరరావుతో ఆమెకి పరిచయం పెరిగింది. అతనూ ఆమె లాగా బియ్యన్నీ బ్రెయిన్ టీచర్. బిస్సులో కూచుని వెడుతుండగా—చెయ్యిబయటికి వెట్టుకుని వుంటే వక్కగా దూసుకొచ్చిన బిస్సుకి తగిలి యెడమ చెయ్యి విరిగింది భుజం దగ్గరికి తీసేశారు. రూపం, చారుమతి ప్రక్కన వుంటే అందంగా వుంటాడు. వరాహశాస్త్రి ప్రక్కన వుంటే యెలాగూ అనిపించదు. అనంతరెద్ది ప్రక్కనో శ్రీపతి ప్రక్కనో నుంచుంటే అనాకారిగా అనిపిస్తాడు.

స్వభావాలు అభిరుచులు కలిశాయి. పెళ్ళి చేసుకోవాలనుకున్నారు.

వాకపారి వరాహశాస్త్రితో అంది. అతను తల్లికి తండ్రికి చెప్పి మాట్లాడితే, “అవిటి మనిషికెట్లా యివ్వడం?” అన్నాడు భానుమూర్తి.

“నాన్నగారూ కూతురిమీద మమకారం మంచిదేగానీ దురాశ పనికి రాదు. యాక్సిడెంటులో యెడమ చెయ్యిపోయింది. అంతేగా” అంది

“అతనినే చేసుకోవాలని నువ్వు పట్టుబడితే అభ్యంతరపెట్టను” అని తండ్రి అంటే, “మనసులు కలిశాయి. అంతమాత్రాన అశనితో పెళ్ళిజరగక పోయినా నా బ్రతుకు నా బ్రతుకుగానే వుంటుంది. మీరు తగిన వరుణ్ని చూసి చెయ్యండి కాదవను” అంది.

వరాహశాస్త్రి ప్రోత్సహించిన మీదట భానుమూర్తి అతని వివరాల్ని అన్నీ తెలుసుకున్నాడు తండ్రి పేరు శ్రీరంగం విఘ్నేశ్వరశాస్త్రి. రాజమండ్రి ప్రాంతంలో పొరోహిత్యం చేస్తుండేవాడు. మూడేళ్ళక్రితం చని పోయాడు. అడవిల్లరి పెళ్ళిళ్ళు అయ్యాయి, యెప్పుడో తల్లి వుంది. మాతుళ్ళ దగ్గిరా పెళ్ళయిన యింకో కొడుకు దగ్గిరా వుంటూ వుంటుంది. అస్తిపాస్తు లేం లేవు.

జాతకవక్త్రాలు కలిశాయి. అతని తల్లి “లాంఛనాలు కాస్త ఘనంగా జరిపించండి చాచు” అని అడిగింది. వరాహశాస్త్రి తన ఫెలోషిప్పు డబ్బు

లోంచి నెలనెలా చెప్పకండా దాచిన దబ్బు సంగతి చెప్పి పెళ్ళి ఖర్చులకి అప్పు చెయ్యక్కరలేదని చెప్పాడు, తండ్రి ప్రావిడెంటు ఫండు యిచ్చే మేరకి తీసుకుందలిచినట్లు చెబితే, రిజిష్ట్రాఫీసులో జరిపించమని చారుమతి సూచించింది గానీ అందుకు యెవరూ వాళ్ళుకోలేదు.

పెళ్ళి పందిట్లో వరాహశాస్త్రి మిత్రులు, వో వక్కగా చాపమీద కూచుని వున్నారని శ్రీవతి, రామ్మూర్తి, నిరంజనరావు, ప్రసాద్, మోహన్ రెడ్డి మరి కొందరు.

రామ్మూర్తి వచ్చినప్పుడు అతని భార్య నిర్మలని, ప్రసాద్ వచ్చినప్పుడు అతని భార్య విమలని అటు వక్కకి ఆడవాళ్ళ వైపుకి తీసుకెళ్ళి వాళ్ళమ్మకి మరో యిద్దరికి పరిచయంచేసి వాళ్ళాడు వరాహశాస్త్రి.

నిర్మల కొడుకుని యెత్తుకొచ్చింది. విమల కూతుర్ని యింట్లోనే వదిలి వచ్చింది “గాయత్రిగారు రాలేదేం మోహన్?” అని వరాహశాస్త్రి అడిగితే, “నాట్ ఫీలింగ్ వెర్” అని చెప్పాడు మోహన్ రెడ్డి.

పెళ్ళి తంతు మహా శాస్త్రోక్తంగా జరుగుతోంది.

“యీ లెక్కని క్రతువు మూడు గంటలైనా పడుతుంది. తొమ్మిది దాటుతుంది” అన్నాడు నిరంజనరావు.

“యేదొక పద్ధతిన జరగాలిగా. శాస్త్రోక్తంగా చేస్తున్నప్పుడు అంతా అట్లాగే జరగాలి-అందునా బ్రాహ్మణులు” అన్నాడు ప్రసాద్.

“గౌరీవతిశర్మ రాలేదు?” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

“యీ మధ్య యేవో పర్మిట్ల ఆలోచనల్లో తిరుగుతున్నాడు. ఫోటో గ్రఫీ ద్యాన తగ్గించి” అన్నాడు శ్రీవతి.

“రావటానికి స్థాయి చాలి వుండదు గీరవతికి” అన్నాడు నిరంజన రావు.

“చాపే కుర్చీలు. చాపే సోఫాలు” అంటూ వచ్చి, “నేల ఐనా చదునుగా వుందని తలుస్తాను” అన్నాడు వరాహశాస్త్రి.

“మేం కులాసాగా విశ్రమించాం. నీ పన్ను చూసుకోవయ్యా వరాహ మిత్రమా” అన్నాడు శ్రీవతి.

“విజయ్ కుమార్ అంకినీడు యింకా మిత్రులు—”

“అంకినీడు మద్రాసులో వున్నాడు. అతని సీనిమా పూర్తి కావొస్తోంది. విజయ్ కుమార్ ఢిల్లీలో వున్నట్లు తెలిసింది” అన్నాడు వరాహశాస్త్రి.

అన్నాడు వరాహశాస్త్రి.

విషయాలు తెలుసుకున్న భానుమూర్తి కూతురితో, “అమ్మా చిన్న దానివై నా నీ వివేకానికి—యెంతో సంతోషంగా అనిపిస్తున్నదమ్మా! నీ గొంతుకోసీ వుండునుకదా నువ్వు హెచ్చరించకపోయివుంటే?” అని మెచ్చు కున్నాడు.

యెనిమిది నెలలక్రితం తను పనిచేసే స్కూల్లో పని చేస్తున్న టీచరు కామేశ్వరరావుతో అమెకి పరిచయం పెరిగింది. అతనూ అమె లాగా బియ్యన్నీ బ్రెయిన్ టీచర్. బిస్సులో కూచుని వెడుతుండగా—చెయ్యిబయటికి పెట్టుకుని వుంటే వక్కగా దూసుకొచ్చిన బిస్సుకి తగిలి యెడమ చెయ్యి విరిగింది భుజం దగ్గరికి తీసేశారు. రూపం, చారుమతి ప్రక్కన వుంటే అందంగా వుంటాడు. వరాహశాస్త్రి ప్రక్కన వుంటే యెలాగూ అనిపించదు. అనంతరెద్ది ప్రక్కనో శ్రీవతి ప్రక్కనో నుంచుంటే అనాకారిగా అనిపిస్తాడు.

స్వభావాలు అభిరుచులు కలిశాయి. పెళ్ళి చేసుకోవాలనుకున్నారు.

వాకసారి వరాహశాస్త్రితో అంది. అతను తల్లికి తండ్రికి చెప్పి మాట్లాడితే, “అవిటి మనిషికెట్లా యివ్వడం?” అన్నాడు భానుమూర్తి.

“నాన్నగారూ కూతురిమీద మమకారం మంచిదేగాని దురాశ పనికిరాదు. యాక్సిడెంటులో యెడమ చెయ్యిపోయింది. అంతేగా” అంది

“అతనినే చేసుకోవాలని నువ్వు పట్టుబడితే అభ్యంతరపెట్టను” అని తండ్రి అంటే, “మనసులు కలిశాయి. అంతమాత్రాన అశనితో పెళ్ళిజరగక పోయినా నా బ్రతుకు నా బ్రతుకుగానే వుంటుంది. మీరు తగిన వరుణ్ణి చూసి చెయ్యండి కాదనను” అంది.

వరాహశాస్త్రి ప్రోత్సహించిన మీదట భానుమూర్తి అతని వివర లన్నీ తెలుసుకున్నాడు తండ్రి పేరు శ్రీరంగం విఘ్నేశ్వరశాస్త్రి. రాజ మండ్రి ప్రాంతంలో పొరోహిత్యం చేస్తుండేవాడు. మూడేళ్ళక్రితం చని పోయాడు. ఆడపిల్లల పెళ్ళిళ్ళు అయ్యాయి, యెప్పుడో తల్లి వుంది. హతుళ్ళ దగ్గిరా పెళ్ళయిన యింకో కొడుకు దగ్గిరా వుంటూ వుంటుంది. అస్త్రపాస్తు లేం లేవు.

జాతకపక్రాలు కలిశాయి. అతని కల్లి “లాంచనాలు కాస్త మవంగా జరిపించండి చావు” అని అడిగింది. వరాహశాస్త్రి తన ఫెలోషిప్పు డబ్బు

లోంచి నెలనెలా చెప్పుకండా దాచిన డబ్బు సంగతి చెప్పి పెళ్ళి ఖర్చులకి అప్పు చెయ్యకర్తలేదని చెప్పాడు, తండ్రి ప్రావిడెంటు ఫండు యిచ్చే మేరకి తీసేసుకోదలిచినట్లు చెబితే, రిజిస్ట్రార్ ఫీసులో జరిపించమని చారుమతి సూచించింది గానీ అందుకు యెవరూ వాచ్మన్ లేదు.

పెళ్ళి పందిట్లో వరాహశాస్త్రి మిత్రులు, వో పక్కగా చాడమీద కూచుని వున్నారు శ్రీవతి, రామ్మూర్తి, నిరంజనరావు, ప్రసాద్, మోహన్ రెడ్డి మరి కొందరు.

రామ్మూర్తి వచ్చినప్పుడు అతని భార్య నిర్మలని, ప్రసాద్ వచ్చినప్పుడు అతని భార్య విమలని అటు పక్కకి ఆడవాళ్ళ వైపుకి తీసుకెళ్ళి వాళ్ళమ్మకి మరో యిద్దరికి పరిచయంచేసి వాచ్చాడు వరాహశాస్త్రి.

నిర్మల కొడుకుని యెత్తుకొచ్చింది. విమల కూతుర్ని యింట్లోనే వదిలి వచ్చింది “గాయత్రిగారు రాలేదేం మోహన్?” అని వరాహశాస్త్రి అడిగితే, “నాట్ ఫీలింగ్ వెల్” అని చెప్పాడు మోహన్ రెడ్డి.

పెళ్ళి తంతు మహా శాస్త్రోక్తంగా జరుగుతోంది.

“యీ లెక్కని క్రతువు మూడు గంటలైనా పడుతుంది. తొమ్మిది దాటుతుంది” అన్నాడు నిరంజనరావు.

“యేదొక పద్దతిన జరగాలిగా. శాస్త్రోక్తంగా చేస్తున్నప్పుడు అంతా అట్లాగే జరగాలి-అందునా బ్రాహ్మణులు” అన్నాడు ప్రసాద్.

“గౌరీవతికర్మ రాలేదు?” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

“యీ మధ్య యేవో పర్మిట్ల ఆలోచనల్లో తిరుగుతున్నాడు. ఫోటో గ్రఫీ డ్యాన తగ్గించి” అన్నాడు శ్రీవతి.

“రావటానికి స్టాయి చాలి వుండదు గీరపతికి” అన్నాడు నిరంజన రావు.

“చాపే కుర్చీలు. చాపే సోఫాలు” అంటూ వచ్చి, “నేల ఐనా వదులుగా వుందని తలుస్తాను” అన్నాడు వరాహశాస్త్రి.

“మేం కులాసాగా విశ్రమించాం. నీ పన్ను చూసుకోవయ్యా వరాహ మిత్రమా” అన్నాడు శ్రీవతి.

“విజయ్ కుమార్ అంకినీడు యింకా మిత్రులు—”

“అంకినీడు మద్రాసులో వున్నాడు. అతని సినిమా పూర్తి కావొ స్తోంది. విజయ్ కుమార్ ఢిల్లీలో వున్నట్లు తెలిసింది” అన్నాడు వరాహశాస్త్రి.

“విజయకుమార్ కళత్ర వియోగ దుష్టంలో వున్నట్లున్నాడు” అన్నాడు నిరంజనరావు.

“కళత్ర వియోగదుష్టమూ లేదు వాడి కాష్టం దుష్టమూలేదు. వ్యాపారం పనులు చూసుకుంటున్నాడు అక్కడ” అన్నాడు శ్రీవతి.

“అవిడ నడన్ గా పోయిందట” అన్నాడు నిరంజనరావు. ఆమె మరణం గురించి నలుగురూ చర్చించాల్సి వుద్దేశంతో.

“పోయిందో పోగొట్టారో యెవరికి తెలుసు? సహజ మరణం ఐతే అంత అర్జుంటుగా ఐవవాళ్ళెవరూ రాకండా దహనం చెయ్యటం దేనికి?” అన్నాడు ప్రసాద్.

“ఆమె తరపు బంధువులతో యిటీవల నాకు పరిచయం బంది. ఆమె శ్రేతాయుగపు ప్రాణిట. మంగళసూత్రాలూ, పతిదేవుడి పాదాలూ భూదేవి వోర్పు— ఖాసీ భూదేవి చస్తే వోర్పుకోదు— భూశంపచయ్యో, అగ్ని పర్వతమయ్యో మరొకటయ్యో చెలరేగుతుంది. మనవాడు మనందరికీ తెలుసుగా. మీ అందరికీ తెలిసిన దానికంటే నాకు మరికొంత తెలుసు స్త్రీని యెంత క్రూర స్వభావంతో హింసించే తత్వమో! యేదో జరిగి వుంటుంది. సహజ మరణం కాకనూపోవొచ్చు. మాట వరసకి యిలా అన్నాడని మనలో యెవరన్నా వాడికి పితూరీ చెప్పనూవొచ్చు” అని నిరంజనరావువై పు వొక క్షణం చూసి, “ప్రసాద్, యిదంతా నా అందనా. నిజం కావాలనే లేదు” అన్నాడు శ్రీవతి.

అంతలో నవ్వురాగలీన వొచ్చింది. వరాహశాస్త్రి వడివడిగా దొల్లు కంటూ వెళ్ళి ఆమెని అటు తీసికెళ్ళాడు.

పెళ్ళి తంతు జరుగుతుంది.

“రామపులు రాలేదు. శాస్త్రి పింపలేదేమో” అన్నాడు నిరంజనరావు.

“మన వరాహాఘ్నిహిరుడు అలాంటి వాడు కాదు” అన్నాడు శ్రీవతి.

“పింపటానికి పిటీలో వుండేనా! అటు కర్నూలు ప్రాంతంలో వుద్యోగం వెలిగిస్తున్నాడు. ఆర్డీవో అధికారి కదా, పెళ్ళి కూడా బంది—”

“యెవరితో?” అన్నాడు నిరంజనరావు

“యెవరితో యేంటి? వో మాతంగ కన్యారత్నంతో. ఆ డి. డి. దానం తాలూకు పిల్ల. జనాన్ని కొల్లుకు తింటున్నాడంట నెల జీతం, పాకెట్ మనీలాగా వుందంట అతగాడి వరివతి.” అన్నాడు ప్రసాద్.

తలంబ్రాలు పంచుతున్నారు.

వరాహశాస్త్రి హడావుడిగా తిరుగుతున్నాడు పందిరంతా.

వొకాయన అటూ యటూ తిరుగుతూ వరాహశాస్త్రిని కలుసుకుని, “వొక్క నిమిషం” అని అపి, “బాబూ నేను మీ నాన్నగారి సహోద్యోగిని. మాకు తెలిసిన కుర్రవాడు వున్నాడు. మొన్ననే అయ్యేయెన్కి పెల్లక్షయ్యేడు. అందగాడు. వాళ్ళ తండ్రి ఆర్టీసీలో పెద్ద వుద్యోగి. బాగా ఆస్తివరులు. ఆ పిల్ల—అక్కడ కూడ ని వుంది చూడు. యిందాక నువ్వు తీసికెళ్ళి కూచో బెట్టావు—గచ్చకాయరంగు చీరలో— యేమి సరీ యేమి కళా యేమి అందం— యెవరో కాస్త చెబితినా అంటే మూ వాళ్ళకి తెలియదనిస్తాను” అన్నాడు.

“వాళ్ళు మన బ్రాహ్మణులు కాదు.” అన్నాడు వరాహశాస్త్రి.

“అద్రను యేమిటి?”

“పర్మ నంకరం అద్రను యేం గేసుకుంటారు? కాగా కొన్ని లక్షల కట్టుం యిస్తారు. పుచ్చుకోగల స్థోమత కూడా వుండాలి. వుద్యోగం మాత్రమే ఐతే యేమిటి?” అని తప్పుకున్నాడు వరాహశాస్త్రి

మాంగల్యం తంతునాం

బాబాభజంత్రీల హోరు.

“అమ్మయ్య” అని శ్వాస విడిచాడు ప్రసాద్.

ఆ తరవాత చదివించులు మొదలయ్యాయి. సిటీలోవున్న భాను మూర్తి స్నేహితులు, వాళ్ళ బంధువులు వూళ్ళ నుంచి వచ్చిన బంధువులు. పెళ్ళి బ్రాహ్మణుడు పేరుచేరునా చదివి విసిపిస్తున్నాడు, పౌంతున్ పెన్ను మిల్క్-బాయ్ లర్ మొదలయిని ప్రెజర్ కక్కర్ పంకు.

“యివన్నీ లిప్టురాసి తీర్చవలసిన బాకీలు” అన్నాడు శ్రీపతి.

అందరూ లేచారు. జంబుభానాలూ ఆపీ తీసేసి, భోజనాల చాపలు పడుస్తున్నారు. వచ్చిన అందరూ వాకేసారి కూర్చునేందుకు సరిపడా స్థలం వుంది.

విస్తళ్ళు పడుస్తున్నారు.

శ్రీపతికి వొక ప్రక్కన నిరంజనరావు, రెండో ప్రక్కన ప్రసాద్. మగవాళ్ళతోపాటు ఆడవాళ్ళకి కూడా భోజనాల యేర్పాట్లు

వరాహశాస్త్రి అటుగా రావటం చూసి స్వప్నరాగలీన లేచినిలుచుంది. యెందరో ఆడవాళ్ళ చూపులు ఆమెమీదవాలాయి. ఆమెని గమనించి వరాహ శాస్త్రి వడివడిగా వెళ్ళాడు.

“నేను వెడతానండి శాస్త్రిగారూ. అమ్మగారిని పిలుస్తారూ?” అంది.

“అయ్యో భోజనం చెయ్యకండానే, అదెలా!” అంటూంటే, “నాకు విన్నటి మంచి కొద్దిగా జ్వం. అభోజనం, పాలు, బ్రెడ్డు. అదీ మందులతో పాటు” అంది.

అటుగా వెడుతున్న వాళ్ళమ్మ దగ్గరికి వెళ్ళి యేదో చెప్పి, తిరిగి వచ్చి, “మీరు వస్తారనుకోలేదు — మనస్ఫూర్తిగా రావాలనే పిలిచాం గానీ....” అన్నాడు.

“అదేవెంటండీ నేనేం పాపం చేశాను రాకండా వుండటానికి!” అని చిన్నగా నవ్వింది.

“యీ ఆడవాళ్ళంతా చూపులతో గుచ్చుతున్నారు. దిష్టి తగులుతుం దేమో” అనుకుని, “యీలా రండి” అని పెళ్ళిమంటపం స్తంభం ప్రక్కకి తీసుకెళ్ళాడు.

అంతలో ఆతని తల్లి వచ్చింది చారుమతిని వెంటబెట్టుకుని.

“అంతా వోల్డ్ ఫ్యాషన్ గా జరుగుతోంది మా వారిని పరిచయం చేసే పీజ లేదీవ్వుడు” అని; వాళ్ళమ్మతో, “నేను చెప్పానే స్వప్నగారని” అని చారుమతి.

“యిండాక చూస్తూనే అనుకున్నాను. సుప్రస్ చెప్పిన దాన్ని బట్టి యీమె ఆమె ఐ వుంటుందని.” అని కూతురితో అని, “చాలా సంతోష మమ్మా శ్రమ అనుకోకండా యెంతో అభిమానంతో వచ్చారు. జ్వర గదా — యేమీ తినకూడదటగదా — అది మా దురదృష్టం” అంది

వాక ఆడుగు అవతలికి వేసి వొంగి, నేలమీద వున్న పేకెట్ తీసి చారుమతికి అందిస్తూ, “సంగీతలక్ష్మి కదా — మీ వీణా, యితరుల సంగీతం రికార్డు చేసుకుంటూ వుంటారని —” అని వరాహశాస్త్రి వైపు చూసి, “మీ గానం కూడా.” అంది స్వప్నరాగలీన.

“వాడి సంగీతమే చెయ్యాలి!” అని నవ్వి, మాకు మీరు యెన్నో చేస్తున్నారు. యెంతో అభిమానం చూపుతున్నారు. మేము మీకు యేమీ కాదు.” అంది చారుమతి.

టేవ్ కమ్ ట్రావిస్టరు. రెండు డజన్ల కేపెట్ల ప్యాకెట్ అది.

“యెవరైనా యివ్వగలిగేదీ పుచ్చుకోగలిగేదీ ప్రేమాభిమానలేగా. మీరిరువురూ పరస్పర అవగాహనతో అన్యోన్యంగా జీవిస్తారని అకాంక్షిస్తు తలుస్తూ— మరి వెళ్ళొస్తాను చూ—” అంది స్వప్నరాగలీన.

చారుమతి కళ్ళలో సంతోషానికి వల్చుటి నీటిపొర కమ్మింది.

వరాహశాస్త్రి కూడా నడిచాడు.

కారులో కూచుని, “శాస్త్రిగారూ యీసారి మీ పెళ్ళికి వాస్తాను” అంది స్వప్నరాగలీన. ఆ మాటలు యింజన్ రెయిన్ చేసిన మోతలో కలిసి పోయాయి.

వరాహశాస్త్రి లోనకి వచ్చి మిత్రుల వైపుకి వెళ్ళాడు వద్దన చూడటానికి.

“యేదో వున్నంతలో జరుపుతున్నాం. సర్దుకుపోవాలి అన్నీ అందు తున్నట్లేనా? యేం ప్రసాదుగారూ అప్పుడే ముగించేసివట్లున్నారు?” అన్నాడు వరాహశాస్త్రి.

“శాస్త్రి కాస్త నేచుక్క పంపించుతావా?” అన్నాడు నిరంజనరావు.

అప్పటి నుంచి శ్రీవతి అశ్చర్యంగా చూస్తున్నాడు నిరంజనరావు వంక తను తినటం మర్చిపోయి. మొదటి చుద్ద కలిపినప్పుడు వొక చేరెడు నెయ్యి వొంపించుకున్నాడు మళ్ళీ నేతి చెంబుతో మరొకరు కలిపిస్తే పిలిచి మరో చేరెడు వొంపించుకున్నాడు. బాగా యింత పప్పు అన్నంలో కలుపు తున్నాడు. సగం పప్పు సుద్దచేసి పక్కన పెట్టుకున్నాడు. కూరలు కలుపుకుని తింటూ నేతిలో పూరబెట్టిన ఆ పప్పు నంజుతున్నాడు.

భోజనాలు ముగించి రేచారు. చేతులు కడుక్కోటానికి వెడుతున్నారు.

“మోహన్, గాయత్రి రారేడు” అన్నాడు శ్రీవతి.

“మామూలే. యింకా ఆ యిదిలో నుండి బయటపడలే” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి. అతని ముఖం దిగులుగా అనిపించింది.

తాంబూలాలు వముల్తూ మాట్లాడుతూ నిలుచున్నారు.

“మన రామ్మూర్తి సంసార మోసంలో పడినట్లున్నాడు” అనుకున్నాడు శ్రీవతి.

విమల నిర్మల వాస్తే— ప్రసాదు రామ్మూర్తి పెళ్ళిపోయాడు

“పార్లమెంట్ కాలఫరిమితి బిపోతున్నది. అమ్మ వని బకదవి

అనుకుంటూవుంటే — మంత్రి గోఖలే ప్రకటించినాడుగా — పార్లమెంటును యేడాది పొడిగిస్తున్నట్లు. యేడాదేమి ఖర్చు ఒక దశాబ్దం పొడిగించినా పొడిగించగలడు!” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

“రాజ్యాంగానికి ఆ వలభయ నాలుగో నవరణతో ప్రాథమిక హక్కులు యెగరగొట్టేసెయ్యగా లేనిది యిదో లెక్కా” అన్నాడు శ్రీవతి.

“కదిలే మెదిలే మీసాకింద అరెస్టుచా” అన్నాడు వాకతను.

“మోహన్ రంటి దగ్గర పనుందనుకుంటాను వెళ్ళు” అన్నాడు శ్రీవతి.

శ్రీవతి వంక అభిమానంగా చూసి వెళ్ళిపోయాడు మోహన్ రెడ్డి.

“మనం కూడా పోదాం హాస్టల్ కి బస్సువాస్తే” అని, “సెంటర్ షో టైం కూడా ఐపోయింది దేనికన్నా వెళ్ళామంటే” అన్నాడు వాకతను.

“యెంటర్ ది డ్రాగన్ థర్డ్ షో వున్నది. పదకొండు ఐంది. రైట్ టైం” అన్నాడు నిరంజనరావు — యెవరన్నా సిద్ధమైతే వెళ్ళాలని.

గత మూడు నెలల్లో ఆ సినిమాకి వెడుతున్న యెవరో వాకరి వెంట పడి యిప్పటికి నాలుగుసార్లు చూశాడు షోలే ఐదుసార్లు చూశాడు అదే రకంగా

అంకలో సికిందరాబాద్ ప్లేషన్ దాకా వెళ్ళే మూడో నంబరు బస్సు వచ్చింది. అందరూ యెక్కేశారు.

శ్రీవతి వాక్కడూ మిగిలిపోయాడు.

— గాయత్రిని అరెస్టు చేస్తారేవో — ఆ మొన్న గవర్నర్ భండారేనీ ఐజీ నారాయణరావునీ సీయం వెంగళావునీ చెడామడా తిడుతూ నుంచుందిట — యెవడో యెన్నై అటకాయించితే. యిప్పుడు అరెస్టుయితే యింక అంతే నంగతులు — మీసా మీసా — మీసా అంటే మర్డర్స్ టై... సీకెట్ యెజిన్నీ — పోయి నీ మొగుడు ఐజీకి చెప్పకో పో — అని వాయించిందట ఆ యెన్నైని. ఆ యెన్నైయెవడో — గాయత్రిమీద ప్రత్యేకం కక్ష దేనికో — విజయ్ కుమార్ మీత్రుడని అన్నాడు. మీసా అరెస్టు అతి ముఖ్యం.

మీనం తనకెలాగూ లేదు. తన పార్టీలో మీనం వున్న మగాడు వాక్కడూలేదు — అందుకని ప్రతివక్ష నాయకుల మీనం గొరగటం —

యెక్కడున్నాడు వెంకటేశ్ — జెయిల్లో జెయిళ్ళలో యెవర్ని యేం

చేస్తున్నారో—ఆఫీసుల్లో ఆధికారుల జాబు—పోలీసుల అపూయత్యాలు—
బ్రెయిన్ వాష్, బాడీవాష్—వేడి సిగ్గెతో డెట్టర్లతో యాసిడ్తో—మను
షులు మనసులు—అంతా పైరిలైజ్డ్—అవరేషన్ ఫియేట్ లాగా—
యావివర్సిటీల్లాగా—అంతా జాగ్రత్తగా పైరిలైజ్డ్—పైరిలైజ్డ్ బాడీస్,
పైరిలైజ్డ్ మైన్స్—పైరిలైజ్డ్ కంట్రీ—దేశంలో యెక్కడా యేమీ
మొలవకూడదు—యీవనిత్ర పీసావనిలో అఖిరికి పినరంక అలోచనకూడా
మొలవకూడదు. బాంబానుడు నటించిన బెట్టు తప్ప. దేశంలో యెన్ని
ఘాతుకాలు జరుగుతుంటే వీటన్నిటినీ లోన యెలా దాచుకుంటుందో—

అదెవరి ఆ క్రీసిడవ యెమర్జన్సీలో యిదీ కష్టమే. పోలీసులు
మరీ అలసటగా వాటంగా డబ్బు గుంజుతున్నారట. లేకపోతే మీసా ఆరెస్ట్.
యిందుకూ మీసా ఆరెస్ట్—సివిలయిని ఆరెస్ట్ చెయ్యరేం—యెన్ని సివి
మాలు యెన్నిబోర్డులు—పోలే సారే యెంటర్ ది డ్రాగన్ డబ్ యెంటర్స్
ఫియర్ యిన్ ది స్కై, స్కైయిన్ ది ఫియర్, ఫర్ యెవ్వా డాలర్స్,
డాలర్స్ ఫర్ యెవ్వా కబీ కబీ గౌరవనీయమైన వ్యభిచరింపు—అప్పు
డప్పుడూ కాదు యెప్పుడూ యెల్లప్పుడూ గౌరవనీయమైన యీ
పనిత్ర భారతా వనిలో .... యిండియా బుక్ హౌస్
యిండియా కాఫీ హౌస్ బుక్ లవ్వర్స్ కార్నర్ లవ్వర్స్ బ్యాక్
కార్నర్ (పేమ బురద దింపి పేమ బంక అంటుకుని పేమ పూనిలో దిగ
బడి— (పేమ సాహిత్యంలో నీరస ప్రేమ సాహిత్యంలో పాక్కుంటూ
పోతూ—సాహిత్యం సార్బెల్లో నోబెల్ బుల్గోడయ్యాడు—జ్ఞానపీఠం విశ్వ
నాథ హరీశున్నాడు—అయన మిత్రుడు శ్రీశ్రీ యింకా బతికి వున్నాడు.
యీయనకీ జ్ఞానపీఠం లక్ష వాచ్చేదాకా బతికుంటాడేమో—లక్ష పుచ్చుకుని
ఆపైన విరసానికి క్షమాపణ చెప్పుకుని—రాకెట్—తృణీకరిస్తాను.
బూర్జువా నెక్కారాల అని చెప్పుకుంటూ వుండగలడు—జ్ఞానపీఠం నోబెల్
పీఠం. యెందరో చవటాకి యిచ్చారు—యెందరో మహానుభావులకి యిచ్చారు
నోబెల్ బహుమతి గతే అలా వుంటే యింక జిల్లా అవార్డులు—తాలూకా
అవార్డులు వార్డు అవార్డులు—యిప్పుడు అందరికీ అవార్డులే. కళ్ళూ,
చెవులూ, నోరూ మూసుకుని అందరికీ అవార్డులే జైలు అవార్డులూ మీసా
అవార్డులూ.....

మూడేళ్ళ క్రితం పెళ్ళయిన దగ్గర్నుంచి తనకి వాటావంచి యిమ్మని గొడవపెడుతూనే వున్నాడు అంకినీడు. రెండేళ్ళకంటే యెక్కువ కాలం భరించలేకపోయాడు యీతని గోల.

తన మామగారి వ్యాపారాల్లో వాటాకలుపుతావని కొన్నిసార్లు, వొక ప్రసిద్ధ సినీ నిర్మాత వాళ్ళకున్నాడనీ అతనితో కలిసి సినిమా తీస్తావనీ కొన్నిసార్లు చెబుతూ వచ్చాడు. “మీ మామనుకూడా పెట్టుబడి పెట్టమను” అని తండ్రి అంటే ఆ త్రవారిమీద ఆధారపడటం తనకి అవమానంలా అని వస్తుందనీ వాళ్ళని అడగవనీ చెప్పాడు.

వజివో, సినిమాతియ్యటం ప్రసక్తి పెళ్ళయిన కొత్తలోనేతెచ్చాడు. అంకినీడు. “సినిమానో యెనిమానో నీ డబ్బుల్లో నువ్వేమన్నా చేసుకో. నన్నుమాత్రం యిరికించకు.” అని విర్రోహమాటంగా అంది.

వాళ్ళ పూళ్ళో సుఖాష్ చంద్రబోస్ అని వో నడివయసకనువున్నాడు సినిమా తియ్యాలన్న వుబలాటంపున్నవాడు. అంకినీడు వాళ్ళకి దూరపు చుట్టం. అతనిని కదలదీసి బాగా నవ్వుజెప్పి వొప్పించాడు. అతను మూడు లక్షల పెట్టుబడి పెట్టేటట్లు, తను ఆరు లక్షల పెట్టుబడి పెట్టేటట్లు, మిగతాది డిస్ట్రిబ్యూటర్ చేత సర్దుబాటు చేయించేటట్లు. నిర్మాతగా తనపేరు, క్రింద చిన్న అక్షరాలలో నహానిర్మాతగా అతని పేరు వుంటుందనీ, తనొక్కడే పనులన్నీ చూసుకోలేనట్లు అతనినీ వుండమన్నాడు. “నేనూకూడా వుంటాగా”—అని ధైర్యం తెచ్చుకున్నాడు అతను.

పూళ్ళో పరాచా అతను పెట్టుబడి పెడుతున్నాడని తెలిసి, “వీడిగోల. భరించటం కష్టం. చావనీ. చాన్సు తగేల్తే తగుల్తుంది, పిచ్చరు హిట్టయితే సినిమాలు చూసిమాని బాగా అనుభవం వుండిలే మన నన్నానికి” అని తండ్రి వాళ్ళకున్నాడు. ఆమీదట తల్లి ఆమోదముద్ర వేసింది.

వాటాల దగ్గరి కొచ్చేసరికి తల్లి పేచీ పెట్టింది— తనుపుట్టింటి వారి చ్చిన ఆస్తి అడవిల్లరికే యిస్తావంటూ. దానిమీద పెరిగిన ఆస్తి విడిగావున్న ఆస్తిలోనే మగపల్లెలకి వాటాలంటూ. అంకినీడుకి రెండు లక్షల వాటా వచ్చింది

క్యాపు కావాలి—పిచ్చరుకి కదా అన్నాడు. వొక్కసారే దేనికి.

వర్క్ సాగుతుండటాన్ని బట్టి తీసుకో. కానీ నీ వాటాకి మించి దమ్మిడి అదనంగా యిచ్చేదిలేదు—అన్నారు

పాతవారిని భరాయించటం కష్టం — అని వో చాకు లాంటి జేమ్స్ బాండ్ హీరోని, బాగా గ్లామర్ వున్న టాప్ హీరో యిన్ ని వొకామెని యెన్నుకున్నాడు.

వాక అందమైన అమాయక యువతి యెమర్జన్సీ అరెస్టులో పొరపాటున అరెస్టయ్యి జ్యూరీషియల్ కస్టడీలో వుంటుంది. ఆమె ప్రియండు, ఆమెని తప్పించి అడవి పరిసరాల వల్ల ప్రాంతానికి చెక్కేస్తాడు, ఆమెతో. ఆక్కడ వాళ్ళు కొండజాతి దుస్తుల్లో డ్యుయెట్లు పాడుకుంటూ, పోలీసుల్నొంచి తప్పించుకునే యత్నం — హీరో : స్వగర్లు, బ్లాక్ మార్కెటీర్లు, దేశంలో అల్లర్లు కల్పించి దోపిడీలు సాగించే సంఘవిద్రోహ వ్యక్తుల వలయాల్లోంచి తప్పించుకుంటూ — చివరికి వాళ్ళందరినీ వట్టించి, కథ మధ్యలో వో స్వగర్లు మూలాకి చిక్కిన తన ప్రేయసిని విడిపించుకుని — చివరికి పోలీసు మొప్పు పొందుతాడు. ‘అంతరంగిక భద్రత కోసం ఆత్యయిక చంద్రునికో నూలుపోగు’గా తన చిత్రాన్ని సమర్పించాడు. క్రైమ్, పెక్కు, ఫ్రేబింగ్స్, నాలుగురకాల డాన్సులు—సప్పెన్స్ లాంటి వాటిని సమకూర్చాడు.

క్రిమినల్ వో ప్రసిద్ధ సినీ రచయితకి చెప్పి కథ మలిపించాడు.

తెలిసిన వాళ్ళతో చెప్పించుకుని వో ప్రసిద్ధ ఫిలిం పంపిణీ సంస్థ వాటాదారులైన జవర్ బాబు, శివాజీలకి కథ వినిపించాడు. బారీ చిత్రంగా నిర్మించదలిచినట్లూ పెట్టబడి సగం తనే పెడతానని చెప్పాడు. సగం వాళ్ళని సర్దుమన్నాడు.

వాళ్ళు కథలో కొన్ని చిన్న చిన్న మార్పులు సూచించారు. హీరో విషయంలో మొదట్లో నందేహించినా చివరికి వొప్పకున్నారు. అంకినీడు చెప్పిన హీరోయిన్ ని కాక మరో గ్లామర్ హీరోయిన్ పేరు చెప్పారు. అన్ని టీకీ వొప్పకున్నాడు అంకినీడు. కొన్ని రీళ్ళు తియ్యండి దాన్నిబట్టి చూస్తాం అని వాళ్ళు అంటే, “ఘోసూచనల ప్రకారమే తీస్తాగా. ముందుగానే వొప్పందం వుంటే నాకు మానసికంగా ధైర్యంగా వుంటుంది. కొత్తగా ఫీల్డ్ లోకి దిగుతున్నాణ్ణి.” అని అగ్రిమెంటుకి వొప్పించుకున్నాడు. ధైర్యకర్మని కూడా డిప్రీబ్యాటర్లయిష్టానుసారమే తీసుకున్నాడు. సినిమా పేరు ‘చిక్కుల్లో’

వడ్డెర చండిదాస్

చిన్నది' అని చెబితే నాకు సందేహించారు గానీ, చివరికి, డైరెక్టరు రచయిత అందరూ 'శతమీద కూర్చుని' చర్చించి ఆఖరికి, అదే పేరు ఖాయపరిచారు.

“భీమ పురి కందలు తిరిగి పోయింది. రేటు కూడా యెక్కువ. దాని చెల్లించింది. కొత్తగా పిల్లలోకొచ్చింది. మాంచి నేవళంగా వుంది. యమా పెక్కిగా వుంది. మాంచి పిగరు. దాని బొడ్డు నడుమూ చూపులూ వూపులూ చాలు. పైగా అందంగానూ వుంది.” అని దాన్పులకి కమలినీని ఖాయపరిచాడు.

పూటింగ్ చాలావరకు హైదరాబాద్ లోనూ, ఆ పరిసర ప్రాంతాల్లోనూ. కొన్ని పీఠు బొంబాయి కాశ్మీరు కొడైకెనల్ మద్రాసులోనూ, చిత్రీకరించారు.

దొంగ రసీదులు పుట్టించి తన పార్శ్వరు దగ్గర్నుంచి, తను లక్ష రూపాయలు పెట్టుబడి పెట్టేసరికి అతని దగ్గర మూడు లక్షలు గుండేశాడు. అసేన, “పెట్టుబడి చాలించి రేదు. మన డిస్ట్రిబ్యూటర్ ప్రస్తుతం డబ్బు యిబ్బందిలో వున్నాడు” అని మరో లక్ష రూపాయలు పెట్టించాడు.

తను రెండు లక్షలు తన వాటాదారు నాలుగు లక్షలు పెట్టుబడి పెట్టాడు. ఐతే లెక్కల్లో తనూ నాలుగు లక్షలు పెట్టుబడి పెట్టినట్లు చూపించాడు అంకినీడు. “యిద్దరం సమానంగా పెట్టుబడి పెట్టాంగదా నిర్మాతలుగా యిద్దరిపేర్లు వొక లాగానే వేయించమని పార్శ్వరు అడిగితే, “అన్ని ప్రాంతాల్లో యిప్పుడు మద్యలో పీచు కాదుగా—యీసారి పిక్చరుకి నీ పేరే పెడదాంలే.” అన్నాడు.

ఆ డైరెక్టరంతే ఆ డిస్ట్రిబ్యూటర్ కి ఖాగా గురి డైరెక్టరుకి రోజూ పూటగా తాగబోయింది, విడిగా పడితే రూపాయలు యిచ్చాడు.

మిగతా ఐదు లక్షలూ డిస్ట్రిబ్యూటర్లు పేమెంట్లుగా యిచ్చారు. నేరుగా పిక్చరు హక్కులు వాళ్ళనే. వాళ్ళ డబ్బు పెర్సెంటేజీతో వసూలి య్యాక నిర్మాతకి హక్కులతో ఫిలిం అప్పగిస్తారు.

అంకినీడు కంటికి వచ్చిన యెచ్చెనిని పిలిపించుకునేవాడు. హీరో యిన్ కోనం ప్రయత్నించాడు గానీ సాధ్యపడలేదు. వెనకెప్పుడో తొలి రోజుల్లోని అల్లిగేషన్ల వల్లనో, యేదన్న సంతకంనో వడితేనో తప్ప అంధుకు చోటు పెట్టడు—ప్రఖ్యాత హీరోయిన్ నటించటానికి వాళ్ళుకోవ

మాతను రక్షించగ/యందీరయ్ ప్రశాంతి నెలకొల్పే / సుఖక్షం పూయించే
సందేశం/ మన యందీరమ్మ ఆదేశం / ప్రతి భారతీయునికి శిరోధార్యం
అని.

మన పాటలూ ట్యూన్లూ డ్యాన్సులూ సీన్లూ యాక్షన్లూ సప్లెన్లు
యెట్లా వున్నాయ్—జన, పెర్రెత్తిపోయి చూస్తాడు! అని అంకినీడు-అంటే
శతదినోత్సవం అన్నారు కూడా వున్న నలుగురూ.

“సందేశం. అందునా యమృత్తస్మి ఆధారంగా గొప్ప సందేశం
అందిస్తున్నాం. గొప్ప సందేశాత్మకచిత్రంఅని రాష్ట్రపతి బహుమతి వొచ్చినా
రావొచ్చు” అని అంటే — సందేహం లేకండా, ఖాయంగా — అన్నారు
కూడా వున్న నలుగురూ మందు గ్లాసులు పైకెత్తుతూ.

యిస్టమన్ కార్. ఖర్చు వన్నెండు లక్షలదాకా దేకింది. లెక్కల్లో
యిరవై చూపెట్టారు, పెన్నరువాళ్ళు “A” సర్టిఫికేట్ ఇచ్చారు.

యెంత బతిమిలాడినా మాటింగ్ చూడటానికి వొక్కసారి కూడా
వెళ్ళలేదు నళిని. “నీ సినిమాకి లక్షమైళ్ళదూరంలో వుండదలిచాను. ప్రివ్యూ
మద్రాసులో వుంటుంది. దానికి రాను. నా సొంత డబ్బుల్తో టిక్కెట్టు కొను
క్కుని యీ పూజో చూస్తాను.” అంది. విసుక్కున్నాడు అంకినీడు.
వాళ్ళ యింటినుంచి వాటా తీసుకుని సినిమా ప్రారంభించిన తరువాత నుంచి
నళిని వెనకటంత ఘనంగా చూడటంలేదు. రెండు లక్షల భాగ్యానికి మిడిసి
వడక సినిమా చినవాడా— అని హాస్యమాడింది నళిని. కాగా, అంకినీడు
నళిని దగ్గరికొచ్చి గడిపేటంత తీరికేలేదు గత ఆరు నెలలనుంచి.

“రేపే ప్రివ్యూ. దీపావళికి, ప్రముఖ పంపిణీ సంస్థ ద్వారా ఆంధ్ర
ప్రదేశ్ అంతటా అన్ని ముఖ్య కేంద్రాలలోనూ విడుదల. దీపావళి టపా
కాయలాగా పేలి మతాబులాగా వెలుగుతుంది. కనకవర్షం అనుకో— అని
అంకినీడు రాసిన పుత్తరం సరదాగా చదువుకుని, వో బాయ్ ఫ్రెండుతో
సినిమాకని కారు స్టార్డు చేసింది, నళిని.

100

పుదయం అలస్యంగా లేచాడు శ్రీపతి. కాలకృత్యాలు ముగిం

చుకుని— పేపరు తీసి చూస్తూ, “యిక అమెరికా బండిని యీ కార్టర్ లాగి

స్తాడు కాబోలు - సొంత పొలాల్లో బండే తోలి వుంటారు-అదీ పూర్వీకులు కిరాయిబండి - అందుకే కార్టర్ అని యింటిపేరు వచ్చివుంటుంది. మనకి లాగా బళ్ళకి యెడ్లు కాదుగదా-గుర్రాలు. గుర్రాలైనాగాడిదలైనా హంసలైనా కుక్కలైనా, బండి బండే కదా.....”

అపీసుకు వెడుతూ నాకిట్లోంచి “బై” అని వెళ్ళింది, ధవలక్ష్మి.

“అరె యింత తైం అయిపోయిందా” అని వాచీవంక చూసుకుని, “చచ్చాం. గిటార్ గ్లామర్ బోయ్ వాచ్చే వేళై పోయింది-” అని అమాంతం లేచి - ప్యాంటు స్లాకూ తగిలించు కున్నాడు శ్రీవతి.

చకచకా నడిచి పీఠి దాటి, మెయిన్ రోడ్డులో ఖాళీ ఆటో కనపడ గానే అపి కూచుని కాచీగూడా వేషమమ్మండు దిగాడు.

వెంకటాద్రి రైలు రావటానికి యింకా ఐదునిమిషాల వ్యవధి వుందని తెలుసుకుని - వొకసారి ప్లాట్ ఫాం వంక కలియజూసి ‘స్వప్న యింకా రాలేదేం’ అనుకుని బుక్ స్టాల్ దగ్గరికి అడుగులు వేసి పుస్తకాల వంక చూస్తున్నాడు.

— ఓరియో బీ! యో: నాక్వాయనా వేప్తాయనా, ఛే! మేక్, బూన్స్ మూన్స్, సులోచనారాణి కలోచనారాణి, యిల్ల ప్లే! బెడ్ పీక్లీ హెల్లె ప్లే! బెడ్ వాక్లీ, టైమ్స్ ఆఫ్ బిందయా టైమ్స్ ఆఫ్ యిండియన్ యెక్స్ ప్రెస్ - యెక్స్ ప్రెస్ వెంటటాద్రి యెక్స్ ప్రెస్ బెంగుళూరు యెక్స్ ప్రెస్ - గోయంకా యెక్స్ ప్రెస్ పీకల్తాకా తెచ్చుకుంది యిందిరమ్మతో....

రైలు వచ్చేసి ప్లాట్ ఫాం వక్కవ చక్కా అగింది.

ఫస్ట్ క్లాస్ బోగీలవైపు వడుస్తున్నాడు శ్రీవతి. టూ టైర్ స్లీపర్ లోంచి దిగి, శ్రీవతిని గమనించి - అటు అడుగులు వేశాడు అనంతరెడ్డి. చేతులో బుల్ల సూట్ కేస్.

నాలుగు రోజులైంది అతను ఆమెరికానుండి వచ్చి. బొంబాయి నుంచి మద్రాసు - బెంగుళూరు వాళ్ళ పూరు పురంబకొండ వెళ్ళి యివాళ యిటు ప్రయాణం.

“హలో శ్రీవతి.”

వెనక్కి తిరిగి “హలో మైడియర్ గ్లామర్ బోయ్” అని పరికిలవగా చూసి, “చలి దేశానికి మరింత రంగువొచ్చావు. యేమిటి లగేజీ యేం లేదా?” అన్నాడు శ్రీవతి.

“యదే” అని చేతులోని సూట్ కేస్ వూగించి “పద” అన్నాడు అనంతరెడ్డి.

శ్రీవతి అటూ యిటూ చూసి, “అనుకోని అలిస్యం ఐ వుంటుంది. కావేపు చూడొద్దూ; రిసీవ్ చేసుకోవటానికి వాక పురుషుణ్ణి వొచ్చాను. వాక శ్రీ కూడా రావొద్దూ!” అన్నాడు.

చిన్నగా నవ్వి, “దీన్లో వొస్తున్నట్లు తెలియదు. సాయంత్రం యింటికి వచ్చి కలస్తావని రాసినాను” అన్నాడు అనంతరెడ్డి

“పెర్ హాప్స్ డబ్ యాక్ డి రైట్ వే ఆఫ్ ట్రీటింగ్ డి నబె మ్”

అని బయటికి వడిచాడు.

అబోలో కొంపకి చేరుకున్నాడు.

“కొన్నాళ్ళుగి యీ గూట్లో నివాసం. రాశానుగా” అంటూ తలుపు తాళం తీశాడు శ్రీవతి.

“యంత చిన్న బంగళాకి చాలా యాంగిల్స్ పున్నట్లున్నవి!” అన్నాడు అనంత రెడ్డి బంగళావంక చూస్తూ.

“నేననుకోవటం — యీ యింటి అతను యీ స్థలం మధ్యలో వాక గది కట్టివుంటాడు అదిలో. ఆ తరవాత వాక్కొక్క గది చొప్పున వాటాలుగా మలుచుకుంటూ డబ్బర్ డబ్బుర్ నంసారాకి నీడ కల్పించాడు వీడికి అధమం వద్దుశ్రీ యివ్వొచ్చు. మంగలి పనికి, మంత్రసాని పనికి యివ్వగా లేనిది” అని నవ్వాడు శ్రీవతి.

అనంతరెడ్డి కుర్చీలో కూచోబోతోంటే, “పదపద ముందున్నానించు” అని లోనకి కదలదీశాడు, సూట్ కేస్ తనే చేత్తో పట్టుకుని.

మధ్యగదిలో అడుగుపెట్టి “పెయింటింగ్ మొదలెట్టావా?” అన్నాడు అనంతరెడ్డి.

“లేదు అనంత యెదుర్కొన్నీలో ప్లయే వనీ చెయ్యకూడదు కాబట్టి అప్పుడప్పుడు నాలుగు రంగు మరకలో చారలో గీస్తున్నాను. చిత్రచాగితాలు తప్ప కంటికి చూడతగింది యేమీ వుండదు”

తను పూర్తిచేసిన పెయింటింగ్స్ అన్నీ చుట్టచుట్టి బట్టల స్టాండు వెనక కవచకండా వడేస్తాడు శ్రీవతి. యిలా యెవరినన్నా లోనకి తీసుకొచ్చినా, చూడతగినవేమీ కనిపించవు.

“మరి యిన్ని రంగులూ బ్రష్లులూ—”

“చాక కాక అద్దదిద్దంగా పులమటానికి” అని వచ్చి, “వద స్నాని ద్దుపు” అని ఖాళీగా వున్న వంటగదిలోంచి బాతరూంలోకి తీసుకెళ్ళాడు. అన్నీ చూపెట్టి గదిలోకి వచ్చి, దినపత్రిక తీసి చూస్తున్నాడు శ్రీవతి.

పావుగంట.

ఆనంతరెడ్డి — మాట్ కేన్ తెరిచి తెల్లని పైజామా లాల్చి తగిలించు కున్నాడు.

అక్కడ అందుబాటులో వుండే వనికూలాట్నీ పిచి, డెర్మోస్ యిచ్చి టిఫిను బాఫీకి యేర్పాటు చేశాడు శ్రీవతి.

“పూ, యేవీటి అమెరికా సంగతులు యెల్లొక్కో షిగ్నెటిక్ ఫీల్ థియరీలో నీ వయస్సు, నువ్వు వల్లిష్ చేసిన పేనర్లు చాలా బాగున్నాయని, నీ రివెర్సి వర్క్ చాలా విశిష్టంగా వుంటుందని యిక - డ మీ ప్రొఫెసర్ అన్నాడు వాంసారి నేను అటు వెళ్ళి కలిస్తే.” అన్నాడు శ్రీవతి.

“ఆ వర్క్తోచే తీరికలేకండా వుండిపోయినాను యిన్ని సంవత్సరాలూ అక్కడ.”

“యేవేం ప్రదేశాలు చూశావు?”

“యే చూడలేను. తీరికే లేను. స్వప్న కోరిక ననుభవించి — మిసిసిపీ నదీ ప్రాంతం, నమాగూ, డిస్నీలాండ్, హాలీవుడ్, కొన్ని నైట్ క్లబ్బులు వసిఫిక్ సమద్రతీరం నంటిని కొన్ని — అంతే.”

తరవాత యేవీటి:

“వున్యోగం యిస్తే వుస్మానియాలో చేరతాను, కానీ నా వర్క్ ముందుకి సాగాలంటే రెండు లక్షా రూపాయ మెన్యూస్ మింట్ అవసరం. యు. జి. సి. వాళ్ళతో ప్రొఫెసర్ చారి యిప్పించితే మాట —

“నువ్వు అభిలషించితే ఆదేమంత సమర్థుడవు. యేవన్నా మెలికలుంటే — మీ ఫాదర్ కి చెప్పు. ఆయన చూసుకుంటారు” అన్నాడు శ్రీవతి

“పూ, మన మిత్రులంతా యెట్లా వున్నారు: ప్రసాద్ కబుర్లేమిటి?”

“యేవుంది. పేకాట — వ్యాపారం — సంసారం — పాలిడ్ అండ్ సౌండ్ యాక్ రాక్. పెళ్ళి సంగతి తెలియదా?”

“కుభ్రేఖి వంపి వుత్తరం రాసినాడులే —”

“మాట్ కేన్ రో నాలుగుజతల బిట్టలతో వచ్చావు. స్వప్న కేంతెచ్చావు” అన్నాడు శ్రీవతి.

“యేం కేరేదు.” అన్నట్లుగా తలవూగించాడు నిశ్శబ్దంగా నవ్వుతూ.

“నిన్ను నావ్వు తెచ్చి అప్పగించుకోవటం కంటే... వింటినదేవుంటుంది చాలా రోజులైంది నీకు నీ కికిం నెలలో, చదువుతి పెళ్ళిలో చూశానుగనీ మాట్లాడే పీట కలగలేదు.” అన్నాడు శ్రీవతి.

“చదువుతి యెవరు?”

“చవ వరాహశాస్త్రి తెలుసుగా. అతని చెల్లెలు” అన్నాడు శ్రీవతి.

వని కుర్రాడు, ప్లాస్ట్ పొట్టలు వట్టకొచ్చాడు. కేబిల్ మీద పరిచాడు పొట్టలు పెప్పి.

కబుర్లు చెప్పకుంటూ టిఫిన్ తాగి నుగించారు.

“వో చిన్న కుసుటరీస్తావా ప్రయోజనం బడలిక తీరుతుంది” అన్నాడు శ్రీవతి.

“బడలికేం లేదు. కబుర్లు చెప్పి. గోవర్ధన్ రెడ్డి అసెంబ్లీ యెలక్షన్లో పోటీచేసి వోడపోయాడట కూడా— ఆ గుంట నక్క— విరంజనరావు రాశాడ. రిపెర్టి చేస్తున్నాడా?” అన్నాడు అసెంబ్లీ రెడ్డి.

“చేస్తున్నాడు. ఫెలోషిప్ కంటింజెన్సీ డబ్బు క్రెంకర్లం చేస్తూ. యిటీవల వాడి గైడ్ కీ వాటికి మింగడు. వాటాలో పేరు వచ్చినట్లుంది. వాడిపే తిడుతున్నాడు వాడి గైడ్ కీ. అగ్గేర్—వాడో నీచవువెదవ.

వాం గంటల వాడి లబుర్లతో. హోటల్ కి బయల్దేరారు. కింగ్ కోర్ట్ రోడ్ కి రి మళ్ళి తాళికి వెళ్ళుటో, “టిన్లోకా హోటల్ అన్న పూర్వ అని విజయనాథ ప్రముఖులు వో హోటలు పెట్టారు. అటు వెడదామా?” అన్నాడు శ్రీవతి.

“యక్క—డికీ చేరినాం కూడా డిస్ట్రీక్ పద.

‘యా పూరి తాజ్ మహళ్ళ ముక్త్యా అధిపతి కన్నడ ఆనంద హోటలు స్వర్ణరుగా జీవితం ప్రారంభించాడు. సికిందరాబాద్ కింగ్స్ వేల్ అనంద టిఫిన్ తొలి హోటలు, యీ జంట నగరాల్లో యిన్ని తాజ్ లు నెల కొచ్చాడు. ఐతే వాకిటి మెన్యుకోతగ్గ విషయం. ఖోజవం అప్పటికి యిప్పటికీ వాకే స్టాండ్ రీతిలో మెయిన్ రెయిన్ చేస్తారు. కొందరు హోటళ్ళవాళ్ళ కథలు కట్టుకథలుగా అ. పిస్తాయిగానీ విజానికి మహా గట్టి కథలు. ప్రపంచం అ. తటా హోటళ్ళు నెలకొల్పిన బొంబాయి వాదరాయ్ కూడా అదిలో హోటల్ నర్వకే....

శ్రీవతి సాధారణంగా అతి సామాన్యమైన హోటళ్ళలో బసచేస్తాడు, యేదైనా వెళ్ళినప్పుడు. తానీ వాళ్ళోనూ, వాడెవరూ తాత్ యింటర్ కొంటెనెంటల్ పెర్సనాల్ లోకాల్ వంటి హోటళ్ళలో వారటి రెండ్రోజులు బసచేసి వగిళిస్తాడు— ఆ స్టేషన్లోగ్గూ, గది అలంకరణలు, యేర్పాట్లు, గది పేర్లు, వడక భామినులు—

నాలుగు నెలల రీతం వా రోజున, సాబార్జంగ్ మ్యూజియం వదిలేసానో సారో యిగవయ్యోసారో చూస్తున్న శ్రీవతికి వో ఆమెరికన్ యువతి గదివయం బాది విహారయాత్రకి వచ్చినట్లు చెప్పింది. 'విహార యాత్ర అనైతే అంటే—గా' యేదో వ్యవహార యాత్రకే ఐ వుంటుంది— పూరకరాట అమెరికా హహాన భామినులు!' అనుకున్నాడు. ఆమెకి శ్రీవతి వల్లి, ఆ సాయంత్రండాకా అతనిని వాళ్ళరించి అడుగుతూ కలిగి తిరిగింది. 'కంటికి చువకుటి బాగవపిస్తున్న యీ తెల్లబుల్లి చూడగా నవ్వుమోరల్ పెరా మోరల్ యెమోరల్ కాదంటే నాన్ మోరల్ గాగా వుంది. యే సి. బి. యే. తాలూకానో యేవో— అదంతా చువరెందుకు— అందాకరాకండా నరుకుంటే నా అనుకున్నాడు. రిట్ట హోటల్లో బస అతి. మ్యూజియంలో అన్నీ చూపెళ్ళి వరించినంతకు కృతజ్ఞతలు చెబుతూ, తన గదికి వచ్చి టీ తీసుకోవండి. వెళ్ళారూ. రెండు రోజులాంటిసోయానూ. ఆ పిల్లతో స్టేషన్లోగ్గూ తానానాగాడు ; నడకనీడ మెహలాదాడు. తనతో ఆమె రికా రమ్మంది వెళ్ళిచేసుకుంటుంది. "పూరుగని పూరు దేవికి; సొంత దేశంలో, నన్నీ కూతురూ యిద్దరూ అక్కతకొచ్చే యిల్లరిరం దొరకకనా!" అనుకుని, తనకి రష్యానో ఫెలోషిప్ వాస్తుంది వెడతానని చెప్పాడు. ఆమెకి అక్కడికి వెళ్ళాల్సిన నని వుందనీ అక్కడ రమ్మకుందాం అనీ, ఆ మరనటి రోజు మద్రాసు వెళ్ళి అటుంచి సింగపూరు వెళ్ళాలని చెప్పింది.

భోజనం తుగిచి బసచేసానూ, శ్రీవతి నీలాంచేసాడు వోసారి ఆమెరికా క్లబ్బున్నీ ఆ ఆదనాళ్ళనీ చూడాయో ఆన్యూ అనంతరెడ్డి.

"ఆ కా శ్రీవతిసం అక్కడికా గేకి యిక్కడ మాత్రం తటస్థ పడరూ కుంటున్నాననీ మత్త న్నన్నగోరం. నీకేం తెలుసు స్లేషిండాను నుమీ!" అని నవ్వాడు శ్రీవతి.

గూటికి చేరుకున్నాడు రిజల్.

గోడవారగా వున్న రెండో యినప మడత మంచం తీసి కుంచెతో

బాబా దులిపాడు స్లాప్ థాప్ వచ్చారు వట్టిలను బట్టతో తుడిచాడు దానిమీద దుప్పటి వరిచి పడుకుని, వరుస వున్న మంచం వాక చూపెనుతూ, “దాని మీద నడుం వచ్చి కాసేపు” అన్నాడు శ్రీవతి.

సిక్రోయారు.

అనంతరెడ్డికి గంటపేగటికే మెలుకువ వచ్చింది . స్వప్నరాగలీనను తలుచుకుంటూ పడుకున్నాడు వెల్లకిరా.

శ్రీవతి ఆరింటికి రేచాడు అతను లేచేసరికి అనంతరెడ్డి స్నానించి బట్టలేసుకున్నాడు. కింద అంచులకి జిప్సు కుట్టిన పూదారంగు. బెల్ బాబుం. అదే రంగు పొడవు చేతుల చొక్కా. బెల్టు వైస్ కట్ బాట్లు. నన్నుగా మీసం. యెరెవేటెడ్ మాట్.

శ్రీవతి, కళ్ళు తెరిచి అనంతరెడ్డిని చూసి. “మైకియర్ ఛా—మిన్స్ ప్రిన్స్ యింక వెళ్ళు. వచ్చినప్పుడు తిరిగిరా. నెనెటూ వెళ్ళను. గూట్లొనే వుంటామ” అన్నాడు.

అనంతరెడ్డి ఆవిడ్స్ వైపుకి వచ్చి, క్వాలిటీలో నాలుగు బ్రెడ్ స్లయ్ వెస్ తిని కోఫీ తాగాడు. మోజంకాహి మార్కెట్ వైపు నడిచివెళ్ళి— రకరకాల పువ్వులు బుట్టెడు కొన్నాడు. పక్కన తెలిసిన బట్టల షాపులో వాన్ ట్రాన్స్ పరెంట్ పొలిథీర్ నంచి అడిగి తెచ్చాడు. వసుపు రంగుది. దానినిండా. ఆ పూలు నింపి పట్టుకుని అటో యెక్కాడు.

మనక చీకటి.

పావుగంట.

స్వప్నరాగలీన వుండే వీధి మొగదలలో అటో అపి డిగి, అటో అక విని వుండమని చెప్పి, నడిచి వెళ్ళాడు. గేటు దగ్గరికి వెళ్ళేసరికి— అత- కోసం యెదురుచూస్తూ వచ్చిన మీద చూచుచున్న ఆమె చివారున లేచి నిలబడింది. నీలం రంగు పువ్వులతిగం తెల్లచీర.

గేటు దగ్గరికి వచ్చి. వీధి దీపపు వెలుతుట్లో మెరుస్తున్న అనంతరెడ్డిని కళ్ళనింకా నింపుకుని చూస్తూ, “యింకా లోపకి రాని నియమవేనా?” అంది.

అవునప్పట్లు తం పూసాడు.

గేటు తీసుకుని బయటికి వచ్చింది.

నడుస్తున్నారు.

వీధి దాటి యింకా పెడగా వెళ్ళి — రాళ్ళ గుట్టలు దాటి, పచ్చిక వాలులోకి వెళ్ళారు.

దూరంగావున్న గిరిపాద మనకకాంతిలో —

స్వప్న రాగలీనని కన్నార్పకండా చూస్తూ, “స్వప్నా” అన్నాడు.

“పూ!” అంది — సహస్రకంఠుల వీణ, ‘కుహూ’ అన్నట్లుగా.

నంది చుంగు కొన వాక చేత్తోనూ రెండోకొన యింకో చేత్తోనూ వట్టుకుని వొందాడు, పూలు — రంగురంగుల రకరకాల పూలు — ఆమె పాదాలమీద రాలుతున్నాయి.

ఆతని చేతులు పైకి లేచాయి. పూలు ఆమె తల మీద భుజాలమీద పడం మీద రాలుతున్నాయి.

ఖాళీ నంది అవతల పడేశాడు.

కన్నార్పకండా ఆమెని చూస్తున్నాడు.

ఆమె రెండడుగులు ముందుకు వేసి — ఆతని పడం మీద చెక్కిలి ఆనించింది. ఆమె తల ఆతని చెవికి అనుకోంది.

ఆమె వీపు చుట్టూ చెయ్యి వొంటుగా తిప్పి —

“స్వప్నా” అన్నాడు. అదే గతత్వం.

“పూ!” అదే స్వర్గం.

తాపీగా కిందికి కుదించుకుంటూ — పచ్చికమీద కూర్చున్నారు.

“యెన్ని రోజులు నిన్ను చూడకుండా యెట్లా వుండగలిగానో నాకే అర్థమవటం లేదు” అన్నాడు.

“నేను అనాల్సిన మాట అది మీకు అంత యిదేం చేదు. మీ రి నెర్పిలో మీరు చూచిపోయారు”

“నువ్వూ మాత్రం రి నెర్పి చెప్పుటందేదా!”

“నా రి నెర్పి చెప్పాలా! యేదో చాలక్షేపానికి” అంది.

“ప్రభుత్వ ధనం! ప్రజల సొమ్ము!”

“నేనేం చెప్పరి సొమ్ము తినలేదు. నాకోసం యూనివర్సిటీ వాళ్ళతో వొక్క పైసా ఖర్చు పెట్టించుకోలేదు. నా రి నెర్పి మీ కోసం యెదురు చూస్తుండే రి నెర్పి. మధ్యమధ్యలో వొక్కోనెల వూరెళ్ళి నా వాళ్ళ దగ్గర వుండి వచ్చేదాన్ని. యితకి యెన్ని గంటలకి వచ్చారు యివాళ్ళ?”

“సూర్కింగ్ వెంకటాద్రికో. ప్లేషన్ కి శ్రీపతి వచ్చినాడు. అత

దగ్గరే వుండినాను."

"శ్రీవిధిగారు కలిసి మాట్లాడి చాలా రోజులైంది. ఆ మొన్న వాక పెళ్ళిలో చూశాను. అయితే అమెరికా కబుర్లు చెప్పు. నీ స వీల్లలోతో యేదేం చేశారో—"

"నువ్వూ చూడమన్నవన్నీ చూసినాను. బేరే యింకేమీ చూపే ప్రయత్నం లేకపోయింది. మిసిసిపీ....."

అకను కబుర్లు చెబుతుంటే వింటోంది.

అకని చేతివేళ్ళను తన చేతుల్లోకి తీసుకుని తన పెదాలకి తాకించుకోబోతే, అమె చేతిని తన వైపుకి లాక్కుని, అమె చేతివేళ్ళను తన పెదాలకు తాకించుకున్నాడు. కనురెప్పలు వార్చాడు.

చూపుడు వేలితో పెదాలమీద నొక్కింది.

రెప్పలు విప్పి, కాళ్ళు జాపుకుంటూ కూర్చున్నాడు.

అమె సాదాలమీద చేతులు వేసి స్పర్శిస్తూ, వొంగి అమె సాదాలమీద చెంప అందించుకున్నాడు.

రెండు చేతుల్లో అకని భుజాలు నట్టుకుని వొళ్ళోకి జరుపుకుంది. వెల్లకిలా పడుకుని అమె గెడ్డం కొనపంక చూస్తున్నాడు.

అకని పక్షంమీద అకని చేతివేళ్ళలో అమె చేతివేళ్ళు.

"న నం పెళ్ళియ్యిడు చేసుకుందాం?" యిద్దరూ వాకేసారి అన్నారు.

అందుకు -- యిద్దరూ వాకేసారి నవ్వారు. పెరియేటి వాలులో యింక కలో కదిలిన గులకరాళ్ళ నవ్వడిలో గవ్వల చప్పుడు కలిసినట్లు కలగలిసిన గలగలస్వనం

"నువ్వూ చెప్పు" అన్నాడు.

"మీరే చెప్పండి" అంది.

"నువ్వూ యెవ్వరంటే అప్పుడు. రిజిస్ట్రార్‌నులో అంటే రేపే నోటీసు యిస్తాను. గుళ్ళో అంటే మంచి రోజు చూసి నాలుగు రోజుల్లో అ పని శ్రీవతి మీద వేర్దాం" అన్నాడు.

"నేకెప్పుడవది గాదు. మీరెప్పుడనే చెప్పండి."

"నేనైతే యిప్పుడే అంటాను. యీ ఊరిలో నీ మెడలో తాళికట్టి"

"రిజిస్ట్రార్‌నుకు, గుళ్ళో పెళ్ళి, గాంధర్వాలు దేవికి. రేపు నేను మా వూరు వెడతాను. మునావాన్నకి చెబుతాను, నా మాట కొద్దవడు. కాగా

అనాల్సిన అవసరమూలేదు. అన్నీ సాంప్రదాయంగా పెద్దగా ద్వారానే జరగవిధానం యెంతైనా పెళ్ళి మాతురు నాళ్ళమేరదా మేర-మా వాళ్ళొచ్చి మీ వాళ్ళను అడుగుతాడు, బోలెడు అఫీసరుగారు కాదు పొమ్మంటే - పాపం మీరు విక్కమొహం చేస్తారు కాబోలు!" అని నవ్వింది. వత్తికాయ చిట్టివ చప్పుడు.

"విక్కమొహం కాదు నవ్వును విస్తావ." అని నవ్వి, "యారినెచ్చికి అమెరికా పంపించకపోతే యినెళ్ళు -" అని అగిపోయాడు.

"అసెంట్ యీ వాడి, యీ వాడి మీకు అప్పగించాడు."

సంతోషపు వాత్తిడికి ఆకలి కళ్ళలో తడి పులికింది.

101

రాత్రి తొమ్మిది. శ్రీవతి అప్పుడే హాపేట్లో భోంచేసి

వచ్చాడు. తాళం తీసి - బట్టలు చూపుకోవటానికి లోప గదిలోకి వెళ్ళ బోతుంటే గుమ్మంలో అడుగుల స్వర్ణం

తలి వక్రం కి తిప్పిచూశాడు. గాయత్రి.

మోహన్ రెడ్డి గాయత్రి కలిసి వాకరి రెండుసార్లు కొచ్చారుగానీ గాయత్రి వాక్కతే రావడెన్నడూ. మేదో నమస్క వచ్చిపడ వుండాలి - అనుకున్నాన్నాడు శ్రీవతి.

"కోవరికి రా గాయత్రి. యప్పుడే భోంచేసి వచ్చా. కూర్చో ఆలా" అన్నాడు శ్రీవతి.

మౌనంగా కూర్చుంటు కుర్చీలో.

"యెటునుంచి? వాంట్లో మెలా వుంటోంది" అన్నాడు.

అమె మౌనంగా వుండిపోయింది

అమె యింట్లోకిమాసి, "గాయత్రి. యెవరితోవన్నా గొడవవడ్డావా?"

అన్నాడు

"లేదు" అన్నట్లు తలి వాసింది.

"మోహన్ యెక్కడ?" అన్నాడు.

"కోర్టులో. పేద ప్రజలకి పేద చేస్తాడట. యీ చెవిటి గాడిదం

కొట్టంలో అరుస్తూ” అంది.

“అతను ప్రాక్టీసు చెయ్యటం నీ కిష్టం లేకపోతే మూసేస్తాడు చెప్పు. నిన్ను కష్టపెట్టటం అతని అభిమతం కాదు నువ్వు బాధపడితే నవించ లేడు”

“మోహన్ గురించి కాదు” అంది.

“మరి”

“నాకు ఈ ప్రపంచాన్ని వావిలిపోవాలిపిస్తోంది. యీ విరసాన్ని గిరసాన్ని యీ వవటల్ని యీ అల్పల్ని — సిగ్గు లేకండా యింకా నాతో వాదనకి దిగుతాడు. విప్లవ రచయితలు జెయ్యళ్ళలో చిత్రహింసలు అనుభవిస్తూంటే, విప్లవ పీఠలు బడవుల్లో ఆహారాశ్రయలు వ్యూహం వన్నుతుంటే — యక్కడెందుకుంటాటి యేం చెయ్యాలి? నాకేమీ చేతకాదిక్కడ, నేను వసివాన్ని. చిన్నారి అవణి—” అని వటుక్కున లేచి లోన గదిలోకి వెళ్ళి, మంచం మీద బొక్కబోల్లా వారిగింది.

గది గుమ్మంలోకి అడుగు పెడితే— ఆమెకు గమనించి— వచ్చి టర్నీలో కూచున్నాడు శ్రీవతి.

ఆమె వెక్కి వెక్కి వడటం వినిపిస్తోంది యివతలికి.

లోనకి వెళ్ళి, ఆమె పీపు మీద బెయ్యి అల్పి, “అనలేం జరిగిందో చెప్పు గాయత్రీ” అన్నాడు శ్రీవతి అప్యాయంగా.

అతని చేతిని దిండుమీదకి తీసుకుని, అతని అరచేతిలో ముఖం అన్ని వెక్కి వెక్కివడుతూ—

“యీ వెధవలు యేమన్నారో తెలుసా శ్రీవతి. నేను పొగరు బోతు ముండవట. చవట వెధవలు. నంగి వెధవలు. చొంగవెధవ. దొంగవెధవలు. బోతుకోలు కబుర్ల వెధవలు. విరసం వాళ్ళంటేయే రంగుతో గోడలు ఖాళీ చేపే వాళ్ళనిపించుకునే వాళ్ళు— రచయితలా దేనికి—రాయటం దేనికి—యెవరు రాపేసి—రాస్తే తననంగకేవిటవలు? వాకర్ యద్దురో ముగ్గురో అట్లా కొందరిని తప్పించి పిళ్ళంతా బూర్జువాల కంటే సీమలు—” అని ఆయాసపడుతోంది.

“మోహన్ వున్నాడా ఆ సమయంలో?”

“లేడు. వుంటే యేం చేస్తాడు? అటూ యటూ కాంతింపజేయటానికి యత్నిస్తాడు. వాక్కోసారి అతనిని చూస్తే నాకేమనిపిస్తుందో తెలుసా —

గాంధీకి స్టాలిన్ వేషం వేసినట్లుగా. మోహన్ మోహన్ — నా మోహన్ నా కెంత యిష్టమో — నా మనసు రవంత నొచ్చితే గిరిగిల్లాడిపోయే మోహన్ — కానీ యీ గాయత్రిని మోహన్ యేం చేసుకుంటాడు — యీ గాయత్రి వసిది వసి అరుణ. అరుణ కిరణాలలో, అరుణా రణా రణ్యంలో తొలి వేకువ రేకుల యోగ్రగులాబీ వసి అరుణ —”

చటుక్కున మౌనంగా వుండిపోయింది.

ఐదు విమిషాలు,

అమె శ్వాస దీర్ఘంగా వినిపిస్తోంది.

చెయ్యి నిమ్మడిగా జరుపుకుని, చెంపకిందినుంచి తప్పించి — అమె తల విడిచి — ముందు గదిలోకి వచ్చి కుర్చీలో కూచున్నాడు. ‘మూర్తిస్తులు అమె మనసును బాగా గాయపరిచి వుంటారు’ అనుకున్నాడు.

.గంటపేపు.

ముందుగదిలో శ్రీవతి అలాగే కూర్చునివున్నాడు.

లోప గదిలో గాయత్రి గడంగా నిద్రపోతోంది.

అంతలో మోహన్ రెడ్డి హాచాడు.

మౌనంగా — కూర్చోమని చేత్తో సూచించాడు శ్రీవతి.

“యింకవరకు గాయత్రి యింటికి రాలేదు. సుదీర్ఘ కలిసి చెప్పాడు. యివాళ విరసం మీటింగులో అందరి జాతకాలూ చదివి బయటపెట్టి అందరితో దెబ్బలాడి వచ్చిందట. యిటు వెళ్ళిందో — వాళ్ళింటికి వెళ్ళలేదు. ఐనా అనుమంటి మూడో వాళ్ళింటికి పోదు” అన్నాడు దిగులుగా.

“గాడంగా విడిదిస్తున్న ఆ శ్వాస విను” అన్నాడు శ్రీవతి.

“యెవరూ” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

“యెవరో ఐతే యిప్పుడు నీకు చెప్పటం దేనికి!”

మోహన్ రెడ్డి అమాంతం లేచాడు.

గుమ్మంలోకి అడుగులు వేస్తున్న అతనితో, “డిస్టర్బ్ చెయ్యకు” అన్నాడు శ్రీవతి.

మోహన్ రెడ్డి, మంచం దగ్గరికి వెళ్ళి గాయత్రివంక చూస్తూ నిలుచుని పోయాడు.

పది విమిషాలు.

శ్రీవతి, లోనకి వెళ్ళి మోహన్ రెడ్డి భుజంమీద చెయ్యివేసి ముందు

గదిలోకి వడిపించుకొచ్చాడు.

102

సాయంత్రం అరున్నర వేళ.

శ్రీవతి, తను వుంటున్న మేడ మెట్లెక్కి ధవలక్ష్మి వాటావైపుకి వడిచాడు మొదటిసారిగా.

నిన్న సాయంత్రం వచ్చి కావేపు అసీయివీ కబుర్లు చెప్పి, “రేపు నా పుట్టివరోజా. మీరు తప్పకండా మా యింటికి రావాలి” అంది ధవలక్ష్మి.

“యెన్నో పుట్టివరోజా?” అన్నాడు.

“మగవాళ్ళ సంపాదన ఆడవాళ్ళ వయసు అడగకూడదంటారు?” అంది ధవలక్ష్మి.

“సంపాదన లేని మగాణ్ణిరదా అందుకని అడిగాను కాబోలు. ఐనా మీరు సంపాదిస్తూ పురుషస్తానం లోనూ రాణిస్తున్నారుగా!” అన్నాడు.

“ఆ, నా సంపాదన దేముందిలెండి. మీకు చెప్పకూడనిది నాకే ముంటుందండీ! యిరవై మూడో సంవత్సరం” అంది.

“యేం తర్వాంది ధవంచిట్టి, ఐదారేళ్ళే తగ్గించి చెప్పుకున్నావు — వదూరేళ్ళ బాలవ రా, వసికోలనురా — అని చెప్పుకుంటే మాత్రం కాదంటానా?” అని అనుకుంటూ, “చూస్తే ఆలా అనిపిందరు. పందొమ్మిదేళ్ళని పిస్తారు!” అన్నాడు.

“సంతోషంతో శుభ్బి తబ్బిబ్బివుతూ, “మీరు యిన్నాళ్ళుగా యిక్కడ వుంటున్నా వొక్కపారై నా మా యింటికి రానేలేదు. రేపు తప్పకండారావాలి. సాయంత్రం ఐదు తరవాత మీ వీలుమొట్టి: యింకా మాప్రండ్స్కి చెప్పాలి మళ్ళీ వస్తాను” అని చెప్పి వెళ్ళింది.

శ్రీవతి వెళ్ళేసరికి, ఆమె ఆపినునాళ్ళూ యితరులూ వచ్చిచెళ్ళారు. సద్దుమణిగాక వెళ్ళి వో ఐదు నిమిషాలు కూచుని వొడ్డం అని అనుకున్నందున అరున్నర దాకా ఆగాడు.

“రండి, రండి” అని సంతోషంగా ఆహ్వానించింది.

లోన ముగ్గురు కూచుని వున్నారంతా.

“వాకే బంగళాలో వుంటూ నా బర్త్ డే సందర్భంగా రాక తప్పక యిన్నాళ్ళకి వచ్చాడు!” అంది ధనలక్ష్మి.

వో కుర్చీలో కూచున్నాడు.

“వీరు శ్రీవతిగారని పోస్ట్ డాక్టరల్ రిసెర్చి చేస్తున్నాడు!” అని, వాకామెవండు చూపెట్టి, “యీ అమ్మాయి నాకు వీరికల్లి కూతురు. బియ్యన్నీ చదువుకోండి పుమెన్స్ లాల్లేజీగో. యికను మా ఆఫీసులో సైకో. యీవిడమ్మయి నువ్వనిద్ద నవలా రచయిత్రి. మీకు తెలిసే వుంటాలి సాహిత్యం బాగా తెలిసినవారు.” అని పరిచయం చేసింది ధనలక్ష్మి.

అంతరికి నమస్కారాలు చేస్తూ ‘ముగ్గుడలా వుంది. వెదుధ్యా లంకారం అంటూ లేకపోతే ; యీవిడనీ యీవిడ పేరునీ జోడించి కొత్తగా సృష్టించవచ్చు’ అనుకున్నాడు.

“మృదులగారు రాసిన ‘శ్రీమంతులు—గుణవంతులు’ నవల చాలా ప్రసిద్ధమైంది. నాకెంతో నచ్చింది.” అంది ఆ బియ్యన్నీ విద్యార్థిని.

—తామర తంవరగా వొస్తున్న వీళ్ళందరూ యెక్కడ గుర్తుంటారు కనీసం పేరు చూసిన గుర్తు కూడా లేదు! ఐనా నేను వాకవత్రికలూ యీ పుట్టిగడుగు నవలలూ చూస్తున్నదెక్కడ? యీవిడ—

అందరూ అతనివై పే చూస్తూంటే—

“నేను యింగ్లీషు, తెలుగు కవిత్వం యెక్కువగా చదువుతుంటా వండీ. నవలలూ కథలూ అంతగా చదివే అలవాటు లేదండీ” అని నసిగాడు శ్రీనిధి.

—అందరూ పోయివుంటారని మిస్సు దువొస్తే చివరికి యీనవల కైరబంలో వడ్డానే వచ్చొచ్చి....

“సుకోచనరాణి కంటే గొప్పగా రాస్తాడండీ—” అని యీకేవో టిబు తోంది ఆ బియ్యన్నీ విద్యార్థిని.

“మీకు ఆవిడ తెలియదండీ. యీ వూళ్ళోనే వుంటారు.” అంది ఆ విద్యార్థిని.

“లేదమ్మా, తెలియదు. నాకు రాసేవాళ్ళెవరూ తెలియదు. యిదో యిప్పుడీ మృదులగారు పరిచయం అయ్యారు.”

“మృదులగారు కొత్తగా వాక నవల రాయబోతున్నారండీ. చాలా ప్రత్యేకమైన నవల.

“అవునండీ నిష్ణవాత్మకంగా కొత్త ధోరణిలో రాయబోతున్నాను. పెక్కిళ్ళు తైలీ అన్నీ కొత్త వద్దతిలో—” అని చెప్పుకుపోతుంది మృదుల—
—కొత్త కొత్త తైలీల్ని అవలంబించగలిగే యీవిడికి తైలీ అంటే....

“పేరుకూడా వవలక్కి, థీమ్కి తగినట్లుగా విష్ణువాత్మకంగాపెట్టానండీ—
వియ్యపు గింజిలో వద్దగింజి అని. తెలుగు నవలావిధానాన్నే తారుమారుచేసే యీ పేరులో వున్న భావంతో కోకొల్లలుగా వాస్తున్న రచనలు అగిపోతాయనుకోండి. అక్షరాలు నేర్చుకున్న ప్రతివాళ్ళూ మొదలెట్టారు రాయటం యేమీ తెలియకపోయినా—”

లోపల్పించి ధవలక్కి తండ్రి ముష్టి రంగనాథం దగ్గు విసిపిస్తోంది. మృదుల చెప్పేది వివకండా ఆ దగ్గు వింటున్నాడు శ్రీవతి.

యీ దగ్గులో వొక లయా తైలీ వున్నట్లుగా వుంది. దగ్గేవాడి బాధ వంగతి వాడికేస్తే —ఆ దగ్గులో వొక వాడుపు వుంది. తెరల తెరలుగానూ మధ్యలో అటకాయంపులతోనూ వాస్తోంది. లయ లయ—కుక్క మొర గటంలో కూడా లయ వుంటుంది. నందర్పాన్ని బట్టి, కుక్కవిబట్టి లయ వుంటుంది. యే లయా లేకండా యీ రాడి వాగుడు....

శ్రీవతి, తన నవలలు కూడా తెలియనంత అల్పజ్ఞాని అని జ్ఞానోదయమైన మృదుల తను పేర్చబోతున్న నవలాబాంబు నంగతి అసింది.

ధవలక్కి, ఫలహారాలు వుచ్చుకోమని మర్యాద చేస్తోంది శ్రీవతిని.

అంతలో మనలాయన లోపల్పించి వచ్చాడు.

మృదుల, ఆ విద్యార్థిని, ధవలక్కి సహోద్యోగి లేవారు వెడతామని మనలాయన దగ్గు వాలకం చూసి అయిష్టంగా అనిపించి.

ధవలక్కి, తండ్రిని పతివ్రతం చేసింది శ్రీవతికి

రంగనాథానికి నమస్కారం చేసి, లేచిపోవళ్ళ వంక పీడోలుగా చిర్చివాడు శ్రీవతి.

“మా ధవం తరచూ చెప్తాంటూది మీగురించి” అన్నాడు, శ్రీవతి వంక అనక్కిగా చూస్తూ.

“హేహే!” అని యికిలించాడు శ్రీవతి మర్యాదకి.

“వాకసారి వొచ్చి కలుసుకుందామనుకున్నానుగానీ యీ అనారోగ్యం వల్ల మెట్లు దిగాలన్నా, యెక్కాలన్నా బహుకష్టం. అమ్మాయి

మూడేళ్ళుగా షుద్యోగం చేస్తోంది. ఫారెన్స్ ప్రయివేటు కంపెనీలో కదా బాగానే ఉస్తాదు. పెద్దనాడేమో—” అని కన విడ్డూ వివరాలు ప్రారంభించాడు రంగనాథం—మధ్యమధ్యలో దగ్గుకూ ఆయానపడుతూ.

ధనలక్ష్మి కాఫీ కలుపుకొచ్చి శ్రీవతి చేతికి అంస్తూ ముఖంలోకి చూసింది.

“ధనం వాక్కతే మిగిలించి పెళ్ళికావల్సిన—”

ధనలక్ష్మి చటుక్కునలేచి లోనకి వెళ్ళింది.

“మీ యెరికూ? సువరైనా యోగ్యుడైనా కుర్రవాడుంటే చూడు నాయనా! నేనా సంబంధాలు చూడటానికి యెటూ తిగలేని స్థితిలో వున్నాను— నీలాగ యోగ్యుడు, బుద్ధిమంతుడు అయితే కులం వట్టింపు అంతగా వుండక్కరలేదు. కాలం మారిపోతున్నదిరా! మా ధనానికి ఆ పెట్టింపులు ఆరలే లేవు—” అని ప్రారంభించాడు—కాపేపు మీరు కాపేపు నువ్వు అని దగ్గిరతనం యేర్పరుచుకుంటూ.

ఆతను చెప్పకుపోవటం అతని దగ్గులాగా కొవసాగుకూనేవుంది.

“యాయనీ టాప్ వాదిలేలా లేడు” అనుకుంటూ, “అలాగేనండి. ధనలక్ష్మిగారికి యేం లోపమని— మీ గోత్రీకులలోనే నాకు తెలిసినవాళ్ళు పకరిద్దరున్నారు చెబితాను” అన్నాడు శ్రీవతి.

తలుపు అవతలవుండి ఆరికిస్తున్న ధనలక్ష్మి వస్తూ, “యీ పూట మీ భోజనం మా యింట్లోనే” అంది.

“ముందుగా తెలిస్తే మహర్షిగంగా చేప్తును. కానీ యెనిమిదింటికి వో మిత్రుణ్ణి కలుసుకుంటానని చెప్పాను. చిధిగా వెళ్ళాల్సిన జరూరు పని” అన్నాడు శ్రీవతి.

“అయ్యో అట్లాగా— యిప్పుడు పైమెంతైంది.” అని గోడ మూలకి చూశాడు రంగనాథం— అక్కడేదో గోడకి గడియారం తగిలించి వున్నట్లు.

చాచీవంక చూచుకుని, “యేడున్నర” అని ధనలక్ష్మి వంకచూసి చిన్నగా నవ్వి, “మళ్ళీ కలుసుకురాం. వస్తా” అని లేచి బయటపడ్డాడు శ్రీవతి.

కాళంకీసి వులెన్. స్వెస్టర్ తగిలించుకున్నాడు.

ఫీధిలో నడుస్తున్నాడు.

—ధనం, ముష్టి రంగనాథంగారి కడవటిధనం— ధనలక్ష్మి భోజన దానలక్ష్మి, వివాహదీనలక్ష్మి—ఆ కోవైనోకి పెళ్ళి అయినట్లుంది. కాక పోయినా చేసారోడు. తనతో సమానంగా సంపాదిస్తున్న ధనలక్ష్మి ఐనా పైప అనలు ధనం కాస్తవడనిదే యీధనం కంటికి ఆనదు. అందుకే మధ్య తరగతివాళ్ళు అడవిల్లరి చదువులకి డబ్బు ఖర్చుచేస్తే అదనంగా మరిన్ని యిబ్బందులు.... ఆ రచయిత్రీ మృదులకి పెళ్ళయిందా— మనిషిమాస్తే చాలా చదురుగావుంది. మెళ్ళో నూత్రాలు కనిపించలేదు. బ్లాజ్ లోపలి కేసిందేమో— ఆ చప్టాలంటి వాడంమీద చిత్రాకంఠటి సూత్రం విళ్ళ యివా రనవడర రచ్చు. ఆ పుల్లిపొర చీర, వాంటిపొర వదిలి తియ్యక పోతే— కాస్త చుందపాటి చీర కట్టుకోకూడదూ— పెళ్ళికాక, అయ్యే అవకాశం ఉన్నవడక ప్రత్యామ్నాయంగా రాతలోకి దిగివుంటుంది. తెలుగు పాతకుల రాతబాగుండి నరినదా మేర లభిస్తోంది వీళ్ళ పుణ్యమా అని. వార, మాన, మోస, మాన వత్తిరలు నడుస్తున్నాయి. వీళ్ళంతా రాయటం చూనేస్తే ఆ వత్తిరలేంగాను— యీ చదివే లక్షలాది బతానీ సాహిత్య పాతకుల గతేంకాను. యీషేత లేకపోతే యేం తోచక మొగుళ్ళతో మరింతగా దెబ్బలాడకూడ' యే మొగుడితో అయినా యే పెళ్ళాం అయినా దెబ్బలాడటం సహజం సకారణం. మొగుడన్నవాడు పెళ్ళాం అందనాకి యెప్పుడూ చెల్లెడుకిందకే వుంటాడు. ఆ వయ్యారెవరో, పొడవుచేతులూ, వీసంతా మూపేస్తూ బ్లాజ్— కొత్తపేషను— పెద్దమెదా పొట్టిచేతుల బ్లాజ్లేం చేస్తారో— చిట్టిమెదా పొడవుచేతులూ అయితే సులభంగా పెద్ద మెదా పొట్టిచేతుల్లోకి మార్పించుకోవచ్చు - యిలాంటి ఫ్యాషన్లు వచ్చే సందర్భంలో యింటి బద్దికప్పితి బద్దెటు దెబ్బతింటుంది— క్రితం బద్దెటులో రిజిజిరేబర్లకి, ఫ్యాషులకి, టీవీ పెల్లకి రాయితీలిచ్చాడు. పాపం అంతంత డబ్బుపోసి కొనేవాళ్ళకి కొంత వుమలుబాటు కల్పించాలిగా! మన సర్కారు వారికి ఆ మాత్రం యింగితం లేకపోలేదు. యీ సిటీలో టీవీ ప్లేషను పెడతామని పూరిస్తూ బెడిరిసున్నాడు. చాలాకాలంగా— యిప్పుడే వొకటి, కొవి వుంచుకోసుని ధ్వజకాబోయి— అలా బద్దెటు పకడ్బందీగా యేర్పాటు చేసి బయటినుంచి అప్పుమీద అప్పు పుచ్చుకుంటూ అప్పు భారతి యెమర్జన్సీ యమదండంతో— యెంత నజావుగా సాగిపోతోందో దేశం— యింతి నీవి యెంత చక్కని పెడవులేతిల్లినా అంత తియ్యగానూ వుంటాయని

వాడెవడో అరబ్బీ ప్రేమ ద్రావకంలో మునిగిన కవి అన్నట్లుగా, యెంత చల్లని పాలనే యిందిరా నీడి, అంతకాలిన అట్లకాడతో వాతలెడుతున్నా యెంత సమ్మగవున్నదే భాచురో— గవ్చివ్గా గివ్చివ్గా— గవ్చివ్ సంబారుణుడి— యిళ్ళల్లోవాళ్ళు యిళ్ళలో వీధుల్లో వాళ్ళు వీధుల్లో అఫీసుల్లో వాళ్ళు అఫీసుల్లో జెయిళ్ళలో వాళ్ళు జెయిళ్ళలో దొంగనోట్లలో యెండులోవాళ్ళు అండులో క్రమబద్ధంగా క్రమించి పనిచేస్తూ— ఇంట్లోనూ వీధిలోనూ, అఫీసులోనూ జెయిల్లోనూ తనివించువాళ్ళు పోలీసు స్వర్గ సౌరంగంలోంచి ఆరాకమాన పిల్లతెమ్మెర విహారయాత్రలా వాడుదుడుకులు లేకండా నదురూదెడిరూ లేకండా తొణక్కండా బెణక్కండా సాదాగా, సాఫీగా, నిండుగా మురుక్కొనవలో దేశం ప్రళాంతంగా సాగిపోతుంటే జోజో ముకుందా.... జో అచ్చుతానందా.... జోలి వరమానందా— జాలి భారతానందా....

యిరానీ హోటల్లోకి చొరబడ్డాడు.

తండ్రి రోటీ, మటన్ కుర్మా.

—వీళ్ళకి భారతదేశ పౌరసత్వంవుందా? వీళ్ళ పెళ్ళాలెక్కడ? యిరాన్లోనా? మరి వీళ్ళ అవస్థం యెలా తీరుతున్నట్టు? యే.... దగ్గిరానూ కనపడదు. తమలోతాము హోమో సర్దుఖాతేమో.....

టీ తాగి బయటికొచ్చి నడుస్తున్నాడు.

మలుపులో సినిమా బోర్డులు. పోలీ, కార్పెట్ బెగ్గర్స్, యెంటర్ డి డ్రాగన్, మోనమ్, రంగిల్లారాత్, కాగజ్ కి నావ్, వాకడీవం వెలిగింది, ప్రేమలీలలు, సంసారంలో సరిగమలు.

—నేకెడ్ బెగ్గర్ల వింటర్ డ్రాగింగ్ రంగుల లాత్రుల మోనం లోంచి యెర్రగా కాలిన శూలం కొనన వాకడీవం వెలిగి ప్రేమలీలలుసాగి సంసారంలో సరిగమలు, గరిగమలే గరగర గరంగరిగమలే కాదంటే బతుకు కాగితప్పడవే.....

యిషారా సినిమా కాగజ్ కి నావ్ అడుతున్న ఫియేటర్ దాటిపోయి— గమనించి ఆగకండా వేళ్ళబోతు— అగి—పెనక్కి తిరిగి—

—యీ సారికి సారిక సరిక గరిక గరిక గరిక రాంరాజభూషణుడి రోమరాగ బోషాణుడి భట్టుమూర్తి బెట్టుమూర్తి గుట్టుమూర్తి- తెలికినవాళ్ళు సాహిత్య డాక్టర్లు, పులికినవాళ్ళు సాహిత్య యాక్టర్లు, అంకినవాళ్ళు—

సాహిత్య ప్రోక్షర్లు, అలిగినవాళ్ళు.....

టిక్కెట్లు తీసుకుని లోపకి వెళ్ళబోతుంటే — వరండాలో నుంచుని వున్న రంగారెడ్డి. “హలో శ్రీవతిగారూ వాటె స్లజంట్ సర్ప్రైజ్” అంటూకూడా నడిచాడు.

103

అంకినీడు తీసిన సినిమా మూడువారాలకే డబ్బాలు తిరిగి

వాచ్చాయి అన్ని ధియేట్లనుంచి.

కన్వీంచే పెక్కి స్టర్స్, సందేశాత్మకమైన కాష్టన్స్ యిచ్చిన వల్లి పిటిలవల్లి మొదటిరోజు అన్నిచోట్లా హాస్పుల్ బంది. రెండో రోజున కాస్త మూడోరోజుకి మరికాస్త అలా రోజురోజుకి ప్రేక్షకులు తగ్గిపోయారు. కరంటుబిల్లు ఖర్చులకికూడా చాలవంతగా.

కథలో పెక్కు సప్పెన్సు సందేశమూ లాంటివన్నీ నింపినా — సందేశం కదిలించేదిగానూ, సప్పెన్సు పూపిరి బిగబట్టించేదిగానూ, పెక్కు కిక్కిచ్చేదిగానూ, క్రైమ్ కంపింవజేపేదిగానూ తమూరవక అతుకుల బొంతలా అనిపించింది ప్రేక్షకులకి. సప్పెన్సు శంటికి కనిపించబంతన్న పీరింగులో వట్టే వెయ్యలేకపోయింది.

డిప్టిబ్యూటర్ల బదాదు లక్షలా బొటాబొటేగా వనూలయ్యాయి. అంకినీడు పార్లరుని నాలుగు లక్షలు, అంకినీడుని రెండులక్షలు తిరుక్షవర మయ్యాయి. అంకినీడు పార్లరుని వదోరోజున అంకినీడుని అడ్డమయిన తిట్లు తిట్టి పూరికెక్కిపోయాడు.

యింట్లోంచి బయటికి కదలకండా మునుగెట్టుకుని పడుకుని వుంటే పోయాడు అంకినీడు.

వో రోజున విజయకుమార్ వచ్చి నళివితో, “అమ్మాయ్ నళిని మీ ఆయన నాకు పదివేల రూపాయలివ్వాలి” అన్నాడు.

“భర్త అప్పులు భార్య తీర్చే వద్దతి లేదు కదా! ఐనా ఆ సినిమాకి నాకూ కొన్ని వేల ముళ్ళ దూరం అని అందరికీ తెలుసు.” అంది.

“సినిమాకి కాదు. సినిమా రిలీజు ఐన రోజున నా దగ్గర పదివేలు చేబదులు తీసుకున్నాడు.”

“దానికేం నిజయ్ అడిగి తీసుకో.” అంది నళిని.

“తన దగ్గరేముందవి యిస్తాడు.”

“వాళ్ళ అమ్మానాన్నలకి ఆస్తి లేకపోలేదు” అంది.

“వాళ్ళ దగ్గరకెళ్ళాను విన్న. వాటా వంచి యిచ్చాం మాకేం సంబంధం లేదు అన్నాడు. కాగా వాళ్ళమ్మ తనవి బతిమిలాడి బెల్లించి విడిగా యాభయ్ వేలు వట్టుకుపోయాడని వొకటే గోల” అన్నాడు నిజయ్ కుమార్.

“ఒకే యింకేం చేస్తావ్ నిజయ్ ; ఆళ వాడులుకోవాల్సిందేగా — ఆయన దగ్గర నాలుగు జోల బట్టలకి మించి మేమీ గేవనుకుంటాను!” అంది హాస్యంగా

“పదివేలేగా ముప్పిచ్చేస్తే —”

“పదివేలేగా వాడులుకునేస్తే —”

“అదేంమాటా మి ఆయన కదా?”

“అదేంమాటా నేనేం ఆయన మెళ్ళో తాళకట్టలేదు. కాగా నన్నడిగి యిచ్చావా?” అంది.

“నిన్ను సంప్రదించేటంత వ్యవధి లేకపోయింది. అర్జుణుగా కానాలని బారలో అడిగితే —”

“భార్యగా ఆయనకి పూచీ పడలేను. యేదో చుట్టూనివితదా, పర్సనల్ గా యిస్తాను తీసుకో అంత డబ్బు యిబ్బందిలో వుంటే —” అంది వ్యంగ్యంగా.

“అట్లా అని కాదు. అది వొక ఫ్రండ్ దగ్గర తీసుకుని యిచ్చాను.”

“నువ్వంత యిబ్బంది పడతాంటే పర్సనల్ గా యిస్తాను మరి. తీసుకో.”

నిజయ్ కుమార్ మౌనంగా పూచుకున్నాడు — యిస్తే తీసుకోవటానికి సిద్ధపడినట్లు చూస్తూ

‘వోర అబ్బూ — అంత ఆస్తి మేం చేసుకు చస్తావా —’ అని అనుకుని లేచి గది బయటికి వెళ్ళింది నళిని.

అంతా ఎంటా మునుగు తిట్టారంతా పడుకునే వున్నాడు అంకినీడు.

అంకినీడుని లేపాలనుకుంటుండగా నళిని వచ్చి పదివేల రూపాయల నోట్లకట్లు నిజయ్ కుమార్ వాళ్ళోకి అలా వదేసింది.

“నాకు వస్తుంది —” అంది — యిక నువ్వూ వెళ్లే — అన్నట్లుగా.

“థాంక్స్ వళిసి. వాకసారి మా యింటికి రండి! చాలా కొలం బంది వచ్చి” అని లేచి వెళ్ళిపోయాడు విజయకుమార్.

అతను వెళ్ళాక—వళిసి, “యిట్లాంటి అప్పులు యింకెన్ని వున్నయో” అంది.

“——”

“పతిదేవా విన్నే——” అంది.

మునుగు తీసి “యేంటి?” అన్నాడు కళ్ళు మలుముకుంటూ.

“యింట్లో ఏద్ర పటిప్తే యేం లాభం? పోయి యెవరి సినిమాలో వన్నా యెగస్ట్రో వేషాలు వటించు——” అంది.

చూపులు వక్కకి తిప్పాడు.

“యింకా యిట్లాంటి బావతు అప్పులేమన్నా వున్నయ్యా అని అడుగు తున్నా” అంది.

“లేవు” అన్నాడు పొడిగా.

“అక్కడికి కొంత మేరే” అంది.

దుప్పటి ముసుగెట్టబోతున్నాడు.

“అ వెదవ మండ ముసుగింకా యెన్నాళ్ళు? మొగుడు చచ్చి నెల దాటింది. తెల్ల దుప్పటి బాగా మ్యాచ్ బందనుకో.” అని నవ్వింది.

మునుగు వట్టటం విరమించాడు.

“చిప్ప చేతికి రాగా పాత వ్యసనాలకి తోడు కొత్త వ్యసనం — తాగుడు అల్పింది యీ సినిమా పుణ్యమా అని యిది నీ సినిమా సంపాదన” అని నవ్వింది.

“నేనేం రబ్బు పాడుచెయ్యాలని సినిమా తీశానా?”

“దురదకొద్దీనూ వివేకం లేకానూ.”

“చాన్సు తగిలించే——”

“లేమిట్లో ఐతే మాంచి చాన్సులు తగులుతుంటవి” అని నవ్వింది. చిక్క-మొహం వేశాడు అంకినీడు.

“యెంతైనా మొగుడిని కదా—నేనొక మాచి చెప్తాను వింటావా?”

“నువ్వేం చెప్తే అదల్లావింటాను వళిసి. బుద్ధాచ్చింది, నువ్వన్నాద్దన్నా వివకండా దీన్నో దిగాను.”

కొచ్చు తిరుగుడు, చొంగ తిరుగుడు

నాటుతనం

కళ్ళు ర్మితమం మానుకుంటే అవసరం నా దగ్గర తీరకపోదు.... యెంతైనా మొగుడివి కదా....”

“నాకనలు చచ్చిపోనా విపిస్తాంది.”

“చస్తే—యిక్కడ యెగిరి కొంపలా మునిగిపోవు. మీవాళ్ళు సరే జంగా వుంటారు. నాకంటావు.—మరింత మంచి సంబంధాలొస్తయ్. యీ నళిని నీకు భార్యగా వుండ... నీకు చావాల్సినంత ఖర్చురానులే—కొత్త వో ట్రెవ్వు వెర్రిమా?” అంది.

అంకినీడు కళ్ళలో నీళ్ళు తిరిగాయి—అవమానంగా అనిపించి.

మంచం దగ్గరికెళ్ళి, “చఫ కళ్ళనీళ్ళెందుకు: తమాషా చెయ్యటంలేదు మొగుడివి అంతిదిగా వుంటే పాపం కదూ! వో పథకం అలోచించాస్తే, త్వరలో మదిద్దరం కలిసి కాళ్ళిరెళ్ళి కొన్నాళ్ళు వుండి వొడ్డం. నువ్వు సినిమా ట్రైపాయిడ్ నుంచి కోలుకుంటావు. ఐతే నువ్వు బుద్ధిగా వుండాలి మరి—” అంది.

“నాకు బుద్ధిచ్చింది నళిని. జన్మలో చస్తే దేవివంకా కన్నెత్తిమాడను నీకు చెప్పకండా యేదీ చెయ్యను. నాకు—డబ్బుకొద్దు యేదీ వొడ్డు. నన్ను నీ వాడ్నిగా బాపించుకుంటే చాలు.”

“యింకోటి వాదిలేకావు. సినిమా షెడ్యూలు అని అలవాటైన కొత్త వ్యసనం—”

“చస్తే తాగను. సరదాకి కంపెనీ కోసం కూడా తాగను. వొట్టు నీ మీద వోట్టు—”

“సతిదేవా వొట్టు నామీద వెయ్యకు—నాలుగుకొరాల పాటు యీ అస్త్రీ అవీ అనుభవించాల్సినదాన్ని. తాగుడు గురించి వొట్టు అని మర్చిపోకు” అంది మంచం అంచుమీద కూచుంటూ.

“నీమీద కాదు మా అమ్మానాన్నలమీద వోట్టు”

“వాళ్ళేం పాపం చేశారు బాబూ!”

“నామీద వోట్టు”

“అట్లా అన్నావు కాగుంది. నీ వోట్టు నీకు పరిమితం అవటం భావ్యం. ఐతే భూమ్మీద యిదీ అదీ ఏమీ ముట్టవన్నమాటేగా. నన్ను తప్పు:

“దైవసాక్షిగా నువ్వు తప్పు నాకింకేం వొడ్డు.”

“చిన్న చిట్టా వుంది. నేను కొంచెం సరదాగా తిరుగుతాను

యెప్పటిలాగా— యింటికి వంటికి దేనికి హాని లేని రీతిలో. అట్లా యెన్నాళ్ళు యునుగొట్టును పడకుంటావు; సాముత్రాత అట్లా వెళ్ళొస్తుండు కొరుంది మనకి" అంది.

“యక్కడికే నీ తిండి తింటున్నాను—”

“భర్త తిండి భార్య, భార్య తిండి భర్త తినాలిగా. తనవ్యాపారాల్లో నివ్వియర్గా కాస్త తోడ్పడితే మా దానీ నన్ను సొంత కొడుకులాగా చూసు కంటాడనుకో” అంది, నళిని

104

క్రితం వారం వో రోజున టాంక్ బండ్ మీద రమాదేవి రత్నా కరరావు శ్రీవతికి కనిపించి — యెన్నాళ్ళుండి యింటికొచ్చి అం దెబ్బ లాడితే, “వాచ్చే వారంలో వస్తాను—” అని చెప్పాడు శ్రీవతి.

దేశంబరు ఆఖరి వారంలో— అదివారం అనుకుని వెడితే, అదివారం కాదని తెలిసింది శ్రీవతికి— రత్నాకరరావు కాలేజీకి వెళ్ళాడు. రమాదేవి వనిలో వుంది. వంట గదిలోకి వొక కుర్చీ లాగి అక్కడే కూర్చోబెట్టడకకా వంట ముగించింది.

రత్నాకరరావుకి యింకా యూనివర్సిటీ క్వార్టర్స్ యివ్వలేదు. వాటి వక్కనే తాన్ నాకాలో యిల్లు తీసుకుని వుంటున్నాడు.

“వారమూ తేనీ కూడా గుర్తులేనంత దీక్షగా నిమగ్నమైపోయినట్లు న్నారు. యింతకీ దేన్నో” అంది రమాదేవి.

“యెవరైతే?”

“యేమి యమ్మన్నీ?”

“యిందిరాగండి యెవరైతే?”

“అనా—” అని నవ్వి, “యెన్నాళ్ళుండి పూరెళ్ళి” అం.

“యే పూరు?”

“యేపూరేంటి?”

“దేశంలో యెవ్వి పూళ్ళు లేవు!”

“దేశంలో పూళ్ళుమాట కాదు. సొంత పూరు మీ అమ్మగారు

యెంతగా యిదైపోతన్నారో తెలుసా! ఆ మధ్య మా అక్క వచ్చింది. చెప్పింది అక్కడి కబుర్లు" అంది.

యా టాపిక్ యెలా తప్పించాలా అనుకుంటుంటే యెత్తుగా పొట్ట కనిపించి, వుత్సాహంగా—“యెన్నో నెల!” అన్నాడు ఆమె ముఖంలోకి చూస్తూ.

అర్థం కానట్లుగా చూస్తోంటే; చూపు ముఖం మీంచి కిందికి వచ్చాడు పొట్టమీదకి.

రవంత నిగ్గువడి, “ఐదు” అంది ముసిముసిగా.

“మొన్నకసారి హాస్టల్ వార్డెన్ రూన్సీరాణి కనిపించి చుమ్మల్ని అడిగింది” అం..

“యింకా ఆమెనా వార్డెను; నేను గుర్తున్నావన్నమాట!” అని చిన్నగా నవ్వాడు.

వాక గంటపేపు కబుర్లు అవీ యవీ.

“స్నానం చేసి వస్తాను” అని వెళ్ళింది.

పత్రిక తీసి చూస్తున్నాడు—పావుగంటకి వచ్చింది. జరీ అంచు వెంకటగిరి చీర.

అంతలో వాణ్ణో స్కూటర్ చప్పుడు—

రత్నాకరరావు లోనకొచ్చి, శ్రీవతిని చూసి ఆశ్చర్యపోతూ “అది వారం వస్తామన్నారు?” అన్నాడు.

“అన్నంత మాత్రాన వేరే కారం రాకూడదా; మీరు లేనివేళ వచ్చి అమ్మాయిని మేరే(వేచి) యిబ్బంగుడు పెడుతున్నారో తెలుసుకోవద్దా?”

అన్నాడు శ్రీవతి

అహోహో అని పెద్దగా నవ్వుతూ, “యావిడగాదు నా మీద యెన్ని చాడలైనా చెప్పగలదు మీరు వినాలేగానీ!” అన్నాడు, రత్నాకరరావు.

“మీవా అదివారం అనుకుని వచ్చారని మన ఫిలాసఫరుగారు!” అంది.

“యింకా నయం, మనిల్లు అనుకుని యింకెవరింట్లోకో వెళ్ళలేదు!” అన్నాడు రత్నాకరరావు.

కబుర్లు—భోజనాలు—కబుర్లు.

“మీకు టైం టానట్టుంది. వదండి వెడదాం.” అన్నాడు శ్రీవతి.

“యీ అవర్ బ్లాను లేదు లాస్టవర్ వూడి—” అని జర్నలిజంలో వాక రెక్టర్ గురించి అడిగితే అతని జాతకం చెబుతున్నాడు శ్రీవతి.

“మీ పంతుళ్ళ గొడవేంటుందీ కబుర్లు పాడూ లేకండా.” అని శ్రీవతితో, “మీ కాకగాను పెద్దప్పరితో హోరాహోరీ పోరాడి పిసికంపెస్తారటగా!” అంది.

“అదేమో నాకు తెలియదుగానీ నేనుమాత్రం పిల్లిపిల్లనుకూడా చంపలేము?” అన్నాడు శ్రీవతి.

“పిల్లిని చంపితే పాపం చుట్టుకుంటుందంటారు” అన్నాడు రత్నాకరరావు.

“యెందుకు అనివుంటారంటే—పిల్లిని చంపటం కష్టం. మీదపడి పీకతుంది” అని వన్నాడు శ్రీవతి.

సంభాషణ వేట మీదకి మళ్ళింది.

“యిప్పుడు వేటంకా యువకుల మీదకి మళ్ళింది. అడపిల్లలకండ్రులు వేటగాళ్ళు—” అనాడు శ్రీవతి, వేట మీదనుంచి సంభాషణ తప్పించుతూ. అతనికి వేట అంటే చిరాకు.

“మా నాన్నగారెవర్నీ వేటాడలేదు.” అంది రమాదేవి.

“కొందరమ్మాయిలు కన్నకండ్రులకి శ్రమకలిగించరు!” అన్నాడు శ్రీవతి హాస్యంగా.

“కలిగించక, శ్రీవతిగారిలా అప్పలుంటే వాళ్ళకి కలిగిస్తారు” అని వన్నాడు రత్నాకరరావు.

“అక్కడికి మీరు శుద్ధమనస్టు. అందులో సగభాగం మీకూ వుందిగా స్వామీ” అంది భర్తని

రత్నాకరరావుకి క్లామరు పైం ఐంది.

“మీరుండండి—కాపేపు నిద్రడియ్యండి. లేదూ రమతో పేకాట వెయ్యండి. గంటన్నరకి నేనొచ్చేస్తాను—” అన్నాడు రత్నాకరరావు.

“నాకూ వనుంది యూనివర్సిటీలో. పదండి” అని శ్రీవతి లేచాడు.

“యేం పని ప్రయత్నతో కబుర్లేగా?” అంది.

“లేదమ్మా ఆఫీసులో వనుంది—యెట్లాగూ అడివారం కాదని తెలిసిందిగా?” అని వన్ని, “ఆ పని చూసుకుని వెడతాను” అన్నాడు శ్రీవతి.

స్కూటర్ మీద వెళుతుంటే ఏ—హాస్టల్ దగ్గర “హలో శ్రీవతి

అని యెవరో విలవలం విరిపిస్తే రత్నాకరరావు వేగం తగ్గించాడు.

‘మన్వా వరాహం’ అనుకుని అపించి దిగిపోయాడు శ్రీవతి.

“సమస్కారమండీ” అని రత్నాకరరావుని వలకరించాడు వరాహ శాస్త్రి. రత్నాకరరావు రమాదేవి పెళ్ళిలో వరాహశాస్త్రి చాలా శ్రమపడ్డాడు.

“సమస్కారం—బాగున్నారా? యీమధ్య కనిపించటంలేదు?” అన్నాడు రత్నాకరరావు.

“ధీసిన్ సబ్మిట్ చేశాను రెండు నెలల క్రితం.”

“యింకా డిగ్రీ రాలేదా?”

“ఆ ఫారిన్ యెగ్జమినర్ వుబుకూవలూ సేకండా వున్నదట. యింటెరిం రిస్లయ్ ఐన్ రాయలేదట. దివరికి గుంచుతామో!” అనిసవ్యాడు వరాహశాస్త్రి.

“అందాకా తీరికేనేమో—” అన్నాడు రత్నాకరరావు.

“లేదు సాయంత్రాలు వో ట్యుటోరియల్ కాలేజీలో పారాలు చెప్తున్నాను—కిళ్ళికి సినిమాలకి సరిపోతుందని. అన్నపాడులంచే— కన్నవారి మీద వేపేస్తాం అనుకోండి యెన్నేళ్ళొచ్చినా!” అని సవ్యాడు వరాహశాస్త్రి.

“మీకు క్లాసుకి లేచివుంటి” అన్నాడు శ్రీవతి.

రత్నాకరరావు స్కూటర్ యిందుకు వరుగు తీసింది.

“యేం శ్రీవతి—అన్నట్లు, ఆ నక్క వెధవకి వుద్యోగం యిప్పించావుట కదా! అన్నాడు వరాహశాస్త్రి.

“యెవరికి?”

“ఆ యింగువగాడికి.”

“ఆ— వోరోజు వచ్చి నా ప్రాణం తీశాడు పట్టుకుని యెలా తెలుసుకున్నాడో ఆ కంపెనీ డైరెక్టరు నాకు తెలుసునని! తెలుకల్స్ ఫ్యాక్టరీ యేవేవో యాసిడ్స్ అవీ కయ్యాడుచేస్తాడు. ఆతనూ నేనూ యింటిరు కలిసి చదువుకున్నాం. బాగా ప్లేహం, ఆస్తి డబ్బూ బోలేడంత వుంది. ప్రభుత్వం నుంచి లోనూ కూడా పట్టి ఫ్యాక్టరీ ప్రారంభించాడు, మూడేళ్ళ క్రితం బాగా స్థిరపడ్డాడు. ఫ్యాక్టరీప బాగా అభివృద్ధి వో పెక్కికల్ అసిస్టెంటు వుద్యోగం ఖాళీ వుంచే మన గుంటనక్క వచ్చి యెడిప్తేపోస్తే అని యిప్పించాను.

“వాడు దీపిన్ సబ్ మిట్ చెయ్యలేడు.”

“చేశావని త్వరలో డిగ్రీ వాస్తుందని చెప్పాడు నాతో. అతనితో ఆ మాట చెప్పాను నేను.”

“వీరికి గై దక్కి గొడవైంది. ప్లేషనరీ యెక్స్‌ప్రెస్ మెంటుల కంటే జెన్సి డబ్బులో పేడి. గై డక్కి వాటా. మరీ వీడూ ఖర్చుపెట్టకండా దొంగబిల్లులు ప్రొడ్యూస్ చేస్తాడుగా ; ఆ వాటాలో యేదో పేరీ వచ్చింది. తెలుసుగా! ఆది మరకాస్త పాకం ముదిరి—తను చేసిన వర్క్ అంతా గెడ్ కొట్టేసుకుని కూర్చున్నాడని వీడూ, గొంత తోమిచా వర్క్ చెయ్యలేకపోతున్నాడని గైదూ—నానా గొడవై చివరికి అట్లా అయిపోయింది.” అన్నాడు వరాహశాస్త్రి.

మాట్లాడతూ కేంటీన్ దగ్గరికి వచ్చారు.

“వసుండి వచ్చావా?” అన్నాడు శ్రీవతి.

“అదే, ఆ ఫాసిన్ యెగ్జామినర్ రిపోర్టు వచ్చిందేమో తెలుసుకు పోదామని వచ్చాను. యంకా తగలడలేదట.”

“వసుష్కారం శాస్త్రిగారూ”

“హలో భద్రం, బావున్నావా?” అని శ్రీవతి వంక తిరిగి, “యితల్ల దర్శా వీరభద్రరావని మా పూరే. తెలుగు యెం. యే. లో చేరాడు యీ యేడు” అన్నాడు వరాహశాస్త్రి.

“అలాగా, తెలుగులో యెం. యేలో యిప్పుడేవేం చెబుతున్నారు?” అన్నాడు శ్రీవతి.

అతను వివరించటం మొదలెట్టాడు.

“కొమ్మరోవానికెంత విగువే—పిలచిన పలుకకున్నా డేమి పేయుదునే” అని శ్రీనివాసయ్యంగార్ ఖమావ్ జావళి గొంతులో శృతించుకుంటూ వింటున్నాడు వరాహశాస్త్రి.

శ్రీవతి కుడిచేతి చూపుడువేలి కణుపుతో పెదవి నొక్కుంటూ వింటూ “ప్రబంధాలన్నీ పుంటాయా?” అన్నాడు.

“పంటాయదీ. మనుచరిత్ర, భారతమూ, శృంగార నైషధమూ .....” అని ప్రారంభించాడు అతను.

“వందను వేదానకెంత జుద్ర వై ఖోగం వట్టింపి దర్శకుర్రాడి చేతుల్లో అమకుంటూ వప్పుకున్నాడు శ్రీవతి.

అంతలో కులశేఖరరావు వచ్చాడు.

“హలో శ్రీవతి, హలో శాస్త్రి—మన అంకిషిడు సినిమా చతికిల బడిందట కదా—యెమ్మర్జునీని సమర్థిస్తూ సినిమా తీస్తే అంతకాక మరేమవుతుంది! ఆవిడని సమర్థిస్తే మరేమవుతుంది!” అన్నాడు కులశేఖరరావు.

“అందుకు పోయివుండదు. నుదిటిరాత బాగోక పోయివుంటుంది” అన్నాడు పరాహశాస్త్రి—

“యీ రెంటి వల్లకాదు. పరమ అతుకుల బొంతగా తయారైంది అది! వాక్క ట్యానూ యేరకంగానూ వెంటాడేలా లేదు ఆడవాళ్ళకి బట్టలూడదీసి నానా ఖింగాళి చేస్తే సినిమా హిట్ అవుతుందా? వారవత్రికలాగే సినిమాను పోషించేదికూడా త్రీలే. రోజూ స్నానించేబిప్పుడన్నా బట్టలే కదా వాళ్ళ వొళ్ళు వాళ్ళు చూసుకుంటూనే వుంటారు. చుగాళ్ళు మాటికి యెవభయే మంది త్రీ పొందు తెలిసినవాళ్ళే. పూర్తిగానో, అవనరంమేరకో బట్టలూడదీస్తూనే వున్నారు. చిత్తకార్తి వెధవ వూరికే వీడి చిత్తకార్తి తనాన్ని తెరమీద వెళ్ళగక్కితే హిట్ బహుశంభవమవుతున్నాడు. దానితోడు అతని కైమూ గట్టా జోడించాడు. అంతేలికా సినిమా హిట్ అవటం? సినిమహామహారే వొక్కోసారి బిక్క మొహాలేస్తున్నారు. ముందు హైందవ పెంటిమెంటుతో ప్రేక్షకుల్ని కట్టిపడెయ్యాలి ఆ తరువాత మూడు నాలుగు వయసుల అభిరుచుల పాత్రల్ని కుటుంబ వ్యక్తులతో అల్లాలి. అర్థాలూ, అసార్థాలూ, గృహచిద్రాలు కలవోసి, అన్నదు కాస్త పెక్కు లోషనూ, కైమూ వూసి, తిరిగి చెడి బుద్ధాచ్చే మగాడూ, యెంత తిరిగి చెడకండా ఆ మేరా కడించుకుంటున్న ఆడనే—నిభార్పయిన నూనెకాతం విలసి మనుమలూ సర్వసంక్షణమైన నూరు కాతం పరమ మంచితనం పాత్రలూ గట్టా వుండి—నానా రసాల మసాలా మహామాయగా తెలివిగా కూరి అందించాలి. లేదంటే ఖరీ చివ్రాజోలికి పోకండా లోబడ్డెట్ చిత్రం యెంచుకుని సర్కారు వారి లోను కొంత పుచ్చుకుని సింపుల్ గా స్ట్రీకింగ్ లాంటి సినిమా వారం రోజుల్లో లాగిపారే పెయ్యాలి. పాపం చిక్కుల్లో పడిన చిన్నదాన్ని చూపెట్టబోయి మన అంకిషిడు చిక్కుల్లో పడిన చిన్నవాడయ్యాడు” అన్నాడు శ్రీవతి.

మోహన్ రెడ్డి సాయంగ్రం బజారుకి వెళ్ళి రాత్రి యెనిమిదింటికి తిరిగి వచ్చాడు. తాళం వేసి వుండి. తీసి, కాపేపు కుర్చీలో కూచున్నాడు. గాయత్రి యింట్లోంచి బయటికి కదలబంలేదు. ఆతను బలవంతంగా కదలదీస్తే తప్ప.

యెక్కడి తెల్లందబ్బా—అనుకుంటూ వంటగదిలోకి వెళ్ళి చూస్తే, వంట చేసిన చాయలేమీ లేవు. వంట ప్రారంభించాడు. అరగంటలో ముగించాడు. యెనిమిది ముప్పావు. ఆకలిగా వుండి. వొక్కడికే తినబుద్ధవటంలేదు. మరో పావుగంట, యెదురు చూశాడు, వో పత్రిక తిరగేస్తూ.

‘వళ్ళింటికెళ్ళి—వాళ్ళు కబుర్లు చెప్తావుంటే వుండిపోయినదేమో, — అనుకుంటూ లేచి, తాళం వేసి వెళ్ళాడు. తలుపులు వేసి వున్నాయి. యింట్లో దీపాలు కూడా వేసిలేవు. రెండు మూడు సెమిషాలు గమనింపుగా చూసి— గేటు తీసుకుని, తలుపు తట్టాడు.

“యెవరూ?” అని గాయత్రి తండ్రి రామనాథం గొంతు,

“నేను మోహన్ ని”

తలుపు తెరుచుకుంది.

“రా బాబూ.”

“గాయత్రి వున్న చాయలేం కనిపించలేదు అతనికి. రామనాథం నిద్రలోంచి లేచివచ్చాడు. సాధారణంగా గాయత్రి వాళ్ళింట్లో వుండిపోదు. అందునా ప్రస్తుతపు సూదలో.”

“గాయత్రి గొళ్ళపెండ్ యింటికెళ్ళింది. యింకారాలే. వొస్తువొస్తు యిక్కడికొచ్చి మాట్లాడతా వుండిపోవడేమోనని వచ్చా” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

అబ్బే. నాలుగు రోజుల నాడు మీరిద్దరూ కలిసి రావడమే—”

మధ్యలోనే ఆండుకుని, “ఆ ఫ్రెండ్ యింట్లోనే వుండివుంటది. ఆక్కడికి వెళ్ళి తీసుకొస్తానై.” అని బయటికి వచ్చాడు మోహన్ రెడ్డి.

వదిలి యింటికొచ్చి తలుపువంక చూశాడు. తాళం వేసేవుంది. నిరసంగా తాళంతీసి కుర్చీలో కూలబడ్డాడు.

వది విమిషాలు.

వాకిట్లో చప్పుడైంది. అమాంతంలేచి గుమ్మంలోకి వెళ్ళాడు. యెవరూ లేరు.

వాచ్చి కూర్చున్నాడు.

అడుగుల చప్పుడు.

మళ్ళీ లేచి వెళ్ళాడు యెవరో పీఠిలో నడిచి వెళుతున్నారు వాకిలి ప్రక్కగా.

మళ్ళీ లోనకి వచ్చాడు.

ఐదు నిమిషాలు.

గుమ్మంలో అలికిడి.

గణుక్కున లేచి వెళ్ళాడు.

యెండుటాకులు గాలికి కదిలిపోయిన చప్పుడు.

మళ్ళీ వాచ్చి కూచున్నాడు.

వలభయం వెళుండు.

గుమ్మంలో శ్వాస గట్టిగా పీల్చిన నవ్వుడి.

గిరుక్కున తిరిగి చూశాడు. యెవరూ లేరు.

కుర్చీ వాకిట్లో నేనుకు కూచున్నాడు.

వది నిమిషాలు.

తాళంవేసి, పీఠిలో నడిచాడు కొనవరకు....వుచ్చూ..

అటువై పునుంచి వచ్చిందేమో— అనిపించి చకచకా అడుగులు వేస్తూ యింటిదగ్గరికి కొచ్చాడు. తాళం.

తాళం తియ్యకండా వాకిట్లో కూచునిపోయాడు.

అరగంట.

ప్రస్తుతపు మూడో తను యెక్కడికి కదలటం లేదు. అలికిడి విరసం కార్యాలయానికి కూడా వెళ్ళటం లేదు. “శ్రీవతి దగ్గరకు వెళ్ళుతుంటది” అనుకుని బయల్దేరాడు. పీఠి చివరిదాకా వెళ్ళాక, ‘యింతలో తను వచ్చే—’ అనుకుని, తిరిగి వచ్చి తాళం తీసి, “నికోసం శ్రీవతి దగ్గరకు వెళ్తున్నా— అక్కడికి వెళ్ళినావేమోనని. ంటనే తిరిగి వచ్చేస్తాను.” అని చీటీ రాసి గుమ్మంకి లోపలి ప్రక్క నేలమీద లావుపాటి పుస్తకం పెట్టి దానిమీద చీటీపెట్టి పేపర్ వెయిట్ పెట్టాడు.

తాళంవేసి రిక్తా యెక్క శ్రీవతి యింటికి వెళ్ళాడు.

తలుపులు తెరిచి వున్నాయి. లైటు వెలుగుతుంది.

మోహన్ రెడ్డిచి చూసి, చదువుతున్న పిల్ల జొరార్డ్ పుస్తకం “ది ట్రాన్స్ వరెంట్ పెర్సన్” చూసి, “యేవఁత్యూ మోహనం యెలా వుంది నీ న్యాయ వాచనం?” అని. “గాయత్రీ యేం చేస్తోంది? యింకా యింట్లోంచి బయటికి రచారం? ఆలాగే వుండిపోతుందా? యేదో చెయ్యాలి మోహన్. ఆ స్థితిలో యెక్కువ కాలం వుండటం మంచిదికాదు.” అన్నాడు శ్రీవతి.

విషయం చెప్పారనిపించినా, ‘దేన్ని నాతోపాటు తనుచూడ వ్రక్రి అవటం—అవవనరంగా—’ అనుకుని, “అవును యేదో చెయ్యాలి. రెట్ అజ్ ఫింక్ యెటాట్ యిట్. వస్తా. వూకినే వచ్చినా.” అని రేచాడు మోహన్ రెడ్డి.

“కూర్చో—” అన్నాడు శ్రీవతి.

“యింట్లో వొక్కతే వుంటది.”

“అవునవును యీమూడోలో వొక్కతెనే వొంటరిగా యెక్కువ వేపు వుండనివ్వక” అన్నాడు శ్రీవతి.

మోహన్ రెడ్డి లేచాడు.

“యీ జనపరి రాత్రి చలిలో ఆ నన్నటి స్లాక్ తో తిరుగుతున్నావా!” అని లేచి ప్లెటర్ తీసి యివ్వాడు శ్రీవతి.

కొడుక్కుని బయటికి వచ్చాడు మోహన్ రెడ్డి.

వడుస్తున్నాడు, చలిగాలి.

పుస్తావియూ అప్పత్రి. యెరుర్లన్చివార్డులో అడిగాడు. అక్కడినుంచే గాంధీ అన్నత్రికి పోన్ చేయించి అడిగాడు. పుఁహూ.

వడుస్తున్నాడు.

పుక్కగా అనిపించి ప్లెటర్ తీసి భుజావ వేసుకున్నాడు. రిక్తా ఏంవగానే యెక్కి యింటికి చేరుకున్నాడు. తాళం వేసేవుంది. తాళం తీశాడు. అక్కడ పెట్టిన పుస్తకం ఆలాగే వుంది. వెంటనే తాళంవేసి, వీదిలోకి వచ్చి వడుస్తున్నాడు.

చదుక్కువ ట్రైరలో వో అలోచన వచ్చి, పోతున్న రిజ్ అతనిని ఏలిచాడు కట్టిగా అరిచి.

రిజ్ అగింది. వెనక్కి తిరిగి రాకముందే గదిగూ అధుగుయివేసి రిజ్లో కూచున్నాడు.

ఆ యేరియా పోలీస్ స్టేషన్ దగ్గర రిజిడింగ్ దిగి రబ్బులిచ్చి—స్టేషను వాకిట్లోకి వెళ్ళాడు. బయట—శుకర వున్న వోవర్ కోట్ తొడుక్కుని తుపాకీ పట్టుకుని కూచునివున్న పోలీసుని, “యీ పొద్దు పరుసులో వున్నా మెను యెవరినైనా ఆరెస్ట్ చేసినా?” అని అడిగాడు, మోహన్ రెడ్డి.

“యెవ్వరినీ ఆరెస్ట్ చెయ్యలే. ఆరెస్టులు చేసేదిదే మా పనా యేమీ?” అని విచుక్కున్నాడు పోలీసు.

“యస్సై వున్నారా?”

“యింట్లో పెండ్లం వక్కలో వున్నాడు” అని నవ్వాడు పోలీసు.

వడుస్తున్నాడు.

మరో పోలీస్ స్టేషను మరో పోలీస్ స్టేషను మరో పోలీస్ స్టేషను మరో పోలీస్ స్టేషను.

కొన్ని పోలీస్ స్టేషన్ల దగ్గర జవాబు చెప్పించుకోవటానికి అరగంటా గంటా సమయం పట్టింది.

పుదయం యెనిమిదిన్నర.

యింకో పోలీస్ స్టేషను. సిటీలో మిగిలివున్న స్టేషను అచొక్కలే.

లోనికి వెళ్ళాడు. యస్సైని అడిగాడు. ఆ యస్సై అసవరకు గాయ త్రిని ఆరెస్టు చేసిన యస్సై.

“యెవడితో రేచిపోయిందో వాణ్ని వెతికి పట్టుకో— యెక్కడికి చెక్కేసిందో—వాళ్ళ బందరుకియెగిరిపోయిందేమో చిలక—పోయివెతుకు” అన్నాడు ఆ యస్సై పరిహాసంగా.

“మాటలు జాగ్రత్తగా రావియ్”

“జాగ్రత్తగానే మాట్లాడాను. జాగ్రత్తగావాచ్చిన మాటలే. బాతులు వినాలని వుంటే చెప్పునాయనా వినిపిస్తాను. నీపెళ్ళాంకి భరే నరదారే నా బాతులంటే!”

మోహన్ రెడ్డికి, లాగి లెంపమీద కొట్టాలనిపించిందిగానీ తమాయించు కున్నాడు—ఆ పని చేస్తే తనని లాకప్ పోడితే గాయత్రి విషయం తెలియ కండా దాన్లో పడి వుండాల్సివుందనిపించి.

ముషీరాబాద్ జైలుకి వెళ్ళాడు. అక్కడ జెయిల్లో వున్న రచయితలు, రాజకీయ నాయకులు తడితరులు కొందరు తెలుసు. కొందరిని యెలాగో కలుసుకుని ఆహూతి తీశాడు. ఆ రోజు యే స్త్రీని తీసుకురావేద్దా

తెలుసుకున్నాడు.

చంచర్ గూఢా జైలుకి వెళ్ళాడు, అక్కడ తెలిసినవాళ్ళు తక్కువ రెండు గంటలపేరే అవస్థపడి, యే త్రీని ఆ రోజు తీసుకురాలేదని తెలుసుకున్నాడు.

యింట్లోనూ యే సినిమాకో వెళ్ళి పొద్దుపోయి యింటికి వచ్చిందేమో—అన్న ఆలోచన వచ్చి గబగబా నడుస్తూ, ఖాళీ ఆటో కనిపించగానే కూచుని యింటికి చేరుకున్నాడు. తాళం వేసేవుంది. తలుపు తెరిచాడు. పుస్తకం అలాగే వుంది. తాళం వేసి అదే ఆటోలో కూచుని తిన్నగా శ్రీవతి దగ్గరికి వెళ్ళాడు.

తలుపు తట్టిన చప్పుడుకి మెరుకు వచ్చిన శ్రీవతి, కళ్ళు ములుములు కని రేచి—తలుపు తెరిచాడు.

మోహన్ రెడ్డి వారం చూసి, “యేంటి అలా వున్నావ్?” అన్నాడు శ్రీవతి.

విషయం చెప్పాడు క్లుప్తంగా.

చూపుడు వేలు కణుపుతో పెదవి నొక్కుకుంటూ యెటో చూస్తూ వుండిపోయాడు శ్రీవతి.

మోహన్ రెడ్డి కుర్చీలో కాళ్ళపెట్టుకుని మోకాళ్ళమీద ముఖం అవించుకున్నాడు.

వది నిమిషాలు.

“మోహన్ లేచి వుండు స్నానం చెయ్యి.” అని బలవంతంగా బ్రాహ్మణులకి వంపించాడు.

యిద్దరూ కొలకృత్యాలు ముగించారు.

తలుపు తాళం వేసి, నడుస్తూ, రిజి కనిపించగానే కూచున్నారు. తాజీ దగ్గర అవించాడు శ్రీవతి.

లోనకి వెళ్ళారు.

యిట్లే దోక చెప్పాడు శ్రీవతి.

మోహన్ రెడ్డి, అకలిగా లేచి, తినవన్నాడు.

“రాత్రి ఆటోజనం ఐవుంటుంది. తెల్లవార్లూ తీరుగుతున్నావు, టీ పీకైతూ తాగి వుండవు. అకలిగా అనిపించదులే. గాయత్రికేం అవదు. షి కెన్ మేనేజ్, యం చెయ్యాలో ఆలోచిద్దాం.” అని బలవంతంగా ఆని

తినిపించాడు— లేకపోతే తనూ తివను—అని.

కాఫీ తాగి బయటికి వచ్చాడు. వదుస్తున్నారు.

“అరెస్టే చేసి గవర్నమెంట్ యెటో తీరేశ్చివుంటాడు” అన్నాడు శ్రీవతి.

“యెటు తీసుకుపోతారు యిక్కడ కాకుంటే — రాజమండ్రి, విశాఖ వరంగల్” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

“యెట్ యాక్ క్వాయిట్ పోసిబిల్.” అన్నాడు శ్రీవతి.

“వరంగల్ లో దోస్తులున్నారు. పోయి తెల్సుకొనివస్తా.” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

“యీ మూడోలో వొక్కడిపీ వొడ్డు తోడు అననరం. కూడా వస్తాను” అని ఆటో పిలిచి, మోహన్ రెడ్డి యింటి పీది చెప్పాడు శ్రీవతి.

“వూళ్ళో పోలీస్టేషన్లు జైళ్ళు చూడండి నీ ఆమాకి లేదు. యెవరింట్లోనూ నీ ఆమాకి లేదు. వరంగల్ రాజమండ్రి జైళ్ళలో కమిస్కోవటానికి వెడుతున్నాం. వాకేళ వొస్తే యింట్లో విచ్చింతంగా వుండు. బెటర్, మీ ఆమ్మగారింట్లో.” అని స్లిస్సు శ్రీవతి రాశాడు.

కాళం వేసి బయటికొచ్చారు.

దారిలో మల్టాన్ బజార్ కోశీలో అపించి, తనొక్కడే ఆంధ్రాబ్యాంకు లోకి వెళ్ళి, రెండు వెల రూపాయలు డ్రా చేసుకుని వచ్చాడు శ్రీవతి. వచ్చి ఆటోలో కూచుని, “బస్టిపోకి” అన్నాడు.

వరంగల్ చేరేసరికి నాలుగైంది.

మోహన్ రెడ్డికి అక్కడ తెలిసిన వీరనం మిత్రులు యెక్కువగా వున్నారు. కొందరు అక్కడే జెయిల్లో వున్నారు.

సాయంత్రం అరింటికల్లా తెలుసుకోగలిగాడు — గాయత్రి అక్కడ లేదని.

యేడింటికి హోటెల్లో భోజనంచేసి గాత్ర రయిల్లోబయల్దేరి మరసటి రోజు పుదయం రాజమండ్రి చేరుకున్నారు. అక్కడ వూళ్ళో శ్రీవతికి తెలిసిన వాళ్ళున్నారు. వాకరిద్దరు డాక్టర్లు, లాయర్లు.

బాగా వలుకుబడి వున్న లాయరు దగ్గరికి బయల్దేరాడు, శ్రీవతి. యేదో చుట్టరికం. మోహన్ రెడ్డిని వరిచయంచేసి విషయం చెప్పాడు. జైలు సూపర్వైంటెంట్ ఆ లాయరుకి మంచి మిత్రుడు— పోసుచేసి కనుక్కున్నాడు

అలాంటిదం లేదని చెబితే, “వెళ్ళి కనుక్కుంటే—” అన్నాడు శ్రీవతి.

“డోన్ట్ బి సిస్టి మైబోయ్. నా క్లోజ్ ఫ్రెండ్. గొంతు కూడా పొర పడను. నరే— అనుమానం పెనుభూతం కదా— యింకో గంటకి కోర్టుకి వెళ్ళాలి నేను. మీరు జైలుదగ్గిర వుండండి. నేను వచ్చి స్వయంగా కనుక్కుంటాను.” అన్నాడు.

గాయత్రి అక్కడ లేదని యాధి ఐంది. విశాఖ ప్రసక్తి తెప్పే “వో లాయర్ ఫ్రండ్ కీ రెటైరిస్తాను వెళ్ళు” అన్నాడు.

సాయంత్రానికి విశాఖపట్నం చేరుకున్నాడు. లాయరు క్లబ్బుకి వెళ్ళ బోతున్నాడు. రెటైర్ చూసుకుని, కారు వీళ్ళని నేరుగా జైలు సూపరింటెం డెంట్ దగ్గరికి తీసికెళ్ళి విషయం చెప్పి, “కేవలం యిన్ ఫర్ మేషన్ స్వామీ. మరే యితర సహాయం అక్కర్లేదు” అని వచ్చాడు లాయరు.

అక్కడ లేదని తెలిసింది.

మరసటిరోజు సాయంత్రానికి వూరు తిరిగివచ్చారు. రైలు స్టేషన్ నుంచి తిన్నగా మోహన్ రెడ్డి యింటికి వెళ్ళారు. తాళం తీశారు. పుస్తకం అలాగేవుంది. తాళం వేపేసి, మోహన్ రెడ్డిని యింటికి తీసుకొచ్చాడు శ్రీవతి.

“మోహన్ నువ్వు నాతోపాటు యిక్కడే వుండు గాయత్రి అనూకి తెలిపేదాకా” అన్నాడు శ్రీవతి.

మోహన్ రెడ్డి కళ్ళలో తడి వులికింది.

లేచి అకవి దగ్గరికి వెళ్ళి అతని భుజంతట్టి, “రివల్యూషనరీవి అలా మీరు కారిపోతే యెలా? గాయత్రి అంటే నీంతిదో, నువ్వంటే గాయత్రి కెంతిదో నాకు తెలుసు. మీవరస్పరాసురాగం, నీదై ర్యాన్ని సడలించకూడదు” అన్నాడు శ్రీవతి.

ఆ సాయంత్రం మోహన్ రెడ్డి చిజారుకి వెళ్ళిన పావుగంటకి వోక కుర్రాడు యింటికి వచ్చి గాయత్రితో. “సుదతి మా చిన్నాయన కూతురు. మా అక్క యేదో పర్సనల్ ప్రొబ్లెమ్ల చిక్కుకున్నదట. పబ్లిక్ గార్డెన్, పక్కన వున్న స్విమ్మింగ్ పూల్ పక్కన వున్నది. మిమ్మల్ని వెంటనెవ్వచ్చి తవను కల్వచున్నది. చుర్ల గంటపేటైతే ఆడగూడ వుండెదాన్ని మీలు కాదట” అని చెప్పాడు.

ఆ కుర్రాడికి పదిహేనేమంటాయి.

నిని, “నేనెవరో తెలిసా?” అంది గాయత్రి.

“తెలుసు మీరు గాయత్రిగారు. మా అక్క యెప్పుడు మీ పుట్టినదానిని చెప్తుంది” అన్నాడు.

గాయత్రి వెంటనే బయల్దేరింది

గాయత్రి రిక్తా యెక్కింది. అతను అలాగే నిలుచుంటే, “నాకు రావటం లేదు” అంటే, “మేమిట్టిగాను? వెంటరమ్మన్నది.” అని రిక్తా కూచున్నాడు.

రిక్తా స్విమ్మింగ్ పూల్ చుట్టూకి చేరేసరికి యెంబదిన్నర దాటింది.

స్విమ్మింగ్ పూల్ కి కుడి వక్కగా నడిచి, “యాడె వుంటనన్నది” అన్నాడు సుపతి లేడు.

రెండు నిమిషాలు అటూ యటూ చూసి, “ఆ వక్కనున్నదేమో” అని అటు వైపుకి వడిచాడు. గాయత్రి సూచా అడుగులు వేసింది.

చునక చీకటి.

అమాంకం గాయత్రి తలమీద నల్లని కంబళి వడింది. భుజాల చుట్టూ చేతులు. నోటిమీద బిరింగి అరినెయ్యి. మరో రెండు చేతులు మోకాళ్ళ చుట్టూ.

మరు నిమిషంలో గాయత్రి, ఆ వక్కనే వున్న పోలీస్ కంట్రోలు రూంలో, వెనక భాగం చీకటి గదిలోవుంది

నలుగురు పోలీసులు.

నోట్లో గుడ్డ కూచి మూతికి బిట్ట బిగించారు. చేతులు వెనక్కి విరగ దీసి, కాళ్ళు రెండూ కలిపి, కాళ్ళతో కట్టారు కళ్ళకి నల్లటి బిట్ట గంక కట్టారు.

అరగంబడి పోలీసు దుస్తుల్లో వున్న వొక వ్యక్తి, వో యింజక్షన్ చేశాడు, గాయత్రికి.

మోహన్ రెడ్డి తండ్రి అభిరుకంతో పితండ్రి పూచుకుని వాళ్ళ బంధువు పునిష్టరుతో చెప్పించి మీసా కింద అరెస్టు చేయించి, రివార్డు లేకండా వుంది.—మోహన్ రెడ్డికి అమెరికాకి తెలియకూడదనీ, చచ్చిపోయి నట్లు అతను అనుకోవాలని విశదపరిచాడు. పైనుంచి వచ్చిన ఆదేశాల నను సరించి పోలీసు వున్నతాదికారి ఆర్డర్స్ ప్రకారం వొక యస్పైకి యీ పని అప్పగించారు.

ఆ తరవాత ఆమెని అక్కడి నంచి యెక్కడికి తరలించింది ఆ
 క్షణంలో రూంలో వాళ్ళకే తెలియకండా ఆమెని బయటికి తీసికెళ్ళి జీపులో
 వెళ్ళిపోయి వాళ్ళదే ఆమెని విజామాబాద్ జైల్లోకి తీసికెళ్ళాడు.
 ఆమెని జీపులో తాళ్ళతో కట్టివేశాడు --- అంతకు ముందు కాళ్ళూ
 కట్టేసి కళ్ళకి గంతులు కట్టటం కొక.

గాయత్రికి స్పృహ వచ్చేసరికి --- యేవో వాహనంలో వున్నట్లు
 వుడు కదలిక గ్రహించింది.

వానన, చప్పుడు తన్ను మరేమీ సాధ్యం కావటం లేదు
 తెల్లవారుజాముకి గాయత్రి విజామాబాద్ జైలులో వుంది. ఆ యపై
 జీపు మరల్చుకుని మధ్యాహ్నానికి సిటీకి వచ్చేవాడు

గాయత్రి విజామాబాద్ జైల్లో వున్నట్లు వాక పోలీసు వున్నతాది
 కారికి ఆ యపైకి మాక్రమే తెలుసు. విజామాబాద్ జైల్లో ఆ యపై
 ఆమె పేరు గాయత్రి అని కాక భారతి --- అని చెప్పాడు. వదిరోజుల క్రితం
 ఆ భారతిని చేర్చినట్లు రికార్డులో రాయమన్నాడు పై అధికారుల అదేశాలు
 చెప్పి. ఆ జైలు అధికారి, ఆసలేనీ రాయకండా అనామతుగా వుంచాడు,
 యెందుకై నా మంచిదని.

తరవాత జైలు అధికారిని అడిగింది గాయత్రి --- తనని యే కార
 జాలవల్ల జైల్లో వుంచింది. "అవన్నీ మాకెట్లా తెలుస్తయ్యమ్మా. హోం
 డీపార్ట్ మెంటుకి పోలీసు అధికారులకి తెలిస్తూనే" అన్నాడు ఆజైలు అధికారి
 యింగ్లీషులో,

ఐతే ఆమెకి జైల్లో వాక నంబరిచ్చాడు. అంటే సామాన్య ఖైదీ
 లెక్కన కాబోలు --- అనుకుంది.

వాళ్ళందరినీ ప్లెన్ గన్ తో టవటపా పేల్చేసి బయటికి రావాలని
 గాయత్రిలో రక్తం మడుగుతోంది.

రెండు రోజులు లోపలి పరిసరాలన్నీ గమనించింది.

దీన్దోపల నేను నిస్సహాయంగా వుండిపోతే చిన్నెక్కి- చచ్చిపోవటం
 ఖాయం .. అనుకుంది.

ఆవరణలో వాకచోట వాక రాట నేలలోకి దింపివుంది. పూపిచూస్తే
 కదిలివట్టుగా అవిపించింది.

పదో రోజున సన్నటి కిగముక్క వాకటి దొరికింది ఆవరణలో.

దాన్ని చాటుగా తీసి చంకలో నొక్కిపెట్టి వుంచి తనని మూసివుంచే కూపం లోకి తెచ్చింది.

రాత్రుళ్ళు హఠాదావ మాచుని శుశుద తీస్తున్న వేళ చూసి, కలి కటాలలోంచి చేతులు చివటికి పెట్టి, ఆ తీగతో తాళం తియ్యటానికి ప్రయత్నించింది. పూడిరావేడు.

మూడు రాత్రులు వీలున్నప్పుడల్లా ప్రయత్నించగా మూడోనాడు తీగతో తిన్నతూంటే చటుక్కున తాళం పూడింది.

చప్పుడవకండా గడియతీసి బయటికొచ్చి చుట్టూ గడియతీసి తాళం తగిలించింది.

వొక మూలగా నక్కి చుట్టూ గడువించుకుంది.

యెలాగైతేనేం పావుగంటకి జైలు అవరణలో వుంది.

తెల్లవారుజాము మూడున్నర వేళ రాబి కదిల్చింది. ఐదు విమిషాలు ప్రయత్నించి పెకిలించింది. అంతగా బయట లేదు. మోసుకుని జైలు వెనకవైపు గోడదగ్గరికి చేరింది.

స్కూల్లో పాలిటీలో స్పోర్ట్స్ బాగా ఆడేది. లాంగ్ జంప్, హై జంప్ పోల్ జంప్ లలో నేర్పరి.

గోడకి ప్రక్కగా వొకచోట యెత్తుగా వున్న స్తంభానికి వెళ్ళి— 'జంప్ చెయ్యగలిగితే — అవతలేసుందో కందకమో అగాధమో చాచో బతుకో యేదో వుంటుంది. యేదైనా సరే—' అనుకుని రాబి పట్టుకుని పైకి గాలిలోకి నేచింది. ఆ పూవుకి గోడ అంతు దగ్గర కాక ఎంకో అవతలికి వెళ్ళింది—కిందకి దూకింది.

ఋరద, పొదలు. కందకంలాంటి మురగడం. దాన్లోంచి బయటపడి నడవటం మొదలెట్టింది.

పరిగెత్తాలనిపించిందిగానీ—మవరన్నా చూస్తే యే దొంగో పారిపోతున్నట్టు అనుకుంటే కష్టం—అదికని వడివడిగా నడుస్తోంది.

జైలుకి ఆటువైపున పూరు లేదు. విర్జన ప్రదేశంలాంటిది.

వాంటింటా—ఋరద, చిన్న చిన్న పుల్లలు, ముళ్ళు, ఆకులు.

పరిసరాలు దాటింది. విర్జన ప్రదేశం. పరుగు ప్రారంభించింది. ఆ పరుగు, జైలు శిక్ష నుంచి తప్పించుకోవటానికి పారిపోయే పరుగు కాదు. విరికితనం పరుగుకాదు. వొంట్లో రక్తం మరుగుతోంది. అంతచలలోనూ

యింకా వుదయించని సూర్యుడు ఆమె బుర్రలో వెలుగుతున్నాడు యెర్రగా.

అతీత వ్యవస్థా అచిర్య మహా ఆవ్యవస్థా దిజ్ఞుండలం వైపు కత్తి వదును కొంతర్లు మిరిచికా ప్రవాహాన్ని వెంబడిస్తూ—తనలో వుదయించి పడ్డే వుప్పించి యెక్కడో వుదయిస్తున్నట్లుగా తన అణునణువులో స్పందిస్తున్న అరుణారుణోదయానికి నమతారుణోదయానికి తరుణారుణోదయానికి మహాత్ శక్తిలా మహోద్వేగంగా యెగిసిపోతోంది.

పర్గ వైషమ్యానికి తక్షకి కసికి యెంతో యెత్తుగా యెగిసిపడుతున్న ఆమె, మహాజ్ఞాన వాస సాయుధ అరణిలా రగులుతోంది. జ్వలిస్తోంది— యీ సమస్త వ్యవస్థనీ మనీగా తగలబెట్టేవే కొర్పిచ్చులా.

చలిలో, చర్యం చీరుకుపోయిన నెత్తుటి చారికల్లో, బెణికిన మోచేతితో బురదతో, ముళ్ళతో, ఆకుల్లో, చిరిగిన బట్టల్లో ; పరిగెత్తుతోంది— మందు తున్న నెత్తురు జ్వాల యెగిసిపట్టు, తగలబడుతున్న ఆడవి పరుగిడుతున్నట్లు గాయత్రి పరుగిడుతోంది ; రోడ్లకి వాహనాలకి పూళ్ళకివాడలకి దూరంగా పరుగిడుతోంది.

సూర్యోదయం వేళకి యీ వ్యవస్థ రక్షకుకే అందని తీరానికి చేరి.. ఆడవి గిరుల వెనక వుదయిస్తున్న సూర్యబింబంలోకి గెంతింది— కోటిరెల్ల శక్తితో, వుత్తేజంతో, జ్వలనంతో.

106

ఆనంతరెడ్డి, స్వప్నరాగలీలం పెళ్ళికి బయల్దేరాడు శ్రీవతి మార్చి నెల. పగటి వేళలు బాగా వేడిగా వున్నా, రాత్రులు వేడిగనూ చ గానూ కొకండా హాయిగా వుంది. బిస్సు ప్రయాణం—రాత్రి యెనిమిదింటికి బిస్సు బయల్దేరింది.

అప్పుడు ఆనంతరెడ్డి ఆమెరికా నుంచి తిరిగివచ్చి నీటికొచ్చిన మర నటి రోజునే స్వప్నరాగలీలం, వాళ్ళ పూరు — యేబాడు దగ్గరి శ్రీపురం వెళ్ళింది.

ఆ రెండు రోజుల ఆనంతరెడ్డి వాళ్ళ పూరు పగవకొంత వెదుకూ, పెళ్ళిలోగా యిద్దరమూ యిక్కడనే రాకపోవాల్సి, నువ్వు తప్పకండా

“పెండ్లికి వస్తావు కదూ! స్వప్న యెవరినీ పిలవటం లేదు. నీకు మాత్రం చెప్పమంది” అని అన్నాడు రైలు కదలబోతుండగా.

అనంతరెద్ది తిరిగి వచ్చాక స్వప్న రాగలినవి కలుసుకున్న రెండు సార్లలో రెండోసారి “పెండ్లికి మీవాళ్ళు వచ్చుకోకపోయే” అన్నాడు.

“నేనూ మిమ్మల్ని అదే అడిగితే” అంది.

“గుండు నేను అడిగిగా నుండు నువ్వే చెప్పు” అన్నాడు.

“వో వని చేద్దాం. యెవరం యేం చెయ్యదలచినో రాసిపెట్టుకో చూద్దాం” అంది స్వప్న రాగలిన.

అనంతరెద్ది జేయిలో — పెన్నువుంది. యేవో బిల్స్ కాగితాలు వున్నాయి. వో బిల్లు కాగితం రెండుగా చింపాడు.

అమె రాసిన కాగితం ఆతను తీసుకుని చూశాడు: కాదనటం జరగదు పొగపాట్లు జాగితే. మానంగావుంటే దిన్నెగ్గిపేరున మా బాబాయి యంటికి వచ్చేస్తాను. ఆ తరువాత మనింట్లో మనం వుంటాం.

ఆతను రాసిన కాగితం అమె తీసుకుని చూసింది: వాళ్ళవేళ ఆంధ్ర మూర్ఖంగా కాదని అంటే. తనకు తన మరీ కొకరిని చేసుకోవటం అసంభవం. సార్వత్రిక పోతే బ్రహ్మచారిగా వుండిపోతాను — అని చెప్పి వెంటనే బయల్దేరివచ్చేస్తాను. ఆ పైన జరగాల్సింది మనమే జరుపుకుందాం.

చదివి, “అన్నీ వుట్టి మాటలు” అంది ఆతని చుట్టంలోకి తృప్తిగా చూస్తూ.

“అవును నీ మాటలంత వుట్టి మాటలు” అన్నాడు.

“కాదనాల్సిన అవసరం వూరి పరిస్థితి వుండదు. కాగా మా నాన్న నేను గట్టిగా పట్టుబడితే యేరీ కాదనదు. నా కనం పెళ్ళికంతు — అఖిరి రిజిస్ట్రారిరాఫీసులో కూడా — యెక్కడా యిష్టం వుండదు దలినీ ఉంటే అదే పెళ్ళి. పెళ్ళి మనసుల్లో జరుగుతుంది. అది జరిగిపోయిందిగా. కానీ అకారణంగా పెద్దలకి సంక్లిష్టత లేకుండా చెయ్యటం దేనికి! వాళ్ళ ముచ్చటా తీర్చు దాం. వాళ్ళకి మనం ప్రాణ సమానం కదా” అంది.

స్వప్న రాగలిన వాళ్ళ పూడివెళ్ళి యింకో పింజంద్రీ హరనాథరెడ్డికి రెండు ముక్కల్లో చెప్పింది. రెండేళ్ళకేరం పెండ్లిసంబంధాల ప్రసక్తి తెస్తే “మీకు ఆ శ్రమ కలిగిందేమో. మీ అమ్మాయి తొందరడి అనివేతంగా ప్రవర్తిస్తుందను కోకంటే. రెండేళ్ళు అగి చూడండి. యింకా రివెర్సి పూర్తి

కాలేదుగా—” అంగి. ఆ పింతండ్రి హరనాధరెడ్డి దగ్గర చనువెక్కువ అతనికి వ్యవసాయం లలితకళల సాహిత్యం అంటే అసక్తి.

హరనాధరెడ్డి తన అన్న శంకరరెడ్డితో ముచ్చటించాడు విషయం కూతురితోనూ ఆనందం వొక్కడే బయల్పడి వురవకొండ వెళ్ళి అనంత తండ్రి రిటైర్డ్ పోలీస్ ఆఫీసర్ వీరారెడ్డిని కలుసుకున్నాడు. తన పూర్వ పేరూ వచ్చినవనీ చెప్పి, “యితో అంతో వున్నవాళ్ళమే. వొక్కతే కూతురు. మగ సంతానం లేదు. కాలేజీలో మీ అబ్బాయి తెలుసట. మధ్య వర్తలు నా కిష్టంలేదు. నిన్న యిక్కడికి వచ్చాను. మీ స్థితిగతులు తెలుసు కున్నాను. యింకా అబ్బాయిని చూశాను, మీరూ మా పూర్వం వచ్చి అన్నీ కనుక్కున్న మీదట నిర్ణయించుకోవటం బాగుంటుంది” అన్నాడు శంకర రెడ్డి.

ఆ వేళకి అనంతరెడ్డి యింట్లోనే వున్నాడు. నీలిచి, వీర ఫలానా అని చెప్పి, “నీకు వాళ్ళమ్మాయిని యివ్వాలను కొంటున్నారట. మరి నన్ను పోయి విచారించి రమ్మంటవా? అన్నాడు వీరారెడ్డి.

విచారుతే “వాళ్ళమ్మాయి మీ యిద్దరి ఆస్తికంటే విలువైంది” అని చివ్వుగా అనేసి చటుక్కున లోనకి వెళ్ళిపోయాడు అనంతరెడ్డి.

యిద్దరూ జీవకాలం విస్తుపోయి చూశాడు. శంకరరెడ్డి సంతోషంతో పొంగిపోయాడు.

“అయవ అట్లంటుంటే యింక నేను రావటం దేనికి? పెండ్లి మా వాని యిష్టానికి వ్యతిరేకంగా చెయ్యరు” అన్నాడు వీరారెడ్డి.

“వయసులో వున్నవాళ్ళు వాళ్ళ సంగతి తప్ప యితర విషయాలు నరిగా గ్రహించలేకపోవచ్చు. వాక వ్యాయం మా పూరు వచ్చి స్థితిగతు లను తెలుసుకుని మీరు స్వయంగా అమ్మాయిని చూసి నిశ్చయించుకోవటం బాగుంటుందేమో—” అన్నాడు శంకరరెడ్డి.

“అవసరమైతే లేదు. ఐనా మీరు సూచించినారు. రెండు రోజుల పైన వస్తానులే.” అన్నాడు వీరారెడ్డి. వీరారెడ్డి భార్య చనిపోయి పది సంవత్సరాలు దాటింది. రిటైరయ్యాక, పూర్వో పున్న భూములు స్వయంగా చూసుకుంటున్నాడు.

నాలుగు రోజుల తరవాత వీరారెడ్డి వెళ్ళాడు. పద్దతి ప్రకారం వాళ్ళ స్థితిగతుల గురించి పూర్వో తెలుసుకున్నాడు. శంకరరెడ్డి

యిట్లు— అలాంటి బంగళా వల్లెటూళ్ళో వుండటం ఆశ్చర్యం వేసింది వీరారెడ్డికి.

కబుర్లు అయ్యాక, “మీరింకా అమ్మాయిని చూడనేలేదు” అని కూతుర్ని పిలిచాడు శంకరరెడ్డి. హరనాథరెడ్డి లోనకి వెళ్ళి స్వప్నరాగలీలని తీసుకొచ్చాడు.

చిర్నవ్వి ముఖంతో మౌనంగా చేతులు జోడించి కూచుంది

రెప్ప వెయ్యకండా ఆమెవంక చూస్తూ వుండిపోయాడు వీరారెడ్డి.

“యేమిటి వీరారెడ్డిగారూ మా పూరు యెలావుంది? మీ ప్రాంతం పూళ్ళలా వుండవు యిటువైపు పూళ్ళు” అన్నాడు హరనాథరెడ్డి.

“మీ దెల్లా భూమి ల ఐశ్వర్యం తెలిసిందేగా — నేను యిటు ప్రాంతంలో చాలా కాలం జాబ్ చేసినాను లెండి” అని శంకరరెడ్డి వైపు తిరిగి, మా వాడు మీ అమ్మాయి గురించి అన్నమాట గుర్తున్నది బావగారూ, నాకూ అదేమాట అకాలవినిస్తున్నది” అని తృప్తిగా సంతోషంగా చిర్నవ్వాడు వీరారెడ్డి!

శంకరరెడ్డి సంతోషంతో పోంగిపోతూ, “అమ్మా నీ గురించి పేళ్ళ బ్బాయి యేమిన్నాడో తెలుసా?” అన్నాడు, సంతోషం పట్టలేక.

“వాళ్ళబ్బాయిగారు సీమదేశాలన్నీ చూసి రాగలిగారు గానీ ఆ మనిషిని వుత్త గుడ్డికళ్ళు నాన్నా!” అని చిర్నవ్వి—లేచివెళ్ళింది లోనకి.

ఆ నవ్వు, ఆ రూపం, ఆ నడక— వీరారెడ్డి చెవుల్లో కళ్ళలో నిలబడిపోయాయి.

వ్యవసాయం, పోలీసు వుద్యోగం కబుర్లలోకి దిగాడు.

వది విమిషాలు.

“కతికితే అతకదంటాడు. మీరు ఆభోజనంగానే వెళ్ళిపోవాలి. లేదా మా కమ్మూడి యింట్లో భోంచేసి వెళ్తురు” అన్నాడు శంకరరెడ్డి.

“చిట్టితల్లి నాకూ కూతురే. మన చిన్నత్ర యింట్లో యేర్పాటు చేస్తాను” అన్నాడు హరనాథరెడ్డి. అతనికి ముగ్గురుకొడుకులు ఆడ సంతానం కలగలేదు.

ప్రస్తుతం అక్కడ వనిశేస్తున్న డియస్పీ అదివరకు నా దగ్గర పి.ఐ. గా చేస్తుండేవాడు" అని లేస్తూ "అడపెళ్ళివారు శ్రమ మీకేయెక్కువ వుంటుంది. మీ పీఠనుబట్టి ముహూర్తం విశ్వయించి రెండువారాలు ముందుగా తెలియ పరచండి" అని బయటికి వడిచాడు వీరారెడ్డి. అన్నదమ్ములిద్దరు కూడా వడిచారు.

హరనాథరెడ్డి వీరారెడ్డితో పాటు బస్సెక్కి, "నాకు టాన్లో కాస్త వనివుండిలెండి" అని కూడా వెళ్ళి, ఆతనిని డియస్పీ యింటివరకూ పంపించాడు.

స్వప్నరాగలీన ఆ రెండో రోజునే అంది అనంతరెడ్డితో— "పెళ్ళి అంటే టాంటాం వ్యవహారం కాదు. నేనెవర్నీ పిలవను. పెద్దల ముచ్చట తీర్చటం— అంతే. వాళ్ళెవర్ని పిలుచుకుంటే ఆ మేరకే. మీరు మీ మిత్ర వైనాల్ని పిలుస్తున్నారా? యెందరుంటారు? అడపెళ్ళివాళ్ళు కదా— వాచ్చే జనాభా యెంతో తెలియాలి. మీ నాన్నగారిచ్చే లిస్టులో చేర్చండి లేకపోతే ఆవక, మమ్మల్ని వాకపూట తిండై నా సరిగా పెట్టలేకపోయారు అని మీ వాళ్ళు మెచ్చుకోగలరు" అని నవ్వింది. ఆమె అభిప్రాయం అలాఅని తెలిసి అంతవరకు ప్రత్యేకం యేమీ అనుకోని అనంతరెడ్డి తనూ యెవరినీ అహ్వ వింప దలవలేదు.

శ్రీవతి యెక్కివ యెక్కిప్రెస్ బస్సు వుదయం ఆరింటికి యేలూరు చేరింది. శ్రీపురం వెళ్ళటానికి యే రూటుబస్సు యెక్కిలో వాకటు చేశాడు బస్సు మరో పావుగంటకే వున్నట్లు చెప్పారు.

అరగంట ప్రయాణం. శ్రీపురం రోడ్డుకి వక్కనే వుంది. పరిసర ప్రాంతాలంతా వంటమూములు.

శ్రీవతి తను ఫలానా అని చెప్పగానే, ఆ వక్కనేవున్న హరనాథ రెడ్డి "రండి రండి. యెవర్నీ పిలవలేదని చెప్పింది చిట్టితల్లి." అన్నాడు.

"అవునండీ, స్వప్న యెవర్నీపిలవదు. నేను పిలవకండానే వచ్చాను పేళ్ళ పెళ్ళి చూడాలనివించి" అన్నాడు శ్రీవతి.

పరచకా నవ్వి "మా చిట్టితల్లి మీ గురించి చెప్పిందిలెండి" అన్నాడు.

రెండో పంతండ్రి నాగిరెడ్డి డిల్లీ లో మీటింగుకివెళ్ళి వుండిపో యాడు
*నని తెల్లిగాం పంపించాడు. అతని

భార్య హెదరాబాద్ నుంచి మూడు రోజుల క్రితమే వచ్చింది.

“యిక్కడ మీకు వసతిగా వుండదు. మాయింట్లో బస చేద్దురు—”

అతను ముగించకందానే అందుకుని, “యింత చక్కటి పెద్ద మహల్ లో బావుండదంటారా—” అని నవ్వి, హరనాథరెడ్డిని అనుసరించాడు శ్రీవతి.

మూడు నిమిషాల వడక,

చిన్న దాబా, పెద్ద దొడ్డి. చెట్లు పూల మొక్కలు. వానపక్కగా కుటీరం లాంటి యెత్త యన గోడల రెల్లెపాక.

ఆ పాకలోకి తీసికెళ్ళాడు.

దాన్లో అడుగు పెట్టగానే, విసుపోయి చూసి, “యింక నా సంగతి మీరు వట్టింతుకోవక్కరలేదు. బోజనం కూడా అక్కర్లేదు” అన్నాడు శ్రీవతి.

“మీ పుణ్యం. అతిథి సత్కారం సక్రమంగా జరగకపోతే దేవతలు శపిస్తారని శాస్త్రాని హెచ్చిస్తున్నాయి. మీరు వట్టింతుకోకపోయినా —” అని, “అది బాత్రూం. ముందు స్నానం కావవ్వండి. రాత్రంతా బస్సులో ప్రయాణమాయే.” అన్నాడు.

తన ఆసక్తిని వాయిదా వేసి బాత్రూంలోకి వెళ్ళాడు.

కాలకృత్యాలు ముగించాడు. గోర్వెచ్చని నీళ్ళ స్నానం. మైసూర్ శాండల్ నబ్బు. యింగ్లండులో శయ్యరైవ క్యామీ నబ్బు వుంటే—యేది వాదాలా అని సందిగ్ధం పడి—స్వప్న రాగలీన వంటినుంచి చందనం తప్ప మరే పరిమళమూ యెన్నడూ రాకపోవటం గుర్తొచ్చి— శాండల్ నబ్బు వంటికి వట్టింపాడు. తన తువ్వలు తియ్యల్సిన పని రాకందా— కొత్త మాయని యిత్రి మడక—బొచ్చుతువ్వాలింది సిద్ధంగా.

కూడా తెచ్చుకున్న థీవ్ కేస్ తెరిచి పొట్టిచేతుల బుష్టెట్టు పైన ప్యాంటు వేసి బెల్టు బిగించాడు.

అంతలో—యిడ్లీలు, వుప్పా, పెనుట్లు— పచిమనిషి తెచ్చి బిల్లి మీద పెట్టి వెళ్ళాడు.

‘యివన్ని నా వొక్కడికా!’ అనుకుంటూండగా. లేత నీలం రంగు గాజు కూజా అదే రంగు గాజుగ్లాసులు తెచ్చి బిల్లిమీద పెట్టి వెళ్ళాడు.

వో యిడ్లీ కారకొండీ నేతి చుక్కతో తిని, పెనరట్టు తుంచుతు

న్నాడు—

కాఫీ—రాతి వలకలా అవిపించి మిగాటి కాఫీ నెట్టు.

వాంపుకున్నాడు. 'కేరళారవ నాయుడు కాఫీలాగా దీనికి నురగ యెలా వచ్చింది?' అనుకుని వాక గుక్క వేసి, "రుచి అలా లేదు మరి." అనుకుని, మరో గుక్క వేసి, 'యెప్పెటో పరికర(వో) పెర్కోలేటర్లోనో మిక్సిలోనో దేవిలోనో కయారించి వుంటారు—?' అనుకున్నాడు శ్రీవతి.

కాఫీ ముగించి అప్పటిదాకా బలరంతంగా వాయిదా వేసిన పనిప్రారంభించాడు.

గోడంకి చిత్ర లేఖనాలు—పునరుత్పన్నాలున్నాయి. కొన్ని యిటీవలి భారతీయ చిత్రలేఖనాలు—మాతృకలు.

టిటియన్—డి క్రి యేజెస్ ఆఫ్ మ్యాన్ డెలక్రా—డి డెత్ ఆఫ్ వాఫీలియా, వాన్ గో—డి సన్ ఫ్లవర్స్, పెజాన్సె—పోప్లర్స్, ద విన్సెన్స్ అండ్ ది లీడా, మోనాలీస్సా, ది లాస్ట్ సప్పర్, మోనె—సన్ పెట్, వంటి చిత్ర లేఖనాలు. జపాన్ చైనా రాజస్థానీ అజంటా రేఖా చిత్రాలు జామిరీయా, చగార్, యస్వీ రామరావు, పి. టి. రెడ్డి వంటి యిటీవలి వారి చిత్రలేఖనాలు. యీ చిత్రాల సుధ్యలో వాకచోట డాడా పొటోగ్రాఫు తిరగేసి విగించి వుంది.

పుస్తకాల అలమరాలు—సాహిత్యం, చిత్రలేఖనాలు, పుస్తకాలు.

చిత్రలేఖనం పుస్తకాలు తీసి చూస్తున్నాడు. కొన్ని శ్రీవతి చూడనివున్నాయి.

మర్యాహ్నం భోజనం—వాక స్టీలు పళ్ళెంలో అన్నీ సర్ది పైన అడే వైజా పళ్ళెంలో మూతపెట్టి తెచ్చారు.

భోంచేశాక వో కుమకు తీశాడు.

లేచి మళ్ళీ స్నానించి—వోపుస్తకం తీసి చూస్తున్నాడు.

సుమ్మంలో అడుగుల నవ్వడి. తల పైకెత్తాడు.

స్వప్నరాగనీవ.

"పెళ్ళివారిల్లు నచ్చలేదనుకుంటాను. యీ పూరిపాకలో చేరారు!"

"మీకు అంతచక్కని పెద్దమహల్ వుందని చెప్పలేదేం యెన్నడు?"

అన్నాడు.

"దేలునుగుగానీ మీ రాజప్రాసాదం ముందు అదేపాటి

“అఖిరికి యిక్కడ గుడిశలో వదేశారు అతిథిని!”

“పిరివని పేరంటానికొప్పే అలాగే జరుగుతుందిమరి! మీకుయిక్కడ బాగా మేత దొరకలేదా!”

చుట్టూ గోడలు వీరువాంపైపు చూసి, “మేతకేం కరువు యిక్కడ! అపైన మీరు అక్కడినుంచి పంపించే మేత!”

“ఆ మేత సంగతి నాకు తెలియదు. మావాళ్ళు పంపించిన మేత.”

“మీ బాబాయి నాకు చాలా నచ్చారు”

“మా హరనాథ బాగాయి మీకు నచ్చుతారని నాకు తెలుసు.”

“తెల్లవారుజామున మీగంత్ పురవకొండకి తరలి వెడతారుకదా! మూడు రోజులా.”

“అనుకుంటాను. ఆ విషయాలూ అసీ నాకు బొత్తిగా తెలియవు.”

“నేను రేపు పాయంత్రండాకా యిక్కడే వుండి, పాయంత్రం మా పూరెడతాను” అన్నాడు శ్రీశతి.

“మహా సంతోషం. నగం సంతోషం రేపు పాయంత్రడాకా యిక్కడ యీ పాకలో వుండదలిచిందుకు. నగం సంతోషం మీ అమ్మగారి దగ్గరికి వెడుతున్నందుకు”

“అసంత చెప్పారా మిమ్మల్ని పిరివమన్నావని? మీకు పోను లేదు. కలుమకునే వ్యవధి లేకపోయింది.”

“అసంత యేమీ చెప్పలేదు. నేనే వాచ్చాను” అని సరదాగావచ్చాడు శ్రీశతి.

“చెప్పేవుంటారులెండి”

“మిత్రుల నెనర్నీ పిరివలేదేం?” అన్నాడు.

“మిమ్మల్ని పిరిచాంగా?”

“వాక్కజేగ —”

“మీరు చాలామూడి మిత్రులతో సమానం. ప్రస్తుతం యీ మిసీ స్కూల్లో నేను ది హాస్ట్ కాన్స్టెబిల్ రిక్వైర్డ్ వర్క్స్ ని. నేవెడతా. మిమ్మల్ని వరూ వట్టింతుకోరు. మీ అససాలు మీరే చెప్పి చేయించుకోవాలి.” అని చిన్నగా నవ్వింది.

“మీ నవ్వు యీ కుటీరానికి చెందినట్లుగా అనిపిస్తోంది — వింతకదా! అన్నాడు.

“తమాషా యేమిటంటే—నేను ఆ భవంతిలోకాక యీ పాకలోనే పుట్టావట. ఆ రోజు మా అమ్మా నాన్నా పిన్నీ అందరూ దీవికొనే వున్నారట—చూ బాబాయికి వొట్టొ బాగుండకపోకే—అమ్మకి పిండు నెలలు. అంతలో అనుకోకండా నొప్పులు రావటం....యెటూ తీసుకోళ్ళే వ్యవధికూడా లేకండా మంత్రపానైనా లేకండా మాపిన్ని సాయంతో చిటికెతో ప్రసవించిందట మా అమ్మ—”

“సీ జన్మ గతా వివరిస్తున్నావు చిట్టికల్లీ. సీ జన్మగాథంటే నా కడుపునొప్పి గాథ. అప్పుడు మొదలైన కడుపునొప్పి యిప్పటికీ వస్తుంది అంటే పెట్టాకునే వుంది.” అని పకపకా నవ్వాడు, అప్పుడే లోనకి వచ్చిన హరినాధరెడ్డి.

“నొప్పులు తల్లికి కదందీ రావాలి!” అని నవ్వాడు శ్రీవతి.

“అదే చిత్రం. అవిడగారు నొప్పులు వడకుండా నునానూనంగా కనే పిండి. ఆ బదులు చురిదివి నొకొచ్చింది కడుపునొప్పి నొప్పులు,” అని పకపకా నవ్వాడు హరినాధరెడ్డి.

“నే వెడతా” అంది.

“వెళ్ళొస్తాను అను” మళ్ళీ నవ్వాడు హరనాథరెడ్డి.

నవ్వురాగలేన బయటికి వడిచింది.

శ్రీవతి, హరనాథరెడ్డి, లలితకళల కణ్ణులలోకి దిగారు.

ముప్పావుగంట.

కాఫీ తెచ్చిన చుపిడి, “శివబాబు గారూ అడ తవర్ని పిలుస్తున్నారందీ పెదబావుగారు” అన్నాడు

“నాలుగు గుక్కలు కాఫీ తాగనివ్వరా వొస్తాల్లే”

“అదా పుచ్చుకోవొచ్చునండీ. వున్నవలావ తీసుకురమ్మన్నారండీ.”

కాఫీ నాలుగు గుక్కలు వేసి, “చుళ్ళీ వొస్తాను కాస్తాగి” అని వెళ్ళిపోయాడు హరనాథరెడ్డి

శ్రీవతి చిత్రలేఖనం పుస్తకాలు చూస్తూ వుండిపోయాడు.

చీకటి వడింది. లైటు వేసి మళ్ళీ కూచున్నాడు.

కొమ్మిదింటికి భోజనానికి పిలుపు—వెళ్ళారు.

‘యింతమందికి యింత యిదిగా విందు భోజనం! దండగ ఖర్చు!’ అనుకున్నాడు శ్రీవతి. మళ్ళీ వచ్చి చిత్రలేఖనం పుస్తకాలు తెరిచాడు.

వదకొండింటికి యెవరో వచ్చి పిలిచాడు. వెళ్ళాడు.

చాలా పెద్ద పెళ్ళి పందిరి. చాలా మనుగా చేశారు యేర్పాట్లు. జనం కూడా అలాగే చాలామంది వున్నారు.

వివాహం—చాలాశాస్త్రోక్తంగా కప్పబట్టు వెయ్యకండా స్థిమితంగా జరుపుతున్నారు షురోహితులు.

పెళ్ళి కీటినద అనంతరెడ్డి, జరి అంచు కోరారంగు ధోవతి చొక్కా తరిపాగా.

చాకలివాళ్ళు, షోలాపూర్ వట్టునుప్పటితెచ్చి అడ్డుగా వట్టుకుని నిలుచున్నారు.

మరికొన్ని నిమిషాలకి స్వప్నరాగలీనని—యద్దమ అడవాళ్ళు చెరోక ప్రక్కన వుండి తీసుకొచ్చారు జల్లి వట్టుకున్నట్లుగా చెయ్యి యెత్తి.

“యేం ఖర్మొచ్చింది స్వప్నకి — హుండా సొగసు నడక పిల్లని కుంటిదాన్ని తెచ్చినట్లు తెస్తున్నాడు! లేదా రాష్ట్రపతి బాడీగార్డ్లలా. రాష్ట్రపతి శ్రీ ఐతే—రాష్ట్రపతి —” అనుకున్నాడు శ్రీవతి.

స్వప్నరాగ్యన—కోరారంగు మారో నంబర నూలు చీర! బాగా వెడల్పాటి జరి అంచు. బుట్టెడు పూలు, నగలు.

‘పూలజడ కుట్టలేదు, అదృష్టపంతురాలు బతికిపోయింది—’ అనుకున్నాడు శ్రీవతి.

పెళ్ళి తంతు జరుగుతుంది.

అద్దలో పెళ్ళిపూతున్న చూపించే మోషా స్థితికిగానీ, ఐదారేళ్ళ నుంచి వరస్సరం తెలిసిన ముఖాలమధ్య ఆ తెర దేసిక! అనుకున్నాడు శ్రీవతి.

హరనాదరెడ్డి వచ్చి శ్రీవతి ప్రక్కన వో మూడు నిమిషాలు కూచుని—అవీ యివీ సంగతులు చెబుతూ వుండి వెళ్ళాడు.

తెర తొలిగింది.

పెళ్ళి తంతు జరుగుతుంది. శ్రీవతి అదంతా గమనించకండా వధూ వరుల్ని జనాన్ని గమనిస్తున్నాడు.

పారాటి పూసిన వచ్చని ఆమె పాదాలమీద చేతులు ఆస్తాడు అనంతరెడ్డి. సందర్భం గుర్తొచ్చి వెంటనే తీవేశాడు. యెవరూ గమనించలేదు. గమనించిన ముసలి షేరోహితుడు, ‘ఆ సరసం కళ్యాణ వేదికమీద కాదు

నాయనా శోభనం పడకమీద' అనుకుని వచ్చుకున్నాడు.

వారి దోసిరిలో యింకొకరి దోసిలి. కలిసిన దోసిల్లో కొబ్బరి బొండాం. మాత్రము పాదాలూ చూస్తుండిపోయిన అనంతరెడ్డి కొబ్బరి బొండాం నాగలి చుర్చిపోయాడు. బరువంతా ఆమె చేతుల్లో పడింది. వాక విమృషం చూసి, బాడను చేతి చిటికెన వేలి గోరుతో నొక్కింది. దాంతో మళ్ళీ యీ లోకంలోకి వచ్చాడు అనంతరెడ్డి.

గ్రహించిన ముసలి పొరోపాతుడు, 'పిల్లవాడు పారవశ్యంలో వున్నాడు రవంత కాకుము నాచునా— యీ దివ్య నీ సొంతమే మరి!' అని తనలో కాను పరిహాసమాడాడు.

శంకరరెడ్డి, అల్లుడి రాళ్ళు వశ్యేరంలో కడుగుతున్నాడు.

'దీ కన్యాదానం. వరదానం పద్ధతి యేర్పాటులేదెందుకో! మాతృ స్వామికంలో వుండే. వో మళయాళనాయర్ని అడిగి తెలుసుకోవాలి—' అనుకున్నాడు శ్రీవతి.

పెళ్ళి క్రతువు ముగిసేసరికి రెండున్నర బంది. యింకో గంటకో రెండు గంటకో పెళ్ళిపోతారు. ప్రయాణానికిగాను, వాక బిన్ను, కార్లు విద్దంగా వున్నాయి.

యీలోగా మళ్ళీ ఆ కాపేటికి దేనికి—అనుకుని అక్కడే పెళ్ళిపం దిరి బయట బచ్చాడ తున్నాడు శ్రీవతి. వాక అరగంట ఆలా వీధుల్లో తిరిగి వచ్చాడు.

హరనాదరెడ్డి లోపకి పిలిచాడు.

వాళ్ళకి మరిదగ్గిరి వాళ్ళంతా నిలుచుని వున్నారు. 'అంవకాల ముందు ఘట్టం కాబోలు యిది' అనుకున్నాడు శ్రీవతి.

దంపతులు — ఆ పెద్దలకు వొక్కొక్కరికి పాదాలకు నమస్కరిస్తున్నారు కానుకలిస్తున్నారు.

శ్రీవతి యిది యంతకు ముందెప్పుడూ చూడలేదు. ముచ్చటగాచూస్తూ గమనిస్తున్నాడు.

అంతలో— తన కాళ్ళకి నమస్కరించారు. అనుకోని పూహించని సంఘటనకి తడబడ్డాడు. 'అందరూకానుకలిస్తున్నారు. తనేమివ్వాలి? జేబులో వది వదిహేను చంద నోటు వున్నాయి. వెయ్యిరూప పదహార్లు యివ్వొచ్చు కానీ వెధవ కరెన్సీ నోట్లు— అనుకుంటూంటే బుర్రలో చటుక్కున ఆలో

చన వచ్చింది—

అటోచెయ్యి యిటోచెయ్యి వేసి రేవనెత్తాడు. పాపం, అందాకా యేం చెయ్యాలో తోచక వాళ్ళు అలా వొంగే వుండిపోయాడు.

తన యెడమచేతి — మధ్యనేనికి వున్న మరకతం వుంగరం తీసి అనంత్ రెడ్డి వేలికి, ఆ వక్క వేలికివున్న నీలం వుంగరం స్వప్న రాగలీన వేలికి తగిలించాడు

ముగ్గురి కళ్ళలో అత్మీయపు గాఢత్వం.

చివరి మట్టం, అంపకాల మట్టం. శ్రీవతి బయటికొచ్చి కార్ల దగ్గర వించుని వున్నాడు.

అంతలో హరనాథరెడ్డి శ్రీవతితో, “వీరు మీ మిత్రుడి తండ్రిగారు వీరారెడ్డిగారు” అని పరిచయం చేశాడు. శ్రీవతి గురించి చెప్పక ముందే, “వాచ్చేముందే మీ గురించి మీ మిత్రుడు చెప్పినాడు” అన్నాడు వీరారెడ్డి.

యింక బయల్దేరాల్సిన ఘడియలు.

దంపతులు కాదులో కూర్చున్నాడు.

ఆమె తల్లిదండ్రుల కళ్ళలో కన్నీళ్ళు. గమనించి ‘అనందాన్ని విషాదపు — విషాదాన్ని అనందపు (జయించలేని సమతుల్య సంయోగ విషాదానందం, అనందవిషాదం’ అనుకున్నాడు శ్రీవతి.

కార్లు కదిలాయి.

“యింకో ఆరగంటకి ఫస్టబస్సు వుంటుందేవో, వెళ్తాను” అన్నాడు శ్రీవతి హరనాథరెడ్డితో.

“అట్లా యేం కుదరదు” అన్నాడు హరనాథరెడ్డి

“యీ పనుల సమయం— మరోసారి మోస్తాగా” అన్నాడు శ్రీవతి.

“వెళ్ళి తరువాత పనులకేం తొందరుండదు. కాగా మా అమ్మయ్యా వాళ్ళు చూసుకుంటారు” అని శ్రీవతిని వుంచేశాడు

మధ్యాహ్నపు భోజనం స్వప్న రాగలీన యింట్లోనే ఆమె తల్లి దండ్రుల్ని, యింకో పింతండ్రి నాగిరెడ్డి దంపతుల్ని తన భార్యని పరిచయం చేశాడు. అపీయివీ కబురు.

ఆ తరువాత నాగిరెడ్డి తన కాదులో వెళ్ళిపోయాడు.

ఆ తరువాత శ్రీవతిని తన కాదేకీకి తీసుకొచ్చాడు. కొంచెంపేపు

వాళ్ళతోపాటు అతని భార్య వుండి — ఆ యింటికి వెళ్ళింది సనులున్నా యని.

సాయంత్రం నాలుగున్నరకి బయల్దేరాడు శ్రీవతి. విజయవాడ చేరు కుని, మళ్ళీ బస్సుక్కి వాళ్ళ పురు వుట్టిపల్లి చేరుకున్నాడు. అతను వాస్తు వుట్టు యింట్లో తెలియదు. చూడగానే పనివాళ్ళు లోనికి పరుగుతీశారు, వాళ్ళమ్మకి చెప్పటానికి. వాతతను వచ్చి బ్రీఫ్ కేస్ అందుకున్నాడు.

తన గదిలోకి వెళ్ళాడు. ప్లానించాడు. పడుకున్నాడు. చిన్నగా కనుకు పట్టింది

లేచేసరికి తొమ్మిదిన్నర.

వాళ్ళమ్మగారు యెదురు చూస్తున్నట్లు పనిమనిషి చెప్పి వెళ్ళాడు.

లేచి చన్నీళ్ళతో నుం తడుపుకుని తువ్వాలతో తడి అద్దుకుని

వెళ్ళాడు.

“కూర్చో బాబూ. దారికప్పి వచ్చిపట్టున్నావు!” అంది తల్లి.

“వో దారి అంటూ వుండేగా అమ్మగారూ, దారి తప్పటానికి !”

అన్నాడు

“వూ!” అని భారంగా గంభీరంగా నిట్టూర్చింది

“ఘో వాంట్లో కులాసాగా వుండోందా?” అన్నాడు

“దేనికి ?” అంది.

మావంగా వుండిపోయాడు.

లేచి వెళ్ళి కాళాలగుత్తి తెచ్చి అతని ప్రక్కవ కుర్చీ అంచుమీదపెట్టి అవతలికి అడుగులు వేసే సోఫాలో కూచుని, “అవి నీకు అప్పగిస్తున్నాను. యేమన్నా చేమకో. నేను కాళికో పూటీకో వెళ్ళిపోదామనుకుంటున్నాను” అంది.

‘కాళికో పూటీకోయేమిటి? మోటి అనన్యమైన నీరికి చిరాకుచోటు. రెండోది అన్యదకరమైన అందమైన కులాసాచోటు. వాతటి భక్తికి రెండోది రక్తికిసంతకంగాబావిస్తే — మరి యిది భక్త రక్త! ఐనామధ్యవ యాతాళాగుత్తి నేనెక్కడ మోపేది!’ అనుకుని, “అవన్నీ నాకేం తెలుస్తాయి ?” అన్నాడు.

“దివాన్ జీ వున్నారు చూడటానికి” అంది.

“యింకా మనకి దివాన్ జీయ వున్నారా !” అన్నాడు.

“చూడు బాబూ మన కంఠం వెలును శౌర్యపు పంకం. యితరుల యిళ్ళలో ఆలాంటి వనులు చూపే వాళ్ళని విగామానులంటారు. అసలు లెక్కా దొడ్డా అసామీయే చూసుకుంటాడు మనం లెక్కలు చూసుకోము. లెక్కలు చూపెడితే తనిక్ చూస్తాము. అందుకని దివాన్ జీ అనే అంటారు. చట్టం మారిపోయిందని వొంట్లో నెత్తురు మారిపోను” అంది.

“నేను యేలూరుదగ్గర మిత్రుల పెళ్ళికి వెళ్ళి వస్తున్నాను. యివన్నీ నాకు—”

“మిత్రుల కోసమో రికామిగానో కాక, ప్రత్యేకించి యిక్కడికి వచ్చావని భ్రమపడనులే. యివన్నీ నాకు మాత్రం దేనికి” అంది.

“నాలెలా తెలుస్తుంది?” అన్నాడు

“అసలు నీకు యేదైనా తెలుసా?” అంది

“యెవ్వరెవరూ యేదైనా తెలుసుకుందావనో విశ్వసించదావనో అన్వేషణలోనే వున్నానింకా.”

“మన విశ్వం మరద, —ఆ అమ్మాయి పేరేమిటి—ఆ అమ్మాయి పెళ్ళి వో ముత్రాని అతనితో యెందుకు జరిపించావు? నీకేం అవసరం వచ్చింది? పెళ్ళిళ్ళకు హాజరవటమూ పరువు తక్కువ పెళ్ళిళ్ళు జరిపించటమూ తప్పు నీ పెళ్ళి ప్రకృతి లేదన్నమాట.”

“రమాదేవి. యిద్దరూ సమ్మతించి చేసుకున్నారు. మధ్యలో నే కాదంటే అగిపోతారా! ఐనా అందులో తప్పేవుంది.”

“శివ్వెసరివో గ్రహిస్తే అందులో తప్పేమిటో గ్రహించగలవు!”

“వేదకాలం నుంచి యిప్పటివరకు— “శానెవరు?” అనేయత్నంలో తెలుసుకోకండానే గడిచిపోయిందని మహా మహాలన్నారు. నేనేపాటివాణ్ణి” అన్నాడు.

“చూడు బాబూ. వితండవాదం అని ఫలవాదం అని కొన్ని వున్నాయి. వాటిని వక్రత్వానికి వాడుకోవటం ఉన్నత ఆక్షణం కాదు” అంది.

“యీవిడకి భారతీయ తర్కశాస్త్రం యెలా తెలుస్తా! వెనకటి కాలంలో న్యాయతర్కం కూడా వుండేదేవో! చర్చారు వేడుకల్లో— అనుకున్నాడు శ్రీవతి.

“ప్రస్తుతం నువ్వు ఆ పూర్ణో యే చేస్తున్నావు బాబూ!” అంది. గొంతులో బాధ కలిసిన వ్యంగ్యం.

“యేపీ చెయ్యటం లేదు.

“యెందుకని ?”

“యేం చెయ్యలో తెలియక — పోసి మీరు చెప్పండి యేం చెయ్యలో” అన్నాడు.

“పెళ్ళి చేసుకో.”

“యెందుకు ?”

“అందరూ ఎందుకు చేసుకుంటారో అందుకే.”

“అందరూ యెందుకు చేసుకుంటారో నాకు తెలియదు” అన్నాడు.

“యన్ని పెళ్ళిళ్ళు చూడటమేకాక గోత్రీకులలో మనత వహించగల వివాహాలు జరిపిస్తున్నావు—ఆ మాత్రం తెలియదూ!”

“చేసుకోవాలనిపించి చేసుకుంటున్నారనుకుంటాను.”

“మళ్ళూ అలాగే చేసుకో.”

“చేసుకోవాలని నాకూ అనిపించాలిగా !”

“చేసుకోవాలని యెందుకు అనిపించడం లేదు?” అంది.

“చేసుకోవాలని అనిపించక చేసుకోవాలనిపించటంలేదు.”

“యిటీవల మంచి నంబంధం వకటి వచ్చింది. అమ్మాయి యింగ్లండులో కేంబ్రిడ్జిలో దడువుతోంది. మన పూర్వీకులకీ వాళ్ళ పూర్వీకులకీ నంబంధాలున్నాయి. మువ్వనరే అంటే అమ్మాయిని యిక్కడికి పిలిపిస్తారు” అంది.

“కయ్యాచితైనా వియ్యాచితైనా సాటివారు కావాలన్నారగా ? నీమ దేశంలో గొప్ప యూనివర్సిటీలో పెద్ద చదువు చదివే ఆమెకి ఆతి సామాన్య మైన చదువూ వాలకమూ మనిషిని నేను తగినవాణ్ణెలా అవుతాను!”

“కావాలని తపని తాను కించపరుచుకోవటం వొక రకం ఆత్మవంచనే అవుతుంది.”

“మొందుగా ఆత్మ చిక్కాలిగా ఆత్మని వంచించుకోవటానికి; ఆత్మ కోసమే మానవకోటి యింకా వెదుకులాడుతోందిట!”

“పూ!” అని భారంగా శ్వాస విడిచింది.

ఆ తరవాత మౌనంగా భోజనాలు ముగించారు,

రాత్రుళ్ళు, భోజనం చేసిన వెంటనే విశ్రమించటం అలవాటు అమెకి. వృద్ధయం యెనిమిదింటికీ తయారై (శీ)వతి.

తల్లి హాల్లో కూచుని వుంది. అక్కడే పనివాళ్ళున్నారు.
 వెళ్ళి, వొక క్షణం మౌనంగా నిలుచుని పనివాళ్ళ వంక చూసి,
 “అమ్మగారి ఆరోగ్యం జాగ్రత్త” అన్నాడు.
 ఆమె భారంగనూ పుదాసీనంగనూ చూసింది కొడుకు వంక.
 “వెళ్ళొస్తా” అన్నాడు తల్లి వైపు చూసి.
 “వుం” అని భారంగా హుందాగా శ్వాస వదిలింది.

107

గంగి, తమ యేడాది క్రితం కొన్న స్తలంలో మొక్కలు నాటించింది. లాన్ కోసం వచ్చి బెరళ్ళు తెప్పించి పరిపించింది. ఆ స్తలంలో మూడు నాలుగు పెద్ద చెట్లు ముందే వున్నాయి బంగళా లేచేసరికి చక్కని తోటా తయారైవుంది

మిలిటరీ కంటోన్మెంట్ రూల్స్ తో పేచీ వాస్తుందేమోనని బాగా వెనకటి స్థాంపు వాకటి సంపాదించి పేర్లదీడ్ రాయించుకుంది. రిజిస్ట్రేషను జోలికి పోలేదు.

ఆ స్తలానికి దగ్గరగా బోయినపల్లి పెంకుటళ్ళు. దూరంగా— వొక వైపు మిలిటరీ కంటోన్మెంట్, యింకో వైపు బేగంపేట విమానాశ్రయం, యింకో వైపు మారెడ్ పల్లి, మరో వైపు పెరేడ్ గ్రౌండ్.

లారీలతో మట్టి తోలించి బరంతు చేయించింది. అప్పుడెప్పుడో, ప్రింటర్ వో ఆర్కిటెక్చర్ తో బంగళా ప్లాను తయారు చేయించింది. ఐదు లక్షలు అవుతుంది ఖర్చు. ప్రస్తుతానికి రెండో అంతస్తు తలపెట్టలేదు. ఐదారు నెలలనుంచి పని జోరుగా సాగింపించింది యీ మార్చి నాటికిపూర్తి చేసి పుగాదికి గృహ ప్రవేశం చెయ్యాలనే తలంపుతో. పని మధ్యలో బోయ్ ఫ్రండ్స్ వాస్తే మాత్రం అమాంతం వెళ్ళిపోయేది. అన్నీ చూసుకోవటానికి సాయలు పన్నాడు. యిప్పుడు ఆతనికో మోటార్ బైక్.

రంగులతో సహా బిల్డింగు ప్లాను ఆర్కిటెక్టులకి అప్పగించటంవల్ల చాలా చక్కగా తయారైంది.

బంగళాకి వొక ప్రక్క మల్లెలు జాజులు లాంటివి. ముందు ప్రక్క

అకోకచెట్లు నాయగు. ముందు ప్రక్కనే రకరకాల రంగుల గులాబీతోట. వాటితో పాటు నల్ల గులాబీలు. నల్ల గులాబీలు రవికి యిష్టం అని బాగా యెరుపూ అగ్గి నేటి ప్రత్యేకంగా పెంచాడు సాయిలు. మొక్కలు నీల వెత్తున గంగి అంత యెత్తు పెరిగాయి. కాని వొక్క షవ్వు పూయటం లేదు.

నూ: యమ్మెల్వే క్కార్తర్లు మంచి వివాసం యిక్కడికి మార్పించింది. తెలిపోయింది. రెండు కార్లు. ఆమె కల్లిదండ్రులు యిక్కడే వుండి, వంట సు:షి వసమనపుల అజమాయిషీ చూస్తుంటారు.

పై అంతస్తు కూడా చేస్తే సగభాగం తవకి, రెండో సగభాగం రవికి అని ప్లాను చేయించింది. ప్రస్తుతానికి, కిందే కుడివైపున తవగదీ, తూర్పు వైపున రవి గది ఏర్పాటు చేయించింది.

బంగళాకి సరివడా మరికొంత ఫర్నిచరు కొంది.

గృహ ప్రవేశం చాలా ఆటహాసంగా ఘనంగా జరపాలని అంటే— “నీ యిష్టమొచ్చినట్లుగా జరిపించు కానీ నా పేరు మాత్రం వీల్లేదు—” అన్నాడు రవి. అందరని అహానాలు అచ్చొత్తింపకండా వెళ్ళి కలసుకుని పోనులోమా చెప్పింది.

యీ బంగళా తయారవుతున్న రోజుల్లోనే వాక రోజున, రాంనగర్ తవ పాకలో వా సాయంత్రం చేత, “రామలూ నా దగ్గర గత ఐదారు నెలల జీతంలో నుండి కొద్దిగా డబ్బు మిగిలింది. యీ పాకకి చుట్టూ వున్న కొద్ది భాగీ న్తలం చుట్టూ యీ యెండు చుక్క కంచె తీసేసి, పాక మూసుకుపోకండా మూడు అడుగుల యెత్తు ప్రహరీ గోడ వంటి రాతి మందంతో కట్టించు. చిన్న గేటు పెట్టించు” అన్నాడు రవి. రాములు అలాగే కట్టించాడు. రాములు వాళ్ళ పెంకుటింట్లో వొక్కడూవుంటున్నాడు. వొండుక్కు తింటున్నాడు. రోజూ సాయంత్రాలు వచ్చి యీ పాక ముందు వచ్చి మీద పడుకుంటాడు. మొక్కలకి నీళ్ళు పోస్తాడు బయటనుంచి బక్కెట్లతో తెచ్చి. ఆ నల్లగులాబీల అవ్వటికి యెవ్వటికి అంతే వున్నాయి యెదగకండా పూలు మాత్రం అవ్వటిలాగే గుంటపూలు పూస్తూనే వున్నాయి.

వారం పదిరోజులకి వాకసారి రవి వచ్చి పాకలోనో, వాకట్లోనో కాపేపు గడుపుతాడు. రాములతో కలిసి, ఆ ప్రాంతపు ప్రజలను ముఖ్యంగా పేద ప్రజలను కలుసుకుంటావుంటాడు. వాళ్ళలో అతని పడుకుంటి మరింత ఫెరిగిరిది.

వాకసారి, “రాములూ యిక్కడ వొంటరిగా వొండుకుని తింటూ యెందుకు? నీ చెల్లెలేగా అక్కడకి రారాదూ?” అన్నాడు రవి

“చెల్లెలితోటి అన్న పోడు, చుగవి తోటి పెండ్లం, పెండ్లం తోటి మగడు పోతరేమొగాని. యీడ మా నాయ్న అవ్వ సొంతంకట్టిన యిల్లు వ్వది. నీకు యిట్టమైన యీ కాబేజ్ వచ్చింది. యీమొక్క-చన్నవి. యివన్నీ యెవరు చూసిన నేను యీడ కనుకె, రవీ సాబ్! గంగి తోటి ఆమె నాయ్న, అవ్వ అద్దె వున్నరు గద!” అన్నాడు రాములు.

గంగి తండ్రి కొడవరయ్య కొత్త అలవాటు ప్రచారం కల్లుసాకలోకి వెళ్ళి పూటుగా తాగి వస్తాడు. అలా వెళ్ళుంటూ కట్టడి చేసింది, యెమ్మోర్యే క్వార్టరులో వుండగానే. సాయిలు చేత సారా సీసాయి తెప్పించి వాళ్ళమ్మ పోకవ్వ దగ్గర పెట్టించుతుంది రోజూ వో కాయ సారా పోస్తారు అతనికి.

గృహ ప్రవేశం తరువాత వార రోజున యిన్ కంటాక్సు వాళ్ళొచ్చి రవిని పట్టుకుని రెక్కలు అడిగారు. “అవిడని అడగండి” అన్నాడు రవి. గంగిని అడిగితే “యిల్లు అంతా సోవా చేసుకుని మీకు కావాల్సినవి సీల్ చేయండి. తీసికెళ్ళండి. రేపు మా అడిటర్ వచ్చి రెక్కలు చెబుతాడు” అని యింగ్లీషులో అంది.

స్తలం చాలా చవరగా కొన్నట్లు రాయించగలిగింది — వెనకటి దస్తా వేజా అవటం పల్లి మిగతా అదామికి — తన రెండు మూడు వ్యాపారాలు — కాంట్రాక్టులు, షేర్స్, రియల్ ఎస్టేట్ డీల్స్ వంటివి కొన్ని పకడ్బందీగా తయారుచేయించి వుండాడు ఆమె అడిటర్. ఆ పైన యిల్లు కట్టటానికి రెండు లక్షలు అప్పుచేసినట్లు — అది చేబదులు. చేబదులు యిచ్చి నట్లు చెప్పించింది, వొకతని చేత. వాక కారు తగది కాదని చురొరది నాడు కంటున్నట్లు చెప్పింది ఆ కారు యెలాబ్ ఐన అతను అప్పుడే అమ్మే హక్కులేపిండున అది తనదే అని చెప్పాడు అంతా గట్టెక్కాక, అదే అది కారులకి మనంగా మండు సార్టీ యిచ్చి, “తెలివి మీ వొక్కరి సొంతమే కాదు. కాగా యెప్పుడన్నా మీలో యెవరికన్నా మాతో అననరం కలగొచ్చు నుమా!” అంది యింగ్లీషులో.

యిల్లు జీవనవ్యర్థం లేనిచోట వుండటంపల్ల చాలాసార్లు బాయ్ ఫ్రండ్స్ ని యింటికే తెచ్చుకుంటూ వుంటుంది సాధారణంగా రవి యింట్లో వుండగా వచ్చినతను తన గదిలోవున్నా, అతను బయటికి రోనకి వెళ్ళకుం

జరగడు. రవి లేవప్పుడే జరిగేలా చూస్తుంది. ఆనలు రవి యింట్లో వుండేదే తక్కువ. వుదయం యోమిడింటికి వెడతాడు. మధ్యాహ్నం పన్నెండునుంచి రెండు లోపల వచ్చి భోంచేసి వో కునుకు తీసి వెడితే, రాత్రి యెప్పుడో పొద్దుపోయి వస్తాడు. తన వియోజంవర్గం ప్రజలతోనో, కార్మికులతోనో, యెమ్మెల్మేలతోనో, మినిస్టర్లతోనో. ప్రభుత్వాధికారులతోనో, రాజకీయ దళాలతోనో వుంటాడు. అప్పుడప్పుడు వెనకటి మిత్రులతో— తటస్థపడి, తీరిక వుంటే.

తనకిష్టమైన లబ్ధికామ్యం వున్నకాల పతనం అగిపోయి చాలా నెలలైంది. అసెంబ్లీ రాజకీయాల పతనంలోనూ, అసెంబ్లీలో తన పలుకుబడి పెంచుకోవటానికి కొందరికి చేయించి పెట్టే పనులవల్ల వచ్చే గొడవలతోనూ, గంగి చేయింపించే పనుల మెలికలతోనూ సరిపోతుంది— సమయ మంతా.

108

మార్చి 26 హేన్ తేరీ మధ్యాహ్నం సుధీర్ వచ్చి మోహన్ రెడ్డిని అరెస్టు చేసినట్లు చెప్పాడు శ్రీవతికి. వదువుతున్న రీజ్ మన్న వుస్తకం, “ది లోస్ట్ క్రాడ్” మూళాడు శ్రీవతి.

లిబర్రీ థియేటరు దగ్గరిలో యెవరితోనో రాజకీయ స్థితి చర్చిస్తూ యెలక్షన్ల గురించి పువన్యన దోరణిలోకి దిగాడట. జనం జమఅయ్యారు— వింటున్నారు.

“అటు యిందిరా అటు జనతా రెండూ పేదప్రజలను మోసగించే దోపిడీదారులే. యెలక్షన్ల బూటకం. లబ్ధమైన అక్రమాలు సాగిస్తారు. డబ్బు విరజిమ్మి పేద ప్రజల ఆర్థిక దుస్థితినివాడుకుంటాడు. యెన్నికలంటే ఫార్మ్, మోసం, దగా. పేద ప్రజలు తమని తాము రక్షించుకోవాలంటే యెన్నికలను బహిష్కరించటమే మార్గం.” అని వుర్దులో ప్రారంభించాడు మోహన్ రెడ్డి.

సుధీర్, మరో యద్దరిని తీసుకుని వెళ్ళి విడుదల చెయ్యమని అడిగితే, “షక్తులైట్ గూండగాండ్లు మిమ్ములగూడ నాకల వెట్టమంటరా”.

అని కసిరాడట సి. ఐ.

శ్రీవతి వెళ్ళి అడిగాడు. “యెలక్షన్ల పదహారూ పదిహేడూ పదెని మిది తేదీల కరవాత విడుదల చెయ్యటానికి సాధ్యపడుతుంది అదీ జెయిల్ మీద— బాధ్యతాయుతమైన ఉద్యోగిగానీ, వ్యక్తిగానీ పూరించుకో—” అని యింగ్లీషులో వివరించాడు సి. ఐ.

సుదీర్ఘ వంపేనీ వడక సాగించాడు శ్రీవతి.

—యెలక్షన్ల మాయలో వడే ప్రజలు సాయుధ పోరాటం చేస్తారటయ్యా మోహనం! యెప్పటికీ యెలక్షన్లు పుండవని నిర్ధారణ ఐన స్థితిలో అది సాధ్యమైతే కావాల్సివేమోగానీ—యిందిరమ్మ వో సామాన్య స్త్రీ కాదు నాయనా—అరవై తొమ్మిదిలో ఆత్మ ప్రబోధపు విప్లవక్రం ప్రయోగించి దిగ్గజాలవంటి రాజకీయ మహామహులను చిత్తుచేసి యువరాణిగా పార్లమెంటు సింహాసనాన్ని ఆధిష్టించింది. అనుకోవి పరిస్థితి యేర్పడి— అంతకంటే గ్రహపాటు బాగోక అని అనుకోవాలేవో—ప్రతివడెలు నానా గొడవా చేస్తే కొందరు ప్రజలు వాళ్ళతో సహకరించగా వడవ మునుగు తుండేవో—ననిపించి యమర్జన్ల దండం చేతనట్టి— యమర్జన్ల పోట్లు పొడిచి— యమర్జన్ల స్వగ్లగ్ల, బ్లాక్ మార్కెట్ల అరెస్టుల నాటకం ఆడింది. అప్రాచ్యమైన అంశాలలో పేదప్రజలు, ముఖ్యం. అన్నింటి ప్రజలని కాపేపు వేడుకకి చంకనెత్తుతుంది. యితర చపటప్రజానీకానికి యమ రప్పిమార్పియా యింజక్షన్ విచ్చింది. నోరు మూపేసేనందున వెన్ను, పసి వడింది. అదేదో ఆశ్చర్యకాస్థితి అని స్ఫురణకి

రాసంతగా మామూలుగా సాగిపోతున్న తరుణం చూసి మొన్న జనన యెలక్షన్లు ప్రకటించింది— యెలక్షన్లు పెట్టమని అడిగే యెలక్షన్ల స్థితిలో— ఆహా, యిందిరమ్మ యెంత న్యాయమైంది. యెలక్షన్లు పెట్టక పోతే మాత్రం యిప్పుడా మేమెవరడగ గారు! అని అనిపించుకుంది. రాజకీయ నాయకులందరినీ జెయిళ్ళ వడేసింది— కాపేపు కుప్పిగుతులెయ్యండిరా—అని. అవునూ, యీ జగజీవన్ యెందుకు చిభేదించి చొచ్చినట్లు— యిందిర బతికుండగా కనీసం పువప్రధానిగా మరొకరు వందే ప్రసక్తి లేదు— తన వెనక ఆరవయి దెబ్బయి యస్సీబీసీ సీట్లు పుంటాయనా— అంతదాకా వాస్తే, ఆ యస్సీబీసీలంతా నాకు ఆత్మబంధువులు— అతనికి స్వార్థానికి మాత్రమే బంధువులు అని తనవైపు తిప్పుకోగలదు, నాయగు

రూకలు కొనరుకూడా వేసి— కొన్నిలక్షల రూపాయల రాబడివస్తుకట్టటం మర్చిపోయేటంత మతిమరుపువున్న బాబూ జగజీవన్‌రామ్ యింకేదో మహా మతిమరుపు స్ఫురించి అడ్డం తిరిగి వుంటాడు — మునుగుతాడు — యిందిరా కాంగ్రెస్ పీట్లకోసం యేదీ అగచాట్లు పడ్డారు! అవును మరి అమ్మబొమ్మ చూపెట్టి గెలిచే గ్యోపు, వూరూ పేరూలేని యే అనామకులైనా....

కొంపకి చేరాడు శ్రీవతి.

పందొమ్మిదో తేది వుర్రయం రత్నాకరరావుని తీసికెళ్ళి బెయిల్ మీద మోహన్‌రెడ్డిని విడుదల చేయించాడు శ్రీవతి. రత్నాకరరావు తారినాక వెళ్ళిపోయాడు ముఖ్యమంత్రి మీద. శ్రీవతి మోహన్‌రెడ్డి వడ సాగించారు.

“అతిథి మర్యాదలెలా జరిగాయియ్యూ మోహన్” అన్నాడు శ్రీవతి.

“పోలీస్ బద్మాష్ మర్యాదల యెప్పటి లెక్కనె వున్నవి. యీడ పిటిల యేమే చేద్దమనుకుంటున్నవో వక్కలైట్ హత్రామ్ కా బచ్చా.... అని అడ్డమైన కూతలు కూసివాడు” అని వాకక్షణం అగి, “వన్నెందుకు విడిపించి నావు శ్రీవతి, జైల్లో వేస్తే యెప్పుడో యెక్కడో గాయత్రి కనిపించును” అన్నాడు మోహన్‌రెడ్డి.

మోహన్‌రెడ్డి యింటింటా విచారం అలుపు కుంది.

“గాయత్రిని యిలాంటి జైళ్ళలో వుంచరు, నీకు కనిపించటానికి. నార్తలోని యే జైలుకో పంపివుంటారు” అన్నాడు శ్రీవతి.

యింటికి చేరుకున్నారు.

మోహన్‌రెడ్డికి ఆ యింటికి వెళ్ళాలని పించడం లేదు. గాయత్రి జ్ఞాపకాలతో పిచ్చెక్కినట్లవుతుంది అతనికి. యింట్లో అడుగుపెట్టగానే “అ యిల్లు మార్చివేద్దవు, అందాళా నువ్వో యిక్కడే నాతోవుండు” అని మోహన్‌రెడ్డిని తవ గూట్లోనే వుంచాడు శ్రీవతి.

సాయంత్రం సుధీర్ మరో యద్దరు వచ్చారు. పొద్దుపోయేదాకా కబుర్లు. వాళ్ళు వెళ్ళాక బజారువెళ్ళి యిలాని హోటల్లో బిమ్మలిని టీ త్రాగి వచ్చారు.

మార్చి యిరవై వాకజోతేదీ రాత్రి. ట్రాన్సిస్టరు వక్కనే పెట్టు కని వింటున్నారు— యెన్నికల ఫలితాలు— యెన్నికల కమిషన్ యిందిరా కాంగ్రేసుకి పాత చిహ్నం కాక ఆపూ—దూడ యిచ్చారు.

జనతాపార్టీ ముందు పీటీఐ కనిపిస్తోంది. వమ్మలేకండా వున్నారు. ప్రతి, ఐదు నిమిషాలకి వదిలి నిమిషాలకి ప్రకటనలు.

అర్ధరాత్రి దాటింది — యిరవై రెండో తేదీ.

“సూర్యుడు తూర్పుమండి పడమరకు పోతున్నట్లా, పడమరమండి తూర్పుకి పోతున్నట్లా!” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

“వడినెత్తిన హక్కుపారిగా మండితే తూర్పు పడమరలు కలిసిపోతాయేమో చూడాలి” అన్నాడు శ్రీవతి.

యింగ్లీషు క్యాలెండరు ప్రకారం యిరవై రెండో తేదీ పుడయం మూడుగంటలు.

యిందిరాగాంధీ కూడా వోడిపోయింది—చిత్తుచిత్తుగా.

“హే” అని నంపలనంగా బిగ్గరగా ఆరివాడు మోహన్ రెడ్డి.

రేడియోలో మరికాపేసటికి — రూప్ తెరా మస్తానా రికార్డు విని పిస్తోంది. ఆ వెంటనే—ఆదేపాట సంగీతం రికార్డు.

మళ్ళీ ఫలితాల ప్రకటనలు.

నాలుగు గంటలకి వీలం నంజీవరెడ్డి గెలిచినట్లు ప్రకటన.

మరికాపేసటికి వేంకటేశ్వర సుప్రభాతం.

ఐదు గంటలకి “ప్లేట్ ఆఫ్ యెమర్జెన్సీ యాక్ లిఫ్ బెడ్” అని అత్యయిక పరిస్థితి తొలగింపు వార్త.

ఆరుగంటలకి సంజయ్ గాంధీ వోటమి వార్త.

“బాలభానుడు కూడా అస్తమించాడు. ముప్పయ్యేండ్ల మోతీలాల్ నంజీపు హయాం అంతరించింది. షి డెజర్వ్ యిట్. బిట్ డీజ్ రాటెన్ - హోల్డ్ హ్యూగ్స్ డోస్ట్ డెజర్వ్ డిస్ వన్ యూనిట్ యాక్ రిస్క్స్ వై అన డర్ యూనిట్.” అని మోహన్ రెడ్డి, ట్రాన్సిస్టరు పీకనొక్కి వక్కమీద వదుకుని వొళ్ళు విరుచుకున్నాడు.

“డై నమైట్ కేసంబూ జైల్ పెట్టి—అరికి యెలకన్నకి కూడా విడువల చెయ్యకపోయినా భారత రైల్వే కార్మిక సంఘం జాక్స్ పెన్నాండెక్ జెయి ఎలోంచే నామినేషను వేసే జెయిల్లో వుండే గెరివాడు. విశేషమే! జైలు నుంచి విడువని కాని అభ్యర్థి అకనొక్కడే అనుకుంటాను.” అన్నాడు శ్రీవతి.

“ఆ సింహాన్ని రైల్వే మంత్రి చేస్తే వాచరిపోతుంది, గర్జింపు.

యీ చట్రంలో విజయవరదెవడు చేరటమూ అర్థనహితం అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

“నక్కని తొక్కి వచ్చిన సామెతగా యీ జగజీవన్ లాటు అదృష్ట వంతుడు—వేళకి రైలు దిగేశాడు. వాడి జాతకం యెప్పుడూ అలా అదృష్ట వుదే. వాక్కడు—వాక్కడన్నా గెలవలేదే! పొరపాట్లు చెవాన్ బువాన్ లాంటి నలుగురు గెలిచారు. కానీ సౌత్ చెక్కు చెదలలేదు. కర్నాటకలోనూ ఆంధ్రాలోనూ జనతాకి వాక్క సీటు కూడా రావేదు ఆ సంద్యాలలో యేం జరిగిందో జనతా ఆవ్యర్థిగా నీలంవారు గెలిచాడు. అత్రు సన్యాసం చేసి వూళ్ళో వ్యవసాయం చేసుకుంటూ చేసుకుంటూ చిటుక్కున నామినేషన్ దాఖలుచేస్తే గెలిచిపూచున్నాడు. మునుగువీరుడిలా యేకైక కర్నాటకాంధ్ర జనతా వీరుడు!” అన్నాడు శ్రీవతి.

మరో పది నిమిషాలకి మోహన్ రెడ్డి నిద్రపోయాడు.

యద్దూ రెల్లవార్డు మేలుకుని వింటూ కూచున్నారు.

శ్రీవతికి కళ్ళు మంటలుగా ఆసిపిస్తున్నాయిగానీ విద్ర రావటంలేదు.

—యీ జాతి వోటు వేసే అర్హతే లేని అమకుంటే యెలా జరిగిందిరా! వెన్నెముక లేని దనుకున్న యీ జాతి, యీ గొర్రెరాటు జనం, చవటలు ముంతెడు కల్లుకి అడ్డుకుపోయే జాతి— యీ దేశం, యీ ప్రజలు, యీ సత్తనడక, అనంతంగా యీ గొర్రెరాటుగా సాగిపోతుంటే దేవో నవసించిన యీ దేశం యీ గొర్రెలు — యేవైంది యిందిరా ప్రభుత్వ యంత్రాంగం—యేమయ్యాలు తన సుత్తుమందు వివాదాలు—యేవిటి వింక, యేవిటి మహాశ్వర్యం— యేవైంది ఆ మాయ ఆ గారడీ, ఆ యిందిరాజాతికత—యిందిర జాతికతలుదే చిటుక్కున! సామాన్య ప్రజానీకాన్ని తక్కువ అంచనా వేసే మేధావుల సవ్యుడెలా అంచనా వెయ్యాలి! ముప్పయ్యేళ్ళ రాజకీయ రథచక్రాల కింద సామాన్య ప్రజానీకం తమ యిష్టానిష్టాలతో ప్రసక్తి లేకండా పడివున్నారేవో వసుకున్న మేధావి తనం పెరిగి అల్పమైంది స్వల్పమైంది! చరిత్ర గతి జీవితాల గతి మేధావుల బుద్ధిలోని అలోచనల అల్లికల ననుసరించి వుండదు. మనుషుల అనుసాతుల్లోంచి అదేనల్లించి, అల్లొల్లొంచి, అనందాల్లోంచి చరిత్రగతి కొనసాగుతుంది—చల్లని వచ్చిక ముదానం వున్నట్లుండి వాక్క షణం లో యెర్రగా కాలిన యినవ పొరలా బుట్లు. —ప్రపంచంలో అతిపెద్ద ప్రజా

స్వామిక దేశమని చెప్పుకోవటమే కాక అతి పెద్ద ప్రజాస్వామిక బాటక మనీ, అతి పెద్ద ప్రజాస్వామిక అంశమనీ అనుకుంటామే—యేమిటో వింత, యేమిటో మహాశ్చర్యం! ఆ కళ్ళలోంటే మండు కురుస్తుంది అగ్ని కురుస్తుంది. మానుకునే పుంజుకోయి. తెనుచుకోనూ తెనుచుకుంటాయి. కన్ను తెరుచుకోవటం ఐతే తెనుచుకుంటే గట్టి చివరికి—గుడ్డికన్ను మూస్తే యెంత తెలిస్తే ఎవరికీ అర్థం కాలేదు—యీ పంచమాళ్ళ కషాయం నంగతి లేవు (మిస్ట్రీ) దుర్బలమవుతు తెలుస్తుంది— జనుప్రకాశి. యిల్లకగానే నువ్వవను — గడ్డి నంగని తేల్చిపెట్టు మరి.....

సుధీర్ పుశ్పానంగా తోనగి వచ్చి, “గాయ్ బీ గమ, విచ్ఛాద బీ గమ” అన్నాను.

“గాయ్ అగర్ బిచ్ఛాద రె సాథ్, సారా గోకుల్ బీ గమ, దేవతా” అని నవ్వాడు శ్రీనతి.

సుధీర్, “యేమి మోహన్ నిద్రపోతున్నవా, సారా దువి చూ జాగ్ వులేతో!” అని మోహన్ రెడ్డిని కదిపి లేపాడు.

“అగర్ దువిచూ జాగ్ వులేతో న జన్తా న యిందిరా. యిన్ థి లాబ్ జిందాబాద్, అజ్ సహీ తో కల్” అంటూ లేచి కూర్చున్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

“యిన్ థిలాబూ లే” నప్పిథిలాబూ లేదు. మెప్పుడూ ధష్టిలాదే. ప్రస్తుతానికి జనతా జిందాబాద్. రేపటినుంచి కాంగ్రెసు వాళ్ళంతా కాత్త జండా చేతబట్టుకుంటారు సాపం, గిషాదేంవీర దేశాంతరమై దక్షిణావధాన కాలం వెళ్ళుచున్నా” అన్నాను శ్రీనతి.

“సబీ నుండి సోదీకోస అందరితోపాటు ఆ దయానందభారతిగాడు కూడా యెగిరిపోయిపోడు” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

“సీతారామ్ గుప్త గెలిచిండు కద!” అన్నాను సుధీర్.

“వాడే యేమి అందిరా కాంగ్రెస్ బాండ్లు అందరూ గెలిచినాడుగా” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

“రవి యిందిరా కాంగ్రెస్ ని సపోర్టు చేసిందట కదా!” అన్నాడు సుధీర్.

“లే. యే పార్టీని సపోర్ట్ చెయ్యలే. వాని విమోచకవర్గంలోని యిండిపెండెంట్ అభ్యర్థి వ్యవస్థ రోగ్ అందుకని సపోర్ట్ చెయ్యలే రవి.

నపోర్టు చేసి వుంటే గెలుచునేమో. రవికిఅతని వియోజక వర్గంలో బ్రహ్మాండమైన నపోర్టు వుంది. తన ఏ యోజక వర్గంలో మాత్రం యిందిరా కాంగ్రెస్ ఆభ్యర్థిని నపోర్టు చేసినాడట. దానికి యేదో కారణం వుంటుంది. అసెంబ్లీకి పోయినంత పొలిటికల్ జనరల్ కాన్వెన్ నెస్ అబ్బింది.”

రాజకీయాల చర్చ, కబుర్లు.

మరసటిరోజున యిందిరాగాంధీ రాజీనామా.

ఆ రెండోరోజున జనతా పార్టీ మంత్రివర్గం—జగజీవన్ రామ్ తమ పేర్లతో సి. డి. యు. పర్గానే జనతాలో భాగస్వామిగా చేరాడు.

ప్రధానమంత్రి యెవరు అవ్వాలి? ఆ కుర్చీకోసం మొరార్జీ జగజీవన్ రామ్ చరణ్ సింగ్ గింజుకులాడుతూంటే — జయప్రకాష్ నారాయణుడూ కృపలానీ చొరబడి మధ్య పర్తికర్తవం నెరిపి—మొరార్జీని కూచోబెట్టారు. తమ నపోర్టు చెయ్యకపోతే మొరార్జీ ప్రధాని అయ్యేవాడు కాదని. అది తన రయాధర్మ మన్నట్లుగా చరణ్ సింగ్ భీష్మింపు. యెన్నికజరిగితే తానేప్రధాని ఐవుంటేవాడివని జగజీవన్ రామ్ వీంకం.

“మొరార్జీ జగజీవన్ రామ్ లు అభ్యర్థులుగా తయారయ్యారుగా — యిద్దరూ అర్హులే. యిద్దరూ నమ్రులే యిద్దరూ యోగ్యులే—ఐనా వొక రివి యెమ్మకోవాల్సి వుంది. మొరార్జీని కూచోనిద్దాం అని, జేసీ కృపలా నీని విర్సయిపై ఆది నమష్టి అవగాహనా? కానీ యిరాంటి విషయం యిందిరా కాంగ్రెసుకి సంబంధించినదైతే నామినేచుద్ అనో వియంతఅనో అని వుండురు. యిందిర హయాంలో రాష్ట్రాల్లో ముఖ్యమంత్రులే లేరట. పెద్ద పాటిళ్ళున్నారట కావచ్చునేమో గానీ పాధ్యమైతే వీళ్ళ రోజు కూలీ నొకర్లని వుంచుతారు” అని శ్రీపతి అంటే, “అందుకేగా వన్ యావి యాజ్ రిస్లేన్ బై అవదర్ యాచిర్ అవ్వాను!” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

శ్రీపతి, డిప్యెషరీలో కూర్చునే ఆటో విలిపించుకుని విమ్మదిగా

అడుగులు వేస్తూ బయటికొచ్చి అటో యెక్కటోతూండగా అటునుంచి ఆ

నేళకి ఆ వక్కనుంచి వెదుకున్న రిక్తాలోపున్న కస్తూరి చూసి రిక్తా ఆసించి చటుక్కున దిగి గదిగబా అటో దగ్గరికి వచ్చింది.

శ్రీవతికి వారం రోజులనుండి జ్వరం. నూటరెండు డిగ్రీలకి తగ్గటమాలేదు పెరగటమూ లేదు. అన్నం నయించటం లేదు. బ్రెడ్డు కాఫీ తీసుకుంటున్నాడు. ముఖం పీక్కుపోయింది.

“యేంటి, అట్లా వున్నావు?” అంది కస్తూరి.

వక్కన దీపెన్నరీపైపు కళ్ళతో చూపిట్టాడు.

“మీకు అనారోగ్యమా?” అంది.

“యేం, నాదీ వోళ్ళేగా?”

“చాలా హెచ్చిగా వుంటారెప్పుడూ. జ్వరమా?” అంది.

అవునన్నట్లు తలవూచి, “యెక్కడ నుంచి?” అన్నాడు.

“రాత్రి వాతకను యింటికి తీసికెళ్ళాడు. అతనితో మరొకతను వున్నాడు. ఆ యిద్దరితో తెల్లవార్లు జాగారం వుంది. వుండింటికి కునుకు వట్టేసి యెనిమిదివాకా మెచుకుప రాలేదు.” సాధారణంగా తెల్లవార్లు మేలు కునే వున్నా, అరు లోపున యింటికి చేరుతుంది.

“నీ కోసం రిక్తా యెదురు చూస్తోంది” అన్నాడు.

“మీరు కనిపించి రెండు నెలలో యెమో అవుతోంది. అప్పుడెప్పుడో మీరా టాకిస్ దగ్గిర్లో కనిపించాడు. ఐదు నిమిషాలంతే మాట్లాడటానికి పీల్చేక పోయింది. వూళ్ళోనే యిల్లుతీసుకుని వుంటున్నానున్నాడు. జ్వరంతో వొక్కరూ యెట్లా?” అంది.

“యేమింది, కదలగలుగుతున్నాను. వీలుకానప్పుడు హాస్పిటల్లో చేరతాను.”

నాలుగు అడుగులు వేసి రిక్తా అకనికి దబ్బలిచ్చి వచ్చి “నేనొచ్చి కాపేపు మీతో మాట్లాడుతూ కూర్చుంటే అక్కడెమన్నా అభ్యంతరం వుంటుందా?” అంది.

“వుహూ” అన్నట్లుగా తలవూపాడు. అటోలో కూచుంది. అటో కదిలింది.

ఐదు నిమిషాల్లో శ్రీవతి వుంటున్న యింటి ముందు ఆగింది అటో.

తను ముందు ధిగి, శ్రీవతి దిగటానికిసాయంగా చెయ్యిపట్టుకుంది.

“దిగగలను” అన్నాడు.

అదోకి డబ్బులిచ్చాడు.

కాళాయి అతని చేతులించి అందుకుని తలుపు తెరిచింది.

కుర్చీల్లో కూచున్నాడు.

“నా కెందుకు కబురెట్టలేదు. యిట్లావుంటే” అంది కస్తూరి.

“దేనికి?”

“అవును దేనికి?” అంది తనలో తన అనుకున్నట్లుగా దిగులుగా.

“యెచ్చటినుండి జ్వరం?” అంది.

“వారం రోజుల్నుంచి”

“డాక్టరేమన్నాడు.”

“యేమీ అవలేదు. మందులిస్తున్నాడు యేమిన్నా అనే జ్వరం గానీ, అనేంతటి జ్వరంగానీ కాదు” అని చిన్నగా నవ్వాడు.

“అన్నం తినొచ్చా?”

“తినొచ్చుగాని నయించటంలేదు. బ్రెడ్డు కాఫీ తీసుకుంటున్నాను” అని, యేటవాలగా జారి, తల, పేను కుర్చీపై అంచు మీద అనించి కను రెప్పలు వార్చాడు.

కస్తూరి లేచి లోపలిగ:లోకి వెళ్ళింది. పెయింటింగ్ సామాగ్రి చూసి ఆశ్చర్యపోయింది. వొకక్షణం గది అంతా కలియజూసి, లోనకి వెళ్ళింది. ఖాళీగావున్న పంటగది. ఆ తరవాత బాట్రూం. వెనక స్థలంలేదు. ప్రక్కలకి కిటికీయలేవు.

కస్తూరి ముందుగది కి వచ్చేసరికి అతను యింటికప్పువై పుచూస్తూ చూపుడు వేలికణుపుతో పెదవిమీద నొక్కుంటున్నాడు.

“గాలి సరిగా రాదు. ప్యాను లేకపోతే వుండటం కష్టం” అంది

“ప్యానువుంది గానీ, వేనదిలో కరెంటు సరిగా వుండదుగా” అని చిన్నగా నవ్వాడు.

“కూర్చోనడం కష్టం. వొచ్చి వదుకోండి” అని అతని జబ్బు వట్టు కుంది. లేచాడు. లోపలి గదిలోకి నడిచాడు.

మంచం అంచుమీద కూచున్నాడు.

“యెచ్చటినున్నా మందు తీసుకోవాలా?” అంది.

“వుం” అని లేవబోయాడు— “నే తెస్తాగా!” అని గబగబ

మందు గదిలోకి వెళ్ళి మందు పట్టుకొచ్చి, వాటి సంగతి అడిగింది. చెప్పాడు.

తగరం చించి గోళి చేతికి యిచ్చి, కూజాలోంచి గ్లాసులోకి నీళ్ళు వొంపి తెచ్చి అందించింది.

దిండుమీదకి వారిగాడు.

మంచం ఎదురుగా కూచుని, “నేనిట్లా యిక్కడ కనిపిస్తే యీ బిల్డింగులో వాళ్ళేమన్నా అనుకుంటారా?” అంది.

“వాళ్ళ వోపిక—” అన్నాడు.

“అందువల్ల మీకు యిబ్బంది కలగదూ?”

“నాకేం యిబ్బంది? వాళ్ళేమనుకుంటే నారేవిటి? కాకపోతే యెప్పుడూ యే శ్రీ కనిపించవండున యెవరూ యేదిటి? అని అడుగుతారు. ఆరా తీస్తారు” అన్నాడు.

“కాలేజీ నొదిలేసి పెయింటింగ్ చేస్తున్నారా?” అంది. ఆ సామాగ్రి వొంక చూస్తూ.

“అదీ చెయ్యటంలేదు.”

లేచి రెండడుగులు వేసి దేబిలుమీది ఫెర్మోస్ తెరచి చూసింది— కాఫీ వుంది. మూక పెట్టేసి బ్రెడ్డు వున్న ప్లాస్టిక్ పళ్ళెం చేత పుచ్చుకుని వచ్చి మంచం అందుమీద కూచుంది.

“పుట్టిసి తింటారా?” అంది.

“యిప్పుడేం వాడు?”

“రెండు స్టై వెస్ తీసుకోండి. లేకపోతే మరీ నీరసంగా అనిపిస్తుంది” అని లేచి ప్లాస్టు మూకతీసి కప్పులోకి వొంపింది. యింకా రెండుకప్పుల కాఫీ వుంది.

“నువ్వు తిను.” అన్నాడు

“నాకు దేని? బ్రెడ్డు?” అంది.

“బ్రెడ్డు తినటానికి జ్వరం రావక్కర్లా. నేను చాలారోజులు బ్రెడ్డు తోపే గడిపేస్తుంటాను. యింకో కప్పు త్రే పట్రా” అన్నాడు. తెచ్చింది.

శ్రీవతి లేచి కూచున్నాడు. త్రేలో చెరో కప్పులో బ్రెడ్డు ముంచు

కుని తింటున్నారు. కప్పులో మిగిలిన కాఫీ తాగేశారు.

“అవిల్ బావున్నాడా? యీమధ్య చూడటం పడలేదు” అన్నాడు.

“వో మీరు చాలా గుర్తు, యిష్టంకూడా. అడుగుతుంటాడు” అంది.

శ్రీవతి నీరసంగా కళ్ళు మూసుకుని పడుకున్నాడు. కస్తూరి చూస్తూ కూచుండి పది నిమిషాలు.

గుమ్మంలో అలికిడిగా అనిపించి లేచి వెళ్ళింది. పన్నెండేళ్ళ కుర్రాడు.

“శ్రీవతిసాబ్ లేరా?” అన్నాడు.

“వున్నారు. నిద్రపోతున్నారు. వొంట్లో బాగాలేదు” అంది

“అందుకోసమే యేమన్న తేనెలే మో అని వస్తే”

“నువ్వెవరివి?” అంది.

“యీదై వుంట. యెవరికన్న యేమన్న వస్తుంటే చేసిపెడుతుంట”

“మీ అమ్మా నాన్నా యెక్కడుంటారు?” అంది.

“యెరికలే”

“లేరా?”

“యెరికలే.”

పర్పులోంచి పదిహేడు తీసి అకవికి యిచ్చి “నాలుగు యాపిల్సు, నాలుగు మొసంబీరు వట్టుకురా. ద్రాక్షనళ్ళు వాకసావుకిలో” అంది.

అకవి వెళ్ళాడు. ముందుగదిలో కుర్చీలో కూచుండి. కమరెప్పలు వాలుతున్నాయి. లేచి నుంచుని అటూయటూ అడుగులు వేస్తూ, గుమ్మంలోకి అడుగులు వేసి పరిసరాలు చూసింది. ఆ పీడిలో యెప్పుడో వాకసారి యే యింటికో వొచ్చి వట్టుగా అనిపించింది. కానీ నరిగా గుర్తురావటంలేదు.

కుర్చీలో కూచుండి.

బదు నిమిషాలు.

ఆ కుర్రాడు పళ్ళూ ఆపి కాగితం పొట్లూ తెచ్చి బిల్లిమీద పెట్టి, బిల్లిర కూడా బిల్లిమీద పోశాడు.

రూపాయిన్నర వుండొచ్చు.

ఆ పైసలవంక చూపెనుతూ, “తీసుకో” అంది.

“సాబ్ యిస్తాడు” అన్నాడు.

“వరేదు తీసుకో.” అంది. తీసుకున్నాడు.

“మర్ల పొద్దుమీకి వాస్త” అని వెళ్ళిపోయాడు.

తలుపు గడియ వేసింది ఆ పొట్టలు వట్టుకుని లోనికి వచ్చి
తేబిలుమీద పెట్టింది. చాకు వుండేమోనని వెతికింది చాలా చిన్నది వుంది.

వళ్ళు అన్నీ నీళ్ళతో కడిగి క్రేలో పెట్టింది.

శ్రీవతి విద్రోతున్నాడు.

పదకొండున్నర.

కుర్చీలో కూచుంది విద్ర మగగగా కర్ముకోంది అతని వంక
చూస్తూ కూచుంది. యెప్పుడో తెలియకండా రెప్పలు వాలాయి. మెలుకు
వాచ్చేనరికి, శ్రీవతి, దిండుమీదకి యేటవాయిగావడుకుని ఆమె వొంక చూస్తు
న్నట్లుగా ఉందివాడు.

“మొద్దు నిద్రోయవట్టున్నాను టైమెంతైంది?” అని తేబిలువంక
చూసింది. తేబిలుమీది అలారం టైంపీను కవిపించటంలేదు సరిగా వస్తువుల
వెనక వుండి, అది తిరగటం లేదనలు, కీ యివ్వడండున.

తన చేతికి వున్న వాచీవంక చూసి, “రెండున్నర” అన్నాడు.

“అమ్మో రెండున్నరే!” అని దిగ్గున లేచి, బాక్సులోకి వెళ్ళి
వచ్చింది.

క్రే వట్టుకుని కుర్చీలో కూచుని, చాకుతో యాపిల్ ముక్కలు
కోస్తోంది.

చూసి, “అవన్నీ యెక్కడివి?” అన్నాడు.

“వాచ్చాయి.”

“నిద్రపోతున్నావుగా?”

“మీ పని కుర్రాడు తెచ్చాడు.”

“నువ్వు చెబితే డబ్బులూ—”

“పర్సలోంచి యిచ్చాను.” అంది.

“నాకు పర్స లేదే—”

“నాకు వుందిలేండి.” అని చిన్నగా నవ్వి, “తక్కువ డబ్బులుండే
వాళ్ళు వర్సు వాడతారు.” అంది.

“అదేమోగానీ, ఆడవాళ్ళు జేబుల్లేక వాడతారు.” అన్నాడు.

నవ్వింది.

“యెటా వుందిప్పుడు?” అంది.

“అలాగే వుంది.”

“నా కంటికి యింకా నీరసంగా కనిపిస్తున్నాడు.”

“దెర్మిమీటరు కంటికి యెలా కనిపిస్తున్నదీ అడిగితే సరి.”

చేబిలుమీదకి చూస్తే కనిపించింది. తీసి అందించింది.

వాక నిమిషం తరవాత అందుకుని చూసింది. నూటమూడు

“పెరిగింది సాయంత్రం మళ్ళీ డాక్టరుకి చూపిస్తే” అంది.

“అవసరం లేదు. పొద్దుటిదాకా అనే మందులు.” అన్నాడు.

కళ్ళు మూసుకున్నాడు. మగతగా నిద్ర.

మనక చీకటిగా అనిపించింది గదిలో. లేచి దీపంవేసి మంచం దగ్గరికి వెళ్ళి వాచీలో చైం చూసింది. ఆరున్నర. అతని ముడుటిమీద అరిచెయ్యి అనించింది.

అతను రెప్పలు విప్పాడు. మరింత నీరసంగా వున్నాడు.

కాఫీ యివ్వబోతే వౌద్దన్నట్లుగా తల కదిపాడు. ‘నువ్వు తాగు.’ అన్నట్లు కళ్ళతో చూచించాడు.

“నీకు చైం ఐంది.” అన్నాడు.

“కాలేజీకా అఫీసుకా?” అంది.

“యింక వెళ్ళు కమారీ.”

“మీరు పొద్దుటికంటే నీరసంగా వున్నాడు. జ్వరం పెరిగింది.” అని గోడ వైపు చూస్తూ, “నేనిక్కడ రెండు రోజులుంటే అభ్యంతరమా?” అంది.

“అభ్యంతరం దేనికి? కానీ అవసరం లేదు.”

“వాక్కరే—”

“అవసరం ఐతే హాస్పిటల్లో చేరతాను. (వండ్స్ వొస్తూనే వుంటా. యివాకెందుకో రాలేదు” అన్నాడు.

“హాస్పిటల్ దేనికి? అక్కడేం బాగుంటుంది? రెండు రోజులు నే నిక్కడుంటాను.”

“నీకెలా వీలవుతుంది?”

“నాకేమన్నా వుద్యోగమా, లీవు కాంక్షన్ అవడానికి అవకాపోడానికి! మీరేమీ రుజువదొడ్తురే. పోనీ రెక్క కట్టిద్దురు.” అని తల పక్కకి తిప్పుకుంది. ఆమె కళ్ళలో తడి వుండింది.

గమనించాడు.

“వుండులే” అన్నాడు.

“యెవరన్నా అడిగితే మీ చుట్టాన్నవి చెప్పండి లేకపోతే మిమ్మల్ని యెట్లాగో అనుకుంటారు.”

“అలాంటివి నాకు చాతకావు. కొన్ని దాచకూడదు. దాగవు. మీ సంగతి తెలుసులే — అన్నట్లుగా లోకువ చెయ్యబోతారు. నువ్వు ఫలానా అని చెబుతాను ”

“నేనెట్లా బజారెళ్ళి వస్తాను వాక గంబలో.” అంది.

“యెవరికన్నా చెప్పి రావాలా?” అన్నాడు.

“వుహుఁ” అని బయటికి నడిచింది.

తన యి టికి వెళ్ళి మ సలి భటుడు కనిపిస్తే, నాలుగురోజులు తను యెటో వెదుతున్నట్లు యిల్లు కనిపెట్టుకుని వుండమనీ చెప్పింది.

గంబన్నరకి తిరిగి వచ్చింది.

రిక్తా అతను, రెండు మూడు అట్టపెట్టెల ముందు గదిలోనూ మధ్య గదిలోనూ పెట్టాడు

అర్థంకాక అశ్రురంగా చూస్తున్నాడు శ్రీవతి.

“యేదెటా పెట్టెలు?” అన్నాడు, మధ్యగదిలో పెట్టివ రెండు పెట్టెలవొక చూస్తు.

“ప్రాబ్స్.” అని వచ్చి, పేబిలుమీద ప్రే పట్టుకుని మంచం దగ్గరికి వెళ్ళి యాపిల్ ముక్కలు అందించింది రెండు చిన్న ముక్కలు తిని యింక వాద్దన్నాడు. కాఫీ పోసిచ్చింది. గటగటా తాగేశాడు.

“వేడిలేదు కదూ?” అంది.

రెప్పలు వాల్చి పడుకున్నాడు. కాళ్ళూ చేతులూ వాకలాగా వొంచాడు.

“వాళ్ళు నొప్పలా.” అంది.

“వుహుఁ” అన్నట్లుగా తల కదిపాడు

అతనికి మగత కమ్మి విద్ర పట్టింది.

రెండు అట్టపెట్టెలు పంటగదిలోకి చేర్చి మితంగా తెచ్చిన పంట సామాగ్రి సర్దింది. దిమ్మమీద కిరోసీన్ పై అమర్చింది. దినుసులు సర్దింది.

వాక అట్టపెట్టె మధ్య గదిలో తెరిచి, బట్టలు తీసుకుని తాళం

వెళ్ళింది. కొళాయిలో నీళ్ళు వొస్తున్నాయి. 'నయమే థావీ వోపర్ హెడే ట్యాంకూ వున్నట్లున్నయ్!' అనుకుంది.

అన్నచూ కనకమూ తయారు చేసింది.

శ్రీవతి యెదిమిదిన్నరికి మెలుకువొచ్చింది. జ్వరం చూసింది. నూట మూడు.

“యీ పూట అన్నం తినండి యంటే బయటికొచ్చి వాడుతుంటే వర్లేదు, అన్నీ తినొచ్చుగా!” అంది.

“కుర్రాడు వొస్తాడు క్యారయరు లేదుగానీ హోటల్లో అడిగి తెమ్మను. నీకు భోజనం కావాలిగా—” అన్నాడు.

“అట్లాగే” అని లోనకెళ్ళి వల్లెంలో కొద్దిగా చారు అన్నం కలుపు కొచ్చింది.

“యిదెక్కడిది?” అన్నాడు.

“ఆ పెటైల్లో వుంది” అంది.

“యింటికెళ్ళి సామాను తెచ్చావా?”

“హూ!”

“నాకెందుకు చెప్పలేదు?”

“చెప్పకపోయినా యిప్పుడు తెలుస్తుంది కదా అని. నేను హోటలు తిండి తినలేను బాబూ” అంది.

“నువ్వు అన్నిరకాల తిండికీ అంబాటువడి వుంటావని నాకు తెలుసులే.”

“తినండి ముందు.”

“అన్నం తినాలిపింపటం లేదు.”

“అన్నం తింటే కాస్త సత్తువగా వుంటుంది, నే తినిపించనా?” అం

“అవసరేదు.” అని పక్కం వొళ్ళో పెట్టుకుని తింటున్నాడు.

మంచిసీళ్ళ గ్లాసు తెచ్చి చేతో వట్టుకుని కూచుంది.

“అక్కడ పెట్టు. అవసరమైతే నవ్వుడు యిద్దువు. చెయ్యి నొప్పెడు తుంది.” అన్నాడు.

గ్లాసు అరిచేతులో పెట్టుకుని చెయ్యి వొళ్ళో పెట్టుకుంది.

“యెవరితోనూ చేయించుకోని నేను వీతో యెందుకు చేయించు కోవాలి?” అన్నాడు.

“నేను మీకు రుణపడి వున్నందున”

“నువ్వు నాకు రుణపడి వుండకుమా ఓలే! చెప్పుడు!” అన్నాడు.

“అవును యీ రెండు రుణదేళ్ళనుండి. క్రితం జన్మలో కూడా నేమో.” అంది.

మరో పావుగంటకి మగతగా ఆ పించి రెప్పలు వార్చాడు

రాత్రి రెండుసార్లు వేళకి చేపి మందు యిచ్చింది వుదయం యెనిమిదైనా లేవకపోతే, చెయ్యి ముచ్చాకించు అనించింది. అతను అలాగే నిద్ర పోతున్నాడు వాళ్ళు దాగి రాయి. అంది.

తలుపు తాళు పెట్టి రిక్తాలో, నిన్న చూసిన ఆ అప్పటికి వెళ్ళింది. డాక్టరుకి చెబితే, విజిటింగ్ అవర్స్ అయ్యాక వస్తానన్నాడు.

“టాక్సీలో యెంతవేపు పావుగంట, స్పృహ లేకుండా వున్నాడు. జ్వరం యెక్కువైంది.” అని బ్రితిమిలాసనట్లుగా అడిగింది.

నరే అని ఐదు నిమిషాల తరువాత బయల్దేరాడు టాక్సీలో.

తాళం తీసింది.

చూసి పరీక్షచేసి, “ఔపాయద్ లోకి దింపే అవకాశాలున్నాయ్. చాలా జాగ్రత్తగా వుండాలి” అని యింజక్షను చేసి మందులు రాసిచ్చాడు రేపు వుదయం యెలా వుంకి వచ్చి చెప్పమని వెళ్ళిపోయాడు.

పని కుర్రాడికోసం చూస్తే పది నిమిషాలకి కనిపించాడు డబ్బులు చీటీ యిచ్చి, మందులు కొనుక్కరమ్యుని చెప్పింది.

శ్రీవతి రెప్పలు విప్పనేలేదు. మగతగా పడుకునే వున్నాడు.

కస్తూరికి పంట చేసుకోవాలనిపించలేదు. బ్రెడ్డు తింది కాఫీ కలుపు తాగింది.

ఐస్ బ్యాగ్ గానీ తడి బట్టతోగానీ మదుటిమీద అద్దుతూ వుండమని చెప్పాడు డాక్టరు.

పగలు కావేపు వో కునుకుతప్ప మెలుకునే వుండి తడిబట్టతో మదుటిమీద అద్దుతూ మందులు వేస్తూంది.

రెండో రోజుకి జ్వరం తగ్గింది. “ఔపాయద్ ప్రమాదం తప్పింది. యిక పట్టెడు” అన్నాడు డాక్టరు.

నిన్నటి రోజున ధన క్షితిలోకి వచ్చింది శ్రీవతికి జ్వరం అని లిపి. కస్తూరిని అదోలా చూసి వెళ్ళింది. యివాళ వచ్చింది. యివాళ,

శ్రీవతి మంచంమీదే పడుకునివున్నా కళ్ళుతెరిచిచూస్తూ నిదానంగా మాట్లాడ గలుగుతున్నాడు.

ధవలక్ష్మి, పెయింటింగ్ సామాగ్రి చూసి, “మీకు పెయింటింగ్ కూడా వొచ్చునని చెప్పనేలేదు!” అంది.

“వొచ్చుననేం లేదు. సామాగ్రి వుంది, అంతే” అన్నాడు.

కస్తూరి వంటగదిలోకి వెళ్ళగానే, “అవిదెవడు? మీ చుట్టాలా? మీకే మాతుంది?” అంది ధవలక్ష్మి.

“చుట్టలూ కాదు. యేదీ కాదు. వేళ్ళు”

“మీకు వాళ్ళు హడా తొసా!” అంది ధవలక్ష్మి.

“నాకు అందరూ తెలుసు”

“వేళ్ళ యీ నమయంలో దేనికి ?” అంది ధవలక్ష్మి.

“వేళ్ళ అంటే వెలియాలు—అని. డబ్బుకి అవసరాలు తీర్చేమనిషి అని. యిదీ అవసరమేగా?”

“మేముంటా లేవట్లు అట్లాంటి ముషిని—” అని అగిపోయింది.

“కానీ నాకు యామెతో యెలాంటి అవసరంనూ కలగలేదు. కన అదాయం వాడులుకుని చేస్తోంది!”

“యేదో స్వార్థం వుండకపోదు” అంది ధవలక్ష్మి.

“వేళ్ళకి స్వార్థం వుండదు” అన్నాడు. చిన్నగా నవ్వుతోయాడు గాని శక్తి చాలలేదు.

అంతలో కస్తూరి కాపీ కప్పుల వ్రే వట్టుకుని వచ్చింది.

“యామె నువ్వే ధవలక్ష్మిగారని వైనో” అని ధవలక్ష్మి వంకచూస్తూ “అమె వెలియాలు” అన్నాడు.

“కానీ శ్రీవతిగారికి వేనేమీ కాను”

“చెప్తే మేమూ చూపేవాళ్ళం” అంది ధవలక్ష్మి.

“నాకూ చెప్పలేదు” అంది కస్తూరి.

“మరి?” అంది ధవలక్ష్మి.

“కొందరివట్ల మన బాధ్యతలు, చెప్పించుకోవకూరలేదు చెయ్యడానికి. కొన్ని అనిర్వచనీయమైన రుజువేబింబాలుంటాయ్” అంది కస్తూరి.

“మీరు చదువుకున్నట్లుగా అనిపిస్తున్నాడు—”

చిన్నగా నవ్వి, “మేము శ్రీగంధంవారిమీ. జాతకం జాగోక జీవితం

మరోదారి తొక్కింది. యెం. యే. చదువుతూ మానేశాను" అంది కస్తూరి

"అంత చదివి ఆ పని దేనికి ?" అంది ధవలక్ష్మి.

"అదై నా పనేగా!" అంది కస్తూరి.

"వస్తా" అని యిద్దరి కంకా చూసి వెళ్ళింది ధవలక్ష్మి.

"యేమేమీ చదువుతూ మానేసినట్లుగా యెం.కు చెప్పావా!" అన్నాడు శ్రీవతి సంతోషంగా

"ఆమెని చూస్తే అట్లా చెప్పానిపించింది ఆమె సంగతి వక్కముక్కలో చెప్పేవెయ్యనా? మిమ్మల్ని పెళ్ళిచేసుకోవాలని కోర్కె. ద్రాక్ష వళ్ళు పుల్లన అని అనుకునే దశలో నేనిక్కడ కనిపించాను. ద్రాక్షవళ్ళు కాదు వాక్కాయలు అని అనుకుని తృప్తిపడుతుందిక" అని చిన్నగా వచ్చింది.

ఆ మరునటి రోజున అప్పటివరకూ శ్రీవతితో పరివయం లేని వ్యక్తి — షేడ మీద వుంటాడు. వచ్చి, "మీకు వొంట్లో బాగా లేదని తెలిసింది" అని కస్తూరి వంక చూసి, "మీ శ్రీమతిగారా" అన్నాడు వ్యంగ్యంగా.

"నాకు పూరించి చాలామంది శ్రీమతులున్నారుండీ. ననుష్ఠి శ్రీమతులు. వాళ్ళలో యీవిడొకరు. నాకు సుప్రసాద చెయ్యటానికి వచ్చింది. తీరికగాలేదు నాకు కాస్త స్వస్థత చిక్కాక ఆమెకి పీ.ంటుంది. మీకు ఆనంద్తీ వుంటే చెప్పి వుండుకోవచ్చు" అన్నాడు శ్రీవతి.

"నేవట్లాంటివాణ్ణి కానండీ" అన్నాడు గర్వంగా.

"అయ్యో అలాగా!" అని జాలిపడుతున్నట్లుగా అని, "నేవలాంటి వాడినేనండీ" అన్నాడు శ్రీవతి సంతృప్తిగా.

ఆ సాయంత్రం మరో యిద్దరితో వచ్చి, "సంసారు బండే యింట్లో యిదేం బాగులేదండీ" అన్నాడు.

"యిదివరకంతా నన్యాపిగానే వున్నామగానీ మొన్న జ్వరం వచ్చి నప్పటినుంచి నేనూ సంసారినేనండీ" అన్నాడు శ్రీవతి.

"పోలీసుకేసు అవుతుంది"

! "పోలీసులకి కాకపోతే పీబాబుకి చెప్పుకో పో" అన్నాడు శ్రీవతి గొంతు పెంచకండానే.

"చూద్దురుగాని తెలుస్తుందిగా !" అని వెళ్ళిపోయారు.

“యిట్లాంటి గొడవలా నయ్యనే వెనకాడను” అంది కస్తూరి.

“నేను, యిలాంటి గొడవలని కాదుగానీ నీకు కష్టమూ నష్టమూ అని వెనకాడను”

“మీకు పుణ్యం వుంటుంది ఆ మాట మాత్రం అనడం” అంది. ఆమె కళ్ళల్లో నీళ్ళ లిగిగాయి.

“కస్తూరి యెందుకు నీకంటే నేనండీ!”

“నన్ను మీరెప్పుడూ తా. లేదెందుకని : నన్ను చూస్తే మీకేమని ఏస్తుంది? అందిరికి అనిపించినట్లు అనిపించదు. చెల్లెలుగాగానీ అనిపిస్తుందా” అంది.

“నాకు తోడబుట్టినవాళ్ళు లేరు. ఆ సంగతి తెలియటానికి.”

“యీ గొడవంతా ఆ ధన స్త్రీ తెచ్చింది” అంది.

“యిన్నిరోజులనుంచి యిక్కడుంటూంటే చాలా డల్ గావుంటోంది. యిదీ సరదాగానే వుంది. రేపో మృత్యువో యింటివాణ్ణి పంపిస్తారు. వాడికి పావలా శరవాతేమేదైనా! ఎప్పుడు పెంచుతావని చెబితే—ఆమె ఆరున చెల్లెలు—అని వాళ్ళతో బుచ్చియింపి వెళ్ళగలడు!”

మరసటిరోజుకి శ్రీవతి మరొక నాటకం వచ్చింది.

“నేను కోలుకుంటున్నానుగానీ నువ్వు నీరసించిపోతున్నావు రాత్రుళ్ళంటే మేలుకుని వుండగలవు. నగళ్ళు మేలుకుని వుండటం అలవాటు లేదేమో బాగా వొకిలి పోయావు. చాలా ఐతే నేను నీకు చాలా నష్టవరి హారం చెల్లించాలి” అని, “తమాషాకి అన్నాను బాధపడకూ” అన్నాడు ఆస్థాయంగా.

ఆ ఆస్థాయుకకి చలించిపోయింది.

రాత్రి అతను నిద్రపోతూ వున్నాడు. ఆమె కుర్చీలో కూచుని చూస్తూ వుంది. కొవ్వేటికి లేచి, మంచం దగ్గరికి వెళ్ళి—

అతని పాదాలమీద చేతులు అదింపింది. గాఢ నిద్రలోవున్న అతనికి తెలియదు.

ఆ మరసటి రోజు, వాకిల్లోంచి యెవరో “శ్రీవతిగారూ” అనిపిలిపే కస్తూరి వెళ్ళి చూస్తూ, చూస్తూండనే ఆమె కాళ్ళు వొడిపోయాయి. వాంట్లో నెత్తురు మగిసట్లు బంది గిరుక్కున తిరిగి లోనకి పోయి శ్రీవతిని చెప్పి దగ్గరికి పొంగి. “నాకు ఆ రోజునుంచి నీకోడలు అన్నదన్నాడు.

వాస్తంతాదా? మీకు బాగా పరిచయమా?" అంది చిన్నగా.

నిమ్మదిగా లేచి వస్తుందిగదిలోకి వెళ్ళి, "హలో విజయకుమార్, మీరా రండి" అని కుర్చీలో కూచున్నాడు శ్రీపతి.

విజయకుమార్ లోపలికి అడుగులు వేసి కుర్చీలో కూచున్నాడు.

కస్తూరి గుమ్మం వక్కగా చప్పుడవడండా కుర్చీ వేసుకుని కూచుని, వింటోంది.

"యేంటి వాంట్లో బాగాలేదా? కాస్త డల్గా అనిపిస్తున్నారా?" అన్నాడు విజయకుమార్.

"అవును యీచుధ్య పదిహేను రోజులనుంచి జ్వరం"

"అయ్యో అట్లాగా. నాకు తెలివనే తెలివదు. తగ్గిందా?"

"తగ్గివచ్చే" అన్నాడు శ్రీపతి.

"యింట్లో యెవరో—"

"నాకు జ్వరంగా వుందని వచ్చి—"

"అవిదా—"

"నా కాబోయే భార్య" అన్నాడు శ్రీపతి.

"యేంటి!"

"యింకా తుది నిర్ణయం కాలేదు. ఆ ఆలోచనలో వున్నాం"

"నాకు కావాల్సిన మిత్రులు అందుకని వాక విషయం చెప్పదలిచాను మీ శ్రేయస్సు కోరి."

"నెలవియ్యండి" అన్నాడు శ్రీపతి,

అదోలా చూసి, "ఆమె మీకు బాగా తెలుసా?" అన్నాడు విజయకుమార్.

"బాగా తెలుసా అంటే యిటీవలి పరిచయం. పరిచయం ఐవప్పటి నుంచి తెలుసు."

"ఆమెది గుంటూరు"

"మీకు బంధువా యేమిటి!"

"చదా! కాదు. పెద్ద హిస్టరీలే. వాక స్థితిపరుణ్ణి వాలిలో వేసుకోవాలని ప్రయత్నించి. అంతకంటే స్థితిపరుణ్ణి మిద కమ్మనవీ—అట్లా అట్లా చివరికి బజారుసాలైంది. నేనూ గుంటూరు వాణ్ణి కాబట్టి నా పేరు విని నేనూ

చెడిపోయిన మనిషి."

"వాక శ్రీ చెడాలంటే చాలామంది మగాళ్ళు చెడాలనుకుంటాను."

"మగకి ఆనకి పోలికేంటి? వాళ్ళమ్మకుని బతికేవాళ్ళని—"

"యెవడో నీమధు మోసగించితే వాక్కో శ్రీ వాళ్ళమ్మకుని బతకాల్సి రావాల్సి కానీ చాలామంది మగాళ్ళు మనసుని కూడా అమ్మకుని బతుకుతుంటారు."

"ఆదర్శాలు వేరు జీవితం వేరు శ్రీవతిగారూ"

"మార్క్సిజం ఆలా అనడనుకుంటాను!" అన్నాడు శ్రీవతి.

"మార్క్సిజాన్ని యిట్లాంటి సందర్భాల్లో తేవటం పరికాదు. మన హిందూ స్థితి గతులు వేరు. పతనమైన శ్రీని చేసుకుంటే—"

"కానీ అదే పతనం అనుకుంటే, నాకంటే పతనమైందా అని నా సందేహం!"

"మీరు పతనపరవటమేమిటి, నాన్నెన్నో!" అన్నాడు విజయ్ కుమార్.

"నేను పతనం అదని వాణ్ణయితే ఆమె పతనమైనట్లు యెలా అనుకోవటం?"

"వెళ్ళి అవకుండా కడుపుచేయించుకుని—"

"యింకా నయం రజన్వలనకంటానే కడుపుచ్చిందనలేదు. కడుపు యెవడో వాకడు చేప్తేనేగా వచ్చేది! మగాడికి కడుపుచ్చే వీలుంటే, ఆడది మగాడికి కడుపు చేసే వీలుంటే, చరిత్ర యెలా వుండునంటారు?" అన్నాడు శ్రీవతి.

శ్రీవతికి కస్తూరిచేత కాఫీ తెప్పించి విజయ్ కుమార్ కి యిప్పించాలని పించింది. కానీ ఆమె ఆవమానంతో కుంగిపోతుంది. లేదూ, కాఫీ వాడి మొహంమీద దిమ్మరించి లోనకి వెళ్ళిపోతుంది. మొదటిది, నేను నహించను రెండోది సరదాగానే అనిపిస్తుందిగానీ భావ్యంకాదు —యింటికి వచ్చినవాడు కదా—అనుకున్నాడు శ్రీవతి.

"ఆమె పేరు యేమని చెప్పింది?" అన్నాడు విజయ్ కుమార్.

"మిసెస్ యస్. వి. కె. ఆంది. అంటే యేవిటంటే దానికి చాలా అర్థాలుంటాయి —ఆంది. కొత్త పరిచయంగా—యింకా తన వెనుకటి విషయాలు అంతగా తెలియవు."

"మీరు ఆ గుంటూరు గుడిశేటిదాన్ని యెంత తొందరగా వాదిలిం...

కుంటే అంత ముచిసి. వాళ్ళు అసల పేర్లు చెప్పారా! యెన్నో అవతారాలెత్తుతారు!

“ఇతే అలాంటి కర్పూరం మూకుడుంటాడు!”

“అక్షణంగా. అలాంటి పోకడతోను అంజ. గుంటూరులో యెవర్నూడి గినా దాని సంగతి చెప్తారు యీ సాయంత్రం నాన్నా వాడిరించుకోండి. మీ యెవ్వరుకే చుప్పు తెచ్చినా లేగలదు. నా ప్రంధు వాకడు నీవి వల్ల నడి నానాడ పూ చచ్చి చివగరి బయటపడ్డాడు. వెళ్ళొస్తా—” అని లేవబోతుంటే, “వాళ్ళిన పని చెప్పలేదు” అన్నాడు శ్రీహరి.

“వసీ—చసీ—యో లేమి. పూరకే మిమ్మల్నాకిపారి చూపెట్టమని వాచ్చా” అని లేచి హడావుడిగా వెళ్ళిపోయాడు విజయకుమార్.

స్కూటర్ చుప్పుడు.

తలుపు వేసి లోనకి వాచ్చాడు. మందంమీద కూచున్నాడు.

కస్తూరి కళ్ళమెంటి నీళ్ళు.

కన్నీటివంక చూస్తూ, “యెందుకు?” అన్నాడు.

“నా బతుకు రుచుకుంటే గాధ. మిమ్మల్ని తలుచుకుంటే అమందం వాడి ప్రాణాలు విలుతునా తీపేసి, మీకోసం నా ప్రాణాలర్పించాలనిపిస్తోంది. అంది.

“రెండూ అనవసరమే” అన్నాడు.

“నేను వాణ్ని యెప్పుడో చంపివుండును కానీ ఆకూరుణ్ని నీచుణ్ని తుచ్చుణ్ని చంపను. నా కన్నబిడ్డ వాణ్ని కన కన్నతండ్రిగా అనుహించుకుని, చీ—అని ముఖాన వుమ్మెయ్యడం—నేను కోరుకొనేది. అందుకే బతికివున్నాను. లేకపోతే యేనాడో వాణ్ని చంపి, నా ప్రాణాలు నేను తీపేసుకుని వుండును” అంది ఆవేశంగా.

ఆ మూడోరోజున “యెన్నాళ్ళిలా సంపాదన లేకండా: అనిల్ కి డబ్బు యెలా కడతావు!” అన్నాడు శ్రీపతి.

“నేను హాస్పిటల్ లో పడివున్నప్పుడు యెవరు కట్టారో వాళ్ళే!” అని తృప్తిగా అతనివంక చూసింది.

యీ రోజు వరంగల్ వెళ్ళిన మోహన్ రెడ్డి తిరిగివచ్చాడు. జ్వరం సంగతి చెప్పి, “యీమె నా నేస్తం. జ్వరపడితే ఆస్పత్రికి వెళ్ళనివ్వకండా నుష్కూష చేసింది” అని, “మా మోహన్ వచ్చాడు. తను చూసుకుంటాడు

నువ్వు వెళ్ళొచ్చునమ్మా కస్తూరీ" అన్నాడు శ్రీవతి.

ఆ మరసటి రోజు అబ్బపెట్టెలు నర్దుకుని వెళ్ళిపోయింది కస్తూరి. రిజ యెక్కు తూ శ్రీపతివంశ చూసిన కస్తూరి కళ్ళలో నీళ్ళు — అత్యయ భావపు వొత్తిడికి వదికిన కన్నీళ్ళు.

110

యారోజు విజయకుమార్ కి రెండో తొలిరేయి. మూడు నెలల క్రితం విజయకుమార్ కి రెండో పెళ్ళి జరిగింది, కనకదుర్గతో. ఆమె తండ్రి చిరుమామిళ్ళ భావనారాయణకి రాన్డ్ సీలింగ్ లో పోగా మిగిలిన అప్తే బోలేరుంది — కొంత భూమి పాత దస్తావేజులతో డబ్బులోకి మార్చటంవల్ల, తిరువూరు ప్రాంతం. కనకదుర్గ యేకైక సంతానం.

రేపు పెళ్ళి అనగా వై. వి. యల్. యన్. వి. ప్రసాద్ కి కుభలేఖ అందింది. వాళ్ళకి పేళ్ళకి దూరపు చుట్టరికం వుంది. ప్రసాద్ బద్దకించివెళ్ళక పోయినా వెళ్ళకపోనేమోగా, పెళ్ళి విజయకుమార్ తో అని చూసేసరికి వెళ్ళటానికి విశ్వయించుకున్నాడు. రాత్రి రెండున్నరకి పెళ్ళి.

అతను చేరేసరికి రాత్రి పదిన్నర ఐంది. కనకదుర్గ తండ్రితో ఆత వికి ముఖవరిచయం కూడా లేదు. తన తండ్రికి బాగా తెలుసు. వెళ్ళగానే అతనిని కలుసుకుని, తను ఫరానా అని చెప్పాడు "నువ్వా బాబు చాలా సంతోషం. నాన్నగారు వస్తారనుకున్నాం. రాబేదేం బాబూ!" అన్నాడు భావనారాయణ.

"అయినకి యీ మధ్య 'వొంట్లో' బాగుండటంలేదు. నేను నేరు హైదరాబాదు పుండివచ్చాను. కుభలేఖ యీ పొద్దుపే అందింది" అన్నాడు ప్రసాద్.

"అయ్యో అట్లాగా, మేమెప్పుటో పోస్ట్ చేయించాం"

"తొందర పనుల్లో వుండివుంటారు. నేను అర్జంటుగా వాకవిషయం మీతో చెప్పాలని—"

"పనులేముంది—వల్లేదు. చెప్పు బాబూ"

"మీకు కాబోయే అల్లుడు విజయకుమార్ నాళ్ళా. నా ప్రండ్లకి

చాలాకాలంగా తెలుసు. మీకు అన్నిసంగతులూ తెలిపేవుంటాలి—” అన్నాడు స్రస్వాద్.

వాక్కతే కూతురు, ఐనా రెండో పెళ్ళివాడైనా, అన్ని దృష్టిలో పెట్టుకుని అతని వయసు తక్కువేకదా అని యీ సంబంధానికి విర్పయించుకున్నాడు కవకదుర్గ తండ్రి భావనారాయణ.

“తెలుసుననే అనుకుంటున్నాం. అటు గుంటూరువైపు. కొద్దినెలల క్రితం భార్య పైరల్ ఫీవర్ తో చనిపోయింది, సావిం. యెవరో యీ సంబంధం గురించి చెప్తే అన్నీ బాగానే అనిపించి పెళ్ళిచూపు యేర్పాటు చేశాం. అమ్మయీ అబ్బాయి ముప్పవ్వాడు—”

మధ్యలో అడుక్కుని, “ఆ విషయాల గురించి రాదు. వాక ముఖ్యమైన విషయం. చిన్నవాణ్ణి చెప్పకూడదేమో గాని — యీ సంవత్సరంలో మా నాన్నగారు వుండివుంటే చెప్పి వుండేవారని చెప్పించాను. అన్నట్లు కార్యం పెళ్ళవగానే విర్పయించారా.”

“యింకా అనుకోలేదు. తొందరలో జరిపించాలని అటునుంచి సూచన కనిపించింది. మూడు నిద్రలకి వెళ్ళిస్తారు? — అ తర్వాత మంచిది చూసి—”

“అది రెండు మూడు నెలలు వాయిదావెయ్యండి వీలైతే. వెంటనే కావరానికివంపండి. కావరానికంటే మలేలేదు. వెళ్ళి అత్తవారింట్లో వుంటూ వుంటుంది. అతను హైదరాబాదులో వాళ్ళ బాబాయి వాళ్ళింట్లో వుంటాడు. మీకు సంగతులన్నీ తెలిపేవుంటాలి. ఆ అన్నదమ్మలూ కలిపేవుంటారు. వీళ్ళ అచుకూల దాంపత్యం కోసం నేనీ సూచన చేస్తున్నాను” అన్నాడు స్రస్వాద్.

“బాబూ యేదైనా విషయం వుంటే చెప్పబాబూ. పిల్లతండ్రిని. వాక్కగానొక్క బిడ్డ గొంతు కోయదలచును— యిప్పటికీ మించిపోలేదు అంత విషమమైవదేదైనా వుంటే—” అన్నాడు స. చలవంగా.

“అట్లాంటిదేంలేదండీ. విజయకుమార్ వ్యాపారం తదితరవిషయాలలో మంచి దిట్ట. కాకపోతే కాస్త తిరుగుబోతు”

మధ్యలోనే అడుక్కుని “చూచాయగా అదీ తెలిసింది గానీ యేదో కుర్రకవం దానిదేముంది అమ్మయి వెళ్ళినాక అంకా నరై పోతుందని నలుగురూ అంటేను—”

“అదే నేను చెప్పబోయేదీ. ఆక్కడ ఆతని పిన్నిని తప్ప యెవరినీ విశ్వసించకూడదు. మళ్ళీ అందరితోనూ మంచిగానే వుండాలి. ఆతని పిన్ని చాలా యోగ్యురాలు వుత్తమురాలు. కానీ ఆమె మాట యెందులోనూ సాగదు. మేము వుండేది అక్కడేగా. నేనూ నూ అబ్బిదా వుంటాం. కలుసు కుని సహకరిస్తాం. అమ్మాయిని వాకసారి చూడదలిచాను. పరిచయంవౌద్దు. లోనకి వెళ్ళి చెప్పి అమ్మాయితో మంచినిక్కు తెప్పించి వ్వండి” అన్నాడు ప్రసాద్.

భావనారాయణ వెళ్ళాడు, తెల్లని దుబ్బుజాట్లు సవరించుకుంటూ.

పెళ్ళిచూపుల్లో వాకరి నొరరు చూసకున్నారు, విజయ్ కుమార్ వక్కాన అంకవల్లగా అనిపించుకున్నాడు, నలుపే. పోలికలు-యేదోవుంటాయి. అనాకారి కాదు. విజయ్ కుమార్ కంటికి కనకదుర్గ అవయవాలూ అవీ నచ్చి రూపం కోర్కె పుట్టించేదిగా వుండి — సంతోషించాడు. లేకపోయినా కాదనకపోను. కనకదుర్గకి విజయ్ కుమార్ బాగానే అనిపించాడు. సంబంధం చూశాడు. పెద్దలు నిర్భయిస్తే కాదనాల్సినంత యిదిగా యేమీ అనిపించలేదు ఆమెకి. చిన్నప్పుడు హైదరాబాద్ కాన్వెంట్ లో ఐదారేళ్ళు చదువుకుంది, వాళ్ళ మేనమామ యింట్లోవుండి. ఆతనికి రిల్లీ బిలిలి ఐ వెళ్ళినపుడు పూరు వచ్చింది. ఆమెకి చదువంటే ఆసక్తిలేదు. లలితకళలంటే చాలా యిష్టం. ఐతే యేమీ అభ్యసించలేదు.

భావనారాయణ వచ్చి, “బాబూ సందేహించకు. యేదైనా ముఖ్యమైన అంశం వుంటే — తర్వాత బాధపడాల్సి వచ్చేస్తే — కావాల్సిన వాడివి. నేనే అడుగుతున్నాను. చెప్పనాయివా” అన్నాడు.

“అట్లాంటేదేం లేదండీ. మీరు విశ్చింతగా వుండండి. అమ్మం భర్తని కాస్త అదుపులో పెట్టుకోవాల్సిన అవసరం యెంతైనావుంది. అందుకని కార్యం వెంటనే జరగవివ్వకండి. ఆలోచనా హైదరాబాద్ లో మేము పరిచయం చేసుకుంటాం” అని తన విజిటింగ్ కార్డు భావనారాయణకి యిచ్చాడు ప్రసాద్.

అంతలో కనకదుర్గ మంచినీళ్ళ గ్లాసుతో వచ్చింది.

“మన రామక్రిష్ణ ప్రసాద్ గారబ్బాయి” అని కూతురితో అన్నాడు భావనారాయణ.

గ్లాసు అందుకుంటూ పరిశీలనగా చూశాడు ప్రసాద్. ‘మనిషిని

చూస్తే బాగా పలుకున్నదానిగా వుండి అనుకున్నాడు.

అమె కళ్ళలో చురుకుదనమూ పదునూ వున్నాయి.

పెళ్ళి తరువాత దంపతుల్ని విజయ్ కుమార్ వాళ్ళ సొంతవారు తీసికెళ్ళారు. కనకదుర్గతోపాటు వాళ్ళ చిన్న త్రహితుడు. చుర్రాకరు వెళ్ళారు. ఆవారం ప్రకారము దంపతులు విజయ్ కుమార్ అవకాశం తిక్కువ. అడవాళ్ళ లోనే వుంటుంది పెళ్ళికూతుడు.

ఆ తరువాత నె. రోజులకి కనకదుర్గని హైదరాబాద్ తీసుకువచ్చాడు తండ్రి. వుదయం వచ్చారు. సామంత్రం బయటించితే భావనారాయణ ప్రసాద్ యింటకి వెళ్ళాడు. “మామయ్యగారూ—” అంటూ చుర్రాకరు చేసింది విజయ్.

వ్యాపారం తడితరమైన కబుర్లు.

“యంక వెళ్తానమ్మా—” అని లేస్తుంటే, “మీరు బజారు వెళ్తున్నాం దారిలో మిమ్మల్ని డ్రాప్ చేస్తాం” అన్నాడు ప్రసాద్.

కారు విజయ్ కుమార్ వాళ్ళ యిల్లు చేరాక, భావనారాయణ దిగి, “రెండు నిమిషాలు రాకూడదూ?” అని, నిమిషమైతే చూసి, “అమ్మాయిని చూడలేదుగా. పెళ్ళికి మీ ఆయనతో కలిసి రాకపోతే?” అన్నాడు.

లోపకి వెళ్ళారు

విజయ్ పింతల్లి వచ్చి, “అయ్యో రాత్రిగ్గానీ రాడు. అబ్బాయి యిప్పటిదాకా వున్నాడు. యిప్పుడే బయటికెళ్ళాడు” అని కనకదుర్గని పిలిచింది.

అవీ యివీ కబుర్లు. కాపీ

ప్రసాదు, విమల బయల్దేరారు. పంపింపటానికి భావనారాయణ వాళ్ళ కూడా మేడమెట్లు దిగాడు, కూతుర్ని కూడా రమ్మని సొంజుచేస్తూ.

మెట్లు దిగుతూ విమలతో, “ఆ అమ్మాయిని అట్లా మొక్కల్లోకి తీసికెళ్ళు” అన్నాడు ప్రసాద్ చిన్నగా.

పోర్టికోలోకి వెళ్ళాక, “కొన్నాళ్ళు ఘోటారా?” అన్నాడు ప్రసాద్ భావనారాయణతో.

రెండు రోజుల్లో వెళ్ళానీ పూళ్ళో జరూరు వసులు యేకరువు పెడుతున్నాడని భావనారాయణ.

“గార్డెన్ బాగుందికదా?” అంది విమల కనకదుర్గతో.

“అవును. నేనింకా చూడనేలేదు. పొద్దుటేగా వచ్చాను” అంది.

ఏమరి, “అది నన్ ప్లవర్ మొక్క?” అని రెండడుగులు అటు వేస్తూ కనకదుర్గ వొంక చూసింది. ఆమె కూడా వచ్చేందుకు.

యిద్దరూ అటు వెళ్ళారు.

“నే చిన్నదాన్నిబట్టి మీ నారితో చాలా కష్టం జాగ్రత్తగా వుండాలి, కావలసిన వాళ్ళు కాబట్టి చెప్తున్నాను అవిడ మీ చిన్నత్త చాలా వృత్తము రాలె—”

చుట్టలోనే అందుకొని “మొదటి భార్య యెట్లా చచ్చిపోయింది. అంత నడనగా వైరల్ పీవరంటకదా, అవునా?” అంది కనకదుర్గ.

“ఆ మనిషివ్వుడు లేదుగా యెట్లా పోతే యేంగానీ—”

భయంగా చూసి, “ఐతే—” అని అగిఖోయింది కనకదుర్గ.

“ఐతేలేదు గియితేలేదు. భయపడాల్సిదేమీ లేదు. మీ చిన మామయ్య మీ వారూ లేవవ్వుడు పోను చెయ్యండి” అని పోను నెంబరు చెప్పింది విమల.

అంతలో ప్రసాద్ పిలిచాడు. తిరిగి వెళ్ళారు.

“పిల్లైతే మీరిద్దరూ రేపు సాయంత్రం వాకసారి రాకూడదూ?” అన్నాడు ప్రసాద్.

“అట్లాగే వస్తాం” అన్నాడు భావనారాయణ.

మరనటి రోజు సాయంత్రం, “చెల్లెమ్మా పూళ్ళో తెలిసిన వాళ్ళింటికి అట్లా వెళ్ళొస్తాను, అమ్మాయిని తీసుకుని” అన్నాడు భావనారాయణ.

“అయ్యో ముందుగా తెలిస్తే కొర అట్టేపెట్టి వెళ్ళేవారుగా! విజయ్ కూడా లేడు వేళకి” అంది నొచ్చుకుంటూ

‘చెప్పవో వచ్చాను నీటికి. పూరు చూస్తూ వెళ్ళొస్తాం’ అన్నాడు భావనారాయణ.

అరింటికి వెళ్ళారు

పీళ్ళు వెళ్ళేసరికి, విమల ప్రసాద్ అవాకిట్లో పూలమొక్కల్లో చిచ్చాడుతున్నారు. చూసి, గేటు దగ్గరికి వచ్చి లోనకి తీసుకువెళ్ళారు.

భావనారాయణ ప్రసాద్ తండ్రి వాళ్ళ బంధువుల కబుర్లు చెబుతు న్నాడు.

అంతలో పోను మోగింది. విమల అందుకుని విచ్చి, “ఏయసాను

వుందండి" అని రిసీవర్ మీద చెయ్యి అర్పి మూసి, "ఫ్యాక్టరీనుంచి మీకు" అంది.

[వసాన్ లేచి వెళ్ళి అంకకుని వాటా తీసుకువచ్చింది. "అట్లా అంటున్నారా, అదెట్లా వీరవుతుంది? నే నొప్పుకొని పుడే—" అని భావనారా యణ వంక చూసి, "అర్జునుని వచ్చివేసి, వెళ్ళిరావటమే వశుకోండి. ఆంధ్రం ఆవసు. మీరూ గాకూడమా. మా ఫ్యాక్టరీని చూ వట్లు అవుతుంది" అన్నాడు.

"జే" కబుర్లు చెప్పుకుంటూ వుంటూ వెళ్ళిపోతి" అంది విమల.

ఆ యిద్దరూ వెళ్ళారు. వాళ్ళు అటు వెళ్ళగానే, "మావారి సంగతి— విజయకుమార్ గారి వునక కొద్దిగా విన్నామని తెలిసి— అనలు విషయం యేంజో చెప్పకూడదూ?" అంది కనకదుర్గ.

"మీ శుభప్రతిపదగానే ఆయన వారా సరే అయ్యారు. మీరు మావారికి బంధువులట. మీరు వాక పరసవ చెల్లెలు యింకో పరసవ మరదలు అవుతారట. కొన్ని కొన్ని దూరపు వరలు తమిళాషాగా వుంటాయే కదా!" అని చిన్నగా నవ్వి, "మీ పెళ్ళి విజయకుమార్ గారితో అని తెలిసి వెంటనే పెళ్ళికి వచ్చేయడం. కేకపోతే రాకపోతేమో. ఆ పైంలో ఫ్యాక్టరీలో గొడవేదో వుండికూడా—"

మధ్యలో అది, "మొరటి భార్య పేరు సీత—అని విన్నా. ఆమె యెట్లా చచ్చిపోయిందో చెప్పండి ముందు" అంది కనకదుర్గ.

"మీ పిమ్మ యెట్లా చచ్చిపోతారు? ప్రాణం పోయి!" అని చిన్నగా నవ్వింది విమల.

సహజ మరణంకాదుకదా?"

"యేమో. అక్కహత్య అని వినికిడి హత్య కాకపోవచ్చు. వైరల్ పీవరేనేమో—"

మధ్యలోనేఅది, "విజయకుమార్ గారి స్వభావం యెట్లాంటిది?" అంది కనకదుర్గ.

అంకలో వాకిట్లో కొరు ఆగిన చప్పుడు. కారులోంచి వందన దిగింది.

కోసలికొస్తూ, "హలో విమ్మి యింట్లకెల్లి ప్లాడ్ ఐవప్పుడు చెరిగి

కలే యిటొస్తనని నడన్గ నువ్వు గుర్తొచ్చి వచ్చేస్తా” అంది వందన కూచుంటూ.

“యీమె వందన” అని కనకదుర్గవైపు తిరిగి “కనకదుర్గ అసీ—” అంటూ చెప్పబోతోంది విమల.

మధ్యలోనే అడుతుని, “బై యేసీ ఛాన్స్— సెన్ట్ యేన్స్ లో చద్వివ—” అని వందన అంటూండగానే, “హాలో వందనా నేనూ—” అని కనకదుర్గ అంటూంటే, అందుకుని, “హా యే దుర్గీ ది బ్లాక్ గాడెస్ వాటె సర్ ప్రైజ్. యెక్కడా యేమీ పీళ్ళు పీ.కె రిలేటివ్స్” అంది వందన.

“మా వారికి చుట్టూ, యిప్పుడు నాకూ” అని నవ్వింది విమల, అమాంతం వందనా కనకదుర్గా లేచారు. వాకరినొకరు కావలించు తున్నారు. కనకదుర్గ, వందన బుగ్గ పట్టుకుని లాగింది.

“యింకా అప్పటి మిస్సివ్ పోలే పోరీ! అని, కనకదుర్గ జబ్బిమీద గిచ్చింది వందన.

“మా జాయ్ ఫుల్ మీటింగ్ లో విమ్మ చుర్చిపోయినం కదా విమ్మ” అని వందన కనకదుర్గ చెయ్యి పట్టుకుని—యిద్దరూ వాకే సోఫాలో వక్క వక్కనే కూచున్నారు.

“యింతకూ మీరిద్దరూ—” అంటోంది విమల.

“యీ పోరి—” అని వందన చెప్పబోతుంటే—“యీ కర్ర పోరీ” అని అందించింది కనకదుర్గ.

“అలో యీ బ్లాక్ గాడెస్—చిన్నప్పుడు ఐనారేంట్లు మేమిద్దరం క్లాస్ మేట్స్ మి. అద్యరే యింత కాలావిక్” అని విమలవైపు తల తిప్పి, “పీండ్లవి చూపేదానికి వాస్తవా” అంది వందన.

“అత్తవారింటికి వచ్చింది. విజయ్ కుమార్ గారి భార్య. నవవధువు అంది విమల.

“యే విజయ్ కుమార్?”

“మన విజాం కాలేజీ విజయ్ కుమారే” అంది విమల.

“డోన్ట్ కట్ నచ్ టెరిబిల్ జోక్స్” అంది వందన.

“టెరిబిల్ ఐనా గిరిబిల్ ఐనా అది జోక్ కాదు” అంది విమల.

“అదెట్లా జరిగింది విమ్మ. నువ్వేమిట్కి చెప్పలే అంది

వందన.

కనకదుర్గ ముఖం దీగులుగా బండిలోవ యేగో తెలియని భయం గానూ అనిపించింది ఆమెకి.

సక్కకి తిరిగి కనకదుర్గ వంక చూస్తూ, “ఐతే నీకు విజయకుమార్ గురించి యేమీ తెల్లదన్న చూటి చావ్.—” అని వందన మొదలెడితే విమల అందుకుని. “వందనా ఆమె నీ ఫ్రెండు మా బంధువు. విజయ కుమార్ గారి భార్య. యిప్పుడు అనవసరమైన విషయాలు దేనికి? అంతా సవ్యంగానే వుండొచ్చు.” అంది.

“నా ఐ కాన్స్ ప్లేర్— యెమ్మీ ప్లేర్ చెయ్యలేవిది? అలాని యివీల్ నెన్ ని, నా దుర్గ వై ఫస్—దుర్గా విను, చెప్తా”

“వందనా పూర్తిగా ప్రవర్తించకు. నువ్వు చెప్పాల్సిందేమీ వుండను భార్యభర్తలు వాళ్ళ సంగతి వాళ్ళు చూసుకోగలుగుతారు” అంది విమల.

“యూ ఆర్ యె టిపికల్ హజిప్. డోన్ట్ పాపైన్ దింగ్స్” అని కనకదుర్గ పైపు తిరిగి, “నువ్వు పెళ్ళాడీవ మనిషి భయంకరమైన మనిషి. నీ జీవితాన్ని యెంత సీవంగా హెరంగా అయినా చెయ్యగలడు” అంది వందన యింగ్లిషులో.

కనకదుర్గ వాణుకుతోంది. ఆమె కళ్ళలో నీళ్ళు.

చూసి, ఆమె చూట్టూ చెయ్యవేసి దగ్గిరికి తీసుకుని, “డియర్ దుర్గి బట్ వథింగ్ టు వర్రి. ఆ మొదటి భార్య యెవరొ నాకు తెల్లదు. సతీ సావిత్రినో, సతీఅవసూయనో పూర్తిగా అహతైఖీయవది. యు కెన్ మేనేజ్ హీమ్” అని విమలపైపు తిరిగి, “పెండ్లి గిండ్లి లేక వున్నదాన్ని ఖైరానీకోటి అంటున్నవనుకోవద్దు. దుర్గ జీవితం పాడు కాకుండా వుండటాన్నే చెప్తున్న. జరిగిపోయివది జరిగిపోయివది. మేం చేస్తాం! యు హ్యావ్ టు సెట్ హీమ్ రైట్. అందితే జుట్టు వట్టుకొనుడు విజయకుమార్ నేవర్” అంది వందన.

“అందకపోతే కాళ్ళు వట్టుకుంటారా?” అంది కనకదుర్గ

“అదేమో తెలియదుగాని, చేతులు ముడ్చుకుని కూచుంటాడు.”

“నిన్నేమన్నా—”

“అవన్నీ దేనికీ పోనీ”

“మూవారి ఘనత గురించి వివాలిని నరదాగా వుంది చెప్పనే, నేనేమీ

అనుకోను" అంది కనకదుర్గ.

వందన, విజయకుమార్ తం చెయ్యి పట్టుకున్న సంఘటన వివరంగా చెప్పింది—

“ను చెంచ చెప్పి కొట్టించి వాడిలేసి ; యెంతైనా భర్తదా బాధ పడుతుందేమోనని.

వని చునిషి కాఫీ పట్టుకొచ్చింది రెండో సారి.

“లేను నీకు తెల్సువని యిప్పుడప్పుడె చెప్పకు” అంది వందన.

అంతలో ప్రసాదా భావనారాయణా మౌచ్చారు.

విమల లేచి లోనకి వెళ్ళి రెండు విమిషాల్లో రెండు కప్పులు కాఫీ తనే తెచ్చి వాళ్ళిద్దరికీ యిచ్చింది.

భర్త సంగతి చుందే తెలిసినందువ కనకదుర్గ విజయకుమార్ ని తప్పుకు తిరిగింది. యెక్కువగా చిన్న స్త్రీ దగ్గరే వుండేది శోభనం జరగ వందున పడర కూడా అక్కడే. వదిలేసు రోజులుండి పూరెళ్ళిపోయింది.

పున్న పదిహేను రోజుల్లో విజయకుమార్ లేనప్పుడు వందనకి విమలకి పోను చేస్తుండేది. అప్పుడప్పుడు, రెండు సార్లు వాళ్ళు కొడు పంపితే వెళ్ళిచ్చింది.

యీ రోజు శోభనం పూళ్ళో కనకదుర్గ వాళ్ళింట్లో.

చుంచం మీదికి చే తూనే, బ్లాజు హుక్కులు తీసే యత్నంగా విమగ్నమయ్యాడు విజయకుమార్, రెండో చేత్తో వాత్తుతూ.

“ఘంటా తొందర! సగంరాత్రికో వాక రాత్రికో రేటుకి మూట్లాడు కున్నట్లు అగంకి. రాత్రంతా వుంటాను రాత్రి పగలు జన్మంతా వుంటాను” అంది కనకదుర్గ.

“పెద్ది అనుభవం వున్నదానాగా నాకే సరసం నేర్చుతున్నావా? అన్నాడు విజయకుమార్.

“మొగుడూ పెళ్ళాలన్నాక వాకరికొకరు నేర్పరుండా అప్పుడుండా మీరంటే వాకసారి పెళ్ళయినవాళ్ళు. నాకు పూర్వానుభవంలేదు. దీర్ఘో కూడా ప్రీతియన్ యెక్స్పీరియన్స్ కి ఫ్రంట్ లో వుంటుందని తెలివ.” అని చిన్నగా వచ్చింది కనకదుర్గ.

విజయకుమార్ కి చుండుకొచ్చింది.

“బ్లాస్కూలు చదువేనా యూనివర్సిటీ చదువుకూడానా? అన్నాడు శైలికారంగా.

“హైస్కూలు కూడా లేదు చిన్నప్పుడు కాన్వెంటు వదువు” అంది.

“అట్లా చెప్పు. నాతో యెవరూ అన్నేదే ఆ సంగతి”

అతని చేతిని తన చేతులతో తీసుకుంది. వేళ్ళతో పుర్తిస్తోంది.

చెయ్యి తప్పించుకుని, పొద్దుమీదనుంచి చీకట్లు లోపలికి తోసువుతున్నాడు.

అతని చెయ్యి బయటికి లాగేసింది.

“నీ యిదేం సునదగ్గర ధొబ్బాదు” అని బుగ్గ కొరికాడు.

ఆమెకి చక్కటిక్కు తిరిగాయి, అంత కఠింగా కొరికితే. అప్పుకుని, కిలకిలా నవ్వి. అతని బుగ్గ బడంగా కొరికింది.

“అన్నా! నీ బుగ్గా” అని అరిచాడు.

“అట్లా తిట్టవండి — నాకు చదువం వాస్తే అంతేవండీ. యెంత మజాగా వుంటుందిసరన్నారూ — మీకూ తెలుసుగా — అట్లా అంటారేం? పైకి నాటకం — మధ్యలో మా అమ్మ దేరిరి — చాలా పెద్దది మున్న. నేనున్నామగా” అంది.

గుడ్డగా చూశాడు పెదాలూ మూతీ దిగించి.

“చుట్టూ చెయ్యి వేసి దగ్గరికి తీసుకుని అతని చెంపమీద పెదాలు ఆద్దించి —

అనహాసంగా నోర గంట గడిపి — గదిలో వదుకోలేక గది బయటికి వెళ్ళాడు, విజయకుమార్. ఆమె తండ్రి పరామర్శించాడు. ‘మధ్యలో వీడి కాపలా యేంటిక్కడ’ అప్పుకుని చివకి వచ్చేశాడు.

యేదో పుస్తకం చదువు కుంటోంది కనకదుర్గ.

“యేం పడుకోలేక?” అన్నాడు.

“మీకోసం యెదురుచూసన్నా. కలిసి పడుకుందాం” అని దగ్గరికి తీసుకుని చెయ్యి వేసుకుని పడుకుంది.

విజయకుమార్, లేచి కాల్తో లాగిపట్టి నిమ్మి చెదామడా బూతులు తిట్టాలనిపించింది గానీ తమాయించుకున్నాడు.

మిగతా రెండురాత్రులూ శాంతంగా వుండిపోయాడు. ‘యిక్కడ కాదులే నీ సంగతి తేల్చుకొని అక్కడి కొచ్చినా’ అనుకున్నాడు.

నాథుగోరోజు పుదయమే బయల్దేరి హైదరాబాద్ వచ్చేశాడు.

ఆ తరవాత కొద్దివారాలకే కావరానికి వంపించారు.

వాచ్చాక మొదటి రోజున రాత్రి గదిలో ఆతను మొరటుగా ప్రవర్తించబోతే “నాకు అట్లా చెయ్యటం యిష్టం” అంది పుత్తాహంగా.

ఆమె కళ్ళలోని చురుకుదనమూ కరుకుననమూ చూసి కొంత జంకు తున్నాడు.

ఆమె వాంటిభాగాలు — తొడలు, చనుకట్టూ — అతనికి బాగా కోర్కెగా అనిపిస్తున్నాయి.

సిగరెట్ పీకతో, చనుగుబ్బ పుబ్బుమీద చిన్నగాకొల్పాడు. “హీ-హీ” అని వవ్వింది. శృంగీపాటువికప్పపుచ్చుకుని.

ఆతను రెండో సిగరెట్ చుట్టించు కున్నప్పుడు — కబుర్లు చెబుతూ వేళ్ళతో ఆ సిగరెట్ అందకుని అతని బుగ్గకి అనిచబోయింది.

అదిరివడి, “వాసి బ్రెమ్మరాక్షసి లంజా” అని అరిచాడు.

“ఎచ్చా అగండీ, భగే మజాగా అనిపిస్తదండీ మీకూతెలుసుగా” అంది.

ఐదో రోజున వాంట్లో బాగోకపోతే — విన్నదాన్నిబట్టి అనుమాన మొచ్చి, వందన దగ్గరికి వెళ్ళి చెబితే; ఆమెకి తెలిసిన డాక్టరు దగ్గరికి తీసి కెళ్ళి విజయకుమార్ విషయం చెప్పి, వీడినేమొ పెన్ట్ చెయ్యమంది. డాక్టరమ్మ పెన్ట్ చేసి అదేవని నిర్ధారించి మందులు యిచ్చింది.

ఆ రాత్రి — యెప్పటిలాగే పొద్దుపోయి వాచ్చాడు — అదీ మందు పార్టీ నుంచి.

“నాకు వాంట్లో బాగాలేదు తాకకండి” అంది.

బలవంకం చెయ్యబోతే, “మవ్వు అంటించిన రోగాలే. కివ్ మెవే” అంది.

“నాకు రోగాలుంటే నాకు అనారోగ్యంగా వుండేదిగా” అన్నాడు.

“అదేమో నాకు తెలవదు. డాక్టరు చెప్పిన సంగతి అది” అంది.

“యెవడా నా కొడుకు?”

“మీ కింతకుముందే కొడుకులున్న సంగతి నాకు తెలవదు” అని వవ్వి, “డాక్టరమ్మ చెప్పింది. డాక్టరయ్య దగ్గరికెళ్ళమంటే అట్లాగేవెళ్తాను” అంది.

ఆమెకి కొస్త అరోగ్యంబాగయ్యాక దగ్గరికిచేరితే, “నిరోధనాడండి” అంది.

“చదా. అయ్యన్నీ వేసుకుని అనుభవించేదేంటి” అన్నాడు.

“మరి లేకపోతే మీ రోగాలు నేను అనుభవించాలి” అంది.

మునుగెట్టుకుని మువగదీసుకుని వడుకున్నాడు.

“నాకు అవసరంగా అవిపిస్తాంది” అంది,

“మరి బెట్టునరి పోయావుగా?” అన్నాడు వుత్సాహంగా,

“నేనూ బయట తిరుగుతాను రోగాల్లేవి వాకరిద్దరితో” అంది.

“తాబి వోలస్తాను”

“నాకూ చాతనవును. కాగా నువ్వొలిచిన తాబి నాకీ చూపిస్తాను”

అంది.

“నీ వరువే పోతంది” అన్నాడు,

“యంతకంటే వరువుపోయినా వర్లేదు. ఫలానా విజయకుమార్ పెళ్ళాం యిట్లా తిరుగుతాంది అని నలుగురూ చెప్పుకుంటారు. అది మీకు ఘనతగా అనిపించేట్లుంటే సరే”

“నీకు విడాకులిస్తాను. పో”

“యివ్వ. యివ్వే మనోవర్తి డబ్బులివ్వాలి నీ ఆస్తిపూయని బట్టి. దాంతో దర్జాగా బతుకుతాను. లేకపోతే నీలాగే రోగాలింకిపోని మంచివాణ్ణి పెళ్ళి చేసుకుంటాను. కాదంటే వో చవటని వుంచుకుంటాను” అంది.

“యెంతకీ తెగించావే! నిన్ను గోళ్ళూడగొట్టి మూలబెట్టి వుంటే చచ్చినట్లు వడుండువు”

కనకదుర్గ తండ్రికి డబ్బుకి లంకె. వాకవట్టాన యెవరికీ యివ్వలేదు. “వున్నదంతా అమ్మాయికేగా — అబ్బాయికి అవసరం అయినప్పుడు తీసుకుంటాడులెంకి. ప్రస్తుతం వగడులేదు, అంతా ఖామే. వేళచూసి అమ్మాయి. లేకపోతే నగనికి నగం వస్తం అవుతుంది” అని, యేమీ జారాదలలేదు.

“రాచ్చు తిరుగుళ్ళు మానెయ్యండి. మీ ప్రతాపానికి నేను చాలైంది. అడ్డమైన చోటా పొర్లిరావటం దేనికి?” అంది

“మక్కిలిరగదంతాను”

“అప్పుడు నా ప్రయత్నం పూరుకోరు. మీ మక్కిలిరగదంతారు. మీరు తిరిగే రాచ్చుముండలు మీరు చస్తే ఆ కిరాతకుడు చచ్చాడు పీడా విరగడైందని అనుకుంటారు.”

“నీ పీక నులిమి—”

“అది నేనూ చెయ్యగలను. వొక్కబొట్టు చాలు. పిచ్చి వేషాలెయ్యకండి. సీతకరంట్ల సంగతి బయటపెట్టి పట్టటాలవెనక పెట్టిచగలను” అంది.

ఆశ్చర్యంగా చూసి, అంతలోనే తేరుకుని “చాలాకుపీ లాగినట్లు న్నావే! బ్లాక్ మెయిల్ చేస్తూవా? మీతో యేనాటికైనా ప్రమాదమే విన్ను హతమార్చి —”

“అట్లాగే. మీతో నాకూ యేనాటికైనా ప్రమాదమే. సీత కరంట్ల వంటి సంగతులు వందవకి తెలుసు. వందవ జోలికెక్కారంటే — ఆ తరువాత మీరు ప్రాజాంతో బతికుండ గుర్రమకుంటే నరే — మీ యిష్టం”

నిలువుగుడ్డెనుకుని రెండు నిమిషాలుండిపోయి “నీకు వందనెట్లా తెలుసు?” అన్నాడు.

“కాన్వెంటులో క్లాస్ మేట్స్ మీ. క్లోజ్ ఫ్రండ్స్ మీ

“గుడ్లు మిటవరించాడు. మూతి విగించాడు.

“చూడండి నేను సీతనికాదు. ప్రాజాంతు తీసుకుని చచ్చిపోవటానికి. కనకదుర్గపి. ప్రాజాంతు తియ్యగలవాన్ని. చొకవేళ మీరు నా ప్రాజాంతు తియ్యటం జరిగితే — ఆ తరువాత మీరు ప్రాజాంతో జటిలివుండరు. కనీసం జీవితాంతం పట్టటాల వెనక వుండిపోతారు. మీ సంగతి తెలివక చేసు కున్నాను. నా తడాఖా తెలివక మీరు చేసుకున్నారు. మీరు దాకొస్తే యే గొడవా వుండదు. లేకపోతే యీ నివకదుర్గ తడాఖా చూస్తారు. మీరు సీతా వతిగారు కాదు, దురాకుమార్ గారు. చువన్నూర్తిగా అనుకుంటు దాంపత్యం కోసం ప్రాకులాశత న్నాను. సాద్యం కాకపోతే మిమ్మల్ని నాశనం చెయ్యకండా నేను నాశనమవును. ఆపైవ మీ యిష్టం” అంది తాపిగా.

విజయకుమార్ మందంమించి లేచి వెళ్ళి, కుర్చీలో కూచుని, కాళ్ళు కుర్చీలో పెట్టుకుని, మదురు మోకాళ్ళమీద అనించాడు. యితరుల కళ్ళలోకి నీళ్ళు తెప్పించటం తప్ప తన కళ్ళలోకి నీళ్ళు రావటం తెలియని విజయ్ కుమార్ కళ్ళలోంచి తడి పులికింది.

111

గత మూడు నెలలలో, అంకిసిడు తనను తానుగా మళ్ళీ బయటి ముఖం చూడలేదు. వశినే అప్పుడప్పుడు సాయంత్రాలు కారులో ఆలాయెటైనా

మూడు రోజులనాడు బహిష్టు అయిన రోజు వళిని డాక్టరు దగ్గరికి వెళ్ళి తను పెగ్గింటేమో పెన్ట్ చెయ్యమంది లక్షణంగా అవుతూనే ఉన్నావుగా. అవకపోకే నరే యింజక్షన్ విస్తాగా అంది— “అట్లా కొడు డాక్టర్ వాక్కుసారి పెగ్గిన్నీ వచ్చినా వొకటి రెండు నెలలు అవుతానే వుంటారుగా! నేను పెగ్గింటే కొదవి రూఢిగా తెలవాలి” అంది.

“యీ ప్లేజిల్ శంకరుడిగా చెప్పాలంటే చాలా పెన్ట్లుచెయ్యాలి. దేనికీ వళిని యిట్లా అనుకున్నావు?” అంది డాక్టరు.

“అది స్పీట్ ప్లేజింటే స్క్రెట్. తరవాత యెనాన్స్ చేస్తాను. పెన్ట్లు చెయ్యండి” అంది.

పెన్టులన్నీ చేయించుకుని పెగ్గింటే కొదవి నిర్ధారణ విన మరసటి రోజువ అంకినీడుతో కలిసి కాశ్మీర్ కి బయల్దేరింది.

మూడో నెలలు అనుక్షణికం కలిపి గడపాలవి నిర్పయించుకుంది. యే జాగ్రత్త చూ తీసుకోవలసివచ్చింది.

అంకినీడుకి చాలా సంతోషంగా వుంది. తన ఆస్తి అంతాపోయినా ఆ బాధ మర్చిపోగలుగుతున్నాడు.

“వళిని నేవంటే నీకింత యదవి తెలవదు నుమా యంతవరకు!” అన్నాడు వాకరోజువ.

“బుద్ధి సరిగా వుంటే తెలివేది. విశ్వానికి మరీ అతిదేంలేదు. భార్య భర్తలం. అంతవంటే యేముంది!” అంది.

కాశ్మీర్ వెళ్ళి నలభయ్యే రోజులు గడిచాయి. నెల తప్పింది. మూడో నెలవరకూ అక్కడే ఆలా గడపాలవి విచ్చించుకుంది వళిని, యింటినుంచి యేప్రెల్ లో బయల్దేరివచ్చింది.

112

యీ మే నెల వెన్నెల రాత్రి. అనంతరెడ్డి స్వప్నరాగలీలల కొలిరేయి.

రాత్రి యెనిమిది. మేయరకం కోరారంగు నూరో సంబర దోవతి మీగడరంగు నీయ్య- జాల్పా—అనంతరెడ్డి, హరనాధరెడ్డి కాపేజ్ లో వా.

విమిషంలో యెన్నో విమిషాలను లెక్కిస్తూ వాలు కుప్పలో వడుకున్నాడు. అటుగా మంచం, పుల్లెలతోనిండిన దుప్పటి, గోడలకి చిత్రలేఖనాలు అతనికి చిత్రలేఖనం అంతగా తెలియదు. అభిరుచి లాంటిది వుంది. వాటిని చూస్తున్నాడు గానీ అతడి కళ్ళలో స్వప్నరాగలీన కనిపిస్తోంది. ప్రతి నవ్వడి ఆమె అడుగుల నవ్వడిగా భ్రమ.

అంతలో—

నావరా కడులాడే సరోవరంలా నవ్వడి లేకండా ఆ పాదాలు లోపలికి—

పూదారంగు ఆకులూ పూలూ తీగలూ వున్న తెల్ల చీర. తెల్ల బ్లౌజ్ పొట్టి చేతులు, పెద్ద పెద్ద తలంటి అరవిడిచిన జాబ్బు. నుదుటా పాపిట మొదట్లోనూ కుంకుమ. కళ్ళకి కొడుక, వొంటిన వగలే లేవు. రెండు చేతులకి రెండు నన్నటి పూదారంగు గాజులు. వల్లపూసల సూత్రం. చందనం పరిమళం.

చూడగానే అనంత్ రెడ్డి గుండె జరి తరంగిణిలా చలించింది.

అతను లేవబోతే — వల్చని విళ్ళబ్బపు నవ్వుతో తడిసిన కళ్ళతో మెదలతో వొడ్లన్నట్లు ముంచింది : కుప్ప వెనక ప్రక్కకి వెళ్ళి వొంగి అతని ముదిటిమీద పెదవులు అద్దింది—తమలపాకుమీద మందారపువ్వు రాలినట్లు.

అతని చెయ్యి అందుకుని పైకి కదిపింది. లేచాడు. అతని చేతికి తన చేతి వేళ్ళు కలిపి అవతలి గుమ్మంలోంచి వడిచింది, గుమ్మం అవతలవచ్చి కం చచ్చికకి యీరువైపులా మొక్కలు చెట్లు—మడుగుగా.

“అన్నీ మునింట్లోనే ఐతే మారనాథ బాబాయికి కోపంరాదూ, తన కాబేటి మర్చిపోయానువి” అంది, క్రితం రోజు మాటల సందర్భంలో. గ్రహించి యిక్కడ యేర్పాటు చేశారు. అటు ప్రక్కన బంగళాలో, వాళ్ళమ్మా, సిమ్మి బాబాయి కదితరులు. వాళ్ళ పిమ్మి, వగలతో ముస్తాబు చెయ్యబోతే, “రోహపు వస్తువులు గుచ్చుకోవా పిమ్మి!” అంది స్వప్నరాగ రిన. “మీ బాబాయి లక్షణాలు అభినవట్లున్నాయ్!” అని వక వకా నవ్వింది ఆమె.

వచ్చికలో కూచున్నారు.

అనంత్ రెడ్డిని కన్నార్పకండా చూస్తూ. “మిమ్మల్ని బట్టల్లో చూడలే దెన్నదూ. ఆమ్మ కోభను పెళ్ళికొడుకులా వున్నారు! మనపారా చూస్తూ

వుండిపోయానంటే మనసు కొంటే తనానికి పోతుంటే మోవవిపిస్తోంది” అంది.

“నానీ గుప్పు శోభనపు పెళ్ళికూతురిలాగా లేవు. నిక్క శోభనపు పెళ్ళికూతురిలాగా వున్నావు, పెప్పటిలాగా—ఆజ్ఞాంతం యిట్లాగే వుండే లాగా” అన్నాడు ఆనంత్ రెడ్డి.

చిన్నగా నవ్వింది. అదే నవ్వుడి. పెండ్లి జాబ్లో యింకాలో కొట్టుకున్న గుర్రవాళ్ళ నవ్వుడి—వచ్చిమీదికి, వెన్నెల్లోకి, చెల్లెల్లోకి, ఆకలి గుండెల్లోకి.

“స్వప్నా”

మందుకి జరిగాడు ఆమె ప్రక్కకి.

ఆమె చేతిని అంచుకుని ఆకేతిలోనూ చేళ్ళమీనా పెనాలు అద్దాడు. రెండో చెయ్యి, వెన్నెల్లో పెరుస్తున్న ఆమె పాదాలమీద వేళాడు. కాళ్ళ పైకి లాక్కుంది. కదలికకి చీక జరిగి—తెల్లని పాటిన్ లోపావడా పైకి జారి—పక్కలు. పసిమిరంగు. నూగడలాంటి వెంటుకలు.

“యారోజు వెనక యెన్ని రోజుల విరీక్షణో కదా!” అంది.

“యెన్నో రోజులు మాత్రమే కాదు. యెన్నో నమద్రాల ఆనకలి విరీక్షణ వాక్కు సారి అనిపించేది. రిసెర్చి వాదిలేసి అమాంతం రావాలని” అన్నాడు.

“మీ స్థితి నయం. నాకు రిసెర్చిలో మునిగిపోవటమూ లేదు. అనుభవం కోసం చరిత్రపించే అనుభూతితో—”

“రిసెర్చి పూ రిచెయ్యవా?” అన్నాడు.

“చెయ్యాననిపిస్తే యీపాటికి ఐపోయేదే. ఆసక్తి లేదు” అంది.

ఆమె కాళ్ళు — మధ్యలో మంచురాలిన కాటుకపువ్వుల్లా, చల్లగా కేటిగా స్వచ్ఛంగా ముత్తుగా.

యిద్దరూ వచ్చి క మీదకి వారికి పడుకున్నారు ప్రక్కప్రక్కన.

ఆకలి చేతిపీద చేతివేళ్ళతో స్పర్శిస్తోంది ; రెండో చేతివేళ్ళు వచ్చని వచ్చికుని విమురుతున్నాయి

కమరెప్పలు నాగ్గింది. రెప్పల క్రింద; నీలం కొండలు, లోయలు మంచు పర్వత శిఖరాలు, నమద్ర కెరటాలు, నీలం జ్వాలలు, ఆనంత్ రెడ్డి

“ఆనంత్” అంది.

“స్వప్నా”

“నా యీ జీవితం యిలా అనంతంగా సాగిపోతూ వుండిపోవాలని—
అనంత—అనంతంగా అనంతంలో లీవమై—”

“నాకింత ఆదృష్టం! నువ్వు రౌరుణ్య దేవతవి” అన్నాడు.

“కారుణ్యమే! వుంది దీన్నో! అనురాగ పరస్పరాదీనత” అని స్వప్నాకి
తిరిగి, అతని చెంపలకి చేతులు అద్దించి. పుట్టొడి అద్దినట్లుగా అనిపించింది
అతనికి.

“గిటార్ తెచ్చారు కదూ?” అంది.

“ఎంటావా? యెప్పుడూ వివనేలేదు—” అన్నాడు.

“ఎవకపోవటమే బిటి!”

“ఫంక్షన్స్ లోనా! ప్రత్యేకం నీ కోసం నీ మాక్కదానికే వినిపించాలని
యెంతగా ఆఫీసిడో? తెలుసా!”

“అన్నాళ్ళు ఏదీలో—మాక్కసారై నా గిటార్ చేతపుచ్చుకు రాలే
దేం మరీ!” అంది.

“యేదో తెలియని విడియం. పెళ్ళికి ముందుగా చొరవగా ప్రవర్తించా
ల్సిందే—”

“గిటార్ వినిపించటానికి కూడానా!”

లేచి లోనో వెళ్ళి గిటార్ తెచ్చాడు. యెక్స్‌క్రిక్ గిటార్. లోనో
ట్రాన్సిస్టర్లెక్ట్ బ్యాటరీ వుంది.

మొదటి మీటు— చివరావ కొమ్మ వొంచి వొడిలినట్లుగా, అన్ని
శంక్రతునూ అన్ని వేళ్ళతో వాకేసారి మీటినట్లుగా.

విడిస్తున్న సరోవరం కలలో కలవరించినట్లు — స్వప్నరాగలీన.
హృదయం జలజడించింది.

అతను రకరకాల బాణీలు వరికిస్తున్నాడు. జాజ్, మెక్సికన్ ట్రైజిల్
బీట్, అరబిక్, హిందుస్తానీ....

పచ్చికని నీ— రుతున్న ఆమె అరిచెయ్యి. వెన్నెలను తాగుతున్న
ఆమె కళ్ళు. అనందాన్ని వింపుకుంటున్న ఆమె మనసు, గాలిని పీల్చుతున్న
ఆమె చర్మం. సంగీతాన్ని శృతిస్తున్న ఆమె హృదయం— ఆ గిటార్
ఎంటూ ఆమె—యింకా వొత్తడిగా యింకా గాఢంగా యింకా లోతుగా
ఫీణానాదంలా సితార్ విశ్వనంలా తాదాత్మ్యపు లోలోతుల్లో— ఆమె కళ్ళ

అటాయటూ అడ్డంగా వూపింది.

గిటార్ అనంతాన్ని చేరలేదు. అది గిటార్ వాద్యపు పరిమితి. దేని పరిమితి దానికుంటుంది. వీణ ధన్యులా మోగలేదు.

“అనంత” అంది. ఆ గొంతులో తీవ్రపుటొత్తికి.

అది, “స్వస్నా” అంటూ గిటార్ కిందపెట్టి, ఆమె వక్కనకూర్చుని ఆమె పొట్టమీద అరిచెయ్యి అన్నాడు. ఆ చేతిమీద తన చెయ్యి వేసి తన పొట్టమీద ఆతని చేతిని జరుపుకుంది. పైకి జరుపుకుని వక్షంమీద ఆచేతిని అదిమి— కినురెప్పుడు వచ్చింది.

అతను లేచినట్లుగా కదిలి, వొక చెయ్యి ఆమె వీపు కిందినుంచీ రెండో చెయ్యి మోకాళ్ళకి తొడలకి చుద్య కిందనుంచి దూర్చి ఆమెని పైకి లేవనెత్తి — అంతే వక్షమన్నాడు. నవ్వుతో కడివిన పెద్యాలతో కళ్ళ లోంచి అనురాగపు చల్లని ఆమె అతని చుట్టూ అవరించింది— చందనం పరిమళంతోపాటు.

మంచం మీద వడుకోబెట్టాడు.

దిండుమీద తల వొక చెయ్యి వక్కమీద, వొకచెయ్యి పొట్టమీద. కాళ్ళూ పాదాలు వ-కదానమీద వొకటి.

మంచంమీది చుట్టెలన్నీ గొంగుచేపి ఆమె పొటనుంచీ వొక్షంమీదా పొట్టమీదా వోళ్ళోనూ పాదాలమీదా తీస్తూ— వొంగి ఆమె పాదాలు చుద్దు పెట్టుకున్నాడు.

చేత్తో అతని జబ్బు వట్టుకుని పైకి లాగింది. వక్కగావొచ్చి మంచం అందు మీద కూచుని ఆమె కళ్ళలోకి చూస్తూ, “స్వస్నా” అన్నాడు తనవ్వయంగా.

“పూ—” అంది.

“యొక్కడ నేర్చుకున్నావు, “పూ” అని అట్లా అవటం?” అన్నాడు.

“యొక్కా నేర్చుకోలేదు. గొంతే అంత, యిప్పుడు మార్చుకోవా లన్నా మారదు సుమీ” అంది.

కలవరపడిపోయి, “నా నృద్దేశం అదికాదు. నువ్వు— పూ—అని అట్లా అవటం యెంత బాగుంటుందో మాటల్లో చెప్పలేను. యేదో అపూర్వ మయిన నాయిద్యం— యేదో నింత సంగీతం వలనట్లుగా వుంటుంది” అన్నాడు.

“వూఁ”

“అబ్బి. నువ్వు అట్లావూఁ—అని అంటూంటే వోవలేను” అన్నాడు.

“వోవలేకపోతే వోవకండి” అని చిన్నగా నవ్వింది

“ఆ నవ్వు కూడా—”

“అదీ వోవలేనంటాడు!”

“అట్లా నువ్వు—”

“నన్ను వోవలేనంటారు యేదీ వోవలేని నా అనంత— అని అతని భుజాలపట్టు చేతులు అన్ని కిందికి వచ్చుకుంది. వారికి—

అమె పెదాలమీద అతని పెదాలు తొలిముద్దు.

అతని పెదాలను నాలిక కొనతోతడిమి, పెదాలకి బిగించి— యేదో ధార పెదాలలోంచి నోట్లోంచి గొంతులోంచి వరాల్లోంచి నెత్తుల్లోంచి—

అతని పీపు చుట్టూ చేతులు తిప్పింది,

వొకరినొకరు పెనవేసుకుని అటూయటూ దొర్లి.

అమె స్తనాలపొంగి వొక హుక్కు తెగింది.

అతని ముఖం, అమె కంఠం దిగువగా వక్షంమీదా జబ్బలమీదా—

అమె పెదాలు అతని పెదాలను వెతుక్కుని — యీ మాంస కండ రాలలోంచి, వరాలలోంచి యేదో సంగీతపు ధారలాంటి మాధుర్యపు ధార ప్రవహించి నెత్తుల్లో కలిపే, నెత్తురు పొంగులెత్తి— అమె కాళ్ళు అతని పడుం చుట్టూ మెలితిరిగాయి.

కొద్ది నిమిషాలకి—

పాలు విరిగినట్లు బిట్ట వెలిసినట్లు; అతనిముఖం బీతిచెందినట్లుగా కంపించింది.

పొంగిన పాలమీద పీక్కుచల్లి నట్లు జాబిలి మట్టిపెళ్ళలా రాలినదీనట్లు, అమె ముఖం కుచించుకుపోయింది.

పావుగంట.

బలహీనంగా కొట్టుకుంటున్న యిరువురి గుండెల చప్పుడు స్పష్టంగా వినిపించేటంత విశృంభంగా మనమయి.

మరో పావుగంట.

తలవిడిచి తీక్షణంగా చూసి, అతనివొళ్ళో—చెయ్యివేసింది.

రెండు నిమిషాలు.

సంచలనముగా ప్రక్కగా మువ్వగడిమివేసి వదులుకుంది. ఆమె కళ్ళలో నీళ్ళు,

అతను మంచంపైరెండో అంచుకి తిరిగి వదులుకున్నాడు. ముఖం నూనెతో వాడిలింది.

అలా రెండు గంటలు గడిచాయి.

నిద్రువుగా జరిగిపోతూవున్నప్పుడు తిరిగి అతని పీపుచుట్టూ చెయ్యివేసి తనవైపుకి తిప్పుకుని చెంపకి చెంప అనించి “అనంత్” అంది.

దుఃఖం అతని గొంతుంచి పెల్లుబికింది. అతని పెదాలమీద అరి చెయ్యి వేసి అడిమి. “మీరు అలా యిద్దై పోతే నేను భరించలేను” అంది. “స్వప్నా నాకు బతకాలనిలేదు. చచ్చిపోతాను. అత్యుపాత్య చేసుకుంటాను. బతికే ఆర్థిక లేదునాకు” అతనిగొంతు జీరవోయింది. కళ్ళలో తడి వుండింది.

చూపుడు వేలితో కళ్ళతడి తుడిచి, పైకి జరిగి మదుటిమీద పెదాలు అద్దింది. అతను కిందికి జరిగి ఆమె వక్షంలో ముఖందూర్చి వెక్కి వెక్కి వదులుకున్నాడు. అతని పీపుమీద చెయ్యివేసి అనునయిస్తున్నట్లుగా చిన్నగా తట్టింది.

“యే దాక్షర్మీ కనుక్కోలేదా?” అంది.

“యిట్లా అని నాకు తెలియదనలు”

“మరి?”

“వదిలన్నెండేళ్ళ నుండి ముఖ్యంగా వదిలేను వదహారేళ్ళ నుండి రకరకాల అలోచనలు పూహలు — కొన్ని కొన్ని బొమ్మలు నివిమాలి చూస్తున్నప్పుడు యిట్లాకాదు, నడనగా లేచి వెళ్ళాల్సివస్తే జేబులో చెయ్యి పట్టుకుని నోక్కునట్టి వెళ్ళాల్సి వచ్చేది. యిట్లా యెందుకైవదో—”

“మరి?” అని, అతనిని దగ్గరికి తీసుకుని పెదాలకి పెదాలు కలిపి....

అదే మాధుర్యపు ధార, సంగీతంలాంటి మాధుర్యపు ధార. సంగీతం నెత్తురుగా, నెత్తురు సంగీతంగా, సంగీతపు నెత్తురు, నెత్తురు సంగీతం, తేనెలా మారి నరాలలోకి ప్రవహిస్తున్నట్లు—

చేతుల్లో కాళ్ళతో పెదాలతో కళ్ళతో స్తనాలతో వాలికతో వేళ్ళతో కదలికలతో అతనిని రెప్పగొట్టింది. అతను వుద్వేగంగా చలించాడు. కానీ—

ఆ చలించు ఆ వుద్రేకం మనసులో ఛాతీలో అగిపోయింది.

వాకచేత్తో వాడిలివ నుడటిమీదా. రెండోచేత్తో — కవతపా బాదు కున్నాడు. తటాలున తన రెండు చేతులతో అతని చేతుల్ని పట్టుకుని “స్టిక్ మీరు బాధపడకండి. మీరు బాధపడటం నేను సహించలేను” అంది.

బాదు నిమిషాలు

“యంతకు ముందుకూడా యింతేనా?” అంది.

“మవ్వతప్ప నాకెవరూ తెలియదుస్వప్నా” అని బావురుచున్నాడు.

వోదార్చుతూ, “వెవక వుద్రేకంపడినప్పుడు యిలా కాదన్నారు.”

అంది.

“అది పూహల్లో. మనుషులతోకాదు. నాకెప్పుడూ యెవరూ తెలియదు. విన్నూ చూసినప్పటి నుండి నా మనసంతా నిత్యం నిండిపోయింది....” అని వాక క్షణం ఆగి, “నేను వ్యర్థజ్ఞి, నీ జీవితాన్ని నాశనం చెయ్యను. విడాకులు తీసుకుందువు....”

అతని నోటిమీద చెయ్యి అదిమి, “యేవో కారణం వుంటుంది. రేపూ యెల్లాంటి ప్రయత్నిద్దాం. యిలాగే జరిగితే — సిటీలో నిశ్చణిల్ని సంప్రదించుదురు”

“యింకా నీ హృదయంలో నాకు చోటుందా స్వప్నా!”

“నా హృదయంలో మీకు చోటేవిటి — అర్థంలేని మాట! యీ హృదయం మీది ఎప్పుడైందో అప్పటినుంచీ యెప్పటికీమీదే. యిది అనంత హృదయం” అంది.

ఆమె వక్షంలో తలదూర్చి వెక్కివెక్కి వదులున్నాడు ఆమెకళ్ళలో నీళ్ళు. అతనికి తెలి ఎవరూ తుడుచుకుని అతని చురుకే మీద పెదవులు అడ్డి పీపుమీద చెయ్యివేసి “యిక విద్రపోదాం యిబాల్లికి” అంది.

గోడమీద దాదా ఫొటోగ్రాఫులాగా, మంచంమీద వాళ్ళిద్దరూ.

ఆ తరవాత రెండు రాత్రులుకూడా అంతే. అతను పూట ప్రయాణం అవుతుంటే, ఆ మానసిక స్థితిలో వాంటిరిగా వెళ్ళటం భయం అనిపించి “యిద్దరం తిన్నగా సిటీకి వెడదాం రేపు. మా వాళ్ళతో హనీమూన్ కి వెళ్ళాలనిపిస్తోంది — అని చెబుతాను” అంది.

అంతకుముందు వాళ్ళ హరనాధబాబాయి హనీమూన్ మాటె తిడే “సంప్రదాయకంగా అన్నీ యిక్కడే జరిపించండి పాలు తేనె జాబిలీ అన్నీ యిక్కడే వున్నాయిగా” అంది.

మరనటిరోజు బయల్దేరి నీటికి చేరుకున్నారు.

యీ సమస్య గురించి శ్రీవత్సవి అడుగుతావని అనంతరెడ్డి అంటే, “దయచేసి తెలిసిన వాళ్ళని యెవరికోసూ అవకండి. యీ పూళ్ళో డాక్టర్లని కూడా అడగొద్దు యే బోంబేనో వెడదాం” అంది. రెండు రోజుల తరవాత బొంబాయి ప్రయాణం. కూడా వెళ్ళింది. ఆతనిని వొంటిరిగా నొదలాలంటే ఆమెకు భయంగా వుంటోంది.

యెవరిని సంప్రదించాలో తెలుసుకోవటానికి నాలుగు రోజులు పట్టింది.

“పుట్టుకనుండి చిన్నప్పటినుండి ఐతే వేరే సంగతి. కాగా పిజియో లాజికల్ గా మాకేమీ లోపం కనిపించడంలేదు. మావనక వైద్యులకి చూపెట్టండి—” అన్నారు ముగ్గురు చిపుణాలు వరస్పరం సంప్రదించుకుని.

నొకకనిక చూపెడితే, “మీరు మావనకంగా చాలా నార్మల్ గా వున్నారు. అట్లా జనగటానికి తగిన అంశం కనపడటంలేదు” అన్నారు — మూడు వారాలపాటు వ్రచ్చులతో పరిశీలనలతో హింసించి.

మరో ఆతనికి చూపెడితే, “వలానా వ్యక్తిని సంప్రదించండి” అని చెప్పాడు.

వారం రోజులు వరసగా వ్రచ్చించి, వివరాలుఆడిగి, చివరికి, “మీరు మీ భార్యలో మీ తల్లిని చూస్తున్నారు. దీన్ని యాడివన్ కాంప్లెక్స్— అంటారు. మీ అమ్మ అంటే మీకు యిష్టమేనా?” అన్నారు.

“అమ్మ అంటే అందరికీ యిష్టం వుంటుంది, కొందరికి బాగా యెటాచ్ మెంటు కూడా వుండొచ్చు అంత మాత్రంచేత అది ఆ సమర్థతని ప్రోగ్రాడుతుందా?” అని అడిగింది స్వప్నరాగలీన.

“ఆతని తల్లి రూపమూ మనమూ మీరాగా వుండివుంటుంది. అట్లా వున్నప్పుడు....”

“యిద్దరికీ యెందులోనూ పోలికేలేదు” అన్నారు అనంతరెడ్డి.

“సర్వసామాన్యంగా జనం యాడివన్ కాంప్లెక్స్ గురించి అనుకునే లాగా యెటాచ్ మెంట్ ని కాంప్లెక్స్ ని నొకటిచేసి అనగాహన చేసుకోవటానికి యత్నించారు. ఆ వైద్యుడు.

యింకో నాలుగురోజులకి మరో వైద్యుడికి చూపెడితే .... వారం రోజులు, చిన్నప్పటినుంచీ జీవితంలోని అన్ని అంశాలూ నోట్ చేసు!

విశ్లేషించాడు.

స్వప్నరాగలీలకి తల్లికంటే తండ్రి, బాబాయి యెక్కువ యిష్టం, అనంతరెడ్డికి తల్లికంట్రులిరువురూ సమానంగా యిష్టం. వివరీతమైన యెటాచ్ మెంటు లేదు. అతనికున్న ఆటువంటి అనుబంధం వాకేవాకటి. అది స్వప్నరాగలీలతో, అదీ అమితంగా.

యీ వైద్యుడు అతనిని అడిగి అడిగి అన్నీ తెలుసుకుని, సైకో యెవలిటిక్ ప్రోసెస్ లో కొన్ని అంశాలు రాబట్టి తదితర విధాలద్వారా మరి కొన్ని విషయాలు రాబట్టి చివరికి అనంతరెడ్డిని అడగటం మాని— స్వప్న రాగలీలని వొంటరిగా కూర్చోబెట్టి వాళ్ళిద్దరి పరిచయాల దగ్గిర్నొంచి అన్నీ విషయాలూ అతి సూక్ష్మ వివరాలతో సహా చెప్పించుకున్నాడు. అవన్నీ నోట్ చేసుకున్నాడు.

“యదంతా ప్రోసెస్ చేసి వాదారికి తెచ్చిచూడాలి. మీరు వాకవారం అట్లా సైట్ సీయింగ్ కి యిచే పెన్డర్స్ నార్తకి వెళ్ళిరండి అన్నాడు.

వారం తరవాత తిరిగి వెడితే, అనంతరెడ్డిని వొంటరిగా కూర్చోబెట్టి “మీకు డివినిటీ మీద వచ్చుకం వుందా?” అన్నాడు. “వచ్చుతాను ప్రత్యేకం తెలియదు. నాస్త్రీకుట్టి కాదనుకుంటాను” అన్నాడు. ఆ తరవాత ఆమెకి వంటరిగా చెప్పారు ఆ డాక్టరు— “మీరు అతనితో కాస్త చీప్ గా వల్లర్ గా, అతను అసహ్యించుకునేటట్లు ప్రయత్నించండి అన్నడప్పుడు” అని. “మీ వుద్దేశం యేదంటే నేను తనని వాదులుకోవాలను కోవటంలేదు. యేదెలా వున్నా మేమిద్దరిం విడిపోవటం అసంభవం” అంది “నా వుద్దేశం అది కాదమ్మా. మీరు సమన్యతో యిట్లాగే జీవితం వెళ్ళుచున్నాకండా వుండటానికి సమన్యమంచి బయట పడటానికే చెప్తున్నాను. అట్లా ప్రయత్నించి చూడండి” అన్నాడు.

హైదరాబాద్ తిరిగి వచ్చిన కొద్ది రోజులకి వాకనాడు స్వప్నరాగలీలకి వో ఆలోచన తట్టి, “మీరు వో వేళ్యతో ప్రయత్నించి చూడండి” అంది.

“షటప్” అన్నాడు అనంతరెడ్డి చటుక్కున.

“నా మాట వినండి. అందులో పోయేదే లేదు. యీ సమన్య పరిష్కారం అవటమేగా కావాలి. యెందుకో నాకు యీ ఆలోచన వచ్చింది, నా మాట విని ప్రయత్నించి చూడండి” అని వచ్చుచెబితే—

“ఔస్టింగ్ వరకే. ఐ వోన్ట్ దు యిట్ విత్ యెనీ వన్ యెల్స్” అన్నాడు.

“సరే. ఔస్టింగ్ వరకే చూడండి” అంది.

వో రోజు వో ఖరీదైన హోటల్లో బసచేసి వో వేళ్ళవి యెమ్మ కున్నాడు. చూటల్లో పెట్టి “నన్ను చంపజేసి రొంగడినుకోగలవా?” అన్నాడు.

“నిన్నేంటి నీ బాబువి కూడా రొంగడియ్యగలను” అంది భీమాగా. వయసు చుక్కన ధనవంతున్ని రెచ్చగొట్టి పెప్పించి బోలెడు డబ్బు గుంజే చుహా నేర్పరి వేళ్ళ, ఆమె.

అనంతరెడ్డిని కవ్వించి రెచ్చగొట్టటానికి ప్రయత్నించింది. మొదట్లో అతనికి అసహ్యం వేసింది. కాపేటికి ఆ స్వర్గులో ఆ భదలొల్లో వొంటి విరుపుల్లో చేష్టల్లో పరిసరాలు మర్చిపోయాడు. తన నేర్దువంతా పువయో గించి అతనిని రెచ్చగొట్టింది.

“నువ్వూ చాతకాని అసమర్థుడవని యెవరా అనేది! నీ యిట్ యాక్ యాక్ రెడీ యాక్ యెనీథింగ్ యిట్స్ వండర ఫుల్ .....” అంది.

“థ్యాంక్యూ. యిట్ యాక్ వోస్టి ఫర్ ఔస్టింగ్.....
.....యూ బిట్ ఓ హ్యూండ్ నమ్మీ పెయిడ్” అని బట్టలు వేసుకుని బయటకు వచ్చాడు.

యింటికొచ్చి జరిగిన విషయం చెప్పాడు. కానీ ఆ రాత్రికి మార్పేమీ లేదు.

దిగులుగా కూర్చుంటే, “రేపు వెళ్ళి ఆ కాస్తాకూడా కానిచ్చి చూడండి” అంది.

“అందువల్ల వారిగేడేమిటి? షిజియోలాజికల్ కాదనీ యాడినన్ కాంప్లెక్స్ కాదనీ తెలుస్తూనే వుంది యింకా మంచి విషణ్ణు యెవరినన్నా కలుసుకుని సంప్రదించటం మంచిది” అన్నాడు అనంతరెడ్డి.

అతని నుదుటి మీద ఆస్థాయంగా పెదాలు అద్దింది అతని కళ్ళల్లో తడి వులికింది.

క్రితం నెల జూలైలో వో రోజున వున్నట్లుండి పెయింటింగ్

సామగ్రి అంతా కట్టకట్టేకాదు శ్రీవతి. యల్.యల్.వి.కి అప్ప యిచ్చేరాడు —
 నీటు వొచ్చింది చేరిపోయాడు యిల్లు భాళిచేసి వొచ్చి హాస్టల్లో చేశాడు.
 యివన మడత మంచాలూ కుర్చీలూ అవీ రమాదేవి యింట్లో వడేశాడు వాడ
 మని. పెయింటింగ్స్ అన్నీ చుట్టచుట్టి ఆ కట్టా, పుస్తకాలు, వరుపు చుట్టా
 గట్టా తీసుకుని హాస్టలు గదికి వచ్చేశాడు.

“మిత్ర జనరంజక శ్రీవతే, పుత్తిష్ట, పుత్తిష్ట, పుస్సానియా జ్ఞాన
 కార్తూరే తవ కుభావరాహ్లాం” అంటూ వరాహశాస్త్రి వొచ్చి రేపితే
 లేచాడు శ్రీవతి.

వరాహశాస్త్రికి పోస్ట్ డాక్టరల్ ఫెలోషిప్ వొచ్చింది —
 ఆ మధ్య.

“వన్నెండున్నరవేళ యేమిటీ విద్ర: యిటు భోజనా త్పూర్వము
 కాదు అటు భోజనానంతరముకాదు. లెమ్మ. మన రామ్మూర్తి వేంచేశాడు.”
 అన్నాడు వరాహశాస్త్రి.

“యెక్కడ ?” అన్నట్లు చూశాడు శ్రీవతి.

“మండు హాల్లో పేనర్లుచూస్తున్నాడు — ఏనిమా బొమ్మేదో
 విలేపై —” అని నవ్వి, “భోజనానికి వెళ్ళిరా” అన్నాడు.

“ఆలిగా అవిపించబందేదు” అని బాత్రూంలోకి వెళ్ళి వచ్చాడు
 శ్రీవతి. చారల పైజమా కమీజా.

యిద్దరూ హాల్లోకి వచ్చాడు.

“హాల్ రామ్మూర్తి చాలా నెలల తరవాతకదా! కులాసా.
 లేదూ యివాళ?” అన్నాడు శ్రీవతి.

“వుంది, అపీమా అవకాయా లేకండా ఆంధ్రప్రదేశ్ రథం నడవదు.
 వీళ్ళేదో వుద్యోగాలున్నాయని ప్రకటిస్తే అప్లయి చేదామని వచ్చాను. సోషి
 యాలజీలో వొక పోస్టుంది.” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“ఏకు రాకండా యెలా వుంటుంది! డాక్టరేట్ కూడా వచ్చేసిం
 దిగా?” అన్నాడు శ్రీవతి.

“డాక్టరేట్ వుంటే ఐపోయిందీ. యంకా యెన్ని వుండాలి!”

అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“మీ వృద్ధజంబుకం వీరివ్యాధ్యవదు కదా—”

“కొత్త పరిపాలక రాంరెడ్డి యెం చేస్తాడో!” అని సిగరెట్ వెలిగించాడు రామ్మూర్తి.

“నీకమ్మకన్నీ పను బ్రోవా మనీ చెప్పనే” అని రాగయుక్తంగా అని “హోండిపార్ట్ మెంటుకి యాక్సెస్ చూడు అన్నట్లు అవంకరెడ్డి కూడా అప్లయి చేస్తున్నాడు. ఫిజిక్స్ లో వాక పోస్టు వుంది.” అన్నాడు వరాహ శాస్త్రి.

దర్బా వీరభద్రరావు, మరో యిద్దరు వచ్చారు. వీరభద్రరావు యెం. యె. పూర్తిచేసి రిపెస్టిలో చేరాడు.

రామ్మూర్తి సినిమా బొమ్మలు చూస్తూ, “చెంగావి రంగుచీర కట్టు కున్న చిన్నదీ, దాని అందమంత చీరలోనె వున్నదీ.” అంటున్నాడు.

“చాలా డేషేజింగ్ ఫ్లేట్ మెంట్ యే రామ్మూర్తి. చీరలోనేవా?” అని కొంటెగా చూసి, “చీర లోపల కాదన్నమాట!” అన్నాడు శ్రీవతి.

“హాహా” అని వరాహ శాస్త్రి “హీహీహీ” అని రామ్మూర్తి వవ్వారు.

“చెంగావి రంగుచీర నే హైస్కూల్లో వున్నప్పుడే చిరిగిపోయింది” అని వో పేషం అందుకుని బొమ్మలుచూస్తూ, “అరేమూ? బోయి పారేసు కున్నాను— కోకెత్తి కెళ్ళింది కొండగారీ—” అని మొదలెట్టాడు, వీరభద్ర రావు.

“ఆ రాజమండ్రి జయబాల పారేసుకోటానికే అరేసుకుందిట” అన్నాడు శ్రీవతి.

“మ్యాటీని ఆలోచనలో వున్నాను.” అన్నాడు వీరభద్రరావు సిగరెట్ దమ్మ లాగుతూ.

“యే సినిమాకి” అన్నాడు వాకతను.

“అదే చూస్తున్నాను” అని, సినిమా ప్రకటనల పేజీలు తిరగేస్తున్నాడు వీరభద్రరావు.

యెదురీత, చిలకమ్మ చెప్పింది, దీదార్. ఆలాప్, పేరిస్ ఐ లవ్ యూ ..

“స్వామికిగానీ. పూరుమ్మడి బతుకుతాకి గానీ వెళ్ళింది— వేమ క్రికం వారం చూశాను” అన్నాడు శ్రీవతి.

“అ గిరీష్ కార్నాడ్ ఫిలాసఫర్లుగా వుండి బోదుకొడతాడు. కాగా నాకు హిందీ సరిగా అర్థమై చావదు” అన్నాడు వీరభద్రరావు.

“బొమ్మలు చూడడానికి భాష అక్కర్లేదు అందరూ అర్థమయ్యే యింగ్లీషు ఫిలసఫీలు చూస్తున్నారా?” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“పూర్వమృదీ బతుకులెట్లా వుంటుంది?” అన్నాడు వీరభద్రరావు.

“మమవరిత్రలా వుండదు దర్పారావుగారూ!” అన్నాడు శ్రీవతి.

“ప్రాంచద్యూషణ బాహుమూల రుచితో — వరూధిని బాహుమూల రుచితో.” అన్నాడు వరాహశాస్త్రి.

“నాకు తెలుగుసరిగారాదు — బాహుమూల రుచి అంటే యేమిటి మిస్టర్ వీరభద్రరావు” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“బాహుమూల అంటే చంక. చంక రుచందీ” అన్నాడు వీరభద్రరావు.

“చంక రుచా యెట్లా వుంటుందిట ?” అన్నా వరాహశాస్త్రి.

“మనలి పెద్దనార్యుడు అంత లోతుకి దిగలేక పోయాడు. చంకల రుచి అరవై కొమ్మిదంతే భంగిమలదాకా పోలేదు. రుచి అంటే కాంతిట.” అన్నాడు శ్రీవతి.

“వాస్తావందీ.” అని జారుకున్నాడు వీరభద్రరావు

“తెలుగులో రివెర్సి స్కాలర్లమంటారు తెలుగు కూడా రాదేం వీళ్ళకి! యీ కుర్రాడు మావూరి అబ్బాయి. వీళ్ళ నాన్న చిన్నప్పటినుండి వేదం భట్టియం వేయించాడు యితనిచేత. అమరం వల్లివించి వుంటాడు.” అన్నాడు వరాహశాస్త్రి.

“తెలుగు కూడా రాదేం, అంటే — మరొక భాషయేదైనా వొచ్చు ననా! బట్టివకితేమా వల్లిప్రేమా భాష రాదు. అనుభూతిస్తూ చదివితే వొస్తుంది. డిగ్రీలకోసం చదువులు. యేదీరాదు, డిగ్రీతప్ప.” అన్నాడు శ్రీవతి.

కులశేఖరరావు వచ్చాడు. “హలో శ్రీవతి!” అన్నాడు వుత్సాహంగా.

“రా, రా. కులశేఖరా. కొన్నాళ్ళు గంగి గోవుపాలు గంచెదై నా చాలు. కొన్నాళ్ళు గాడిదపాలు వుద్ధరిజెదైనాచాలు. వున్న బిజ్జే తెండు బొట్టు

మొరార్జీ ఖాయ్ అని పిలూ మోరీ వాయించేస్తున్నాడు. యూరిన్ థెరపీ పని కొస్తుందంటావా? అన్నాడు శ్రీవతి.

“పిబరే రామరసం పిబరే మూత్రరసం.” అన్నాడు పాపాశాస్త్రి రాగము కంగా.

“మీ వాజ్ పేయా యీ పుచ్చ పోటీలో లేడనుకుంటాను?” అన్నాడు శ్రీవతి.

“వాజ్ పేయా మూర్తుడుకాదు.” అన్నాడు కులశేఖరరావు.

“బాబూ జగజీవనుడింకా చేరలేదు మీ జనతాలో. ఐనా మంత్రిగా చేర్చుకున్నాడు?” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

కులశేఖరరావు అందుకున్నాడు. “పేదల పాలిట పెన్నిధి, కారణ జన్మరాలు—అని పాదపూజచేసినవాడు, యెమ్మర్నన్నీ బిల్లుని పార్లమెంటులో ప్రవేశపెట్టిన ప్రమాణం లక్ష రూపాయలవన్ను యెగవేసినవాడు— యిప్పుడు, సంపన్నురాలు ఆమెకేం తెలుసు ప్రజల సమస్యలు— అంటున్నాడు జనతా ప్రభుత్వం యింకా స్థిరీకరణ చెందలేదట! అంటే పీజ్ఞీ ప్రధానిని చెయ్యాలని ధ్వని. యెప్పుడు యేం చెయ్యాలో నాకు తెలుసు— అంటున్నాడు ఆ మాట విజం! పూచికపుల్ల కూడా జూబ్బొదివేక యిందిర నుండి విడి వడి రొట్టె విరిగి నేతిలో పడ్డట్టయ్యాడు. పుచ్చ నీచాలు తెలియ కండా గద్దెక్కనిస్తే మెట్టా; అసలు జనతా యెవరిది? వాజ్ పేయాది. ఆ తరవాత భరణసింగ్ నీ ఆ పరిసరాల్లో చురాడ్డి. యీ లెక్కల చూస్తే వాజ్ పేయా ప్రధాని అవడం సమంజసం—”

“ఫెర్నాండెజ్ ని మర్చిపోయావు!” అన్నాడు శ్రీవతి.

“ఫెర్నాండెజ్ లెప్పిస్తు. తెర్రరిస్తు. కార్మికుల్ని రెచ్చగొట్టి గొప్ప వాడవటానికి చూస్తుంటాడు. సంకరం. యేదో మినిస్ట్రీలో చోటు వుంది. దాంతో సంతోషించి మౌనంగా వుండిపోవాల్సినవాడు”

“యూదిరది స్లోగర్ డిప్లొమసీ ఐకేజనతాది కమిషన్ల డిప్లొమసీ అని జనవాక్యం—” అన్నాడు శ్రీవతి.

జనతాది కమిషన్ల డిప్లొమసీనా! జెలసీతో అనే మాట అది. ఆ చేసిన యెమ్మర్నన్నీ ఘాతుకాలకి మరొక ప్రభుత్వం ఐకే మరనటి రోజువ అరెస్టుచేసి జైలుల్లో వడేసి వుండును—” అని చెప్పుకు పోతున్నాడు కులశేఖరరావు.

“హేమలతారెడ్డి యెవరోయ్ తెలుగువిడా?” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“బెంగళూరు, ...” అన్నాడు కులశేఖరరావు.

“సంస్కార సినిమాలో సామాన్య నటన కాదు. అతి సహజంగా చేసింది” అన్నాడు శ్రీపతి.

“అన్యాయమోయ్ అట్లా అనడం!” అన్నాడు కులశేఖరరావు.

“అన్యాయం మనసులోది. ఆ సీన్లో భలేగా చేసిందిలే — అంటాం. అలాగే బాగా చేసిందంటే — బాగా చేసిందనే కాగా సినిమా డైరెక్టరయినా విజయ్ వక్కనే షండి చేయిస్తున్నాడు. వంకర అర్థాలు తీస్తే ఆ పాపం నాది కాదు మమా!” అని వచ్చాడు శ్రీపతి.

“ఆ పోయే జండా కారెవరిదీ?” అన్నాడు రామ్మూర్తి. “ప్రాపు పక్కగా వెడుతున్న పడవకారు చూసి

“ఆ పడవకారు గవర్నర్ శరదా ముఖర్జీది. అందుకే వెనక కొన్ని కారుల బారు. ముందు ఆ మోటార్ బైక్” అన్నాడు కులశేఖరరావు.

“యీ యెండవేళ యింటెందుకొచ్చింది? జనతా గవర్నర్ కదా!” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“వస్తా — వస్తుంది” అంటూ లేచి బయటికి వెళ్ళిపోయాడు కులశేఖరరావు

“దేశమంతటా జనతాలోకి వొకటి దూకుతున్నారు జనం.” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“సహజం. యిందిరా కాంగ్రెస్ ముష్టిరంగా వున్న మన రాష్ట్రంలోనే మూకుమ్మడిగా చేరిపోతున్నారు. కాంగ్రెస్ కుళ్ళి పోయింది. అది దేశానికి పేనచెయ్యలేదు; జనతావే పేన చెయ్యగలదు అన్నివో ప్రకటించి వెంకన్న దగ్గరికెళ్ళి గుండు కొట్టించుకుని లెంపలేసుకునో, కుంకుదురనంతో తలంబో సుకునో, ముఖాన కుంకుంబొట్టెట్టుకునో వెళ్ళి తలుపు తడితే పరి. దీన్ని పార్టీ ఫిరాయింపని అన్యాయంగా అవకండి! దేశక్షేమం దృష్ట్యా ప్రతి రాజకీయ నాయకుడి వ్యక్తిగత బాధ్యత. యేది చేసినా ప్రజా పేన కోసమేగా — రైతుమిల్లు పెట్టినా, కరెన్సీనోట్లు అచ్చుగుద్దినా, పరదేశం సొమ్ము మనదేశం చేరవేసినా, పెన్షనికి కడుపు చేసినా, కొడుక్కి పారెన్ ఫెగిషివ్ యిప్పించినా — యేది చేసినా ప్రజా పేనకోసం. లేకపోతే వాళ్ళకేంపట్టిందియినన్నీ బాంబానుడుగానీ జనతాలో చేరడంతే

మూలమైనా నాన్ పిరాయింపు ఆనాస్సెమ్మంబి యింకిరే యిండియా, యిండి మాయే యిదిరన్న బావివా గిగ్గుంచి, బాలభానుడు కొత్తగూడెం వొట్టే — మోసిన రాష్ట్రరాజకీయ నాయకలవాడ అందరూ యిందిరని దుమ్మెత్తిపోస్తున్నారు పా కమిషన్ ముందు — మాకే పాపం తెలియదు — అని చేతులు కడిగేసుకుంటున్నారు అంతా. చువ రామాయణ సంప్రదాయంలో వొక ధర్మ సూక్ష్మం ఉంది — వారి చచ్చాక జన్మలో అరాజకీ వొట్టే — రాజా యెవ్వరైనా రాజిని నేనే — అంది తార. అదే వారపడిలో — యే పార్టీ అధికారం చేతుంటే ఆ పార్టీలోనే నా సభ్యత్వం —” అన్నాడు

“అన్నట్లు మా తార మర్రి మీలియనియరై పడవారు జామ్యుని డ్రైవ్ చేస్తూ —” అని రామ్మూర్తి చుధ్యారోనే అందుకుంటే రామ్మూర్తిని పూర్తి చెయ్యనివ్వకండా, “మీ తారెవరోయ్!” అన్నాడు వరాహరాత్రి.

“మా తార అంటే మా సోషియాల్జీ చదివిన తారని కాత్రి. చురేం కాదు. తార మనలాంటి సామాన్యులకి అందుబాటులో వుండదు. మర్రి మీలియన్న. గొప్ప పేలస్, ఫ్రైబర్గ్లెస్ స్విమ్మింగ్ పూర్ — అంత పెక్కు యింగ్ డెల్టాజ్ ముందు మనలాంటి చెత్తాచెదారం కొట్టుకుపోక తప్పదు.” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“కానీ తమాషా యేచిటంటే, ఆమె కళ్ళలో పెక్కితనం బొత్తిగా లేదు.” అన్నాడు శ్రీవతి.

యెండలో వల్లగా మెరుస్తూ బయటి నుంచిలోకి వచ్చిన సుధీర్, “రాష్ట్రీ, చరణ్ ల రేఖని ప్రతిపక్షివాళ్ళు చూడారు కదా, నాటిని పార్లమెంటులో పెట్టమంటే సిలుగుతున్నాడు” అన్నాడు యింగ్గీపులో.

“నీకు త్రీకి వున్న ఆవయవాన్ని వున్నాయిగా, నేను చూశాగా, ఆ చీర విప్పేసి వీధిలోకి రమ్మని త్రీచి అడగటం భావ్యం కాదుకదా! అదేదో వాళ్ళద్దరి ప్రేమలేఖని నీ చేతిలో వడి చూశావే అనుకో, చూశాగా, అందరికీ చూపిస్తాను, వత్రిల్లో అచ్చేసాను అవటం భావ్యమా చెప్పు సుధీర్! రాజకీయ ప్రముఖులకి పుత్ర సంతానం వుంటే బతికుండగానే ఉన్నామని ప్రకటించి కొంతభాయి, బాలభానుడు — చిన్న సవరణ చరణ్ లాంటి వాళ్ళకి గద్దరదాంగోసర్జనల్లాడో. కాంం యెప్పుడూ వొక్కలాగా వుండదు. యెప్పుడైతే కష్టాలొస్తాయో చెప్పలేం.

అని మన పెద్దలెద్దో చెబుతుంటారు. పాపం, యిప్పుడు యిందిరమ్మ పడ రాని కష్టాలు పడుతోంది. గతంలో తుమ్మినదానికి నవ్విందానికి యేడ్చిన దానికి వో కమిషన్ వేసి నిలదీస్తున్నారు. కుదీపనయ్యరు తీర్పులతో రెండు ముఖాలిందిరనే మిస్సుమతో. డెబ్బయి వాకటిలో గెలవటానికి కారణం బ్యాలెట్ పేపర్లు రష్యాలో చాటుగా అచ్చువేయించి తెప్పించిందట. వోట్ల లెక్కింపు వేళకి వాటి మీదకి ఆటోమేటిక్ గా ఆవుదూడ గుర్తు పడిపోతుందట. దుద్రాక్షమాలతో తంత్రమలత్రాలూ చింతకాయలూ నేర్పించట వంటి వాటితో పూదరపెడుతున్నారు. అక్కడికి ముక్కుమూసుకుని మూలగదిలో మానంగానే వుంటోంది. నందు చూసుకుని, యేనుగు బతికున్నా వెయ్యే చచ్చినా వెయ్యే అన్నట్లుగా, వోడినా కాంగ్రెస్ కాంగ్రెసే అని అదృక్ష పడవినలంకరించి కాసు మువీచుసిగా నవ్వుకుంటున్నాడు. అందరికంటే అదృష్టవంతుడు ముఖానికి నీలం సంజీవుడు— అదృష్టం అంటే అలా వుండాలి— రాజకీయ నలువలొలిచేసి నేద్యం చేసుకుంటున్నవాడు రాష్ట్రాని కంతటికీ వంటూవీరినాడైనా వక్కని తొక్కివొచ్చినట్లుగా చీకూ చింకా వుండని రాజభోగి అయ్యాడు”

“జనతా యేమి చెయ్యగలుగతది— కమిషన్లు వేసి కూర్చోనుడుకవ్వు అన్ని రాష్ట్రాల్లో కాంగ్రెసే. లేక నాన్ జనతా. మన దగ్గరమాడు— వెంగ త్రావు నిరంకుళ పాలన పాగుతున్నది గదా! వీనికి వక్కలిజం పోలియా వున్నది. వీన్ని యెర్రగడ్డలా అడ్డిట్ చెయ్యాలి. యెమ్మజ్జప్పీల వాపసీయన్స్ చెప్పిన అందర్ని దేశద్రోహుని యిందిరమ్మ అరెస్ట్ చేసినతెక్క వీడు వాని నమంచు నమర్చించని వాండ్రు వక్కలైట్స్ క్రిమినల్స్ అని అరెస్టు చేస్తున్నడు” అన్నాడు మధీర్.

“యెవడి వెర్రి వాడికి ఆనందం” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“అంతవరకూ ఐతే ఆనందమే. నా వెర్రి నేవ్వా ఆనందించు అంటేనే” అని లేచాడు వరాహశాస్త్రి.

యీ లెక్కరర్ వుద్యోగం రావటానికి మార్గాలు తెలిపే చెప్పమని శ్రీపతిని అడగాలని, రామ్మూర్తి లేచి, “శ్రీపతి అట్లా వెళ్దాం రావయ్యా” అన్నాడు.

త్రా ముస్తాబు పూర్తి చేసుకుని లేచి పనిట భుజం మీదకి వేసుకుని మరొకసారి అద్దంలో తననికను చూసుకుంటే పెదాలమీది లివ్వుకమీద వాకచోట వల్లని వలుము కనిపించింది.

లివ్వుక వాకపోర తుడిచే మళ్ళీ పుయ్యటం పూరిచేసి, పెంట్ ప్రే చేసుకుంటూండగా తలుపు తెరుచుకుని మార్క్స్ ప్రకాష్ వచ్చాడు.

పాయంత్రం నాలుగూపది.

అమె దగ్గరికి వచ్చి కావలించుకున్నాడు. ముద్దెట్టుకున్నాడు పెంట్ లతో మతారంగా అతని బుగ్గకొరికి అతని వీపు చుట్టూ నన చేతులు చుట్టి స్తనాలను అతని చాతీలోకి గుచ్చింది.

మంచంపై పు వడిపించబోతే, “యెప్పుడంటే అప్పుడేనా? వేళాపాళా లేకండా రాత్రికి. నరేనా?” అని చేరుమాలతో అతని వల్లని బుగ్గమీది యెర్రని లివ్వుక మరక తుడిచింది, అతని పెదాలూ తుడిచింది.

“అన్నట్లు కాళ్ళీర్ వెళ్ళాలన్నావు. యీ అగస్టులో దేవికి? మొన్న మార్చిలో వెళ్ళొచ్చాంగా” అన్నాడు.

“మీకిష్టం లేకపోతే వెళ్ళనైంది” అంది.

“యిష్టం లేక కాదు తారా. యిద్దరం కలిసి వెళ్దామని. నెల తరవాత వాకవారం నాకు తీరికవుంటుంది అప్పుడు” అన్నాడు.

“అంతకంటేనా? యెక్కడి రమ్మన్నా తప్పించుకుంటూ వుంటారు” అంది.

తార వొంటరిగా యెటు తిరిగినా అతనికి అయిష్టంగా అనిపించదు. తార యే పురుషుణ్ణి కాంచించదనీ, ఆ సంవత్సరమే యిష్టం లేదనీ, తనతో అమె ప్రవర్తనంతా సంతోషపెట్టటం కోసం వటించటం అని అతను యేనాడో గ్రహించాడు.

ఆ రూపం, ఆ అవయవాలు, ఆ కదలికలు, పెత్తైటించే, వెర్రెత్తించే, కవ్వించే వరదలా ముంచెత్తివేసే ఆ అసాధారణ శక్తిలో ఎడి కొట్టుకుపోతున్నప్పుడు, అది వటవ అనే అనిపించదు అతనికి.

“మొన్న బాంబేనుండి పాపాలాల్ అని వచ్చారు చూడు— అతను నీ గురించి యేమన్నాడో తెలుసా? యు ఆర్ ది పెక్సీయెన్ట్ బ్యూటీ యిన్ ది యెంటైర్ వరల్డ్—అట. మన్వెంట అదృష్టవంతుడినోయ్ అని వాకచే

బోరు కొట్టాడనుకో!”

“ఆ ముసలాయనకి అంతిదిగా అనిపించానా?”

“అంత ముసలివాడేంకాదు. యాభయ్యయిగుంటాయ్. ఆముసకనేమిటి నమస్త మావవులకే కాదు నమస్త ప్రాణకోటికీ మవ్వు అట్లాగే అనిపిస్తావు తారా!”

“ఐతే నేను సెక్సారనన్నమాట” అని వొళ్ళు విరుచుకుంది.

తార వొళ్ళు విరుచుకుంటే — వికారంగానో బద్ధకంగానో వుండదు. వొకలాంటి వయ్యారంగా వగులొలిపివట్లుగా కవ్వింది వట్లుగా అనిపిస్తుంది.

“యీ పాయంత్రం అకను నీకు పొక్తీ యిస్తావన్నాడు. పాపాలాల్ అంటే బొంబేలో వేళ్ళమీద లెక్కపెట్ట తగిన ధనవంతులలో, నమర్దలలో వొకడు. చునకి చాలా ముఖ్యమైన కావాల్సిన వ్యక్తి” అన్నాడు సూర్య ప్రకాష్.

అంతలో తలుపుమీద వచ్చడైంది సూర్యప్రకాష్. వడివడిగా వెళ్ళి తలుపు తెరిచాడు. పాపాలాల్. సిల్కజాబ్బా గ్లాస్కో ధోవతి బొర్రా. సూర్యప్రకాష్ ప్రక్కన అతనే బావున్నాడు — యీ వికృత రూపం వక్కన.

“రండి రండి. యెంత మదినం. మీ అంతట మీరే రావడం!” అని హిందీలో అని సోఫాలో కూర్చోబెట్టాడు సూర్యప్రకాష్.

“వుదయమే వెళ్ళిపోవాలి. యీ లోగా మీ వసులు ముగిస్తే బాగుంటుంది కదా” అని సోఫాలో యేటవాలుగా జారాడు.

“యేం తీసుకుంటాడు?” అన్నాడు సూర్యప్రకాష్.

“నాకిష్టమైందే”

సూర్యప్రకాష్ వో బీరువా తెరిచి, ఫ్రెంచి పాంపేన్ సీసా తీసి తారకి అందించాడు.

అందమైన తెల్లని గజగ్లాసులు బిల్లిమీద పెట్టాడు సూర్యప్రకాష్.

“తార అకాళంకోనేకాదు. కాన్సేపు మాముందు సోఫాలోకూర్చుంటే మాకు సహృద్భాగ్యంగా వుంటుంది” అన్నాడు పాపాలాల్ హిందీలో.

తారకి అర్థమైంది. ఐనా సూర్యప్రకాష్ తెలుగులో చెప్పాడు.

పుచ్చుకుంటున్నారు. తార, వలుగురితో పాటు వాళ్ళు గుక్కలు

వెయ్యటంతప్ప తాగలని అతగా వుండడు. తప్పతాగలని అనలే వుండడు. మనసు వికలమైనప్పుడు బాగా తాగి వంటిరిగా వడుకుంటుంది కానీ అది సాధారణంగా జరగదు. అమె మనసు బాగానే బలోపలానికి కారణాలు సాధారణంగా వుండవు. అవి కారణాలు అయ్యేటట్లయితే అమె మనసు వాక్కు డజంకూడా బావుండే అవకాశం వుండదు.

“వాక నిమిషంలో వాస్తాను” అని పాపాలారితో హిందీలో అని, “తారా ఆయన సంగతి చూడు. నేనప్పుడే వాస్తాను” అని గది బయటకు వెళ్ళాడు.

మరో రెండు రొండ్లు పుచ్చుకున్నాడు పాపాలార్. అతని కళ్ళు అమె స్తనాల మీంచి జబ్బిల మీంచి బొడ్డుమీంచి పొత్తి కడుపు మీంచి చెదరటం లేదు. ఆ వెక్ట్రేటింగ్ వలయంలో పక్షి కొట్టుకురాడున్నాడు.

లేచి, తార కూర్చున్న సోఫాలో అమె ప్రక్కన కూచుని భుజాల మీద చెయ్యివేశాడు. జరగజోయింది. కావలించుకున్నాడు.

బలంగా వాక తోపు తోసింది. బిల్లిమీద వడి తిసానీ మీదకీ వాచి గాడు. గొంతుల నీసా తిసానీమీద వడ్డాయి.

“తారా చుంచుగా వాప్పుకో” అన్నాడు హిందీలో.

“షటప్” అంది

“నా సంగతి నీకు తెలియదు.”

“ఆయన్ని రానీ నీ పని చెప్తా” అంది యింగ్లీషులో.

“యెవరు? ప్రకాషా? నాకోర్కె శీర్షకండా వుండజాలదు.

“గెటవుట్.”

“నువ్వు నన్ను ఆ మాట అంటే నీకే ఆ గతి పడుతుంది. కానీ నే నీక్కడినుండి వెళ్ళక్కరలేదు. నేను వుదయం ఏమానంలో వెళ్తున్నాను. రాత్రి ఎన్నెంపు వరకు నీకు టైం యిస్తున్నాను” అని లేచి బయటకు వెళ్ళి పోయాడు.

మరు నిమిషంలో సూర్యప్రకాశ్ పోయాడు.

“వాడేంటి పిచ్చి వేషాలేస్తున్నాడు?” అంది మండిపడుతూ.

“యేదో మోజుపడి వుంటాడు. చెప్పాగా అతనికి నివ్వంటే యెంతి దిగా అనిపించందో!”

“నీది భార్యని తార్చే పనేనా?”

యేక వచనానికి కోరచూపు చూసి, “అతను కోపగిస్తే కొంపలంటు కుంటుంది!” అన్నాడు కఠినంగా.

“యేవరివి?”

“మనది”

“మనదంటే — నేను నీకేమవుతాను?”

“భార్యవి”

“భార్యవిట్లా తార్చుతారా? వెనకటి యిద్దర్నీ కూడా యిట్లాగే! —”

“తారా, యంతకు ముందు యిద్దరూ — యేదో మోజు వడ్డెర వాళ్ళనీ బాగానే చూశాను. నీ విషయం వేరు. యీ విషయంలో కాదు. మరొక విషయంలో గొడవాచి —

“యే విషయంలో?”

“యేదొక విషయంలో”

“యేం చెప్తే నీ తార్చుడతనం బయట పడుతుందా?”

“వాళ్ళ యితరులతో సంబంధం పెట్టుకున్నారు. అందుకని —”

“నీ మాట వివరపోతే నా గతీ అంతేనా?”

“తారా వాళ్ళకి నీకూ పోలికే లేదు. నీలో గొప్ప శక్తి వుంది. అది యెట్లాంటి శక్తి ఐనా కానీ ఆ శక్తిని నేను జయించలేను”

“ఆ శక్తే, నీ యీ పనికి అభ్యంతరపెడుతోంది.”

“తారా అతను మోజు వడ్డెడు. సాధారణంగా జరగదు. జరిగితే తీర్చకండా వుండే అవకాశం లేదు. అతను అద్దం తిరిగితే మన వ్యాపారా లన్నీ స్తంభించిపోతాయి”

“నీ వ్యాపారాలా? మన వ్యాపారాలా?”

“మనవి”

“అట్లాంటి ప్రితిలో యీ వున్నద చాలు. యిక ముగించింది.”

“అది సాధ్యం కాదు తారా, వ్యాపారం తర్వాతే మువ్వైనా, కొత్తగా చెప్తున్న విషయం కాదు. నేను యెంత నమ్రుడినో అంత అనమ్రుడిని. అతనితో తలపడలేను.”

“యెందుకు అబద్ధలాడతారు? నేను తార్చుకుగాణ్ణి పావలా కోసం నాకెంతో కావాల్సిన భార్యనో, భార్యగా భావించే స్త్రీనో తార్చుతాను — అని చెప్పండి.”

“ఆ మాట చెప్పే యేం చేస్తావు?

“యేం చెయ్యను. జాలివడతాను. లేదూ ముఖాన పుష్పేస్తాను.”

“పోనీ అవ్వుడు పాపాలాల్ ముచ్చట తీర్చుకావా?”

“ఛీ! సిగ్గులేదూ: ముఖాన పుష్పేయించుకోడానికైనా సిద్ధపడుతున్నావా: యేం చేసుకుంటావు యంత ధనరాసులన్నయో: యంతటితో యిదంతా చాలిందరాదూ!” అంది.

“నేను అశక్తుణ్ణి. అది చెప్పడానికి ఏలుకావది.”

“యెందుకు పూరికే అట్లా అనిద్దాలాడతావు: నువ్వు విజంగా అశక్తుడివైతే నేను నహాయవడతాను.

“పాపాలాల్ విషయం—”

“నుండు నీఅశక్తతేంటోచెప్పు. పాపాలాల్ కి దీనికినంబంధంయేంటో తెలుసుకోనీ. చెప్పు. చెప్పండి”

“అంటే తెలుపా?”

“వాకే వొక్కసారి ఆ రోజు చూశాను. ఆమె కళ్ళు —చూస్తేనే యెట్లాగో అనిపించింది.

“యీ నమస్తం అమెది. యింద్రారెడ్డి నాకేమవుతాడో నేను ఆమెకు అడే అవుతాను. యీ మహా నంస్తవి వడివించే మహా శక్తిమంతురాలు ఆమె.”

“ఛీఛీ. మీరంతా కట్టగట్టుకు చావండి. దాని పాదాలు నాకంటే పోయి నేను నా దారిని పోతాను.”

“విన్ను ప్రాణాలతో విడిచిపెడికే మాట. పాపాలాల్ ముచ్చట తీర్చుకపోతే కథ అద్దం తిరిగితే అంటికి నేను వివరించలేక—చివరికి నీ విషయం చెప్పాలి. ఆ మధుక్షణం వన్ను కాలేస్తుంది. వన్ను నేను రక్షించుకోవటం కోసం నీ ప్రాణాలు తియ్యాలిస్తుంది. కానీ విన్ను నేను చంపలేను. మువ్వొక మహా శక్తివి. వన్ను అశక్తుణ్ణి చేపే మహా శక్తివి. నేను జయించలేక పోయిన ప్రీతి మువ్వొక్కదావినే. నా ప్రాణాలు కాపాడుకోటం కోసం, నీ ప్రాణాలు తియ్యక తప్పదు. చిన్న సౌంజుకో విన్ను చంపించగలను. నా కళ్ళముందు కాదు.”

“అందుకే అది జరగకముందుగానే వెళ్ళిపోతాను.”

“యెక్కడికి?”

“నా యిష్టం వాచ్చిన చోటుకి”

“యీ స్థితిలోంచి వెళ్ళి మళ్ళెట్లా బతకగలవు? వాళ్ళు అమ్ముకుని, అప్పుడు మార్కెట్లో నీ రేటు యెంతకి దిగజాచుతుందో తెలుసా!”

“నాకేం కర్మ ఆ పని. నాకు అనహ్యం. నా జీవితంలో యిప్పటికి కాకిన రాద్ధరు భర్తలు — ఆ యద్దరన్న నాకు అనహ్యం. నాకు అనహ్యంగా అనిపించకండా వొక్కసారై నా జరగలేదు. నా దానిన నే వెళ్ళి పోతాను. నాకున్న ఆస్తి నాకు చాలు.”

“నీకేముంది?”

“యేమిటా!” అని పరిహాసంగా వచ్చి, “కోర్టు వారంబోతో మిమ్ము ల్నుందర్నీ యీ మహల్లోంచి బయటికి గెంటించగలను. నా బ్యాంక్ బ్యాలన్స్ తో ప్రపంచం చుట్టరాగలను.” అంది.

“నీ బ్యాంకు ఖాతా మన జాయింటు ఖాతా అని తెలుసుగా! నేనీ క్షణంలో వోర పోన్ కార్ బ్యాంకు యేజంటు యింటికి చేస్తే — నీ చెక్కు చేరినా అని అట్లాగే వుండి వుదయం నా చెక్కు క్యాసు ఐనాకే బ్యాంకు తలుపులు తెరుచుకుంటాయ్. యీ మహల్ నీదీ కాదు. నమస్తం ఆ మహా రాక్షసిది.”

“యీ మహాలు నా పేర వుంది” అంది.

“నీ పేర యేమీ లేదు. అదస్తావేజాలాఅవి — ఆ రిజిస్ట్రార్ అఫీసులో. అతనికి లంచమిచ్చి ఆ సంతకాల తకంగం చేశాం నీ కళ్ళముందు. నిన్ను కాదులో పంపించి నేను అక్కడే వుండిపోయాను గుర్తుంచా: ఆ రిజిస్ట్రారు ముద్రవేసి సంతకం చేసినవి — రికార్డులో యెక్కడపోతే అతని భయం అతనిది అందుకని నా పేట్టికోసం కూడా — అతని ముందే అప్పుడే వాటిని, తగల బెట్టేశాను. యిప్పుడు నీకు వాటి బూడిదకూడా దొరకదు.

“వాటి కాపీలు నా దగ్గరున్నయ్”

“అవి నశిలివి. అయ్యద్రలు నశిలివి. ఆ సంతకాలు చేసిన వాళ్ళవరో యీ బూమ్మీద యెవరూ పట్టుకొలేదు”

“దూ.” అని అతని ముఖం మీదకి వుమ్మింది. యెదురుగా సోఫాలో కూచుని వున్న అతని ముఖమీద వుమ్మి చిందులు వడ్డాయి.

“అహహా” అని వికటాబ్జహాసం చేశాడు. తొలిరోజున విన్న ఆ వికటాబ్జహాసం.

దుఖం పొద్దురాచ్చి సోపానో రాళ్ళు పెట్టుకుని వెక్కి వెక్కివదు తోంది.

మూడు నిమిషాలు,

వొంగి సీసా అంకుకోబోయింది. అందులో యింక నగం వుంది.

బూటుకాలితో సీసాని అవతలికి తన్నాడు.

అవమానంతో ఆర ముఖం కందింది.

లేచి నీలుచింది అతనూ లేచి నిలుచున్నాడు.

“కుక్కా, యింద్రిగాడి కంటే నీచమైన కుక్కా” అంది.

కొట్టటానికి చెయ్యెత్తాడు.

తారకూడా చెయ్యెత్తింది.

అతను అగిపోయాడు ఆమె చెయ్యి యెత్తికే భయపడిరాడు.

ఆ నిషాదమూ అనశ్చయూ చీదరింపూ రౌద్రమూ మిళితమైన ఆమె ముఖం చూసికాదు.

ఆ రూపం—వరదలాంటి, పుప్పెనలాంటి, భూకంపంలాంటి పెద్దై బిందే శక్తికి—కాస్మిక పెక్లొజన్లాంటి శక్తికి.

తార చరచరా బయటికి వడిచింది. అతనూ వడిరాడు.

ఆమె ముందుకు అడుగులు చేసి యెర్ర వడవ కారులో కూచుంది.

అతను పోర్టికోలో నులుసు చూస్తున్నాడు.

కారు వదిలింది.

అతను లోనకి వెళ్ళాడు.

తార, కారు వదుపుతోంది. తిరిగిన వీధులే తిరుగుతూ తిరిగివట్లుగా తిరిగి—పది నిమిషాల్లో సీటీ పరిధికి బయట వుండి కారు, సికిందరాబాద్ కాంబోన్ మెంటు రోడ్డు, గోల్కొండ కాంబోన్ మెంట్ రోడ్ల వెంట యెవ భయ మొక్క వేగంతో తిరిగి—

యెటు యెందుకు తిరుగుతున్నదీ తెలియకండా తిరిగి, తిరిగింది. అంతా కలిపి అరగంబ.

వో రోడ్డున వేగంగా వెడుతోంది.

కారు సీటీ వాటి యిరవై మైళ్ళు వెళ్ళింది. రియర్ వ్యూ అద్దంలో చూస్తే కాస్త దూరంలో తన కారు వెనక కారు. గుర్తించింది— ఆ కారు సూర్యమహల్ కారు కారులో వొక్కడే. ముఖం నరిగా కనిపించకండా

మదుటిమీదకి వాల్చి పెట్టుకున్న మంకీ క్యాప్.

మరో ఐదు నిమిషాలు. వొంద మైళ్ళ వేగంతో కారు

ప్రక్కన యేదో పూరు. బస్టాండు

గిరుక్కున బస్టాండులోకి కారు తిప్పి ఆపింది. బంగారం పూత

పూసిన చక్రం పున్న వర్సె అందుకుని భుజానికి వేళ్ళాడేసుకుంటూ దిగింది.

కదులుతున్న వో బస్సులో కూచుంది.

పది నిమిషాలు.

బస్సు వేగంగా వెడుతోంది.

రోడ్డు ప్రక్కన రెండు ఫర్లాంగుల దూరంలో రైల్వేస్టేషన్.

బస్సు వేగంగా వెడుతోంది.

బస్సు ఆగింది. ఆగినప్పుడు వెవక్కి తింగి చూసింది, కూచునే బస్సుకి వెవక వైపున పున్న వెడల్పాటి గాజు పరికలోంచి ఆకారు—

బస్సు మళ్ళీ కదిలింది. వేగంగా వెడుతోంది.

యెక్కడో రైలు కూత.

ఆ రైలు కూత ఆమె బుర్రలోకి యెక్కి వినిపిస్తూ వుంది. బుర్రలో కత్తి మివలాంటి స్ఫురింపు. వొణికిపోయింది. కళ్ళలో నీళ్ళు.

బస్సు వొకచోట ఆగింది, వొంకెన ప్రక్కగా.

రోడ్డుకి యెడమవైపున వాలుగు ఫర్లాంగుల దూరంలో యేదో వల్లెటూరు— పెంకుటిళ్ళు. రోడ్డుకి కుడివైపున ఫర్లాంగు దూరంలో రైల్వే స్టేషన్.

కదిలబోతున్న బస్సులోంచి నడన్ గా దిగేసింది. బస్సు వెళ్ళి పోయింది.

దీర్ఘంగా క్యాప్ పీల్చింది. చూపులో తీక్షణత.

కాలవగట్టు మీదకి అడుగులు వేస్తూ కంటి కొనలోంచి చూసింది. ఫర్లాంగు వెవకగా ఆ కారు.

కాలవగట్టున చకచకా వడుస్తోంది. దూరాన రైలు కూత.

వేగంగా వడుస్తోంది. ఆంతలో అటునుంచి వొస్తున్న రైలు.

వరుగెత్తుతోంది. చుఖం తీక్షణంగా దీక్షగా కఠినంగా.

విన్నటి వర్షంతో విందుగా విదానంగా ప్రవహిస్తోంది వాగు.

కారులోంచి ఆ మనిషి— పొట్టిగా— లావుగా— సగం తలుపు తెరిచి

దిగి గమనిస్తున్నాడు. అర్థం కానట్లుగా చూస్తున్నాడు.

రైలు రానే వచ్చేస్తోంది. వరుగుతీస్తోంది. భూమికి వెళ్ళుతున్న హ్యూండ్ బ్యాంక్ జారీవడింది, కిందకి వరుగుతీస్తోంది.

రైలు రానే వచ్చేసింది. ఆమె రైలు వట్టాల మీదకి వారిగింది— కానీ యింకా నేలమీదకి వరకు ఎరే యింజను వచ్చేసి కొట్టుకుని —

నెత్తుటి మరక. చీరా పావడాల పీలికలు, కొంటి భాగంతో యింజను ముందుభాగం ముందుకు వెళ్ళింది — రైలు పెట్రెలను యాడ్చుకుంటూ.

తునాతునకలై : బొవికలు పేగులు నెత్తురు కండరాలు చెల్లాచెదురుగా వడ్డాయి—రైలు కట్టమీనా, కావ గట్టునా, బ్రిడ్జి కిందకి : వాగులోకి.

నీళ్ళమీద పీపు బాగు—స్తనాలు : తేలుతూ మునుగుతూ, నీటి ప్రవాహంలో తార స్తనాల అంతిమయాత్ర.

115

రవి సాయంత్రం వచ్చి రాంసగర్ పాకలో నిద్రపోయాడు. మెరుకువచ్చేసరికి అవతలగా రాములు చూస్తూ కూర్చుని వున్నాడు యెనిమిదైంది

పాకకి యెలక్కిసిటి పెట్టింనాడు.

రాములు చిన్న నీలం బిల్లు మీద నొక్కాడు రాగానే.

వొళ్ళు విరుచుకుంటూ, “రైమెంతైంది రాములూ?” అన్నాడు.

“యెనిమిదై నది పాల్” అన్నాడు రాములు.

లేది నీళ్ళతో మునికుడుక్కుని, తల దువ్వుకుని—తెల్లని పైజామా లాల్చీ నవరించుకుని బయల్దేరాడు.

యేవేవో చికాకులతో సమస్యలతో మనసు బాగోని వొకలాంటి మూడోలో రవి నేరుగా యిక్కడికి వచ్చి వడ్డకుని మొద్దునిద్ర పోతాడని రాములకి తెలుసు.

యీ ప్రాంతానికి వచ్చేటప్పుడు టాక్సీ మెయిన్ రోడ్డుమీదే ఆపించ తాడు. కారులో వొప్పే రాహుల్ మహల్ టాక్సీను ప్రాంతంలో పార్కుచేసి వాసాడు.

రవి యీ పాక దగ్గరికి వొక్కసారి కూడా కాదుతో రాలేదు. సాధారణంగా — వొస్తూ, పొడదువడిన వాళ్ళ యోగ జేమాలు అడిగి తెలుసుకుంటూ యేమైనా చెబితే నోట్ చేసుకోవాల్సివనివుంటే నోట్ చేసుకుంటాడు తరవాత ఆ వసులు చూడటానికి ప్రయత్నిస్తుంటాడు. వీలై నంత వరకూ వీళ్ళవరిసీ అక్కడి బంగళా చుట్టూ తిరిగే పరిస్థితి కలిగించడు.

రోడ్డుదాకా రవితోపాటు నడిచివెళ్ళి పంపించి రావటం రామునికి అలవాటు. రిజిస్ట్రార్ ఆఫీస్ దొరకగానే వెళ్ళిపోతాడు రవి. యీ రోజు యేవో నరుకులు, మందులు కొనాల్సి అలా నాలుగు ఫర్లాంగుల పైకివెళ్ళాడు రాములు. అవి తీసుకుని సాయిలు యింటికి వచ్చాడు రాములు.

సాయిలు భార్య వాళ్ళ గుడిశ ముందు నిలుచుని వుండి. యెర్రని మాంసంతో పులిచిన శిల్పం, యెండకి వానకి వాడలిపోయి చలికి బిగవీళ్ళు పోయినట్లు ; ముడతల తోలు తిత్తి — పాతికేళ్ళ ప్రౌఢ బాలయ్య.

యద్దరు పిల్లలు మగపిల్లకి అరేళ్ళు. అడవిల్లకి నాలుగేళ్ళు. యద్దరికి ఐదురోజుల్నుంచి జ్వరం. మందులు లేవు. యింట్లో సరుకులూ లేవు. వట్టుకొస్తానని ; కానీ రోజులగా వచ్చి పదినిమిషాలేండి వెళ్ళినపుడు సాయిలు చెప్పాడు.

సాయిలు సాధారణంగా గంగి యింటి దగ్గరే వుంటాడు. సికిందరా బాద్ రెజిమెంటల్ బజారు ప్రాంతంలో వొకామెరీ వుంచుకున్నాడు. యేకాది వ్నర క్రితం. తీరికచెక్కితే అక్కడే వుంటాడు.

రాములు తెచ్చిన సరుకులూ మందులూ చూసి, “సీ రుణం యెట్ల తీర్చుకుంటున్నో రాములన్నా.” అంది బాలయ్య. ఆమె కళ్ళలో తడి పులికింది.

“దోస్త భార్యవి. గింత గూడ చెయ్యకుంటే యెట్ల!” అన్నా రాములు.

“మీ దోస్త, దోస్త తీరున వున్నాడా యేమి! యెన్నడన్న వచ్చి చూసి పోతాడు చచ్చినమో బక్కెవున్నమోనని!” అంది.

సాయిలు ఆమెని కాకి యేడాదివ్నర అవుతుంది.

అంతలో మోటార్ బైక్ వాస్తున్న చప్పుడు.

గుడిశ ముందు ఆగింది వచ్చి. గట్టిగా హోర్న్ మోగించి దిగాడు. యిలు.

లోపకి వచ్చాడు సాయిలు.

“కిరావ దుక్కుల పైనలు కడ్డి : యింక వుద్ధరియ్య వన్నుడు” అంది.

“యాది మరిస్తే, పైనలు గూడ లేవు చేతుల” అన్నాడు సాయిలు.

“తినెటందుకు లేకుంటే వుసానముంటుము. వీండ్లకి మందులుతెస్తేవా; మూడు దినాల నంది పెయి మీద సొయి లేదు” అంది.

“గా మండులు దున్న యిస్తాకేలేవు. లేవని దినము వస్తవట. రాంగనే తెస్తా.” అన్నాడు సాయిలు.

“రాములన్న గిప్పడె తెచ్చిచ్చిండు” అంది.

గుడిలో నున్న లోపల వొక చక్కగా కూచునివున్న రాములు వొంక గుర్రుగా చూశాడు సాయిలు.

“మరింతేమో రాములంటే రవిసాబ్ కంటే గొప్పోడు. వావి, యాడ దొర్కనివి గూడ దొర్కతవి” అన్నాడు వెటకారంగ.

“గిట్ల చుట్టమోలె వొచ్చి పోవుచేనా; పెద్దం పిల్లలున్నరని యాదికి గూడ రాకున్నది నీకు” అంది.

“నీ అవ్వ. గత్తరాట్ట చావనన్న చచ్చిను కాదు, మవ్వ నీ పిల్లలు” అని చీదరించుకున్నాడు సాయిలు.

“నువ్వూడ, గా రంధముండతోటి కుక్కలుంటే...” అంటోంది.

మధ్యలోనే అందుకుని, “నోర్ముయ్ మూతివండ్లురాలిగొద్ద. దాన్నే చచ్చ అంటివంటే, అది నీ అనుమంటిది కాదు. అది—”

“అది ముగ్గురను ముంచి విచ్చు పట్టుకున్న రంధ.... నా అనుమంటి దెట్లవుతది” అంది.

“నీకుమాత్రమేమి తక్కువ? నన్నల దొర్కనవు దోస్తుల పెండ్లాలుండంగ పెండ్లి చేసుకొనేది అక్కయండదు” వ్యంగ్యంగా అని రాములు వొంక చూశాడు సాయిలు.

“ధూ. నీ నోట్ల నా.....వోతు” అని అరిచింది.

“యేమ్ నీ మిండెగాన్ని ఆనంగనే గుంక కోవమొచ్చే” అని “హాహాహా” అని ధ్వని చేశాడు సాయిలు.

“సాయిలూ దోస్తువని ఆస్పటి సందిపూకున్న. సందికొ కె చాత్కరో” అన్నాడు రాములు తీక్షణంగా.

“యేమ్ నాకె ధమ్మీయస్తున్నవా? సాయంలెయేమనుకుంటున్నవ్?” అన్నాడు సాయిలు.

“యేమనుకుంటి లేను. నువ్వు చేసేదివస్తు అన్నినాకెరికనె” అన్నాడు రాములు కాపిగా.

“నే చేసేది వనులన్ని నీ చెల్లెలు చేపించేదివె తెల్పునా?”

“నాకు చెల్లెలు లేదు. యెవ్వరు లేరు” అన్నాడు రాములు.

“అవ్. చెల్లెల్నేమి చేస్తుంటవ్. దోస్తు పెండ్లమయితే అక్కెర కొస్తది నువ్వు చేసేది వస్తు గూడ నాకెరికనె. నీకు నా యింట్ల యేమివని” అన్నాడు సాయిలు.

“దోస్తుకు బుద్ధిలేకుంటె కష్టమ్ చూడలేక సాయం చేస్తున్న!”

“వూకె చేసేటందుకు నువ్వేమన్న లిక్వతివా?”

“లిక్వతి అయితే సాయమేమిట్కి చేస్తడు! వాండ్లయెంటి తిర్గి కుక్కవస్తు చేసిపెట్టి మోటార్లైక్ లమీద తిర్లెటోళ్ళకు పెండ్లాం పిల్లలను మర్చి నడక్ చావెరండకుగులాంగిరి చేసేటోళ్ళకు గూడ—”

మధ్యలోనే అందుకుని, “యీదొంగ బుద్ధిదేన్ని? గీ రండను లగ్గం చేపొక్కరాదు! నా పిల్లల పీక పిక్కి” అన్నాడు సాయిలు.

రాములు చటుక్కున లేచాడు. అతను వుద్రేకంతో కంపించిపోవటం లేదు. కోపంతో వూగిపోవటంలేదు. లోన నరాల్లో నెత్తురు నిప్పులా వెచ్చగా పరుగులిడుతోంది.

రాములు అమాంతం సాయిలు చొక్కా పట్టుకున్నాడు. సాయిలు రాముల్ని వొక తోపుకోశాడు. విరిచొక్కతోలేక రాములు గుమ్మం బయటికి వడ్డాడు. సాయిలు అతని మీదకి దూకి, “కొర్కాన్ల పని జేసొ నేడి కూలిముడ కొడ్కు వన్నే అంటున్నావుర” అన్నాడు.

యద్దరూ కలియబడ్డారు.

ఐదు నిమిషాలు. చొక్కాలు చీరిగాయి. మోకాళ్ళు మోచేతులు కొట్టుకుపోయి నెత్తురు చెమర్చింది

రాములు, సాయిలు మీదకి తిరగబడి, చాతీమీద కూచుని, వొక చేత్తో వొక కాలు రెండోచేత్తో వొక చెయ్యా వట్టుకుని విరగదీశాడు

“నీ కొల్మొక్కత యిడ్చి పెట్టు—” అని

సాయిలు.

అన్నాడు

“సగ్గురేదుర: నీకు బుద్ధిలేక నన్నంటావుర” అని లేచాడు రాములు.

సాయిలు విమ్మడిగా లేచి గుర్రుగచూసి, గుమ్మంలో విలుచుచి పున్న భార్య బాలచి వొంకచూసి, “అది నా పెండ్లిమైతే గట్ల చూస్తు పూకుంటా! యేమే వాక్కసాలి లెక్కనా, రాత్రి లెక్కనా రాములతోటి యిసాబు?” అన్నాడు సాయిలు.

రాములు కోపం సత్తలేక సాయిలు మేదకి దూకటోకే, సాయిలు పరుగు లంకించుకున్నాడు—మోటార్ బైక్ ఆక్కడే వాదిలేసి.

గుమ్మంలో విలుచుచి—ధారగా కన్నీళ్ళు పెల్లబికి పొర్లుతుంటే రెప్పలు వాల్చింది బాలచి. కన్నీళ్ళంత మూగగా—

116

శ్రీవతి, ఆర్స్ విల్డింగ్ లో రామ్మూర్తి గదిలోకి వెళ్ళి, “యికవ మిక్స్ లెక్కరర్ గోకరాజా గజనతిరాజాని పూమెల్లు తన్నారటకా.” అన్నాడు.

రామ్మూర్తికి నెలరోజులక్రితం పోషియాలిటీలో లెక్కరర్ చుద్యోగం వచ్చింది.

“గోడలకి చెవులుంటాయ్. కేంటీన్ కి వెళ్దంపద” అన్నాడు రామ్మూర్తి

“కేంటీన్ కి చెవులుంటాయి” అని చిన్నగా నవ్వాడు శ్రీవతి.

“గోడలన్నీ వాకేరకంకారు యివి మరీ సాపష్టిగోడయ్” అని బయటికి దారికికాడు రామ్మూర్తి.

శ్రీవతిని సంప్రదించినప్పుడు, “ఇంతకు ముందు ఆ రవివి అడిగితే సాయంచేశాడుగా పుళ్ళివెళ్ళిఆడుగు. వివరించు పండ్లితి—దీసార్డ్ మెంట్ లో డాక్టరేట్ పున్న వ్యక్తివిను వ్యాక్కుడివేవను” అన్నాడు శ్రీవతి.

“కానీ ఆ గోవర్ధన్ రెడ్డి తోకగాడు వొకడున్నాడు. వాడికి యిప్పింప దానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడు. గోవర్ధన్ రెడ్డికి సిండికేట్ మెంబరు వొకడుబాగా నన్నిహితంగా తెలుసు” అన్నాడు రామ్మూర్తి సగరేట్ దమ్మురాగునూ.

రామ్మూర్తి, సిటీలో అదివరకు వుంటున్న యింట్లోనే వుంటున్నాడు. భార్యకి రెంథోకాన్సు యిసారి ఆడవిల్లి.

“యీ ప్రస్తుత వెస్టాపులర్ రాంరెడ్డి వల్లిక్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ డిపార్ట్ మెంటులో ప్రొఫెసర్ హెడ్డుగా వున్నప్పుడు గోవర్ధన్ రెడ్డి డాన్లో యెం. యే చదవుతుండేవాడు తెలుసుగా. అప్పట్లో వాడి కేంపసు సీటీ రాజకీయాలో డిపార్ట్ మెన్ట్ స్టూడెంట్లని వాడుకోవటంలో ప్రొఫెసర్ సహకార సహాయాలు ఆశించాడు. రాంరెడ్డి చోటుపెట్టలేదు. అప్పుడు ఆయన మీద చాలా పుకార్లు పుట్టించాడు. అంచేత గోవర్ధనుడు పర్యటం యెత్తటం పాథ్యంకాదు. చురో నంగతి. అసెంబ్లీ సీటు యెప్పికల్లో గోవర్ధన్ రెడ్డి రవి ప్రత్యర్థులు. యిప్పటికీ వాళ్ళిద్దరికీ అసెంబ్లీ లో యుద్ధమే. గోవర్ధన్ రెడ్డి వాక అవర్లు డికి యిప్పించాలని చూస్తున్నాడని చెప్పు. దాంతో రవికి వర్సనలో యింటరెస్ట్ కూడా కలుగుతుంది. గాలి వాటాన్ని బట్టి పోతాడుగా మీ వృద్ధ జంబుకం. పీ కొమ్ము హెచ్చుగా వుంటే విన్నే సపోర్టు చేస్తాడు” అని చెప్పాడు శ్రీవతి.

రవి ప్రయత్నాల వల్ల రామ్మూరికి వుద్యోగం వచ్చింది. అదే యింటర్వ్యూలో అనంతరెడ్డికి, షిజిక్స్ లో వుద్యోగం అతి సులభంగా వచ్చింది. కావాలని అడిగిన స్పెషల్ జేషన్ అతనిది అందులో అతనికి అమితమైన ఆసక్తివుండి విశేషంగా కృషి చేశాడు. డాక్టరేట్ తో పాటు అంతర్జాతీయ స్థాయి జర్నల్స్ లో అతనివి కొన్ని పేపర్లు అప్పజుతాయాయి. విపులులు ప్రత్యేకించి మెచ్చుకున్నారు. అంచేత అతని పెద్దల పలుకుబడి అవసరం లేకపోయింది. బేగంపేట వైపున యిల్లు అద్దెకు తీసుకుని కాపరం పెట్టాడు. స్వప్న రాగలీన తండ్రి పూరినుంచి పనిమనిషిని పంపించాడు, యింట్లో పనికి. ఆమె పింకండ్రి నాగిరెడ్డి వాళ్ళింట్లోనే వుండమన్నాడు. గానీ ఆలా వుండటం అవంత్ రెడ్డికి వచ్చలేదు. స్వప్న రాగలీనకూడా అతని అభిప్రాయాన్నే సమర్థించింది.

కేంపస్ లోకి వెళ్ళకండా ఆలా బస్టాపురోడ్డు మీది వో చెట్టునీడకి వడిచాడు రామ్మూరి.

“యింత భయవేదించోయ్” అన్నాడు శ్రీవతి.

“చూడు నాయనా. మాలాంటివాళ్ళ కష్టాలు సీకేం తెలుస్తయ్? యేమంటే యెటునుండి యేమొస్తుందో చెప్పలేం” అన్నాడు రామ్మూరి సిగరెట్ చుట్టిస్తూ.

“అసలు యెలా యెందుకు జరిగింది? యితను మంచివాడే అను

కుంటాను. తన దారిన తను వుంటాడనుకుంటాను?" అన్నాడు శ్రీవతి.

"ఆ ప్రొఫెసరు పూసపాటి విజయరామరాజుకి వో చుట్టం వున్నాడు వాడు యికవనిక్స్ చదవుతున్నాడు. వాడికి ఆ తైనదు మార్కులొస్తయ్. గజపతిరాజుకి వొకపేపరుండి వాల్చుయేషన్కి. ఆరవయేబదికాతం మార్కులిమ్మన్నాడట. యితనేమో — ఆ పజ్చేప్తే యికడరికి అన్యాయం చేపివట్లే అవుతుంది కదా అన్నాడట. గుడ్డొచ్చి పిల్ల నెక్కిరించిందని, నాకు నీకులు చెప్తున్నావా — అని కసిరి బెదిరించాడట. నేనేమీ బలనంతుణ్ణి కాదుగానీ నా చేతుల్లో అన్యాయంబెయ్యలేను కావాలంటే ఆ పేపరుకూడా మీరే వేల్వూ చెయ్యండి — అన్నాడట. యప్పుడు మార్కులకి వీలుకాదు. చెప్పిన పని చూడు లేకపోతే ఆ తరవాత అనుభవిస్తావ్. అని వార్నింగిచ్చాడట. యితను విద్యార్థులకి అన్యాయం బెయ్యదలచక, చివరికి విద్యార్థులతోటే తన్నులు తిన్నాడు పాపం" అన్నాడు రామ్మూర్తి.

"అదెలా జరిగింది?" అన్నాడు శ్రీవతి.

"మన పూసపాటి మునలాయవకి యీ మురికి కూపంలో రకరకాల పసుకుబడుంది. వీడి ద్వారా మార్కులో, పుండు నుండు పెలోషిప్స్ మరేవో లాభాలు పొందవలచినక్రూక్ స్టూడెంట్స్ కొందరు అపీ యపీ కల్పించి వేరే డిపార్ట్ మెంట్ గాడుదుల్ని కలుషకుని గజపతిరాజుని తన్నారు. పాపం, కంప్లెయింటయినా యివ్వలేదు." అన్నాడు రామ్మూర్తి.

"అదే మంచి పని" అన్నాడు శ్రీవతి.

"ఆ కారులో జాన్ముని వెతుతున్న వాడిని చూశావా, ఆ వియోగి నిక్కూ అదీ" అన్నాడు రామ్మూర్తి.

"వుహూ!"

"గౌరీవతి శర్యగాడు. మనవి గమనించి ఆగకుండా పోతున్నాడు. దయతలచి నిరంజనంగాడికి వుద్యోగం యిప్పించావా? వాడేమో యప్పుడు నీ మీద నవరాత్రి కల్పించి చెప్తూ — నువ్వేదో వాడికి అన్యాయం చేయించా పని ప్రచారం చేస్తున్నాడు."

"అలాగాదేనికి? పోసి, ఆ కుక్క యే మొగికి యే!" అన్నాడు శ్రీవతి.

"గౌరీవతిగాడిబాబ్బరిచైరమ్మూడు గదా — జనతా ప్రభుత్వంవోచ్చే సరికి జనసంఘ బలంతో యేదో కమిటీలో రద్దుడయ్యాడు గౌరీవతిగాడికి

స్త్రీలువర్మిట్ యిప్పించాడు. గౌరీవతిగాణ్ణి అశ్రయించాడు నిరంజనంగాడు—
వీడు చేసిన తప్పుడు పనికి.”

“అనలేం అమోరించాడు?” అన్నాడు శ్రీపతి.

“మిసెప్రాప్రియేషన్. డబ్బు మింగి కూచున్నాడు తెమికల్స్ కొను
గోలులో. అది దొరికి, ఆ కంపెనీ జనరల్ మేనేజరు వీడికి వుద్వాసన
చెప్పాడు. అతను నీకు తెలిపినతను. వీడికి వుద్యోగంయిచ్చినతను. నిరం
జనంగాడు గౌరీవతి గాడి కాళ్ళు— సాక్షాత్తు పట్టుకుని—”

“కాళ్ళేగా?” అని నవ్వాడు శ్రీపతి

“అవసరం ఐతే యేదైనా పట్టుకుంటాడు యీ నక్క—గాడు. ఆ
కంపెనీకి కేంద్ర ప్రభుత్వంతో చాలా పనులున్నాయట. గౌరీవతిగాడు, వాడి
బాబు ద్వారా జననంపై పలుకుబడితో వీణ్ణి రక్షించాడు. యీ నక్క—
గాణ్ణి మింగివ్వలేదని మీ మిత్రుడో, ఔండువో ఆయన మీద అక్క—మని
నీ మీదకి మళ్ళించాడు. యీసారి కనీపిప్తే నాయించు” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“ఆ మధ్య అతను కనీపించాడు గానీ వీడి నంగతి యిలా అని చెప్ప
లేదే !” అన్నాడు శ్రీపతి.

“నీకు చెప్పడానికి మొహమాటపడి వుంటాడు” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“అమ్మట్లు నీ దగ్గర “యెక్లిప్స్ ఆఫ్ కమ్యూనిటీ” వుందా?” అని
అడిగాడు శ్రీపతి.

“ఆ పుస్తకం పేరే వివరేదోయ్” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“సోషియాలజీ నాడిని ఆ మాట అంటే యెలానోయ్ ! యిటీవలి
హ్యూమనిస్టిక్ సోషియాలజీ.”

“అదేమిటో నాకు తెలియనే తెలియదు. నా రిసెర్చి గుంటల్లో పడి
కొట్టుకుంటూ వుండిపోయాను. అదవగానే ఆ సోషల్ వెల్ ఫేర్ షా ~~మన~~
దలో పడ్డాను. యిప్పుడిప్పుడే కళ్ళు తెరచి వదిలిక్కులా చూస్తున్నాను.
అదేమిటో చెప్పు యింతకీ” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“సైకాలజీలో విహేవియరిజమూ ప్రాయోగియనిజమూ తరవాత,
వాచ్చిన మాస్టో, రోజర్ లాంటి వాళ్ళు యెగ్జిస్టెన్షియలిస్టిక్ పార్షిసిపేష
నల్ పెనోమెనలిస్టిక్ డెరాస్టిక్ పెర్సనలిజమ్స్ థోరణిలో మార్షిన్ స్ట్రీయిన్
వంటి వాళ్ళు డర్బీం, పార్సన్ వంటి వాళ్ళని దాటి నాన్-ప్రెస్క్రిప్టివ్, నాన్
డెటర్మినిస్టిక్, నాన్— అనార్కిక్ పార్షిసిపేషనల్ థెరాస్టిక్ థోరణి

హ్యూమన్ డిక్ సోషియాలిటీ అనే పేరున వట్టుకొచ్చారు. అల్విన్ గార్డ్నర్ రాసిన “ది కమింగ్ క్రైసిస్ యన్ సోషియాలిటీ”—చూడు” అని అటు నుంచి వొస్తున్న త్రిపురనుంచని వంక చూసి చిర్నవ్వాడు శ్రీవతి, వంక రింపుగా.

నాలుగు అడుగులు యిటు వేసి, “వమస్కారమండీ. చాలా కాలానికి చూశాను మీమ్మల్ని. లా లో చేరారటగా” అంది త్రిపురమందరి.

“మీ రిసెర్చి యెలా వుండీ?” అన్నాడు శ్రీవతి.

“చాలా వగతు పూర్తి అంది. క్లెహనోవ్ కోవలాన్స్ క్రోయేబర్ లను కలగలిపి చదివితే కొంత గందరగోళంగా అవిపిస్తోంది. కొన్ని పోయింట్స్ నోట్ చేసుకున్నాను. మీకు పీఠవ్వుప్పుడు అడిగి తెలుసుకోవా లనుకుంటున్నాను” అంది.

“మీ గైడ్ ని అడగకపోయారా?” అన్నాడు శ్రీవతి.

“అన్నీ తెలిసి ఆ మాట అంటే యేం చెప్పేది! మా గైడూ మా డిపార్టుమెంటూ మీకు బాగా తెలుసుగా!” అంది.

“ఒలాగే నే వివరించగలిగితే సంతోషం” అన్నాడు శ్రీవతి.

వెడుతోంది, సూటిగా నిశ్శబ్దంగా—మెరుపు తీగకి వడవటం వచ్చి వట్లుగా.

బిస్సులవైపు వెడుతోంది.

అనకలి చెట్టు కింద నిలుచున్న వలుగురు—వొకతను, నిలవవే వాడుకనులదానా—అంటే; మరొకతను వాయరీ హంస వడకదానా నీ వడకలో హోయలున్నవె—అంటే; యింకొకతను, మధ్య కురుకుతు పుల క్షుల నడుస్తు వుంటే నిలువదె నా మవను—అని అన్నాడు.

అందరూ కలిసి పిల్లీ వక్కా కుక్కా కోడీ కూతలు—

“ఆ మొదటివి అతకరేడుగానీ ఆ చివరి కూతలు మాత్రం వాళ్ళకి సార్థకంగా వున్నాయి” అన్నాడు శ్రీవతి

“యెవరు వాళ్ళు?”

“అంకినీడు!” అని చిన్నగా వవ్వాడు శ్రీవతి.

“అంకినీడు మహాబుద్ధిమంతుడై పోయాడట. ఆ సినిమా ప్లాప్ తో సర్వరోగాలూ వొదిలిపోయాడట. యిప్పుడు అతని వరిధి; మామగారి ప్రారం, పెళ్ళాం కరుణాచక్ర—నూరు పైసలా సరికొత్తయిన యింక

బుడద—” అన్నాడు రామ్మూర్తి సిగరెట్ వెలిగిస్తూ.

“యీ మిడిసిపాటు జంతువులూ కొన్నాళ్ళకి అంతకంటే కుంచి యింటల్లోవుతాయి—లేకీనూ జాకీనూ కాకపోతే!” అని నవ్వాడు శ్రీవతి.

“మర్చిపోయాను ఆనంది-తార రైలు కిందపడి చచ్చిపోయిందట తెలుసా?” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“తెలియదే—”

“సేవర్లో కూడా వచ్చింది.”

“యెలా? దేనికి?”

“తెలియదు, నరిగా. జనం అనుకోవడం—తను చేరిన ఆ చోటు, జాతీయ అంతర్జాతీయ స్థాయిలో చట్ట వ్యతిరేక కార్యకలాపాలు సాగిస్తున్న మహా సంస్థ అని—మరి తార యేగొడవల్లో చిక్కుకుని పోయిందో— పాపం, చివరికి అట్లా తప జీవితాన్ని తనే సమాప్తం చేసుకుందను కంటాను.”

“ఆలాంటి యిద్దైతే, హత్యా కావాచ్చుగా!” అన్నాడు శ్రీవతి.

“అవును. నాకు ఆ ఆలోచనే రాలేదు. పోలీసులకి యీ ఐడియా వస్తే—”

“పోలీసులకి రాసి ఐడియా అంటావుండదు. బట్ డె కెనెట్. యిన్ కేస్ డె కెన్, డె వోన్ట్!” అని చిన్నగా నవ్వాడు శ్రీవతి.

“నీ లా వదువు మొదలెట్టావా?” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“అదేవి(టోనోయ్ రామ్మూర్తి! నేను యే సబ్జెక్టులో చేరతానో ఆ సబ్జెక్టు చదవ బుద్ధవదు, దాన్లో వున్నాన్నాళ్ళూ. కానీ యీ లా చదవకండా లాగిందటా; కి వీలయ్యేలాలేదు. చదివి పరీక్ష రాయటం అసాధ్యం వుదూ! పరీక్షలు ఐపోయాక చదవాలనిపిస్తుంది—”

మధ్యలోనే అందకుని, “ఐనా నీకెప్పుడూ ఫస్టు క్లాసులే వచ్చి నయేగా!” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“సబ్జెక్టు తెలియకపోబట్టి. తెలిస్తే ఫస్టు క్లాసు రాదు” అని నవ్వాడు శ్రీవతి.

“మన రామానుజం థిస్ట్రీలో సెంట్రల్ స్టాటిస్టిక్స్ బ్యూరోలోనో దీన్లొనో వున్నాడట. నిన్ను యెప్పుడూ తలుస్తుంటాడట” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“అకవికి యే కామన్ వెర్ పెటోషిప్పో యిచ్చి వంపకగివవాడు” అన్నాడు శ్రీకృతి.

“అటు నుండి వొస్తున్నది ప్రొఫెసర్ పీచుపాటి—వాడి సోడితో యిప్పుడు నవ ప్రాజెం తివగలదు పట్టుకుని వదలిపోదాం లోవకి” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

117

రంగారెడ్డి, భజాన వున్న పెట్టర్ వేసుకుని రాయల్

టాకీసు పక్కనుంచి యటు వొస్తుంటే జయంతి కనిపించింది

సుల్తాన్ బజార్లో కూరలు కొనుక్కుని, వాక చేతిలో కూరల పంచి యింకో చేతిలో ఫోం లెదర్ హ్యాండ్ బెగ్, దాన్లో ఖాళీ టిఫిన్ బాక్సు పెన్ను గట్రా. జయంతి చాలా కాలంగా బ్యాంకులో క్లర్కు గా చేస్తోంది

“యేమి జయంతి బ్యాంక్ నుండా” అని పలకరించాడు రంగారెడ్డి.

“అవును కూరలు కొనుక్కుని”

“యేమి అట్లా డర్లగ వున్నావా?”

“లేదే బాగానే వున్నానే.”

“యేట్లనో కండ్లవడ్తున్నావు. నంగతేమి చెప్పరాడా?”

“యేమింది మామూలు కథే. అవసరం తీరినక తమ్ముడికి, చెల్లెలికి అందరికీ పనికి రాని దాన్నయ్యాను. నన్ను వాళ్ళ అక్కవని చెప్పుకోవడం కూడా యిష్టంలేదు వాళ్ళకి. మీకు తెలిసిన పాత విషయమేగా—యిప్పుడు యింట్లో—” అని ఆగిపోయింది.

“అది నేచురల్. అలా చుంచితనం వచ్చిరాదు. తనకు మాలిన భర్తాము తగదని ఆయనెవరో అన్నాడు. యేమిజరిగింది? ఆవధాని యేమన్న అన్నాడా?”

నడుస్తున్నారు.

“యేదో విన్నట్లున్నారు. బాధపడుతున్నట్లుగా అనిపిస్తోంది.”

“అనుమానిస్తున్నాడా?”

“అట్లాగూ అనుకోవు.”

“నేనొచ్చి మాట్లాడత” అన్నాడు రంగారెడ్డి

“అమ్మో!”

“భయం దేస్కి?”

“నా పాత జీవితం గురించి చెప్తారా?”

“చెప్పనైతే చెప్పనుగాని, మంచి అట్ల అనుకుంటే నీకేమి? ఐతే మాత్రమేమి? యిప్పటి మచ్చుటకాదు గదా అని అడుగుత.”

“అమ్మో, యింకేవన్నా వుందా!”

“యేమో, ఆయన మచ్చకేమి? కాని గూడ పోగొట్టుకున్నాడు.”

“నాతో రాకండి. నేను చెప్పి తీసుకొచ్చావనుకుంటారు” అంది

వెంకటాచార్యుని పేర్ బ్యాంక్ ఆఫ్ హైదరాబాద్ లో ఉద్యోగం వొచ్చి యేడాది కావొస్తోంది. సుబ్రహ్మణ్యం నీటికి ట్రాన్స్ ఫర్ చేయించు కున్నాడు. యిద్దరూ వాకే బ్యాంకు యీ దిశంబరు నుంచి వాకే బ్రాంచిలో. జయంతి వేరే బ్యాంకులో. సుబ్రహ్మణ్యం వాళ్ళ అమ్మా నన్నా అన్నా, వదినా అందరితో అదే యింట్లో శాంతితో ప్రశాంతంగా గడుపుతున్నాడు. వాక మగ సంతానం. మళ్ళీ కడుపుతోంది.

“యీ పూట మీకు తీరికేనా?” అంది జయంతి.

“నాకు యెప్పుడు గూడ పనీ లేదు తీరికా లేదు. వచ్చి వారం దినాలాయె. పూకెనే వొస్తే మర్న పూరికి పోవాలి”

“పొలం వసులా?”

“అది గూడ లేదు. నాయన చూస్తుంటాడు. పూకెనన్న వుందాలి.”

“యీ రోజు—మా వక్కవాటాలో అవిడ—వాళ్ళాయన పూకెళ్ళాడు పొద్దుట రేపు వొస్తాడు. నేను వెళ్ళి వంట చేసి అవిడతో కాకేవం చేస్తుంటాను. మీరు యింకో గంటకో గంటన్నరకో రండి” అని అంతలోనే “యెందుకో భయంగా వుంది. మీరు నా పాత జీవితం చెప్పకండి దయచేసి” అంది.

“మేలు జరుగుత దనుకుంటే చెప్త. అదంత నాకు యిద్దోపెట్టు జయంతి. అవధాని నాకు బాగ తెలుసు కదా. ఐ.కె.ఎస్. పెట్. హిమ్ రైట్” అన్నాడు.

జయంతి మందుకు వడిచి వెళ్ళింది.

రంగారెడ్డి వెనక్కి తిరిగి సులాన్ బజార్ వెళ్ళి అడుగులు వేసి —

సెంటర్లో బాటా షాపు నుంచు నిలుచుని జనాన్ని చూస్తున్నాడు.

బదు విమిషాలు.

“యే గోరీ మేరీ ప్యారీ” అన్నాడు వాకామెవి. వక్కకి తిరిగి చూసి ఆగింది.

“యీ రోజు తీరికేనా?” అన్నాడు పుర్వలో.

“లేదు, వకరికి వాస్తానని చెప్పాను” అంది ఉర్వలో.

“నేను రేపు పూరికి వెళుతున్నాను. వీలైతే చెప్ప మరి?” అన్నాడు “వంద రూపాయలు” అంది.

“వందా! యాభయ్యేగా?”

“రేపు ఐతే. యివ్వక మాటిచ్చిన బేరం వాడుచుకోవాల్సి.”

“మరీ అంత అన్యాయానికి పోతే రోగాలతో చస్తావు” అన్నాడు.

“యిప్పుడు నరివడా లేకనా?” అంది.

“ఐతే పాతిక చాచి!” అని వచ్చాడు.

“మందుల కోసం యింకో పాతిక” అని వచ్చింది.

“నాక్కూడా తీరక లేదు యీశూచి. రేపు పూకెళుతున్నాను. యీసారి వాచ్చినప్పుడు” అన్నాడు.

‘మీలాటివాళ్ళ పుణ్యం!’ అని ముంపుకు వెళ్ళిపోయింది. జనాన్ని చూస్తూ ముంచున్నాడు

వాక గుడ్డి అతను కర్ర టిక్కుటిక్కు లాడిస్తూ కాలిబాట మీద ఆగాడు, రోడ్డు దాటటానికి. ట్రాఫిక్ రద్దీవల్ల నిలుచుని పోయాడు.

రంగారెడ్డి అతని చెయ్యి వట్టుకుని, “ఆ వక్కకు పోవాల్సా?” అని రోడ్డు దాటించి — అటు కాలిబాట మీద ముంచుని జనాన్ని చూస్తు

“హలో రంగారెడ్డి”

“హలో విలియం”

‘రా. తాజ్ ల కూర్చుందం జరంతటై. చాల దినాలకు కంప్లవ డ్టివి’ అన్నాడు విలియం.

నడిచి — తాజ్ లోకి కాక యిండియా కాఫీ హౌస్ లోకి వెళ్ళారు.

అవీయవీ కబుర్లు.

“సుచిత్ర డెత్ నేనురల్ కాదని. సువైడ్ చేస్తున్నదని” అన్నాడు

నిలియం.

“సికెట్ల తెలిసే యిన్ని దినాల తర్వాత బయటికెళ్ళొచ్చే!”

“పోలీస్ జాబ్ కదా!” అన్నాడు నిలియం.

నిలియం నవ్వియిన్స్ పెక్టర్ గా చేస్తున్నాడు. యేదో కేసు గురించి కూపీ తీస్తుంటే, తీగలాగితే దొంగంకా కదిలివట్లు, సుచిత్ర మరణం వివరాలు దొరికాయి.

“మరి మన హాకీ ఛాంపియన్ నిజాతెస్తు చెయ్యకపోయారా?” అన్నాడు రంగారెడ్డి యింగ్లిషులో.

“అంత ఆధారాలేవు. కాగా అతనికి అన్ని రకాల బలమూ వుంది. చాలా కాలంగా అటువాళ్ళ ప్రాంతంలోనే వుంటున్నాడు. పెళ్ళి బంది. యిద్దరు పిల్లలు కూడా” అన్నాడు నిలియం యింగ్లిషులో.

“ఏమీ తెలివ దీకెయిర్స్ చెప్పు.”

“వీడు ఆమెను కళ్ళిర్ తీస్కపోయిండు ఆసికెల్లి అగ్రా — ప్రమ్ దేర్ నాగ్ పూర్. అక్కడ పీళ్ళిద్దరికీ యేదో జగ్గమైంది. అప్పట్కి ఆమెకు పోర్త్ మన్. వీడు ఆమెను అక్కడె వాల్లిపెట్టి గవ్ విన్ వాచ్చేండు. పీటికి గూడ రావనే వాళ్ళ పూకి పోయిండు ఆ పోకి ఆక మునైడ్ చేస్కున్నది. ఇకే నర్కమస్తానియర్ ప్యాక్టర్స్ వల్ల అట్లని తెలియలేదు. వూహిస్తే అర్థమైకది కేన్ పుటవ్ చేసెదానిక ఆవారాలేవు” అన్నాడు నిలియం.

“ఆమె అన్న ప్రమోద్ యెక్కడున్నాడు?”

“నై జీరియా పోయిండు.”

యిద్దరూ లేచి బయటికొచ్చారు.

“దోస్తీవి పీమీద యేదన్న కేస్ పెట్టాలనిపిస్తున్నది!”

“నేను ఆదానన్నయితే బ్రోకర్ కేస్ బనాయించె పోస్కవ్ వుండేది. అప్పుడు కష్టమర్చి నువ్వె!” అని నవ్వాడు రంగారెడ్డి.

“సీయా”

రంగారెడ్డి నడుస్తున్నాడు, పెక్టర్ తొడుక్కుని. యిరవై నిమిషాలకి వెంకటావధానింటికి చేరాడు. తరుపు తీపేవుంది.

“అవధానీ.” అని పిలిచాడు

“షావూ?” అని నోవ్ న్నంది. వెంకటావధాని గొంతు.

“నేను రంగారెడ్డిని.”

“హా! యెన్నోళ్ళకి! రా లోవలికి!” అని కర్రకాయతో లేచి ముందు గదిలోకి రాబోతుంటే, గబగబా అడుగులు వేసి రంగారెడ్డి మధ్య గదిలోకి వచ్చాడు.

“యెప్పుడొచ్చావు?” అన్నాడు వెంకటాచార్యుని.

“నారం దినాలయె.”

“వుంటావా కొన్నాళ్ళు?”

“లే లేదే పోవాలి. యేమీ ముచ్చట్లు : అట్లున్నవేమీ; జయంతి వున్నదా లోన; యి ఆర్ యె లక్ష్మి పెళ్ళా టు గెట్ నవ్ యె నైస్ వైట్” అన్నాడు రంగారెడ్డి.

నిట్టూర్చాడు వెంకటాచార్యుని.

“యేమీ అట్లునుపోతిని జయంతి ముచ్చట కేగనే; మీ యిద్దరికీ జగ్గమయ్యనా; ప్రణయఽహం!”

“నా బతుకు చెప్పుకునేలాగాలేదు, రంగారెడ్డి — జీవితంలో అన్నీ అవశ్యకులే, అశాంతులే.”

“భవా. యేంబట్లా యిదై పోతావు — పరిస్థితులను చక్క-బదులు కోవాలి గానీ —” అన్నాడు రంగారెడ్డి యింగ్లీషుతో.

“నా మనసులో బాధ యెవరికీ చెప్పుకోలేనిది!”

“యెవరికీ సంబంధించిన ముచ్చట; మీ పేరెంట్స్ వాంట్ల విషయ మేమైననా?”

“వాళ్ళెప్పుడో నన్నొదిలేశారు గారికి. జయంతి విషయం.”

“ఆర్ యూ నప్పెక్టింగ్ హెర్; ఐ విల్ కిల్ యు” అన్నాడు రంగారెడ్డి.

“లేదు యెంత మాత్రమూ అనుమానించడం లేదు. నేనంటేయెంతో యిదిగా వుంటుంది. కుంటివాడినైనా, జీవితంలో చితికిపోయినా నాకెంతో అందగా తృప్తి కలిగిస్తూ వుంటుంది. కానీ —”

“కొన్ని దమ్మిడిలు మీ ఆంధ్రాలోగూడ లేవిప్పుడు! యేమన్న విషయమంటే చెప్పు. ఆమె నాకు మన విజ్ఞాన కాలేజీ లైం నుంచి మంచిగ తెల్పు.”

“కొందరు జయంతి గురించి రకరకాలుగా వ్యంగ్యంగా అదోలా

అంటూండగా వింటున్నప్పుడు నా మనసులో యేదో వొక భావం కలిగింది. యీమె గత జీవితాన్ని అనహీనమవుతున్నా, నీళ్ళ వాళ్ళవరూ యీమెతో సరిగా మాట్లాడరట.”

“వాండ్రకు యీమె పెండ్లి చేస్తోంది యిష్టంలేదు. యీమె జాబ్ చేసి తెచ్చే పైసలన్నీ వాండ్లు తీస్తూనే ఉన్నారు. అందుకోసం వాండ్ల ముచ్చటంత నాకెరికనే జయంతిని యేమని అన్నారనలు?”

“వాళ్ళకోసం చదువుకునే రోజుల్లో లాడ్డీల కెళ్ళేదని—”

పరవశా నవ్వి, “యదేమో కొత్త ముచ్చటోలే చెప్పవట్టిని! ఆ దినాలల్లోనే కాలేజీల అనుకునేదోళ్ళు. తండ్రిచనిపోయే. యీమెకోసం పైచీ చేసి ఫెయిలయి పోరగాళ్ళు పుకార్లు పుట్టించేదోళ్ళు” అన్నాడు రంగారెడ్డి.

“అంతేవంటావా ?”

“అనుచేమి! వా కంత యెరికనే గద! నేను తిర్గనిలాడ్డి గాని తావు గాని వున్నదా! యాడవన్న కండ్లవడి వుండాల గద!”

“అంతేవంటావా ?”

“అది సింపుల్ ఫాక్ట్—అది సరే అవదానీ, నేనొక ముచ్చట అడుగుత చెప్తవా?”

“అడుగు రంగారెడ్డి. నీకు చెప్పగూడని దేముంటుంది! నా శ్రేయస్సు కొంక్షించే మిత్రుడివి.”

“నీ కాలెండు కిగ్గిపోయినది : మీ వాండ్లు నీన్నేమిట్కి వొదిలేస్తారు ?”

“నీకు తెలియని సంగతులు కావు. దేనికి అడుగుతావు? స్వయం కృతావరాధం.”

“అట్లజేసి, కుంటోవివయ్య నీ వాండ్లందరు తరిమేస్తే, విజయ్ కుమార్ వాండ్ల దగ్గర బిక్కాల్ని వచ్చేగద. అనుమంటి నిన్ను మరి ఆమె యేమనుకోనాలి?”

“లేదు రంగారెడ్డి! యీ విషయంలో జయంతి దేవతనుకో?”

“అట్లనే వొకవేళ జయంతి, పక ఐడీయల్ నెసిసిటీకోసం యేమైనా అట్టిల్ల వుండిన గూడ తప్పేమున్నది? నీకంటే మేలెగద!”

“అవుననుకో—”

“అన్నల్కి యేమి లేనిదాన్ని— యిట్ల పోంచాయించుడేం మంచిగ

లేదు. యేమన్న వున్న గూడ యిట్ యిట్ రీజనబుల్ టు యిగ్నోర్. అవధానీ నీదశః బేసికగ డర్టీ మైన్. అన్ని డర్టీగనె ఆలోచిస్తుంటవు. యింతకు జయంతి యాడికి పోయింది: కూరగాలు గిట్ల దినం నువ్వే తెస్తున్నవా? అమె తెన్నదా?”

“అనే తెస్తుందయ్యా! అనివాటిజ్ఞుని నాకు యే పనీ అప్పగించదు. పక్క పోర్లనులో అనిడతో మాట్లాడుతూ వుండేమో పిచుస్తామందు” అని లేచి కర్రకాయతో నడుస్తూ, ముందు గుమ్మంలోకి వెళ్ళి, “జయంతి” అని పిలిచాడు వెంకటావధాని.

“ఆ, వచ్చే” అని చెంగున వచ్చి, “పిలిచారా? అంది జయంతి

“హూ! మన రంగారెడ్డి వచ్చాడు.”

“అట్లాగా. మీ క్లోక్ ఫ్రండ్” అంది.

“భోజనం వేళయింది. మనతోపాటు భోజనానికి కూచోమందాం. సరదాగా కలిసి తిందాం ముగ్గురం యేమన్నా ప్లెషర్ తయారుచెయ్యి అతనికి” అన్నాడు వెంకటావధాని.

అంతలో అక్కడికి వచ్చిన రంగారెడ్డి, “ప్లెషర్ గిషల్ అంటే భోజనం చెయ్య” అన్నాడు.

మందే ప్రత్యేకం వంట చేసి వుంచిన జయంతి, “నప్పిహితులకి మనతోపాటు యేదుంటే అదే” అంది.

“చూస్తేవా అవధానీ నీకు బుద్ధిలేదు. జయంతి యెంత చుంచి మాట అన్నదో చూడు” అన్నాడు రంగారెడ్డి.

జయంతి వంక తృప్తిగా సంతోషంగా చూశాడు వెంకటావధాని.

118

పంది తడుపున కుక్కపిల్ల పుట్టి బతికి వుంటేనో, రెండు తలలు యెనిమిది కాళ్ళతో జంతువేదో పుట్టి బతికి వుంటేనో, అలాంటిదేదో జరిగినప్పుడు—జనం తందోవతండాలుగా వచ్చి చూసి పోతుంటారు. ఆ తరవాత రోజూ కొందరు. యాత్ర ప్రజలా వచ్చి చూసి పోతుంటారు.

అట్లా, యిందిరా కాంగ్రెసు వాళ్ళు యిండిపెండెంటు జనతా పార్టీలోకి చేరి పోయారు. చేరిపోతూనే ఉన్నారు. డిశంబరు మూడో వారంలో కాంగ్రెసు మరోసారి పీఠి, ఆ ప్రభావం రాష్ట్రానికి పడింది. యెంతో ఐశ్వర్యమూ సంపదావున్న మనిషి సర్వం కోల్పోయి కట్టుబట్టల్లో నిలుచున్న స్థితిలో ఆమె వుంటే, చవాన్ తదితరులు కాంగ్రెసుని చేజిక్కించుకోవాంన్నట్లుగా ప్రవర్తించి—కాసు బ్రహ్మానందరెడ్డి కాంగ్రెసుగా యిందిరాగాంధీకి ప్రత్యర్థి కాంగ్రెసు యేర్పరింది. రాష్ట్రంలో చుట్టూమంత్ర వెంగళావు అటూయిటూ పూగినలాడి, ఆ స్థితిలోవున్న యిందిరా గాంధీని వొడిచి, బ్రహ్మానందరెడ్డితోవున్న విభేదాలను సరిచేసుకుని, “కాసు కాంగ్రెసు”లో చేరటంతో యె.పి.సి.సి. యిందిరాగాంధీ నాయకత్వాన్ని తిరస్కరించింది. దాంతో, రాష్ట్రంలో యిందిరా కాంగ్రెసు పాలన కాక కాసు చవాన్‌ల కాంగ్రెసు పాలన వచ్చినట్లయింది.

యీ పరిస్థితిలో రాజకీయలు అటు జనతాలోనో యిటు కాసు కాంగ్రెస్‌లోనో చేరటం సహజం. కాంగ్రెసు ప్రభుత్వంతా వెంగళావు నాయకత్వంలోవున్న కాసు కాంగ్రెసులో వుండిపోయారు. యిందిరా కాంగ్రెసులో యెవరూ మిగిలిలేదు—పి. వి. లాంటి వరదర్శకు తప్పించి. యీ తరుణంలో గోవర్ధనరెడ్డి కాసు కాంగ్రెసులోనే వుండిపోయాడు. యింకా జనతాలో చేరిన కొందరు జనతాలో చేరిపోయారు. రవికి తన వియోజకవర్గములో పలుకుబడి వుండటమేకాక తనని సమర్థించే యిండిపెండెంటు కాసన సభ్యులన్నారు వాళ్ళలో కొందరిని కనిపెట్టకుని యిందిరా కాంగ్రెసులో చేరాడు యింత తెలివైనవాడు అటు జనతాలో ఐనా యిటు కాసు కాంగ్రెసులో ఐనా చేరితే సమచిత స్థానం పొందగల స్థితిలో—మునుగుతున్న వోటివడనలో చేరాడు. తెలివి తక్కువగా అన్నారు. అనగా అలా యిండిపెండెంటుగా వుండిపోతే తన విలువ ప్రత్యేకత యినుమడించును—అనీ అన్నారు.

ఓబ్రవరిలో దక్షిణాది రాష్ట్రాల్లో యెన్నికలు ప్రకటించినందున సీట్ల వేటకో—అటు జనతాలోనూ, యిటు కాసు-వెంగళావుగా అధికార కాంగ్రెస్‌లోనూ సీట్లు సంపాదించలేని అనామకులు యిందిరా కాంగ్రెసులో చేరారు—గొప్పస్థానాని లేకపోయినా, రాజకీయపు దురదృష్టాదీ.

కాంగ్రెస్ చిహ్నం అవుదూడ అధికార కాంగ్రెసుకి వెళ్ళింది.

యిందిరా కాంగ్రెసుకి హస్తం గుర్తయివారు యేనాటినుంచో కాంగ్రెసుకి రాట్నం, యెద్దులు కాడీ, అపూదూడ లాంటి చిహ్నాలు వుంటూ గాంధీ దోరణీకి సూచ్యంగా వుంటున్నాయి హస్తంగుర్తు పాపాద్రికానికో, బెదిరింపుకో సూచ్యంగా అనిపించవచ్చు. కాదంటే, అభిమానానికి సూచ్యం కావచ్చు— తనే, దిక్కు దరీ లేక బెంబేలవడుతున్నట్లుగా దైవ్యస్థితిలో వున్నట్లుగా వున్న మఃషి ఆభయహస్తం చూపెడితే నవ్వాస్తుంపేమోగానీ మరెలాగూ అనిపించకపోవటం సహజం.

పుత్రర భారతం అంతటా జనతా గారి శుభ్యంగా పీస్టోంది. కేంద్రంలో జనతా పాలన ఆంధ్రప్రదేశ్, కర్నాటకలో జనతాకి అతరవాత అధికార కాంగ్రెసుకి వాస్తాయనీ యిందిరా కాంగ్రెసు పగి యేరు కున్నట్లుగా చిల్లరమల్లర పోగు చేసుకుంటుందనీ— రాజకీయ కోపిదులే కాక, విద్యార్థికులూ, తదితరులూ అనుకున్నారు.

యెలకస్తు మగితాయి. రవి తన నియోజకవర్గం నుంచి యిండిపెం డెంటుగా పోటీ చేసినా, యే పార్టీ అభ్యర్థిగా పోటీ చేసినా గెలవటం తథ్యం జనతానీ అధికార కాంగ్రెసునీ రకరకాల కోణాలనుంచి విమర్శిస్తూ పునన్య సాలిచ్చాడు, వివిధ వర్గాలలో వివిధ రీతుల్లో. తన వోటర్లలో సంపన్నులు చాలా తక్కువ.

ఆ పార్టీల వాళ్ళు, యెరుర్లన్నీలో యిందిరా గాంధీ చేసినదటా వర్షించే ఘాతుకాలను, రవి, నందర్న అనివార్యతలగా చివరించాడు. వాం బరిదాన్ని చేసే యీ పెద్దలంతా యెలా హింసిస్తున్నారో చివరించాడు. యిదంతా తన తరపున వుండే అభ్యర్థుల నియోజకవర్గాలలో. తన నియోజక వర్గంలో యే పార్టీ ప్రసక్తి తీసుకురావక్కరలేదు. తను శక్తిగా, వాక అభ్యర్థిగా యే వాడటాను యెలా మాట్లాడాలో అలా మాట్లాడతే చాలు.

పిబ్రవరి యిరవై యెనిమిది. యెన్నికల ఫలితాలు.

ఫలితాలు ఆందర్నీ ఆశ్చర్యచకితుల్ని చేశాయి. కర్నాటకలోనూ అంతే జనతా పరిగేరుకున్నట్లుగా కొన్ని సీట్లు గెలుచుకుంది. అధికార కాంగ్రెసు నామరూపాల్లేకండా పోయింది యిందిరా కాంగ్రెసుకి యెబ్బొల్లాబ్ మెజారిటీ వచ్చింది. అనాడుకులంతా శాసనసభ్యులయ్యారు వాళ్ళకై వాళ్ళు యేమీ కాలేనివాళ్ళు. అంటే యిందిరాగాంధీకి ప్రజలు వోటు వేశారని విార్త రించక తప్పదు. చెంబు గుర్తో, చెప్పు గుర్తో యివ్వాలింది. అని కొందర

న్నార అక్కసు. ఆ గుర్తు యిచ్చినా అన్ని వోట్లూ వొచ్చివుండును. యిప్పుడు హస్తం యిందిరమ్మ అభయహస్తం. మూలపుటమ్మ అభయ హస్తం ఐది. అప్పుడు చెప్పగుర్తు రానుపాదుకలుగానూ భగవత్పాదుకలు గానూ ఐవుండును.

రాజకీయ అభ్యర్థిత్యపు అర్హత కోల్పోయిన చెన్నారెడ్డి, వత్తర్ ప్రదేశ్ గవర్నర్ గా పునరావాసం పొందిన చెన్నారెడ్డి, యెక్ష్మన్త ముందు వేళకి కోర్టువారు విధించిన అనర్హత గడువు తీరినందున యే పార్టీలో చేరాలా అని ఆలోచించి— కాసేపు జనతా, కాసేపు అధికార కాంగ్రెసు, మిమకు మినకు మంటున్న యిందిరా కాంగ్రెసులో— దేన్నో చేరటమా అని ఆలోచిస్తూ, బేరీజులు వేస్తూ జనతాలో చేరినా అధికార కాంగ్రెసులో చేరినా తనకి ప్రత్యేకమైన ప్రాముఖ్యత వుండదని అనిపించినందున చివరికియిందిరా కాంగ్రెసులో చేరాడు— యెక్కడో దివాన్ గిరీ కంటే వూళ్ళో మునసబు గిరీ మేలన్న భావంతో.

అన్నీ అమొదపు మొక్కలవటంతో, అనలే రాజకీయ తంత్రపు బుర్రేమో మహా పటవృక్షంగా నిలబడి ముఖ్యమంత్రి అయ్యాడు— చెన్నారెడ్డి. యీ మంత్రి వర్గంలో, రవి, తనకి శాసనసభలోని యిందిరా కాంగ్రెసులో వున్న బలం దృష్ట్యా మంత్రి అయ్యాడు. కార్మిక శాఖ.

మాజీ అధికార కాంగ్రెసు ఐన కాసు వెంగళరావుల కాంగ్రెసు వొక టువ్వుదనేందుకు అన్నట్లుగా వెంగళరావు వంటి వొకరిద్దరు అభ్యర్థులు గెలిచారు. వోడిపోయిన యెందరో కాసు కాంగ్రెసు అభ్యర్థుల్లో గోవర్ధన్ రెడ్డి కూడా వున్నాడు. అసెంబ్లీలో జనతా అభ్యర్థి ప్రతిపక్ష నాయకుడు.

రవిని సమర్థించే శాసనసభ్యులు తదితరులు గంగిని సంప్రదించి రవికి సన్మాన సభ యేర్పాటు చేశారు. మాట వరనకి వొద్దన్నాడుగానీ, తోన యిష్టంగానే వుంది. అలాడు అసెంబ్లీలో అనామకంగా నిలుచున్న రోజున మినిస్ట్రీ కుర్చీమీద పడిన అతని కమ్మ, అధికారం మీదకి మళ్ళీన అతని మనసు— యీ రోజున సంతృప్తిగా దానికి ప్రతిరూపాలైన సన్మానసత్కారాలను అనందిస్తున్నాడు. అదే వేదికమీద, రవితోపాటు అతని ధర్మవత్తి గంగిని కూర్చోబెట్టారు ఆచర్య దంపతులుగా అభివర్ణించి యిందుకుగాను మరికొన్ని పులిమాలలు వేశారు.

అనంత! స్వప్న రాగలీనలు చీల్చో రోడ్డుమీద వడు

స్తున్నారు. వాకరి ప్రక్కన వాకరు చిమానాశ్రయానికి వెళ్ళే రోడ్డువెంట, యెమిమిదీ పావు, చుట్టూ శిశుబం. అలా అవి మరీ అంత నిశ్శబ్దము కాదు.

యెప్పుడన్నా అలా మైకి లేచి దిగివచ్చే నిమానం, మెత్తగా దూసు కెళ్ళే వో కారు, వాకరో యిద్దరో నడిచివెళ్ళిన బుట్టచప్పుడు.

అనంతరెడ్డి, బేగం పెటకి యీ కొనస నీకిందరాబాద్ పై పుకి చిన్న బంగళా అద్దెకి తీసుకున్నాడు. పెలిఫోను పెట్టింపాడు. యింటి నుంచి డబ్బు తెచ్చి కారు కొన్నాడు. డబ్బోనే రోజూ కాలేజీకి వెడతాడు. స్వప్నరాగలీన రివెర్సి వాదిలేసింది. రోజంతా యిట్లోనే వుంటుంది. పూరిమంచి వంపివ పనిమనిషే అన్ని వసులూ చేస్తుంది. వంట కూడా చేస్తుంది. కానీ చాలా వరకు వంట తనే చేస్తుంటుంది. సంగీతం వింటూ వుండిపోతుంది. అప్పు డప్పుడు వో సాహిత్యం వున్నకం.

అప్పుడప్పుడు సాయంత్రాలు తెలిసిన వాళ్ళింటికి వెళుతుంటారు. యెక్కువగా ఆమె పింతండ్రి నాగిరెడ్డి యింటికి వెళుతుంటారు అక్కడికి వెళ్ళిన సాయంత్రం, రాత్రి భోజనం అక్కడే. అనంతరెడ్డి నాగిరెడ్డికోసో మరొకరితోనో మాట్లాడుతూ వుంటాడు తనూ కాపేపు మాట్లాడి, వొక్కతీ బయటికి వచ్చి వచ్చికమీద వరుంటుంది. ఆ వచ్చిక ఆమెకి యెంతో ఆత్మీయంగా అనిపిస్తుంది. అది ఆమె జీవితపు కలల పూహల అనుభూతుల వచ్చిక.

సాధారణంగా దాటమీద వెల్లకిలా వడుకుని వుండిపోతుంది. చాలా సార్లు. తన చేతివేళ్ళతో నక్షత్రాలని తడుముతుంది కొనలు గుచ్చుకోగా— సావం, అంత యిదిగా గుచ్చుకోవాలంటే యెంత కష్టం — అన్నట్లుగా జాలిగా నాటి అంతుల్ని తడుముతుంది. వంటరిగా దిగులుగా కడిలే మబ్బు తునకకి ఆస్వాదంగా చెంప ఆపుతుంది. నివాధారంగా పోతూన్న గాలిని తన చర్మంతో స్పర్శించి ఆనరా యిస్తుంది. క్రీనీడనే వుండిపోయిన ఆకాశాన్ని దగ్గరికి లాక్కుని తన పచ్చని వక్షపు సుత్తనవెలుతురుమీద వరుండ బెట్టుకుంటుంది. అపతలెవో వీధుల్లో తిరిగి తిరిగి దుమ్ము కొట్టుకుని జాబిలి వొస్తే కన్నీటితో స్నానం చేయించి వోళ్ళోకి తీసుకుంటుంది.

గదిలో వర్క చూచుకుంటూ, పైకి వచ్చి అమె పక్కన పడుకుని, “స్వప్నా” అంటాడు అనంతరెడ్డి. “వు?” అంటుంది అమె ఐటో వద్దో పిమ్మిపోలు. లేచి అమె చెయ్యి అందుకుంటాడు. మెట్లు దిగి లోన గదిలోకి వస్తారు. చుంచంమీద పడుకుంటారు. అమె వంటి చందనం పరిమళం ఆతనిని ఆవరిస్తుంది. పక్కకి తిరిగి తలనుంచి పాదాల దాకా అమెని చూసాడు. విద్యుదయస్కాంత వలయంలా అనిపిస్తుంది. యిటీవల ఆతనికి నడనగా తెలిసింది— యెలెక్ట్రో మేగ్నెటిక్ ఫీల్డ్ అంశం మీదకి తనకు ఆసక్తి కలగటం, అమెని చూశాకనే అని. అమెవైపు తిరిగి దగ్గరిగా జరిగి అమె పెదాలమీద పెదాల అద్భుతాడు ఆతనిలో అమెలో చల్లని మాధుర్యపురార ప్రవహించి నెత్తుల్లో కలిసి సెగరగిల్చి— వాకరి నొకరు వాళ్ళంతా స్వర్గిస్తూ, పెనవేసుకుని— ప్రవాహంకట్టలు తెంచుకో యత్నించే క్షణాన— అద్వైత యుగళ సర్వశక్తి పరిధిలో వాక వాడిలివ కాంతిరేఖ— చిట్టిన గాలిబూరలా చిటుక్కున విడిచిడి మంచానికి చెరో అంశమీదకి తిరిగిపోతారు. యద్ధరి కళ్ళుండి నీళ్ళు— ఆ కన్నీళ్ళు రాకండా వుండటం కోసం, వాకే మంచం మీద పరున్న యద్ధరి కరిరాల మధ్యా కొన్ని యోజనాల దూరం విస్తరింపించు కుంటారు

పోలీసు లైన్సు వెళ్ళు మంచి తిరిగి బేగంపేట రోడ్డు వెంట పడుస్తున్న వాళ్ళిద్దరూ కుడివైపున మైరానంలోకి అడుగుబడేశారు. గడ్డి; యెండి పోయి కొంత, గడ్డి బాగా పెరిగిపోయి కొంత — మైదానం.

యెత్తుగా అస్తవ్యస్తంగా పెరిగివున్న గడ్డిలో కూచునిపోయింది. ఆతనూ కూచంటూ, “పాములుంటవేమో—” అన్నాడు.

“మనమూ వుంటాంగా. అలాగే అవీ” అంది.

“కాటువేసే?”

“మనదారిని మనం కూచునివుంటే వాటికేంఆవరకం కాటువెట్టును” అంది.

“వెళ్ళా దారిలో మనం అడ్డాచ్చి భయపడే?”

“నే వేరేవుంటుంది; బ్రతికి వుండటం యెంతసహజమో మరణమూ అంతేసహజం. మరణాలంటే భయపడటంకూడా అంతేసహజం. నాకెందుకో భయం వెయ్యటం లేదు. యిది ఆననాశం. ఆననాశాన్ని అలాది సహజ త్వమో అనడక సహజత్వమో అని అనాగేమో —” అంది.

“నువ్విట్లా మాట్లాడుతుంటే శ్రీకృతి మాట్లాడుతున్నట్లుగా వుంది” అన్నాడు.

చెప్పుకో ఆతవి దగ్గరే వివివుంటానేమో”

“శ్రీకృతి ఆలోచనా అవగాహనా అసీ అపారం” అన్నాడు.

“శ్రీవతిగారు దిగకండానే లోతుగ్రహించి పీఠయ్య అనుభూతిస్తారు. దిగి లోతు అనుభవించి ఐక్యమయ్యే స్వభావం కాదు. అనుభూతిలోంచి అనుభవం రాదు. అనుభవం, అనుభవంలోనే వాస్తుంది. యిదికూడా ఆతవి మాటలలోనే గ్రహించానేమో—”

“స్వప్నా”

“హృ”

“స్వప్నా”

“హృ”

“నా కారణంగా నువ్వు అన్యాయంగా—”

మధ్యలోనే అందుకుని, “ఆ పాత విషయం దేనికి? లోకం కారణంగానో. యెవరి కారణంగానో, అఖిరికి మీ కారణంగానోకాదు. నా కారణంగా అనంత విశ్వవరీధిలోని నా వునికి నాకు వాగానొక అనంత పరిధిలోంచి ఆకళింపుకి వచ్చింది. ఆ అనుభూతిలో ఆ అనుభవాన్నీ అధిగమించలేను. అధిగమించితే అనంత విశ్వవరీధి నా జీవన వలయం అవుతుంది” అంది.

“నువ్వు చెప్తున్నది యెంతగా అర్థమవటం లేదంటే యెంతో బాగా అర్థమైపోయినట్లుగా అనిపిస్తున్నది. తమాషాకా?” అన్నాడు.

“అంతకంటే తమాషా యేమిటంటే. నేను చెబుతున్నది నాకు అసలుకే అర్థమవటం లేదు. యెలా చెబుతున్నానో యెందుకు చెబుతున్నానో నాకే తెలియదు. అదేదో బయటికి వెళువడిన లోలోపలి నవ్వడేమో” అంది.

ఆతను లేచి ఆమె చెయ్యి అందుకున్నాడు.

వదుస్తున్నాడు— అనంతరెడ్డి స్వప్నాగోవదా.

యిల్లు లోజనం. పడక.

విద్రవజ్జలంలేదు యిద్దరికీ. విద్రవజ్జలంలేదుగానూలే —

విద్రలేకండా వదులున్నాడు ముందుమీద ఆవోకరు యివోకరు.

రెండు గంటలు.

అతనికి తునుకు వట్టింది.

— అతనిలోంచి విద్రాపోగల తన లోలోతుల విద్రలేమిలో భాషలేని భావాల కలవరింకల తను లేని నేను లేని నేను లేని తను లేని తను లేని నేను చిటికెడు సహారా మంచుమైళ్ళు వుగ్గిన్నెడు వగరాల వగియిర్వనుల వొంటరితనపు పాతిక వచ్చని గుండెల జానెడు పులుపు చేతుల చెమరెక్కల కూన్యపు గుప్పెడు మెరుపు తీగెల చేదు మణుగుల కళ్ళ శిరోజాల విళ్ళబ్బపు సోలెడు మనసుల కొగిలింతల కడివెడు మట్టి చెవుల దాహపు చిరిగిన ఆకాశాల వుప్పు వీళ్ళ బిగిసిన లాలిత్యాల వల్లని పరిమళపు కోసెడు కండరాల రాగల వగిలిన వల్లని తీపి సౌందర్యపు తెల్లని ఐశ్వర్యపు నెత్తుటి లోతుల పెదాల బండెడు రసరాగపు కుండెడు శరీరాల నవ్వుల చంకల కలల వంధ్య గర్భస్థాల వూదా అచురాగపు గరుకునిద్ర నిరీహ మైనంపుల్లల కత్తుల దారాల శోభనాల పాపాణవీడు? ఆవేదనల సముద్రాల తొడల బుట్టెడు యినక ప్రవాహాల చీలిక దాహాల నాలుకల ఆనంత విష్కమణుల.....

దొంతర రాత్రుల కలత విద్రలోకి విష్కమిస్తుంది. ప్రతి నిత్యమూ మేల్కొనిపే వుషన్సంధ్యని ప్సిగ్గనగ్న మానసంతో ఆహ్వానిస్తూ.

అలా ఆహ్వానించి, లేచి: తన నన్నని పొడవాటి వేళ్ళతో అనంక రెడ్డి చెంపలను స్పర్శించి విద్ర మేల్కొలుపుకుంది నవ్వురాగలిన.

120

మాక్స్ వుల్లర్ భవన్ లో శ్రీపతి వేసిన చిత్రలేఖనాల ప్రదర్శన.

వాకరోజా శ్రీపతి గదిలో, చేతులోంచి జారి గచ్చుమీద దొర్లి వో మూలకి పోయిన యాభయ పైసల బిళ్ళకోసం రామ్మూర్తి, బట్టలస్తాండు వెనక్కి దూరినప్పుడు పెద్ద కాగితాల చుట్ట కనిపిస్తే—

“యీ కాగితాల పిలిందరేమిటి శ్రీపతి” అని అంటే; “అది నా ఆత్మయిక స్థితికాలంలోని వ్యావకం. రంగుల గీతలమరకలు. చూపే జడును కంటావు. మీ అవిడ బాబుల విభూతికోసం వెళ్ళాల్సివుంది” అన్నాడు

శ్రీవతి.

“చెప్పావుకాదేం!” అని ఆ కట్ట యివతలకి లాగి, బూట్లు తుడిచే బనియను బట్టతో దుమ్ము బూజు దురిపి కట్టవిప్పాడు. చూసి విస్తుపోయి “యెంత గొప్పగా పెయింటింగ్ చేసి —” అని అంటూంటే చువ్వలోనే అవి “కొయ్యకు రామ్మూర్తి, నీకు పెయింటింగ్ గురించి యెంత తెలుసో నాకు తెలుసుగా!” అన్నాడు శ్రీవతి.

“అని నీకు తెలుసువని తెలిసిన నేను — అందునా నీ దగ్గర కొయ్య దనూ, యెంతమాట! కానీ యేమీతెలియకపోయినా యివేవో గొప్పగా వున్న వని మాత్రం తెలుస్తోంది.” అని వాటిని భద్రంగా చుట్టచుట్టి వొచ్చి కుర్చీలో కూచుని, “వీటిని ప్రదర్శిద్దాం, వన్ మ్యూజిన్ షో” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“వన్ మ్యూజిన్ షో రాజీందవోయ్. టూ మెన్ షో ఐతే హోమోగ నూ టూ విమెన్ షో ఐతే లెస్బియన్ గానూ, వన్ మ్యూజిన్ వన్ వుమెన్ షో ఐతే ప్రోజేక్షన్ పొయిట్రీగా పొయిటిక్ ప్రోజేక్షన్ వుంటుంది” అని వవ్వాడు శ్రీవతి.

రామ్మూర్తికి మాక్స్ ముల్లర్ భవన్ లో వొక వ్యక్తి తెలుసు తన వెనకటి వుద్యోగమవుతుంది. ఆ పనిదయాన్ని పురస్కరించుకుని వెళ్ళి తమ యిప్పుడు యేంచేస్తున్నదీ చెప్పి శ్రీవతి చిత్రలేఖనాలగురించి మహా యిషిగా చెప్పి రెండు చిన్నవి చూపెట్టి — అక్కడ యేర్పాటు చేయించాడు.

“వో ముత్రితో, యెవరో యెందుకు మవరనితో వో పెన్ చేయిద్దాం. ప్రదర్శన” అని రామ్మూర్తి అంటే, “ఆరువ నశీమణి ది యజిషియన్ బ్లాక్ ప్లేక్ గాడెన్తోనో, మన బస్టాప్ దగ్గర అడుక్కునేపేరున తిరుగుతూ కక్కుర్తిసిండు అవసరాల తీరమూడే భారత పౌరులారితో ఐనా చేయించ వొచ్చు,” అని వచ్చి, “యేవొద్దు యెంతదాకా గుంజావు చాలు. పత్రికల్లో వో ప్రకటనివ్వ. వారం రోజుల ప్రదర్శన ఆనక్కి వున్న వాళ్ళు వొప్పే వొస్తారు. నేను అక్కడే వుంటాను. కానీ ఆ బొమ్మల నేరం చేసినవాడిని నేనేనని తెలియకుండా ఆ బొమ్మల్ని చూపేవాళ్ళని చూడాలని” అన్నాడు

శ్రీ:

అన్ని రకాలా కలిసి ఆరవమొదకా వున్నాయి.

అతని చిత్రలేఖనాల చిత్రంగా వున్నాయి. ప్రతి చిత్రలేఖనంలో

యే రకం చిత్రలేఖనమో చెప్పటమూ కష్టమే. వోర్డ్ మాస్టర్స్ రీతులు, యెక్స్ ప్రెషన్లం యింప్రెషన్లం కేవ్ యెన్ గ్రేవింగ్స్ క్యూబిజం విశిష్ట ఆధునిక నైరూప్య రీతులు అజంటా రాజస్థానీ జాననీ రేఖాచిత్ర రీతులు — వీటిలో యే రీతీ కాదు. ఆ రేఖలూ పున్నాయి. ఆలా అని కేవలం, అన్ని రీతుల మిశ్రమమూకాదు. చూడగానే యిదేదో శ్రీపతి గందరగోళం అని విస్తుంది. యాచిత్రలేఖనం శ్రీపతి పైత్యలేఖనం అనిపించవొచ్చు. వాటిలో అర్థం కానితనం కంటే అర్థమయ్యేతనం యెక్కువ. అస్పష్టత లోంచి మరింత స్పష్టంగా అనిపించే స్పష్టత.

చిత్రలేఖనం దృష్ట్యా వాటిస్థాయి నిర్ధారించటానికి చిత్రలేఖనం నిపుణులు వచ్చినట్లులేదు. తెలియనివాళ్ళూ వస్తున్నారు. వాళ్ళెవరెవరో తెలియదు.

ప్రదర్శించిన ఆకవి చిత్రలేఖనాలలో కొన్ని —

యినకలోంచి చివ్వున వైరెగిని వొస్తున్న పెట్రోలు నూనె. నలుపు తెలుపు మరకలతో ఆరు అడుగుల కొలత వుంటుందనిపించే గరాటా ఆకారంలో యవవరేకు — కాదకింది వైపుకీ. దానిపైన పది అడుగుల పరిధి వుంటుందనిపించే భుగోళం. పచ్చని రంగులో — పరిభ్రమిస్తున్నట్లుగా. గరాటా మీద అరబ్బు పేకు ముసుగు డ్రస్సు. శీర్షికగా కింద — ది కంటెంట్ పొరరీ సెంటర్ ఆఫ్ గ్రావిటీ ఆఫ్ ది వరల్డ్ అనిరాసి బ్రాకెట్లో మైడియర్ బోయన్స్ యువర్ రైట్ అని రాశాడు.

అనవాయంగా వకివున్న మనిషి. వాకడు చాతుకో మాంసం కోసి తింటున్నాడ. యింకొకడు గొట్టం గుచ్చి రక్తం పీలుస్తున్నాడు. యింకొకడు వాక చేతిలో కరెన్సి నోటుతో రెండో చెయ్యి ఆ మనిషి పీకవైపుకీ. ఆ మనిషి నుంచి ధారకట్టి ప్రవహిస్తున్న చమట ఆ వక్కన వాక యెర్ర బంగళాల పేరుకువి వుంది. ఆ మనిషి భుజాలకి తలకి అటు ప్రక్కగా రాబిందు విరీషిస్తున్నట్లుగా కూచుని వుంది. శీర్షికగా కింద — మెన్ ఆర్ సో లక్కి. అయూమ్ ఓన్లీ యె వల్చర్. హీ యాక్ నాట్ యెట్ డెడ్ అని రాశాడు.

పది. గోదావరి అని చూడగానే అనిపించేలాగా యిటు భద్రాచలం రామాలయం. అటుకొత్తగూడెం బొగ్గు ప్యాక్టరీ. పదిలో — సిక్కుమీద న్నదుస్తూ మగకుక్క — మగకుక్క అని తెలియటానికి అంగం రసంత బియ్యం

టికి వచ్చి వుంటుంది. నీళ్ళలో పీకడాకా మునిగి, వంకాయరంగు నెయిల్ పాలిష్ పూసిన గోళ్ళ చేళ్ళతో ఆ తక్కు తోక వట్టుకున్న త్రీ. నీళ్ళ పార దర్శకతలోంచి గోపీశోపి కట్టుకున్న పెద్ద నరిగంపు కంచివట్టు మీర. పద్మా జం, కాళ్ళకి బదంగుళాల యెత్తు మడమల బుట్టు. శీర్షికగా కింద “అంత ర్జాతీయ చుహీకా సంవత్సరంలో” అని రాశాడు.

మధ్యలో వక్కతెముకలు కవిపిస్తున్న బక్కవలచని గొలిపాత పీరులు— యిటు వాకకవి చెయ్యి, వైట్ హౌస్ అని రాసివున్న పెద్ద బుట్టనిండా వున్న ఆయుధాల మీద. రెండో అతని చెయ్యి, అటు బ్లైట్ అని రాసివున్న పెద్ద బుట్టనిండా వున్న ఆయుధాల మీద. కాస్త వెడగా గుర్రుగా చూస్తున్న చైనా ముఖాల సమూహం. ఆ కలల మీద మూడు నాలుగు ఆయుధాల వన్నని కట్ట, శీర్షికగా కింద—“వర్లస్ మేన్—వవర్ అని రాశాడు.

పెద్ద లారీ. లారీ నిండా కవిపిస్తున్న రావ్వం బస్తాలు. లారీముందు వక్కతెముకలు కవిపిస్తున్న యెద్ద జత. వాటి మెడలమీద రాడి. ఆ రాడి నుంచి లారీకి కట్టిన గొలుసు, శీర్షికగా కింద—“యండిమాన్ యుండప్రీరు లైజేషన్” అని రాశాడు.

చవిటి వర్ర మీద కూరగాయలు. పెద్ద వంకాయ— దానినిండా కవి పిస్తూ యూరియా. సొరకాయ—దానినిండా కవిపిస్తూ నీలంరంగు ద్రవం. బొమేటో—మధ్యలో గద్దకట్టిన గమేక్సిన్ లాంటి పొడి. యెర్రటి వీసెలు కవిపిస్తూ పెద్ద క్యాబేజీ గుండు. పొట్టమీదున్న వచ్చని పరిపైగుమీదకి నల్లని యెర్రని ద్రవం—చిగ్గుతున్న స్ప్రేసరు దీనికి వక్కగా క్యాన్సరుకి మెడమ ప్రక్కన పెద్ద బొర్ర పిరకగుండు జుందెంతో, బ్రాహ్మగు పైనుంచి తుడిచేత్తో వాదులుతున్న పీళ్ళు—నీళ్ళలో నల్లగా మెరుస్తున్న నువ్వులు. శీర్షిక కింద—“మన్నం పూర్న” అని తెలుగులో రాశాడు.

నల్లని చురక. చురకమీద త్రీ ముఖం. కనుకాయలు గొరిగిన గుర్రుగా కవిపిస్తున్న పవద్రవం మీద పెత్తుతో గీచినంత నన్నగా అబొ కటి యిబొకటి బ్రత్తో పెన్సిల్ గీతలు—అర్ధరంధ్రకాథంలో. పెదవిమీద సహజంగా మొలిచి యేపుగా పెరిగినట్లవిస్తున్న గుబురు మీనం—కొనలు పైకి మెలితిప్పి వున్నాయి. శీర్షికగా కింద—“ది లిబరీ వుచున్” అని రాశాడు.

కింద రాంధోలు లాంటి శ్రీ పదండి వుంటుంది. మెళ్ళో మంగ నూత్రాలు. వక్కన ఆరడజను పిల్లలు. వాక కాలు పిల్లల్లో యిడుక్కు పోయి రెండో కాలు ఆమె బొజ్జలోకి దిగబడిపోయి వో పురుషుడు. పూబిలో కూరుకుపోయినట్లుగా విరిబడి, యేడవలేక వవ్వబోయి, వవ్వలేక ఆహం భావంగా చూసున్నట్లుగా వున్నాడు. శీర్షికగా కింద—“మగమహారాజో అవి రాశాడు తెలుగులో”.

భాధగా రక్త మూసుకుని చిలుచున్న శ్రీ— నిలువెత్తున. వెనకా ప్రక్కలా పురుషులు వో చెయ్యి ఆమె భుజంమీద. వో చెయ్యి ఆమె వక్షం మీదకి. వో చెయ్యి ఆమె పొట్టమీదకి. ఆమె వెనకనుంచి నడుం దగ్గర చుట్టూ బిగిసిన రెండు చేతులు, చేతి వేళ్ళలో చూపుడు వేలు బొడ్డు లోకి. ఆమె పాదాల దగ్గర మూడేళ్ళ పిల్లడు— బట్టల్లేకండా, చీమిడి ముక్కుతో. యెగిరాచ్చి మగవాళ్ళమెడలలో వడుతున్నట్లుగా పూలదండలు. యెగిరాచ్చి ఆమెకి కొటుకుంటున్నట్లుగా గురికరాళ్ళు. శీర్షికగా కింద— డబుల్ స్టాండర్డ్—అవి రాశాడు.

అప్రామత్తమైన చోట, సాధారణంగా యెవరికన్నూ అటువదే అవకాశం అంతగా లేనిచోట, కేవలం పిన్నతో గుచ్చినట్టి వుంది వాక చిత్రలేఖనం. అడుగునుంచి యెగిసినడుతున్న నముద్రం. పైనుంచి కిందకి దూకుతున్న హిమసాతం. వశ్చిమాన, వచ్చని వర్షతాల వచ్చిక రోయలు పామపులు. తూర్పున ప్రజ్వరిల్లుతున్న ఆగ్నివర్షతం. యీశాన్యాన సూర్యోదయం. ఆగ్నేయాన చంద్రోదయం. నైరుతి నుంచి వేగంగా వీస్తున్నగాలి. వాయువాన పెద్ద వక్షత్రం. అటూ యటూ గ్రహగోళాలు, వక్షత్రాలు. యివేవీ విడివిడిగా లేవు. వాటిప్పటి స్వభావాలలో మెరుపులతో మనుపుల గడుకులతో రకరకాల రంగుల కలబోతలో వాక సమ్మిశ్రిత పారదర్శక చిత్రం. పరిశీలనగా చూస్తే ఆ చిత్రంలోనే ఆ రూపాలలోంచే కేమొప్పేజ్ లాగా విగూఢంగా కాక, కొట్టొచ్చిన్నట్లుగా అతి విన్నవ్టంగానూ కాక, తాదాత్మ్యంగా వున్నట్లుగా వో మానవాకృతి. చిర్నవ్వే పెదాలు, చిరు పాదాలు. నన్నటి పొడవాటి చేళ్ళు. కానీ అవి పెదాలూ పాదాలూ వేళ్ళూ కావు. ప్రకృతిలోని భాగాలు. అలాగే స్తనాలు. స్తనాలు కావు. యదంతా జీవ కాలం మృరించినట్లే స్ఫురించి అంతరించిపోతుంది, ఆ యిది. యెంత వెది

స్తనాలు కనిపించవు. జబాలు. పొట. తొడలు— జాగు అనీ

ప్రకృతే. జాట్లు—వల్లని మేనులా. కాదు మేనుమే. ఆ కనిపించిన వాటి
చాయ యేదో కనిపించినట్లుగా వుంటుంది. అంతచోనే యేదీ కనిపించ
నట్లుగా అనిపిస్తుంది. చివరికి, మనసులో చెరగని ముద్రలా వడుతుంది.
ప్రకృతి త్రీ ఐ, త్రీ ప్రకృతి ఐ—మళ్ళీ అంతచోనే ఆ ఆవయవాలేవీ కని
పించనట్లుగా దళసరి పారదర్శకపు వసుపు రంగు మీద వున్నట్లు భ్రమ. శిరి
కగా క్యాన్సరుకి వోక మూలన “విక్స్ లీన” అని బంగ్లాదేశు లిపితో
రాకాడు.

మొదటి రోజున తెలిసిన వాళ్ళలో అవంతరెడ్డి, స్వప్నరాగలీన,
వరాహశాస్త్రి, చారుమతి, మరికొందరు వచ్చారు.

వోకచోట వెలుచుని వున్న శ్రీవతిని అవంతరెడ్డి స్వప్నరాగలీనలు
పలకరించి, చిత్రలేఖనాలు చూస్తూ వెళుతూనే చారుమతి వరాహశాస్త్రి మరి
కొందరు యెదురైతే, స్వప్నరాగలీన చారుమతితో కలిసి యింకొక వైపుకి
వెళ్ళింది.

శ్రీవతి కొందెం మడుగుగా వున్నచోట చిరిగడకాదు వెళ్ళి, తను
అంతగా కనిపించకండా అందర్నీ తను గమనించే వీలున్నచోట ఆ దగ్గి
ర్లోనే “విక్స్ లీన” చిత్రలేఖనం వుంది.

వోక్కతే చిత్రలేఖనాలు చూస్తూ, అప్పుడే అటు వచ్చి, ఆ “విక్స్
లీన” చిత్రలేఖనం చూచి—కలవర పడింది స్వప్నరాగలీన. చారుమతి
స్వప్నరాగలీన దగ్గరికొచ్చి—“ఆ చిత్రం తీసేస్తే, మీరక్కడ చూచుంటే,
మీ పాపాల దగ్గర చిత్రలేఖనం సామగ్రి అలా పోస్తే, మీరో తెలియని
చింత రంగుల పొగ మీదకి విరజిమ్మితే నాలు. ఆ చిత్రం చేసినా?” అంది.

“నన్ను చూస్తే మీకు సంగీతభ్రమే కాక చిత్రలేఖనం భ్రమకూడానా
అతల్లీ!” అని చారుమతి చెయ్యి వట్టుకుని అసహనం వేసింది.

చారుమతి అటువైపున వోక చిత్రం చూస్తుంటే, స్వప్నరాగలీన
యిటు అడుగులు వేసి శ్రీవతి దగ్గరికి వెళ్ళి “నా వోకలో కావాలి యిస్తారా!”
అంది.

“సంతోషంగా. నేను యివ్వగలిగిందైతే. అతి తేలికగా యివ్వగలి
గేది నా ప్రాణం. గుప్పెడు ఏద్రమాత్రం. వోకబొట్టు పొటాసీయంనైనైడ్.
చాతుర్యం. ఏప్టర్ గోళి. నాలుగ్గజాల కాదు. వీటిలో యేదైనా చిట్టెలో
సంపాదించగలను. చవకకూడా. వాటికంటే నా ప్రాణం మరి చవక. మరింతే

దన్నా ఐతే—చెప్పండి, సాధ్యమైతే తప్పకండా యిస్తాను” అని చిన్నగా వవ్వాడు.

“మీ ప్రాణం చాలా ఎరువైంది. అది వేరే సంగతి లెండి — వాక్కావల్సింది, వో చిత్రశేఖనం” అంది స్వప్నరాగలీన.

“అన్నీ కావాలన్నా సంతోషంగా యిస్తాను” అన్నాడు శ్రీవతి.

“వాక్కాటి చాలు, వాక్కాటే కావాలి” అంది

“యిన్నిటిలో వాక్కాటే అంటే—యేదో చెప్పండి” అన్నాడు.

“కర్తయి. యేదో మీరు గ్రహించగలరు లెండి” అని విషయం మార్చుతూ, “యంత యెప్పుడు నేర్చుకున్నారూ?” అంది పెయింటింగ్స్

అమ్మిటి పై పుగా చేత్తో నూచిస్తూ శక్యతో అశ్చర్యానందాలను తెలియజేస్తూ

“నేర్చలేదు. వచ్చింది.”

అంతలో అటునుంచి చారుమతి వచ్చింది.

“మా చారు వచ్చింది” అని నన్నుగా నవ్వింది స్వప్నరాగలీన. ఆదే

సవ్వడి.

“చారు అంటే కాంతి అందం మంచి అని” అన్నాడు శ్రీవతి.

“చారు అంటే అంత కాంతివంతమైన మంచి మనసున్న మనిషి —

అని” అంది స్వప్నరాగలీన.

చారుమతి సిగ్గునవ్విపోయింది ఆ మాటలకి.

“మీనాదు రాలేదా?” అన్నాడు చారుమతితో

“వాచ్చారు. అతనితో యెవరితోనో మాట్లాడుతూ చూస్తున్నారూ”

అంది చారుమతి.

“మా వరాహ మిహిరు డెక్కడ?” అన్నాడు

“తనూ వాచ్చాడు!” అంది.

అటునుంచి దొడ్లుకుంబూ వొస్తున్న వరాహశాస్త్రి, “కనుగొంటిని

నేడు శ్రీరాముని కనులార—అన్నట్లుగా—కనుగొంటిని నేడు విశ్వలీనను

కనులార” అని రాగయుక్తంగా పలికి, స్వప్నరాగలీన వంక క్షణకాలం చూసి

శ్రీవతితో, “అది వేసిన నీ కుంచె లెంత పుణ్యం చేసుకున్నవో! కనులార

కన్న నా కన్నులెంత పుణ్యం చేసుకున్నవో!” అన్నాడు.

“నాకు శౌందరంగా వెళ్ళాల్సిన పని వుంది చారు” అని, ‘వసా’ అని

అన్నట్లుగా శ్రీవతి వంకా వరాహశాస్త్రి వంకా చూసి వెళ్ళిపోయింది, వది

వడిగా. వడివడిగా నడుస్తున్నా ఆ వడకలో యెంతో హుందాతవం.

“చిక్చిలీన” చిత్రలేఖనాన్ని ఆరోజే రాత్రికి శీవేసి, స్వప్నరాగ లీనకి పంపించాడు శ్రీవతి.

ఆ మూడోనాడు స్వప్నరాగలీన పింతండ్రి హరనాధరెడ్డి వచ్చాడు. పూరినుంచి చిత్రలేఖనాలు చూడటానికి. స్వప్నరాగలీన తెలిగ్రం నచ్చి పిలిపించింది.

“నమస్కారం హరనాధరెడ్డిగారూ. స్వప్న రాలేవా” అన్నాడు శ్రీవతి, అతనిని చూస్తూనే.

“యెందుకో విడియనదుతున్నట్లుగా అనిపించింది యిక్కడికి రావటానికి. అన్నట్లు ప్రదర్శన కరవాత వీటిని యేం చేస్తారు?” అన్నాడు హరనాధరెడ్డి.

“యేవీ చెయ్యను” అన్నాడు శ్రీవతి.

“మూలపారేపై ప్రదర్శన పెట్టించాను. వొప్పించి అన్నాడు వక్కనే పున్న రామ్మూర్తి.

శ్రీవతి రామ్మూర్తిని వరిదయం చేశాడు.

“భద్రవరచూడి. అక్కనగానీ వేపేల్లయితే నే కొవగలిగితే కొంటాను అన్నీ నాకెంతో వచ్చాయి.” అన్నాడు హరనాధరెడ్డి.

“మీ కాపేక్షతో యిది మహదానందం. యీ చిత్ర కాగితాలకేం ఖమ్మతు! వాటి విలువ, మీ అవిదుచి అవరణా” అని రామ్మూర్తి పంక చూసి, “రామ్మూర్తి, యింత శ్రద్ధగా ప్రదర్శన పెట్టించావు—ప్రదర్శన ఐపోగానే అంత శ్రద్ధగానూ వీటిని జాగ్రత్తగా ప్యాక్ చేయించి వీరికి పార్కెల్ పంపించు” అన్నాడు శ్రీవతి.

“అంత శ్రమ అక్కర్లేదు. మా చిట్టి తల్లి స్వప్నకి అందజేయండి. యెప్పుడో యెవరోకరు కారుకో తీసు నచ్చి అప్పగిస్తారు.” అన్నాడు హరనాధరెడ్డి.

“వుంటారా వొక వారం?” అన్నాడు

“లేదు. రేపు జూరుగా వెళ్ళి. స్వప్న, యికి సూరతి అని తెలిగ్రం యిపై వచ్చాను. యీరోజు తప్పించితే మళ్ళీ రావటానికి యిప్పట్లో వీలువడదు” అన్నాడు హరనాధరెడ్డి.

ఐదో రోజున—

అంకిసిడు, నళిని వచ్చారు. నళినికి క్రితం నెలలో తొలికాస్తు. గమ విధ.

“హలో శ్రీవతి, యింత గొప్ప పెయింటింగువని తెలిస్తే నా ఏకచర్య ఆర్ట్ డైరెక్టరుగా వుండమనేవాణ్ణి” అన్నాడు అంకిసిడు.

“అప్పుడు డిస్ట్రిబ్యూటర్ కూడా నెత్తిన గుడ్డవేసుకునేవాడు!” అని నవ్వాడు శ్రీవతి.

“ఆ డర్టీ సినిమా మాట యెత్తవాద్దాసి యెన్నిసార్లు చెప్పాను?” అని కసిరింది నళిని.

అమె మెడలోని రవ్వలహారం కాంతికి చిత్రలేఖనాల కొన్నిరంగులు జిగేలుమంటున్నాయి.

“నాక్కూడా పెయింటింగ్స్ నేరుకోవాలనిపిస్తోంది. అజంతా శిల్పాల వంటి చక్కని బొమ్మలు వెయ్యాలని—” అంకిసిడు అంటూంటే—

“స్వామీ మీ పెయింటింగ్ ఆనర్లకి అపుతారూ? అన్యాయంగా చిత్ర లేఖనం కళని యెందుకు నాశనం చేస్తాడు! ఆ వ్యాపారమేదో వుంది. అది చూసుకోండి, చాలు” అని శ్రీవతితో, “మీ అంకిసిడుగారికి నరదాలెక్కువ” అంది నళిని.

“పూర్వ వానవలన్నీ పోగొట్టారనంటాను!” అన్నాడు శ్రీవతి.

“సొంతగా కొంత జ్ఞానోదయం అయినాకనే సాధ్యపడింది. పూర్తిగా నా ప్రతిభకాదు” అని నవ్వింది నళిని.

అరో రోజున—

విజయకుమార్, అతని భార్య కనకదుర్గ, వాళ్ళతో పాటు వందన, వచ్చారు. కనక దుర్గకి తోలి వేనిళ్ళ నమయం. విజయకుమార్ విరసంతో నహా అన్ని వాదిలేశాడు. యిప్పుడు అతని లోకం వ్యాపారం, డబ్బు, కనకదుర్గ. ఆ దుర్గం దాటలేని మానసిక స్థితి. వా పెయింటింగ్ లో ముఖం పెట్టి చూస్తున్నాడు.

కనకదుర్గ కొన్ని పెయింటింగ్స్ గురించి వివరాలు అడుగుతోంది. అమెకి లలితకళలన్నా సాహిత్యమన్నా చాలా ఆసక్తి. ముఖ్యంగా లలిత కళలు.

యేదో చెప్పాడు శ్రీవతి.

“ఆ కాంపోజిషన్ లో వల్లవి మరక యెందుకు వేశాడు? పక్కన గీత

“దేవికుంది?” అని అడిగింది కనకదుర్గ.

“యదంతా షీ పెర్ స్పృన్ డేనియస్ ప్లో. నాకేం తెలియదు. మీలాంటివారు వివరించాలి” అన్నాడు శ్రీవతి.

“నాకు చూసి అనందించటం తప్ప పెయింటింగ్ గురించి బో తీగా తెలవదు. వల్లెటూరిదాన్ని,” అంది కనకదుర్గ.

“చాలా మందిమి వల్లెటూరి వాళ్ళమే. ఐనా వల్లెటూళ్ళు తెలియని వట్టువానపు వాళ్ళం” అన్నాడు శ్రీవతి.

అప్పుటిదాకా శ్రీవతిని కన్నార్పకండా మౌనంగా చూస్తున్న వందవ, “నా పేరు వందవ. మా దుర్గ సీట్ కాన్వెంట్ నుండి వగర నన్యానంపుగా కుని వల్లెవాసాని తెల్సింది” అంది యింగ్లీషులో.

“మీ పేరూ తెలుసు. మీ నాట్యమూ తెలుసు” అని చివ్వుగా వచ్చి “అందుకే మా విజయదంతవాణ్ణి గారికి తేగలిగారు” అన్నాడు శ్రీవతి. కనకదుర్గతో.

“అందులో మా వందవ నేస్తం పాత్ర వాలావుంది” అంది

కన్నార్పకండా శ్రీవతిని చూస్తూనే ఉన్న వందవ, “ఆ పెయింటింగ్ కదలనట్లుగా ఉన్నదిగాని దాన్లో నాకు డాన్స్ కనిపిస్తున్నది” అంది వందవ.

“మెచ్చుకోలుగా చూసి, “దాని మూలక క్రి నాట్యమే. మూలక క్రి అజ్ఞానంగా వుంటుంది కదా, అందుకని కనకదుర్గ. మీరు మహా వర్తకి కదా అందుకని గ్రహించగలిగారు!” అన్నాడు శ్రీవతి.

నంతోషంతో పొగిపొతూ, “మీరు సాయంత్రంకాక పొద్దుటపూట వుండరా?” అంది వందవ యింగ్లీషులో.

“ఐపోయింది. యిది ఆఖరి రోజు. ఆఖరి పూట” అన్నాడు.

“మిమ్మల్ని పెయింటింగ్ గురించి అడిగి తెలుసుకోవాలనుంది మీరు హాస్టల్లో వుంటారు కదా—మీకు అభ్యంతరం లేకపోతే నా ఆహ్వానాన్ని మన్నించి వాకరోజు మీకు పీటావ్వున్నాడు మా యింటికి వో సాయంత్రం రాగలరూ?” అంది వందవ యింగ్లీషులో.

“అదెంత భాగ్యం! రికామీగా తిరుగుతుంటాను. మీకెప్పుడు వీలో చెప్పండి” అన్నాడు శ్రీవతి.

“మీరు చెప్తే యే సాయంత్రమైనా సరే. రేపు రాకూడదూ?” అని

యింగ్లీషులో మాట్లాడుతున్నాను." అంది యింగ్లీషులోనే.

"మీ తెలుగు స్వచ్ఛమైన తెలుగు" అన్నాడు శ్రీవతి.

"మరీ అంత దిల్లగి చెయ్యరాద!" అంది వందన.

"దాన్లో దిల్లగి లేకపోతే స్వచ్ఛమే మరి!" అని చిన్నగా నవ్వాడు శ్రీవతి.

వాళ్ళతోపాటు శ్రీవతి యెడటి వుండదలచక అటు వెళ్ళిన విజయ్ కుమార్ తిరిగి వచ్చాడు. మళ్ళీ అవతలకి వెళ్ళి కనకదుర్గని వట్టుకొచ్చాడు పెయింటింగ్స్ లోంచి. ముగ్గురూ బయల్దేరారు.

వెళ్ళబోతూ, శ్రీవతిని కంటివిందాచూసి వదుస్తూ—మళ్ళీ వాకపారి వెనక్కి తిరిగిచూసి, గెంతినట్లుగా అడుగులు వేసి వాళ్ళిద్దరినీ కలుసుకుంది వందన.

121

శ్రీవతి పోర్టికో మెట్లమీద కనిపించేసరికి, సోఫాలో కూచుని వున్న వందన చెంగున గెంతినట్లుగా లేచి యెదురువెళ్ళి, "మీకోసం అన్నటి మంచి యెదురుచూస్తున్నా" అంది.

"నేను లేటా: ఫోన్లో ఆరింటికి వస్తాననీ చెప్పాననుకుంటాను" అని వాచ్ వంక చూసుకున్నాడు. సరిగ్గా ఆరు గంటలు.

"అవున్నదా! మీరు లేట్ కాదు. నాకు అట్లనిపించి వుండాలి" అని సోఫావంక చెయ్యి చూపెట్టింది కూచోవన్నట్లుగా.

నాట్యాభివృద్ధికి అనుకూలమైన సన్నటి పొడ టీ చేతులు.

కూచుని, "మీ యిల్లుబావుంది. యీ వూళ్ళో చాలాబావున్న యిళ్ళలో వాకటి" అన్నాడు శ్రీవతి.

"యెవరో వాకయిటాలియన్ ఆర్కిటెక్ట్ తోటి ప్లానురాయంపించి స్రుమా ఫాదర్" అంది.

"ఇతే నాట్యపు చురుకుతనం లేదు బంగళాలో, స్టబ్బుగావుంది." అన్నాడు.

"ఘా ఫాదర్ తో నాట్యం చేయడం" అని వచ్చి, "ఆ ఆర్కిటెక్ట్ కి

కూడా తెలిసివుండదు" అంది. చిన్నగా నవ్వాడు శ్రీవతి.

"మీరిప్పుడు లా చేస్తున్నారబరదా?" అంది.

"లేదు. లా లో అడ్మిషన్. యింకా పుస్తకాలు తెరిచి చూడలేదు. క్రికెం రెండు గాలాలూ కాలేజీ లేదుగా — ఆదెనికో రమీకాబీ అది. ఫైరింగ్ మరణాలు స్టూడెంట్లకెందుకు? అవన్నీ హాలీసుల దివ్యవర్ణనమయి"

"యిప్పుడే వస్తావనమిబిట్" అని లేచి నోవక నడిచింది.

ఆ లేవటలోనూ నడవటంలోనూ నాట్యభంగిమ లున్నాయి. 'మామ్మాయిగా అని అంతగా వుంటాయా కనీసం' అనుకున్నాడు

టీసాయీమీది ఫెమినా తీసి చూస్తున్నాడు.

మూడు నిమిషాలు.

వెండిచేలో అందమైన లేత ఆకుపచ్చరంగు ప్లేట్లు నాలుగైదు — వాటిల్లో యాపిల్ ముక్కలు, బ్రాడ్ నెక్కు, వేచివ జీడివప్పు.

కూచుని, "తీసుకోండి" అన్నట్లుగా కళ్ళతో సూచించింది. ఆభివయానికి అరివాటుపడిన కళ్ళకి యేదైనా చూపుతో సూచించటం ముకుపు.

వాక యాపిల్ ముక్క తీసుకుని "మీరుమాదా" అన్నాడు.

"మీకు కంపెనీ కోసం" అని తీసుకుంది.

"వీటిలో వేగిక్తి శరీర నాట్యాకృతి చెడదు" అని నవ్వాడు.

"చెడెటందుకు వుంటెగద"

పరిశీలనగా అమె వొంక చూశాడు. యెరుపు కలిసిన జరీ అంచు కోలా రంగు గద్దాల్ చీర. ఆదేబట్ట అదే అంచుతో బ్లాజు. కొత్తగా మళ్ళీ యిప్పుడిప్పుడే నొస్తున్న పొడవు చేతుకి అనుగుణంగా — బ్లాజు చేతుల నంటే ఆరు అంకాల జరీ అంచు.

మన శిల్పాల నాట్యభంగిమల ఆకృతి కాదుగానీ యీ కాలపునాజాకు ఆకారం. నడుం పురీ సన్నగా వుండటంవల్ల నడుంకి పైన కింవా లావుగా విందుగా వున్నట్లుగా భ్రమ కలిగిస్తోంది — అనుకుని,

"వుందో లేదో నాట్యం చేసేవప్పుడైనా తెలుస్తుందిగా" అన్నాడు.

"మీకు నా నాట్యం యేమి తెలుసా?"

"రెండు మూడుసార్లు చూశాను. మీ నాట్యం లాలిక్యం పాలు యెక్కువ" అని తనమాది తనకి ప్రతిలో పాలిపాలు

తక్కువ ఆవాచ్చు' అనుకున్నాడు.

“అట్లా కాదు. మీ వొక్కరికి కోసం మీ యెదట నాట్యం చెయ్యా లనిపించింది.” అంది యింగ్లీషులో.

“యెప్పుడవిపించింది?” అన్నాడు.

“నిన్న మీమ్మరి అక్కడ పెయింటింగ్ యెగ్జిబిషన్ లో ఫస్ట్ ప్రైం చూడంగనె” అంది.

వని నునిషి టీ పట్టుకొస్తే బిల్లిమీద పెట్టకయిందే తను చేతో అందుకుంది.

అందమైన ఖరీదైన టీ సెట్టు.

కప్పులో డికాక్షన్ వొంపుతోంది.

అమె ముఖం వొంక చూశాడు. నన్నిటి దంకం పొరతో చేసిన పువ్వులా అనిపించింది. ‘దంకంతో మలచటం విశేషం. మలచటమూ బావుంది. కానీ యింకా సోయగాల్సి నింపాల్సింది—’ అనుకున్నాడు.

కప్పులోకి పాలు వొంపుతోంది.

శ్రీనతి చెలెవాతో చక్కెర తీసి వెయ్యబోయాడు. ఆ చెంబా కింధ అరిచెయ్యి పెట్టి చేతులో వొంపమన్నట్లు చూసింది.

వొంపేసి, మళ్ళీ తీసి కప్పుల్లో వేస్తున్నాడు.

అరిచేతిలోని చక్కెరను నాలికకొనతో అడ్డుకుని తింటూ “యిది మీ మహా ప్రసాదం—” అని అతని ముఖంలోకి చూసింది.

ఆ మాట, ఆ మాటకంటే ఆ చూపు— శ్రీనతికి యిబ్బందిగానూ బాగానూ అనిపించింది.

“మీ ఫాదర్ వున్నారా?” అన్నాడు.

“ఫాదర్ పూరెళ్ళిను. మమ్మీ క్లబ్ కెళ్ళినది, మీరు వచ్చేదాని హాఫెనవర్ ముందు”

“యే క్లబ్బు?”

“లేడీ హేదర్”

“యేం చేస్తారక్కడ?”

“యే వసీ లేని వస్తు” అంది.

“మీరు వెళ్ళారా?”

“లే. యిథి ~~ఇ~~ ~~మీ~~ ~~రా~~ ~~లే~~”

“అందునా అనలు వయసుకంటే చిన్నగా కనిపిస్తారు దావూరు”
“మీ గురించి వై. వి. యల్. యన్. వి. ప్రసాద్ గారు చెప్తే
తెలుసు” అంది.

“అతను తెలుసా?”

“విష్ణు తెలుసు. మ్యారేజ్ తరవాత ఆయన—”

తెలిపిపోసు మోగింది అందుకుని చెప్పింది యేదో.

“మా ఫాదర్ కోనం” అని కూర్చుని “మీరు రారేమోనని భయ
పడిన” అంది.

“రాకపోతే భయందేమిటి?”

“భయమంటే భయమని కొడు—” అని ఆగి, “నమ్ ఫీలింగ్.
యెక్స్ప్రెస్ చెయ్యటం రాకున్నది” అంది.

మళ్ళీ ఫోను మోగింది. అందుకుని యేదో చెప్పింది.

“మమ్మికోనం. యిక్కడ కూర్చుని వుంటే యీ ఫోన్ మ్యాచెన్స్.
అట్ల పక్క గదిలో కూర్చుందం.” అనిచెబింది. అతనూ లేచాడు.

“మీదై మీద కూర్చుందం. కామ్ గ వుంటిది.” అంది.

మెల్లెక్కుతున్నారు. ఆమె వెనక అతను. మెల్లెక్కుతుంటే కని
పిస్తున్న పాదాలు. కండక్టో చర్మంతో యేర్పడిన పాదాలలా కాక దంతంతో
మలిచిన పాదాలలాగా అనిపించింది.

“యీ పిల్ల శరీరం— ఇవ్వంతా — కనీసం యాభయ్యేళ్ళ దాకా
నాట్యానికి అనువుగా వుండిపోయినా అక్కర్లే వడక్కరలేదు—” అను
కున్నారు.

వొక గదిలోకి దారితీసింది. అది ఆమె వడకగది.

“మీరు అట్ల కూర్చోండి” అని మండిం మీద కూచోబెట్టింది.
అంచున కూచున్నాడు.

అవతలిగా వున్న సోఫాలో కూచుంది. అతని కళ్ళలోకి అర్థిగా
చూసింది.

‘యీ పిల్లకి మగపొడ అనలుకే గిట్టదని విన్నాను!’ అనుకున్నాడు.

“మీరింతకాలం పెద్దేమిటికి చేస్కోలేదు? అంది,

“చేసుకోలే.”

“యేమిట్టి చేస్కోలే”

“పూకెనే” అన్నాడు.

గలగలాన విప్లవం, “మా లెక్క అన్నరు” అంది. ఆమె గలగలాన వచ్చితే, — సన్నటి రాగితీగల చుట్టమీద వసినట్లు పైకి చువ్వతో కొట్టివట్టగా అనిపించింది.

“మీరు మర్నా యెప్పుడు కనిపిస్తారు?” అంది.

“మళ్ళీనా యెప్పుడో సందర్భవడినప్పుడు”

“నాకు మిమ్మల్ని మర్నా రేపే చూడాలనిపిస్తున్నది” అంది.

అతను మానంగా వుండిపోయాడు.

“అల్ వేన్. అల్ ది టైం” అని అతని కళ్ళలో తన చూపు కలి

పింది.

“నాక్కూడ పెండ్లి చేసుకోవాలనిపించినది నిన్న. నాకే సర్ ప్రైజ్ లింగ్ గా వున్నది,” అంది.

‘అహా’ అన్నట్లుగా నిశ్చలంగా నవ్వాడు.

“నేనెట్లా వున్నాననిపించింది మీకు” అంది యింగ్లీషులో.

“యు ఆర్ ఫైన్. యె ఫైన్ బాడీ. యెఫైన్ సోల్ — యిట్ థేర్ ఆర్ సోల్స్”

సంతోషంతో పొంగిపోతుంటే, పేముకుర్చీ మంచం వైపుకి జరిపి దాస్ట్ కూచుని “శ్రీవతిగారూ” అని అతని ముఖంలోకి చూసింది.

అతను, చూపు ఆమె తలమీదుగా గోడమీద అన్నాడు.

— చూడగా యీ పిల్ల ప్రేమ మడిగెండంలో పడినట్లుంది. నాకే యిదీ లేకపోయినా — రక్షించటానికి చెయ్యి అందుకున్నా, విచక్షణలేని మడిగెండం, ఆమెతోపాటు నన్ను లోపకి రాగిపారేస్తుంది. నేను తల్లి తిరుగుబోతునని చెబితాను. వుత్త....

“మీకు నన్ను అర్పించుకోవాలనుకుంటున్నాను” అంది యింగ్లీషులో.

“నాకా అర్హత లేదు” అన్నాడు.

“మీ అర్హత సంగతి నేనుకదా చెప్పాల్సింది” అంది యింగ్లీషులో.

అతని చేతిని అందుకుని వేళ్ళమీద పెదాలు అద్దింది.

శ్రీవతి: మనసులో — ఆమె నాట్యం చూడనప్పటి కొన్ని నాట్యభంగిమలు మెదిలి, అతని కళ్ళలో ఆమె రూపం పూరిస్తున్నట్లుగా కనిపిస్తోంది. మరుక్షణంలో, “పారీ” అని చెయ్యి వదిలేసింది.

శ్రీవతి మానంగా వుండిపోయాడు.

“మీరు కాదంటే ఆజ్ఞాంతం బ్రహ్మచారిణిగా వుండిపోతాను.”

అంది.

అ

“అలా వుండిపోవడం దాన్స్ కి మంచిదే” అన్నాడు.

“నన్ను టీక్ చెయ్యకండి, ప్లీజ్ మై హార్ట్ యీజ్ సో హెవీ విత్ లవ్ ఫర్ యూ.”

రెండు నిమిషాల మానం.

“యివ్ ఐ కాన్స్ మ్యూరీ యూ—” అంటోంది.

“పెళ్ళి అనేది అనూహ్యం. అలా అని వివాహ వ్యవస్థకి వ్యతిరేకి వనీ కాదు. నాకు పెళ్ళి అన్న ఆలోచనాస్త్రే పొట్ట చక్కెరయ్యేటంత సవ్వొస్తుంది” అన్నాడు.

రెండు నిమిషాల విశ్రాంతిని స్వామి మోత జోరీగలా చూపిస్తోంది.

“వాతరంటే ఆభావం కలిగింది కాబట్టి యెన్నవో అప్పుడు యింకొక రంటే కలిగిపోయింది. అప్పుడు భరతనాట్యం మానేసి సంసార నాట్యం ప్రారంభించండి” అన్నాడు.

అమె కళ్ళలో నీటి పొగ.

“అది అనంతవం శుభ్రపరిశోధనా వస్తువు పూహించుకోలేదు. కనీసం వాక్కుసాటి నన్ను మీలో కలిపేసుకోండి ఆ అమితవంతో జీవితం అంతా వాంఛిగా గడిపేస్తాను” అని ముందుకి వంగి ఆకలి వాళ్ళో ముఖం అల్పింది.

“వందనా—” అని భుజాల వట్టుకుని పైకి లేవనెత్తి, “ప్లీజ్ కం ఫ్లోర్ యువర్ ఫీలింగ్స్” అన్నాడు.

“నేను మీకు మంచిని ఇవ్వని సరేదా?” అంది.

“నావ్ యటాల్. యు లుక్ సో ఫైన్. కానీ నేను వాకలాంటి తిరుగుబాటుని. ఐ కెన్ గు యిట్ విత్ నమే సర్వన్స్ ఐ కెన్ యాజ్ వెల్ యు లుక్ విత్ యు. కానీ ఆ కరవాత మీరు జీవికాంతం అందుకు బాధపడతాడు. వందనా మిడిమర్ ప్యూర్ వందనా, రిమియిన్ ప్యూర్. చెప్పావుగా వాతరంటే ఆ భావం కదిలింది కాబట్టి యెన్నవో అప్పుడు యింకొకరంటే కలిగిపోయింది. నా లాంటి వాడు కాక, జీవితాన్ని అర్పించుకుని పంచుకోతగిన వ్యక్తితో సార్వకమవండి” అని వాక తలుచు అని, “వందనా, యు గీడ్ రోన్

లెనెన్. నే వెడతాను" అన్నాడు.

అతని ముఖంలోకి చూడబోయి చూపు కిందకి వాల్చింది.

లేచాడు.

అయి లేవబోతుంటే, "మీరు యిక్కడే కూనోండి. నే వెడతాను" అని గది బయటికి అడుగులు వేశాడు శ్రీవతి.

ఆ మూడో రోజున అతనికి వచ్చిన నాంగైదు వుత్తరాలలో వొక వుత్తరం వందన రాసిన వుత్తరం.

ప్రియాతి ప్రియమైన శ్రీవతిగారూ, అంత స్వల్పమైన క్షణికమైన కోర్కె కూడా తీర్చకండా కాలివ్యంగా వెళ్ళిపోయాడు. బహుశా అందుకే నేమో మీరంటే మరింతగా యమమడించిన ప్రేమ, ఆరాధన. యేమో యిదీ వొకండుకు మంచిదేనేమో—మిమ్మల్నై నా హృదయంలో నిలుపుకుని మీ వందనగా యీ జీవితమంతా వొంటరిగా బ్రహ్మచారిణిగా నాల్గింతో గడిపేస్తాను—వందన. అని క్లుప్తంగా యంగ్లిషులో—తెల్లని ఆర్డ్ పేపర్ మీద పెన్సిల్ పెన్తో రాసిన అందమైన వచ్చని అక్షరాలు.

'వందనం వందనా నువ్వెంత తియ్యని వందనవి! యంత చక్కని వుత్తరం, వుంచతగ్గదేగానీ, యే కుళ్ళుకళ్ళలోనో వదీతే ఆ నేరం నాదవుతుంది—' అని మనసువ అనుకుని—చిన్న చిన్న ముక్కలుగా దించినిక్క గ్లాసులో వేశాడు. నీటిలోవుంచిన చిన్ని చిన్ని మైవం శిల్పాల్లా, నీలం గ్లాసు లోని నీళ్ళలో కదులుతున్న అందమైన వచ్చని అక్షరాలు.

122

సాయంత్రం నాలుగూ పావు.

మిల్టన్ బజార్ కోటీ దగ్గిరో వున్న పిటీసివిల్ కోర్టులో కూర్చుని వున్నాడు, మోహన్ రెడ్డి.

"మోహన్ సాట్ మీరేమిట్కి పీరియన్ గ ప్రాక్టీస్ చెయ్యరు?" అన్నాడు వొక సాటి లాయరు తీరికగా కూచుని.

"యీ న్యాయవ్యవస్థ మీద నమ్మకం లేకే."

"మీరేమిట్కి ప్రాక్టీస్ చేస్తున్నరు?"

“కొందరి పేదలనైనా కొచ్చి చిన్న చిన్న కష్టాలనుండి తప్పించుదమని” అని లేచి బయటికి వస్తున్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

యెదురుగా వచ్చిన వ్యక్తి వాక చిన్న కవరు అందించాడు.

కవరుమీద యేమీ రాసిలేదు. యేమిటన్నట్లుగా అతనివంకనూశాడు మోహన్ రెడ్డి. కవరు చూడమన్నట్లుగా చూపుతో సూచించాడు అతను.

కవరు చించాడు.

గాయత్రి దస్తూరి.

మోహన్ రెడ్డి గుండె నంకోషంతో పుద్వేగుగా కొట్టుకుంటోంది వేగంగా.

నేచిక్కడున్నాను — చిన్నారి అబ్బతో — అని వదలూడు అక్షరాలు తప్ప మరేమీ లేదు ఆ పెద్ద కాగితంమీద.

“మీరవరూ” అని అతనిని అడిగాడు మోహన్ రెడ్డి.

“తరవాత తెలుసుకుంటాలెండి” అన్నాడు అతను.

“యెక్కడ వుండి?” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

యెక్కడో, రెండు మీడి ముక్కల్లో చెప్పాడు అతను. చెప్పిన వెంటనే చకచకా నడిచి వెళ్ళిపోయాడు.

మోహన్ రెడ్డి నశిస్తున్నాడు.

సుఫీర్ యెదురుపడ్డాడు దగ్గరున్న యివానీ హోటల్లోకి దాకితీశాడు.

“యెమర్జెన్సీ థమ్కి తోటి మనవాండ్లు చిరనంది సాయుధపోరాట తత్వం నుండి పాంస్కృతిక ధోరణికి బదలాయిస్తున్నారు” అని ప్రారంభించి విమర్శిస్తున్నాడు సుఫీర్.

మౌనంగా వింటున్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

వది నిమిషాలు మాట్లాడి, “యేమిటట్లుంటున్నవు యివాల్లేవు? యు మన్ వాపర్ కమ్ ఆల్ దట్ ఖతమ్ చేసి పులిరు” అన్నాడు సుఫీర్ దిగులుగా.

బయటికొచ్చారు. “మర్న కలు స్త యింటికొచ్చి అని సుఫీర్ అటు నడిచాడు.

మోహన్ రెడ్డి గాయత్రి వాళ్ళింటికి వెళ్ళాడు. అమె తండ్రి రామ నాథం అప్పుడే వచ్చాడు అఫీసు నుంచి. అతనికి యింకో ఐదేళ్ళ సర్వీసుంది.

అమె తల్లి కాపి తీసుకొచ్చింది యిద్దరికీ. చాలా రోజుల తరవాత వాళ్ళింటికి వెళ్ళాడ మోహన్ రెడ్డి పవిత్ర కొంగుతో కళ్ళనీళ్ళొత్తుకుంటూ, లోపకి వెళ్ళింది

రెండు నిమిషాలు మావంగా

“మా బాధకంటే నీ బాధ చూస్తోంటే మరి బాధగా అనిపిస్తోంది బాబూ” అన్నాడు రామనాథం.

మావంగా లేచి బయటికి వచ్చాడు మోహన్ రెడ్డి నడుస్తున్నాడు.

బస్ డిపో. పవన రి బస్సు. యెక్కి కూచున్నాడు

బస్సు చెడుతోంది వేగంగా. బయటికి చుట్టూ చూస్తున్నాడు. అతని కళ్ళలో కాంతి.

దిగి వడుస్తున్నాడు. వాళ్ళవూరు. అప్పటికీ యిప్పటికీ, యిదే రావటం నాలుగేళ్ళు దాటిపోయింది.

చూసి అతని తల్లి సంతోషం పట్టలేక — గొంతు పెగలక — కళ్ళలో నీళ్ళు విడిచి — కావాలింతుకుంది కొడుకుని. అతని కళ్ళు చెమ్మ గిల్లాయి.

తమ్ముడు కరుణాకర్ రెడ్డి — గ్రాడ్యుయేషన్ పరిక్షలు. వచ్చే యేడు సిటీలో పి. టి. కోర్సులో చేరదలివాడు.

అతను వెళ్ళిన గంటన్నరకి తండ్రి వచ్చి చూసి — సంతోషాన్ని అణచిపెట్టి, “యెంత పేసాయో మీ అన్న వచ్చి!” అన్నాడు చిన్న కొడుకు వంక చూసి.

“యెప్పుడో వచ్చిండు”

“వాచ్చిపట్లు కబర్ తెయ్యకపోయి!” అన్నాడు చిన్న కొడుకుతోనే రాత్రి భోజనాలవేళ.

“మన వెంబడి రెడ్డి బిడ్డెను అట్లనె వుంచినై నీకిచ్చి లగ్గంచేసెటం. దుకు” అన్నాడు తండ్రి గోడపై పుచూస్తూ.

“చాలా చుందిగుంటది. గుణవంతురాయి. మ్యాట్రిక్ నో యేమో చదివ్వింది.” అంది తల్లి.

“పోలీసోళ్ళు ఖరం చేసినట గదా!” అన్నాడు తండ్రి.

“అసలు అరెస్టు చేసినట్లే గిర్ఫాట్ లేదట. మిస్టరీ లెక్కన్నది.” అన్నాడు తమ్ముడు కరుణాకర్ రెడ్డి.

మోహన్ రెడ్డికి పెండ్లి సంబంధం గురించి యేవేవో మాట్లాడుతున్నాడు.

బదు విమిషాలు.

భోజనం ముగించి ఆరుబయట చుంపం వేసుకుని నడుచున్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

పుడయం చేడుగంటలకి బయల్దేరాడు.

“యెవరింటికొ వచ్చినట్లు — యిన్నేండ్ల కొచ్చి ఆప్పుడె పోతున్నవా రెండు దినాలపై పిల్లలు చూస్తొకవి వక్కా అనొకంటె” అంటున్నాడు తండ్రి.

“మర్ల నాలుగు దినాలకు వస్తావా?” అని తమ్ముడు.

“రాత్రి వొస్తేవి రేస్తనే పోతున్నవు” అని తల్లి కళ్ళలో నీళ్ళు వింపుకుంది.

మోహన్ రెడ్డి లేచాడు.

“రెండు దినాలల్ల మర్ల రా. అన్నె పుండకు” అన్నాడు తండ్రి.

ముగ్గురివంకా చూశాడు మోహన్ రెడ్డి. కళ్ళలో చెమ్మ పుడికింది.

చూపు వక్కకి తిచ్చుకుని — కల, పూచినట్లుగా కదిపి — అడుగులు వేశాడు.

బస్సు.

సిటీలో నడుస్తున్నాడు.

హోటల్లో భోజనం.

బస్సెక్కి. యూనివర్సిటీ కేంపస్ లో దిగాడు.

కెంటీన్ కి వెళ్ళాడు.

వాక టేబిల్ దగ్గర శ్రీవతి రామ్మూర్తి మరొకతను కూర్చుని వున్నారు.

“మోహన్ రాత్రి వొస్తే రేపు. యెవ్వరి పోయావు?” అన్నాడు శ్రీవతి.

“మహారెళ్ళిన.”

“నమ్మమంటావా?” అన్నాడు శ్రీవతి.

“నమ్మకతప్పదు” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

“వాళ్ళ వాళ్ళ పెళ్ళి సంబంధం చూసి విలిపించి వుంటాడు”

అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“ఐకే వెళ్ళి వుండడు” అన్నాడు శ్రీవతి.

“నువ్వు రావటానికి నుండు, మొన్న నవంబరులో దివితాలూకాలో తుపాన్ విశేషాలు చెప్తున్నాడు శ్రీవతి. అక్కడి వర్సిపులూ, ఆ శవాలని మనుషులెట్లా పీక్కుతంటున్నదీ వగైరా” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

శ్రీవతి, చూసి రావటానికి ప్రత్యేకం వెళ్ళొచ్చాడు.

“తుపానులోచ్చినప్పుడు రెవెన్యూ డిపార్టుమెంట్ వాళ్ళ రొట్టె విరిగి నేతిలో వర్తది” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

“హిమాలయాల్లో పి. ఐ. యె. వాళ్ళ పెట్టివుంచిన అణువరికరం అంకరార్థం యింకా అంతుపట్టలేదు మన జనతా ప్రభుత్వానికి” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

పక్క కేబిలు దగ్గర దర్బా వీరభద్రరావు మరో యిద్దరు కూర్చుని వున్నారు. మిగతా వాళ్ళ యేదో మాట్లాడుతుంటే వీరభద్రరావు, “గుడివాడ యెల్లాను గుంటూరు పొయ్యాను” అని పాటపాడుతూ బిల్లమీద దరువు వేస్తూ వాళ్ళ మాట్లాడుతున్నది వింటున్నాడు, వాళ్ళ మాట్లాడుతూ యితని పాట వింటున్నాడు.

“శివ దీక్ష పరులాలనురా నే శీలమెంతైనా విడువజాలనురా” అని గొంతులో శృతిండుకుంటూ వస్తూ, మోహన్ రెడ్డిని చూసి. “నేడంత నుదినం. న్యాయస్థానమే యిక్కడికి తరలివచ్చింది.” అన్నాడు పరాహిత్యం.

“మన మోహనుడు న్యాయం కోసం పోరాడతాడు. డబ్బు కోసం కాదు” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“న్యాయం కావాలంటే డబ్బుకావాలి న్యాయం చాలా ఖరీదై డబ్బుంటే న్యాయం ఆక్కర్లేదు” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

“అతి ఖరీదైంది న్యాయం. చాలా పెట్టుబడిపెట్టాలి. అతి చవత్తైంది కార్లమార్కెట్ కేపిటల్. ఆయన కేపిటల్ కి పెట్టుబడి అతిస్వల్పం. మూడు వేల మేలికరం చుద్రణ పేజీలు మూడైదులు పదిహేను రూపాయలు. భారతం తరవాత భారతం అంతటి పెద్దకావ్యం” అన్నాడు శ్రీవతి.

“చునలో మాట. మార్కెట్ కేపిటల్ నేను చదవలేదు గానీ అది కవిత్వమా?” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“వోకానొక కొత్త పోలిటికల్ యికావమీని అంచక్కా రాసినప్పుడు కవిత్వంలాగే అనిపిస్తుంది. యూరోపియన్ పెట్టుబడిదారులు ఆ కవిత్వాన్ని అస్వాదించి, ఆ చిరు మేనిపెట్టోని అరగించి, కార్మికులు పోయేది కృంధిలారేగా అని తెంచేసుకుంటారేమోనని బంగారం గొలుసులు వేశారు.” అన్నాడు శ్రీవతి.

అవతలి బల్లదగ్గర వీరభద్రరావు “చిలక కొట్టుడు కొకితే” అని పాట అంకించుకున్నాడు, చేత్తో బల్లమీద కొడుతూ.

“మన జనతావాళ్ళు యిందిరమ్మకి గొలుసులు తగిలించబోతే తెలివిగా తప్పించుకుండి” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“అంత తెలివి హీనంగా అరెస్టు చెయ్యటం దేనికి? ఆ సీనియర్ అధికారులకి ఆ మాత్రం రూల్స్ తెలియదా? యదేదో గృహమంత్రి చరజ్ చౌదురి అంతర్నాటకం యేదో ఐవుంటుంది” అన్నాడు శ్రీవతి.

అవతలి బల్లదగ్గర సినిమాప్రోగ్రాం సురించి చర్చిస్తున్నారు.

“జయమాలినుంచే వస్తా” అన్నాడు వీరభద్రరావు.

“తెలుగు సినిమా అంటున్నాంగా! జయమాలిని లేకుండా తెలుగు సినిమా యెట్లా వుంటుందోయ్ పెరిభద్రం”

“ఆమె రాత్రులకి వెళ్తాం” అన్నాడు వీరభద్రరావు. ఆ వాల్ పోస్టర్లు కళ్ళలో మెదులుతూంటే.

“ఆమె రాత్రులు” పేరు ‘హెర్ నైట్స్’ అని మళయాళం సినిమా”

“దాన్లో జయమాలిని లేదా?” అన్నాడు వీరభద్రరావు.

“జయమాలిని దేనికి దాన్లో యమమాలిని వుంది తెల్లార్లు”

“దెన్ వోకే” అన్నాడు వీరభద్రరావు వుత్సాహంగా.

ఆ వుత్సాహంలో “వో లమ్మి తిక్కరేగిందా — తిమ్మిరెక్కిందా” అని పాట అందుకుని, కోడమీద చేత్తో వాయించు కొంటున్నాడు.

“యీ ధర్మరావుగాడి యమగోళ భవస్తూ కూదోటం కంటే చెట్టు నీడన అఖిరికి యెండలో బనానరే మంచోటం హాయి” అన్నాడు శ్రీవతి.

“పెడరెను కోడండపాణి” అంటూ లేచాడు వరాహశాస్త్రి.

బయటికొచ్చాడు. రామ్మూర్తి క్లాసుందని లోనకి వెళ్ళాడు.

వరాహశాస్త్రి లాబ్ లోవరుక్మిందని సైన్సు విల్లింగులవైపు నడిచాడు.

“రాగసుధా రసపావము జేసి రంజిలవే వో నవసా” అనుకుంటూ

“మోహన్” అన్నాడు శ్రీవతి.

“చెప్పు శ్రీవతి” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

“చాలా కాలానికి నీ కళ్ళలో వెనకటి పెరుపు చూస్తున్నాను”

అన్నాడు శ్రీవతి.

“అట్లనా?”

“అవును” అని, “కోర్టుకి వెళ్ళలేదా?” అన్నాడు.

“ఓ..”

హాస్టలు గదికి చేరుకున్నారు.

“యీ రాత్రికి యిక్కడే వుండిపోయి-నూ; తెల్లారిలేచి కోర్టుకి వెళ్ళు

దువు” అన్నాడు.

“యిక కోర్టుకి వెళ్ళను” అన్నాడు మంచంమీద వదుకుంటూ,

“శుభం నీ వాంటికి కోర్టు సరిపడదోయ్”

“మనసుకి కూడా” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

“నాకు రాత్రి కలలో గయత్రి కనిపించింది” అన్నాడు శ్రీవతి.

“ఘా..”

“అ కలలో నువ్వులేవు”

“ఘా..”

“యీ మధ్య మన రామ్మూర్తికి రవికి సరిచయం పెరిగింది. రవి

ద్వారా ప్రయత్నిస్తే యేనన్నా అమాకి దొరుకుతుందేమో —”

“వాడు..”

“మోహన్, దీనంతటికీ వెనక యెవరిదో ప్రయివేటు వ్యక్తో వ్యక్తు

లదో ప్రమేయం వుండాలి....” అని ప్రారంభించాడు.

మోహన్ రెడ్డి విడపోయాడు.

లేచేసరికి సాయంత్రం ఐదున్నర.

శ్రీవతి, విలియం వైట్ పుస్తకం “ది ఆర్గనైజేషన్ మ్యాన్”

చదువుతూ వున్నాడు. మోహన్ రెడ్డి లేవటం గమనించి, “స్నానించి రా”

అన్నాడు.

మోహన్ రెడ్డి బాత్రూంలోకి వెళ్ళివచ్చాడు.

“వెళ్ళి టీ తాగుదామా?” అన్నాడు శ్రీవతి.

“యీ రాత్రికి వుండిపోవూ!” అన్నాడు శ్రీపతి.

“వుహూ!”

“రేపు నేను రానా?”

“వుహూ!”

“మళ్ళీ యెప్పుడొస్తావు?”

“వాచ్చినప్పుడు” అని మోహన్ రెడ్డి శ్రీపతి దగ్గరికి వెళ్ళి ఆకలి చెయ్యి అందుకున్నాడు. శ్రీపతి లేచి విలుచున్నాడు.

మోహన్ రెడ్డి, శ్రీపతి చుట్టూ చేతులువేసి గట్టిగా కావించుకున్నాడు మోహన్ రెడ్డి కళ్ళలో చెమ్మ.

నాలుగు క్షణాలు.

విడివడి, “బిస్సుదాకా రా” అన్నాడు మోహన్ రెడ్డి.

శ్రీపతి, గోడకి వున్న మేకుకి తగిలించి వున్న తాళం తియ్యటానికి అడుగులు వేశాడు.

మోహన్ రెడ్డి, తన జేబులోంచి తాళం చెవుల గుత్తి తీసి శ్రీపతి చేతులు మీద పెట్టి, శ్రీపతి వైపుకి అడుగులు వేసి, ఆకలి భుజింపొంది చెయ్యి వేసి గుమ్ములోకి నడిచాడు.

గదికి తాళం వేశాడు శ్రీపతి.

బస్టాపు. బిస్సు ఖాళీగా వుంది. రదలబోతోంది.

మోహన్ రెడ్డి పుట్టోద్దు మీద కాలువేసి, పక్కకి తిరిగి శ్రీపతి వంక చూస్తూ చెయ్యి వూపాడు. మెరుస్తున్న కళ్ళతో.

కోతీలో బిస్సు దిగాడు. రిజ్జె యెక్కి రైలుపైషను దగ్గర దిగాడు.

అరగంబి పైషన్లో కూచున్నాడు రైలు కదులుతోంది. యెక్కించుచు న్నాడు.

రాత్రంతా కూచుని మేలుకుని చూస్తున్నాడు — యెక్కడో.

తెల్లవారుజాము నాలుగున్నర.

రైలు వో చిన్న పైషన్లో ఆగింది

దిగాడు.

నడుస్తున్నాడు.

కంకరరోడ్డు, నడుస్తున్నాడు.

వల్లెటూళ్ళు.

మట్టిరోడ్డు. నడుస్తున్నాడు.

వీడు భూమి. నడుస్తున్నాడు, కాలిబాటన.

నడుస్తున్నాడు, దారిలేని దారిలో.

యీ చీకటిలోంచి మహా మోహ మోహన మౌన నిష్క్రమణ.

123

మగతగా పట్టిన నిద్రలోంచి లేచి, అటూ యటూ వాప మీద నీరసంగా కదిలింది రమణి.

చిరిగిన పాత చాప, లెల కింద దిండులాగా పాత గోనెనంచి చుట్ట. నాలుగైదు మట్టిపాత్రలు తెడ్డులాగా వాడుతున్న వొక కర్ర పుల్ల. మూడు చిన్న రాళ్ళతో ఆచుర్చిన పొయ్యి. పొయ్యిలో బూడిద. పక్కన పుల్లల కంప, చితుకులు

బయటి నుంచి యేడుపు వినిపించి లేచి బయటికొచ్చి చూసి, "యేం. రాజవ్వ! యేమాయె పిల్లగానికి?" అంది రమణి.

పిల్లడి కుడినోయ్యి భుజమూ చీరుకుపోయి నెత్తురొస్తోంది. యెడమ కాలూ చెయ్యూ చర్మం కందిపోయి నెత్తురు చమర్చుతోంది. వొంటిమీద దుమ్ము. యెడమభాగం మరింత దుమ్ముతో విండింది. ఆరేళ్ళపిల్లడు.

"గిన్నెడె అర్థగంటాయె. గింత బువ్వ పెట్టిని. అడుగునెండుకు పోయిండు. నేను గిర్నీకి పోదమని బీగమేస్తున్న, గంతల మల్లితోల్కొచ్చె ఆ రిక్తోడు—వానింట్ల పీనుగెల్ల. నిల్వనన్న నిల్వక—పొయ్యిండట" అని కోకాలు పెడుతోంది రాజవ్వ.

"ఆ పోరి యెవరూ?" అంది రమణి మల్లిని చూసి.

మల్లికి పదహారేళ్ళుంటాయి. నల్లగా కళగా పొట్టిగా గుండ్రంగా పొంపంగా వుంది—దుండు ముక్కలా.

"గిర్నీకి టేం బపోతున్నది. వేపోత. దవకానకు తీస్కపోరాజక్కా" అని మల్లి వెళ్ళిపోయింది.

"మన బస్తలనె వుంటది. నాతోటి గిర్నీల పనిజేస్తది. పనిగూర చెయ్యదు, పోల బుద్ధి మంచిది కాదు. పోరగాళ్ళతోటి తిరుతది. వాడై పిన్నలకు తీస్కపోతరు. యిస్కొలు పొడర్లు గవీ కొనిస్తరు" అంది.

“బాగా దెబ్బలు తగిలినయ్. దవభానాకు తీసుకుపో వెంటనే.” అని,
 “నీ మగడు లేడా?” అంది రమణి.

“యింట్ల యెన్నడన్న కానొస్తడా! నాల్గు మంతలు కలుతాగి రాత్రిరి
 కొస్తడు. పెచ్చె గింప లింబడు. పైనలుంటె యప్పు—అని సకాయిస్తడు”
 అంది రాజవ్వ.

“యింకేం చెయ్యడా విమ్మ!” అంది రమణి.

“పాపం వాన్ని యేమక్కరలే కల్లుంటె చాలు. వుంటె బుక్కెడు
 తినుడు అన్నమో గట్కనో. యిప్పుడేమి చెయ్యా?—వొక్క పైనగూడ
 లేదు నా తాన. మోటర్ల తోల్కపోదమన్న గూడ—” అంది రాజవ్వ.

రాజవ్వ తెల్లవారుజామునేలేచి రెండిళ్ళలో పనిచేసి, వొచ్చి కాస్తంత
 వుడకేసుకుని పిల్లకి పెట్టి తను తిసి, పిండిమిల్లులో పనిచెయ్యటానికి వెడు
 తుంది.

రమణి లోనకి వెళ్ళి చాప అందు పైకెత్తింది. నాలుగు రూపాయల
 నోట్లు కొంత చిల్లరా. గుప్పెటతో ఆ నోట్లూ చిల్లరా పట్టుకుని బయటికి
 వచ్చి రాజవ్వ కిచ్చి, “రిజెలో తీసుకో రాజవ్వా” అంది రమణి.

రాజవ్వ, పిల్లణ్ణి భుజాన చేసుకుని వెళ్ళిపోయింది.

రమణి లోనకి వచ్చి చాపమీద పడుతుంది.

ఆకలిగా వుంది. పొయ్యి కిందకి వుండి గానీ పొయ్యి మీదికి యేమీ
 లేదు.

ఆ డబ్బులో రెండు కీలోలు బియ్యం తెచ్చుకోవాలనుకుంది.

రమణి రెండు నెలల క్రితం యీ కిటికి కొట్టుకొచ్చి వడింది.
 చిన్న గదిలోవుంది. అనారోగ్యం. చేతులోపున్న డబ్బులై పోయాయి.
 మళ్ళీ డబ్బులు రావటం లేదు చేతులోకి.

శరీరం శిథిలమైపోయింది. ఆశక్తమైపోయి శరీరం లోలోన
 దాహంతో తపించిపోతూ వేడెక్కి — జ్వరం వచ్చినట్లుగా అవుతుంది.
 కళ్ళు మూసుకుంటుంది. సాధగా కళ్ళలో నీళ్ళు చేతులు వడించుట్టూ వేసు
 కుంటుంది ఆ చేతుల మధ్య పురుషులు నలిగిపోతున్నట్లు నలిగిపోతున్న ఆ
 పురుషులు తనలోకి చొచ్చుకుపోతున్నట్లు భ్రమ. భ్రమలోంచి మగత.
 మగతలోంచి విద్ర విద్ర లేచి—

పైన నిలుచోలేక కాపేపు నేలమీద కూలబడింది. అవాక్క- దాక్షరుకి యింత చాంతాడు మీదపు రోగులు. యెంత పేపైనా అంతే వుండే చాంతాడు, యెప్పుడో డ్రైన్ అవగానే తుంచితే తెగే చాంతాడు.

దాక్షరు— వాక్కో పేపంటుని వొకటి రెండు డజనాలకంటే యెక్కువ పేపు చూపే వ్యవధి వుండదు. వినుగు, చీదర.

క్యూ రమణీదాకా జరిగింది.

రమణి స్థూలుమీద కూచుంది. వొకసారి రమణి వొంటి వొంకచూసి నోరు తెరవమంది. అరక్షణం— వాక్క- దృక్కు— చూపు మరల్చి పొట్ట భాగంకేసి చూస్తూ కాళ్ళు చూపెట్టమంది. చీర పైకి జరిపింది రమణి. విక్రలు, మోకాళ్ళు, తొడలు.

“చీ రొచ్చుముండా, అవతలికి పో” అని కసిరింది దాక్షరు.

“షబ్ వ యిట్ యిట్ వన్ ఆఫ్ యువర్ బిజినెస్. యు ఆర్ యె పెయిడ్ సర్వెంట్— యె సర్వెంట్, యు ఆర్. వేర్ యోజ్ ఐ యామ్ నాట్ యె సర్వెంట్. ఐయామ్ ది మిస్ట్రైస్ ఆఫ్ మైసెల్ఫ్, మిస్ట్రైస్ ఆఫ్ మై ఫెట్” అంది రమణి.

విస్మయంగా గుడ్లవ్వగించి చూసింది దాక్షరు. వెంటనే రమణి స్థితి గ్రహించింది. “సారీ ఆస్పత్రిలో మామూలుగా భయమయ్యే మందులతో వయం కాదు. అసలు నయం కాకనూ పోవొచ్చు— చీఫ్ వ యింటి దగ్గర కలుసుకోమ్మా” అంది దాక్షరు, జాలిగానూ కసిగానూ అసహ్యం గానూ.

రమణి తిప్పుగా గూటికి తిరిగి వచ్చేసింది! అంతే. డబ్బులు లేవు డబ్బులుండవు. మందులు లేవు. మందులున్నా ఆ వ్యాధి నయమవదు.

వాకరోజా రాత్రి వో పాడువడిన సక్రవకి వెళ్ళింది. వో బిచ్చగానూ సరసన చేరింది. రూపాయి యిచ్చాడు. మరసటి రోజు వెళ్ళింది ఆ బిచ్చ గాడు మగతగా వడపున్నాడు రోగంతో. మరో బిచ్చగాడి సరసనచేరింది తన దగ్గరేం లేదు, రెండు రోజులైంది తిండి తిని అన్నాడు అతను. తన దగ్గరున్న రూపాయి అతనికిచ్చింది వీధిలో నడుస్తోంది చిమ్మ చీకటిలో గుడ్డి దీపాం వెలుతురు. వో చెట్టు కింద వో బిచ్చగాడు సరసనచేరింది. ఆ బిచ్చగాడు మంచి పటుత్వంతో వున్నాడు. రెండు రూపాయల నోటు యిచ్చాడు.

నొప్పి, బాధ రావీడి, మంట, రసి—

అతనిని కవ్వించి రెప్పగొట్టి, మళ్ళీ మళ్ళీ వాకటి రెండూ మూడూ నాలుగు—సార్లు.

తెల్లవారు జాము లేవలేకపోయింది. వొళ్ళుకూడా వచ్చివుండులా అనిపిస్తోంది.

అతను విద్రపోతున్నాడు.

రాత్రంతా గుర్తొచ్చింది. వుండబట్టలేక అతని సరసనచేరి కావలించు కుని కాళ్ళు బిగించింది. బిచ్చగాడు స్పృహలేకండా పడివున్నాడు.

పదిహేను రోజులైంది గుడిశలోంచి కదిలి. వొళ్ళు చావకి అంటు కునిపోయింది. కానీ లోలోప ఆరాటం.

వాంటిగంటకు రాజవ్వ, పిల్లడికి బ్యాండేజీయేయించి తీసుకొచ్చింది పిల్లణ్ణి రమణి గుడిశలోకి తీసుకొచ్చి చావమీద పడుకోబెట్టి, “మలాము రాసి కట్టు కట్టిమ్మ. వాండ్రే గోళిలిచ్చిమ్మ. యిదిరాసిచ్చిమ్మ వాళ్ళ తావ లేదని. కొంటి, రెండు రూపాయలాయె. దేవతోరె సాయపడ్తివి. చచ్చి నీ కడ్డున పుడ్త. నా పింగాని పానం కాపాడ్తివి జరంత చూస్తుంటవా: గిర్నీకి పోత సగం దివం పైనలొస్తవి” అంది రాజవ్వ.

“అట్లానే. పోయిరా రాజవ్వ” అంది రమణి.

రాజవ్వ వెళ్ళింది.

పిల్లడు విద్రపోయాడు. నిద్రలో దగ్గిరికి జరిగాడు. తన వొళ్ళు పిల్లడికి అంటకండా దూరంగా జరిగింది.

అరగంటకి లేచాడు. మంచిసీళ్ళు అడిగాడు.

కుండలోంచి చిన్న ముంతతో నీళ్ళు ముంచి తీసింది. యివ్వబోతూ అగిపోయింది.

యింట్లో మరో ముంతలేదు తను తాగే ముంతతో తాగిపై పసివాడికి అని భయపడి, దినుటికివెళ్ళి రాజవ్వ గుడిశలోకివెళ్ళబోతే తడిత గొళ్ళెంకి తాళం నొక్కివుంది.

అటు నాలుగుగుణనడిచి, వో చెట్టుఆకు—పెద్దది కుంపుకొచ్చింది దాంతో నీళ్ళు తాగించింది పిల్లడికి.

పిల్లడు బాధగా మూలుగుతున్నాడు.

మందులు తీసి చూసింది. పెయిన్ రిలీవింగ్

తుంపు వాకటండి. కొన చించి మాత్ర తీసి ఆకులో నీళ్ళు తెచ్చి మాత్ర నోట్లోవేసి నీళ్ళు తాగించింది.

కబుర్లు చెబుతూ కూచుంది.

అరగంటకి పిల్లడు కబుర్లు చెబుతున్నాడు. నొప్పి తగ్గింది. వారెండు మూడు గంటలు నొప్పి వుండదు. రిక్త తనకి కొట్టుకోవటం సంగతి, తన తోటి పిల్లల సంగతులు చెబుతున్నాడు.

నాలుగింటికే రాజవ్వ వచ్చింది.

“పిల్లగాని తెల్లున్నదో అని గిర్నాయనకు చెప్పి జెల్లి వచ్చేస్తా.” అంది రాజవ్వ.

పిల్లడు చక్కగా కబుర్లు చెబుతుండటం చూసి స్థిమితపడి రమణిని “పుజ్యాత్మరాలివమ్మా” అని మెచ్చుకుని పిల్లణ్ణి తీసుకుని తన గదిలోకి వెళ్ళింది.

రమణి లేచి నీళ్ళతో ముఖం కడుక్కుంది. అంత సులభంగా చిరిగే అవరూపం లేని పాత నైలాన్ చీర. రంగు వెలిసి మాసివట్టుగా వుంది. పిల్లి దులుపుతోంది. మురికి వోడుతున్న లోపావడా. చీర దులిపి, వాకటి రెండు చోట్ల దుమ్ము మరకలు కనిపించి వేళ్ళతో తుడిచింది పూర్తిగా పోక పోతే వుమ్మి తడిచేసి తుడిచింది. దుమ్ము మరక కనిపించటంలేదు. తడి మరక కనిపిస్తోంది.

దువ్వైన ముక్కతో తలదువ్వకుంది. పొడదు — అడుగుకొచ్చి చిల్లులోంచి పడక పోతే కొన్ని రోజుల క్రితం డబ్బా మధ్యలో పగలగొట్టి వేళ్ళ కొనతో తీసి రాసుకుంది. పుత్రరేకు మిగలగా వాణిమూలికి విసిరింది.

దృష్టి పొయ్యిమీద పడి — పొయ్యి ముందుకూచుని పొయ్యిలోంచి పేలిరకం బూడిద వేళ్ళతో తీసి యెడమఅరిచేతులో వేసుకుని వచ్చి అద్దం పెంకులో చూసుకుంటూ ముఖానికి రాసుకుంది.

చెప్పులు — యెప్పుడో యెక్కడో అనుకోకండా అని తనపోదాలకి వచ్చాయి. వట్లెటూళ్ళో కుట్టిన ఆకు చెప్పులు. నైలాన్ బట్టలాగే ఆ తోలు వాక పట్టాన చిరగను. మాసిపోయి వున్నాయి. పాత బట్టపీలికతో దులిపి తొడుక్కుంది. తనక దగ్గరికి లాగి — వీధిలో నడుస్తోంది.

బదు గంటలు.

నడుస్తోంది.

షామ్ థియేటర్, యె. జీ. అఫీసు — పెర్రేటేరియట్ ముందు నిలుచుంది.

బదున్నర. అఫీసు జనం. రద్దీ. తొందర.

వో బస్సులోకి చొరబడింది. ఆమె దగ్గర పదిపైసల బిళ్ళకూడా లేదు.

మంచుంది. ముందు, వెనక, ప్రక్కల జనం. సీట్లలో కూచున్న జనం స్థిమితంగా బయటికి చూస్తున్నారు.

బస్సు కదిలింది.

రెండు నిమిషాల కండ్లకర్తొచ్చాడు — టిక్కెట్లు యిస్తూ.

“దేర్, మై హబ్బీ విల్ షేక్” అం.

“సీట్లో కూచుని ఆ రోజు దినపత్రిక చూస్తున్న వాకతను — కిస్సా కుర్సీకా కేసు, సంజయ్ గాంధీని ఆరెస్టుచేసి తిహార్ జైలులో పెట్టటం — వార్త. పైకిచదువుతున్నాడు. నలుగురూ ఆదేచర్చిస్తున్నారు తలోరకంగా. బస్సుంకా అంజడితో నిండిపోయింది.

కండ్లకర్త టిక్కెట్లు యిస్తూ జనాన్ని చీల్చుకుంటూ ముందుకి సాగి పోతున్నాడు.

రమణి ముందు వో నలభయ్యేళ్ళతను ప్యాంటు. దాన్లోకి దూర్చివ పర్ట్.

బస్సు కునుపుకి రమణి ఆతని వీపుకితగిలింది. తల రవంత వక్కకి తిప్పితే చీరపొర కనిపించి పరవశించిపోయాడు. యింక తల వక్కకి తిప్ప కండానే వెనక్కి చూస్తున్నాడు బుగ్రలోంచి.

గమనించింది.

హిప్ పోకెట్ లోంచి పది రూపాయల నోట్ల బొత్తి అందు బయటకి కనిపిస్తోంది.

రమణికి — సాధికారంగా తప్ప దొంగతనంగా తిమిగోవటం అలా వాడు లేదు యింతవరకు.

బస్సు కదలికలో అప్పట్లుగా ఆతని మీర నాలి, చుట్టూ వెనక్కి నడుస్తుంది.

ఆతని కళ్ళు ఆతని చూడులోకి వీపులోకి చొరబడాలని యత్నిస్తున్నాయి.

మళ్ళీ ఆతని మీదకి వారిగింది.

చూడు పిన్నమ్మ పాడు పిల్లడు పై నపై న వడత నంటడు, వడత వంటడు—అని అనుకుంటూ, మళ్ళీ ఆతని మీదకి వారిగి కొన వేళ్ళతో నోట్ల అంచు పట్టుకుని కొద్దిగా లాగింది.

మళ్ళీ వెనక్కి జరిగింది.

‘చూడు పిన్నమ్మ, చూడుపిన్నమ్మ, పాడుపిల్లడు—’ అనుకుంటూ ఆతని పీపుకి తన వక్షం ఆనేలా జరిగింది, బిన్ను కదలికలో. ఆతని పిర్రకి ఆమె వొడికి మధ్య పవచి పొరల వక్కనుంచి ఆమె చేతివేళ్ళు.

చూడుపిన్నమ్మ పాడుపిల్లడు—తడిక చాటు చేసుకొని తలకిస్సానం, పవచిచాటు చేసుకోని తలకిస్సానం తడికచాటు చేసుకోని నా తలకి స్సానం చేస్తవుంటే, నీ జేబు స్సానం చేస్తవుంటే—చూడు పిన్నమ్మ పాడుపిల్లడు అనుకుంటూ నోట్ల బొత్తి ఆరిచేతిలోకి తీసుకుంది. పవచి పొరల అడుగు నుంచి ఆ బొత్తి బ్లాజ్ కింది అంచులోంచి, నలిగి పాగిపోయిన స్తనాల మీదకి తోసింది వేళ్ళతో.

యీసారి వక్షమూ పొట్టూ ఆతనికి అనుకునేలా జరిగింది.

చూడు పిన్నమ్మ పాడుపిల్లడు పై నపై న వడతనంటడు పాడుపిల్లడు పై నపై న వడతనంటడు కండక్టరబ్బాయా వొక బెల్లు కొట్టు నాయనా—అని అనుకుంటూ—

బిన్ను అగింది వో ప్లాపులో.

వెనక్కి తిరిగి జనాన్ని చీల్చుకుంటూ క్షణంలో దిగేసింది.

బిన్ను కదిలింది.

వక్క నందులోకి చకచకా నడిచింది. పవచి పొరల కిందికి చెయ్యి దూర్చి వేళ్ళ బ్లాజ్ లోకి దూర్చి నోట్ల బొత్తి తీసింది.

లెక్కపెట్టింది. అన్నీ పది నోట్లే. పదకొండు. ఆ బొత్తి మధ్యలో తెల్ల కాగితం మడత. విప్పింది.

కందినప్పు అరకేజీ, చింతమను పావుకేజీ, వాము పదిగ్రాములు ధనియాలు పావుకేజీ, వందవార రెండు కేజీలు, కాఫీ, టూత్ పేస్ట్, పెన్సిల్లు, యెక్సర్ సైజ్ బుక్కులు — వంద పేజీలు మూడు, రెండొందల పేజీలు రెండు, కాశ్మీర్ బూకేపాడర్ టిన్ను బయెక్కు కుంకుం .....

పాపం బక్కగుమాస్తా. పైనేమీ గిట్టుబాటు కాని సీటు కాబోలు.

పాపం — పాపమే — యెవరి పాపానికి వాళ్ళే కర్తలు — అనుకుంటూ నడిచింది.

నోటు బుక్కులు తప్పించి ఆ లిఫ్టులో వరుకుతోపాటు ఐదుకిలోలు బియ్యం కొనుక్కుని రిక్తాలో యింటికి చేరింది రమణి.

నొండుకులింది. కర్రెపుల్లలు తెప్పించుకుంది.

యింకా కొద్దిగా డబ్బులున్నాయి.

రాజవ్వ వచ్చింది. కబుర్లు.

రాత్రి.

పొద్దుపోతూక రాజవ్వ మొగుడు వచ్చాడు, బాగాతాగి. పెళ్ళాంతో కాపేపుకీచుటాడారు.

మెక్కిన వరుకుని వుంటాడు. రాజవ్వని హింసించుకు తింటున్నాడు. వసిపాటా లేకండా తిరుగుతూ. తాగి వస్తాడు తాగటానికి డబ్బులు రాజవ్వే యివ్వాలి పాపం — అనుకుంది రమణి.

యెప్పుడో నిద్రవట్టింది.

పుదయం బాగా పొద్దెక్కితే లేచింది.

రాత్రి కడుపునిండా తిన్నా సత్తువగా లేదు. లేకలేక ఆలాగే వదులుకుంది. లోన మాత్రం ఆరాటంగానే వుంది.

వన్నెండింటికి లేచి అన్నం వుడకేసుకుని వుప్పు నీళ్ళు కలుపుకుని తింది.

వదులుకుంది. మగత.

వాళ్ళు — లోనా వచ్చి వుండులా కురుపులా నొప్పి మంట రసి — లోలోన ఆరాటం.

యింకోరోజు, యింకోరోజు — మరింత క్షీణత.

లేచి అన్నం కూడా వుడకేసుకునే వాపికగా అనిపించక — అలాగే వదులుకుంది మగత.

లేచింది. టీ తాగాలనిపించింది. టీ పొడి లేదు. కాఫీ కాదుకు తాగింది.

వదులుకుంది, మగత నిద్ర.

రాత్రి ఐంది. యింకా మగత నిద్రే.

పది గంటలు.

అకలిగా వుంది. కానీ యేమీ తినాలనిపించటం లేదు.

చుట్టూ కలియజూసింది. పొదరు, పోస్టో, తిలరం, దువ్వెన ముక్క, కాటుక, వంట నరుకుల తెరిచిన పొట్లాలు. మట్టి పాత్రలు—వొకటి మొన్న వగిలిపోగా యింకా మూడు వున్నాయి.

ఆ పాత్ర మాపై, తన చిన్నప్పుడు పాలకుండ గుర్తొచ్చింది.—
దాల్లో చల్ల చిలికేది వాళ్ళమ్మ

కళ్ళలో నీళ్ళ తడి.

చిన్నగా నవ్వుకుంది.

లేచి కూచుని పొదర చేతినిండా పోసుకుని చుట్టానికి పూసుకుని అద్దంలో చూసుకుంది. ముఖం కనిపించలేదు. తెల్లగా పొదరు.

చిన్నగా నవ్వుకుని నవ్విటతో తుడుచుకుంది.

కళ్ళకి కాటుక పెట్టుకుంది. నుదుట తిలకంబొట్టు పెట్టుకుంది.

నెల్లకిలా వడుకుంది.

రెండు నిమిషాలు.

వక్కకి తిరిగి మువగడిసుకుని, తొడల మధ్య చేతులు పెట్టుకుని వడుకుంది.

ఏడికిలితో పైకి నొక్కింది. ఏడికిలి విప్పి రెండు వేళ్ళ చీర పొరల్లోంచి గుచ్చింది.

కళ్ళలో నీళ్ళు.

టీ తాగాలనిపించింది.

టీ పొడి లేదు. కాఫీ పొడి వుంది. యీసారి కాఫీ తాగదలచలేదు.

టీయే తాగాలనిపించింది. దగ్గిర్లోనే టీ బంకు వుంది.

వోపిక కూడదీసుకుని లేచింది.

నడుస్తోంది—తడబడుతున్న ఆడుగులతో.

రాత్రి వన్నెండున్నర.

నడుస్తోంది కళ్ళు తిరుగుతున్నాయి.

మరో ఆడుగు. మరో ఆడుగు.

వడిపోయింది నేలమీదకి. వక్కవ చెత్త కుండీ— ఏమ్మింటుది, నిండిపోయి, దాని చుట్టూకా చెత్తచెదారం పోగులు.

స్పృహలేదు.

అరగంట.

రివ్వన పీనున్న గాలి.

అటలూ చెత్తా చెదారం ఆమె మీదకి యెగిరిపడ్డాయి. వాటిలో యేవో వదార్దాలు. తినిపారేసిన అటలు, గుడ్డ పీలికలు.

చురో అరగంట.

వో కుక్క పోతూ పోతూ ఆగి, చెత్త కుండి దగ్గరికి వెళ్ళి, కుండికి వొక కాలు అనించి పుచ్చుపోసి యివతలికి అడుగులు వెక్కుబోయి, అచెత్తా చెదారంలో మూతి పెట్టి వానవ చూస్తూ రెలికింది. వొక అటని యేదో వదార్దముంచే గాకింది. సాతేనకి చురింక ఆకలిగా అనివించినట్లుంది—ఆ చెత్తా చెదారంలో అటూ యటూ ముందు కాళ్ళతో జరిపి మూతి దూర్చి వానవ చూస్తోంది. యింకా వక్కకి జరిగింది.

మూతికి బట్ట చుట్టుకుంది. పళ్ళతో పట్టి లాగింది. మూతికి గట్టిగా అనింది, చర్మం, గట్టిగా బొమిక.

కండలేని ఆమె కాలు.

పళ్ళతో నొక్కింది. పుత్త చర్మం. కండలేదు. బొవిక తగిలింది. పుత్తాహంగా పళ్ళతో బలంగా కొరికింది. పున్న కొద్దికండా నలాలలోంచి పళ్ళ దిగి, బొవికని, బలంగా నొక్కాయి పళ్ళు.

అంతలో పక్కకి నేమీదకి వారిగింది కుక్క.

కుక్క గిరిగిలా కొట్టుకుంది. మూతి దుమ్ముకి అతికింది.

కుక్క చచ్చిపోయింది కానీ రమణి యింకా బతికేవుంది—యింకో గంట రెండు గంటలో వుండే కొనవూపిరితో.

124

“యిక నే నెక్తా డియర్” అని అంటే, ఆశ్చర్యంగా కసిగా చూసి, “అగ్గ! యిప్పుడే వాని వో నేదో అప్పుడే పోతవా!” అంది గంగి అతనిమీదకి చెయ్యివేసి.

“చాలా పేవవలే!” అన్నాడు యెర్రగా బొద్దుగా అందంగా పున్న యువకుడు.

“యాదా వొక్క ముద్దయిన మంచిగ పెట్టుకున్నామో లేదా!”

“వహటా! పది పదిహేన ముద్దులు!” అన్నాడు తన పెదాలను నాలికతో తడుపుకుంటూ. వొత్తిరికి నలిగిన ఆతని పెదాలు, అలిసిన సొంద ర్యంలా వున్నాయి.

“ముద్దు పెట్టుకోంగనె ముచ్చట తీరిపోయేనా! కమాన్ మై స్వీట్ స్వీట్ లవ్” అని ఆకనివి తనికి బాగా దగ్గరిగా లాక్కుంది.

పోం వరువు గిజగిజలాడింది.

మళ్ళీ నాలుగైదు ముద్దులు.

“రాజమండ్రి నుండి మా బాబామొచ్చాడు. పొద్దుట వెళ్ళిపోతాడు. నా దగ్గర తెల్లం ఆయిపోయింది— వో నాలుగైదు వందలు వుచ్చు కోనాలి”

ఆకని బాబాయంటూ యెవరూ లేరు. నాలుగైదు వందలు యిచ్చే చుట్టమెవరూ అందుబాటులో లేరు.

“పొద్దుగల కద పోయేది—రాత్రికి తీసుకో” అంది గంగి.

“రాత్రికి ఆయన యెవరింటి దగ్గర మకాం వేసేది తెలియదు. పట్టు కోడం సాధ్యం కాదు” అన్నాడు.

కప్పొద్దు మీదన్న వర్ష అందుకుని వందనోట్లు నాలుగు తీసియిచ్చి, “మీ బాబాయి యిచ్చినాక యిచ్చేద్దవులే” అని, “నీలాగా మాట్లాడేనుకదా!” అని సంతోషంగా నవ్వింది.

అనుకరణలా ఆదోలాగా అనిపించినా, “అమోఘం. అద్భుతం. అన్నిట్లోనూ నీకు నువ్వే సాటి స్వీట్” అని ఆమె దగ్గరికి జరిగాడు.

సంతోషంతో పొంగిపోయి, ఆకని మీదకి బొక్క బోర్లా జరిగి పెదాలమీద ముద్దెట్టుకుంటూ ఆకనిని ఛాపి వక్కాకిజరిగి. ఆకనిని తనమీద లాక్కుంది

ఆమె వొళ్ళు—

తాగుడికి తిండికితీరుగుడికి—వొళ్ళు కొవ్వు పట్టి కండలు తిరిగి— వెనకటి వొంపులన్నీ పోయాయి. మాంసపు తుమ్మ మొద్దుమీద చిన్నపిల్లలు యెక్కినోక్కినట్టుండి గవర్నర్ బాడిగార్డుకి ఆడవేషం కట్టినట్లువిపిస్తుంది చీకట్లో దూరం నుంచి చూస్తే ఆ నలుపులో కొంతి అంతరించింది. బొగ్గు తనం బొంతతనం వొచ్చాయి తనంబే కుర్రాళ్ళకి అన్నకి కలగాలంటే

యెడల దబ్బివ్వాలన్నది. కొందరికి వుద్యోగాలిప్పించాలన్నది. కొందరికి తదితరమైన పనులు చేయించి పెట్టాలన్నది.

అరగంట.

అతను లేచి ప్యాంటు తగిలించుకున్నాడు.

“కూర్చోయి వద్దే వస్తా” అని బాట్రూంలోకి వెళ్ళి స్నానించి వచ్చింది. వంటికి యెర్రటి పెద్ద చీరొకవల్ చుట్టుకుని. ఆ బొంతవలుపు మీద ఆ యెర్రదనం భయపెట్టేలాగా అనిపిస్తోంది.

పాపడా యెక్కించుకు టూ అతని వంక చూసింది. అతను కిటికీ లోంచి కిందకి పూల పాళ్ళల్లోకి చూస్తున్నాడు.

తనని గమనించనందుకు నిరుత్సాహపడి “యీ చివల్ మంచిగున్న దన్నవరే, నీకు ప్రెజెంట్ చేస్తా” అంది.

ఆమె వైపు చరిగింది.

సంతోషంగా అతని కళ్ళలోకి చూస్తూ—తెల్ల బ్లాజ్ వేసుకుంది. పుల్లిపొరలాంటి తెల్ల చీర టిట్టింది.

ఆ నలుపుమీద ఆ తెలుపునవ్వచ్చుంగానూ చల్లగానూ అనిపించటంలేదు. ముస్తాబు బిల్లిమందు కూచుంది.

పావుగంట.

మెడమీద నీపుమీద పొడరు చల్లుకుని అతనిని సహాయం చెయ్యమంది. వెళ్ళి చేత్తో పొడరేని ఆమె చగ్గానికి దుద్దుతున్నాడు పొడర్ నగం అతని అరివేతిలో కలిసిపోయింది. మిగతా నగం ఆమె వొంటిమీద తెల్లటి పొరలా అతికింది.

తన రెండు చేతులూ వెనక్కి వంచి అతని చుట్టూ తిప్పి, “డియర్ మై స్వీట్ స్వీట్ డా—లింగ్” అంటోంది. సంతోషంగా.

ఆమె భుజాలు వట్టుకుని లేవగీతాడు. గిరుక్కున తిరిగి, అతనిని చుద్దెట్టుకుని, “అట్ల పైర్ కిపోదం. అటునుండి అటు నీవు వెళ్ళిపోద్దు” అంది. “దమీద్దీ” అమ్మే పదకగదిలోంచి బయటికి వచ్చారు. రెండో ప్రక్క రవి పదకగది.

కాదులో కూర్చున్నారు.

నడుపుతోంది.

గొల్కొండ కంటోన్ మెంట్ ప్రాంతం. సాయంత్రంవేళవిర్జ.

వంగా వొంటరితనపు తారురోడ్లు.

వాకచోట రోడ్లువారగా అపించి. పక్కకి తిరిగి ఆతని పెదాలమీద ముద్దించి, భుజం మీద నల ఆగించింది.

కబుర్లు.

కాదులోని ఛేవ్ రికార్డర్‌లో తిరుగుతూన్న కేసెట్‌లోని అఖిరపాట “గుడిపెనక గుడితెదన గుండిల రయికదన—” ఐపోయింది.

కాదు బయల్దేరింది.

మెహదీపట్నం రోడ్డు.

నరోజినీదేవి కంటి అస్పత్రి దగ్గర ట్రాఫిక్ రద్దీ— పోలీసు చెయ్యెత్తాడు. కాదు అగింది.

అటు ప్రక్కగా వున్న హిందూ మిలిటరీ హాటల్‌లోని రికార్డ్‌షేయర్‌లోంచి—“బొబ్బర్లంక చిన్నదీ కొబ్బరిలాగ వున్నదీ— బెల్లం వల్లి బుల్లోడు అల్ల.లాగ వున్నాడూ—” అని వినిపిస్తోంది.

125

యెం. యెల్. యె. బిన్న గంగారాం, మద్యాహ్నం రెండున్నరకి కాదు పోర్టికోలో ఆసి—దీగి, లోపలికి అడుగులు వేసి, “రవీ సాబ్ వున్నాడు కదా” అన్నాడు.

“మినిష్టరుగారు వడుతుని వున్నాడు” అన్నాడు రవి వర్సనల్ పెక్రటరీ

“యీ కైలం వంతుకుని వుంటాడని తెల్పు. అందుకోసమే పోన్ చెయ్యక నేనె వాస్తే. జరూర్ పని.”

“మీ యిష్టం. వారాగ్రహించితే నా పూచీ లేదు” అన్నాడు పెక్రటరీ.

పైకి వెళ్ళి తలుపుకట్టాడు గంగారాం. తలుపు తెరుచుకోలేదు

రబదబా బాదాడు

తలుపు తెరుచుకుంది

ముఖంలోని చిరాకు కగ్గి—“హా నువ్వు గంగారాం! రా యెనీ ఫింగ్ అరైవ్?” అన్నాడు రవి

సోపాలో కూచుంటూ, “చెప్పవల్సివది మస్తున్నది. కూకో రవీసాబ్”

అన్నాడు గంగారాం

“వాడు గోవర్ధనరెడ్డి దై యొక్కనకి పీటు వచ్చేటచేసి చెన్నారెడ్డికి దగ్గరై న నంది పీకు అన్ని ప్రోబ్లెమ్స్ వొస్తున్నాయి” అన్నాడు గంగారాం

“వెంగళావు ప్రభుత్వం తరవాత రాష్ట్ర రాజకీయాలలో వెనకటి కొలపు కుల విధానం, వర్గవిధానం, నియోజకవర్గ బలం, వ్యక్తి బలం పని చెయ్యటం లేదుగా! రాజకీయం, చదరంగంనుండి పై కుంతపాళిగా మారింది” అన్నాడు రవి.

పదిమంది యెమ్మెల్యేల సపోర్టు వున్నవాడు మినిస్టరవుతాడు వాక్కొక్కరిని లక్షరూపాయలిచ్చి కొనుక్కోవాలి—అని రాజకీయ వర్గాలలో పరిపాటిగా అనుకుంటున్నారు.

“అన్నిటికీ ఓమీటి యేర్పాటైనది. వన్ వే బ్రాంక్ వుండాలన్నా పోవాలన్నా యేవని కావాలన్నా పైనతోటే. ముందటి లెక్క యిస్ట్రా యన్స్ గాని మరేదిగాని బేకార్ ఐషాయె” అన్నాడు గంగారాం.

“యేంటి ఆనలు సంగతి? యింత అర్జంటుగా మళ్ళీ—” అని ఆగి పోయాడు.

క్రితం నెలలో తనని సమర్థించే వాక యెమ్మెల్యే జారుకుంటే మరొకతనిని ఎట్టుకుని కొనాల్సివచ్చింది. లక్ష పాతికవేయి. గతిలేక గంగిని అడిగాడు.

“మాస్తావా పైన అంత యేర్పాట్! దునియ పూర పైనతోటి వడుస్తున్నది. అంత పైన యిపై యింక బ్యాంక్ బ్యాలెన్స్ ఫిల్ ఐతది. మర్ల ఆవదొస్తే పేర్లు అమ్మూల్నో బంగ్ల కుదువ పెట్టాల్నో — ఆ పని చేస్తే ప్రెస్టేజ్ పూర పోతది” అని డబ్బు యిచ్చింది.

ఆ తరవాత వాకతనిని గూండాతో తన్నించాల్సి వచ్చింది—పది వేల రూపాయలు యిచ్చి. మరొకతనిని బ్లాక్ మెయిల్ చేస్తామని బెదిరించాల్సివచ్చింది. కొందరు గూండాలను మేపుతూ వుండాల్సిస్తుంది. వీటిలో యెక్కువగా గోవర్ధనరెడ్డి వల్ల కలుగుతున్న సమస్యలు. అతను ముఖ్య మంత్రికి చాలా సన్నిహితం అయ్యాడు.

“వాడు లేడూ మీ ఖమ్మంటిల్లా మెంబర్ చిప్పల రంగయ్య, వాన్ని గోవర్ధనరెడ్డి తిప్పేసుకున్నాడు. ఆ బ్యాంక్ గోవర్ధనరెడ్డి సారా. ఏ. యం, తోటి అన్ని వస్తు చేపకచి పైన కమాయించి యిస్తున్నాడు. యే పని కావా

ల్నిష్ట యీ బద్మాష్ గోవర్ధన్ని అడ్గితె చాలు. రేటు చెప్తడు. బస్, సెన యిస్తే చాలు పనిబపోతది ఆ బద్మాష్ని చావదన్నితే.”

“నాపల్ల మివిస్ట్రిలో యెవరికీ అదాయం లేనట్లే. యేదో చెయ్యాలి లేకపోతే—”

“మందు యీ ప్రోబ్లంలకెల్లీ బయటపడాలి. ఆ కరీంనగర్ మెంబర్ అట్కుల పిచ్చుని అడిగిచూసిన. వాడు పైనకుకూడమాట యినెటట్లులేడు.”

పైన — అనేసరికి రవికి దడపుట్టింది

“నా వియోజకవర్గం ప్రజలందరినీ అసెంబ్లీ మీదకి రెచ్చగొడతాను” అన్నాడు రవి — అనహాయంగా యేం చెయ్యాలి మార్గం కనపడక.

“నీ కాన్సిట్ట్యుషన్నిల నీరెంత పైంగ్రి వున్నదో అందరికీ-యెరికనె. అట్ల చేస్తే పాయిదేరున్నది: పిట్టువేషన్ యింక యెక్కువ కష్టమైపోతది. వాడు గోవర్ధన్ దాన్ని వేరె కలరింగ్ యిస్తాడు— నువ్వు సి. యం. కి యెగనెష్ట్గా వున్నవని. దాన్నిది యెవిడెన్స్ అవి ప్రొవగేట్ చేస్తాడు. ఆ రామావంధ్ కూడ చెయ్యిస్తాడేమో నన్నట్లు కండ్లపడ్తున్నాడు. యివాత్రేపు గోవర్ధన్ సాలాకా చెమచా గంగారాంతోటి తిరుతున్నాడు”

“మరేం చేద్దామంటావు?” అన్నాడు రవి.

“నా కేమి నమత్ కాకున్నది. నువ్వే సోంచాయించు, రపీ సాబ్” అన్నాడు గంగారాం.

గంగారాం అసెంబ్లీలో రవికి అతివమ్మకమైన ఇబాదుగురు అనుచరులలో వాకడు.

“నరే నువ్వెక్కు. మీ అవ్వ కెట్లా వుంది?” అన్నాడు రవి.

“అట్లనె వున్నది. యింటెన్సివ్ కేరల్ పెట్టిను”

గంగారాం లేచి వెళ్ళాడు.

రవి తలుపు వేసుకుని సోఫాలో వాలిపోయాడు. యీ రోజున తను కాంగ్రెస్ నాయకులు ఇందిరా గాంధీ కర్నాటక చిక్మగ్లూరు నుంచి గెలిచింది. ఆ సంతోషమూ యీ సాయంత్రం అందరూ కలిసి జరుపుకోవాల్సిన ఆనందక — యివేపీలేకండా దిగులుగా ముఖం వాడిలిపోయింది.

అరిచేత్తో మొహం రుద్దుకున్నాడు.

వాకి మారనలో యేదన్నా అలోచించే అవకాశం లేక బుర్ర వేడెక్కింది.

పది విమిషాలు.

అతని కళ్ళముందు— “సుంతుల శాఖలలో మార్పులు. కార్మికుల మంత్రి రవికి వుద్వాసన—” అని దినపత్రికలో తాటి కాయలంత అక్షరాలు కనిపించాయి.

కంపించిపోయాడు చెమటలు పట్టాయి. వాంట్లో యెంత కూడా శత్రువ లేవట్లుగా నీరసించిపోయాడు.

పది విమిషాలు. కళ్ళముందు తపని నపోర్ట్ చేసే నభ్యులు కనిపించారు. కాస్త దైర్యంగా అనిపించింది.

ఆలోచిస్తున్నాడు బుర్ర వేడెక్కి పోయింది.

ఆలోచన సాగక బుర్ర మరింత వేడెక్కి పోయింది.

చటుక్కున లేచి, బాట్రూం తలుపు తెరిచి, షవర్ తిప్పి నాని కింద నుంచున్నాడు.

బదు విమిషాలు చల్లటి నీళ్ళు.

తడిచిన పైజమా లాల్పీ బన్నీ అండర్ వియర్ తీసేసి, నొక్కు తుడుచుకున్నాడు.

వొచ్చి బబ్బలు వేసుకున్నాడు.

సోఫాలో కూచున్నాడు నుదటిమీద పిడికిలిలో నొక్కున్నాడు.

బదు విమిషాలు.

బుర్రలో మెరుపు తీగలా చక్రమని వో ఆలోచన వొచ్చింది. తటాలున లేచి నిశ్చయించుకున్నాడు. అంతలోనే కూచునిపోయాడు.

పోను దగ్గరికి వెళ్ళి రిసీవర్ యెత్తి దైర్యక్షరీలో వో పంబర్ చూసి తిప్పబోయి అంతలో—అగిపోయి వొచ్చి కూచునిపోయాడు. మళ్ళీ లేచాడు.

తలుపు తెరిచి బయటికి ఆడుగులు వేశాడు.

మెట్లు దిగుతున్నాడు.

చెప్పుల నవ్వడి విని పనిచునిషి చూసి, ఆ వేళ్ళుడు రవి కిందికి రావటం అశ్చర్యంగా అనిపించి, పరుగున పెట్రబరీ గదిలోకి వెళ్ళి చెప్పాడు. కువికిపాట్లు పడుతున్న పెట్రబరీ దిగువలేచి. మెరుపువొచ్చి “సార్” అన్నాడు. బయటికి వెళ్ళాలన్నట్లుగా చూశాడు రవి.

పోర్టికోలో కొడు.

వెనకనీటు తలుపు తెరుచుకుంది. కూచున్నాడు. తలుపు మూసుకుంది

కారు కదిలింది. వీధి దాటుతుండగా యెక్కడికి వెళ్ళాలో చెప్పాడు. పావుగంటకి— కారు, రామనాథం బంగళాపున్న వీధిలోకి మళ్ళింది.

కారు రామనాథం యిల్లు దాటుతోంది. రవి మౌనంగా వుండి పోయాడు. కారు ముందుకు వెళ్ళింది.

యెటో తెలియక దైగ్రవరు అడిగాడు— వీధి చివరన.

“పోనియ్” అన్నాడు రవి.

యెటో అర్థంకాక, యెడమకి తిప్పబోయి తిప్పకండా కుడి వైపుకి తిరిగి నిదానంగా పోతున్నాడు దైగ్రవర.

కారు సాగిపోతోంది. నాలుగుమైళ్ళు వెళ్ళింది

రవి చెప్పాడు యెక్కడికి వెళ్ళాలో.

దైగ్రవరకి అర్థంకాక, “అదే పోయినం గద, సాబ్” అన్నాడు.

“అట్లాగా, నేను గమనించలేదు” అన్నాడు రవి.

పావుగంటకి కారు మళ్ళీ రామనాథం బంగళాపున్న వీధిలోకి తిరిగింది.

“ఆ వచ్చ బంగళా” అన్నాడు రవి.

కారు గేట్లోకి మళ్ళీ పోర్టిక్లో అగింది.

కారులో కూచునే తనొచ్చినట్లు పలానా షాళ్ళకి చెప్పమన్నాడు, రవి. డ్రయివర్ వెళ్ళి—యెవరో మువిషి కవిషప్తే, “మినిస్టర్ రసీ సాబ్ వాచ్చిప్రస వలేనీ మేమసాబ్కి చెప్పు” అన్నాడు.

సాయంత్రం ఐదు గంటలు.

నల్లని, పడక గదిలో, అప్పుడే ప్లానించి ముస్తాబు ముగించి, మెడకి చెవులకి, చేతులకి చేతివేళ్ళకి కొత్తగా చేయించిన కెంపుల పెట్టు పెట్టుకుని లేచి నిలుపుబద్దంలో ఆవ వంక వొకసారి చూసుకుంది.

పలానా వాళ్ళొచ్చాచి చెప్పిన మాట విని నిశ్చయంగా చూసి, నమ్మలేక, “యెవరోచ్చారు?” అని అడిగింది. పనిమనిషి మళ్ళీ చెప్పాడు యెవరోచ్చింది.

మెట్లు దిగుతోంది. మెట్లుడుధ్యలోవుంది. అక్కడికి—పోర్టిక్లో కారు, కారులో కూచునివున్న రవి కనిపించి—చప్పుడవకండా మెట్లు దిగి యెడమ వైపునున్న డ్రాయింగ్రూంలోకి వెళ్ళి, “తోవలికి తీసుకురా” అంది

—కవిప్రే కాదుదగ్గరికి వెళ్ళి చలాం చేసినట్లుగా తీసుకురావల్సివుంది — అనుకుంటూ సోపారో చూచుంది.

గుమ్మంలో రవి చెప్పుల చప్పుడు

“రండి, రండి, మినిష్టరుగారికి సుస్వాగతం” అంది నళిని. వెట కారం జోడించిన అతి వినయంతో.

మినిష్టరో సే స్వాగతం యెలా చెబుతారో బాగా స్వానుభవం వున్న రవి, బాధని అణచుకుంటూ, కూచున్నాడు.

“యేం తీసుకుంటారు చెప్పండి. ఐనా మినిష్టర్లకి అతిథ్యం యవ్వ గలదాన్నా! షర్వత్ లో బంగారం పొడి కలిపి యిస్తే సెప్టిక్ అవుతుంది. అందుకని అట్టాంటివి విడిగానే యిచ్చుకుంటాం. చెప్పండి, స్కాచ్ విస్కీ ఫ్రెంచ్ పాంపేన్ వంటి పాశుభ్య వదార్తల వరకు యిప్పించగలను....”

“నళిని—”

మాటలు అపి అతని చితిలోకి చూసింది.

“నళిని సీతో కొంచెం రహస్యంగా మాటాడాలి. బెడ్ రూంలోనో యెటో” అన్నాడు భారంగా.

“బెడ్ రూం సీత్రెట్లంటే నాకు చచ్చే యిష్టం అనుకో అందునా సీతో! వాటె లక్, కమాన్”—గలగలా అని ఉత్సాహంగా లేచి పైకి నడి చింది. అమె కూడా నడిచాడు పడకగదిలోకి నడిచారు గడియ తిప్పింది.

చెరో పేము కుర్చీలో కూచున్నారు.

“ఘాఁ చెప్పు. డియర్!” అంది వ్యంగ్యంగా.

“లోకేష్ లో నీకు కాస్త వరివయం వుంటుంది—” అని అగిపోయాడు రవి. లోకేష్ అపెంట్లీ నభ్యుడు.

యింక అతను యెందుకొచ్చిందీ నళిని పూహించుకోగలదు.

“యెంత నాకే వసుండి వచ్చినా, నా దగ్గర కూడా పొలిటిషియన్స్ ఫొరైన్ వెన్ వాలకబోస్తే యెట్లా రవీ!” అని అతని కళ్ళలోకి కన్పిస్తున్నట్లుగా చూసి, “లోకేష్ నా బోయ్ ఫ్రెండ్ కే” అని గొంతు విగించి, “వాక మూర్ఖుడికి బుద్ధుండి వుంటే వాక్క- బోయ్ ఫ్రెండు వుండని నాకు లోకేష్ బోయ్ ఫ్రెండ్—వన్ ఆఫ్ ది రోగేషెస్” అంది.

మౌనంగా నేల చూపులు చూస్తున్నాడు.

“ఘాఁ చెప్పు” అంది.

“ప్రస్తుతం అతని సపోర్టు అవసరంనాకు. అతనికి సువ్యవస్థ —” అని అగిపోయాడు.

లో కేషికి అనుచుడుగానో, సహచరుడుగానో వుండే సభ్యుడు వాక తను వున్నాడు.

“దేవికదే. నవ్వంట వుంది రాజకీయం నేను చెప్తే వింటాడా?” అంది. గొంతులో అశిశయం ధ్వని.

“నువ్వు చెప్తే కొడనదు” అన్నాడు రవి.

రవి నేల మీదకి చూస్తున్నాడు. నగిని అతని ముఖంలోకి చూస్తోంది.

“మరి నాకేం యిస్తావ్?” అంది.

“యెంతిమ్మంటావో చెప్పు” అన్నాడు

“చూడు రవి! నువ్వెంత — వుంటావో వూడతావో తెలవని మినిస్టరు వైనా నాకివ్వగల స్థితిలో వుండవు మీ మంత్రి పదవులు యే క్షణంలో వూడతయ్యో మీకే తెలవదు. కానీ యిండస్ట్రిస్ అధిపతులు మారరు” అంది.

“నీకివ్వగలవాడివని కొడు నా భావం. నువ్వు అడిగావు కదా అని అన్నాను” అని సంజాయిషీగా అన్నాడు.

చివ్వుగా, “యెంతిస్తావు — అని అడగలేదు యేమిస్తావు — అని అడిగాను” అంది.

కుక్కీల చి లేచి రెండడుగులు వేసి మంచం అంచుమీద కూచుని కాళ్ళు వూగిస్తూ, “యట్లా రా మంచం మీదకి వో గుంటేస్తే” అంది నరదాగా.

బిక్క-మొహం వేసుకుని చూస్తున్నాడు.

“రా” అవ్వుట్లుగా ముఖంతో నవ్వింది.

“నేను భావించి తప్ప యే త్రీవీ కాకలే దెప్పుడూ. నాకు జీవితంలో తప్ప నీ గర్వకారణమూ అవొక్కచే” అన్నాడు విధావంగా.

“భక్త నాదిలి మరొకరితో వుండిపోయినందుకే నీ తల్లిని నువ్వు మన్నింపలేకపోయిన వాడివి — నీ భార్య, కంటికి వదరుగా కనబడిన కుర్రాళ్ళకి దప్పిచ్చి మరీ తినుగుతాంపే — సిగ్గులేదూ ఆ మాట అనటానికి, దాంతో పాట్లు వేదికలెక్కి అదర్శదంపతులమని దండలు వేయించుకోటానికి ?” అంది.

తలి కిందికి వొంచేసుకున్నాడు.

కొన్ని క్షణాల మావం.

“అవతల నీ మినిష్టరు షిప్పు వూడిపోతాందని దిగాలు వదిలాభం లేదు. కార్తీక కర్తవ్యం ముఖ్యం” అని, వ్యంగ్యంగా, “నీకోసం కాదు దేశ సేవ కోసం” అని, సరసంగా, “యిట్లారా బుద్ధిమంతుడవై” అంది.

రెప్పలు కొంచెం మైకెత్తి, “నక ముద్దు పెడతామ” అని, వెంటనే రెప్పలు వార్చేశాడు.

వకవకా పప్పు, “ముద్దు వరకూ ఐతే నీవత్మీవ్రతం చెడదన్నమాట ముద్దు అయినా కొగిలయినా చురింకేదనా వాకటే” అని క్షణం ఆగి, “కమాన్ లే” అంది గోమంగా.

లేవబోయినట్లుగా కదిలాడు.

“నీ పుణ్యం. ఆ రాజకీయం గుడ్డలతోనా! అవి పీకేయ్” అంది.

దీనంగా చూశాడు.

“కాగా బట్టనిప్పుకండా యేం చేద్దాము!” అని హాస్యంగా అని. “” అంది గోమంగా.

లాల్చీ విప్పాడు

“ఆ పెజమాకూడా లాగెయ్” అంది.

తీశాడు—కూచునే కుర్చీలో అటు యిటూ కదులతూ.

బనీ ఆండర్వియర్లలో— చలికి వాణికిపోతున్నట్లుగా అవమానంగా చలిస్తున్నాడు.

ప్యాను గాలి, ఆహ్లాదంగా విస్తరిస్తోంది గది విండా.

“రవీ! యెంతటి నీచస్థితికి దిగజారావో తెలుసా?” అంది.

గోడపై పు చూస్తున్నాడు.

“దేనికీ” అంది

మావంగా గోడపై పు చూచూ వుండిపోయాడు.

“చెప్పు దేనికీ” అంది

చూపు కిందికి వాల్చీ, “రాజకీయం భయంకరమైంది. ఆ దాహం. ఆ వ్యసనం—జూదం కంటే తాగుడుకంటే ముండలకంటే—అన్నిటికంటే మించిన వ్యసనం, ధుహా మోహం అది. దాన్లో వడినవాడు దాన్లో అంతం కాక తప్పదు” అన్నాడు.

అతని కళ్ళలో నీటిపొర

కొన్ని క్షణాల మౌనం.

“అలాడు నువ్వు నన్ను ప్రేమించని నాడు మూర్ఖుడిని అనుకున్నాను ఆ పని యీ పని చేసుకుని బతుకుతున్నాడు కూలి పెధవ అన్నాను నలుగురితో— కానీ అప్పుడంతా నువ్వంటే చాలా గౌరవం నాకు. నువ్వు ద్రస్సు మాస్తి అసెంబ్లీకి వెళ్ళినా పతనం అయినాక నీ మీద గౌరవం పోయింది. మాకు బాగా అస్తి వుందనీ అందంగా వుంటావనీ నాకు గర్వమే కావచ్చు. ఆ గర్వం లోకం దగ్గర. నీకే బుద్ధుంకి వుంటే నాకు యే బోయ్ ప్రెండు వు తాపోను. నేను నా చవట బోయ్ ప్రెండుతో గడుతాను గానీ నీలాంటి పతనమైన వాడితో కాదు. నాక్క-వాల్సిన రవి యేనాడో చచ్చిపోయాడు.”

అమె కళ్ళనిండా నీళ్ళు గొంతు పూడుకుపోయింది. చకచకా నడిచి గది కయటికి వెళ్ళిపోయింది

బదు విమిషాలు.

కంటరిగా కూచున్నాడు.

వాంట్లో, లేచి కలుచునే సత్తువ వున్నట్లుగా కూడా అనిపించలేదు.

మరో బదు విమిషాలు.

బట్టలు చేసుకున్నాడు.

లేచి బయటికి వచ్చాడు.

దైర్ఘ్యం, తల పుతెరిచాడు కూచున్నాడు. తలుపు మూసుకుంది. కారుకదిలింది.

నీటు పై అంచుమీద తల అనించాడు

పాపుగంట.

కారు ఆగింది తలపు తెరుచుకుంది.

యింట్లోకి నడిచాడు. మెట్లెక్కాడు తన వడకగది తల పువేసుకుని ఫ్రంట్ తెరిచి స్కాచ్ విస్కీ సీసా తెచ్చుకుని సోఫాలో వారిగాడు.

గొంతువెంటి స్క్రీ, కళ్ళవెంటి నీళ్ళు.

కళ్ళు— మూసుకుంటూ తెరుచుకుంటూ కొన్ని గంటలు గడిచాయి.

తెలిపోను మోగింది.

అందుకోలేదు.

మోగుతూనే వుండి.

అందుకున్నాడు.

అవతలినుంచి, “హలో రవీసాబ్! నేను లోకేశ్వరి. చుంచుకున్నారా మిమ్ములచూసి చాలా దినాలాయె ....” అంటూ అప్యాయంగా వుత్సాహంగా చెప్పుకుపోతున్న లోకేశ్వరి గొంతు.

126

భుజాన తువ్వాయి వేసుకుని స్నానించటానికి వెడితే వాక్క-
బాత్రూమూ ఖాళీ లేకపోవటంతో హాల్లోకి వచ్చాడు శ్రీవతి. బిల్లి మీద
దినపత్రికలు.

వతాక శీర్షిక. నభా హక్కులను భంగపరిచిన నేరానికి లోకనభ,
యందిరా గాంధీని నభ నభ్యత్వం ముంచి బహిష్కరించి కారాగారవాసం
విధించిందని.

అతిధ్యం తిహార్ జైలులో.

చూసి— వత్రిక తీసి చదవడం అందు మెట్లమీదకి అడుగులు
పెట్టడం

—ఇదు ముదల గురివిందల లోకనభా వేళ నభంబించిన మేడి
వక్కు సాధించిన మనవార్యం. అపాటి కుంటిసాకు యెవరి విషయంలో
దొరకదు! చిక్ మగ్ లూసు నుంచి గెలిచి తను పార్లమెంటులో కాలుపెట్టిన
వదిలో జాల్లోగా తెలికి తెలికి యీ పోయింటు లాగారు. బోనులో సింహం
లాగా— సింహమా— సివంగా— పాపం అడకూతురు వాక్కతే యెల
క్షణ్లో రాత్రీవగలూ చిక్ మగ్ లూసున వడిందని అంటే, అడది కాదురా
అన్నారా— సింహమే మరి మూడొంతుల పార్లమెంటు నభ్యులు
యెప్పుడో అప్పుడు ఆ సింహం ముందు అడవేషం టెట్టినవాళ్ళే— చిక్ మగ్
లూరు జనతా యెలక్షన్ ప్రచారం ఫార్మ్— పాపం ఆ జనతా అభ్యర్థి ఆ
పీఠేంద్ర పుత్రమ్మ— ఐతే యేం, యెవరు లేరు! దేశంలో వున్న
సాయకులందరూ— యెదుర్కొన్న రాక్షసిని వివరించకండి అని ప్రచారం.
జార్డ్ ఫెర్నాండెజ్, పొట్టకూటికోసం బొంబాయి కలెక్షనాను గానీ నా
అసలు పురు కర్నాటకే అనీ, వుక్కు ఫ్యాక్టరీ మీకే

అర్చన నకు అక్కర్లే దన్నా చూడ బలవంతంగా యిచ్చేటంత బలంగా చెప్పి అడిచాలదేమోనని వుక్కు మంత్రి నిజాతో కూడా చెప్పించి—
తోడికోడళ్ళ సాధింపులా యెమ్మర్జునీ పూతుకాలంటూ వై న వై నంగా చెప్పుకుంటూ పోయాడు—
దైవమైబ్ జెయిలు కక్షవల్ల కావాచ్చు. యెమ్మర్జునీలో పోలీసులు పెట్టిన హింసలు ప్రభుత్వాధిపతులు పెట్టిన బాధలు, పడకండా వుండపోయిన పొలాల, చెట్లనాటించినందుకు, జనాభా పెంచవద్దన్నందుకు, యెన్నిటిలో—
అన్నిటిలోని సవాలక్ష లాసుగులకు శిక్షగా గెలిపించకండి— గెలిపిస్తే పార్లమెంటులో ఆ పాతక కాలపెడితే దేశం నాశనమైపోతుంది— అని మొరార్జీలు చరణ్ ల వొచ్చి యెమ్మర్జునీ బురదంతా ఆమె నెత్తినపోస్తే విప్పులు కుమ్మరిస్తే పేడజల్లితే పితురీల్లాగా చిన్నం కతకా అన్నీ వల్లిస్తే అరిస్తే మొరిగితే, కరిస్తే— తొజక్కండా బెడక్కండా గాయపడిన పులిలా కాదంటే, వో మేకని ఆరగించి బయల్దేరిన పులిలా— యెమ్మర్జునీలోకొన్ని పౌరపాట్లు జరిగి వుండొచ్చు. అనలీ యెమ్మర్జునీ యెందుకు పెట్టాల్సొచ్చింది? ప్రజలవల్ల కాదు వీళ్ళవల్లనేగా— అంటూ వంటికిగా యెవరినీ తిట్టిపొయ్యకండా తను చెప్పాల్సిన మార్గం చెప్పినందుకు అన్నట్లుగా ప్రజలు గెలిపిస్తే— మహావీరులంతా బిక్కమొహాలేకారు. గోసాయి చిట్కాలంటి మెలికితో సింహాన్ని జెయిలులో పెట్టనైతే పెట్టాడు గానీ— యీ గుంట వక్కలు లోక్ నభ స్వశాసనం .... ..

బ్రాతూం వైపు పడివాడు. మోకటి ఖాళీ బంది— చొరబడ్డాడు.

—వారి మీద కక్షతో చిల్లిస్తే ఐక్యత కాజాలదు. కాంగ్రెసు మళ్ళీ చీలిందని గేలిచేశారు— చాలాసార్లు చీలింది— కనే చీల్చింది యెన్నిసార్లు చీల్చినా మూలకందం తనే అవుతూ వచ్చింది జనతా చీలిబోదని నిషేధ వుచ్చాగ్రేసరుడు హెచ్చిస్తున్నాడు! అనంది కలిపేడిపేన చీంటానికి! చరణ్ చాదురి అనారోగ్యపు వాహ్యాకులూ అలస నరాగాలూ రాజీనామా ఉపసంహరింపునామా— రాయ్ బరేలి వచ్చు రుమాలు చీంబోతుకి వుద్వాపన— డెలిన్ క్వెస్ట్ హోం ఫర్ ఆడల్టర్ అని యెర్పాటుచేసి దాన్లో వెయ్యాలి వాడి లాంటివాణ్ణి— మరేం చాతకా, మన ప్రసక్తి కూడా లేకండా యీ సాయ కులందరూ దేశానికి ముఖత్రాధం పెట్టేస్తారెప్పుడో— యిందరైతే మనవి అడిగి మనదేతే మనకి త్రాధం పెట్టించుకుందేమో— యీ సగరానికి వీళ్ళ

సమస్య తీరేదెప్పుటి? చుట్టూ నీళ్ళాగిపోతే నద్దొంటితో బయటికొస్తే
పెన్ను పొటోగ్రాఫర్లు చూచిత్రాలు లాగి— జగజీవనరాం సుపుక్రదు
సురేష్కుమార్ సుషమా చౌదురుల భంగిమల పొటోలు పత్రికల్లో అచ్చు
వెయ్యలేదేం? రెండు పుష్కరాలు కావరంచేసి, యిప్పుడీ సుషమాశ్లేష్మంలో
పడి— నా పెళ్ళాం నాకంటే పెద్దది. నన్ను మోసంచేసి పెళ్ళిచేసుకుందనీ,
అందుకని తనకు విడాకు లిప్పించుకుంటున్నాడు—యింకా వయం, నన్ను
మోసంచేసి కడుపు చేయించుకుంది నేననలు నవ్వంసకుట్టి అని అనలేదు!
బట్టల బిల్లుల బంగారం బిస్కట్ల కొంతిభాయి నంగతేం మాట్లాడడేం వుచ్చ
సన్యాసి! అదంతా తెలికే వరజచౌదురుడు, ఆసరేషన్ చేసి కర్తులు కడుపు
లోనే పెట్టి కుట్టేపే తన అల్లాడి మాటా బోలెడు లోపాయకాకీ రాజకీయం
పడిపే విజభార్య నంగతీ రానివ్వడేం! దేశానికి నరై వ రాజకీయ పరిష్కా
రం — కొంతిలాల్ బాయ్ని రాష్ట్రపతిగా, బాల భానుజ్జీ ప్రధానిగా,
చౌదురి అల్లాజ్జీ సురేష్బాబునీ కలిపి మిగతా కొంతిన్నీ యిచ్చేస్తే —
విప్పల్ల అక్కరలేదు దేశం తగలబడిపోతానికి—ఆ ఆ ఇపోయింది.
ఆగండయ్యా వున్న ఫకంగా వాస్తే మీరే జడుసుకుంటారు—

శ్రీవతి బ్రాహ్మంలోంచి బయటికొచ్చాడు.

“యిదిరా గాంధీని లోక నభ నుంచి బహిష్కరించి జైల్లోపెట్టారు
యీ కూక్స్” అన్నాడు వాకతను.

“యేం పెడికే?” అన్నాడు శ్రీవతి.

కారిడార్ లో నడుస్తున్నాడు.

“యీ రాక్షసికి తగిన శిక్ష. బయటికిగెంటి జైల్లోకిపెట్టారు.”

“ఆ మాత్రానికే దేనికి?” అన్నాడు శ్రీవతి.

గదిలోకి వెళ్ళి ప్యాంటూ స్లాక్ష వేసుకున్నాడు. బయటికొచ్చాడు.

అకు చెప్పులతో వస్తూ గీచిన గడ్డంతో వాకతను—

యిప్పుడు పాంకోళ్ళ బూట్లు మానిన గెడ్డం ప్యాషనై కే యికగాడె
వరో పాపం—అనుకుంటున్నాడు శ్రీవతి.

తెలుగు దినపత్రిక తిరగేస్తున్నాడు.

విద్యా ప్రమాణాలు పెంచాలి—రాష్ట్ర గవర్నర్ వుద్బోధ.

—అచ్చు తప్పవడి విద్యా ప్రమాణాలు పెంచాలని అని వుండా
ల్సింది అబ్బరహం. కమిటీలకి కాపురెచ్చుకీ తిరుగుక్కు—యి వన్నీ దేనికి

యేలవనారు చెన్నారెడ్డిగారు అన్ని యూనివర్సిటీలకి వాకే సిలబస్ వుండా లంటే బుర్రలూపుతున్నారు. వైస్ ఛాన్సలర్లు యేకగ్రీవంగా. వేరువేరు సిల బస్ లుండాలంటేనూ అలాగే బుర్రలూపుతారు అనలు సిలబస్ ఏలబస్ వాద్దన్నా బుర్రలూపుతారు. బుర్రలూపటానిక్క-కపోతే కుర్చీల్లో దేని కుక్కచుంటారు! మర్రివారి పిరంకుళ పాలనకు—తులాభారం మర్రిచెట్టుకి— ఆఫీసులు రాత్రుళ్ళే వదిలెయ్యాలన్నా, అధికారులూ, గుమాస్తాలూ బుర్ర లూపుతారు. బుర్రలూపే జాతి. కానీ బుర్రలున్నాయా అనలు—బుర్రవుంటే బుర్రలేండుకు పూపుతారు—

“హలో శ్రీవత్తి డైనింగ్ హాలుకి వాస్తున్నారా?”

“అఁ” అన్నాడు శ్రీవత్తి.

—తనూ బుర్ర పూపాడు. లేకపోతే రావనాలి. రావనాలా— రావంటే భుక్తి—తనూ యీ జాతిలోవాడేగా—భుక్తి. భుక్తి కోసం బుర్రలూపటం. భుక్తికోసం కాదు—వదవుల కోసం. బుర్రలూపే వదవుల కోసం బుర్రలూపి బుర్రలూపే వదవుల్లో దూరి....

డైనింగ్ హాలు—

“యిందిరా గాంధీ వర్క్ యాక్ వోవర్”

“నో. జవతా వర్క్ యాక్ వోవర్.”

—పాపం. యిందీరమ్మ వస్తే పోయిందనేదానికి యింగ్లిషు కాబోలు! యింగ్లిషు మాట్లాడటమే రాదేం యెలా వాస్తుంది? నేర్చుకుంటేగా? నేర్చు కోదలిస్తే ప్రభుత్వం నేర్చుకోవివ్వదు తెలుగు నేర్చుకోండి. గ్రాడ్యు యేషన్ దాకా తెలుగు, ఆక్కడి నుంచి అమాంతం యింగ్లిషులో దిగండి. అప్పుడది హిబ్రూ భాషలాగా అనిపిస్తుంది. యింగ్లిషు రాదు. తెలుగు రాదు. తెలుగు—తెలుగు నుడికారం—తెలుగు— కొన్ని నుడికా బొత్తిగా బాగవిపితవపు—కాలం మారిపోయిందేమో— తెలుగుతనం తెలుగు వలుకు బళ్ళు—తెలుగు వలుకు బడెక్కెడ — ఢిల్లీ పాదుషాల వలుకుబడే—తెలుగుతనం లేదంటారా యీ వగరంలో— యిలాంటి వంద కూళ్ళ కషాయం లాంటి, జవతా పార్టీ అంతటి వందకూళ్ళ కషాయంలాంటి యీ సూడో మెట్రోపాలిటన్ పిటీలో యెక్కడ నుంచి వాస్తుంది? తెలుగు తనం, వల్లెటూళ్ళలోనే అంతరించిపోయింది. వల్లెటూళ్ళలో పి వి వి మా తనం పివిమా నుడికారం పి వి మా తెలుగు. సాహిత్యం

లోనూలేదు. గ్రామీణ నాకావరణ సాహిత్యంలోనే భేకపోతే నాన్ రూరల్ నాన్ అర్బన్ సబర్బన్ మనుషులతో తెలుగు నుడికారం వుంటేనా సాహిత్యంలో వుండటానికి! వుంటే ఆన్ రియలిస్టిక్ అవుతుంది. రియలిస్టిక్ సాహిత్యం—సాహిత్యం రియాలిటీ యెలా అవుతుంది డబ్బా కేమేరాతో బొమ్మల్లాగితే రియాలిటీ వుంటుంది— సోషలిస్ట్ రియలిజం మార్క్సిస్టు రియలిజం—నక్సలిస్టు రియలిజం—మార్క్సిజం లెనినిజం— విజం, మార్క్స్ లెనినిజం—మోహన్—యెక్కడున్నావు మోహన్— అంత మానంగా—సాతిక వందల సవరణలనాడు పిద్దర్లుడిలాగే పెళ్ళి పోయి వుంటాడు—తప్పకండా సీతరుణ కబురంపి వుంటుంది—ఆరుణంపే— ఆరుణంపే గాయత్రి. గాయత్రి యెలాగో మెలాయించుకుని యెక్కడో కను కలిగునే కలావని లోకి—రెండు కలిగి నీనున్నా—పంప రంగుని రొచ్చు సీన్లు పెట్టకండా నివిమా బొమ్మ తయారవదు. మన అంకితుడు నాలుగెట్టాడు. ఐనా నలుగు పిండి ఐపోయాడు. ఆ పిల్లి నలుగు పిండి వాడడు. యింపోర్టెడ్ సబ్సిడీ వాడుతుంది. జివెట్రీ వాడుతుంది, పీజీనీవాడు తుంది....

“పుయ్ విల్ గో ఆన్ స్ప్రియిక్ యెగెన్స్ యిందిరగాంధీస్ అరెస్ట్” అన్నాడు మధాకర్.

“అకారణంగా అల్లర్లు మొదలెట్టితే మిమ్మల్ని చెన్నారెడ్డిసి కూడా తిహార్ విహార యాత్రకి తీసుకెళ్తారు, మావాళ్ళు” అన్నాడు కులశేఖర రావు.

“షటప్. పీపుల్ ఆర్ ఆన్ హెర్ సైడ్” అన్నాడు మధాకర్.

“దక్షిణాదిలోనేగా. అదీ రెండు రాష్ట్రాలు. తమిళనాడు ద్రవిడ నాడు, యెవరిదికాదు. తెలుగువాళ్ళు కన్నడవాళ్ళువుట్టిబిడుద్దాయిలు. అందుకే పీర్లద్దరికి వాకలాంటి లిపి భాషా వుంది. దేశంఅంతటా దేవభాష దాని అధు విక రూపమైన హిందీ భాష ”

“అరెస్టెన్ కా సాలా చుప్ రహా”

“యేం కూశావురా బొవికలిరిచేస్తాను”

స్టేట్లు యెగిరాయి.

కలిబడ్డారు యిద్దరూ. నలుగురు ఐదుగురు—గుంపు.

—కలిబడిన వాళ్ళేరీ: గుంపే కవిపిస్తోంది— యిద్దరూ కలిసి

వోమెన్ పివిమా పుదయ మాటకి యెంచుకొ చెట్టాపట్టాలేసుకెళ్ళి పొయి పుంటారీపాటికి. గుంపు మిగిలింది. కాలేజీల మూత రెండ్రోజులో నాట్రోజులో - వెర్రి గుంపు - చున గుంపికా పేలు. పుత్త వెర్రి గుంపు. చడ మటి గుంపు మరీఅధ్వనం - అందుకే రిస్ట్ మన్న లోన్ల క్రవుడంటూ వాపోతున్నాడు.

127

“రమా” అని పిలిచాడు శ్రీవతి.

కలుపు తెరిచి, చిన్నప్పుకో లోపలికి ఆహ్వానించింది, రమా దేవి.

కూతుంటూ, “పన్ను రమ్మంటున్నావని మీ ఆయన నా రూంకొచ్చి మరీ చెప్పి వెళ్ళాడు. యేమిటి విశేషం?” అన్నాడు శ్రీవతి.

“నాలుగు రోజుల క్రితం మా అక్కా నేనూ మీ పూరు వెళ్ళాం. యివాళ బొద్దుపే మీ పూరి నుండి తిరిగి వచ్చాను. మీపూరి కబుర్లు చెప్పడామని కబురంపాను. లేవపోతే మీరు యెప్పుడో వచ్చినప్పుడు వచ్చినట్లు - అందుకని” అంది.

“యింకేనా, నే వింకేదో అర్జంటు వనేదైనా వుండి పిలిచావనుకుని వడుతూ లేస్తూ వచ్చాను యీ మదా హ్నం యెండ వేళ!” అని నవ్వాడు.

“విశేషం పూడిబట్టే కబురెట్టాను. మీ అమ్మగారూ -”

“మా అమ్మగారూ మా పూరూ అంతా లక్షణంగా పున్నారని చెప్పి గాచికన్నమాట!”

“అబ్బ చెప్పనివ్వండి, మీ అమ్మగారు మీకు వొక పెళ్ళి సంబంధం చూశారు -” అంది.

“వొక్కడేనా!” అని నవ్వాడు.

“పెళ్ళి మాతెత్తగానే అట్లా పరిహాసం లోకి దిగుతారేం బాబూ!”

“వో పాతిక సంబంధాలు చూసి - వో కుర్ర డినాన వాళ్ళందరినీ పరసగా నుంచోబెడితే - పోనీ కూచోబెడితే - పచ్చిన మేరకి వాళ్ళలో కొందరినీ నెలకట్ట చేసుకుని చేపేసుకుంటాను. కొందర్నుంచే - చట్టం వొప్పుకోడు కదా - వెనకటి కాలంలో యీ సదుపాయం వుండేది. నీవు వాడొచ్చి యెగడ

గొట్టేశాడు”

“చాలా మంచి సంబంధం అంటే”

“మరింకేం భయం. మంచి రోజు చూసి - యివ్వాలేం రోజు -” అని గోడమీది తెలుగు కేలండరు లోకి చూస్తూ, భుక్రవారం డిశంబరు యిరవై యెనిమిది - డిశంబరు గిశంబరు మేచ్చం కదూ - పూ - మార్గశిరం, ఆఖరి రోజు, అనే నుదుట సాగుబొట్టు లాగా ముచ్చటగా అమా వాన్యచుక్కచెడ్డరోజైతే చూడదు. మంచిరోజైతే గ్రహబలం ప్రతికూలిస్తే చిక్కొస్తుంది. యీరెంటికి అతీతమైంది అమావాస్యచుక్క. అపదువు చుక్క అంతచుక్కగానూ వుంటుందికదా. అమావాస్యచుక్కైతే ఆశస్యాంతం పుట్టు మచ్చలాగా చెరక్కండా చెక్కుచెరకండా వుండిపోతుంది”

లోప గదిలో చనిబిడ్డ యేడుపు.

“వావే బాబు చీకట్లున్నాడు చూడు” అంటే కూచునే.

“మా అమ్మగారు యిలా అని చెప్పమన్నారా. నీతో మాటల సందర్భంలో అంటే నువ్వు చెబుతున్నావా?” అన్నాడు.

పనిపిల్ల వచ్చి శీటకున్నట్లుంది - యేడుపు ఆగిపోయింది.

“రెండును మూడోసంగతి వెంటనే వచ్చి వెళ్ళమని చెప్పమని చెప్పారు”

“చీటికి మాటికి వెళ్ళిరానటం గాకు సరిపడదు. వో చుక్కని చూసి అన్ని యేర్పాట్లూ చేసి తెలిగ్రాం యిస్తే ఆ శుడియకి వెళ్ళి పుస్తై కట్టేసి వస్తాను” అని నవ్వాడు.

“వల్లెటూరి నాటుపిల్లేం కాదు. సినిమా స్టార్లలా అందంగా వుంటుందట” అంది.

“సినిమా స్టార్లు అందంగా వుంటారా?”

“మీతో యెది మాట్లాడవన్నా కష్టమే బాబూ”

“లేదు రమా. తెలియక అడుగుతున్నాను. సినిమాస్టార్లని నేనెప్పుడూ చూడలేదు, వాళ్ళు పొద్దున్నే మంచం మీంచి లేపగానే—”

రమాదేవి లోపలికి వెళ్ళి ఫ్రీజ్ తెరిచి జ్యూస్ కలుపుకొచ్చింది— రెండు గ్లాసులు.

“ఐతే యెప్పుడు వెళుతున్నారా?” అంది.

వో గుక్క వేసి, “తురక నగరంలో వుంటున్నాను రాబట్టి అమా

వాస్యే శ్రేష్ఠమైవోహ. కానీ ముందు యీ శరీరాన్ని శుద్ధి పరచటం భావ్యం. దీర్ఘవట్నం వెళ్ళి యూరిన్ ధెరపీ చేయిస్తాను. ప్రస్తుతం అది మొరార్జీ రాజ్ శధం." అని లేవబోయాడు

"కూర్చొండి వెళ్తుంటే"

"నీకు విద్ర చెరువు నాకు సిటీలో నాలుగింటికో మహా మిడతగాణ్ణి కలుసు కోనాల్సిన పనివుంది. పని నాక్కాదు వాడికి" అని బయటికి వచ్చాడు శ్రీవతి.

వడుస్తున్నాడు.

"హలో శ్రీవతి"

"హలో చక్రధరం"

....హలో చక్రధరం — వీడు ఆ మింగుడు ప్రొఫెసర్ గాడి వుంపుడుగాడు. క్రితం నెల స్టూడెంట్లు ఆ మింగుడుగాణ్ణి బెదిరించినప్పుడు. తన్నారవి సాక్ష్యం యిచ్చాడు. ఆ ప్రొఫెసర్ కంటే వీడింకా ఘోరమైన వాడు అందుకే వీడికి లెక్చరరుద్యోగం యివ్వించాడు. అసలు, బెదిరించా ల్పింది.... బెదిరించటం కాదు, చితకతన్నాల్సింది వీణ్ణి....

బస్సెక్కాడు. ఖాళీగా వుంది.

— ఖాళీబస్సు యెందుటాకులా వడుస్తుంది. పదేళ్ళు కావరం చేస్తే అందరూ యెండ టాకులే —

కొత్తీలో బస్సుదిగి మరో బస్సెక్కాడు.

— ఆ కడుపుతూన్న వృద్ధవడుచు — మెనో పాస్టర్ ప్రెగ్నెన్సీ ప్రెగ్నెంట్ బై ప్రెగ్నెంట్ విత్ — ప్రెగ్నెంట్ — వాడెవడో వెనక నీట్లో వగ్రవాదుల నివాదాల తుపాకులు పేచుస్తున్నాడు. యెవడు?

వెనక్కి తిరిగి చూశాడు.

— యెవడో రాధావతి, యెవడికితెలుసు. యేదో శాస్త్రీయసాహిత్యం అంటూ వివరిస్తున్నాడు. శాస్త్రీయం అంటే వైంటిఫికేషన్ కాబోయి. శాస్త్రీయ అవగాహన — మార్క్సిస్టు అవగాహన. శాస్త్రీయం అంటే మార్క్సియన్. మార్క్సియన్ కావది ఆశాస్త్రీయం. బుగిలిన అరిస్టాటిల్ సిల్లాజిజం సిల్లి జిజం పిల్లిజిజం చిల్లిరిజం బిమ్మ కండక్టర్ల చిల్లిరిజం చిల్లిరజం — నాన్ మార్క్సియన్ ఫిజిక్సు సోషియాలజీ హిస్టరీ గ్రటా అన్ని ఆశాస్త్రీయం! అసలు, సాహిత్యం వైంటిఫికేషన్ లో కనీసం పిప్లమేటిక్ కూడా కాదు.

అలా అని ఖెయోటిక్ అనార్కికూ కాదు — స్పొంజేవియన్.... క్రియేటివ్ స్పొన్సేరింగ్ సాహిత్యాన్ని పిస్తామేటిగా పైంటింగ్ పరిశీలించి విశ్లేషించి అనగాహన చేసుకోవటం వేరే సంగతి. అసలు సాహిత్యానికి కావాల్సింది, అనుభూతింపటం. అనుభూతించాక పరిశీలించి విశ్లేషించి దొక్కచించి దోలు కట్టొచ్చు. చక్కరద్ది గుళికలివొచ్చు — యితగాదెవరో చాలా పెద్ద పెద్ద పేర్లు జారొదులుతున్నాడు నేమ్ డ్రాపింగ్లా——

బన్ను దిగాడు. వల్లిక్ గార్డెన్ దగ్గర. లోపకి వడుస్తున్నాడు.

వచ్చికమీద వీడవ వో సాయిబ్బు సంసారం.

— యీ సాయిబ్బుకి చుదీనా బిల్లింగు పక్కన బట్టల పాపుంది. వాడు వట్టివ్రతుడు....తన ముగ్గురి భార్యల్ని తప్ప మరో అడదాన్ని కన్నెత్తి చూడడు. అవిగో మూడు బురఖాలూ — యీ బురఖా పద్ధతి వుండటం వాకందుకు మేలే. నానారకాల అనాకారి ముఖాల్ని చూడకండా తప్పకుంది. వాక్కొక్కరికి ముగ్గురేసి చొప్పున తొమ్మిదిమంది — పవ రత్నాలు. కొన్ని అడరత్నాలు కొన్ని మగరత్నాలు. యిందుకే కాబోలు ఆరెస్సెస్ వాళ్ళ గోల — అటు ఆ పొద పక్కన ఆ కుర్రజంట — జానా బెత్తా. బెత్తెడు చోటు జానెడు గీటు జానా బెత్తకోసం బారెడు మడుగుచోటు లేదంటే చట్టం పోటు అందుకే పడరానిపాట్లు. యీ గార్డెన్ నూవర్నెంటు బొత్తిగా కామన్ సెన్స్ లేనివాడిలా వున్నాడు. కొస్త పొదరిండ్లలా వుండే టట్లు చెట్లు నాటించితే వాడి సొమ్మేంపోమ? కామన్ సెన్సు లేకపోయినా వోవరో సెన్సు వున్నవాడై వుంటాడు. యేవో, వాడి కూతురో వాడికోడుకో శిర్యకాలి వాడి పెళ్ళామో యీ పొదరిళ్ళని వాడుకుంటే, పాపం —

“బాబూ పైసా ధర్మం —”

“దుక్కలా వున్నావు పని చేసుకోలేవు?” అన్నాడు శ్రీపతి.

“దొరతకనేబాబూ యింటర్ దాకా చదివీమకూడా. యీలా సిటీకొచ్చి — యిక్కడా యే పని దొరికిరకాదు. దొంగతనాలకి దిగలేక యీలాగా బతుకు తున్నాను.”

వో బదు నోటిచ్చి చక చకా వడుసున్నాడు శ్రీపతి.

—ఛ, యీ ప్రభుత్వానికి బుద్ధిలేదు. యీ ప్రజలకి బుద్ధిలేదు. డజన్ల కొద్దీ పిల్లల్ని యీవి పడేస్తున్నారు. ఆ పైస గదికింది పందికొక్కల ప్రభుత్వం

వడుస్తున్నాడు. దారి మక్కన వడలా చక్కలాలూ అవీ బుట్టలో పెట్టుకుని అమ్మకుంటున్న ముసలామె కాలికీ శ్రీవతి బూటు తగిలించి.

‘అయ్యో పాపం దెబ్బతగిలించేమో’ అనుకున్నాడు.

“నీ కాలొక్కుత బాంచన” అని తను అవరాధం చేసినట్లుగా అంది.

— పురాతత్వ శాస్త్రజ్ఞులు శ్రమపడి వెలికి తియ్యబ్బిన అవసరం లేకండా నిలిచిన తెలంగాణా ప్యూడల్ చారిత్రక అవశేషం. యీ ప్యూడలిజం నవాబ్బాలకులు అప్పించిన లక్షణం అనుకుంటాను, అన్నిటికీ వొంగి సలాం చెయ్యటం పొరుల డ్యూటీ. duty. due tea.

కేంటీన్ లోకి చొరబడి టీ తాగి బయటికి వచ్చాడు.

వో జెండా కారు దూసుకుపోయింది రోడ్డుమీద.

— యే మినిష్టరు కారు గోవర్ధన్ రెడ్డి అసెంబ్లీలో చెన్నారెడ్డి గుడు గుడు గుంచంలో చేరాక రవికి కష్టాలు మొదలయ్యాయన్నాడు — కష్టాలు. మినిష్టర్లు. మినిష్టర్ల కష్టాలు మినిష్టర్లవి — కార్ల లో కష్టపడి తిరుగుతూ — దేశపేన — దేశ భక్తులు — దేశభక్తులు ....

నీలోఫర్ అన్నత్రి పక్క నందులో వో యింటి తలుపు అట్టాడు తెరుచుకుంది.

“రావోయ్ శ్రీవతి నీ కోసమే చూస్తున్నాను. యంతా లిక్కం చేశావేం” అని అహ్వనించాడు సూరవనేని బాపిసీడు.

బాపిసీడుకి వలభయం బదేబ్బంటాయి బాపిసీడుదీ శ్రీవతిదీ వాకే పూరు. యిటీవల అస్త్ర మరింత పెరిగాక రాజకీయాల్లోకి దిగి తెర వెనక రాజకీయాల్లో చేరాడు. రాజకీయ తార్చుడు పని. అసెంబ్లీ సభ్యుల క్రయ-విక్రయాల పనిలో వున్నాడు. ప్రత్యేకం చెప్పకపోతే వదిళాతం కమీషను. నందర్బాన్నిబట్టి ముప్పుయేళాతం కూడా. పుచ్చుకుంటూ వుంటాడు. “సి.యం యెవరైతే మనకెందుకు మన యిల్లు మనం చక్క-బెట్టుకోవాలిగారీ, కుర్చీ యెక్కి నానావాపూ చాపటం తెలివితక్కువతవం” అంటూంటాడు.

“రావోయ్ శ్రీమతి” అన్నట్లుగా అనిపించి శ్రీవతి వచ్చుకున్నాడు.

— శ్రీమతైతే చీకూ చింతావుండదు. మొగుడుతెప్పే పుడతెయ్యటం. కడుపుచేస్తే కనటం.... చస్తే ముండమొయ్యటం....

“యేంబో వరద్యానంగా వున్నట్లున్నావు కూర్చో. నేను రాత్రికి

మనారెళ్ళన్నాను. మీ అమ్మగారికేవలన్నా చెపుతావా? మెన్న వాకపారి
దినానావి తెన్నే, పిన్నుచూసి క్షేమన(వాచారాలు తెలుసుకోమని చెప్పారు”
అన్నాడు. మనిషియొక్కడికో బయల్దేరుతున్న కొందరలోవున్నట్లున్నాడు.

“హోటల్ యెమరాల్డ్ లో కాస్త పనుంది. రా వెళదాం. కారులో
మాట్లాడుకోవచ్చు”

బయల్దేరారు.

కూచున్నాడు. బావినీడు కారు స్టార్డుచేస్తూ, “యింకా యెన్నా
బృంటావ్ పెళ్ళి పెటాకులు లేకుండా?” అన్నాడు.

“నీ కూతుర్నిచ్చి చేపేదాకా.”

“అది యింకో నాథగేళ్ళన్నా ముందు పట్టుంటే అట్టాగే యిద్దమ.
కానీ—డబ్బంటే యియ్యగలను కానీ—మీఅమ్మగారికి కావాల్సినవియొక్కడ
మండి తెచ్చేది!” అని నవ్వాడు.

‘వీడు అంటోతు వీడి కూతురుచింటోతు అవుతుంది.’ అనుకుని నవ్వు
కున్నాడు శ్రీవతి.

కారు హోటల్ యెమరాల్డ్ ముందు ఆగింది.

లోనికి వెళ్ళారు. మొదటి అంతస్తులో గది. ఐదారుగురు కూచుని
వున్నారు. వాళ్ళెవరూ శ్రీవతికి తెలియదు శ్రీవతి వాళ్ళకి తెలియదు.

బావినీడు పరిచయం చెయ్యలేదు

అప్పటికే—సీపా, గ్లామరు—సామగ్రి అంతా సిద్ధపరిచి వుంది.

“యింతాళిక్కం చేస్తే యెట్టా? మళ్ళీ సాయుక్తిం యేడు గంటల
బస్సులో యెల్లాలన్నావుగా?” అన్నాడు వో కోరా రంగు ఖద్దరు పంచా
చొక్కా తువ్వాలతను.

గ్లామరులో విస్కీ పోసి, సోదాతో నింపుతున్నారు.

‘మీరీది పుచ్చుకుంటారా? మీ బ్రాంబేడ్ తెలీదు’ అన్నాడువాకతను
శ్రీవతితో.

“యేదైనా వర్లేదు. కంపెనీ కోసం, అంతే.” అన్నాడు శ్రీవతి.

రాజకీయం విషయాలు మాట్లాడుతున్నారు. నీ యం. యింత సంపా
దించాడు, ఫలానా మంత్రి యింత సంపాదించాడు, ఫలానా మంత్రి ఫలానా
దాన్ని వుంచుకున్నాడు వంటి కబుర్లు.

“శాస్త్రీ తింటావుగా కోడిమాచనవే?” అన్నాడు బావినీడు.

“యిప్పుడు కుక్క మాంసమైనా తాగే పెయ్యగలను” అని వకవకా
సవి రెండు చుక్కలు నోట్లో వేసుకుని చప్పరించి నవ్వి, విస్కీ వో
గుక్క వేశాడు అతను.

“మన రాచరాజుడి పెద్ద వట్టులే, అడికి కోడి మొత్తం లేకపోతే
అనదు.”

మళ్ళీ రాజకీయాల కబుర్లు. ప్రస్తుత ప్రభుత్వం నుంచి గత వెంగ
క్రాపు ప్రభుత్వం కబుర్లు మాట్లాడుతున్నారు.

శ్రీవతి గ్లాసులో మొదటి రౌండు పోసిందే అలా వుండిపోయింది.
నామమాత్రంగా వో గుక్క వేస్తున్నాడు అప్పుడప్పుడు.

“మన జిల్లా హరిజన మంత్రిని పీకించేపెయ్యాలి....కొమ్ములొచ్చి
వయ్. కోటా యేడిసింది కాబట్టి చేపేది లేదు. యింకో హరిజనుడికి
యిప్పించుదాం. మనకి బాగా పనికొచ్చేవాణ్ణివజ్జున్నా చూడాలి” అన్నాడు
బాపినిడు.

“కాలం మారిపోయిందిరా బాబూ—యిప్పుడు ఆళ్ళ మన మాటనే
బట్టు లేరు. ఆళ్ళ మాట మనవిఁనాలన్నట్టుగా వుంది” అన్నాడు కోరాఖద్దరు
బట్టలతను.

శ్రీవతి గ్లాసు పోసింది పోసినట్లుగానే వుంది.

అందరూ లేచారు.

“ప్రభుత్వం పొదుపు వుద్యమం చేపట్టింది. యేదీవేస్తుచెయ్యకూడదు.
అందునా తీర్పం. దేవుడు క్షమించడు” అని వాకతను వాంగి శ్రీవతి వాదిలే
సిన గ్లాసు అందుకుని గటగటా తాగేశాడు.

అందరూ బయటికొచ్చారు. కార్లో బయల్దేరారు. శ్రీవతి తనకి పనుం
దని వుండిపోయాడు అక్కడే. “మంచిది యీసారొచ్చినప్పుడు మళ్ళీ క
ద్దాం” అని బాపినిడు కాడు స్టార్ట్ చేశాడు.

యెమరార్ట్ హోటలు నందు దాటి రోడ్డుమీదకి వచ్చి చై సీన్
రెస్టోరాం వక్కన వుండున్నాడు శ్రీవతి.

యెదురుగా మూలమీద సినిమా బోర్డులు

—యీ బాపినిడుకి కొన్ని సినిమా పంపిణీనంస్థల్లో వాటాలున్నాయి
భూములున్నాయి ఆ పైన రాజకీయం బ్రోకరింగుంధి. మా భూములు వీడి
చుట్టానికే కొలుకిచ్చి నందువల్ల మనో యిది వాలకబోస్తుంటాడు.... ఆ

అమ్మడు ఆ చాల్ పోస్తూ మీద చుహా వాగలు పోతోంది—మరికొస్తే బట్ట కప్పుకుంటే యేం పోయింది? లేదూ ఆ కాస్త తీపేస్తే యేం పోయింది? రాఖీ అమితాబ్ కస్మె వాడె—నయను పిలిచింది—నయను పిలుస్తుంది— నయను లక్షణమే అంత—చుట్టెప్పుడు— ప్యాసాని అంతకంటే మోరంగా ఖూరీ చెయ్యటం యింకెవరికీ సాధ్యం కాదు. ఆ కవి ఆ గురుదత్తేవుండాలి. వేళ్ళ ఆ వహిదానే వుండాలి. అలాగే ఆరసగుల్లా చూలానీల్లానే వుండాలి. ఆ సినిమా అలాగే తియ్యాలి. ఆ పాట అలాగే వుండాలి. కాదంటే యింకా బాగా తీసి బోరు కొట్టించా వచ్చు.....

“హలో శ్రీవతి”

“హలో మునిరెడ్డి, యెప్పుడొచ్చావు? రిపెర్చి వెలిగిస్తున్నావుగా తిరు పతిలో—హలేజీ లేదూ?”

“క్లోక్ చేసినాడు. పేపర్లో చూడలేదా?” అన్నాడు మునిరెడ్డి

“అవును చూశాను. స్టూడెంట్లు తన్నుకున్నారా? యిక్కడి స్టూడెంట్లు లాగా పరస్పరం యెదురుపడి తన్నుకుంటే బావుంటుంది? కిరాయి రోడీలతో వాళ్ళని పిళ్ళూ పిళ్ళని వాళ్ళు తన్నించటం రాజీంపుగా వుండదు, విలువగా వుండదు....”

“రా, టిఫిన్ చేదా? ఆకలిగా వున్నది అన్నపూర్ణకి పోదామా లేక—”

“యెదురుగా తాజ్ కవిపిస్తోందిగా వద దాన్లోకి” అన్నాడు శ్రీవతి. వెళ్ళారు తాజ్ లోకి.

శ్రీవతి యేమీ తిననన్నాడు.

“సేవు లాలో చేరినావటకదా?” అన్నాడు మునిరెడ్డి.

“అవును!”

‘ప్రాక్టీసు చేస్తావా?’ అన్నాడు. భజానికున్న ఫోంరెడర్ బ్యాగ్ వక్కాకుర్చీలో పెడుతూ.

“వెవకటి నల్లకుల ప్రాక్టీసులు పూర్తయ్యాక”

“యెవరెవరేమి చేస్తున్నాడు?” అన్నాడు మునిరెడ్డి.

శ్రీవతి, కొందరి గురించి చెప్పాడు

మునిరెడ్డి తనటం ముగించాడు.

“ప్రెజేంట్ కంపెనీలో యింటర్వ్యూవుంటే వచ్చినాను!”

“దేవ్లో?”

చెప్పారు.

“యిష్టే రిపెర్చేం చేస్తావు?”

“వాదిలేస్తా”

కాఫీ—రెండు కప్పులు

“పెయింటింగ్ నేర్చినావటకదా?”

“నేర్చలేదు. నేర్చబోయి మానేశాను.”

“యీసారి వచ్చినప్పుడు నీ పెయింటింగ్స్ చూస్తాను. యేడుగంటల బస్సులో విజయవాడ పోవాలి. ఆర్క్కడ పని వున్నది. రేపు తిరుమలలో ఆర్క్కడనుండి పోతాను.” అని లేచాడు హనిరెడ్డి.

ఆరు గంటలు.

బయటికొచ్చారు, మునిరెడ్డి రిజ్కె యెక్కాడు.

శ్రీవతి యెడమవైపుకి తిరిగి, కాలిబాటమీదనడుస్తూ జనాన్ని చూస్తూ అగుతూ—నడుస్తూ—

వో కారులోంచి శ్రీవతిని చూసిన వాకతను—బుర్రలో ఆలోచన మెరవగా కారు ఆపించాడు అందులో వాక శ్రీ, యిద్దరు మగవాళ్ళు వున్నారు.

కాలిబాట మీద తాపీగా నడుస్తున్న శ్రీవతిని చూపెట్టి వాళ్ళు చెయ్యాలివ పని చెప్పాడు.

అతను—వేనక చిన్న పిల్లని యెత్తుకుపోబోయిన యిద్దరిలో టీ షర్వతను. ఆ తరవాత వాళ్ళు శ్రీవతి యెక్కడన్నా తారనపడతాడేమోనని చూశారు, అప్పుడప్పుడు గుర్తొచ్చి, వాళ్ళు మూర్ఖమహల్ ములాలో వాళ్ళు. వాళ్ళది దాన్లో మూడోతరగతి స్థాయి.

ఆ తరవాత అరు నెలలకు వో సందర్భంలో ఆరెష్టయ్యాడు, మరో యిద్దరితో. ఆ సూటతను తప్పించుకు పారిపోయి దొంబాయిలో బ్రాంచిలో పనిచెయ్యటం ప్రారంభించాడు. మిగతావాళ్ళు క్ష ముగిసిన మీదట యేడెని మిది నెలల క్రితం జైలునుంచి విడుదలయ్యాడు.

అందరూ కారు దిగారు.

“నువ్వు రావా?” అన్నాడు వాకతను.

“నువ్వు చూస్తే వాడు షరుగో వరుగు” అని వక్రవక్తా నవ్వాడు, టి

షర్వకము.

“పారిపోకండా నేను వట్టుకుంటాలే!” అని చిన్నగా నవ్వింది ఆ శ్రీ.

ఆ యిద్దరూ విమ్మడిగా అడుగులు వేస్తున్నారు. టీ షర్వకము కాపేపు అగి అడుగులో అడుగు వేస్తున్నాడు. ఆమె చకచకా అడుగులు వేస్తోంది, శ్రీవతివై పుకి.

“దీన్ని కూడా పోల్చిస్తేషనుకి తీసుకెళ్లేదాని జాతకంతో పాటుఅందరి బతుకులూ బయటపడతాయ్” అనుకుని, ఆమెని పిలిచి చూసరా వెళ్ళి “ఆ వెంటనే నువ్వు అటోలోలో డిక్టాలోనో వెళ్ళిపో. అక్కడి వుండొద్దు” అన్నాడు.

ఆమె శ్రీవతివై పు చకచకా నడిచి రెండు నిమిషాలలో శ్రీవతికి పక్కగా అడుగులు వేస్తోంది. సన్నగా పొడవుగా వుంది.

ఆ యిద్దరూ పీళ్ళకి కాస్త వెనకగా వున్నారు.

“గుడ్ యీ వెనింగ్ మిమ్మల్నెక్కడో చూసినట్లున్నాను” అంది

శ్రీవతి కలి రవంత పక్కకిలిప్పి, “స్వయిట్ పోసిబుల్ — భారత దేశంలో యెక్కడైనా చూసివుండొచ్చు — యీ వూల్లో యీ సీదుల్లోనూ చూసి వుండొచ్చు” అన్నాడు.

“మీరు భలే మాట్లాడతారు. ఎప్పుడు గుర్తొస్తోంది మిమ్మల్నెక్కడో చూసిందీ” అని సన్నగా నవ్వింది.

పక్కకి తిరిగి ఆమె సుఖంవొంక చూశాడు. ఆమె కళ్ళలో వ్యాసా రపు చవకబారు తళుకు రిఫ్లెక్సింగ్.

“మీ సంగతేమోగానీ నమ్మి యే ఆడదైనా చూడాలంటే యే లంజరి క్లౌంప్లోనో చూసివుండాలి.” అన్నాడు

“అదీ అసంభవం. పెర్సన్ న్యూయియర్ పార్టీ చూశాను” అని నడుస్తున్నారు.

అనిడ్స్ పెంటరుకివచ్చారు. శ్రీవతి విలుచుని జనాన్ని చూస్తున్నాడు. ఆమెకూడా విలుచునిపోయి, “యెంతో చక్కని సాయంత్రం” అంది

“చక్కనో బుక్కనో — యీ పెంటర్లో యీ రద్దీలో సాయంత్రా లెప్పుడూ యిలాగేవుంటాయి” అన్నాడు

ఆమె చటుక్కున శ్రీవతి చేతుల్ని తన చేతుల్లో గట్టిగా పట్టుకుని ముద్దు పెట్టుకుంటూ కెవలమనిఅరిచి గింజాకుప్పటుగా కద

క్షణకాలపు కేకముద్దు గొద్దుకేక. గమనించారు కొందరు. కానీ ముంజేతుల దగ్గర ఆమె శ్రీవతి చేతులు వట్టుకోవటం యెవరూ గమనించలేదు.

ఆ మరుక్షణం ఆ యిద్దరూ అతని వక్కకి వచ్చారు. కొట్ట బోయి వట్లుగా చెయ్యి యెత్తాడు వొకతను. రెండో అతను మీదమీదికి వెళ్ళాడు — అమెకి మడుగు కల్పిస్తూ.

సిగ్గుతో కుంచించుకు పోయినట్లుగా తల వంచుకుని వొంగి — ఆ వక్కగా పున్న అబోలో కూచునేసింది. అబో డుర్ డుర్ మంటూ కదిలి వెళ్ళిపోయింది.

అటు, కాలేజీ కుర్రాళ్ళిద్దరు గట్టిగా యారివేశారు. యిటు, ముప్పయ్యే ఐదేళ్ళకే ముట్టడిగిన వొకావిడ అసహ్యంగా చూసింది. వొక యువతి ఆ రీతిగా వాలు చూపు చూసింది. యింకో యువతి ముఖం చిట్టించుకుంది. వో వడివతునకను అసక్తిగా చూస్తున్నాడు. వో ముసలాయన బోసినోటితో యికిలింపాడు.

అగిన కార్లు అబోలు స్కూటర్లు గిక్కులు. పైకిళ్ళు —

“యెవరామె!” అన్నారు వొకరెవరో.

“యెవరై తేనేం పావం. వరువుపోయిందిగా. సిగ్గుతో కుంగిపోయింది పావం” అన్నారు వొకతను.

“యిదింకా బావుంది. నాకి పాపిష్టి కీర్తి అంటగడుతున్నారా” అన్నారు శ్రీవతి. పదిమంది పకవకా వన్నారు.

‘యిందులో యేదో తిరకాను గొడవుంది. అదెవితో యెవరు పుర మాయించారో’ అని అనుకుని తన చుట్టూ పరికించాడు.

యెవరూ అనుమానించాల్సినట్లుగా అనిపించలేదు అతనికి. అప్పటికే వాళ్ళు జారుకున్నారు.

“అడకూతురి వరుపూమానం తీవేశాడు. తన్నుండివట్టుకుని” అంటూ వో వడివతునకను వొచ్చాడు ముందుకి.

“తన్నటానికి మువ్వెవడివి! యీ దేశానికి ప్రభుత్వం వుంది. రాజ్యాంగం వుంది. యంత్రాంగం వుంది. పోలీసులున్నారు. లాఠీలున్నాయి. తుపాకులున్నాయి. కోర్టులున్నాయి.” అన్నారు శ్రీవతి.

“అయ్యవ పెండ్రుమేమె” అన్నారు వో యువకుడు కొంటెగా.

“పెండ్లమయ్య మాత్రం చొరస్తల పుద్దుపెట్టుకుంటారు?”

“గల్గిరి పెట్టుకోవచ్చునా?” అన్నాడు యంకొకతను.

“గల్గిరి కూడా పెట్టుకోరాదు. యంట్ల పెట్టుకోవాలి”

“యంట్ల యాడంటే ఆడ పెట్టుకోవచ్చునా?”

“యంట్ల మంది వుంటే, బెడరూరి పెట్టుకోవాలి”

“యేమీ, బయట పెట్టుకుంటే యేమీ? బయటయితే చేదుగుంటదా ముద్ద?”

“ము-ము-ముద్దంటే చేదా” అని పాట అందుకున్నాడు వొకతను.

అవతలికి జారుతున్న ఆ యద్దరూ... పోలీసులకి చెప్పి వంపించారు. అప్పటికి టి. ఇద్దరూ కారు నడుపుకొచ్చాడు. దాన్లో కూచున్నారు. వెళ్ళి పోయింది.

యద్దరు పోలీసులొచ్చారు. వొకతను పొట్టిగా గుబురు మీసాలు. రెండో ఆతను పొడవుగా గద్దముక్కు.

పొడవుగా వున్న పోలీసు శ్రీవతి చెయ్యిబట్టుకుని, “చలోరే పోలీస్ నాకో కొ” అన్నాడు.

“ముందు చెయ్యి విడుస్తావా ముక్కుపచ్చడి చెయ్యనా” అని రెండో చెయ్యి పిడికిలి బిగించాడు, శ్రీవతి,

“చలో చలో ఆంధ్రాసాలా” అన్నాడు గుబురు మీసాల పొట్టి పోలీసు.

“అగర్ మే ఆంధ్రా సాలా హోతో తుమ్ తెలంగాణా సాలీ” అన్నాడు శ్రీవతి.

ఆ మాటలు అర్థమైనవాళ్ళు ఘక్కువ నవ్వారు.

గుబురు మీసాల పోలీసు గుర్రుగా చూశాడు. చెయ్యి వట్టుకుని నుంచున్న గద్దముక్కు పోలీసు నవ్వు అపుకుంటూ “బక్సాస్ మత్కర్” అని చెయ్యి గుంజాడు..

“చెయ్యి విడుస్తావా లేదా?” అన్నాడు శ్రీవతి.

పోలీసు చెయ్యి విడవలేదు. శ్రీవతి చెయ్యి పైకిలేచి, పిడికిలి పోలీసు ముక్కుపైద బలంగా తగిలింది.

“నీ యవ్వ చస్తీరా” అని చెయ్యి వొడిచేశాడు. ముక్కుకి చెయ్యి అప్పుకున్నాడు. ముక్కునుంచి రక్తం చెమర్చింది.

జనంలో— కొందరు విస్తుపోతూ కొందరు కోపంగా కొందరు అసహ్యంగా కొందరు దుగ్ధంగా మరికొందరు మెచ్చుకోలుగా కొందరు యీర్ష్యగా కొందరు చీదరింపుగా— చూస్తున్నారు.

జనానికి అవకల వున్న గుర్తింగం, శ్రీపతి దగ్గరికి రావటానికి ప్రయత్నించాడు గానీ పీలువడలేదు.

గంజిపెట్టిన కాకిరంగు బెల్ బాటం నిక్కర్ల పోలీసులు, కాకి చొక్కాల తెల్ల ప్యాంట్ల పోలీసులు—

“నాకా మే లేజావ్” అన్నాడు వో తెల్ల ప్యాంటు పోలీసు.

“చలో” అని చెయ్యి పట్టుకోబోయిన కవిస్తీబుని విడిలించి, “వదండి” అన్నాడు శ్రీపతి.

పోలీస్ ప్లేషను.

బెంచీమీద కూచున్నాడు శ్రీపతి.

“అడ కూకుండు నేలమీద” అన్నాడు వో కవిస్తీబు.

“నువ్వు కూర్చో ఆక్కడ” అన్నాడు శ్రీపతి.

“నేనేమిబ్బీ కూకుండాం?”

“నేనుమాత్రం యెండుకు కూచోవాలి నేలమీద”

“యేమిబ్బో, జరంత ఆగు యెరికైతది. యపై సాబ్ రాంగనె నీకు లగం శురూ బతది.”

“మీ యపై యేదీ?”

“యపై సాబ్ అనాలి. లేకుంటె.....”

“అదేం కక్కుర్తి? మగవాణ్ణి”

అంతలో మోటారు వైకిలు వచ్చి అగిన మోత. యపై లోనకి వచ్చాడు.

పోలీస్ సెల్యూట్ చేసి, “సాబ్, యిగో, యె హాద్రామ్కా బచ్చా అవ్కొ గాలియా దేగయ్” అన్నాడు.

గుబురు మీసాల పోలీసు, “వాన్ని ముక్కుమీద కొట్టిండు” అన్నాడు.

“యీట్ యిట్ సో?” అన్నాడు.

“యే సంగతి?” అన్నాడు శ్రీపతి.

“వాన్ని ముక్కుమీద కొట్టివా? అదేమి, నెత్తురుగూడ వస్తున్నది” అన్నాడు యపై.

“కాలు జారి బొక్క బోర్లా వడిముక్కుచితికినా నెత్తురొస్తుంది. కానీ నేనేకొట్టాను.”

“పోలీసుని కొడితే నేరమని తెలుపా?” అన్నాడు యపై యింగ్లీషులో.

“వాడు నుండు నేరం చేస్తే నేను నేరం చేశాను”

“యేమి నేరం చేసిండు?”

“పారిపోతున్న కొంగని పట్టుకున్నట్లు పట్టుకుని బాతుగా కూశాడు. అందుకు కొట్టాను.”

“ఐనా తన్నకూడదు. లా వుంది” అన్నాడు యపై యింగ్లీషులో.

“లా పోలీసునికి కూడా వుంటుంది”

చెలిపోను మోగింది. యపై అందుకుని, “మర్దరా! యాడ—వాస్తాన్న” అని పోను పెట్టేసి, “పోర్ నాబ్ త్రీ, టు థర్టీటూ, మీరు రాప్రి రికార్డ్” అని అత్రను చెప్పి వడివడిగా బయటికి వెళ్ళి మోటార్ బైక్ స్టార్డు చేశాడు వాక కనిస్తేబుని వెనకాల కూచోబెట్టుకుని.

పోలీస్టేషనులో యద్దరు పోలీసులున్నారు బయట తుపాకీపుచ్చుకుని వున్నతను కాక.

మూడు గంటలు గడిచాయి.

వదింబావు

ఆ నెంబరులో అప్పుడు శ్రీసతి తెలిసిన వాళ్ళు నలుగురైదుగురు వున్నారు. యెంత పిట్టి బనా రెండుగంటల వ్యవధిలో పూరంతా పాకి పోయింది వార్త—చెలిపోస్తలో బమ్మల్లో—శ్రీసతి బాగా తెలిసిన వాళ్ళందరికీ తెలిసింది.

“అబ్బాయ్ పోలీసెంబరుసాహే—” అన్నాడు శ్రీసతి.

“యేమి దిక్లగిగున్నదా?” అన్నాడు వాచ్చి.

వదిసోటు తీసిచ్చి, “నాకు టీ పట్రా, మువ్వ బిరియానీ తిను” అన్నాడు.

“హేహే!” అని యికలించాడు.

గంటపేపు గడిచింది.

కారు ఆగిన వప్పుడు.

కారులోంచి వందన దిగింది. చక్కగా శ్రీసతి వడిచింది. అప్పుడు

చూస్తే, కనిష్టికుకి అటకాయించే దైర్యం చిక్కలేదు.

లోనకి వచ్చింది. కుర్చీలో కూచుంది.

రెండు నిమిషాల మౌనం.

“యెందుకట్ల చేసిస్తూ?” అంది, బాధగా చూస్తూ.

“యేమో, తెలియదు. అనిపించింది”

“నలుగురూ యేమనుకుంటారు! శ్రీవతిగారు యిట్లా — అని చెప్పుకుంటూనే నేను —” అని యింగ్లీషులో అట్లా అగిపోయింది. ఆమె కళ్ళలో తడి.

“వున్నమాట అనుకోవటంకో విశేషవేపుంది?” అన్నాడు.

వాక నిమిషం మౌనం.

“పిళ్ళ కోర్టులో కేసు పెడతారు. జైలు శిక్ష వదుతుంది” అంది.

“అవును వదుతుంది. చేసిన పనికి ప్రతి కర్మ వుంటుందిగా - తాను చేసిన పని తనపరకే పరిమితం కావచ్చుదు — చట్టం ఆమోదించని అంకం అయితే అంతేగాదు”

“తెలిసి యెందుకు చేశారు నడిపిదిలో! ఆమె పరువు మాచెట్లావున్నా మీరు — యెంతో విలువైన మీరు. నేను భరింపలేకండా వున్నాను. అబ్బా అనలేందుకు చేశారట్లా?”

“యెందుకూ కాదు. వూరికే — చెయ్యాలనిపించింది ఆ క్షణాన”

“క్షణికోద్రేకానికి లోంగిపోయి — తరవాత”

“క్షణికోద్రేకమూ లేదు. దేర్ఘోద్రేకమూలేదు. పన్నీ. కోర్టులో తెలుస్తుందిలే. రిగ్రెట్ చేసికీ?”

“జైలు శిక్ష”

“పడనీ”

“నేను మా నాన్నగారికి చెప్పి విడిపించుతాను”

“నాకిష్టం లేదు.”

“శిక్షవడటం యిష్టమా?”

“అదీకాదు.”

“మరి?”

“యెవరూ యేమీ చెయ్యక్కర్లేదు. యిందులో మీరు కల్పించుకోవటం నాకిష్టంలేదు”

“మీకిష్టంలేని పని నేను చెయ్యలేను యదేమైనా మీరు మానెయ్యమంటే దాన్నేకూడా మానేస్తాను. దయచేసి నన్ను మానాన్నగారికి చెప్పి విడిపించనివ్వండి”

“వాడు వందా. నేనేవో చేస్తే మీరు తప్పించటం చేయండి. నేను చేసినదానికి నేనే బాధ్యత వహించటం గౌరవప్రదం”

మూడు నిమిషాల మౌనం.

“అంతే పంటారా?” అంది తెలుగులో.

“అంతేగా మరి.”

“ఐ లాస్ట్ బేర్ దిస్ - -” అంటూ లేచి కలి గొడుగుని బాగం నడిచింది బయటికి.

రాత్రి వచకొండున్నర.

భోజనం తెచ్చి పెడతానున్నాడు పోలీసులు, “ఆకలిగాలేదు. మరో చాయ్ తెచ్చుపెట్టండి” అన్నాడు.

వన్నెంకింటికి ఆ బిల్లిమీదే పడుకున్నాడు. కలి కిందకి వో దుప్పటి మడిచి యిచ్చాడు. నిద్రపోయాడు కాపేవటికి.

చలి. సాత వులెన్ వోవర్ కోటు కప్పుకు పోలీసులు.

పుదయం యెనిమిదింటికి వచ్చాడు యిచ్చై శ్రీవతి యింకా నిద్ర పోతూనే వున్నాడు.

“వీడేమి రాజాసాబోలే నిద్రపోతున్నాడు నాకాలి” అన్నాడు యిచ్చై.

అంతలో తెలిపోను మోగింది అంచుకున్నాడు.

“యస్సార్” అంటూ చటుక్కున లేచి నుంచుకు, “యస్సార్ — వున్నాడు సార్ — బాగానే ట్రీట్ చేశారు సార్. రాత్రంతా నేను లేచిపోయాం. నో సార్ — కేస్ — మర్డర్ — సార్ — యింకా నిద్ర లేవలేదు సార్. యస్సార్ — అట్లాగే సార్.” అని యింగ్లీషులో మాటాడి, ఫోను పెట్టేశాడు. చలికాలం పుదయం యెనిమిది గంటలవేళ ముఖానికి వట్టివ చదురు తుడుచుకుని శ్రీవతి దగ్గరికి వెళ్ళి, చేత్తో చిన్నగా తట్టి, “స్లీప్ గెట్స్ సార్” అన్నాడు యిచ్చై.

కళ్ళు తెరిచి యిచ్చైని చూసి, “అప్పుకే తెల్లారిందా” అన్నాడు.

“యెనిమిదిన్నర. లెండి కూర్చోండి. యిట్లా కుర్చీలో” అన్నాడు

గీమనో. నాక కలి

‘యెక్కడో యేదో జరిగివట్లుంది, పోలీసుబుద్ధి వొడిలేసి నివిలు మాటలు మొదలెట్టాడు’ అనుకుంటూ కుర్చీలో కూచున్నాడు. శ్రీవతి.

“యిక మీరు వెళ్ళొచ్చుసార్” అన్నాడు యింగ్లీషులో.

“అదెలా? కేసుకదా?”

“కేసులేదు యేమీ లేదు.”

“నడిబజార్లో అంకమంది నమక్షంలో విషయం. కేసు లేకపోతే రేపు ప్రజలు మిమ్మల్ని యేకిపారేస్తారు”

“కేసెడికే నా వుద్యోగం సాయంత్రానికల్లా పూడిపోతుంది సార్.”

“యేఏటి నంగతి?”

“పైనుండి పెలిపోను ఆర్డర్స్”

“యెవరు?”

“పై అఫీసరు”

“యే అఫీసరు?”

“అది కూడా చెప్పటానికి వీలేదట”

‘వందన చేయించిందా? వుంటే, వందన నా మాటకి వ్యతిరేకంగా చెయ్యదు’ అనుకున్నాడు శ్రీవతి.

“నేరంపెసవప్పుడు శిక్షించటం పోలీసుశాఖవారి కర్తవ్యం” అన్నాడు శ్రీవతి.

“సాబ్ మమ్మల్ని చంపకని” అన్నాడు యెన్నెతెలుగులో ప్రాధేయ వదుతున్నట్టుగా”

“అందున నేను, లా స్టూడెంటువి. చట్టాన్ని అతిక్రమించినప్పుడు న్యాయంగా శిక్షిస్తావని” అన్నాడు శ్రీవతి.

కనిష్టిలు తెచ్చిన బీ అంతుకుని, “పుచ్చుకోండి సార్” అని శ్రీవతి ముందు వెట్టాడు.

శ్రీవతి బీ తాగుతూ, “బీ పుచ్చుకోవటంలో దోషం లేదు. కాగా, లాకప్లో వున్నప్పుడు అన్న పానాదులు పోలీసువారే చూడాల్సి వుంటుంది” అన్నాడు.

మరి కొంచెం నేపు యెన్నెని యేడిసింది, బయటికిచ్చి బస్సెక్కి తిప్పుగా హాష్టలికి వచ్చాడు.

మూగూ

“వాదిరేసిన్వా: యెట్లా: ఇంమీన్మివా?”

“వెళ్ళమని బతిమిలాడారా పోవంటే ఇంచుమచ్చేలాగా వున్నాడు. అంచం వట్టిటం చాతకాక వుట్టిగానే వచ్చేశాను” అన్నాడు.

స్పానించి— గదిలో గుప్పటి కప్పుకుని వదులున్నాడు నిద్ర వట్టేసింది.

నిన్న సాయంత్రపువార్త ఆ రాత్రి తొమ్మిదింటికి తెలిసింది. స్వప్న రాగలీనకి. తెలిసిన గంటన్నరకి వాళ్ళ మీకండ్రీ నాగిరెడ్డికి పోను చేసి, “బాబాయ్ నాకో చిన్న పని చేసిపెడతారూ?” అంది.

“చెప్పు తల్లీ. యేనాడూ సోరు తెరిచి, యిదికావాలి అని వన్నేకాదు యెవరినీ అడగలేదు నువ్వు. యేం కావాలో చెప్పుకన్నీ” అన్నాడు నాగిరెడ్డి.

“నువ్వు చాలా విశుమంగా రూల్స్ పాలిస్తావని నాకు తెలుసు. కానీ యిది నాకు తప్పనిసరి విషయం. పోలీసు డిపార్టుమెంటుకో వని. మీకు వచ్చకపోవచ్చు. మంచిచెడుల ప్రసక్తి కాదు. వాక వ్యక్తి పోలీస్టేషన్లో వున్నాడు హిడెయ్యమనాలి.”

“నేరాన్నిబట్టి హంటుండిగా: సాధ్యంకానిదైతే యేమీ కయ్యలేం—”

“సాధ్యం కానిదేం కాదు. అతను వాక త్రీని అగిడ్స్ పెంటర్లో ముద్దుపెట్టుకున్నాడు. పోలీస్టేషన్లో వున్నాడు

“అమె కేను పెడితే—”

“అమె కేను పెడితే వేరే సంగతి పెట్టరు మన సమాజంలో” అంది

“యెవరమ్మా అతను. మెంట్ కేసా?”

“నాదు మా యిద్దరికీ బాగా సన్నిహితంగా తెలుసు. విమాలు తెలిశువు. కానీ అతను అసరవ్యంగా ప్రవర్తించవని పూర్తి వమ్మకం పోలీస్టేషన్లో కూడా యెవరు చెప్పించిందీ తెలియకాదదు. కేవలం పై అధికారి నుంచి ఆర్డర్స్ వచ్చాయి — అని మాత్రమే చెప్పాలి. సాధ్యమడుతుందా బాబాయ్?” అంది

“వేరీ సింపుల్ కానీ చాలా ఫర్నగా వుంది. ఆ త్రీ కూడా సీన్లో వుండవచ్చుడు పెద్ద సమస్య కాదులే” అన్నాడు నాగిరెడ్డి.

శ్రీరతి నిద్రపోతూనే వున్నాడు వంటి గంట

జనం—తలుపు తీసి, శ్రీరతి నిద్రపోవటం చూసి మౌనీ తలుపు దగిరికి జాగిపోయాడు

సాయంత్రం ఇంది.

“స్టేసింగ్ పిల్స్ యేమన్న మింగి చచ్చిపోయిందేమో! అని వాక తను అనుమానం వ్యక్తపరిచాడు.

అమాంకం గదిలోకి చొరబడ్డారు నంబూరు.

శ్రీవతి, నిద్రపోతున్న శ్యామ కదలిక.

చేత్తో తట్టి లేచారు.

కళ్ళు తెరిచి, “హలో” అన్నాడు శ్రీవతి.

“యేమి— యెంత పేదనీనుండి నిద్ర?”

“నిద్రకి యెంత పేదనేవుంది? పడుకుంటే నిద్రొచ్చింది. నిద్రొస్తే పడుకున్నాను. లేవటం దేనికి నిద్రపడితే?” అన్నాడు శ్రీవతి.

“ఆ రోజు పేదర్లో అబిడ్సోలో వో యువకుడు వాక యువతిని బహిరంగంగా ముద్దుపెట్టుకున్నాడు— అని. ఆ వివరాలు వ్రతగా విలేజ్ లిచ్చి నట్లు వుంది. పోలీసుల ప్రమేయం లేదు— శంఖుకో పొయ్యినిదే తీర్థం కానట్లు పోలీసులు సమాచారం విడుదలచెయ్యనిదే, అధికారికంగా విజంకాదు. పోలీసుల రికార్డులో అనలు అలాంటి సంఘటన జరిగినట్లే లేదు.

రెండు రోజులు గడిచాయి.

మూడోరోజున రత్నాకరరావు వచ్చాడు. వాళ్ళకి యీ విషయం తెలిసినా వచ్చి పరామర్శించే విషయం కాదని రాలేదు.

“మీ అమ్మగారికి వొంట్లో బాగాలేదట.” అన్నాడు రత్నాకరరావు.

“అలాగా అప్పుడప్పుడు అలాగే అవుతూ వుంటుంది, ఆవిడకి.”

“సీరియస్ గా వుందట?”

“యెవరోచ్చారు?”

“మాకు తెలిగ్రాం వచ్చింది. వెంటనే మిమ్మల్ని పంపమని. ప్లీజ్ బట్టలు సర్దుకోండి.”

“అవసరం లేదు” అని వున్నవళంగా బయల్దేరాడు శ్రీవతి.

యిండి దగ్గర చాలా జతల బట్టలు వుంటాయి.

రత్నాకరరావు స్కూటర్ స్టార్ట్ చేశాడు.

“బస్సులో వెడతాను. రైలు వుంటుంది యింకో గంటకి” అని స్కూటర్ మీద కూచున్నాడు.

“రఘు కూడా వాసాపంటున్నది” అన్నా

“వేరే పనుంటే నరే. యీమాత్రావికేటతే తను అవవనర.

స్కూటర్ అగింది.

గుమ్మంలో రమాదేవి. కళ్ళనిండా నీళ్ళు.

శ్రీవతిని చూసి మూతికి పసిటకొంఱు అడ్డం పెట్టుకుంది.

యేదో అనుమానంగా అనిపించి, “ఔలిగ్రాం, యేది?” అన్నారు శ్రీవతి.

“ఔలిగ్రామా. ఔలిగ్రామా—రమా యెక్కడ పెట్టావు?” అని వెతికినట్లుగా అబ్బా యబ్బా తిరిగి, “కనిపించటం లేదు. రైలుకి దైం అవుతాంది. టాక్సీ కోనం చెప్పాను—వస్తుంది. అదిగో రానే వచ్చింది” అన్నాడు రత్నాకరరావు.

టాక్సీ, రైలుపైసను, రైలు.

తెల్లవారుజాముకి విజయనాథతో వున్నారు. శ్రీవతి బిప్టాండుకి ఆటో మాట్లాడుతూంటే, రత్నాకరరావు పుధతో అడ్డం వచ్చి టాక్సీ మాట్లాడాడు నేరుగా పూరికి.

కూర్చున్నారు, అరగంట.

బంగళా ముందు టాక్సీ అగింది.

దిగారు.

ముఖాలు చూసి ముందుకు చూస్తూ లోపకి వెళ్ళాడు శ్రీవతి.

బయటా యింటి నిండా జనం విళ్ళబిం.

యెవరో శ్రీవతి చెయ్యి పట్టుకుని మెట్లెక్కి అతని తల్లి కదిలోకి—
చుంచంమీద తల్లి—కాదువా కప్పివూది.

తీసికెళ్ళినతను బావురుమన్నాడు.

యేడెనిమిదిమంది పైకి వచ్చారు అంతలో.

స్థూలుమీద మౌనంగా కూచున్నాడు శ్రీవతి.

“మొన్నటివాకా బాగానే వున్నారు. విన్న సడన్ గా వదిలివారు.”

శ్రీవతి మౌనంగానే వున్నాడు.

“డాక్టర్లు హార్ట్ యెటాక్ అన్నారు”

రెండు విమిషాల మౌనం.

“విని భరించలేనిదేదో వినో తెలుసుకునో వుంటారు— అన్నారు

డాక్టర్లు.”

శ్రీపతికి అర్థం బంది.

పోలీసుల నంచి కప్పించిన వాళ్ళు యీవిడనుంచి కప్పించలేక పోయారు—అనుకున్నాడు శ్రీపతి.

శ్రీపతి ముఖంలో పైకి యే భావమూ కనిపించకుండా లేడు యెవరికీ.

అంత విబురంగ యెట్లా వున్నాడా—అని ఆశ్చర్యపోతున్నారు కొందరు. రాలిగుండ్ల—అనుకున్నారు కొందరు. అసలు, తల్లి అంటే యెప్పుడూ పెద్ద యిది లేదు—అనుకున్నారు కొందరు. తల్లి కొడుకులమధ్య పెద్ద అనుబంధం లేదు—అనుకున్నారు కొందరు.

శ్రీపతి మౌనంగా కిందికి దిగి వచ్చి తన గదిలోకి వెళ్ళాడు. కుర్చీలో కూచుని ; తల, వెనక అంచుమీద ఆసించి రెప్పలు వార్చాడు.

పాదాల ఆలికిడి.

అలాగే వున్నాడు.

“యెట్లా వదనగా యెందుకు జరిగిందో గ్రహించారనుకుంటాను”

రెప్పలు విప్పాడు, రమాదేవి. దిగులుగా చూస్తోంది. బుగ్గలమీద యెంకిన కప్పిటి చారికలు

‘విన్న మొన్నటి వీరకాయపీచు సంబంధం యీమెకెందుకంత యిది ఆవిడ పోకే’ అనుకున్నాడు.

రెండు విమిషాల మౌనం.

రమాదేవి బయటికి వెళ్ళింది.

దహవ సంస్కారం యేర్పాట్లు జరిగాయి. గంధపు చక్కలు కూడా చేర్చారు.

మేనమామ వచ్చి, “వద” అన్నాడు, శ్రీపతి లేచాడు.

బయటికొచ్చాడు.

కుండ పుచ్చుకోమన్నారు.

“కుం వీటిలో వమ్మకంటేడు. దహనం యెవరై నా చెయ్యొచ్చు తోడ బుట్టినవాడిని—మీరు మరీ సమానంగా నమ్మిపాతులు” అన్నాడు శ్రీపతి.

అందరూ విస్మయంతో అవాక్కపోయారు.

“పుత్రుడే చెయ్యాలి” అన్నాడు వాకతకు.

“నాకు వమ్మకం లేవన్నాడు యెవడనేస్తే యేవుంది?”

“చెయ్యకపోకే ఆ అస్త్ర వారసత్వం హక్కు—తలకొని పెట్టిన

వాళ్ళకి పోతుంది”

“పోనీండి” అన్నాడు శ్రీవతి.

శ్రీవతికి—వాళ్ళ తాత ఆస్తిలో సగం, తండ్రి ఆస్తిలో సగంవుంది. అదనంగా యిప్పుడు తల్లిపేర వున్న ఆస్తి అంతా వస్తోంది.

“చెయ్యకూడదనే నమ్మకం వుందా?” అన్నాడు వాంతుల.

“అదీ లేదు” అన్నాడు శ్రీవతి.

“ఐతే చెయ్యకూడదనేలేదుగా. మేం అడుగుతున్నామని చెయ్యి, అవిడకి తలకొరివి యెవరై నా పెడతారు, బోలేడు ఆస్తి వస్తూ వై నా. కానీ కన్నకొడుకుతో తలకొరివి పెట్టించుకోలేకపోతే అవిడకి—”

నడుస్తున్నారు, న్యకానం చేరుకున్నారు

తలకొరివి పెట్టాడు

గంట పేపు

అందరూ తిరుగుముఖం పట్టారు

శ్రీవతి అక్కడే కూర్చున్నాడు. మధ్యాహ్నపు పెండ. యెండలో కూచుని కాలిన చితికేసి చూస్తున్నాడు.

లేచాడు, వాంగి గుప్పెట వింటా బూడిద తీశాడు. చెయ్యి తెరిచాడు. “వువ్” అని నిదానంగా పూదుతున్నాడు. బూడిద యెగిరి గాలిలో కలిసి పోతోంది. చేతిలో బూడిద ఐపోయింది. వుత్తచేతులో రేఖలు కనిపిస్తున్నాయి.

చూపుడు వేలు కణుపు మడిచి పెదవి మీద నొక్కుంటూ యెటో చూస్తున్నాడు, చూపు—దూరాన భూమి ఆకాశం కలిసిన చోట విలిచింది.

128

తలుపు చప్పుడు వినిపించి, తియ్యటానికి వచ్చింది, శాంత.

అదే చప్పుడు విన్న ఆమె తోటికొడలు, సుబ్రహ్మణ్యం అన్న భార్యకూడా వచ్చి, శాంతని చూసి, మూతి విరుచుకుని తన గదిలోకి వెళ్ళిపోయింది.

ఆ యింటికి రెండు గదులు. మధ్యలో హాలు. వెనక వంట గది. సుబ్రహ్మణ్యం అక్కకి చాలాకాలం వెనక వెళ్ళి వెళ్ళిపోయింది. వోక

అన్న మెకానికల్ డిప్లొమా చదివి, రూర్కీలో వుద్యోగం. పెళ్ళాం పిల్లి లతో అక్కడ వుంటాడు. యెప్పుడో రెండు మూడేళ్ళకొకసారి వచ్చిమాసి పోతుంటాడు. రెండో అన్నకి పూళ్ళోనే వుద్యోగం—యు. డి. సి. యద్దరు ఆదపిల్లలు. శాంతకి వాతఆదపిల్లి. సుబ్రహ్మణ్యం చెల్లెళ్ళు యద్దరు పిల్లలు యద్దరువదువుకుంటున్నారు. ఆపిల్లలు పీళ్ళిద్దరిగడుల్లో కూచుని చదువుకుంటూ వుంటారు. రాత్రుళ్ళు మాత్రం హాల్లో తల్లి తండ్రీ ఆ వరుగురు పిల్లలూ చావలు వరుచుకుని వదుకుంటారు. వాళ్ళకి తోడు చువమరాళ్ళు చేరుతూంటారు.

శాంత, తలుపు తెరిచింది.

పీథిలో సుబ్రహ్మణ్యం రిజై దిగుతున్నాడు. పొద్దుట వెడితే సాయం త్రం గావి రాడు. మద్యాహ్నానికి టిఫినుబాళ్ళు పట్టికెడతాడు.

రిజై దిగి, తెల్ల యూనిఫారం బట్టల్లో వున్న బ్యాంకు ప్యూనుని కొవి లించుతున్నాడు, సుబ్రహ్మణ్యం. ప్యూను విడిపించుకుని కలవరపడ్డాడు. సుబ్రహ్మణ్యం రిజై అతనికి 'షేక్ హ్యాండ్ యివ్వబోయాడు. అతనురెండు చేతులూ హ్యాండ్ల మీదనేసి వింతగా చూస్తోంటే అతడుంజెయ్యి వట్టుకుని వూపాడు.

ప్యూను రిజైలో కూచున్నాడు. రిజై కదిలింది.

రిజైకి వెల్కామ్ చేస్తూ, "హీహీ" అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

గిరుక్కున వెనక్కి తిరిగి, గుమ్మంలో శాంతని చూసి, "హీహీ" అంటూ యన్. సి. సి. పెరేడ్లా అడుగులువేస్తూ, "భుట్టో యాజ్ హ్యాంగ్ హీహీ" అని చంకలోని దివసత్రిక తీసి వూపాడు. ఆ వెర్రినవ్వు అర్థంకాక అయోమయంగా చూస్తోంది, శాంత.

"హీ హీ భుట్టో యాజ్ హ్యాంగ్ !" అని శాంత భుజంమీద వేళ్ళతో తట్టి "హీహీ" అన్నాడు.

భర్త చెయ్యి వట్టుకుని గదిలోకి తీసుకెడుతూ, "భుట్టో పాకిస్తాన్ ప్రధానమంత్రి కదండి" అంది.

"హీ హీ భుట్టో యాజ్ హ్యాంగ్. వెనకెప్పుడో ప్రధాని. మీరి బరీ జనరల్ జియా కుర్చీ లాగేనుక్కుచున్నాడు. భుట్టో యాజ్ హ్యాంగ్ హీ హీ" అని వత్రిక ఆమె మీదికి వినీరాడు.

"అయ్యో పాపం వురితీశారా" అంది శాంత.

“హీహీ....”

ఆ వెర్రి నవ్వు అర్థం కావట్లుగా చూస్తూ, “బ్యాంకు లేదండీ! అందు కని పెరిగిపోయింది” అంది.

“భుట్టో యాక్ హ్యాండ్స్. హాలిడే హాలిడే హీహీ....” అంటున్నాడు.

తలుపు దగ్గరికి వేసి, “మేంబండి ఆ నవ్వు” అంది.

“హీహీ. భుట్టో యాక్ హ్యాండ్స్ హీహీ!”

“మేంబండి ఆ వెర్రి నవ్వు” అంది కురుకుంబున్నట్లుగా.

“షటప్. వెర్రినవ్వు నీ ముహం. భుట్టో యాక్ హ్యాండ్స్ హీహీ!” అంటున్నాడు.

గది బయటికొచ్చి తలుపు దగ్గరికి వేసింది. హ్యాండ్స్ వంటింతోకి వెదురుతున్న తోటికోడలిని చూసి, అత్తకి చెప్పాలని వచ్చిన శాంత, మళ్ళీ గదిలోపలికి వచ్చి తలుపు దగ్గరికి వేసింది.

“భుట్టో యాక్ హ్యాండ్స్, హీహీ—హీహీ!”

“నెలవురదా—నినిమాకె వెళ్తాం సాయంత్రం” అంది.

“హీహీ. భుట్టో యాక్ హ్యాండ్స్. నినిమా. హీహీ!” అంటున్నాడు.

ముందు గుమ్మం తెరిచిన చప్పుడయ్యి గది తలుపు తెరిచి చూసింది. యింటర్ చదువుతున్న మర్రి లోనకి పిలిచింది. ఆకాశం వచ్చాడు.

“భుట్టో యాక్ హ్యాండ్స్. కాలేజీక్కూడా హాలిడేనా! దేశానిక్కూడా హాలిడే హీహీ” అని చిందులేస్తున్నాడు.

“మేంబండి ఆ వెర్రి నవ్వు” అని చెయ్యి వట్టుకుని మంచం దగ్గరికి తీసికెళ్ళబోతే, బిర్ర బిగుసుకుని మంచున్నాడు. శాంత కళ్ళలో నీళ్ళు తిరిగాయి.

ఆమె మరిది రెండో చెయ్యి వట్టుకున్నాడు. యిద్దరూ కలిసి మంచం మీద పడుకోబెట్టారు.

“భుట్టో యాక్ హ్యాండ్స్ హాలిడే. బ్యాంక్ హాలిడే. కాలేజీ హాలిడే. నేషనల్ హాలిడే. హాలిడే—హీహీహీ!” అంటున్నాడు.

“శాంతాదినా” అని మరిది వక్కాకి పిలిచి యేమిటని అడిగితే రిజ్ రావటం దగ్గిర్చించి విషయం చెప్పింది

“భుట్టో యాక్ హ్యాంగ్ . నేషనల్ హాలిడే—” అంటూ లేవ
బోతుంటే, యద్దరూ పడుగున వెళ్ళి పడుకోబెట్టారు

కాంత అతని నుదుటిమీద అరిచెయ్యి అద్దించి. అతని తమ్ముడు చాతీ
మీద అరిచెయ్యి వేశాడు.

బదు విమిషాలు

సుబ్రహ్మణ్యం విద్రోయేశాడు.

“యేం జరిగిందో అనలు — ఆ బ్యాంకు పూను తీసుకొచ్చిన నాడు
యేం చెప్పకండా పోయివచ్చాడు—” అంటోంది

స్లాక్ జేబులోంచి కవిపిస్తున్న కాగితం వంక చూసి, తీశాడు అతని
తమ్ముడు. చదివి, “కాంతోడినా, నుబ్బన్నయ్యని వుద్యోగంలో నుండి
నవ్వెందో చేపేరు” అన్నాడు.

కాంత వొణికిపోయింది చిన్నగా యేడుస్తోంది. అసలే తోటికోడ
లితో పొనగటం లేదు. యిప్పుడు తన మొగుడికి వుద్యోగం కూడా లేక
పోతే తనని మరి చురికనవేసి పారేస్తుందనీ, ఆ వెర్రి నవ్వు యేమిటో
అర్థంకాక అయోమయంలోనూ యేడ్చేస్తోంది.

“బాబూ నువ్వెళ్ళి మావయ్యగారిని పిలుచుకురా” అంది. మరిది
వెళ్ళాడు.

అరగంటకి సుబ్రహ్మణ్యం విద్ర లేవాడు. లేస్తూనే “భుట్టో యాక్
హ్యాంగ్ గ్లై మార్నింగ్ యాక్ హి గాట్ అవ్. హి హి” అనాడిడు.

“యేవండీ మీ వుద్యోగం”

“వు నా వుద్యోగం?”

“మిమ్మల్ని వుద్యోగం నంచి తీవేశారా?” అంది.

“నాకు వుద్యోగమేంటే ఏచ్చి మొహమా! ప్రైమిస్టరు భుట్టో
వుద్యోగం చేస్తాడటే, పూల్ భుట్టో యాక్ హ్యాంగ్ హి హి”

మరో అరగంట.

సుబ్రహ్మణ్యం తండ్రి కాయోజీంపు వొచ్చాడు.

యదేమిటో అర్థంకాక కాంత తోటికోడలు తమ గది గుమ్మంలో
నుంచుని మరిదిని పిలిచింది చేత్తో ‘అగు చెప్తా’ అన్నట్లుగా చెయ్యిపూసి గది
లోకి అతను వచ్చాడు.

“రండి నాన్నగారూ విన్నారా యీ వార్త. భుట్టో యాక్ హ్యాంగ్

భుట్టో యాక్ హ్యాండ్. హీహీ"

నప్పెష్టన్ నంగతి కొడుకు చెప్పగా విని దిగులుతో వచ్చిన శాయోజీరావు సుబ్రహ్మణ్యమ్మి అలా చూసి, చిన్న కొడుకుతో, "హోదయ కెళ్ళి పెద్దాడికి ఫోను చెయ్యి వెంటనే రమ్మవి" అన్నాడు.

అంతలో అతని తల్లి గదిలోకి వచ్చింది

"అమ్మా, భుట్టో యాక్ హ్యాండ్ అంటే నీకు తెలియదు కదూ భుట్టోని పురిశీళాడు. హీహీ" అన్నాడు

కాపేనటికి పెద్ద కొడుకు వచ్చాడు

"అన్నయ్యా భుట్టో యాక్ హ్యాండ్ హీహీ"

పెద్దకొడుకుకి నప్పెష్టన్ కాగితం చూపెట్టి, "వెంటనే బ్యాంకుకి వెళ్ళి అనలేం జరిగిందో తెలుసుకురా" అన్నాడు శాయోజీరావు.

అతను వెళ్ళాడు. వెదుకూ, భార్య పైగ చేస్తే వాళ్ళ గది గుమ్మం లోకి వెళ్ళగానే యేమిటని అడిగితే విషయం చెప్పాడు.

వెంటనే గదిలోకి వచ్చి విచారం వటిస్తూ, "శాంశ డేం చేస్తా వమ్మా నీరాత అట్లా వుంది" అంది.

సుబ్రహ్మణ్యం అన్న బ్యాంకుకి వెళ్ళి నంగతులు తెలుసుకుని వెంకటావధాని యింటి అగ్రస్థు అడిగి అక్కడికి వెళ్ళాడు. యావన్నీ తెలుసుకుని యిల్లు వెళ్ళుకుంటూ వెళ్ళేసరికి — అప్పుడే బయటినుంచి గుమ్మంలోకి వచ్చిన జయంతి యితనిని చూసి, "యెవరు కావాలిందీ?" అంది.

"వెంకటావధానిగారు."

తలుపుతట్టింది —

తెరుచుకోలేదు.

"యేవండీ" అని పిలిచింది.

తలుపు తెరిచి గిరుక్కున తిరిగి, కర్రకాలు టిక్కు టిక్కు మని విస్తూ లోనకి వెళ్ళి వదులున్నాడు మునుగెట్టుకుని.

లోనకి వెళ్ళి "మీ కోసం యెవరో వచ్చారు" అంది.

వెంకటావధాని మాట్లాడలేదు

"మిమ్మల్నేనండీ. యింటికి మనిషి వాస్తే"

"గొన్నాను"

ముందు గదిలోకి వెళ్ళి, “కూర్చోండి వాస్తూ” అని, వెనక్కి-
తిరగబోతున్న జయంతితో ఆ మాటలు నిన్న సుబ్రహ్మణ్యం అన్న,
“అమ్మా నేను సుబ్రహ్మణ్యం అన్నయ్యని, సుబ్రహ్మణ్యం తెలుసుగా. మీ
వారు వాడూ వాకేదోట పుద్యోగం—” అంటున్నాడు.

“తెలుసు. అలాగా, ననుస్కారమండీ” అంది చిర్నవ్యతో,

“అయ్య జరిగిన విషయం—పీళ్ళిద్దరినీ పుద్యోగం నుండి నస్పెండ్
చేశారట. మా వాడికి చుతి చావల్యం వచ్చివట్లు అనుమానంగా వుంది.
నంగతులు తెలుసుకుందామని వచ్చీను”

జయంతి దిగులుగా కుప్పిలో కూచుండిపోయింది.

రెండు నిమిషాల మౌనం.

“యెందుకటా?”

“యేదో మిసప్రాప్రియేషన్ ఫోర్జరీ కేసులో పీళ్ళు కుమ్మక్కయ్యా
రని. పీళ్ళతోపాటు ఆకొంటెంట్ని కూడా నస్పెండ్ చేశారు. క్లాంకుకి
వెళ్ళి యీ నంగతులు తెలుసుకుని వస్తున్నాను. మా వాడు యేమీ చెప్పే
స్థితిలో లేడు. వెర్రివవ్వ వవ్వతూ వున్నాడు. యిక్కడికి వస్తే మరికొన్ని
నంగతులు తెలుస్తాయేమోనని వచ్చీను”

జయంతి పీరసంగా లేచి లోనకి వెళ్ళి, మంచం అంచుమీద కూచుని
దున్నటి ముఖం పీచి లాగి “వాంట్లో బాగాలేదా?” అంది.

మాట్లాడకండా వదులున్నాడు కళ్ళు తెరవకండా.

“నస్పెండ్ చేశారటగా, దేవకి?” అంది.

మాట్లాడలేదు.

“మాట్లాడండి” అని ఆకని ముఖానికి ఆరిచేతులు అద్దింది. రెప్ప
విప్పాడు.

ఆమె కళ్ళలోంచి బొట్లు రెండు మూడు ఆకని నుదుటిమీద పడ్డాయి.
వెంకటావధాని తోరుమని యేడ్చేస్తూ పక్కకి వారిగి ఆమె వాళ్ళో
ముఖం పెట్టుకున్నాడు.

పీపుమీద చెయ్యేసి నోదార్చుగా తడుతూ, “పోన్లెండి గడవకపోదు.
బాధపడకండి. కాగా నస్పెన్షనేగా. అనలేం జరిగింది చెప్పండి?” అంది.

“అన్యాయంగా మా యిద్దరినీ ఆ రోగ్స్ నస్పెండ్ చేశారు జయంతి”
అన్నాడు వెంకటావధాని.

అంత దిగులుతోనూ నవ్వొచ్చింది జయంతికి. నవ్వు అప్పుకుని “కేసులు దొరక్కపోతే పెళ్ళాం పక్కా” పడుకుని ముక్కునడక కాజేసి, వాళ్ళింట్లో ముక్కుపైడక దొంగతనం జరిగించని లేను పెడతాడట పోలీసు. పోలీసుద్వేగి కొట్టకవిపించుకున్నారు అబద్ధాలకి. విషయాలు తెలిసినయ్యే. రెండి. ఆ వొచ్చిన వ్యక్తి సుబ్రహ్మణ్యం గారికి అన్నగారు. బ్యాంకుకి వెళ్ళి సంగతులు తెలుసుకొచ్చారు. గుమ్మంలో తారసపడ్డాలే మిద్దరం. యిప్పటి కైనా చెప్పండి అనలు విషయం”

“వాళ్ళ తమ్ముణ్ణి అడగొచ్చుగా యిక్కడికి దేనికి?” అన్నాడు.

“అతనికి మతి చించల్యం వొచ్చిందట. అందుకని యిక్కడికి వచ్చారు. రండి— చునుగులో గుడ్డులాట లాగా దేనికి!” అని వెంకటా వధానిని లేవదీసి బయటకి వట్టుకొచ్చింది.

కుర్చీలో కూచని నేలకేసి చూస్తున్నాడు వెంకటావధాని.

“భుట్టో యీజ్ హ్యాండ్స్ — క్యాంక్ హ్యాండ్. నేషనల్ హాదే. హీ హీ అంటూ వెర్రిగా నవ్వుతున్నాడు మా వాడు”

“పావం యివాళ భుట్టోవి పురితీతారు. ఆ వార్త పేవర్లో పూడిగా” అంది జయంతి.

వెంకటావధాని చెప్పటం తిక్కిరి బిక్కిరిగా మొదలెట్టినా, కాపేవటికి పోలీసు కథనం రీతిలో చెప్పుకుపోతున్నాడు.

వింటున్నారు. మధ్యలో ప్రశ్నలు వెయ్యకండా.

వివరాలివి; గుండు శతగోపం, చెరుసారి వెంకటేశ్వరరావులు అని పుష్పానియూ పూర్వ విద్యార్థులు— యెం. యె తప్పి, నిరుద్యోగులుగా వుంటూ బ్యాంకులను మోసగించటం ప్రారంభించారు. వాళ్ళతో వీళ్ళకి పరిచయం వుంది. ఆ ప్రలోభానికి లొంగి, వెంకటావధాని సుబ్రహ్మణ్యంలు వాళ్ళ ఆకొంపెంట్ నికలుపుకుని దొంగచెక్కులు, ట్రాన్స్ లూ క్యాసు చేయిస్తూ వచ్చారు. చెక్కులు చాలా పెద్దపెద్ద వ్యాపార సంస్థలకి సంబంధించినవి.

మొన్నటిరోజున వాళ యాభయవేల రూపాయల డిమాండ్ డ్రాఫ్ట్ విషయంలో అనుమానం వచ్చి— ఆ సంస్థకి ఫోనుచేసి, అలాంటి డ్రాఫ్ట్ వాళ్ళు యివ్వలేదని తెలుసుకుని, గవర్నర్ గా యింకా రికార్డు తిరగేసి అదే వ్యక్తులు క్యాసు చేసుకున్న మరొకన్ని డ్రాఫ్టులు చెక్కులు తనిఖీ చేయ్యగా అవీ ఫోర్జరీ అని తెలిసి.... రాత్రి శతగోపాన్ని వెంకటేశ్వరరావుని పోలీసు

అకో అరెస్ట చేయించి యీ పుదయం ముగ్గురికి సప్రెస్సన్ ఆర్డర్స్ యిచ్చా రట. కేసు ఫైనలైజ్ అయ్యాక పుద్యోగంమంచి తొలగిస్తారట.

“మంచిది వాస్తావమ్మా” అని సుబ్రహ్మణ్యం అన్న లేవబోతే, “కాఫీ తీసుకు వెళ్తురు వుండండి కాస్త” అంది జయంతి.

“యిది కాఫీలూ ఆతిథ్యాలూ యిచ్చే పుచ్చుకునే సమయమూ; మవ్వెంతో పుత్తమురాలిలా యోగ్యుగాలిలా వున్నావు. అన్నట్లు పుద్యో గమూ?” అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం అన్న.

“అవునండీ. యిండియన్ బ్యాంకులో క్లర్కుగా చేస్తున్నాను” అంది.

“ఆ పని చేసే అవకాశం నీకావుంది. బుద్ధివిబుట్టి జాతకాలు వుంటయ్” అని అతమ అంటూంటే, వెంకటాచారానికి తన కొలు సంగతి గుర్తొచ్చింది.

సుబ్రహ్మణ్యం అన్న, యింటికి తిరిగొచ్చి జరిగిన సంగతులన్నీ వివరించాడు.

“హానీ వీడి కడుపుదకా” అన్నాడు తండ్రి కాయోజీరావు.

“చిన్నప్పటినుండి పుత్త వెర్రి నన్నానీ. చెడు సావాసాలకి పోయి పాడై పోయి వుంటాడు. వాడికై వాడికి పుట్టిన బుద్ధికాడి” అంది తల్లి.

“పెళ్ళానికి చంద్రహారాలు చేయించాంపించి వుంటుంది” అంది కాంత తోటికోడలు.

ఆ మాట యెవరూ వివనముగా వుండిపోయారు,

“వారే ముట్టా, గుండు శతగోపం తెలుసురా?” అన్నాడు సుబ్ర హ్మణ్యం అన్న.

“హీహీ! గుండుభుట్టోనా! గుండు భుట్టోకి గుండు తీసేకాదు పురేసి. పురి పురి — హ్యంగింగ్. హీహీ!”

కాయోజీరావు వెళ్ళి అతనికి తెలిసిన దాక్టర్ని తీసుకొచ్చాడు. వాచ్చి నరికిలించి, “యిది మెంటల్ కేసండ్రి. యెర్రగర్త హాస్పిటల్లో చూపెట్టండి” అని సలహా యిచ్చాడు.

“యివాళ అష్టమి అందుకే యీ కష్టం వొచ్చివడింది” అందికాంత.

“రేపునవమి. అందునా శ్రీరామనవమి. పుణ్యదినం. కష్టాలు తొలగి పోతయరే చెల్లెమ్మా బాధపడకు” అంది కాంత తోటికోడలు.

ఆ మాటలోని పరిహాసం, శాంతకీ శాయోజీరావుకీ అర్థమైంది.

మరసటి రోజు అఫీసులకి యెలాగూ సెలవు వుదయం యేడున్నరకి బయల్దేరి సుబ్రహ్మణ్య్యాన్ని యెర్రగడ్డ తీసుకువెళ్ళారు; ఆతని తండ్రి, అన్న.

అక్కడ డాక్టర్లు తక్కువ డ్యూటీ యెక్కువ.

పదకొండున్నరకి సుబ్రహ్మణ్య్యాన్ని వాక డాక్టరు పరీక్షించి, “మేము టప్ కేసెస్ మాత్రమే టేకప్ చేసి అడ్మిట్ చేసుకుంటాం: యిది చాలా మైల్డ్ కేసు. రోజూ గానీ రోజు ఒకటి రోజుగానీ పరసగా కన్వల్జింగ్ టైప్ బ్రీట్ మెంట్ అవసరం. అంత వ్యవధి వుండదు మాకిక్కడి. కాగా మీకూ దూరాధారం. వూళ్ళో మానసిక వైద్యులెవరినన్నా సంప్రదించండి.” అని సలహా యిచ్చాడు ఆ డాక్టరు.

“మామూలు డాక్టర్లంటే తెలుసుగానీ మానసిక వైద్యులు మాకెవరూ తెలియరండీ. మీ రెవరినన్నా సజెస్ట్ చేస్తే—”

“కొందరున్నారు. యీ మధ్య కొత్తగా వాక క్లినిక్ ప్రారంభమైందట. అవతారం మెంటల్ క్లినిక్. కనుక్కండి.”

“అద్రనూ—”

“అద్రను నాకూ తెలియదు. పెలిఫోన్ డైరెక్టరీలో చూడండి”

మధ్యాహ్నం రెండున్నరకి యింటికి తిరిగి వచ్చారు.

భోజనం దగ్గర కూచుని, “హాహీః. భుక్తోకి వుదయం లేవగానే బ్రేక్ ఫాస్ట్ పెట్టారట, పురి తియ్యటానికి ముందు. చదవండి. డీపెయిల్స్ పేపర్లో యిచ్చారు. సీక్రెటేంకాదు. అందరికీ తెలుసు యెవరి నడిగినా చెప్తారు, భుక్తో పురితీత సంగతి. భుక్తో పురితీత. భుక్తో పురితీత హాహీః” అని వెర్రిగా నవ్వుతూనే అంటున్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

ఐతే కదుపుకి నగానికిగానీ మరీ విండుగాగానీ తింటున్నాడు రాత్రి పీక దాకా పట్టించాడు. వుదయం తినలేదు సరిగా. యీ పూటా సరిగాతినటం లేదు

ఆతని అన్న బయటికెళ్ళి, హోటల్లో పెలిఫోను డైరెక్టరీలో నంబరు వెతికి ఫోను చేశాడు, అవతారం మెంటల్ క్లినిక్ కి. సాయంత్రం ఆరున్నరకి రమ్మంటే బయల్దేరారు సుబ్రహ్మణ్య్యాన్ని తీసుకుని ఆతని తండ్రి, అన్న.

అవతారం మెంటల్ క్లినిక్ అంటే—ఆ మధ్యకాలంలో వున్నా నియా యూనివర్సిటీ కాలేజీలో యెమ్మెస్సీ సైకాలజీ చదివిన పానకాల శేషావతారం వచ్చివులును కూర్మావతారం యిద్దరూ కలిసి ప్రారంభించిన క్లినిక్. యెమ్మెస్సీ సైకాలజీ తరవాత యిద్దరూ కలిసే బొంబాయిలోనూ, బెంగుళూరులోనూ క్లినికల్ అండ్ మెంటల్ సైకాలజీలో డిప్లోమాలు తీసుకున్నారు యేడాదిక్రితం యీ క్లినిక్ తెరిచారు. క్లినిక్ పేరు కింద పి. కె. అవతారం, పి. యస్. అవతారం అనే పేర్లు డిగ్రీలూ డిప్లోమాలూ, సంప్రదించే వేళలు గలిగించారు.

అదోలాగా వెరి చూపులు చూసే వచ్చివులును కూర్మావతారాన్ని పిచ్చివులును కూర్మావతారం అని అంటూండేవాళ్ళు సెక్సీగా కనిపించే అడవాళ్ళని నిలువుగుడ్డెనుకుని చూస్తుండేవాడు. అతను అలా చూస్తే అడవాళ్ళకి కోవమో యిష్టమో కలిగేదికాదు. పరిహాసంగా నవ్విస్తుంది. అప్పుడప్పుడు వున్నట్లుండి అకారణంగా రెచ్చిపోయి పూట్లాడే పానకాల శేషావతారాన్ని పానకాల శేషావతారం అని అంటూండేవాళ్ళు.

వీళ్ళు ముద్రహ్యజ్ఞాన్ని తీసుకెళ్ళినవేళకి, యీమధ్యనే వచ్చిన వాత హిస్టరీయా కేసు చూస్తున్నారు.

సైకోయెనాలిసిస్ కి వాడే వెల్ యెక్స్ ప్లె రిలాక్సింగ్ ఛెయిర్ తో ఆమె పడుకునుంది. కాళ్ళు కింద వైపు బోర్డుమీద అనించి తల మెత్తటి కుషన్ మీద అనించి.

చివ్వుప్పుడు యెప్పుటినుంచి బట్ట లేసుకునేదానివి? స్నానం చేసే టప్పుడు బట్టలు తీసేసి వాళ్ళు చూసుకునేదానివా? మీ అయనని మొదటిసారి చూసినప్పుడు వీళ్ళ యెలా అనిపించింది? అకలిబాగా వుంటుందా? సినిమాలు చూస్తావా? సంభోగం అంటే యిష్టమా? అయిష్టమా? మీనాన్నం చే ఇష్టం? అయిష్టమా? వంటి రికరకాల ప్రశ్నలు, మైల్ యూఫోరిక్ డ్రగ్ యివ్వటం కబుర్లలోకి దించి వరసనే తవ అన్ని విషయాలూ దారగా చెప్పించటం. నజెషనూ కాంట్రానజెషను వంటివన్నీ ఉపయోగిస్తుంటారు.

ఆమె రెప్పులు విప్పేసరికి—కూర్మావతారం ఆమె పనుకట్టువంక తడేకంగా చూడటం గమనించిన ఆమె, కూర్మావతారం ముఖంలోకి చూసింది 'హీ, హీ' అని యికిలించాడు కూర్మావతారం, "బాగుంది అట్లా చూస్తే" అంది.

“హీ! హీ!” అని యికిరిస్తూ చుట్టూ చూశాడు కూర్మావతారం.

“షటప్” అంది ఆమె.

చిన్నబుచ్చుకుని అంతలోనే తేరుకుని, “హిస్టీరియా కేస్ కద. యీ టెక్నిక్ లో యిదొక తరీఖ” అన్నాడు కూర్మావతారం.

“నీ మొహం, హిస్టీరియా నీకా నాకా!” అంది

“హిస్టీరియా ఆడవాండ్ల కొస్తది” అన్నాడు కూర్మావతారం.

“అందుకే నాకు హిస్టీరియా కాదు. ఆడపిల్లవి నీకే హిస్టీరియా”

అంది.

“హీ! హీ!” అని చుట్టూ చూసి చమకట్టువంక చూశాడు కూర్మావతారం.

అంతలో శేషావతారం, “యిటు చూడమ్మా నా వేయవంక” అని చూపుడు వేయ చూపెట్టాడు.

ఆతని వేలి కొనవంక చూసింది.

“యేమి కనిపిస్తున్నది?” అన్నాడు శేషావతారం.

“కాయ” అంది

“యిది కాలా?” అన్నాడు శేషావతారం.

“కాయ చూపెట్టావా! వేయ చూపెట్టావా?” అంది.

“వేయ” అన్నాడు శేషావతారం.

“వేయ చూపెట్టే కాయ కనపడటానికి, నేనేమన్నా గుడ్డివాన్నా పిచ్చి దాన్నా మీలాగా” అని వచ్చింది.

“దబ్బర్నైట్ గ్రాస్ప్” అని మెచ్చుకుని, “మీ బావ అంటే యిష్ట మేనా?” అన్నాడు శేషావతారం.

“యిష్టమే” అంది.

“మీ బావ తానెన్నడైనా వండుకొన్నవా?” అన్నాడు శేషావతారం.

“వడుకున్నా, చిన్నప్పుడు” అంది.

“పెద్దదానివైనంక వండుకోలేదా?” అన్నాడు శేషావతారం.

“బుద్ధిలేదూ అట్లాంటి మాటలడగటానికి! పెద్దయినాక అడ్డమైనవాళ్ళ దగ్గర వడుకుంటారా? నా మొగుడు దగ్గర వడుకుంటా. యిష్టంగా అనిపిం

దగర కూడా వడుకోను*

“మగని తాన యేమిట్కి పండుకోవు?” అని అరిచాడు శేషావతారం.

“అనిపించక” అంది.

“మగడు తన తాన పండుకోమంటే పండుకోవాలి. వద్దంటే వూకోవాలి. యేమి చెప్తే అది చెయ్యాలి” అన్నాడు శేషావతారం.

“యేం చెప్తే అది చెయ్యాలి? తన దగ్గరేనా నీలాంటి వెధవ దగ్గర పడుకోమని చెప్పినా వినాలా?” అంది.

“షటప్” అన్నాడు శేషావతారం.

“యూ షటప్” అంది.

“ఐ విల్ రేవ్ యు” అన్నాడు కోపంగా శేషావతారం.

“ఐ విల్ ఆల్స్ రేవ్ యూ” అంది కోపంగా.

“విల్ యు ఆల్స్ రేవ్ మీ?” అన్నాడు కూర్మావతారం.

“హూతెన్ ఐ! యు ఆర్ యె వుమన్” అని నవ్వింది.

చిన్న బుచ్చుకున్నాడు కూర్మావతారం

“మీ అమ్మా నాన్నల తాన పండుకుంటా :” అన్నాడు శేషావతారం.

“పడుకుంటా. నీదగ్గర కూడా పడుకుంటా. అమ్మల దగ్గర నాన్నల దగ్గర అక్కల దగ్గర చెల్లెళ్ళదగ్గర వాడినల దగ్గర అన్నల దగ్గర తమ్ముళ్ళ దగ్గర మరదళ్ళ దగ్గర బావలదగ్గర మొగుళ్ళ దగ్గర నీ దగ్గర పడుకుంటా” అని పిడికిళ్ళు బిగించింది. ఫిట్ వచ్చింది

శేషావతారం ఆమె పిడికిళ్ళు పట్టుకున్నాడు. విడిల్చి కొట్టింది శేషావతారం బుగ్గకి తగిలి కందింది. నొప్పెడుతోంది శేషావతారానికి.

‘దీని యవ్వన’ అనుకుని, “చూడమ్మా యిప్పుడు నీకెట్లనిపిస్తున్నది అన్నాడు శేషావతారం.

ఆమె పలకలేదు.

వాంగి ఆమె అరికాల్లో చక్కలిగిలి పెట్టి “హీ, హీ” అన్నాడు కూర్మావతారం.

ఆమె పలకలేదు.

“హూల్. ఆమెకు బదులు నువ్వు నగుతవే?” అని అరిచాడు శేషావతారం.

“ఫూల్. ఆమెకు బదులు మువ్వ బిగుస్కొని పోతమే?” అని నవ్వాడు కూర్మావతారం.

“యూ ఫూల్స్” అంది ఫిట్ విడుకూన్న ఆమె.

నంతోషంతో చిందువేసి శేషావతారం, కూర్మావతారం చెవిలో, “యీ కేస్ మబ్బోలె విడిపాయె—షి యీజ్ ఫ్రీజిడ్” అన్నాడు.

“యిడియట్. ఫ్రీజిడిటికి ఫిబ్బోస్తాయీగ ?” అన్నాడు కూర్మావతారం.

“వుయ్ విల్ నెండ్ హెర్ ఫర్ టుడే” అన్నాడు శేషావతారం.

యిలా రకరకాలుగా మతి సరిగా లేక వచ్చే, వీళ్ళ పెషెంట్స్ తో వీళ్ళు కలిసిపోయి నానా గొడవా చేస్తుంటారు. వీళ్ళ గొడవకి కొందరు పేషెంట్లు యాదృచ్ఛికంగా బాగయిపోతారు. కొందరు, నాలుగు రాళ్ళు విసిరితే వాక రాయి తగిలిపట్లుగా బాగవుతారు. కొందరు, మళ్ళీ తిరిగి వస్తుంటారు.

సుబ్రహ్మణ్యాన్ని లోనకి తీసుకు రమ్మన్నారు. తీసుకెళ్ళారు. శేషావతారం వాళ్ళిద్దర్నీ చుందు గదిలోకి తీసుకొచ్చి వివరాలు అడుగుతున్నాడు.

“సీ పేరేమ్మి?” అన్నాడు కూర్మావతారం.

“భుట్టో”

“భుట్టోను వురి తీసిను కదా?”

“అవును. నన్ను యివాళ పొద్దునే వురి తీయించాడు జియా.”

“వురి తీసినంత యీడికెట్లోస్తవి?”

“నేను రాలేదు. నా ప్రేతం వచ్చింది.”

“నువ్వే ప్రేతానివా?”

“భుట్టో ప్రేతాన్ని. భుట్టో యీజ్ హ్యాండ్. హీఁ హీఁ” అని సుబ్రహ్మణ్యం నవ్వుతూంటె.

కూర్మావతారం, “హీఁ హీఁ, ఫన్నీ. వెరీ ఫన్నీ హీ హీ” అన్నాడు.

“హీఁ హీఁ. నిన్నెప్పుడు హ్యాంక్ చేశారు?” అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం

“హీఁ హీఁ. నన్ను హ్యాంక్ చెయ్యలే.”

“హీఁ హీఁ, ఫన్నీ. వెరీ ఫన్నీ. హ్యాంక్ చెయ్యకపోతే ప్రేతాని

“నేను ప్రేతాన్నా?” అన్నాడు కూర్మావతారం.

“ప్రేతానివే నీకు నువ్వు కనిపించవు. అద్దంలో చూసుకో. ప్రేతాలు అద్దంలో కనిపించవు. నా కళ్ళతో చూడు కనిపిస్తావు. నువ్వు ప్రేతానివి. హి.హి. నీ పేరేంటి?” అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

“కూర్మావతారం”

“హి.హి. కూర్మ ప్రేతం. నేను భుట్టో ప్రేతం. మనిద్దరం నేస్త్రా లం” అని కూర్మావతారం చెయ్యి అందుకుని పేక్ హ్యాండిచ్చాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

అంతలో శేషావతారం వచ్చాడు.

“షిదెవడు?” అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

“ఆయన శేషావతారం” అన్నాడు కూర్మావతారం.

“పా.వు. — పా.వు. కాటు వేస్తుంది కాటువేసినా పురితీసినా వొకటే రెంటికీ చచ్చిపోతాడు. పోరా శేషావతార!” అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

శేషావతారానికి మండుకొచ్చి, “నువ్వే పోరా” అని అరిచాడు.

“పా.వు. పోతుందా? ప్రేతం పోతుందా? వారే కూర్మం కర్ర పట్రా. యీ పా.వు.గట్టి పచ్చడి పచ్చడిగా చేద్దాం” అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం

“హి.హి.” అన్నాడు కూర్మావతారం.

కూర్మావతారం వంక చూసి, “షటప్” అన్నాడు శేషావతారం.

“హి.హి.” అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

“యు అల్సో షటప్” అని సుబ్రహ్మణ్యాన్ని అన్నాడు శేషావతారం.

“వోరి పా.వు.గా —” అని యెగిరి శేషావతారం వంకన కూర్మా

న్నాడు, సుబ్రహ్మణ్యం.

ఆ బరువుకి పూపుకి కిందికి వారిగాడు శేషావతారం. వకరి ప్రక్కన వకరు పడ్డారు.

“హి.హి.” అంటున్నాడు కూర్మావతారం.

“షటప్” అన్నాడు శేషావతారం, సుబ్రహ్మణ్యంలు వొకేసారి.

‘అట్లనే’ అని మూడి మీద చెయ్యి వేసుకుని వాళ్ళ పక్కన కూచుని, “మనం దోస్తులం భుట్టోభాయ్. నిన్ను కదా యెట్ల

“ఫూల్. పురి కర్రతో యెట్లా తీస్తారా? కాదుతో. కర్రతో చావబాదు కాదు” అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

“అవును. భుట్టో దోస్త! నువ్వు పోకిష్టాన్ ప్రెసిడెంట్ వి. చుంచగ చదువుకున్నోనివి తెలివైనో? వి. అందుకే నీ కంక తెన్ను — నిన్ను కాగితాలు పొదావుగ కట్టి పురి తీసేస్తారే.”

“అవును” అని యేడుస్తున్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

శేషావతారం చిటికె వేసి పుత్రాహంగా గెంతి, “భుట్టో దోస్త. నిన్ను పురితీసేసక నీ భార్య బేగం సాయదా, బిడ్డలూ యేడుస్తున్నారే!” అన్నాడు.

సుబ్రహ్మణ్యం మరంత యేడవటం మొదలెట్టాడు.

శేషావతారం పుత్రాహంగా కూర్మావతారం చెప్పి, “గాబ్ ది పోయింట్ హి చుర్లర్డ్ మె పర్సన్ అవి కన్సిల్ చేసెటందుకు ఫోర్జరీకేస్ తోటి కవదు చేసుకుంటున్నాడు అనిను” అన్నాడు.

“యిడియట్. వాని మొరం మర్డరర్ మొకమోలె వున్నదిరా?” అన్నాడు కూర్మావతారం గొంతు బిగించి చిన్నగా.

“యస్. వున్నది నీ మొకమోలె” అన్నాడు శేషావతారం.

“హిహి!” అన్నాడు కూర్మావతారం.

“హిహి! హి హ్యోగ్స్ హి, కూర్మావతారం” అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

శేషావతారంలేచి చేబిని దగ్గరికి వెళ్లి యేదో రాసిపట్టుకొచ్చి, “నీకు రీ అప్పాయింట్ మెంట్ ఆర్డర్స్ ఇచ్చిస్తూ చూడు” అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

అందుకుని చూసి, “ఫూల్ యిది ఫోర్జ్డ్ పేపర్ లెటర్ హెడ్ కాదు” అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

“స్పెషల్ ఆర్డర్. బ్యాంక్ డైరెక్టర్ పర్సనల్ సిల్వలెటర్ ఆర్డర్” అన్నాడు శేషావతారం.

డైరెక్టర్ కి ఆ పవర్స్ వుంటాయి అలా స్లిప్పయిమీద కూడాచాలా ముఖ్యమైనవి కూడా రాసి పంపుతారు.

“యిది నీకెక్కడిది?” అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

“బ్యాంక్ డైరెక్టర్ ఇచ్చిండు నీకిమ్మని” అన్నాడు శేషావతారం.

“వోరి చవటా, మా బ్యాంక్ డైరెక్టర్ మగకాదు. ఆడ, ఆడది—
లాగూ చొక్కా తోడుక్కునే ఆడది.”

“దానికాక పెండ్లామున్నది.” అన్నాడు కూర్మావతారం.

“సిలాంటి పెళ్ళాం” అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

“హిహి!” అన్నాడు కూర్మావతారం.

“హిహి! భుట్టో యాక్ హ్యాంగ్. హిహి!” అని వాళ్ళిద్దరి పిర్రల
మీదా రెండు చేతుల్తో చరువులువేసి, ముందుకు అడుగులు వేశాడు, సుబ్ర
హ్మణ్యం.

“సీ హి హ్యాక్ వికంజావిలంట్. దారి కొస్తున్నాడు” అన్నాడు శేషా
వతారం కూర్మావతారంతో.

గిరుక్కున వెనక్కి తిరిగి, “లెఫ్ట్ రైట్, రెఫ్ట్ రైట్, రెఫ్ట్ రైట్,
భుట్టో యాక్ హ్యాంగ్. హిహి!” అంటూ వెళ్ళి యేటవాలు కుర్చీలో కులా
సాగా కూర్చున్నాడు, సుబ్రహ్మణ్యం.

కాళ్ళ పూగిస్తూ, “ఐయామ్ జియా. ఐ అర్డర్ యు కం హియర్
భుట్టో” అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం దర్పంగా.

“కాని జియా సాబ్ నువ్వూ భుట్టోను హ్యాంగ్ చేస్తాని.

“జియా ది గ్రేట్ ని, చంపి మళ్ళీ బతికించగలను.” సుబ్రహ్మణ్యం
గొప్పగా ముఖంపెట్టి.

“సీ హి యాక్ కమింగ్ యిన్ టు ది ఫోర్ట్!” అన్నాడు కూర్మావ
తారం.

“యు ఆర్ వోస్టి హ్యాంగ్ మెన్. యిన్ సగ్నిఫికంట్ హ్యాంగ్
మెన్. గెటవుట్.” అని అరిచాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

యిద్దరూ గుమ్మం వైపు నడుస్తున్నారు

“హిహి!” అంటున్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం

“యా ఫౌద్ధుకింక వంద్దపేం— రాత్రికీ కేసు మంచిగ స్టడీ చేద్దం.
మర్న రేపు తీస్కరమ్మందం. యాజీ. వెరీ సింపుల్ కేస్.” అన్నాడు శేషావ
తారం.

“యిడియట్. సింపుల్ కేసెస్ ఆర్ ది మోస్ట్ డిఫికల్ట్ అని
చద్వరే!” అన్నాడు కూర్మావతారం.

చప్పుడవకండా వాళ్ళ వెనక్కి వచ్చి, “దిస్ యాక్ కాన్సిరసీ

బిఫోరీ ది హ్యాంగింగ్" అని గట్టిగా అరిచాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

జడుమకుని యెగిరివడ్డాడు యద్దూ.

"హిహి! గుడ్ యు ఆర్ మై ఫ్రండ్స్, భుటోస్ ఫ్రండ్స్" అని వాళ్ళ భుజాలమీద చెయ్యివేళాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

"హిహి!" అన్నాడు కూర్మావతారం.

"వెరీ నైస్ ఫ్రండ్స్ వుయ్ ఆర్. మర్ల రేపు కల్సుకుందం. ముచ్చట్లు చెప్పుకుందం" అన్నాడు శేషావతారం.

"వాకే సీయూ మైడియర్ శేషామార్యా" అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

"నీకు కుర్రా, కోడి కుర్రా యిష్టమేనా?" అన్నాడు శేషావతారం.

కూర్మావతారం గుర్రంగా చూసి, "నీకు శేష కుర్రా అంటే పాము కుర్రా యిష్టమేనా?" అన్నాడు.

"షటప్. నేను బ్రాహ్మణ్ణి. కాహారీని. సుబ్రహ్మణ్యాన్ని. పావుల దేవుణ్ణి" అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

"యస్ యన్. నువ్వు పాములదేవునివి. పాములను పోషించగలవు చంపగలవు. యు ఆర్ స్పేక్ కింగ్. యు ఆర్ యె రూలర్" అన్నాడు శేషావతారం.

"యస్, నేను కింగ్ని. రూలర్ని. ఐ విల్ రూల్ ది రూల్స్. సీ, రూలింగ్ ది రూల్స్, రూలింగ్ ది రూల్స్. హిహి! బట్ ది రూలర్ రూల్డ్. అందుకే భుటో యాక్ హ్యాంగ్డ్. భుటో యాక్ హ్యాంగ్డ్, హిహి!"

"మర్ల మొదటికొస్తున్నాడు" వీరసంగా అన్నాడు కూర్మావతారం, శేషావతారం చెప్పిలో.

"దట్ యాక్ ఫ్రైన్. వాక నర్కిల్ కంప్లీట్. ఐవట్లు యె చెయిన్ అప్ నర్కిల్స్ ము తెరపీ థియరీ అవర్ యిన్వెన్షన్" అన్నాడు శేషావతారం.

"వీడు యాడ?" అన్నాడు కూర్మావతారం, సుబ్రహ్మణ్యం కవచదక.

గది అంతా వెదికారు. ద్రావరు కిందా, కుర్చీ వెనకా, అల్మారా వెనకా - వెదుకుతున్నారు.

తలుపు కొద్దిగా తెరిచి, "పార్" అన్నాడు శాయాజీరావు.

యిద్దరూ వెనక్కి తిరిగి గుమ్మం కి వెళ్ళారు.

గుమ్మం అవతల, “భుట్టో యాజ్ హ్యంగ్ హిహి” అని అంటూ అన్న వక్క-న నుంచుని గెంతుతున్నాడు నుబ్రహ్మణ్యం.

యిద్దరూ వెలిమెహా లేసుకుని నియటికొచ్చి, “రేపు రాన్సి” అని అన్న దమ్మలు ముందు వెడుతుంటే, “పుయ్ గబ్ అల్ ది దేసిక్ మేటర్. జెల్లి క్యూర్ ఐపోతడు” అన్నాడు శాయోజీరావు.

‘క్యూ రవుతాదో కూరవుతాదో—’ అని దిగులుగా అనుకుంటూ, “అలాగేనండీ. రేపు యిదే వేళకి తీసుకొస్తాం” అన్నాడు శాయోజీరావు.

129

తీగ లాగితే దొంకంతా కదిలివట్టు ; వెంకటావధాని, నుబ్ర హ్మణ్యంలను పుష్పన్నకి కారకులైన వెంకటేశ్వరరావు. శతగోపంలను పోలీసులు అరెస్టు చెయ్యడంతో, దొంకంతా తాళపోయినా కొంతమేరకి కదిలింది. రాతి పిందాల మంచే కక్కించగల పోలీసులు వీళ్ళిద్దరినుంచి చాలావిషయాలు కక్కించారు.

ఐతే వాటిలో కొన్నిటిని సస్పిషన్ గ్రౌండ్స్ కూడా దొరకక వాది రెయ్యంగా బదారుగురించి అరెస్టు చెయ్యటానికి పీలైంది. యీ పొర్టరీ కేసు వెడుతులాటలో దొంగనోట్ల ముతా వాకటి, స్వగ్లింగ్ ముతా వాకటి అరబ్బు షేకులకి ఆడపిల్లల్ని మోసగించో మోత పెట్టో అమ్మేపే ముతా, వాకటి బయటపడ్డాయి.

దొంగనోట్ల చెలామణీకి హోటల్ అన్నపన్ కేంద్రం అని అనుమానధారాలు దొరికాయి. ఆ లింకులు అటు ఢిల్లీ దాకా యిటు కొయం బత్తురు దాకా వున్నాయి. హోటల్ కిచెన్ హాళికి ప్రక్క గోడలోని దొంగ అరలో దొంగ నోట్ల కట్టలు దొరికాయి. మేనేజరుచేత రక్తింబిన విషయాల ఆధారంగా విజయకుమార్ ని అరెస్టు చేశారు. డి. ఐ. జీ. గా పని చేస్తున్న వాళ్ళ చుట్టం మీదే రెండు యె. సి. బి కేసులు యిప్పటికే సాగుతూ వుండటంవల్ల ఆతను ఆడుకోలేకపోయాడు. ఐతే యిటీవల విరసం వాది రేసి గోవర్ధన్ రెడ్డికి దగ్గరయ్యి ఆతనూ తనూ కలిసి బినామీ పేర్లతో రెండు పెద్ద వ్యాపారాలు ప్రారంభించారు. ఆ దృష్ట్యా, ‘గోవర్ధన్ రెడ్డి తెర వెనక

నుంచి వలుకుబడి వుపయోగించి బెయిర్ మీద విడుదల చేయించాడు. ఇతే గోవర్ధన్ రెడ్డి పేరు యేకంగానూ రంగంలోకి రాలేదు. మూలవిరాట్టు, విజయకుమార్ పింతండ్రి తప్పకోగలిగాడు. ఆతనిని ఆరెస్టు చెయ్యటానికి ఆధారాలు దొరికితే -- అవశ్యకంగా వున్న రెండు ఖాసీ కేసులు, వాక ఆత్మహత్య కేసు ఏదే అనకాకాండేవి. యీ ఆడును చూసి, విజయ కుమార్ మొదటి భార్య సీత వాళ్ళ తనవు రాయడు సీత మరణం హత్య అని కొన్ని పొయింట్లు లేవనెత్తి కేసుకి కొత్త మలుపు యిచ్చాడు.

పాతికవేల రూపాయల ఆపిజాపి హోటల్లోని వాక వంటకవితో, ఆ గూడూ ఆ నోట్లూ తన వనేనని చెప్పించారు వల్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్ యిది కల్పించిన సాక్ష్యం అంటూ వాది చదిం మొదలెట్టాడు. ఆసల్లిక్ ప్రాసి క్యూటర్ సీత వాళ్ళకి బదువు.

మొట్టొ విజయకుమార్ బెంచేల్లెత్తిపోయాడు. కనకదుర్గ చివాల్లే సింది -- యీ తప్పకు పనులు చెయ్యకండా చట్టబద్ధంగా వ్యాపారాలుచేసుకో వాచ్చుగా -- అని. శ్రీల విషయంలో విరసం విషయంలో వ్యాపారం వల్ల అనక్తి విషయంలో తను గీసిన గీటులో వుంటున్నాడని సంకోషిస్తోంది. వుండటం మొదలెట్టి వ్యాపారం మీదకి దృష్టి బాగామళ్ళి వీటిలోకిన్యయంగా దిగాడు. యిలాంటివి ప్రారంభించినట్లు ఆమెకు తెలియదు. కనకదుర్గ కాళ్ళు వట్టుకుని -- తన ఫ్రండ్ వందనకి చెప్పి వాళ్ళ నాన్న ఆడుకునేలాగా చూడ మని. "చీచీ. యిట్లాంటి వసుల విషయంలో వందననిచప్పే అడగను" అంది "మీ నాన్నని రెండు లక్షలు స్వర్ణము. డబ్బు విరజిమ్మాల్సిన పరిస్థితి యీ ప్రస్తుతి పరిస్థితిలో క్యాష్ సరిగా రొపేట్ అవదు" అని ప్రాధేయపడితే, ఆ పన్నె తే చేయించుతాను" అంది యిప్పించింది. అది కొందరు అధికారు లకి వంచి, కేసు బలహీనపరిపించే ఆలోచనలో వున్నాడు. "నాపేరు గిట్ల బయటకు తెస్తినా, అన్నలుకె మోసమొస్తది" అని వార్నింగ్లిచ్చారు గోవర్ధన్ రెడ్డి. "ఫఫ, ప్రాణంపోయినా విన్ను నీనులోకి తీసుకురాను" అన్నాడు విజయ కుమార్.

స్టేషన్లోకి సంబంధించి యింద్రారెడ్డి చిక్కాడు. యింద్రారెడ్డి పోలీసు కన్స్టేబల్ వుండగా సూర్యప్రకాశ్ పేరు బయట పెట్టారు. అతని "అంటి" వునికి యింద్రారెడ్డికికూడా తెలియదు. సూర్యప్రకాశ్ని ఆరెస్టు చెయ్యటానికి ఆ ధారాలెంత మాత్రం దొరకలేదు -- యింద్రారెడ్డి మాటలు తప్ప. యింద్రా

రెడ్డి చెప్పిన ప్రకారం సూర్యమహల్ కి వెళ్ళి గాలించాడు. యెక్కడ వడితే అక్కడ తప్పినా పడగొట్టినా భూగృహం అంటూ చొరకలేదు. సూర్య ప్రకాశ్ యెదురు కేను పెట్టాడు — తన విరోధులతో కుమ్మక్కయి కక్ష పాధింపుగా చేశారని, నష్టపరిహారానికి పరువు నష్టానికి, దానావేశాడు.

నేరం తవమీదనుంచి సూర్యప్రకాశ్ మీదకి వడితే తను స్వల్ప శిక్షతో త్వరలో బయట పడవొచ్చుననీ సూర్యప్రకాశ్ కి అజన్మ ఖైదు వేస్తారనీ పూహించి తనకి తెలిసిన సమాచారం అందిస్తే — చివరికి యిలా అయ్యే సరికి యిప్పుడు వాణికి పోతున్నాడు యింద్రారెడ్డి — తను బయట పడిన మరుక్షణం తన ప్రాణాలు దక్కవని.

అరబ్బులకి అడవిల్లల్ని మాయజేసే మోసగించో అమ్మకున్న నేరానికని, వెనక విజాం కాలేజీలో చదివిన అక్టర్ ని అరెస్టు చేశారు. అతని తండ్రి గవర్నమెంటు ప్రెస్సులో కంపోజిటర్ గా చేస్తుండేవాడు, అప్పట్లో. యిప్పుడు నాళ్ళకో మంచి బంగళా వుంది. యీ విషయంలో అక్టర్ కి తోడుగా యింద్రారెడ్డి కూడా వున్నట్లు అనుమానధారాలు దొరికాయి పోలీసులకి.

సూర్యప్రకాశ్ విడిగా పడపుతున్న మ్యాషేక్ పార్లర్ మీదకూడా వాకేసమయంలో దాడిచేశారు. అప్పుడు వగ్గుంగా వున్న యువకులు కొందరు పగళ్ళకి వాళ్ళు పడతూ నరనల్లాపాలలో వుండగా పట్టుకున్నారు. ఆ ఆధారంగా ఆ మ్యాషేక్ పార్లర్ ని మూయించాడు. అందుగురించి, సూర్యప్రకాశ్ ని అరెస్ట్ చెయ్యబోతే అదితవది కానేకాదని తానొక ఇన్స్పెక్టర్ ని మాత్రమేననీ, ఐతే తవకెప్పుడూ అలాంటి నరనల్లాపాల అనుభవంలేదని చెప్పాడు. రై పెప్పులు రికార్డులు అవీ తీయించి చూస్తే, పేరు సూర్యప్రకాశ్ అనే వుండిగానీ ఆ దరఖాస్తు ఫారాలమీద యితరచోట్లా సూర్యప్రకాశ్ లు వున్న సంతకాలు అతని దస్తూరి కాదని తేలింది. కిరాయి మనిషితో చాడనే ఆరోపణలతో అరెస్ట్ చెయ్యాలని చూసినా పీటపడలేదు. చివరికి ఆ ఆరోపణలతో కేసుపెట్టే ఆరోపనలో వున్నారని పోలీసులు.

యీ దాడులు జరిగిన వార గంట తరవాత సూర్యమహల్ పరిసరాలలో యిద్దరువ్యక్తులు తుపాకీ కాల్పులకిగుర్రై మరణించారు. వాళ్ళు సూర్యమహల్ కి చెందిన వ్యక్తులు అని పోలీసులు నిర్ధారించలేకపోయారు. వాళ్ళ వక్కనే తుపాకీ కూడా పారేసివుంది. తుపాకీమీద యెలాంటి గుర్తులూ ముద్రలూ లేవు. నాలుగు తుపాకీ,

శ్రీ సత్య, వైకలాద్ ఆఫ్ ఫ్రీలియూ భూభాగంమీద కూలివనివరాలు

చదువుతుండగా వుత్తరాలోచ్చాయి. వాటిలో వాకటి రంగారెడ్డి దగ్గిర్నుంచి-
కుభలేఖతో పాటు, రస పెళ్ళికి తప్పకండా రాగాని ప్రత్యేకం వుత్తరం
రాగాడు యింగ్లీషులో. చివర్న, “యింగ్లీష్ నాకు మంచిగొస్తదని కాదు.
తెలుగు అంత గూడ రాదు. అందుకోసం యింగ్లీష్ రాస్తా” అని తెలు
గులో జోడించాడు

రంగారెడ్డి రెండు నెలలక్రితం సీటికి వచ్చినప్పుడు, ప్రత్యేకం
శ్రీవతిని వెదుక్కుంటూ హాస్టలికి వచ్చాడు.

కాపేపు అవీ యివీ మాట్లాడి, “యీ రంధ ముండలంబె మనపైత
లేదు. యిట్లయితే హెల్త్ గూడ యెన్ని దినాలుంటది. పెండ్లి చేసుకొంటే
యెట్లుంటందంటరు శ్రీవతిగారు.” అన్నారు రంగారెడ్డి.

“నాకు పెళ్ళి కాలేదుగా యెలావుందేదీ చెప్పటానికి”

“మజాక్ అనుడు కారు సీరియస్ గా ఆలోచన చేస్తున్నా. పెండ్లి
చేస్కొని మంచిగ పెండ్లంతోటి వుండిపోతే మేలుకాదు: యేమిట్కీ గలీజా
రంధముండలెక్కా తిరుగు”

“అనివీవే చేసుకోగూడదవీ లేదు”

“కానీ వాక ప్రోబ్లమ్ వున్నది, అది మీరు పార్స్ చేసిపెత్తరేమొ
నని ఆశపడ్తున్నా”

“నేనా: యే(వి:టి:”

“నా కిప్పుడు ముప్పయ్యేండ్లొచ్చే. యిరువై పాతికేండ్లా మేమ
చేస్కొంటే, ఆమె కన్యగా వుండి వుంటదా అంతకాలం”

“మనం వున్నా(చా:”

“అదేగద నా నమస్క. అందుకోసం మెయ్యూర్ కాని ఏల్లమ
చేస్కొనాల.”

“రజస్వల కాకపోవటం అంటే చట్ట ప్రకారం వివాహ వయసు
వొచ్చి వుండే అవకాశం లేదు. అది నేరం అవుతుంది.”

“ఆ ముచ్చట్లకాదు. దానికేమి యెక్కువ వయసు చెప్తం పూర్త
మననడిగెటోడెవడు”

“మరింతేం? వో పదివన్నెందేళ్ళ పిల్లనిమాసి చేసుకోండి” అన్నాడు శ్రీవతి.

“చేస్కోవచ్చుగానీ — అంత చిన్నామెను చేస్కోంటే — ఆమెకు ముప్పయ్యే ఐదేండ్లంట్ల వాచ్చెటప్పట్కీ నేను ముసలానై పోత గదా! యిప్పటికే మస్తు పోతున్నా పెండ్ చేసిన. అప్పుడామె యెవనితోనన్న తిగ్గితే

‘అవనరం తీరాలిగా. మనకి సాధ్యపడనప్పుడు యేం చేస్తాం!’

“సొంత పెండ్లం అట్ల తిగ్గితే యెట్లా? పెయిత్ ఫుల్ గ వుండాల. దీనికి పరిష్కారం యేమన్న చెప్పండి” అన్నాడు రంగారెడ్డి.

“దీన్ని పేరడాక్సికల్ పోయింట్ గా చెప్పొచ్చు. మన వయసుకి తగిన యువతిని చేసుకుంటే కన్యగా వుండి వుండదేమోననే యిది. అనుమానం పెనుభూతం. పోనీ రజస్వలవని చిన్నపిల్లని చేసుకుంటే ఆమె మాంచి ప్రాథగా వుండే వేళకి మనం ముసలివాళ్ళ ఐపోయి — యెప్పుడో అమావాస్యకో, పౌర్ణమికో, యెప్పుడన్నా తెల్లవారు జామున పైదుగాలికి తప్ప తేం చెయ్యలేని స్థితి” అన్నాడు శ్రీవతి.

“మరి దీనికి సౌల్యాషన్ యేమి?”

“దీనికి పూవే సౌల్యాషన్ కా తయారై నట్లులేదు” అని చిన్నగా నవ్వి, “రజస్వలకాని పిల్లనిచేసుకుని మనకి వటుత్వంపోయి ఆమె ప్రాథగా వున్నప్పుడు ఆమెకు విడాకులిచ్చి మరో రజస్వల కాని పిల్లని చేసుకుంటే సరి!”

“అప్పుడు గూడ నమస్యనే గదా! మెయ్యార్ కాంగనె కోర్కె మెదలవుతది.”

“అందుకే మన పూర్వీకులు చిన్నప్పుడే పెళ్ళిళ్ళు చేసేవారు, మీ పదహారేళ్ళప్పుడు పదకొండేళ్ళ పిల్లతో పెళ్ళి చేసివుంటే యీ సమస్య వుండకపోదు గదా!” అన్నాడు శ్రీవతి నవ్వి అవుకుంటూ.

“మా అమ్మకు నాయనకు అంత గూడ జ్ఞానం లేకపోయె. అప్పుడే పెండ్లి చేసుంటే నేనీ రంక మండలకోటి తిర్రనె పోదు. ధూ గలిజ్ ముండలు

“అలస్యంగా జ్ఞానోదయం ఐతే కష్టం”

“పెళ్ళంటూ చేసుకోకపోతే అనలు యీ సమస్యే రాదుకదా?”

“కాని అవునరం తీరేదిదెట్లు? యింక గూడ కొన్నెండ్లు అవునరం వుంటిగదా! కాంగ పెండ్లాం పిల్లలు వుండాలిగదా? యిగో యీ పోరడు యీ పోరి సింగిరెడ్డి రంగారెడ్డి పిల్లలు అని చెప్పుకుంటెనేగద మనం బతి కుండెడిది? లేకుంటే చచ్చిపోంగనె చువనెవరు యేమిట్కి తలుస్తారు?”

అందుకే సంతానం కలగనివాళ్ళు యే సక్రవో గుడో బిడో యేదో కట్టిస్తుంటారు వాళ్ళపేర.”

“రాయి రప్పలు విద్దల లెక్కవుతారు, కాంగ మన సొంత పిల్ల లంటే అనందంగుంటది గద!”

“మాచకమ్మ అని రజనవలసవి పెద్దవాళ్ళుంటారు. వాళ్ళని చేసుకో వొచ్చు”

“చేసున్నంక రజన్వలైతరా?”

“వాళ్ళు యెప్పటికీ అవరు. అయ్యేవాళ్ళేకే యేప్పుడో అయ్యే వాళ్ళు”

“గదింక మంచి జోకో! యీ పిటిల మస్తుమంది వున్నరు హిజ్లాలు వాండ్లే మేకది” అని నవ్వాడు రంగారెడ్డి.

“నూటికి కోటికి వో ఫిజివ్ వుండొచ్చు. అనలు పెళ్ళు కోర్కే వుండదు. అలాంటి ప్రీని చూసి చేసుకోవటం వొక మార్గం”

“అంత గూడ కోర్కేలేకుంటే చేసున్నంక ధగ్గరకు చేరనిస్తదా?”

“వుహూ! దగ్గిరికెడితే గాడిద తన్నిపట్టు తంతుంది” అని నవ్వాడు

“యవన్ని చూపై నన్యానం వుచ్చుకోవాలన్నట్లా యేమి?”

“దేనికుండే బాధలు దానికుంటాయి. నన్యానం బాధలు నన్యాని కుంటాయి. మరోమార్గం — వో కొండముచ్చు లాంటిదాన్ని చూసి చేసు కోవటం”

“అసుమతి దాన్ని చేసుకుంటే శాకయిది కాదుగద! మర్ల రండ ముండలెన్న తిర్గాల!”

“కాదంటే, మీ పెద్దవాళ్ళకి వొదిలెయ్. పెళ్ళిచూపులు కూడా వొడ్డు. అన్నీ వాళ్ళమీదకి నెట్టి తిట్టి తప్పుకుంటూ వుండొచ్చు, దేనికి మన పూచీ వుండదు”

“కాని మన పెద్దాండ్లు మనం బిత్కినంత కాలం బతకరుగద!
వాండ్లు చచ్చిపోయినంత యెవర్ని తిట్టాలి?”

“మన పిల్లల్ని”

“మన పోరళ్ళను అడ్డె వూకుంటారు! వుల్టా దబాయత్తురు. మమ్మ
ల్నెవరు కనమన్నరు? మేమడిగితమా! అని అంటే చప్పుడు చెయ్యక నోరు
మూసుకోవాలి”

“యిదీ కాదంటే నీసలైన పరిష్కారం వాకటుంది, చెబుతాను.
అది ప్రయత్నించి చూడండి, మీ వాళ్ళు పెళ్ళి సంబంధాలు చూశాక పెళ్ళి
చూపులయ్యాక బాగా వచ్చిన వాళ్ళని పెరిక్తు చేసుకుని పెట్టుకుని వాక్కొ-
క్కరి పేరున — రూపాయి బిళ్ళతో టాన్ వెయ్యి. చిత్తుపడినా వాడ్లు.
బొత్తుపడినా వాడ్లు. యెందుకంటే, చిత్తుపడితే వెనకకాలంలో, బొత్తు పడితే
ముందుకాలంలో, విశేషానుభవం వుండే మనిషి అనిభావిద్దాం. అలాబో మ్యో
బొరుసో కాక కాయన్ గోడుమీద నిలిచి దొల్లకుంటూ పోతే—వందగనాడు
కూడా పాత మొగుడేనా అన్నట్లు యెప్పుడన్నా జిన్స్ సింప్లీ ఫర్ యెక్స్ ట్రా
మెరిటర్ యెక్స్ పీరియన్సెస్ పేక్ — వో పై చూపు చేపేదని .... అలాంటి
తేను ఐతే బాగా కట్నం వాస్తే వాస్సుకొని సర్దుకుపోవచ్చు. కాయన్ గోడు
మీద వడి నిలిచి, దొల్లిపోకండా వడిపోతే నిఖార్సయిన సరుకు అని నిర్దా-
రించుకో వచ్చు. చీ అన్నా చా అన్నా తిట్టినా కొట్టినా విడవకండా పట్టుకు
నుండిపోతుంది, యెటూ కన్నెత్తి చూడకండా”

“అ గిది మంచిగ కొద్దున్నది. యీ అకేషన్ ల హోటల్ కి పోయి
మంచిగ బిర్మానీ తిని—సీన్స్ కు— బ్లాక్ బెల్ట్ జోన్ చూద్దం పదండి”
అన్నాడు రంగారెడ్డి ఉత్సాహంగా.

ఆ తరువాత పూరెళ్ళాక పెళ్ళిచూపులకి వాస్సుకున్నాడు. వచ్చిన
వాళ్ళ వివరాలు పుట్టినప్పటినుంచి వాళ్ళ బతుకంతా వివరాలన్నీ తెలుసుకుని
చివరిగా పెరిక్ట్ ఐన వాళ్ళ గురించి “లెట్ మీ నాట్ బి రెస్పాన్సిబుల్;
లెట్ ది కాయన్ బి రెస్పాన్సిబుల్” అని టాన్ వేస్తూపోయారు.

తమాషాగా — తనకి అన్ని రకాలగానూ బాగా వచ్చిన సంబంధం
గురించి టాన్ వేసినప్పుడు కాయన్ గోడుమీదనిలిచి యెటూ దొల్లిపోకండా
పడింది.

“కాయన్ యాజ్ రైట్. ఐయామ్ రైట్. లెట్ ది ఫేట్ ఆల్స్

బి రైట్" అనుకుని ఆ సంబంధం భాయపరచమన్నాడు.

అలా జరిగి—పెళ్ళి కుట్రలేఖలు అచ్చు అయ్యి యిరోజు ఆ కుట్ర లేఖ రంగారెడ్డి వుత్తరాన్ని వెంటబెట్టుకుని శ్రీవతి దగ్గరికి చేరింది.

131

“జయప్రకాష్ నారాయన్ చచ్చిపోయిందట”

అంటూ అరోజు దినపత్రిక తీసుకొచ్చాడు, రాములు

రానగర్ పాకలో వడకకుర్చీలో కూచుని కళ్ళు మూసుకుని వున్న రవి, రెప్పలు విప్పి విర్లిస్తంగా చూసి పత్రిక అందుకుని చూస్తున్నాడు.

రెండు నెలల క్రితం రవికి మంత్రివర్గం నుంచి పుద్గాసన చెప్పాడు ముఖ్యమంత్రి. ఆ స్థానంలో గోవర్ధన్ రెడ్డి మంత్రి అయ్యాడు. ఐతే కార్మిక మంత్రిత్వశాఖ మరొకరికి మార్చి ఆ శాఖ గోవర్ధన్ రెడ్డికి యిచ్చాడు.

యిది జరిగిన రోజున బచ్చగంగారామూ మిగతా అనుచరులూ సమావేశమై పరిస్థితి చర్చించారు. “యెందుకోసం యిట్లు చేసిందో యెక్స్ ప్లనేషన్ యిమ్మనాలి” అని తీర్మానించారు. అప్పుడు సజీవిచెప్పిన దగ్గర్నుంచి లోకేష్ తన మద్దతు రవికే అందిస్తున్నాడు—అనుచరుడుగా చేరకపోయినా.

చివరికి ఢిల్లీ వెళ్ళి యిందిరాగాంధీకి జరిగిన అన్యాయం గురించి వివరించాలని అందరూ కలిసి తీర్మానించారు. యీ మధ్యకాలంలో రవికి అమెతో పరిచయం యేర్పడింది గానీ బాగా దగ్గరిగా తెలియదు. అందరూ కలిసి వెళ్ళారు. “బలప్రదర్శనకా! పీళ్ళంతా దేవికి వాళ్ళని పంపేసి విషయం నువ్వే చెప్ప.” అంది. వివరించాడు రవి. “మీ ముఖ్య మంత్రితో మాట్లాడతాను. మంత్రి పదవే ముఖ్యంకాదు. కొందరు కొన్నాళ్ళుంటారు. మరికొందరు కొన్నాళ్ళుంటారు. యిప్పుడు నాకు యే పదవి వుంది?” అని అంది.

తిరిగి వచ్చారు. “యీమె కర్నాటక ఆంధ్రా సహోద్ధ తోబీ బక్కుతున్నది. అందుకోసం పీల్చి బలం మస్తుగున్నది. యేమి చెప్తే అది చేసే రెక్కలేదు. అమె కూడ యెట్లుంటే అట్లు చెప్పజాలదు. పీవీకేమొ పైసకప్పు వేరెడేస్తోబీవనిలేదు. నాడు గోవర్ధన్ మస్తుకమాయించి యిస్తున్నాడు. కాంట్రా కర్ల తాన లాభోం రూపయే చందాలు వసూలుజేసి యిస్తున్నాడు. మనం

రవికి ఆ నేర్పు లేదు. యిప్పుడు యే నేర్పు లేదు. ఆర్థిక శాస్త్రపర సం యేనాడో అగిపోయింది. మంత్రి పదవి అధికార హోదాలు సన్మానాలు వంటివి తప్ప అతని మనసును కదల్చగలిగేవి మరింతేమీ లేవు.

యిప్పటికీ తన వియోజకవర్గంలో బాగా పలుకుబడి వుంది. అతనివి మంత్రి పదవి నుంచి తప్పించినందుకు అతని వోటర్లు ముఖ్యమంత్రిని దూషిస్తూవుంటారు. అంతవరకు సంతృప్తేగానీ, యింతస్వల్పమైన బ్రతుకుఅసహనంగా అనిపిస్తూ వుంటోంది. ప్రజల వనుచు చేయించి పెడుతూనే వున్నాడు కానీ పూర్వపు పుత్సాహం, పుద్వేగం లేవు.

యిక్కడ వుండి పోయినరోజున రాములే వొండిపెడతాడు, రవికి. అతను యెలాగూ వొండుకు తింటాడు. రవివుంటే ప్రత్యేకంగా పంటచేస్తూంటాడు. మొదట్లో, యింటి నుంచి క్యారియరు వంటివై వొద్దని చెప్పాడు. అప్పుడప్పుడు అక్కడా వుంటూంటాడు.

గంగికి కూడా అదాయం తగ్గింది — రవి మంత్రిపదవి పోవటంతోనూ, అతని విర్లిప్తత వల్లా—ఐనా యిప్పటికే వున్న స్థితి వల్లా వరిపయాలూ అల్లిగేషన్లవల్లా తానుగా కొన్ని పనులు చేయించగలడు, లాభం లేకండా యే వనీ చేయించిపెట్టదు యెవరికీ ఆ పైన కొన్ని సంస్థలలో షేర్స్ వున్నాయి. కొన్ని వ్యాపారాలున్నాయి. బ్యాంకు బ్యాలన్సు వుంది. పదిశాతం కుర్రాళ్ళమీదఖర్చుపెడుతుంది. గడిచిపోతోంది. ఐతే రవి మంత్రిగా వున్నప్పటి హోదా దర్జా ఆ యిది లేదని గిజగిజలాడిపోతూ వుంటుంది వాక్కోపారి.

రవి, వాక్కోక్షణాలలో భరించలేనట్లుగా పిచ్చెక్కినట్లుగా ఐపోతుంటాడు. యేవోక సమయ్య గురించి కార్మికుల్ని రెప్పగొట్టి గొడవచేయిస్తుంటాడు తాను బయటపడకంనా. ప్రదేశ్ కాంగ్రెస్ తమిళీకి గోవర్ధన్ రెడ్డి పుత్రురాలు రాయించాడు. రవి, పార్టీకి పార్టీ వియమావళికి వ్యతిరేకంగా ప్రవర్తిస్తున్నాడని. ముఖ్యమంత్రి వోకసారి స్వయంగా వార్నింగిచ్చి, అవసరం ఐతే యిందిరాగాంచి మందలించు కూడా తప్పదని వాయించాడు, రవిని.

“వీడు యెల్లంటె అల్లి నడుస్తున్నదిప్పుడు. మార్నింగ్ ఆఫీసులు పెట్టినా వాన్ వే ట్రాఫిక్ లు పెట్టినా యేమి చెప్పనగూడ యెదురులేక నడుస్తున్నది వీని మాట” అని దుగ్ధగా అమెకుంటూ వుంటారు గంగారాంవాళ్ళు,

అప్పుడప్పుడు.

వా రోజున రవి పాకలో పడక ఖర్చీలో నిద్రపోతుండగా విమల ప్రసాద్లు వచ్చారు.

కారు చప్పుడికి మెలుకువొచ్చి రెప్పలు విప్పాడు.

లోనకి వస్తూ, “అక్కడికి వెళ్తే యిక్కడున్నావని చెప్పారుబావా” అంది విమల.

నాడు తను తిరస్కరించినప్పుడు, పెళ్ళికి హాజరవవచ్చును, వర్కర్ గా ఫ్యాక్టరీలో పని చేస్తున్నప్పుడు, అసెంబ్లీకి యెన్నికై వచ్చును, మినిస్టరుగా వున్నప్పుడు—నాడూ నేడూ అదే ఆస్థాయిత! అని అనుకుని వేద సతో కంపించాడు. అమె “బావా” అనే ఆ పిలుపుతో యిప్పుడు యిన్నాళ్ళకి యెంతో మారురక్తి, ప్రేమ కవిపించాయి రవికి.

పరిశీలనగా చూశాడు.

అదే వెంకటగిరి చీరలు, అవే నగలు—అతి స్వల్పంగా. అదేరూపు అదే తీరు.

‘అనాడు వరమ మూర్ఖంగా ప్రవర్తిస్తానోమో అనిపిస్తోంది’ అనుకున్నాడు. ఆ భావనకి ముఖం బాధతో వాడిలింది.

“యేం బావా అట్లా వున్నావు? వొంట్లో బాగాలేదా? యేవండీ మీరు వెళ్ళి డాక్టర్ని తీసుకురారు, మా బావకి వొంట్లో బాగా లేదు—చిన్నప్పుడు తనకి తలనొప్పిగా వున్నా జ్వరంగా వున్నా నన్ను అకారణంగా తిట్టేవాడు” అని రవి వంక చూసి, “యేం బావా గుర్తుందా?” అంది.

“మరి వెళ్ళనా?” అన్నాడు ప్రసాద్.

రవి అందుకుని, “అబ్బే లేదండీ. నా వొంట్లో బాగానే వుంది. నిద్ర లేచానిప్పుడే. కొంచెం డల్ గా కనిపిస్తున్నానేమో.” అన్నాడు.

అంతలో కారులోంచి వాళ్ళ పిల్లలు— ఆడ, మగ— యిద్దరూ వచ్చారు గెంజుకుంటూ.

ఆ పిల్లనీ పిల్లణ్ణి దగ్గరికి తీసుకున్నాడు రవి. వాళ్ళు యేదో అని ర్వచనీయమైన భావంతో జలదరించింది.

“రేపు నత్యనారాయణ ప్రకం. కప్పకుండా రావాలి” అంది. అని, “మా నాన్న లేడులే పూళ్ళో. నీకేం అభ్యంతరం వుండక్కర్లే” అంది.

“మరి నాకేం విమలా రావటానికి? పూనా వాసా” అన్నాడు.

“నిజం!” అని సంతోషంతో పొంగిపోతూ, “బావా నువ్వు వమ్మ పని చెప్పలేదుగానీ నన్ను యెన్నోసార్లు అన్నాడు. పోనీ నేనెళ్ళి వలకరించనా వొకసారి. అదేమన్నా వట్టుదలేమో, కావలసిన వాళ్ళం యెల్లకాలం దేవికి వట్టంపులు అన్నాడు” అంది.

‘మంత్రి వదలి కూడా వూడిపోయి యిట్లా పాకలో వడిపుంటేవీళ్ళకి ఆ అప్యాయత యింకా వుంది. నాలోనే యేదో లోపం వుందేమో—’ అనుకుని “తప్పకండా వొస్తాను విమలా. ప్రసాద్ గారూ మీరు నుంచునేవున్నాడు అయ్యో నేను గమనించనేలేదు” అన్నాడు.

“నేనంటే చిన్నప్పటినుంచీ నీతో తిట్లు చివాట్లు తిన్న దాన్నికాబట్టి కూర్చోమనక పోయినా కూర్చున్నాను” అని చిన్నగా నవ్వింది విమల.

ఆ నవ్వు యెంతో న్వచ్ఛంగా ప్రవిమలంగా అనిపించింది రవికి.

అతని కుర్చీకి అటుగా దావమీద కూచునివుంది.

ప్రసాద్, వొక అడుగు అటువేసి మంచం అంచుమీద కూర్చున్నాడు మరి కొద్దివేపు కబుర్లు. రాములు వెళ్ళి కాఫీ కలిపి తెచ్చియిచ్చాడు.

వాళ్ళకి రాములుతెలుసు. గంగితో పెళ్ళి, యెమ్మేర్లే అవటం, మినిస్ట్రరవటం—నీటి వేటికి యెవరి యేలక్షణాలకి అంటకండా—నాటికి నేటికి అదే ప్యాకర్టీలో అదే పనిచేస్తూ, వొండుకుని తినివుట్టాడనీ రవి అంటే యీ నాటికి అతనికి వొకరాంటి గౌరవం అభిమానం అనీ.

“నువ్వుకూడా రావాలి రాములూ” అని చెప్పారు —విమల, ప్రసాద్ యిద్దరూ.

వెళ్ళిపోయారు

రవి అలాగే వడుకుని కమరెప్పులు వార్చాడు. కళ్ళకోంచి చెమ్మపుని కింది.

రాములు ప్యాకర్టీకి వెళ్ళిపోయాడు.

అరగంటవేపు అలాగే వడుకుని లేచాడు రవి.

గుడిక బయటికి వచ్చి కాసేపు అటూ యిటూ మొక్కల్లో తిరిగాడు.

ఫూలమొక్కల్లో నడుస్తూ—

గులాబీ మొక్కలు—యెవగగండా అట్లాగే వుండిపోయి గుంటపూలు పూనే వల్లగులాబీ మొక్కలు.

చెయ్యి గడ్డంకేసి రుద్దుకున్నాడు.

రెండు నిమిషాలు వాటి వంక చూస్తూ నుంచున్నాడు.

చటుక్కున వొంగి వాటిని చటుక్కుని బలంగా పీకి అవతలికివెసిరాడు.

ముక్కు గుచ్చుకుని ఆరిచేతుల్లో అక్కడక్కడ నెత్తురు చెమర్చింది.

వాచ్చి కుర్చీలో కూచున్నాడు.

చేతులవొంక చూసుకుంటూ, కుడి చూపుడు వేలితో యెడమ ఆరి చేతిలో చెమర్చిన నెత్తుటి బొట్లమీద రాశాడు. యెడమ చూపుడు వేలితో కుడి ఆరిచేతిలో చెమర్చిన నెత్తుటి బొట్లమీద రాశాడు. రెండు ఆరిచేతులూ వొకదానికొకటి అనింది జరిపి తెరచి చూసుకున్నాడు. చేతుల్లోని గీతలలో స్థిరపడింది నెత్తురు. వెనక్కి వొంగి కనురెప్పలు వాల్చాడు.

వది నిమిషాలు.

చేత్తో గడ్డం రుద్దుకున్నాడు. లేచాడు

బయటికి వెళ్ళి పీకేసిన ఆ గులాబీ మొక్కలు తెచ్చి యదాస్థానంలో నాటి కుదురు చేశాడు రవి.

132

అప్పటిదాకా లేబోరేటరీలో పనిచేసి యింటి కొచ్చిన

అనంత్ రెడ్డి బాత్రూంలోకివెళ్ళి స్నానిస్తున్నాడు. స్నానిస్తుండగా, “ప్లజంట్ గా వుంది. యివెనింగ్ ఆట్లా యెటైనా పోతే—” అనిపించింది.

మస్తాబై వాచ్చి ఆ మాట అన్నాడు స్వప్నరాగలినతో.

పేము కుర్చీలో ఆమె. ఆమె పక్కన వున్న బల్లమీది చేవరికార్డర్ లోంచి కుర్త ధన్యాసి రాగం—వయొలీన్.

ఆ లోపల్నుంచే “హూ” అంది, వయొలీన్ స్వప్నరాగలిన.

“యే లోకంలో వున్నావు స్వప్నా! సంగీతం వుంటే మరింకేం అక్కర్లేదు” అని మళ్ళీ చెప్పాడు.

“వెడదామంటారా?” అంది నిదానంగా.

“హూ. యెంత ప్లజంట్ గా వుందో చూడు యీ సాయంత్రం!”

వెళ్దామా” అన్నాడు

“వా” అంది.

పావుగంటలో బయల్దేరాడు. అతని దగ్గిరున్న మూడు గిటార్లలో చిన్నది తీసి భుజానికి తగిలించుకున్నాడు.

కారు వేగంగా పోతోంది.

వూరు దాటింది కారు. చుట్టూ మైదానాలు, బీడుభూములు.

“యెటు వెళ్దాం” అన్నాడు.

“యెటనేవుంది; పోనీండి యెక్కడన్నా కూచోవాలనిపిస్తే కూచుందాం లేకపోతే యిలా వెళ్ళి ఆలా తిరిగి వచ్చేద్దాం” అంది.

కారు వేగంగా పోతోంది.

పావుగంట.

దారిలో నడనగా రోడ్డుమీదకి కోడెదూడ వొస్తే దాన్ని తప్పించటం కోసం స్టీరింగ్ గిర్రున తిప్పుతూ బ్రేక్ నొక్కాడు.

బలిమైన కుదుపు. రోడ్డువారగా ఆగింది కారు. రోడ్డు అవకల పెద్ద గొయ్యి.

ముందుకి కూలి దాష్టబోర్డు మీద వారింది. చేతులు అనించబట్టి యెక్కడా దెబ్బ తగలలేదు. అరిచేతులు నొప్పిగా వొత్తుకున్నాయి. మోచీతులు పట్టినట్లుగా అయ్యాయి.

“చేతులు అనించక పోయివుంటే తల తగిలివుంటే చచ్చిపోయి వుండును యిలాటికి” అని చిన్నగా నవ్వింది.

అమె మూతి మీద అరిచెయ్యి అన్నాడు.

“నే చచ్చిపోతే యేం చేస్తారు?” అంది.

“నేనూ చచ్చిపోతాను”

“అబ్బ. మీ మాట కాదు. నేను చచ్చిపోతే నన్నేం చేస్తారు అని. నాతో పాటు ఆ పెయింటింగ్ కూడా దహనం చెయ్యండి” అంది.

“ఏళ్ళలీవ” చిత్రలేఖనాన్ని, చక్కని కొయ్యుచట్రం చేయించి వడక గదిలో గోడకు తగిలించి, తెర అమర్చింది. రాత్రి పడుకునేటప్పుడు తెర తొలిగిస్తుంది. పురయం లేస్తూనే తెర వేపేస్తుంది.

“యిత చల్లవివేళ దావు కబుర్లు దేనికి?” అన్నాడు.

“అవునవును. మళ్ళీ యీ కారు స్టార్టు చేపేలోగా నేను దబ్బిపోతే” అన్నాడు అనంతరెడ్డి.

“షటవ్” అంది కోపంగా అసహనంగా.

వాక నిమిషం ఆగి. “స్వస్నా, ఆ మాటకి నీకు అంతకోపం వచ్చి వదే, మరి నేనేమనాలి సిమ్మ?” అన్నాడు విదానంగా.

“లెంపలు వాయించాలి. యింకా కోపం వొస్తే మంచి ముద్దొకటి వ్వాలి” అని చిర్నవ్వింది.

అనవు నవ్వుడికి అతని గుండె జలతరంగణలా డిలించింది.

కారు స్టార్టుచేసి రివర్స్ గేరులో కొద్దిగా వెనక్కు పోచిచ్చి, రోడ్డు మీదకి తిప్పుకుని— వేగంగా పోతున్నాడు.

“మీరు అంత వేగంగా వెడుతుంటే యివన్నీ నాకు సరిగా కనిపించ కండా తప్పించుకుని పారిపోతున్నాయి” అంది.

త్వస్తిగా నవ్వి, వేగం తగ్గించాడు.

కారు సాగిపోతోంది.

“అటు వెళ్ళి కూచుందామా?” అంది వేలితో చూపెడుతూ.

“వో” అని వేగం తగ్గించి రోడ్డువారగా ఆపాడు.

దిగి. నడుస్తూంది.

అతను కాళాలు జేబులో వేసుకుని, గిటార్ భుజానికి తగిలించుకుని అడుగులు వేస్తూ వచ్చి ఆమెను కలుసుకున్నాడు.

నడుస్తున్నారు.

గుట్టలు, లోయలలాంటి యెత్తువల్లాలు. పొదలు, గడ్డి.

అటు దూరంగా—అడివి, కొండలు.

యేవుగా పెరిగిన పచ్చగడ్డి యెగుడు దిగుడుగా .... అంటకత్తె రేసిన లాన్లా కాక, సిస్లైన ప్రకృతిలా వుంది.

ఆ పచ్చగడ్డిలో అటూ యటూ యటూ అటూ నడుస్తున్నారు.

వాకచోట కూచునిపోయింది.

అతను అటూ యటూ అడుగులు వేస్తూ, ఆమె వొంక చూస్తూ— ఆవపిండి రంగు చీర. ఆ రంగులో —పండిన అకులో వీనెల్లా, అడవిలో చిక్కు-రొక్కు-రుగా చెట్ల మీద అన్ని వైపులనుంచీ పాకిన తీగల్లా, చిక్కు-రొక్కు-రుగా వడిన దారాల్లా, యెర్రవి గీతం చిక్కు-రొక్కు-రు గజివిడి

యెర్రరంగు గీతలు. అదే రంగు బొజ్జ.

వచ్చగడ్డిలో కూచుని; చుట్టూ—ఆ రంగులను చూస్తూ, అధ్వనులను వింటూ, ఆ సౌరభాలను పీలుస్తూ—

వెల్లకిలా పడుకుంది. బొక్కబోర్లా పడుకుంది. యటువక్కకి వొత్తి గిలి పడుకుంది. అటు వక్కకి వొత్తిగిలి పడుకుంది.

గిటార్ వాయించుచుంది.

వాయిస్తున్నాడు.

వింటూ ప్రయాణిస్తోంది—

కొవి గిటార్ కొంతదూరమే వెడుతుంది. ఆపై వయొలిన్ లోంచి సికార్ లోంచి మహాద్వారంలోంచి పీణలోంచి లోతుకి — సర్వదిక్కుల లోలోతులకి ప్రయాణించే స్పందనా స్థిత్వం—

అవమన్నట్లు చేత్తో ముచ్చించింది.

అతను గిటార్ అక్కడ గడ్డిమీద పెట్టి, ఆమె వక్కన కూచున్నాడు.

ఆమె యెడమ చేతిని అందుకుని వేళ్ళమీద పెదవులు అద్దాడు. అటు నొంగి పొదాలమీద ముద్దు పెట్టుకున్నాడు. అటు నొంగి నుదుటి మీద ముద్దు పెట్టుకున్నాడు.

యింద్రదావ ధనుర్వీణ మీటుతున్న రసనాద సౌందర్యంలా, ఆమె. మబ్బుల వైభవాన్ని తగ్గిస్తూ యెర్రని పడమటి ఆకాశం, రంగురంగుల మైపూతలు పూసుకుని వింత సౌగంధులు పోతోంది.

నీలం ఆకాశానికి వచ్చుని కొండలకి మధ్యగా— కిందికి రాలిపడుతున్న నిప్పు మందారంలా, సూర్యబింబం .

అన్ని దిక్కుల నుంచీ, చీకటి వెలుగులోకి వ్యాపిస్తూంటే, ఆవెలుగు చీకటిని మెరిపిస్తూంటే ....అనురసంధ్య అవధరించింది.

ఆ అనురసంధ్య మెదుట కుంకుమ బొట్టులా, విసీలాకాశపు నీలి కమలనాభ గర్భంలోంచి వుద్భవించిన చంద్రబింబం చిర్నవ్వితే, యింకా తడి ఆరని బిట్టలెరగని యిప్పుడే పుట్టిన వనిజాలగా, అంతకుముందెరగని వింతగాలి వొత్తిడికి సంకోషం పట్టలేక తెవ్వమని నవ్వితే, వుడమితల్లి వరవళించిపోతోంది. ఆ వరవళింపుకి పొంగి పొరలిన స్తన్యం, నమస్త పాణికోటిలో జీవధారగా ప్రవహిస్తోంది.

ఆశ్చర్యమున సిద్ధార్థి పూర్తిమానిక, నమస్తన ప్రకృతిని కౌగిలించుకొంటోంది. ఆర్తితో ఆ కౌగిల్లో తన్మయంగా వాడిగిపోయిన ప్రకృతి, లోతపవతో జ్వలిస్తోంది.

అవతల దూరంగా, పచ్చని వర్షకాల సామవుల్లో — అడవి రగిలి, రంగుల మంటలా పొగలూ.

అమె బొక్కబోర్లా తిరిగి....జరిగి —

కుడి చెయ్యి ఆకవి ఛాతీమీద నుంచి అటు తిరిగి ఆకవి యెడమ చెవి వక్కనుంచి జాట్టులోకి —

యెడమ చెయ్యి వచ్చగడ్డి మీదా, వచ్చగడ్డి వేళ్ళ బిగింపులోనూ.

స్తనాలు, ఆకవి ఛాతీ వక్కగా మెత్తగా గుచ్చుకుంటున్నాయి.

కాలు, ఆకవి మీదకి తిన్నబోయి చటుక్కున తీపేసి, వచ్చగడ్డిమీద అజీచింది. ఆ వొత్తిడికి అన్నట్లుగా, అమె కళ్ళలో తడి వులికింది.

తడి వేడెక్కింది.

కొడల మధ్యలో చీర పొరలు వచ్చగడ్డి కొనలు నలుగుతున్నాయి వొత్తిడికి.

ఆకవి నెదుటిమీద పెదవులు అద్దింది.

ఆకవి పెదవుల మీద పెదవులు అద్దింది. నాళికానకో ఆకవి పెదవులమీద సుకారంగా మెత్తగా కాకింది. మూతి మూలా చుట్టి, ఆకవి పెదవి మూల ముద్దెట్టుకుంది.

పారిజాతం పూలు రాలినట్లుగా చిరుచిరు ముద్దులు.

ఆకవి పెదవులకి తన పెదవులు అతికించింది.

తెల్లని చల్లని మంచు వర్షతం కవలి, యెర్రని నెత్తురు వర్షతంలా నెత్తురు వర్షతం రగిలి, పేలివ అగ్నివర్షతంలా — అమె సౌందర్య రస రొడ్డి.

పెదవుల్లోంచి జివ్వమని షడ్రుచుల సంయోగంలోంచి అస్తిత్వమని రుచికరంగా రుచిరంగా పెదవులలోంచి జలగా ప్రవహించి — మాదుర్వపుధార ప్రాణధార జీవధార తేనెధార పాలధార మంచుధారా అగ్నిధార ఆత్మధార.

పెదవులు దారగా పీల్చుకుంటే — ఆ దార; కండ్లరాలలో మధురలో నెత్తుల్లో అణునణువులలో పూసిరిలో జీవంలో ప్రవహించి స్థానితంగా ప్రవహించి — స్థానితంగా అణునణువులలో పూసిరిలో జీవంలో ప్రవహించి స్థానితంగా ప్రవహించి

వక్రతంతా అవహించి—

ఆ రసోద్వేగ స్వప్న రాగలీన, ప్రవహించి అవహించి ; సమస్త ప్రకృతిలోంచి, పాదాలలోంచి కాళ్ళలోంచి, తొడలలోంచి నడుంలోంచి వక్షంలోంచి ననాలలోంచి పీపులోంచి చేతుల్లోంచి కళ్ళల్లోంచి కనుబొమలలోంచి మడుటిలోంచి శిరసులోంచి జాట్టులోంచి ప్రత్యఙ్గువులోంచి, మనోరసవాహి మానస శత సహస్ర తంత్రులై, పున్నాదంగా ప్రకంపించి విశ్వయన ప్రకృతై, వీరూ నిప్పు గాలి నింగి నేలా కాంతి ఐ— పెనాలలోంచి ఆవిరామంగా అనంతంగా ప్రవహిస్తున్న రసదార స్థలించి— స్వప్న స్థలనం స్వప్న స్థలనం మంచు స్థలనం తేనే స్థలనం అగ్ని స్థలనం పాల్ స్థలనం ప్లావిత స్థలనం— ఆఙువఙువునా అస్తిత్వం అంతటా రసజ్వలిత భగ్గుజ్వాలాజ్వలన ప్రకంపనాంశర యురి.

స్థలనలీన రాగలీన స్వప్నలీన మానలీన నాదలీన విశ్వలీన స్వప్న విశ్వలీన విశ్వరాగ స్వప్నలీన విషాదాశృలీన అనందాశృలీన విషాదానందాశీత లీన తాదాత్మ్య రసోన్మాద జ్వలనలీన స్వప్న విత్వైక్య రసయోగ విశ్వ సంప్లావిక నిర్వాణం—

మరికొన్ని క్షణాలకి ;

విద్యుదయస్కాంత వలయంలో అసరిమాణ రేణువులా చలించిన అనంతరెడ్డికి, విశ్చల శిలా స్పర్శలా అనిపించి— పెదవులు తప్పించి, “స్వప్నా” అన్నాడు.

స్వప్న లేదు. స్వప్న, స్వప్న.

“స్వప్నా” అన్నాడు, స్వప్నంలోనే వుండే అనంతరెడ్డి.

“—”

వక్రకి కదిలి జరగబోయి—

అతని కనుబొమ్మలు ముడివడ్డాయి.

గిరుక్కున తిరిగి ఆమెని చూసి, వక్షం మీద చెయ్యివేసి కడుపుతూ

“స్వప్నా” అన్నాడు. స్పృహ కోల్పోయిందనుకున్నాడు.

అమాంతం లేచి, వొక చెయ్యి మోకాళ్ళ కిందుగా, రెండో చెయ్యి పీపు కిందుగా దూర్చి, ఆమెని యెత్తుకుని వడిచి వొచ్చి కొడులో వడుకో బెట్టాడు.

కొడులో కూచున్నాడు. స్టార్ చెయ్యబోయాడు. అతని కాళ్ళూ చేతులూ

వొలుతున్నాయి.

కారు తలుపు కొద్దిగా తెరిచి రోడ్డుమీదకి అటూ యటూ చూస్తున్నాడు.

వో లారీ దూనుకు వెళ్ళిపోయింది. వో చిన్నకారు వాస్తోంది. లేచి రోడ్డు మధ్యలో నిలుచుని రెండు చేతులూ అవ్ధంగా వూపాడు.

కారు ఆగింది.

కారులో యిద్దరు చుగవాళ్ళు, యిద్దరు అడవాళ్ళు, ముగ్గురుపిల్లలు స్పృహ కోల్పోయిందనీ, తను కారు వడిపే స్థితిలో లేవట్లా చెప్పి వాళ్ళలో వొకరికి పీల్చే శే తనకాదు దై వ్చెయ్యమని అర్థించాడు. కళ్ళల్లో. నీళ్ళు.

కార్లు కదిలాయి.

యిరవై నిమిషాల్లో కార్లు వుస్మావియా అస్పత్రి ముందు ఆగాయి. "మీకు క్రమం యిచ్చాను. తరవాత కలుస్తాను" అని వాళ్ళ విజిటింగ్ కార్డులు తీసుకున్నాడు అనంత్ రెడ్డి. వాళ్ళ కారు వెళ్ళిపోయింది.

లోనకి యెమర్జన్సీ రూంలోకి వరుగుతీశాడు.

లోనకి చేతులమీద పట్టుకుని తీసుకువెళ్ళారు.

డాక్టరు పరీక్షించి—మూడో నిమిషంలో, అనంత్ రెడ్డి భుజంమీద చెయ్యివేసి, "సారీ" అన్నాడు. మరుక్షణంలో అనంత్ రెడ్డి కుప్పగమాలి పోయాడు. స్పృహ తప్పింది.

అస్పత్రి సిబ్బంది వె ద్య సవర్యాలతో అరగంటకి స్పృహవచ్చింది. అతని కళ్ళవెంట నీళ్ళు ధారగా కారుతున్నాయి.

అడ్రసు వివరాలు తదితర అంశాలు అడుగుతున్నారు.

కలం యిశ్యున్నట్లుగా చేత్తో సూచించాడు. కలం కాగితం యిచ్చారు శ్రీవతి హాస్టలు అడ్రసు రాశాడు. జేబులోంచి పర్సో తీశాడు.

ఆ రెండు అందుకుని అడ్రసు చూసి ఊహలం ఆలోచించి—పర్సో లోంచి యిరవై రూపాయల నోటు తీసి, అదీ అడ్రసు కాగితమూ వొక వార్డ్ బాయ్ కి యిచ్చి టాక్సీలో వెళ్ళి తీసుకురమ్మన్నాడు.

డాక్టర్ పర్సో అందించాడు. అందుకుని జేబులో పెట్టుకుంటూ వుండగా ఆమె పింతండ్రి నాగిరెడ్డి గుర్తొచ్చి పోన్సుంబరు చెప్పాడు.

ఐదు నిమిషాలు. లేవబోయాడు. కళ్ళు తిరిగివచ్చింది. మళ్ళీ పట్టు

కున్నాడు.

“అయన, ఆయన మి నెన్ బజారు వెళ్ళారట రాగానే చెప్పి పంపుతా మన్నాడు. వాక వనిమనిషి వెంటనే బయల్దేరి వాస్తవ్యులు చెప్పారు” అని ఫోనుచేసి వచ్చిన వర్స చెప్పింది.

వెల్లకిలా పడుకుని పైకి చూస్తూవున్నాడు. అతని కళ్ళముందుయేమీ కనిపించటంలేదు. కళ్ళలోంచి నీళ్ళు కారుతూనే వున్నాయి.

అరగంట—

పడుకునే శ్రీవతి చుట్టూ చెయ్యి తిప్పి అతనికి ముఖం అనించాడు అనంతరెడ్డి. అతని కళ్ళవెంట నీళ్ళు కారుతూనే వున్నాయి.

శ్రీవతి ఆమెవైపుకి చూడకండా ఆస్పత్రి సిబ్బందితో మాట్లాడుతు వ్వాడు.

రెండు వైడు సీట్లు మధ్య ఖాళీలో నిలువుగా కింద పడుకోబెట్టబో తూంటే— సీటు మీద పడుకోబెట్టమన్నాడు శ్రీవతి.

అనంతరెడ్డి కింద కూచుని ఆమె మీద ముఖం అనించాడు. అతని కన్నీళ్ళతో చీర తడుస్తోంది. శ్రీవతి రెండో వక్క సీట్లో కూచుని బయటకి పి.

అఖిలంస్ పేగంపేటలో అనంతరెడ్డి యింటిముందు అగింది.

యింట్లో పనిపిల్ల.

చూసి, వక్కవాళ్ళు బదారుగురు వచ్చారు.

కింద యెండుగడ్డి వేసి పడుకోబెట్టారంటే — శ్రీవతి, వడకగది ముంచుమీద పడుకోబెట్టమన్నాడు.

వాళ్ళు వెళ్ళిపోయారు అదోలాగా చూసి

అనంతరెడ్డి వున్నట్లుండి చటుక్కున ఆమెను చేతులతోయెత్తి లోన! తీసికెళ్ళి మంచంమీద పడుకోబెట్టి, మంచం అంచుమీద కూచుని వొంగి తల దిండుమీద అబించుచున్నాడు. కన్నీళ్ళ తీరుతు త.

శ్రీవతి పెరిపోన్ దగ్గర కూచున్నట్లు

రామచంద్రు పు సకం తీసి ఫోను చేస్తూ

అంతలో వాగిరెడ్డి ధంసకుడు వచ్చారు. అస్పత్రికి వేకితే తీసుకెళ్ళి వట్లు తెలిసి, వాళ్ళందరితో అక్కడికి తీసుకురావలసి తెలిసి యిటు

వాచ్చారు.

యెందరికో పోస్తు చెయ్యలేదు - ముఖ్యమైన కొద్దిమందికే.

తండ్రి శంకరరెడ్డి పితండ్రి హరనాధరెడ్డి. ఆ యిళ్ళలో అడవాళ్ళు మరికొందరు. అప్పటిప్పుడు కొల్లలో బయల్దేరివాచ్చారు తెల్లవారు రూముకే.

స్వప్నరాగలీనవి, మంచంమీద వెల్లకిలా. పాపిటమొదట్లో కుంకుమ, చెమర్చిన నెత్తురు విస్తరించి యెండిన నెత్తుటి చారికలావుంది. మెదుట కుంకుమ, అప్పుడే చెమర్చిన నెత్తుటి బిందువు బింబాలా విస్తరించి మెరుస్తున్నట్లుగా వుంది. వలిగిపోయిన ఆవపిండి రంగు చీర - ఆ రంగులో చిక్కుకోళ్ళురు యెర్రరంగు గీతలు.

స్వప్నరాగలీన, మౌనశిలా రాగలీనగా వరుండివుంటే: ఆమెకి ఆ పేరు పెట్టిన హరనాధరెడ్డి వెర్రిచూపులు చూస్తూ నుంచున్నారు.

వెలయేటి జూలొలోని యినకలో కొట్టుకున్న గుర్రకొళ్ళలోంచి ఆమె గొంతు చిర్నవ్యతొంది - మౌనంగా.

చీకటి వాడిలో కేరింతలాడే వెలుగు పావలా ఆమెకళ్ళు, వాలిన రెప్పల కింది నుంచి కాటుకలా మెరుస్తున్నాయి.

తూర్పు సముద్రపుటలలోంచి లేచి, పడమటి వర్షక పానవుల మీదికి జారి పరువ్వు సూర్యబింబంలా వనశించివుంది.

నిషయం తెలియకపోతే - ఆమె ప్రశాంతంగా విద్రిస్తున్నట్లు. దీర్ఘవిద్ర.

వాంటిన వగలేమీ లేవు, వల్లపూనర సూత్రాలు తప్ప.

బ్రాహ్మలు వంచాంగం చూస్తున్నారు, దహన సంస్కారానికి. శని స్వరం వుదయం బహుళ పాడ్యమి రేవతి నక్షత్రం. వనికొచ్చినా వనికెలాక పోయినా రోజంతా ఘడియలు తప్పవు.

వాళ్ళకి అభ్యంతరం లేకపోతే - ఆమెని నేలమీద పెట్టివొద్దనీ కర్రలతో పాడె కట్టివొద్దనీ స్మశానంలో కాకండా వచ్చికబయలులో దహనం సంస్కారం జరిపించమనీ శ్రీవతి అన్నాడు.

ఆ మాటలు వింటూనే హరనాధరెడ్డి కళ్ళు మెరిశాయి. అన్న శంకర రెడ్డికి జెబుతుంటే వుత్తరీసుంకో కళ్ళు వొత్తుకుంటూ, "మీ యిష్టం" అన్నాడు చిన్నగా. బ్రాహ్మలకి చెబితే - బాగా గిట్టుకొంటు అవుతుందని

వల్లదన్నారు. అవనరాన్ని బట్టి, కాత్తంలో దేవితైనా నడుపాయం చూడ గలవాళ్ళు.

పున్నట్లుండి అనంతరెడ్డి బయటికి నడిచి వాక కాదులో కూరున్నాడు అర్థంకాక ఆతని వొంక చూస్తున్న వాళ్ళతో, కాదు పోనిమన్నట్లుగా చేత్తో సూచించాడు. నాగరెడ్డి, వాళ్ళ డ్రైవర్ని కూచోమన్నాడు. మరొకతనూ కూచున్నాడు.

కారు సాగిపోతోంది.

“మోజంజాహి మార్కెట్ కి” అన్నాడు అనంతరెడ్డి.

మార్కెట్లో పువ్వులదుకాణాల్లో పున్న పువ్వులన్నీ వెనకగా బుట్టిల్లో స్టాకుపున్న పువ్వులన్నీ రారులో పెట్టించాడు అనంతరెడ్డి.

కారు యింటికి తిరిగివచ్చింది. బుట్టలు లోపలికి తెమ్మని చేత్తో సూచించాడు.

రకరకాల పువ్వులు. దోసీలితో తీసి ఆమె మీద పోస్తున్నాడు అనంతరెడ్డి. పువ్వులతో పాటు కళ్ళలోంచి నీళ్ళు పడుతున్నాయి, రాలి.

శ్రీవతి గంధం చక్కల చిత్రికపొట్టు తెప్పించాడు.

గంబపేపు.

కొద్దు బయల్దేరాయి. ఆమె తండ్రి, పింగింద్రులిద్దరు, మరోనలుగురు

శ్రీవతి. బ్రాహ్మణులు.

అనంతరెడ్డి కూర్చోబోతూ, అగి—లోనకి వెళ్ళి “విశ్వలీన” చిత్ర రేఖనం చంకన పెట్టుకొన్నాడు, దానికున్న తెరతోపాటు.

పూరిబయట వచ్చికబయలు.

అనంతరెడ్డి ఆమెను చేతుమీద యెత్తుకుని నడుస్తున్నాడు. కన్నీళ్ళు రాలి ఆమె మీద పడుతున్నాయి,

వచ్చికమీద శ్రీవతి పేర్చించిన గంధపు చిత్రికపొట్టుమీద—ఆమెను వెల్లికిలా వదుకోబెట్టాడు అనంతరెడ్డి. “విశ్వలీన” చిత్రరేఖనం తీసుకొచ్చి ఆమె పక్షం మీద బోర్లా పెట్టారు.

చితి పేర్చుతున్నారు.

యెబో చూస్తూ నిలుచున్నాడు శ్రీవతి.

బ్రాహ్మణులు అనంతరెడ్డిచేత తలకొరివి పెట్టించారు.

బదు నిమిషాలు.

మంటలు జ్వాలలుగా పైకెగిసిపోతున్నాయి. వాటివంక చూస్తున్న అనంతరెడ్డి కళ్ళు పొడిగా ఆవుతున్నాయి.

మంటలు జ్వాలలుగా పైకెగిసిపోతున్నాయి. చూస్తూ మంచున్నాడు శ్రీవతి. యెప్పుడూ కంటకదే యెరగని అతనికళ్ళు చిట్టినట్లుగా — అతని బుగ్గల మీదకి కన్నీటి ధారలు....దేనికీ ఆమె అతనికేమాతుంది!

అదేరోజు రాత్రికి అనంతరెడ్డిని మధ్యాహ్నానికి వచ్చిన అతని తండ్రి వాళ్ళ పూరు తీసుకెళ్ళాడు. అనంతరెడ్డి, తన వెంట — గిటారు, ఆమె రికార్డ్ చేయించుకున్న కేసెట్లూ, ఆమె ఫోటోలు తీసుకొచ్చాడు.

మాట్లాడకండా పడుకుంటాడు రోజంతా. పలకరించినా పలకడు. కలతోటో చేత్తోటో అవుననో కాదనో పరేదో సూచిస్తాడు. యెప్పుడన్నా వాకటి రెండు మాటలు. ఆమె ఫోటో యెదురుగా కూచుని చూస్తూ కేసెట్స్ పెట్టుకుని వింటూ కూచుంటాడు. ముఖ్యంగా బాలమురళి గానించిన “త్రిపుర ముందరీ నీ దివ్యరూపమును జూడ దనకు దొరికెనమ్మా — మందగమవ నీ కటాక్ష బలమో — ముందటి పూజాఫలమో” పళ్ళి మళ్ళి రివైండ్ చేస్తూ వింటూనే వుండిపోతున్నాడు. అది, బాలమురళికిష్ట గానించినదని అతనికి ప్రత్యేకం తెలియదు. అతను వింటున్నది ఆ సంగీతంలోని ఆసాద. అదివరకు, స్వప్నరాగలీన, కేసెట్స్ పెట్టుకుని వింటున్నప్పుడు తను విని వుంటాడుగానీ ప్రత్యేకం గమనించికేదు. ఐతేస్వప్నరాగలీన; ఆ పాటకోసం కాక, ఆ పాటలోని సంగీతం కోసం — ముఖ్యంగా, బాలమురళి గానించిన ఆ రీతికి — ఆ రికార్డు చేవ్లోకి యెక్కించింది.

పగలూ రాత్రి — అలా కూచుని అలా వింటూ — యెప్పుడో వోక్సుకు ....భోజనం, తింటే నాలుగు మెతుకులు.

అలా వారం రోజులు గడిచాయి.

వో రోజు సాయంత్రం గిటార్ తీసి వాయిస్తున్నాడు. అందులో లీనమై వాయిస్తున్నాడు. వాయిస్తూ వాయిస్తూ నడనగా అగిపోయి — గిటార్ విసిరికొట్టాడు గుమ్మాని పగిలించి. విడిగింది. వెంటనే గట్టిగా అరిచాడు. తలుపుల మీద దబిదగా చూస్తున్నాడు కొట్టుకుంటున్నాడు, ఛాతీమీద కొట్టుకుంటున్నాడు, పొత్తి కడుపుమీద కొట్టుకుంటున్నాడు.

విని — తండ్రివాళ్ళు వచ్చి పట్టుకుని పడుకోబెట్టారు. అరగంటకి ఎర్రద్రపోయాడు. అర్ధరాత్రి

కోవటమో చేస్తున్నాడు.

మావంగా స్వబ్ధుగా వుంటాడు. వుండుంటే అలా కొట్టుకోవటం మొదలెడతాడు. గట్టిగా అరవటం. వేటివచ్చా విరగగొట్టడం. వొక్కోసారి యెదటి వ్యక్తిని కొడతాడు.

బెంగుళూరులో చూపెట్టాడు, చివరికి మద్రాసు కీల్సాక్లో చేర్చిం వారు.

133

“యీ పొద్దు పేవర్ చూస్తేవా బ్రహ్మనందరెడ్డి యిందిరా

కాంగ్రెస్లో చేరిండు, సిగ్గులే” అన్నాడు వినాయకరావు. వినాయకరావు జీతీ పేదపారాయణ తమ్ముడు. యెం యె లో చేరాడు యీ సంవత్సరం.

“వాళ్ళందరూ మోఖా చూస్కొచ్చి చెయ్యచ్చెటోళ్ళే. చరణ్ సింగ్ తోటి శర్మ మినిష్టరయ్య వాన్ని ప్రైమ్ మినిష్టర్ని చెయ్యలే” అన్నాడు నిఖిలానందభారతి, తెలుగులో నిఖిలానందభారతి దయానందభారతి తమ్ముడు. లా లో చేరాడు.

“వాడు చరణ్ అండరికంటే బిట్రేయర్ బ్రామహర్. జనతాని చీల్చి వది వాడేగద!” అన్నాడు యంద్రపేరెడ్డి. యంద్రపేరెడ్డి గోవర్ధన్ రెడ్డి తమ్ముడు. యెం. యె లో చేరాడు.

“వానికంటే గొప్పోడు బాబూ జగ్ జీవన్ కా సాలా. వాడు మంచి గుంటే చరణ్ సింగ్ యెట్లా మినిష్ట్రీ ఫాం చేసును.” అన్నాడు వినాయక రావు.

“అది రాష్ట్రపతి షేజిక్. యిందీరవడిగిండు. ఆమె నపోద్దు లేదు. జగ్ జీవన్ ని ఆడిగిండు. వాని నపోద్దు లేదు. జనీతా నపోద్దులేదు. యింతవరి నపోద్దు వున్నది! చవాన్ బ్రహ్మనందరెడ్డి కాంగ్రెస్ నపోద్దు. అంతకే మెజా రిటీ యెట్లాస్తది! విన్ను ప్రైమ్ మినిష్టర్ని చేస్త—అతర్వాత పార్లమెంట్ లో బలం ప్రూవ్ చేస్కో. అంటా రాష్ట్రపతి! వాడు రాష్ట్రపతీనా! చరణ్ సాలా సంజీవ్ రెడ్డి మామకు పదిరవయ్ లక్షలైన యిచ్చి వుంటాడు. లక్షల పైకం మింగేటప్పటికి—అంతరాత్మ లోవలికెల్లి కూతపెట్టింది. అదెట్ల చెప్పే అం

చేస్తున్నా—అని వొడ్లుతున్నాడు. దూసిగ్గులే!" అన్నాడు యింద్రవేనారెడ్డి.

"లోపలికి అంతరాత్మ అస్సా కూత అరువైతొమ్మిదిం యింద రమ్మ కడుపుల కురూ అయ్యెనని మా అన్న చెప్పిండు" అన్నాడు నిఖిలా నంద భారతి.

"వాడు కరుణాకర్ రెడ్డి వొస్తున్నాడు అటునుండి. పూర్వో అన్నాడు వినాయకరరావు.

"డకోనే కా క్యా? పూ ఖాద్ తె క్యా!" అన్నాడు నిఖిలానంద భారతి.

"చలో పోదాం" అన్నాడు యింద్రవేనారెడ్డి.

అటునుంచి వొస్తున్నారు కాకాని లెనిన్ బాబు, కొండా కరుణాకర్ రెడ్డి.

"హలో మిత్రో!" వంకర ధ్వనింపు పలికింపుగా అన్నాడు కరుణా కర్ రెడ్డి వాళ్ళని చూసి. కరుణాకర్ రెడ్డి మోహన్ రెడ్డి తమ్ముడు. యీనంవ త్వరం యేమ్యేసిలో చేరాడు.

వాళ్ళు బయటికి నడిచారు.

లెనిన్ బాబు, కరుణాకర్ రెడ్డి, కుప్పిలు జరుపుకుని కూచున్నారు.

"యీనా కొడుకులు గిరిగిల్లాడి చస్తూవురు. నాలుగు పార్టీల జనతా యేనిమిది చక్కగా వగిలింది!" అన్నాడు లెనిన్ బాబు సంతోషంగా. లెనిన్ బాబు విజయవాడిలో వియ్యే చదివి, యీ సంవత్సరం యిక్కడ యెం. యె. సోషియాలజీలో చేరాడు.

"లా కోలేటిలోనూ యిక్కడ మనమే గెలిపిస్తామని— యేవొక ప్రెటెక్ట్ కోటి ప్రెక్ వెయ్యాలని మాస్తున్నారు వెధవలు" అన్నాడు కరుణా కర్ రెడ్డి.

"వోచ్చే జనరల్ యెల్లన్న తరవాత వీళ్ళనో పట్టుపట్టాలి" అన్నాడు లెనిన్ బాబు.

వడ్డాది రామావారి వొచ్చి వీళ్ళని చూసి, "హలో అంటూ వొచ్చి కూచున్నాడు, అతను యెం. యె పొలిటికల్ ప్రెక్స్ లో చేరాడు.

"యేం రామావారి యేమిటి విశేషాలు?" అన్నాడు కరుణాకర్ రెడ్డి.

"వాడు తాగువాడుని వచ్చాను" అన్నాడు రామావారి.

"అది వొక విశేషమేనా? తాగు. చాదు కాకపోతే వో పావు బాటిల్ బ్రాంసీ తాగు. వొంటికి మంచిది—మందు కదా!" అని వచ్చి, "మి క్లాస్

మేట్ ఆ నేతి శ్రీరంజని యేమంటోంది: నెయ్యి నీకు చాలా యిష్టం అనుకుంటాను!” అన్నాడు లెనిన్ బాబు.

“అమె ఫ్రండ్ మండలి గవర్నమెంటుకి నెయ్యంటే చాలా యిష్టం” అని నవ్వాడు రామాచారి.

“వాక్కా నెయ్యంటేనేనా డాల్టా కూడానా!”

“డాల్టా, యికవిమిక్స్ జార్జ్ కి యిష్టం!” అన్నాడు రామాచారి.

పర్యుల కువలకుమారి అని వో అమ్మాయి అతని క్లాపే. చేరిన మొదటి వారంలో డాల్టా వనస్పతి ప్రకటన బొమ్మ వున్న కాగితం అట్ట వేసిన యెక్స్ పోజ్ నోటు బుక్కు పట్టుకొచ్చేది క్లాసుకి. అందుకు, అమెకి ఆ పేరు పెట్టాడు.

రామాచారి టీ తాగి చక్కా వెళ్ళిపోయాడు.

“బిల్లు మన మొహాన వేసిపోయాడు” అన్నాడు లెనిన్ బాబు.

“చాపనివ్వు. యెలక్టన్ టైంలో పనికొస్తాడు” అని లేచి, “రావటం లేదా” అన్నాడు కరుణాకర్ రెడ్డి.

“ఆ విశ్వేశ్వర్ తో పనివుంది” వాస్తానన్నాడు. వాడికోసం చూస్తున్నాను. అన్నట్లు నువ్వు హిస్టరీ డిపార్ట్ మెంటువైపుకి వెళ్తే శ్రీదేవికో చెప్పు, సాయంత్రం వుండమని” అన్నాడు లెనిన్ బాబు.

శ్రీదేవి, గాయత్రి చెల్లెలు. వీళ్ళ సహోద్యతో లేకీస్ పెక్రటరీగా గెలిచింది.

కరుణాకర్ రెడ్డి వెదుటూంటే గుమ్మంలో విశ్వేశ్వర్ యెదురయ్యాడు “మా లెనిన్ బాబు నీకోసమే యెదురుచూస్తున్నాడు” అన్నాడు కరుణాకర్ రెడ్డి.

“జరంక లేటాయె” అని, “ఆప్ జై సా కోయీ—” అని పాకుంటూ వచ్చాడు విశ్వేశ్వర్. కూచంటూ “హలో కామ్రేడ్” అన్నాడు.

“నేను కామ్రేడ్ నే(విట్నోయ్!)” అన్నాడు లెనిన్ బాబు.

“లెనిన్ వి కద!”

“మా నాన్నకి నే పుట్టినప్పుడు నా సంగతి తెలియక ఆ పేరు పెట్టాడు నాకు ముప్పయ్యేళ్ళొచ్చేసరికి అయన నరై పోతాడని నా నమ్మకం. నరై పోవటం అంటే రై టైపోవటం. రై టిన్, నాట్ రైటిన్” అన్నాడు లెనిన్ బాబు.

“పెట్రెరిస్టంపే?” అన్నాడు విశ్వేశ్వర్.

‘నీ కలకాయ’ అనుకుని, “విశ్వేశ్వర్, పాయంత్రం నాకో చిన్న పని చేసిపెట్టాలి మారడేవల్లిలో—” అంటున్నాడు లెనిన్ బాబు.

“యూవెనింగ్ పిక్చర్ ప్రోగ్రాం వున్నది.”

“నీకు సినిమా ప్రోగ్రాం వుండనిదెప్పుడుగానీ—” అని ఆ పని వివరిస్తున్నాడు లెనిన్ బాబు.

విశ్వేశ్వర్, జూనేశ్వర్ తమ్ముడు. అన్నకిలాగే యితనికి ‘సినిమాలు చూసే పిచ్చి, ఐతే రేపెన్ ఆలవాటవలేదీంకా.

లెనిన్ బాబు కూతున్న పేబిలు దగ్గరికి సంద్యావందనం నాగేశ్వరరావు నూకరాజు అప్పలరాజు వచ్చారు.

“చదువుకోటానికొచ్చారా యిట్లా కేంటీన్ లో చూచోటానికొచ్చారా?” అన్నాడు లెనిన్ బాబు హాస్యంగా.

వీళ్ళకూడా యూత్ కాంగ్రెస్ వర్గం.

“చదువుకోటానికి పుస్తకాలెక్కడ? అన్ని పుస్తకాలూ ఆ శోభ రైట్రేరీనుండి లెక్కరల్లని మెప్పింపి వట్టుకుపోయింది!” అన్నాడు అప్పలరాజు.

శోభారాణి వని చెల్లెలు. చగువంటే చాలా అనర్థి. బాగా చదువుతుంది. మంచి మార్కులొస్తాయి.

వలుగురై దుగురు వొచ్చి పక్కబల్లరి దగ్గర కూర్చున్నారు.

అందులో తెలుగు రిపెర్ని స్కాలర్ వీరభద్రరావు, “చెన్నాపట్నం చిన్నదాన్ని చైనా బజారులో వున్నదాన్ని—” అని ప్రారంభించాడు ఆకవి ప్రక్కన కూచున్న చెరుకూరిరామశర్మ. “అడగనా చెప్పనా” అంటూ ప్రారంభించాడు.

అంతలో సుధాకర్ వచ్చాడు “హలో” అంటూ లెనిన్ బాబు కూర్చున్న బల్లదగ్గరికి.

“యేం, గురువుగారూ, తమరి దర్శనమే ఆపురావమైపోయింది!” అన్నాడు లెనిన్ బాబు.

“పూర్లో లేను. నేను చెప్పిన పని చేస్తేవా మైడియర్ బాబూ లెనిన్ అన్నాడు సుధాకర్, సుధాకర్ లా లో చేరాడు.

అవతల బల్ల దగ్గర వీరభద్రరావు, “పాల దీపో మీదుగా.... అల్లట్ల

....వోపే మా యిల్లు.— అక్కడే—అక్కడే అక్కడే వుంది—” అని పాడుతున్నాడు పుత్రాహంగా. అతని వక్క కుర్చీలో కూచునివున్న వర్వత నేని రామిసిడు. “సంగపూరు సింగారి పయసు పొంగు వయ్యారి గజమండ్రీ కోడలుగా రామందీ..” అని ప్రారంభించాడు.

“యెక్కడ స్వామీ, నీకోసం వని పురమాయించి పూడుకున్నావు. వాదొక పట్టావ జొరకుతాడా!” అన్నాడు లెనిన్ బాబు.

అంతలో లోపలికి వచ్చిన శ్రీవతిని చూసి, చెయ్యెత్తి రుడిపాదో” అన్నాడు సుధాకర్.

శ్రీవతి, లా అఖి సంవత్సరం.

“యేం సుధాకర్, నువ్విక్కడే మువ్వన్నెల లెనిన్ తో ముచ్చట లాడుతూ కూచుంటే, అక్కడ లా కాలేజీ తగిలడిపోతోంది. వరమేశ్వరుడు నీమీద మాడో కన్ను తెంచాడు లా కాలేజీలో దర్శనమిచ్చి!” అన్నాడు శ్రీవతి.

“ఆ పొరన్నెపుడో దొర్కజట్టుకొనిపోక్కల్గదంత. నాసంగతెక్కలేవట్లున్నది వాస్కా! ఆ పొద్దే తప్పి వుండును. వద్యలో మిమ్మల్ని చూసి పూర్కుంటి” అన్నాడు సుధాకర్.

“పోవివ్వయ్యా, వ్యక్తిగత ద్వేషం గర్వనీయమే అనుకో” అన్నాడు శ్రీవతి.

“హలో శ్రీవతి, నీకోసం మీ కాలేజీకి రబురెట్టాను” అంటూ వచ్చాడు రామ్మూర్తి; కూడా పొలిటికల్ వైన్స్ కుక్కుచేశ్వరరావు — అక విప్పుడు రీడర్.

లెనిన్ బాబు, “గుడ్ మార్నింగ్ సార్” అన్నాడు, తన లెస్సరర్ రామ్మూర్తితో. “కులాసా?” అన్నాడు రామ్మూర్తి వలకిరింపుగా.

“దనున్నది పోతున్నది” అని లేచాడు సుధాకర్. అతనితోపాటు లెనిన్ బాబు మిగతా యిద్దరూ లేచారు.

“మీ ఖరీద మా సభా యేషంటున్నాడు?” అన్నాడు శ్రీవతి.

“చార్మినార్ వెళ్ళి వాక అత్తరు సీసా కొనితెచ్చి యిద్దవన కంటున్నా”

నవ్వాడు రామ్మూర్తి.

కుక్కుచేశ్వరరావు మౌనంగా కూర్చున్నాడు.

“నీ పుణ్యం అటు వెళ్ళుకొమ్మడు. ప్రస్తుతం కర్పూ కొనపాగుకోం దక్కడ. యెంతైనా నీకు అప్పుడు మేనడు కదయ్యా పట్టించుకోకు” అన్నాడు శ్రీవతి.

“అనేకదా నేను వెనకాడుతున్నాను” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“యేమిటి విశేషాలు?” అన్నాడు శ్రీవతి.

“యేమున్నయ్ పాఠాలానెలకొంటాయి. శ్రీమతికి విక్యసీరసపురోగం. పిల్లలకి అన్ని చిల్లర మల్లర జబ్బులు. ఆ పైవ — అడుగో వాడు, యింట్లో హాయిగా మెక్కి, మా నాన్నగారి దగ్గరినుండి కొంతకెప్పించుకుని తాగుదూ నీనివగాలూ. దీనికి తోడుగా రెవల్యూషనరీ బ్రిగేడ్ అంటూ వేషాలూ” అన్నాడు రామ్మూర్తి. కేంటీన్ లో అవకలి బిల్లి దగ్గిర్నుంచి వెడుతున్న తమ్ముడు నీలకంఠశర్మ వొంక చూపెడుతూ.

కుక్క శే.శ్వరరావు, “యిప్పుడే వస్తా” అని అవకలి వొకరి దగ్గరికి వెళ్ళాడు.

నీలకంఠశర్మ చక్కవ పాకుడు కాంతారావు వున్నాడు. వాళ్ళిద్దరూ విరసం కాటలో ముఖ్యులు.

“వాక్కొక్క రిది వొక్కొక్క దృష్టి. దావిదేలు వుందేలే” అన్నాడు శ్రీవతి.

“వీళ్ళకి తోడు ఆ పరమేశ్వర్రావొకడు. వాడి అన్న కులశేఖరరావు క సవరణం లేదీమధ్య యేమయ్యాడ? పోదర ద్వయం — ఆ ఆరెస్సెస్ వీరుణ్ణి యీ కమ్యూన్స్ వీరుణ్ణి కాలేజీ యెలక్షన్స్ పోటీకి విలబెడితే తమాషాగా వుంటుంది” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“కులశేఖరుడు గత మోదాదినుంచీ పోర్టుపోలియో లేని మంత్రిలాగా యిక్కడ కాలిం వెళ్ళబుద్ధి యిటీవలే ఢిల్లీ వెళ్ళాడు, జీవనాధారం కోసం. యింకో నెలకి యెలక్షన్లు కదా. ఆ తరవాత జనసంఘ పరిస్థితి యెలా వుంటుందోననీ. దీపం వుండగానే యిల్లు చక్కబెట్టుకుందామని. దీపం యిప్పటికే కొడికట్టించనుకో — నుంచి పుద్యోగం గాని, యేదన్నా పర్మిట్ గానీ సంపాదించాలని వెళ్ళాడు.

“రాజకీయ వర్గాలవాళ్ళు, వాళ్ళకేం యేదోకట్టి సంపాదించగలరు” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“ప్రస్తుతం యేక రాత్ కా సుల్తాన్ చరణ్ చౌధరి హుమూల్లో

వుల్లిపాయలు కూడా దొరక్క....”

“అవునయ్యా వుల్లిపాయలు యేం ధరా యేం ధరా— మా అవిడకి యెక్కువగా చాడే అలవాటు లేకపోబట్టి సరిపోయింది. లేకపోతేనెల బియ్యం బిల్లు వుల్లిపాయలకి చాలదు” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“ఓజిక్కి డిపార్టుమెంటులో మొన్నేదో గొడవైందని విన్నానని చెప్పావు. అదేం లేదట” అన్నాడు శ్రీవతి.

“అసెంట్ యెట్లా వున్నాడిప్పుడు?” అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“పోనీ ఆ విషయం. అబ్బ ఆ పరిస్థితి చెప్పను కూడా చెప్పలేను, క్రికంవారమే చుద్రామ్మోవెళ్ళావాను. గొడవల్లో కట్టేసి వుందా” అని కళ్ళు గట్టిగా మూసుకున్నాడు శ్రీవతి.

134

యీ వందొమ్మిది వందల రెబ్బయ్యేకొమ్మిది అఖిరి నెల అఖిరి వారాల్లో లోకసభ యెన్నిక సంరంభం దేశవ్యాప్తంగా ప్రారంభమయింది.

వెనకటిలాగా, క్రికంసారిలాగా— రెండు మూడు దిగ్గజాలు యెన్నికల రణరంగంలోకి దిగి హోరా హోరీ పరస్పరం విషద్రవం తొండాలతో చిమ్మటంకాదు. యీసారి, పాతిక పొట్టేళ్ళు, దేన్ని యేది కుమ్ముతుందో తెలియని ఆయోమయంలోపడి, వక్కన కనిపించిన దానినో పోటు పోడిచి తనపని తాను చూసుకుంటున్నట్లుగా వుండి పరిస్థితి.

రెండు కమ్యూనిస్ట్ పార్టీలు, కొన్ని కమ్యూనలిస్ట్ పార్టీలు, మూడు నాలుగు ప్రాంతీయ పార్టీలు వంటివి కాక— చరణ్ సింగ్, మొరార్జీ, పెర్నాండెజ్, జగ్జీవన్ రాం, అర్జున్ చవాన్, వాజ్ పేయి, యిందిరాగా, తలకో జండా తలకో దారి తలకో మాట—

దేవుడి పెళ్ళికి అందరూ పెద్దలే అప్పట్లు యీ సారి యెంతన్నో అందరూ మహానయకులే, అన్నీ మహాపార్టీలే.

లక్షలాది ప్రజలు— అటవిక రియాలిస్టిక సంగీతంగా వెలువడిన అత్యధునాకన పాశ్చాత్య మానసపు ఆవేదనల భేదమోద ప్రేలాపనలకు భారతదేశ భాషల సినిమా అనుకరణల చప్పిడి మోతల సంగీతంలో వోల రాడిపోతుంటే; కోట్లాది ప్రజలు — నానరకాల యాతిబాధల దారిద్ర్యపు

వ్యధల విశ్వన గీతంలో కుంగిపోతుంటే — యెన్నికల కోలాహలపు నడగాడ్పుల సంగీతపు మోతకి చెవులు చిల్లులడిపోతున్నాయి.

యీ పందొమ్మిది వందల యెనభయ్యే కొత్త సంవత్సరం మూడో తేదీన దాదాపు అన్నిచోట్లా, ఆరోతేదీన కొన్నిచోట్లా యెన్నికలు జరిగాయి. త్రిపురవంటి సంకటపురం మినహాయించుగా వుండిపోయింది.

రాయ్బరేలీ పెట్టిన వాత యింకా గుర్తుండీ, బనవాళ్ళంతా ఆపద సమయంలో తప్పకుని తనకి వైరివర్గాలుగా యేర్పడితే — ధైర్యం చాలక, యెందుకైనా మంచిదని ఆక్కడా యిటు మెదక్కుంచి నామినేషన్లు దాఖలు చేసింది యిందిరాగాంధీ — యేదెలా వున్నా ఆంధ్రప్రదేశ్ లో తన గెలుపు ఖాయం అని.

రాజకీయ రంగంలో ఢక్కా మొక్కిలు తిన్నవాళ్ళవరూ తన తరపున లేకపోయినా, అత్యున్మయర్యంతో, ధైర్యంగా, దీక్షగా, “నేషా నేనే: నాకు వోటు పెయ్యండి” అంటూ బయల్దేరింది.

యేకులాగా వుంటూనే మేకులాగా అవుతుందే సి. పి. బి., వారలో పెట్టిన కత్తిలాగా సి. పి. బి. మార్క్సిస్టుపార్టీ, మీరేమైనా సరే ముందు మా సంగతి చూడండని ఆరుస్తూండే ద్రవిడ శజగ ద్వయంతో పాటు, ముసలి చిరుతలా చరణ్ సింగ్, రాజకీయ హెడ్ మాస్టర్ లా మొరార్జీ, దెబ్బ తిన్న పులిలా పెర్నాండెజ్, తోడెలులా జగజీవన్ రాం, గుంటనక్కల్లా అర్జున్ బాన్సు, పొగరుబోతు గోవులా నాజ్ పేయిల వంటి వాళ్ళు — యెవరి బుద్ధులను బట్టి వాళ్ళు, యెవరి శక్తి యుక్తులను బట్టి వారు దేశం కోసం యెన్నికల వ్యూహ వేడుకకి శక్తివంతుల లేకా ప్రజాపేష చేశారు.

యెన్నికలన్నాక — ప్రజలు, మూర్ఖులైనా మూఢులైనా విజ్ఞులైనా వాళ్ళదేశదా తీర్పు! యీసారి ప్రజలతీర్పు — దండించినా దీగించినా మాకు యిరవైరమ్మ అభయహస్తమే కావాలన్నార్థం. క్రితంసారిపాలనానుడు, ప్రిన్స్ ది స్వీట్ బ్రూట్ సంజయుట్నీ యో పేరా వాయించినపిమ్మది ఆదే అమెధీ యీ సారి ఆమోఘంగా విజయ సత్కారం నల్పింది.

యిందిరాగాంధీ — అప్పుడు ఢబ్బయ్యేడులో దే: ..... పరాజయం పొందుతానని వూహించినట్లే, యిప్పుడీ యెనభయ్యే ఆర్థంబ యెన్నికల్లో దేశవ్యాప్తంగా మహా విజయం సాధించినా మాహింన

పోయింది.

[వజ్రలక్ష్మి—యెమ్మర్జున్నీ పూర్వావరాల కంపేకూడా గతరెండున్నరేళ్ళ జనతాపార్టీ పాలన భయభ్రాంతులను చెయ్యకపోయినా వరము చీదరగా అనమర్దంగా అనిపించి వుండాలి.

కొంతకాలంగా మిడిసిపడుతూ వచ్చిన నీలం వారి రాష్ట్ర పరిత్వం యిప్పుడు యిందిరాగాంధీ దయాదాక్షిణ్యాల మీద ఆధారపడి వుంది. యింది రమ్మ అభయ హస్తం దేశానికే కాక దేశ రాష్ట్రపతికి కూడా శరణ్యం ఐంది.

యివాల్లి జనవరి పదిహేనో తేదీ దినపత్రిక చంకనపెట్టుకుని బస్సెక్కాడు శ్రీవతి.

బస్సులో— జరిగిన యెలక్షణ్ణ గురించి లోకల్ పాలిటిక్స్ గురించి కొత్త కేంద్ర మంత్రివర్గం గురించి —రకరకాల మాటలు వ్యాఖ్యలు కనుర్లు విసుర్లు అక్కనులు అనందాలు.

శ్రీవతి, బస్సు దిగి నడుస్తున్నాడు.

—జనతా అభ్యర్థిగా లక్ష్మిగా యెన్నికయ్యి లక్ష్మిగా రాష్ట్రపతి జన సంఘీమరెడ్డి మహా అదృష్టవంతుడనుకున్నారు. జనం జనతా పార్టీ కుక్కలు చించిన విస్తరిలాగా ఐపోతే లక్ష్మిగా మంత్రాంగం తంత్రాంగం చేపే అవకాశం చిక్కింది. అని నీలం వారి సహజసిద్ధ లక్షణాలు. రాజ్యాంగ గాన్నీ వో పినరంత అనుంటూ పెట్టి, నీవు నేర్చిన విద్యమే నీరజాక్షి అని అంతరాత్మ ప్రబోధాన్ని త్రేస్తాడు. యిప్పుడీ పార్టీలో యే వొక్కదానికీ సరి పడా మెజారిటీరాదు. యే యిద్దరూ వికరంగా కలవలేరు. అంచేత, నీలం వారి అధినాయక పరిపాలన తప్పదు - అని రాజకీయ పామరులు పండితులు అందరూ అనుకున్నారు. యెవరూహించాం మరోమహావింక జరుగుతుందని రాష్ట్రపతి నామమాత్రపు అధినాయకుడుగా కాక సర్వం స్వహాధికారం చెలాయిస్తాడనుకున్నారు. జన గణ మన అధినాయక జయహే — అని టాగోరు మన యిష్టా యిష్టాల ప్రసక్తి లేకండా మనవి పరిపాలించే పరాయిరాజాను పొగిడినట్లు, నేరుగా ప్రజలు యెన్నుకోని పుత్రవిగ్రహానికి జన గౌణ మొనయద నాయక జయహే — అని ప్రజలు కీర్తించేవారు. అరాంటిపి-మరణ శిక్ష వశినరాళ్ళకి ప్రాణవిక్ష పెట్టగల రాష్ట్రపతికి యిప్పుడు తనకే కుర్చీభిక్ష అవసరం ఐంది. భిక్ష వెయ్యగల వ్యక్తి — యేమైనా చెయ్యగల వ్యక్తి—

మెడలో పూలమాలలా వెయ్యిచ్చు, కత్తివేటుతో పీకతప్పించనూవొచ్చు....

శ్రీపతి నడుస్తున్నాడు.

“నీ కార్మిక్కులక దొరా, మంచిగున్నవా”

శ్రీపతి తల వక్కకి తిప్పి చూశాడు బిచ్చకత్తె, చిన్న చక్రాల బండిలో ఆమె కుంటిమొగుడు. ఆ బండి యాడుస్తూనో తోస్తూనో పీదులలో అడుక్కుంటుంది.

—యీ చలమ్మ—కాదు అనసూయ నీటే అనసూయ, నిజభర్తవి ఆ బండిలో కూచోబెట్టుకుని బండి లాగుతూ పీదుల్లో అడుక్కుంటుంది. ‘వెనకోసారి విద్యార్థి పీదుల కత్తిపోట్ల నందర్పంలో హస్తక్కు మూపేస్తే నీటిలో మెప్పులో అశ్రయం పొందినప్పుడు—ఆ వీధి కొనస వున్న చెట్టు కింద పీళ్ళ కావరం యేం తోవకో దేబకో చాళ్ళ జీనవాన్ని పనిశీలించబట్టి తెలిసింది. అదివారాలు అడుక్కోటానికి వెళ్ళేదికాదు. విధిగా కోడికూర—

కూరకాదు, కోడిని డ్రెస్సింగ్ చేసి, చీరి ఆక్కర్లేవి పేగుల గట్టా తీపేసి మాంచి మసాలా నరుకు నూనె అవీ నింపి నర్జన్లాగా సేవి. అప్పుడా కోడి చూడటాని, భూరు పీకిన కోడిలా వుండేది. దాన్ని వో కర్రకి తగిలించి పేళ్ళ మంటమీద వాల్చేది. దీనికి యే హోటల్ బంజారాలోనో ఐతే వందరూపాయలకి వగ్వం వసూలు చేస్తారు. వారం రోజులలో అప్పుడప్పుడు దొరికిన గుప్పెడు గుప్పెడు బియ్యంతో బియ్యం విధిగా దాచి వాండేసి. ప్రతి ఆదివారం యిలాంటి రిండు ఖోజినది భర్తకి పెట్టి తనూ తినేది. యింతా గమనించి వోసారి చెబుకు విడిచితే దేవి కుండే కష్టాలు దాచి కుంటాయన్న విజ్ఞతకు తెలియవచ్చింది. యీ పుణ్య భూమిలో సానభీతికో ధర్మం చేపే వాళ్ళకి కొంచసలేనంచున ధర్మాత్ములకి కొంచసలేడుగానీ, అన్నిటికీ వున్నట్లే బిచ్చమెత్తుకోటానికుండే సామాజిక రాజకీయ సమస్యలు దాచికున్నాయి. నగరంలో బిచ్చపు మండలాధిపతులు న్నారట. వాళ్ళు నగరాన్ని బిచ్చపు వార్తలుగానూ, కీకత్తావారాలు బిచ్చపు సెంటర్లుగానూ విభజించి—వాళ్ళ వాళ్ళ బలాబలాలు బట్టి వాటికి అధిపతు లవుతారట. బిచ్చగాళ్ళు వాళ్ళ రోజు కలుషం, వందగ ప్లెషర్లు యిస్తుం దారట. ప్రభుత్వోద్యోగులకిరాగే పీళ్ళకి వోక మండలం నుంచి యుకో మండలానికో వోక పెంజరునుంచి యుకో సెంచరుకో ట్రాన్స్ఫర్ కావాలంటే లంపం యిచ్చుకోవాలట—కొన్నాళ్ళు యాచిస్తూ పొగడబాతోసాటు.

యిలా యాచించటం అవమానకరంగా అనిపిస్తుందట వాళ్ళకి. అప్పుడు మరి, దేశాన్ని యాచించటం వేరు. ఆఖరికి చిచ్చగాళ్ళు కూడా యెలా అంటే అలా చిత్తమొచ్చినట్లుగా వుండి యిష్టమొచ్చినచోట అడుక్కోవటానికి లేదన్నమాట! బ్రతుకంటేనే సామాజిక మనుగడ. కానీ యీ చట్రం లోనే తానుగా నిలవాలి. వ్యక్తిత్వం కాపాడుకోవాలి—పేరడాక్సికల్. పేరడాక్సికల్ గానే మనిషి చారిత్రక అర్థిక సామాజిక బద్ధం. కానీ వాకో వెక్రి వెంగళన్న యీ పరిధిని దాటి వూపిరి పీల్చుస్తాడు అప్పుడు వాడి కొంప మునిగిపోతోంది. వాడి కొంప మునగకపోతే సమాజంకొంప మునుగుతుంది. వాక్కోసారి రెండు కొంపలూ జమిలిగా మునిగిపోతాయి. బుద్ధుడు సోత్ర టీసు బ్రూనో కోపెర్నికస్ న్యూటన్ డార్విన్ ప్రాయిడ్ యుబెస్ సేంగ్లర్ ఐన్ స్టీన్ హైజన్ బర్గ్ మార్క్స్—వీళ్ళందరూ కొంప ముంచుకున్నవాళ్ళో కొంప ముంచివవాళ్ళో—రెండూనో. అలా వర్తమాన చారిత్రక సామాజిక పరిధి వదిగమించి వూపిరి పీల్చి కొంప ముంచటం లోంచి కొంప మునుగుతూ వినుత్తుంగా తేలుతుంది. యిది కూడా చారిత్రక నియతే. అందుకే చారిత్రకత తననితాను చీల్చుకుంటూ తిరస్కరించుకుంటూ పెంపొందించుకుంటూ కొనసాగుతుంది. హేగిలు, యీ చారిత్రక అస్తిత్వాన్ని బూడిద అంటే—కాదు బుని అన్నారు మార్క్స్. యింకో బూడ్ గ్న, బుని కాదు మని అంటాడు. ఐతే వీళ్ళంతా తనదే తుదివాక్యం వరకువదల అని భ్రమిస్తారు. భ్రమించపోతే అలా క్రమించలేదు. అది, పరిధి వదిగ మించేతనపు పరిమితి. యివన్నీ నేనేనంటూ చారిత్రకత, తన కళ కొనసాగిస్తూనే వుంటుంది—అగామిగిద్దు గీత్రటిన్ గైన్ స్టీన్ గార్విన్ గైజన్ బర్గ్ గ్రాయ్డ్ గిబెస్ గార్గ్నలు, కాలిలో ముల్లులా పరాలో డయా లిటిక్ నెత్తుర్లా గుచ్చుకుంటూ పాకుతూ వుంటే— యివన్నీ నేనేనంటూ చారిత్రకత తన కళ కొనసాగిస్తూనే వుంటుంది. యీ చారిత్రక సామాజికత ముక్కుకి సూటిగా దాని దానిన అది పోదు. దానితో అది విభేదిస్తూ, దాని మీద అది ఆధారపడుతూ నానా గొడవగా నానా రీతులలో వరస్సర ఆధార త్యాన్ని అల్లుతూ వుంటుంది. యీ విశ్వంలో యెక్కడో వాకమూల యేదో జరిగితే దాని ప్రభావం యెన్నెన్ని చోట్లనో వుంటుంది. యీ భూమ్మీద వాక చోడ యేదో జరిగితే యెన్ని చోట్లో యేదో ఐపోతుంది. నేనిలా పెళ్ళి పెటానులూ లేకండా వుండిపోతే అది నావరకే పరిమితం కాదు. దేశ

జన సంపదని పెంచని నేరం చేసినవాడినన్నమాట. వో అరబ్బు బుడే సాయిబుక్కి వుల్లిసాయలు కావాలిస్తే కూరగాయలు కావాలిస్తే బుల్లెమ్మలూ కావాలిస్తే వైట్ హాన్ లో క్రెమిన్ లో కుట్రాన్ బాంబు సంతకం చేస్తే పీకింగ్ లో బెటాలియన్ చెంగ్ చుగ్ మినవగింజ కళ్ళతో దూరంగా చూపు సారిస్తే అక్కడ ఢిల్లీ పాదుషా వారు వాళ్ళ మనవడి పుట్టినరోజు వండ క్కొనం బాంబులు విమానాలో బార్లీ గింజలో కొంచే—యిక్కడ మన తిండిలో నడకలో నడకలో తభిసీళ్ళొస్తాయి. చూడగా అదిమ మానవుడివేవీ లేకందా—కానీ వాణ్ణెవరు బలవంతం చేశారీలా యిందాకా పాకుంటూ రమ్మని ! బహుశా అది ప్రాణి మూలతత్వ మేమో యిలా పోయి పోయి సాపేగానూ పోదు, మధ్యలో—బుటక వేస్తుంది, చునిగిపోతుంటుంది. బుటకేస్తూనే మునిగిపోతునే మెలాయించుకొస్తుంది .....

శ్రీవతి నడుస్తున్నాడు.

రోడ్లమీదా గోడలమీదా చెట్లమీదా వాహనాలమీదా మనుషులమీదా గాలిలోనూ యిందిరాగాంది పొబో కాగితాలు. కాంగ్రెవేదీ: కాంగ్రెసు సభ్యులేరి: యిందిరే యిండియా యిండియా యే యిందిర—అని వొకప్పుడని జారుకున్న జారువాలూ పీరువాలూ యెక్కడా కనిపించటంలేదు.

—కాంగ్రెవే యిందిరగా యిందిరే కాంగ్రెసుగా, అమె రాజకీయ ణీవితం సాగుతూ వచ్చింది. యిందిర యిండియా ఐనా, యిండియా యిందిర కాదు.

శ్రీవతి నడుస్తున్నాడు—చూస్తూ.

—సర్వం యిందిరామయం. యింది రామం. అందులో ఆశద సమయంలో జారుకోకండా అగటిపెట్టుకుని వుండిపోవటమే కాక అలాంటి సమయంలోకూడా తనని కొలిచిన వాళ్ళకే చోటు పెట్టింది. అన్నీ చేసే చివరి గడియల్లో యెందుకైనా గాని వొచ్చి కావించుకున్న కాసులాంటి వాళ్ళకి వొక్క మినిస్ట్రీ కాసు కూడా రాల్చలేదు. అందరికంటే పీపీ ఆద్యష్టవంతుడు. యిప్పుడీమే—నేనేం చేసినా ప్రజలకోసమే చేస్తాను. వన్నెలాగిలాగా చెయ్యమని ప్రజలు యెన్నుకున్నారంటుంది. ప్రజాస్వామ్యం మైనారిటీ స్వామ్యం ప్రజానియంతృత్వం నియంత నియంతృత్వం రాజా నియంతృత్వం గాణి నియంతృత్వం యేదొక నియంతృత్వం — మెజారిటీ అభిప్రాయం తప్ప అని వివిధ రంగాలలో యెప్పటికప్పుడు ముందుకాలంలో

విధారణపుతూంటుంది. మాతాక్రసీ, నీరోక్రసీ 'పోసాక్రసీ' అపురంగజేవాక్రసీ, జారాక్రసీ, స్త్రానినాక్రసీ హిందూక్రసీ జ్యూవాక్రసీ ప్రజాక్రసీ యిందిరాక్రసీ విజయేందిరాక్రసీ అఖిలధారత నిజయేందిరా క్రసీ—

135

యిది

సంజయ్ భతువు యిందిరా పవనాలు పీనున్నాయి. యేరుతువైనా యేవవనాలైనా మారటం ప్రకృతిదర్శం మార్చు మారే రీతి, అప్పటి కాలగతివనునరించి వుంటుంది.

సంక్రాంతి సెలవులు ముగిసి—విద్యాలయాలు తెరిచారు, యివాళ.

శ్రీపతి లా కాలేజీకి వెళ్ళబోతూ యిటు తిరిగి, పుస్తానియా విశ్వ విద్యాలయం భవనం మెట్లెక్కుతున్నాడు.

నేను మారవని మొండికేసినట్లుగా యీ భవనం అప్పటికి యిప్పటికి ఆలాగే వున్నట్లునిపిస్తుంది. అన్ని మార్పులూ వాకేలాగా వుండవు. లో మార్పు, పూర్తిగా మారక బయటపడుతుంది. పై మార్పు మూలంలో మార కండానే మారివట్లు కనిపిస్తుంది. దేవతకెప్పుడూ ముప్పయి మూడేళ్ళేనట. శ్రీవక్తి ఆలాగే కనిపిస్తాడు. యీ భవనమూ అంతే. అప్పటికి యిప్ప టికి ప్రౌఢలాగే వుంది. కానీ, యెప్పుడో వుండుండి కొంత కాలం తర వాత చూస్తుండగా కళ్ళనుంచి ముసిలిదై పోతుంది. అంచేత దేవతలూ అంతేపనుకోవాలెమో. దేవతలున్నారా మనలో యెందరమో దేవతలం— యెందరమో దెయ్యాలంటాగా. దేవతలూ మనుషులే. దెయ్యాలూ మనుషులే.

శ్రీపతి, మెట్లెక్కి ఆ మెట్లపైన, గుమ్మానికి యివతలగా యెడమ రాతి స్తంభానికి భుజం ఆన్ని బరువంతా యెడమ కాలిమీద మోపి, కుడివేతి మడిచిన చూపుడువేలి కణుపుతో పెదాలమీద నొక్కుంటూ, ముందుకి దూరంగా, కిందికి చూస్తున్నాడు.

వాచ్చిపోతున్న బిమ్మలు కార్లుమార్కెట్లు, అటాయటూ వెడుతున్న, మెట్లెక్కి పైకి వాస్తున్న జనాన్ని గమనించబందేదు అతను. ఆలా అని పరిసరాలను గమనించలేని స్థితి అనీ కాదు.

రిటైర్డ్, బ్రౌపెనర్ జీలకర్ర దిబ్బావదాస్తు కొడుకు, సంస్కృత

తెచ్చరగా పనిచేస్తున్న జె. జె అవధాని బెల్ బాటం పైవకట్ యెలవేబెడ్ మాజ్ బండి చక్రాల షోకు రక్కజోల కాక, గావంబా జందెరెప్పగు బోడి గుండు పిలకతో వచ్చినా— తొమ్మిదింటికే వచ్చి బస్తాపు దగ్గర చేరిన రామిసిడు వీరభద్రరావు విశ్వేశ్వరల బృందం ; బస్సులోంచి దిగుతున్న ఆదపిల్లల మీద మురికి జోక్స్ వేస్తూ పిల్ల నక్కా కుక్కా కోడీ కూతలతో కారేణి లోపలిదాకా సాగనంపటంలో పాకం మరీ ముడిరి యేదో గొడవ జరిగినా— ట్రైర్డ్ యింగ్లిష్ బ్రొఫెసర్ సి. టీ. జట్కావాలా కొడుకు తెమ్మిన్సీ తెచ్చరర్ పిటీ. జట్కావాలా పాల తెలుపు లబ్బిపీ పైజమా కుర్తాలో కాక ; పుల్ సూట్ లో వచ్చినా— సోషియాలజీ బ్రొఫెసర్ బన ఖిలీర్ ముస్తపా షేర్వాని రూమీ బోపీ తీవేసి బుగాళీ దోపతి జబ్బాలో వచ్చినా— ఆమధ్య డాక్టరేట్ పుచ్చుకుని మూత్యైలల క్రితం హిస్టరీ తెచ్చ రర్ అయిన త్రిపురసుందరి అందంగా హుందాగా కాక : గజ్జెల గుంలార మెల్లెక్కినా—

యిలాంటివి యేవైనా జరిగితే ప్రత్యేకం గమనించనూ గమనిస్తాడు, శ్రీవతి.

అంతకుముందు దమ్మిడి ఆస్తిలేకపోయినా ప్రస్తుతం సిటీలో మూడు యిళ్ళ స్టలాలు, వాళ హాసింగ్ బోర్డు కొంప యెలాబ్ మెంటు, రీడర్ షిప్పు సంపాదించిన కుక్కుచేశ్వరరావు వచ్చి మ్యాటర్ అపాడు.

వా చెట్టుకింద నుంచుచి కదడాకర్ రెడ్డి, అప్పలరాజు రామశర్మలతో యేదో చెబుతూ ఆటగా వెడుతున్న యింద్రపేనారెడ్డి వంక చూపెట్టి యేదో అని నవ్వుతున్నాడు.

ఆట వెడుతున్న యింద్రపేనారెడ్డి అకవి వక్కమన్న వినాయక రావుతో, వాచ్చే యేడు కాలేజీ యూనియన్ యెలక్షన్, పూజాం గురించి చెబుతున్నాడు.

లైబ్రరీనుంచి నాలుగు డిండు గ్రంథాలు మోసుకొస్తున్నాడు రామ్మూర్తి—తన సంసారాన్ని మోస్తున్నట్లుగా.

బస్సు దిగి, “జన దీక్షాపథులాలమర శీల మెంతైన విడువజాలమర —దీక్ష యెంతైనా విడువజాలమర” అని గొంతులో అనుకుంటూ వైస్సు బిల్డింగ్ వైపుకి వడుస్తున్నాడు వరాహశాస్త్రి. ప్రస్తుతం పూర్ అపీనర్ గా వుంటున్నాడు, జాలజీ డిపార్ట్ మెంటులో.

తమ నడవడిలో విశేషమైన కృషిచేసి దాక్టరేటు పోస్తు దాక్టరేటుచేసి యింకా నిరుద్యోగులుగా వున్నవాళ్ళకి డిపార్ట్మెంటులో మరింత కృషి చేస్తుండమని, యు. జి. సి. వారు తాత్కాలిక జీవనాచారంగా చేసేయేర్పాటు అది.

“నీకేమోయ్ ఆఫీసర్వి!” అని నరదాగా మిత్రులు అంటే—

“ఫూల్ అంటే గుంట. ఫూల్ ఆఫీసరంటే గుంటబోవడి కొట్టు కుంటున్న వాడు అవి అర్థం. అదైనా మేలే. ఫూలైనా కాదు, ఫూల్ ఆఫీసర్. ఫూల్ అంటే యేం చాకకాని దద్దమ్మ అని అర్థం. యే వుద్యోగమూ సంపాదించుకేడవలేని చపట కదా అని జాలివడి చదువుల పురుగులెమ్మని కవికరించి— మనోసర్పిచ్చి మొగుడు తగిలేసిన పెళ్ళింలా, యూజీసీ వాళ్ళిస్తున్న భృతితో రోజులు వెళ్ళదీస్తున్నవాడు అని అర్థం. యిహపోతే, కొన్నిళ్ళు చూసి—యీ ముండ యెన్నాళ్ళకి చావటంలేదు యెంత కాలమని మనోసర్పిచ్చేదని వో వైకుంఠ మాత్ర వేయించినట్లుగా ; నాలోకం తరవాత వీడ్కొలు సత్రం సమర్పిస్తారు. యేడ్చినా బిత్తక్క తప్పనప్పుడు, నవ్వుతూనే బతుకుండాం. దేనికైనా పెట్టి పుట్టాలి!” అని చలోక్తిగా అంటుంటాడు వరాహశాస్త్రి.

అదే బిస్సులోంచి దిగిన శ్రీదేవి వడివడిగా నడిచి వచ్చి మెల్లెక్కుకోంది. కాఁజారి పడబోయి, నిలదొక్కొని మెల్లెక్కి లోనకి వెళ్ళింది.

—పడితే దెబ్బ తగిలివుండును. యేం చెప్పగలం, యే నవరంగం తనో తగిలితే యెంత చిన్నగా తగిలినా యిచ్చే పోతుంది ప్రాణం మీద నుంచి బిస్సు వెళ్ళిపోయినా చెక్కుచెదరకండా వున్నవాళ్ళున్నారు. ముల్లు గుచ్చుకుని నిలువెల్లా చివంతో చివికిపోయి చచ్చిపోయిన వాళ్ళున్నారు. ఫూర్తి అరోగ్యంతో వుత్సాహంగా సోపాతో కూచుని, “హలో” అని చిర్చివ్వుతో పరికరిస్తున్న మనిషి పరికరిస్తున్నట్లే గుండె ఆగిపోయి ప్రాణం పోనూ వచ్చు—స్వప్న—గుండె ఆగిపోయి ప్రాణం పోయినట్లు దాక్టర్లు నిర్ధారించారు. గుండె ఆగిపోయి ప్రాణం పోయిందా, ప్రాణంపోయి గుండె ఆగిపోయిందా అని నేవదిగితే రెండూ వాకటేగా అన్నాడు, దాక్టరు. గుండె వుండి కదా మరి ప్రాణం యెక్కడికి పోయింది? ప్రాణం గుండెలో వుంటుందా? గుండె వుండి మనిషి వున్నా మనిషి పోయిందంటున్నారు. ప్రాణంపోతే ప్రాణంతోపాటు మనిషికూడా పోతే మనిషి చచ్చిపోయినట్లు

యెలా అనుకోవటం? మరణం అంటే పంచభూతాల్లో కలిసిపోవటామా? ఆ పంచభూతాల శరీరం యింకా అక్కడే వుందిగా? పుట్టటం అంటే పంచభూతాల్లోంచి రావటామా? వచ్చి: పంచభూతాత్మకం. పంచభూతాలే ఐనా యెలా యెలా జరుగుతుంది? పంచభూతాల్లోంచి ప్రాణం ప్రయాణించి — ప్రయాణించి — ప్రయాణించేశాకగా తెలిసేది! ప్రకృతంతా ప్రాణమే కదా — ప్రాణం పోవటం అంటే ప్రకృతై పోవటామా? ప్రాణం పోకముందు: ప్రాణం విడిగా బొందిలో వుందనా? యీ బొంది ప్రకృతి కాదూ? సర్వం ప్రకృతే. సర్వం ప్రాణమే. మరి జననమే(విటి: మరణమే(విటి: జననమంటే మరణించటమేమో, మరణించటమంటే జన్మించటమేమో — జననమరణ సంఘాతమే ప్రకృతేమో — సంఘాతమూ కాదేమో — సంయోగమేమో — రాగలీన స్వప్నలీన — సర్వమూ పోయినా స్వప్న పోదు. స్వప్న, స్వప్నలేదా. పోదు. స్వప్న, రాగలీనకదా, రాగలీన స్వప్నపోదు.

అందరూ పోతారు. ప్రతిదీ పోతుంది. యెవరూ పోదు. యేదీపోదు పోవడే రావటం యెలా? రానిదే పోవటం యెలా? యీ రావటం పోవటం లోంచి —

అన్నీ యధావిధి సాఫీగా కొనసాగుతున్నాయి యీమండే వగలెండ వెన్నెలవేళ మేలుకున్నవారి వ్యధా విధి తప్ప — అన్నీ యధావిధిగా సాఫీగా సాగిపోతున్నాయి.

క్షణం వెనక క్షణం ముందు క్షణం లోన క్షణం కింద క్షణం పైన క్షణం పక్క క్షణం క్రితం క్షణక్షణం, క్షణికం ; క్షణిక క్షణిక క్షణంలో పుట్టుకే గిట్టుకలా అసలు ఆరంభమే అవనట్లుగా, గిట్టుకే పుట్టుకలా అసలు అంతమే అవనట్లుగా; క్షణక్షణాల క్షణికాల, క్షణికక్షణికాల క్షణా; అంతగానే అంతమయ్యే క్షణికాల దొంతర, యెంతకీ అంతమవని దొంతర క్షణికాల, విశ్వాంతర్లావిత సంకీర్ణక్షణికాల అంతలోనే అంతమయ్యే యెంతకీ అంతమవని విరంతర క్షణికం అనుక్షణికం.

సమాప్తం —

the meta-physique

[కన డిజైర్ అన్ లిబరేషన్ నుంచి కొన్ని పంక్తులు]

"Reality is perpetually made. Realities, through realizedness, are their reality. Here it is realities; here they are reality. The ultimateness of reality is perpetuated by reality it self.

Reality is caused. Reality, as the caused cause is and through itself, is the perpetual cause of itself. The multi-dimensional multi-directionality of reality renders single primal static uncaused cause impossible. A cause is a causing caused causing.

An existence is a non-isolated single individual passage of intensity. Growing and decaying are the personate routes of convolution of an existence. Evolution and involution are the impersonate routes of convolution of an existence in so far as it is referential to the context of cosmic historicity.

The desire that liberates and the liberation the disires are the spiral spinal swinging current — which is the infes inflorescent fusional-trajectory of orgasmicestasy." C. B. 1900

